

JLARUS

วารสารศิลปศาสตร์ราชมนังคศิวิธรณภูมิ

Journal of Liberal Art of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

E-ISSN: 2730-1982

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2567

Vol.6 No.1 January - April 2024

Approved by TCI during 2020 - 2024

วารสารศิลปศาสตร์ราชวมงคลสุวรรณภูมิ

Journal of Liberal Art of Rajamangala University
of Technology Suvarnabhumi

E-ISSN: 2730-1982

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2567)

Vol.6 No.1 (January – April 2024)

วัตถุประสงค์

วารสารศิลปศาสตร์ราชวมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการที่ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 ครั้งที่ 3 ให้เป็นวารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 1 (TCI ฐาน 1) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทางด้านสังคมศาสตร์ ในมิติสังคมศาสตร์ทั่วไป ภาษาและภาษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาศาสตร์กายภาพ (ภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม สังคมสิ่งแวดล้อม ภูมิประวัติศาสตร์) จิตวิทยา การศึกษารัฐกิจ การจัดการและการบัญชี การจัดการการท่องเที่ยว สันทนาการ และการบริการ ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ ได้แก่ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทัศน์หรือบทวิจารณ์วรรณกรรม (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

บทความที่ได้รับตีพิมพ์จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารศิลปศาสตร์ราชวมงคลสุวรรณภูมิ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ราชวมงคลสุวรรณภูมิ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

คณะกรรมการอำนวยการ

1. อาจารย์ ดร. สัมพันธ์ สุขใส	คณบดีคณะศิลปศาสตร์
2. อาจารย์ ดร. ธารณี นวสนธิ์	รองคณบดีด้านบริหารและพัฒนาระบบ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	รองคณบดีด้านวิชาการและวิจัย
4. อาจารย์นันทิ เพชรบุรี	รองคณบดีด้านพัฒนานักศึกษา
5. อาจารย์ ว่าที่ร้อยโท ธวัชชัย สิงห์สุภา	รองคณบดีประจำศูนย์นันทบุรี
6. อาจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์	รองคณบดีประจำศูนย์สุพรรณบุรี
7. นางสาวมฤดี ทับพรม	หัวหน้าสำนักงานคณบดี
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	บรรณาธิการ
9. อาจารย์ชนิตาภา กระแจะจันทร์	กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
--	---------------------------------------

กองบรรณาธิการ

1. พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมฺมสุทฺธ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พล.อ.ต. ดร.นภัทร์ แก้วนาค	วิทยาลัยการทัพอากาศ กองทัพอากาศ
3. ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4. ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. รองศาสตราจารย์ ดร.กรณีย์พล วิวรรณมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
9. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
10. รองศาสตราจารย์สายหยุด อุไรสกุล	ข้าราชการบำนาญ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน	สมาคมวิจัยแห่งประเทศไทย
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิษฎา ศรีศรีเรือง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.ธนู ทดแทนคุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

กองบรรณาธิการ (ต่อ)

15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษภา ผาทอง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
16. อาจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
17. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
18. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
19. อาจารย์วาสนา มะลินิน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
20. อาจารย์ชนิดาภา กระแจะจันทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
21. อาจารย์พรทิพย์ ช่วยเพล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
22. อาจารย์ปริณุต ไชยนิชัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
23. Miss Lindsay Mayo Fincher	Texas Tech University

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

1. นายเอกชัย นาคณอม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
2. นางสาวจรัสศรี ชื้อสตัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมมสุโข, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พล.อ.ต. ดร.นภัทร์ แก้วนาค	ข้าราชการบำนาญ กองทัพอากาศ
3. น.อ.หญิง ดร.อุษา โพนทอง	กรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม
4. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกโธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
7. ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
8. ศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา	มหาวิทยาลัยพะเยา
9. ศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10. รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
11. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
12. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
13. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุษะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
14. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
15. รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
16. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
17. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (ต่อ)

18. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
19. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ตู้องค์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
20. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
21. รองศาสตราจารย์ ดร. โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
22. รองศาสตราจารย์ สายหยุด อุไรสกุล	ข้าราชการบำนาญ
23. พันเอกปรีดา บุญอำพล	กองบัญชาการกองทัพไทย
24. นาวาอากาศโท กิจจา พงศ์ไพศาล	สำนักข่าวกอง กรมการทหารอากาศ
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิษฎา ศรีศรีเรือง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ์ กัลยาณมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน	สมาคมวิจัยแห่งประเทศไทย
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดา หน่มน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แสงโชติ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร จันทร์เจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล คำเขียน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดวงจันทร์ สินโพธิ์	ข้าราชการบำนาญ
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.จิตติมา พักเพียง	องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษภา ผาทอง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
37. ดร.ปรีชัย ดาวอุดม	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
38. ดร.กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
39. ดร.เกรียงไกร เจริญประดิษฐ์	สำนักงานตรวจการแผ่นดิน

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล จิตวิรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.ธนู ทดแทนคุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ภาคิน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิตันท์ บุญมี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ สำราญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิภา วิริยา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน (ต่อ)

8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภูมิ ปองเสงี่ยม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต.ดร.ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลารักษ์ ไชยโย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัชย์ เอ็มอักษร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทวดี วงษ์เสถียร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบัติ ศิริจินดา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา ปุระชาติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์แจ่มจันทร์ บุญโญปกรณ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาวดี เพือกพัก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จกกเมธ พวงทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำรัก ชือตรง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรกวี ชือตรง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กังสดาล ญาณจันทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ จิราตลชนกฤต	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธาริตา สกุลรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
25. อาจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
26. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
27. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุขใส	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
28. อาจารย์ ดร.ธารณี นวสนธิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
29. อาจารย์ ดร.เบญจพร เชื้อผึ้ง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
30. อาจารย์ ดร.ทิวา ใจหลัก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
31. อาจารย์ ดร.ฐาปกรณ์ ทองคำนุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
32. อาจารย์ ดร.สนธยา รัตนศักดิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
33. อาจารย์ ดร.จิราภรณ์ เถรวัตร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
34. อาจารย์ ดร.อุทุมพร เรืองฤทธิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
35. อาจารย์วาสนา มะลินิน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

กลั่นกรองคุณภาพบทความ

1. พล.อ.ต. ดร.นภัทร์ แก้วนาค
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข
4. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส
5. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล

ดูแลระบบและการประสานงาน

1. อาจารย์ชนิตาภา กระแจะจันทร์
2. อาจารย์ออมวจี พิบูลย์
3. นายจิระวุฒิ สารธรรม
4. นายเอกชัย นาคณอม
5. นางสาวจรัสศรี ชี้อสัตย์

จัดทำรูปแบบบทความ

1. อาจารย์มนพัฒน์ บุญยะบุรณ
2. อาจารย์ปรีณุต ไชยนิชัย
3. อาจารย์จิรณธรณ์ ศิริเมธินวงศ์
4. อาจารย์ดุจดาว เจริญผล
5. อาจารย์พรทิพย์ ช่วยเพล

ตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร (ภาษาอังกฤษ)

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กังสดาล ญาณจันทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักกเมธ พวงทอง
3. อาจารย์ ดร.ทิวา ใจหลัก
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ออมวจี พิบูลย์

ตรวจรูปแบบและพิสูจน์อักษร (ภาษาไทย)

1. อาจารย์นันทิ เพชรบุรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบัติ ศิริจินดา
3. อาจารย์จุฬารัตน์ ชัยพิทักษ์
4. อาจารย์กนกวรรณ แยกผิวผ่อง
5. อาจารย์วิเชษฐชาย กมลสัจจะ
6. อาจารย์ชาลินี สำราญอินทร์

จัดทำรูปเล่มวารสาร

1. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล
2. อาจารย์ปริณุต ไชยนิชัย
3. อาจารย์กัณตวีร์ เวียงสีมา
4. อาจารย์वासนา มะลิณิล
5. นายจิระวุฒิ สารธรรม

การเผยแพร่บทความวารสารและการลงระบบ Fast Track

1. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล
2. อาจารย์มนพัฒน์ บุญยะบุรณ
3. อาจารย์พรทิพย์ ช่วยเพล
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ออมวจิ พิบูลย์
5. อาจารย์ชนิตาภา กระแจะจันทร์

ออกแบบปก : อาจารย์กัณตวีร์ เวียงสีมา และนายจิระวุฒิ สารธรรม

จำนวนพิมพ์ : 120 เล่ม

เจ้าของ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
เลขที่ 60 หมู่ 3 ถนนสายเอเชีย (กรุงเทพฯ-นครสวรรค์) ตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทร. 035-709208, โทรสาร. 035-709208 <http://www.arts.rmutsb.ac.th>

พิมพ์ที่ : อยุธยาดีไซน์

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการที่ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 ครั้งที่ 3 ให้เป็นวารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 1 (TCI ฐาน 1) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทางด้านสังคมศาสตร์ ในมิติสังคมศาสตร์ทั่วไป ภาษาและภาษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์วิทยาศาสตร์กายภาพ (ภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม สังคมสิ่งแวดล้อม ภูมิประวัติศาสตร์) จิตวิทยา การศึกษา ธุรกิจ การจัดการและการบัญชี การจัดการการท่องเที่ยว สันทนาการ และการบริการ

วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ จัดทำขึ้นปีละ 3 ฉบับ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 16 ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2567) ทุกบทความที่ตีพิมพ์ในฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ และได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind Peer Review)

อนึ่ง ความคิดเห็นจากบทความวิชาการหรือรายงานการวิจัยแต่ละเรื่องที่น่าสนใจในวารสารฉบับนี้ เป็นความเห็นจากผู้เขียนหรือผู้วิจัย กองบรรณาธิการมีหน้าที่จัดพิมพ์และเผยแพร่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการแก่สังคมเท่านั้น

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบุคลากรทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ ตลอดจนผู้สนใจโดยทั่วไป จะได้รับสาระประโยชน์จากวารสารฉบับนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ (ก)

บทบรรณาธิการ (ข)

บทความวิจัย : Research Article

- การสร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิด
มหาชน ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC)
CREATING AND TRANSFERRING TECHNOLOGY TO MASSIVE OPEN
ONLINE COURSE (MOOC) PLATFORM OF RAJAMANGALA UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY SUVARNABHUMI
อานันต์ รัตนธิกุล, เกษฎา อีสหะ, สุชาดา บุญศรี, และธัชชัย อรัญชัย 1
- การประยุกต์ใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ในการคัดเลือกซัพพลาย
เออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) สำหรับทำหลังคาเมทัลชีท กรณีศึกษา
บริษัท XYZ จำกัด 15
APPLICATION OF THE ANALYTIC HIERACHY PROCESS (AHP) IN
SELECTING SUPPLIERS, MANUFACTURERS OF ALUMINUM SHEETS
(COILS) FOR MAKING METAL SHEET ROOFS: A CASE STUDY OF XYZ
COMPANY
กษิรา ไตรรุ่งเรือง, ศิริอร สมองค์, ธนวัฒน์ วิเศษสินธุ์, และอนัญญา บรรยงพิศุทธิ์
- ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ต่อการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรี
เทนเพื่อทดแทนการนำเข้าของบริษัทผู้ผลิตถุงมือในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 30
AN ECONOMIC FEASIBILITY FOR THE PRODUCTION OF
POLYURETHANE-COATED POLYESTER GLOVES TO REPLACE IMPORTS
OF GLOVE MANUFACTURING COMPANIES IN PHRA NAKHON SRI
AYUTTHAYA PROVINCE
วาสนา กันภัย และกนกพร ภาควิชา

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย : Research Article

- การยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ 45
บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน
ACCEPTANCE OF DIGITAL TECHNOLOGY FOR CREATIVE COMMUNITY
TOURISM BASED ON SUSTAINABLE AGRICULTURE
รัตเมศวร์ ตันวิบูลกุล, บุญฤทธิ นกครุฑ, ชาญณรงค์ หนูอินทร์,
และสุวิทย์ สมสุภาพรงยศ
- นัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย 59
ชั้นประถมศึกษา
MASCULINITY CONNOTATIONS REFLECTED IN PRIMARY-LEVEL
THAI LANGUAGE TEXTBOOKS
ศิริรัตน์ ขุนเพชร และวรรณนะ หนูหมื่น
- สมรรถนะของพนักงานบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการของโรงแรม 74
ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
COMPETENCY OF SERVICE STAFF AFFECTING HOTEL SERVICE QUALITY
IN MUANG DISTRICT NAKHON RATCHASIMA PROVINCE
ชิษณุพงศ์ ธนพิบูลพงศ์ และรามณรงค์ นิลกำแหง
- ภาพสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาพาที 89
A REFLECTION OF THE CONCEPT OF SUFFICIENCY ECONOMY
IN PASA PATEE THAI LANGUAGE TEXTBOOKS
เมญวารี โอชาพงศ์ และวรรณนะ หนูหมื่น
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชา 104
รัฐเพื่อลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรเมืองมรดกโลกนคร
ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
FACTORS AFFECTING THE DESIRE OF THE PUBLIC SECTOR TO BECOME
A PUBLIC-PRIVATE-PEOPLES NETWORK MANANAGEMENT IN
REDUCING NEGATIVE IMPACTS ON SATELLITE HERITAGE SITES IN THE
SURROUNDING PHAR NAKHON SI AYUTTHAYA WORD HERITAGE CITY
PHAR NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE
ฉัตรดนัย ใจเสงี่ยม และเทิดชาย ช่วยบำรุง

บทความวิจัย : Research Article

- พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของสังคมผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก 119
THE PARTICIPATING BEHAVIORS OF RECREATION ACTIVITIES UNDER THE CIRCUMSTANCES OF COVID-19 OF THE AGING SOCIETY IN NAKHON NAYOK PROVINCE
สุนทรตรี นิมเนตพันธ์
- ภูมิปัญญาอาหารชุมชนกุฎีจีน 134
CULINARY WISDOM OF THE KUDI CHIN COMMUNITY
ศศิธร ศรีทองเพ็ญ และจุฑามาศ ไพร์พัชระ
- รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร สาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง ระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา 149
A MODEL FOR CURRICULUM DEVELOPMENT OF MUSIC TECHNOLOGY AND SOUND DESIGN IN UNDERGRADUATE INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION
วรภพ ประสานตรี, ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ และสุรวิรัตน์ จันทพงษ์
- การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา 164
THE DEVELOPMENT OF AN ACADEMIC COOPERATION NETWORK MODEL BETWEEN RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY AND NETWORK SCHOOLS TOWARDS HIGHER EDUCATION
กิตติ จุ้ยกำจร และสิริพร อังโสภา
- เส้นทางท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารชุมชนกุฎีจีน 179
COMMUNITY-BASED CULTURAL GASTRONOMY TOURISM ROUTE IN KUDI CHIN COMMUNITY
พัชร์ศศิ ศรีพิพัฒน์พรกุล และจุฑามาศ ไพร์พัชระ
- หนังสืออ่านนอกเวลาเกี่ยวกับผีตองเหลืองสำหรับเยาวชนไทย เรื่อง “มลาบรี” 194
EXTERNAL READING BOOK ABOUT SPIRITS OF THE YELLOW LEAVES FOR THAI YOUNG – ADULT, THE STORY OF “MLABRI”
ธีรวิภาภักดิ์ ไวยาพิศาล และวรรณนะ หนูหมื่น

บทความวิจัย : Research Article

- ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ในเขตตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม 209
FACTORS AFFECTING BEHAVIOR IN DECREASING BLOOD GLUCOSE LEVEL AMONG UNCONTROLLED TYPE 2 DIABETIC PATIENTS IN SAM PHONG, SI SONGKHRAM, NAKHON PHANOM PROVINCE
พิจิตรา วรรณวงศ์
- แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร 224
GUIDELINES FOR ENHANCING DIGITAL LEADERSHIP OF VOCATIONAL TEACHERS UNDER THE OFFICE OF THE PRIVATE EDUCATION COMMISSION IN BANGKOK PROVINCE
ชลธิยา ไชยสิทธิ์ และต้องลักษณ์ บุญธรรม
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มปริมาณความต้องการผลิตภัณฑ์จากแพะ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 239
FACTORS EFFECTING ON INCREASING DEMAND FROM THE GOAT PRODUCT IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA
กนกพร ภาคิณาย, ชุตินันท์ วิลามาต, ปราชญ์ พวงเงิน, จารุณี ทองอร่าม, และกนกกาญจน์ กล่อมเกลา
- EXPLORING CULTURAL TRANSMISSION IN CHINESE PAPER-CUTTING PRODUCTS: A STUDY AND ANALYSIS UTILIZING BIG DATA FROM SOCIAL MEDIA PLATFORMS 253
Yutian Sun and Khunanan Sukpasjaroen
- THE EFFECT OF MARKETING MIX (7 Ps) THROUGH CUSTOMER SATISFACTION AND BRAND TRUST IN ORDER TO INCREASE THE LEVEL OF CUSTOMER LOYALTY: A CASE STUDY OF HOTEL CUSTOMER IN THAILAND 268
Tatiya Ongsiriporn and Nitirat Maleewat

บทความวิชาการ : Academic Article

- นวัตกรรมการบริหารและเทคโนโลยีในการพัฒนาสมุททานุภาพของไทย 285
INNOVATION IN MANAGEMENT AND TECHNOLOGY FOR
DEVELOPING SEA POWER IN THAILAND
นภัทร์ แก้วนาค, พระครูใบฎีกาอภิชาติ (พรสุทธิชัยพงศ์),
พระครูใบฎีกาธีรยุทธ ภูโคกหวาย, และพระสุวรรณ ขำโพธิ์ทัย,
และนรพัชร เสาธงทอง

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	I
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย	XI
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ/พิเศษ/ปริทรรศน์/ปกิณกะ	XXI
กระบวนการพิจารณาบทความ	XXVII

การสร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชน
ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC)
CREATING AND TRANSFERRING TECHNOLOGY TO MASSIVE OPEN ONLINE
COURSE (MOOC) PLATFORM OF RAJAMANGALA UNIVERSITY OF
TECHNOLOGY SUVARNABHUMI

อาณัติ รัตนธิรกุล

Amut Ruttanatrakul

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

เจษฎา อิสหาะ, สุชาดา บุญศรี และธงชัย อรัญชัย*

Jesada Is-haak, Suchada Boonsri and Thongchai Arunchai

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding Author E-mail: t_ch@hotmail.com

Received October 16, 2023; Revised December 18, 2023; Accepted March 22, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยมาตรฐานระบบเปิดในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเสริมสร้างทักษะแห่งอนาคต โดยการสร้างแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยมาตรฐานระบบเปิดของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) ในการยกระดับการสอน ซึ่งเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่ถูกนำไปใช้ในวงกว้าง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและประเมินความเหมาะสมของแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) และ 2) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยี (RUS MOOC) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา จำนวน 3 ท่าน และบุคลากรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ 4 ศูนย์พื้นที่คือ 1) ศูนย์พระนครศรีอยุธยา หันตรา 2) ศูนย์พระนครศรีอยุธยา วาสกรี 3) ศูนย์นนทบุรี และ 4) ศูนย์สุพรรณบุรี จำนวน 104 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการสร้างแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) ประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบย่อย ได้แก่ 1) ระบบจัดการบัญชีผู้ใช้งาน 2) ระบบจัดการหลักสูตรระยะสั้น 3) ระบบประเมินการสอนออนไลน์ 4) ระบบเชื่อมโยงหลักสูตรกับสื่อสังคมออนไลน์ และ 5) ระบบรายงานและตรวจสอบย้อนกลับ 2. ผลการประเมินความเหมาะสมของแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) โดยผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการศึกษา จำนวน 3 ท่าน พบว่า แพลตฟอร์มที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.51) และ 3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี แพลตฟอร์มดังกล่าว มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.76)

คำสำคัญ: แพลตฟอร์ม, หลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชน, มุก, การถ่ายทอดเทคโนโลยี, การเรียนรู้ตลอดชีวิต

Abstract

This research studied an online teaching and learning platform with open standards that promotes lifelong learning for future skills. An online teaching platform with open standards of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi (RUS MOOC) was created for enhancing teaching quality. The Massive Open Online Courses (MOOCs) are a digital age learning innovation that modern higher education institutions pay attention to and implement in teaching, learning, and academic services. The research objectives are to: 1) develop and examine appropriateness of the MOOC platform of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi (RUS MOOC) and 2) study the outcomes of the RUS MOOC technology transfer. The target group of the research includes three experts in ICT for education and 104 staff of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi in four campuses: 1) Phra Nakhon Si Ayutthaya Hantra, 2) Phra Nakhon Si Ayutthaya Wasukri, 3) Nonthaburi, and 4) Suphan Buri.

The research results revealed that: 1. The development of the RUS MOOC platform consists of five subsystems; namely, 1) Member Management System, 2) Course Management System, 3) Assessment Management System, 4) Linked Social Media, and 5) Feedback and Report. 2. The appropriateness assessment of the RUS MOOC platform by three experts in ICT for Education found that the developed platform is highly appropriate, with a mean score of 4.56 and a standard deviation (S.D.) of 0.51. and 3. The participants who underwent practical training for the aforementioned platform technology transfer were generally very satisfied, with a mean score of 4.17 and a standard deviation (SD) of 0.76.

Keywords: Platform, Massive Open Online Courses, MOOC, Technology Transfer, Lifelong Learning

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคมและการก้าวสู่ความเป็นโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันได้มีวิวัฒนาการที่ปรับเปลี่ยนและก้าวรุดหน้าในเชิงพฤติกรรมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อบริบทย่างรอบด้านทั้งในเชิงบวกและทางเชิงลบ (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2561) โดยเฉพาะด้านการศึกษา ผู้สอนจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และฝึกฝนตนเองทั้งยังต้องเตรียมกิจกรรมและการประเมินกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์และเชื่อมโยงกับความสนใจของผู้เรียน (ธงชัย อรัญชัย, 2559) เมื่อทิศทางของการศึกษาในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนครูและอาจารย์ ในฐานะผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ตลอดจนพัฒนาความสามารถศักยภาพของตนเองให้เทียบกับการศึกษา 4.0 (ภัทรนันท์ ไวทยะสิน, 2562) ผู้สอนต้องสามารถปรับวิธีการสอนหรือสื่อการสอนให้ทันต่อพัฒนาการของเทคโนโลยี ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ง่ายต่อการศึกษาด้วยตนเองและสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน และมีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง สามารถแก้ปัญหาได้ อาจสร้างสถานการณ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ จัดบรรยากาศเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม สามารถเรียนได้ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือที่อื่น ๆ ได้ตลอดเวลา (กาญจนา บุญภักดิ์, 2563)

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 ส่งผลต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก มีความจำเป็นต้องสร้างระบบการเรียนการสอนการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ขึ้นอย่างเร่งด่วน และผู้เรียนยังไม่สามารถปรับตัวกับการเรียนแบบออนไลน์ จึงมีอุปสรรคในช่วงเริ่มต้นของการปรับรูปแบบการเรียนการสอน หากสถานศึกษา ผู้สอน และผู้เรียน เตรียมความพร้อมในด้านการเรียนการสอนออนไลน์ จะสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มเพื่อการศึกษาได้อย่างคุ้มค่า ซึ่งการเรียนออนไลน์เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เข้าถึงผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยคอมพิวเตอร์ แตกต่างจากการเรียนตามปกติในชั้นเรียนที่ต้องเข้าห้องเรียน เพื่อเรียนตามเวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ ผู้สอนจะเป็นคนกำหนดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด หลังจากวิกฤตสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นี้ผ่านไปได้ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ จะมาเป็นส่วนหนึ่งที่จะเปลี่ยนโฉมระบบการศึกษาและรูปแบบการเรียนรู้ในสถานศึกษา (อภิชาติ รอดนิม, 2564) สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาด พร้อมกับเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนที่เปลี่ยนไป ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่เสียโอกาสในการเรียนรู้ โดยเฉพาะนักเรียนในครอบครัวที่มีฐานะยากจน เนื่องจากไม่มีรายได้มากพอที่จะนำมาใช้สนับสนุนการเรียนของบุตรหลานเพิ่มเติม ที่ร้ายแรงที่สุดการปิดโรงเรียนอาจผลักดันให้นักเรียนกลุ่มนี้หลุดออกจากระบบการศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อชีวิตเด็กในระยะยาว ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นคือการวางแผนวางแนวทางการศึกษา เพื่อให้เด็กได้ไปโรงเรียนอีกครั้ง โดยให้สอดคล้องกับความรุนแรงของสถานการณ์ ควบคู่กับการ

ใช้มาตรการทางด้านสาธารณสุขและมาตรการทางสังคมอย่างเคร่งครัดในโรงเรียน (พงศ์ทัศ วนิชนันท์, 2563)

ช่วงการระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 หลายประเทศใช้วิธีการสอนทางไกล ไม่ว่าจะเป็นการสอนออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชน (Massive Open Online Courses: MOOCs) หรือแอปพลิเคชันที่ช่วยให้ครูสอนในห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) หรือใช้การถ่ายทอดการสอนผ่านสัญญาณโทรทัศน์ เพื่อให้เด็กเรียนต่อที่บ้านได้ขณะปิดโรงเรียน ประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการเรียนทางไกลค่อนข้างสูง ข้อมูลของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม MOOC เป็นหลักสูตรออนไลน์ที่มีผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างไม่จำกัด เป็นการเรียนแบบเปิดที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตัวเองสนใจ เน้นการโต้ตอบกับผู้เรียนในหลักสูตร รวมทั้งเปิดโอกาสในการสร้างกลุ่มการเรียนรู้ที่ผู้เรียนและผู้สอนต่างก็ถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมทั้งหมดในการศึกษาในหลักสูตรนั้น ๆ (Yamamoto, T. et al., 2015) MOOCs จึงเป็นนวัตกรรมการศึกษาแบบเปิดที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาวิธีการเรียนการสอนออนไลน์ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่สนใจจากทั่วโลกสมัครเรียนรายวิชาที่สนใจโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การพัฒนาของ MOOC จึงตอบสนองอุดมการณ์ที่เป็นการศึกษาแบบเปิดจากแนวคิดที่ว่าความรู้ต้องมีการแบ่งปัน และความต้องการที่จะเรียนรู้ของผู้เรียนควรจะได้รับ การตอบสนองโดยไม่มีข้อจำกัดและเพื่อเป็นการสร้างให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมที่แบ่งปันความรู้ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาคมโลกในศตวรรษที่ 21 (ชโรชนีัย ชัยมินทร์, 2562)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาสังกัดกระทรวง อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พ.ศ. 2563 - 2565 เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ 1 ที่เน้นพัฒนาคุณภาพบัณฑิตและกำลังคนเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ ทั้งในส่วนของการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาอาจารย์ จัดหาทรัพยากรเพื่อการศึกษา และสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรหลักในการผลิตกำลังคนตามความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยเป้าหมายหลักเพื่อผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ (Hands-on) และพัฒนากำลังคนทางด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีที่มีคุณภาพได้มาตรฐานมีทักษะและการทำงาน สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการมหาวิทยาลัยเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ 1 ได้อย่างมั่นคง

ในส่วนการสร้างระบบและกลไกในการสนับสนุนบุคลากรเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ของการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Society) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิได้ออกแนวทางในการทำงานที่บ้าน (Work from Home) ของบุคลากรในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ จากปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดข้อจำกัด

ด้านการเรียนการสอน และการทำงานส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย การเรียนการสอน และการใช้เทคโนโลยีด้านการสอนออนไลน์ และด้วยศักยภาพของมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนในหลากหลายคณะ และหลากหลายสาขาวิชาหลายสิบปี ทางคณะผู้วิจัยจึงได้รวบรวมพนักงำนกำลังนักวิจัยในแต่ละสาขาเข้ามาร่วมคิด ร่วมบูรณาการองค์ความรู้ ในศาสตร์ด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เทคโนโลยี และสารสนเทศ ร่วมกับ เทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร เพื่อมุ่งพัฒนาเทคโนโลยี และสร้างนวัตกรรมเพื่อ แก้ไขปัญหา และสร้างแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยมาตรฐานระบบเปิดให้กับ มหาวิทยาลัย เพื่อยกระดับการสอนเข้าสู่ Smart University เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาบุคลากร และพัฒนาศักยภาพบัณฑิตของมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและประเมินความเหมาะสมของแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชชมงคลสุรินทร์ (RUS MOOC)
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชชมงคลสุรินทร์ (RUS MOOC)

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยและพัฒนาเรื่อง “การสร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชชมงคลสุรินทร์ (RUS MOOC)” ได้มีการรวบรวม แนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC ของต่างประเทศ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก 22 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1. องค์ประกอบที่ 1 ด้านระบบและการให้บริการ (Infrastructure and support system) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ 1.1) เทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน 1.2) การบริการสนับสนุน 1.3) ความร่วมมือที่เชื่อมโยงกัน 2. องค์ประกอบที่ 2 การสอน (Instructor) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย คือ 2.1) บทบาท 2.2) ความเชี่ยวชาญ 2.3) ทักษะการเรียนการสอน 2.4) ทศนคติ 3. องค์ประกอบที่ 3 การวางแผนและการออกแบบ (Course Planning & Designing) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย คือ 3.1) การวางแผนหลักสูตร 3.2) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 3.3) เนื้อหาการเรียนรู้ 3.4) สื่อการเรียนรู้ 4. องค์ประกอบที่ 4 การนำไปใช้งาน (Course Implementation) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ 4.1) การมีปฏิสัมพันธ์ 4.2) บริการสนับสนุนการเรียนรู้ 5. องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (Learning Evaluation) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ 5.1) วิธีการประเมินผล 5.2) ความเป็นเที่ยงธรรม

5.3) พื้นที่บริการให้คำปรึกษา 6. องค์ประกอบที่ 6 การประเมินหลักสูตร (Course Evaluation) ประกอบด้วย 1 องค์ประกอบย่อย คือ 6.1) การประเมินผลหลักสูตร และ 7. องค์ประกอบที่ 7 การประเมินผลหลักสูตร (Course Evaluation) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย คือ 6.1) การสร้างทีม 6.2) การทดสอบ 6.3) ด้านการเงินและทรัพยากร 6.4) โปรโมชัน 6.5) กฎหมาย (ณฐภัทร ตินเวส และฐาปณีย์ ธรรมเมธา, 2559)

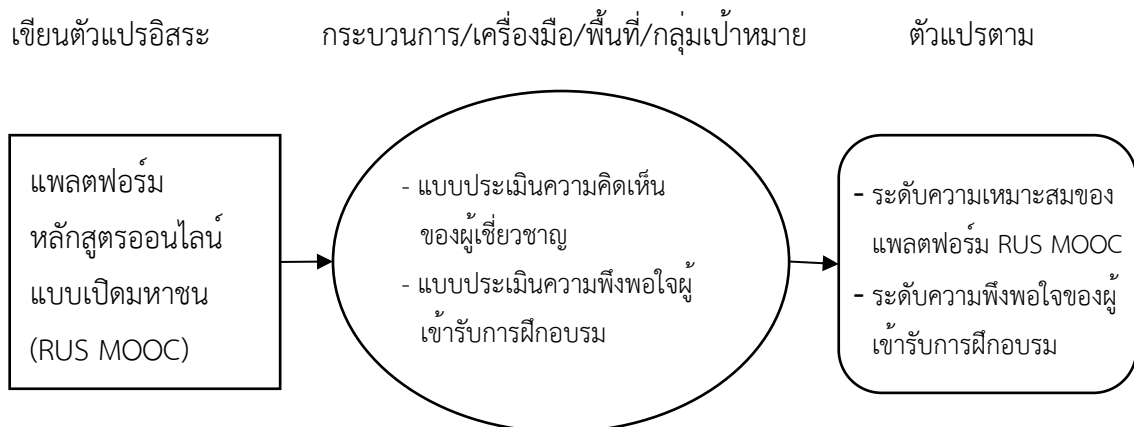
2. รูปแบบการจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC ของอุดมศึกษาไทย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 24 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ (Course Management) ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบย่อยคือ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) กลยุทธ์ 4) โมเดลทางธุรกิจ 5) การดำเนินการ 6) แนวทางในการดำเนินการเป็นองค์กร Thai MOOC ร่วมกับมหาวิทยาลัยและองค์กรต่าง ๆ 7) แนวทางในการวางแผนและ กำหนดระยะเวลา 8) การบริหารงบประมาณ 9) การประชาสัมพันธ์ 10) การพัฒนาบุคลากร 11) แนวคิดการเรียนรู้ที่นำมาใช้ 12) การประกันคุณภาพ 2) องค์ประกอบที่ 2 ด้านการออกแบบการเรียนการสอน (Course Instructional Design) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อยคือ 1) ผลการเรียนรู้ 2) การออกแบบโครงสร้างเนื้อหา 3) รูปแบบของสื่อการเรียนการสอน 4) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 5) การประเมินผลการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนจำนวนมาก 3) องค์ประกอบที่ 3 ด้านการพัฒนา (Course Development) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การพัฒนาด้านเนื้อหา 2) การพัฒนาการติดตั้งเครื่องมือ 3) การติดตั้งสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ 4) องค์ประกอบที่ 4 ด้านการนำไปใช้ (Course Implementation) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อยคือ 1) การนำส่งเนื้อหาในหลักสูตร 2) ชุมชนการเรียนรู้ และ 5) องค์ประกอบที่ 5 ด้านการประเมิน (Course Evaluation) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อยคือ 1) การประเมินความพึงพอใจ 2) การประเมินคุณภาพ (ณฐภัทร ตินเวส และฐาปณีย์ ธรรมเมธา, 2559)จะเห็นได้ว่าการสร้างแพลตฟอร์ม MOOC เป็นที่ยอมรับและเข้าถึงได้ทั่วโลก จึงเป็นที่มาสู่การศึกษานี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดจากระบบ Moodle และระบบ Open EdX ซึ่งเป็นแพลตฟอร์ม (Platform) ระบบบริหารจัดการการเรียนรู้มหาชนที่เปิดกว้างให้ใช้ได้อย่างเสรี (Open Source) ก่อตั้งโดยมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดและสถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ (Harvard University & Massachusetts Institute of Technology, 2016) ซึ่งถูกใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบเปิด (Massive Open Online Course: MOOC) รวมถึงแนวคิดของ Thai MOOC จากโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กาญจน์ ณ ศรีธะ และคณะ, 2565) นำมา

ผสมผสานและสร้างเป็นต้นแบบ (Prototype) ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ประกอบด้วย ระบบจัดการบัญชีผู้ใช้งาน ระบบจัดการหลักสูตรระยะสั้น ระบบจัดการในการเปิดหลักสูตรระยะสั้น ระบบประเมินการสอนออนไลน์ เชื่อมโยงหลักสูตรกับสื่อสังคมออนไลน์ และระบบรายงานและตรวจสอบย้อนกลับโดยเน้นที่ความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ การสร้างร่วมมือในชุมชนของผู้เรียน และการให้ระบบการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพนี้คือ แนวคิดและขั้นตอนที่สำคัญในการสร้างแพลตฟอร์ม RUS MOOC โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development)

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัย (R1): การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชน วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนที่มีการพัฒนาจากหน่วยงานอื่นเพื่อหาจุดดีและจุดด้อยมาเป็นข้อมูลประกอบการสร้างแพลตฟอร์มใช้เองในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

2. การพัฒนา (D2): การสร้างและประเมินความเหมาะสมของแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) โดยอาศัยการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgment) จำนวน 3 ท่าน

3. การวิจัย (R2): การศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) ไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ซึ่งจะเป็นผู้นำหลักสูตรระยะสั้นหรือเนื้อหารายวิชาเข้าสู่ระบบและพัฒนารายวิชาสู่การเรียนการสอนออนไลน์ต่อไป โดยคัดเลือกจากผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งเป็นผู้ผ่านและร่วมทดสอบระบบ RUS MOOC จำนวน 104 คน

กลุ่มเป้าหมาย

บุคลากรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ที่ลงทะเบียนเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งเป็นผู้ผ่านและร่วมทดสอบระบบ RUS MOOC จำนวน 104 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม 2 ชุดที่ผ่านการวิเคราะห์ IOC จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

1. แบบประเมินความเหมาะสมของแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) สำหรับผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านเทคโนโลยี และ 3) ด้านการติดตั้งและใช้งาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, R. 1967) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. แบบประเมินความพึงพอใจของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) สำหรับกลุ่มเป้าหมาย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านวิทยากร 2) ด้านความรู้ความเข้าใจ และ 3) ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, R. 1967) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. หลังจากที่คณะผู้วิจัยได้สร้างแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์ RUS MOOC เรียบร้อยแล้ว ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของแพลตฟอร์ม RUS MOOC

2. คณะผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และนำผลจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาวิเคราะห์ สรุปและนำเสนอด้วยการบรรยายเชิงพรรณนาวิเคราะห์ แปลความหมายและลงข้อสรุป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการสร้างและประเมินความเหมาะสมของแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์ RUS MOOC แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชน (RUS MOOC)

ส่วนที่ 1 ผลการสร้างแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) คณะผู้วิจัยได้ศึกษาตัวแบบจากระบบ Moodle และระบบ Open EdX ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มระบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิดในรูปแบบ Open Source นำมาผสมผสานและสร้างเป็นต้นแบบ (Prototype) ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบย่อย ได้แก่ 1) ระบบจัดการบัญชีผู้ใช้งาน (Member Management System) เป็นระบบที่ใช้สำหรับจัดการบัญชีผู้ใช้งานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย 2) ระบบจัดการหลักสูตรระยะสั้น (Course Management System) เป็นระบบจัดการในการเปิดหลักสูตรระยะสั้น (Short Course) 3) ระบบประเมินการสอนออนไลน์ (Assessment Management System) เป็นระบบการประเมินการสอนออนไลน์ 4) ระบบเชื่อมโยงหลักสูตรกับสื่อสังคมออนไลน์ (Linked Social Media) เป็นการผูกกระบบกับสื่อสังคมออนไลน์ ผู้สอนสามารถแชร์บทเรียนให้ผู้เรียนได้ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) และไลน์ (LINE) และ 5) ระบบรายงานและตรวจสอบย้อนกลับ (Feedback and Report) เป็นระบบที่ให้ผู้สอนตรวจสอบรายงาน พร้อมติดตามดูรายละเอียดการเรียนการสอนของผู้เรียนได้แบบเรียลไทม์

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) โดยผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา จำนวน 3 ท่าน พบว่า แพลตฟอร์มที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.51)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) ได้จัดขึ้นในวันที่ 19 สิงหาคม 2564 โดยถ่ายทอดให้กับบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ซึ่งมีผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 104 คน ผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและร่วมทดสอบระบบที่

ตอบแบบประเมินทั้งสิ้น จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละหนึ่งร้อย ผลการประเมินผลความพึงพอใจ
 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาการถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์ RUS MOOC

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ
ด้านวิทยากร	4.53	0.53	มากที่สุด
ด้านความรู้ความเข้าใจ	3.82	1.04	มาก
ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	4.17	0.71	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.17	0.76	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาการถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีความพึงพอใจด้านวิทยากรมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.71) และถัดมาคือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 1.04)

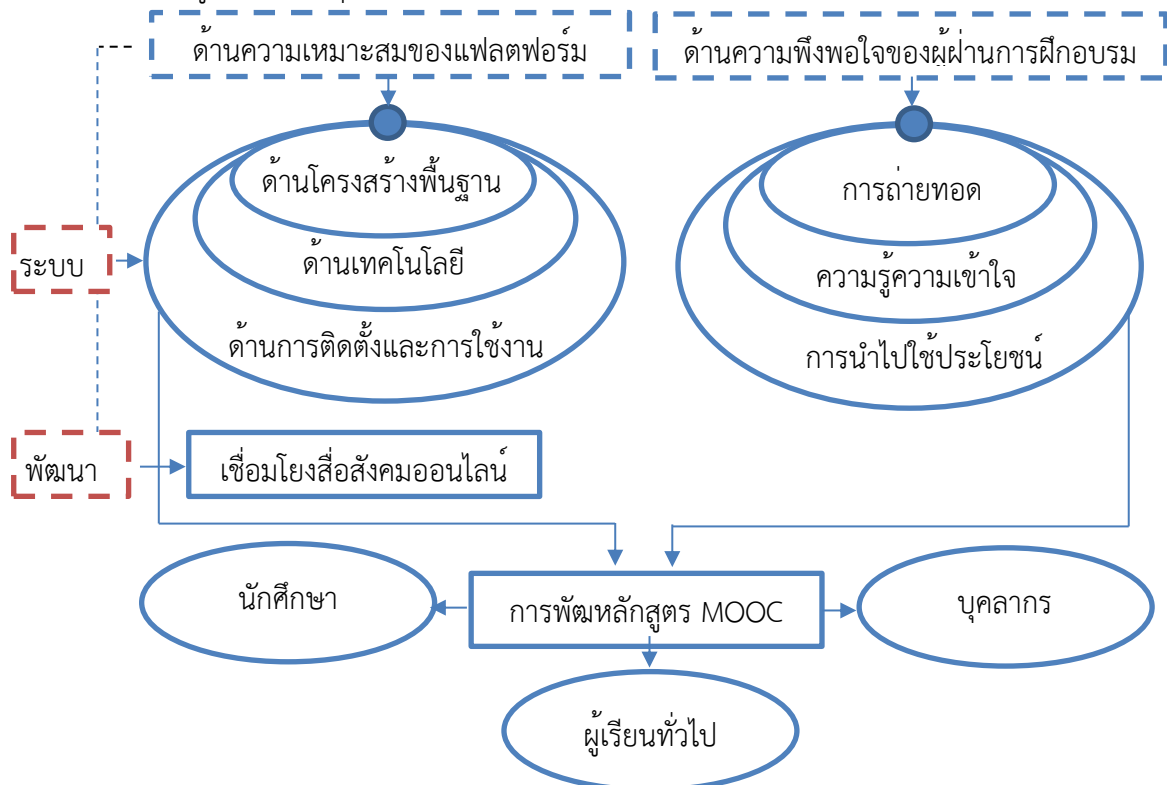
อภิปรายผล

ผลการสร้างแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) ประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบย่อย ได้แก่ 1) ระบบจัดการบัญชีผู้ใช้งาน (Member Management System) 2) ระบบจัดการหลักสูตรระยะสั้น (Course Management System) 3) ระบบประเมินการสอนออนไลน์ (Assessment Management System) 4) ระบบเชื่อมโยงหลักสูตรกับสื่อสังคมออนไลน์ (Linked Social Media) และ 5) ระบบรายงานและตรวจสอบย้อนกลับ (Feedback and Report) จากการประเมินความเหมาะสมของแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) โดยผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา จำนวน 3 ท่าน พบว่า แพลตฟอร์มที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.51) ส่วนผลการศึกษาความพึงพอใจในการถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มดังกล่าว ซึ่งเป็นบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.76) สอดคล้องกับการศึกษาของ Tawafak, et al. (2020) ที่ได้ทำการวิจัยและพัฒนารอบการทำงานจาก

รูปแบบการยอมรับเทคโนโลยีที่ดัดแปลงด้วยแพลตฟอร์ม MOOC” และงานวิจัยของ Al-Adwan, A. S. (2020) ที่ได้มีการศึกษาวิจัยเรื่องการตรวจสอบปัจจัยขับเคลื่อนและอุปสรรคต่อการนำ MOOC มาใช้ในมุมมองของ TAM ซึ่งได้สะท้อนว่า หลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชน เป็นเทรนด์ใหม่สำหรับสถาบันอุดมศึกษาสมัยใหม่การยอมรับของผู้ใช้งานระบบถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของ MOOC ผลการวิจัยของ Al-Adwan, A. S. (2020) พบว่า 1) ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้ MOOCs ได้รับผลกระทบเชิงบวกจากการรับรู้ความสะดวกในการใช้งานและการรับรู้ประโยชน์ 2) การเรียนรู้แบบควบคุมตนเองมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม (ผ่านการรับรู้ถึงประโยชน์) ต่อความตั้งใจด้านพฤติกรรม และ 3) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านคอมพิวเตอร์และการรับรู้ความสะดวกสบายมีผลทางอ้อมเชิงบวกต่อความตั้งใจทางพฤติกรรมผ่านการรับรู้ถึงประโยชน์และการรับรู้ความสะดวกในการใช้งาน ดังนั้น แพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาต่อยอดเป็นต้นแบบการเรียนการสอนออนไลน์ให้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC ของอุดมศึกษาไทยในอนาคตต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาการสร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) โดยความเห็นของผู้เชี่ยวชาญพบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงการสร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์ (RUS MOOC)

จากแผนภาพที่ 2 ผลการจากการศึกษาการสร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) ในการยกระดับการสอนสู่ Smart University ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี และด้านการติดตั้งและใช้งาน ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบแพลตฟอร์มโดยผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาจากระบบเทคโนโลยีโครงสร้างพื้นฐาน การติดตั้งและการใช้งานและยังเป็นช่องทางเชื่อมโยงกับสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ เพื่อรองรับการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดมหาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้แพลตฟอร์ม RUS MOOC ให้แก่บุคลากรสายวิชาการ สายสนับสนุน และนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ซึ่งพิจารณา 3 ด้านคือ ด้านการถ่ายทอด ความรู้ความเข้าใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรในการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดมหาชน สำหรับนักศึกษา การพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุน และสายวิชาการของมหาวิทยาลัยตลอดจนบุคลากรภายนอกที่สนใจ ตอบสนองการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น การสร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) ให้มีความเหมาะสม ตอบสนองการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจึงมีความสัมพันธ์กันทั้งการด้านการสร้างและการพัฒนาระบบที่เหมาะสมต่อการใช้งาน ทันต่อยุคสมัย เอื้อการพัฒนาหลักสูตรที่แตกต่าง การพัฒนาระบบและผู้ใช้งานระบบอย่างต่อเนื่อง และเนื่องจาก RUS MOOC เป็นระบบเปิดจึงเปิดกว้างให้นักศึกษาและบุคลากรทั้งภายในและภายนอกเข้าใช้งานระบบได้ง่ายด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ได้ตลอดเวลาตอบสนองสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Society)

สรุป

จากการสร้างแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) ประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบย่อย ได้แก่ 1) ระบบจัดการบัญชีผู้ใช้งาน 2) ระบบจัดการหลักสูตรระยะสั้น 3) ระบบประเมินการสอนออนไลน์ 4) ระบบเชื่อมโยงหลักสูตรกับสื่อสังคมออนไลน์ และ 5) ระบบรายงานและตรวจสอบย้อนกลับ ผลการประเมินความเหมาะสมของแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) โดยผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา จำนวน 3 ท่าน พบว่า แพลตฟอร์มที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.51) ขณะที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มดังกล่าวมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.76) ซึ่งจะเป็นว่าระบบใช้งานได้จริงสามารถเก็บข้อมูลผลการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์หลักสูตร และพัฒนาให้ระบบการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า แพลตฟอร์มที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 ควรเพิ่มระบบสำหรับรองรับความจุข้อมูลเนื้อหาสำหรับรองรับคลิปการสอนและเทคนิคการใช้งานระบบเพิ่มเติม ระบบทบทวนความรู้ การประเมินระบบ รวมถึงการพัฒนาผู้ใช้อย่างใหม่

1.1.2 ควรพัฒนาระบบ RUS MOOC ให้เป็นมาตรฐานกลางของมหาวิทยาลัย ขยายผลใช้งานระดับคณะและสำนักต่าง ๆ

1.1.3 ควรผูกกระบบกับกลุ่มเครือข่ายราชชมงคล หรือมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีแพลตฟอร์มดังกล่าวมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้

1.2.1 ควรส่งเสริมการพัฒนาแพลตฟอร์ม RUS MOOC เพื่อการพัฒนาการสอนและการใช้งานระบบของผู้ใช้อย่างใหม่

1.2.2 ควรมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเป็น Upskill และ Reskill บุคลากรผู้ใช้งานแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์ RUS MOOC อย่างต่อเนื่องรวมถึงพัฒนาแพลตฟอร์มใหม่ ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญในสร้างเทคโนโลยีแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดมหาชนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชชมงคลสุวรรณภูมิ (RUS MOOC) ที่สำคัญ คือผลลัพธ์ด้านความพึงพอใจในการการถ่ายทอดองค์ความรู้สำหรับการใช้งานและพัฒนาแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กับการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์ และการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ โดยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบของบนพื้นฐานของของแพลตฟอร์มหลักสูตรออนไลน์ RUS MOOC ในการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาทักษะเพื่ออนาคตสำหรับนักศึกษาและบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย ตลอดจนบุคคลทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ธีระ, จิตมนต์ อังสกุล และธรา อังสกุล. (2565). การพัฒนาระบบประเมินพฤติกรรมด้านจิตพิสัยในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 24(4), 84–97.

- กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ ยุค New Normal. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 19(2), 1-6.
- ขโรชินี ชัยมินทร์. (2562). MOOC: เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ 21. *Journal of Humanities and Social Sciences*, CMRU, 1(1), 64-70.
- ณัฐภัทร ตินเวส และฐานันท์ ธรรมเมธา. (2559). การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC ของอุดมศึกษาไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(3), 1463-1479.
- ธงชัย อรัญชัย. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาความปลอดภัยในงานอุตสาหกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา. *Journal of Industrial Education*, 15(2), 80-85.
- พงศ์ทัต วณิชานนท์. (2563). การศึกษาพื้นฐานในยุค โควิด-19 จะเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไรสืบค้น 4 ธันวาคม 2563. จาก <https://tdri.or.th/2020/05/basic-education-in-covid-19-crisis-reopening-school-after-lockdown>.
- ภัทรนันท์ ไวทยะสิน. (2562). “เปลี่ยน” ผู้เรียนเป็นนวัตกรรม นวัตกรรมใหม่ของการเรียนการสอนในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ECT Journal*, 14(17), 37-51.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2561). การศึกษาออนไลน์ ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติ. แพร์: หจก.แพร์อุตสาหกรรมการพิมพ์.
- อภิชาติ รอดนิยม. (2564). เทคโนโลยีการ ศึกษากับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในยุคใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(9), 123-133.
- Al-Adwan, A. S. (2020). Investigating the drivers and barriers to MOOCs adoption: The perspective of TAM. *Education and information technologies*, 25(6), 5771-5795.
- Harvard University, & Massachusetts Institute of Technology. (2016). MOOCs. Retrieved Aug 1, 2022, from <http://mooc.org/>.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. New York: John Wiley & Sons.
- Tawafak, R. M., Malik, S. I., & Alfarsi, G. (2020). Development of framework from adapted TAM with MOOC platform for continuity intention. *Development*, 29(1), 1681-1691.
- Abeer, W., & Miri, B. (2014). Students' preferences and views about learning in a MOOC. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 152, 318-323.
- Yamamoto, T., Sasaki, T., & Hayashida, S. (2015). MOOC Based Educational Model for Pre-University Writing Program. In *International Symposium on Grids and Clouds (ISGC)*. 15(20).

การประยุกต์ใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ในการคัดเลือกซัพพลายเออร์ ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) สำหรับทำหลังคาเมทัลชีท

กรณีศึกษา บริษัท XYZ จำกัด

APPLICATION OF THE ANALYTIC HIERARCHY PROCESS (AHP) IN SELECTING SUPPLIERS, MANUFACTURERS OF ALUMINUM SHEETS (COILS) FOR MAKING METAL SHEET ROOFS: A CASE STUDY OF XYZ COMPANY

กษิรา ไตรรุ่งเรือง

Karsira Trirungruang

คณะบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Doctor of Business Administration Program, Western University

ศิริอร สอนงค์, ธนวัฒน์ วิเศษสินธุ์, อนัญญา บรรยงพิศุทธิ์*

Sirion Son-ong, Tanawat Wisedsin, Ananya Banyongpisut

วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Logistics and Supply Chain, Suan Sunandha Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: ananya.ba@ssru.ac.th

Received November 23, 2023; Revised January 13, 2024; Accepted March 22, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) กรณีศึกษาบริษัท XYZ จำกัด ด้วยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์และคำนวณปัจจัยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Expert Choice งานวิจัยนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งทำการวิจัยเชิงบุกเบิก (Exploratory Research) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าของกิจการ ผู้จัดการของสถานประกอบการ และผู้ชำนาญการด้านการจัดซื้อ-จัดขาย จำนวน 7 ราย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาและประมวลผลร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่มีอยู่ โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) รวมทั้งตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยทำการเก็บข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบและหาหน้าหนักของแต่ละปัจจัยด้วยการประเมินค่าความสอดคล้องของการตัดสินใจในลำดับของปัจจัยทางเลือก รวมทั้งวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยหลักต่าง ๆ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Expert Choice และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการตัดสินใจเลือกซัพพลายเออร์ ตามแนวทางของกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ค่าอัตราส่วนความไม่สอดคล้องของบริษัทซัพพลายเออร์เมื่อเทียบกับปัจจัยทั้ง 6 ด้าน แล้วมีค่าเท่ากับ 0.080 และเมื่อนำปัจจัยแต่ละด้านมาหาค่าอัตราส่วนความไม่สอดคล้องของบริษัทซัพพลายเออร์ทั้ง 3 บริษัทพบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพ ค่าอัตราส่วนความไม่สอดคล้องเท่ากับ 0.000 ปัจจัยด้านราคา ค่าอัตราส่วนความไม่สอดคล้องเท่ากับ 0.001 ปัจจัยด้านการจัดส่ง ค่าอัตราส่วนความไม่สอดคล้องเท่ากับ 0.000 ปัจจัยด้านบริการ ค่าอัตราส่วนความไม่สอดคล้องเท่ากับ 0.050 ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือ ค่าอัตราส่วนความไม่สอดคล้องเท่ากับ 0.020 ปัจจัยด้านการประกันภัยสินค้า ค่าอัตราส่วนความไม่สอดคล้องเท่ากับ 0.050 เมื่อทำการคำนวณหาค่าน้ำหนักความสำคัญ บริษัทที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดอันดับที่ 1 คือบริษัท C โดยค่าน้ำหนักความสำคัญอยู่ที่ 0.425 หรือ 42.55% อันดับที่ 2 คือบริษัท B มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.291 หรือ 29.18% และอันดับ 3 คือ บริษัท A มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.283 หรือ 28.30%

สรุปได้ว่าผลการคำนวณโดยใช้วิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Expert Choice จากทั้ง 2 วิธีนั้น มีค่าน้ำหนักด้านปัจจัยทั้ง 6 ด้าน และค่าน้ำหนักทั้ง 3 บริษัท ต่างกันเพียงเล็กน้อยจึงทำให้ได้บริษัทผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) ที่เหมาะสมที่สุดกับบริษัท XYZ คือ บริษัท C รองลงมาคือ บริษัท B และอันดับสุดท้ายคือ บริษัท A

คำสำคัญ: กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์, การคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์), หลัการสามชั่ง

Abstract

The purpose of this article is to study the selection suppliers, manufacturers of aluminum sheets (coil) for making metal sheet roofs: a case study of XYZ company with the application of the Analytic Hierarchy Process (AHP) and the use of Expert Choice software program to calculate the factors to select suppliers of aluminum sheet manufacturers (coil). This research is qualitative research which includes exploratory research with in-depth interview using semi-structured interview form. Key informants include business owners, company managers, and specialists in procurement and sales. Content validity is used to measure precision and cover according to the content, by collecting data to compare and determine the weight of each factor by assessing the consistency of decisions in the order of alternative factors. The sensitivity to changes of key factors is analyzed by using the Expert Choice package. The results of the decision making of aluminum sheet suppliers (aluminum sheets coils) is synthesized according to the guidelines of the Analytic Hierarchy Process (AHP).

The findings suggested that the manufacturing company's nonconformity ratio compared to all 6 factors is 0.080. When each factor is taken to find the nonconformity ratio of the 3 supplier companies, it was found that the quality factor of the nonconformance ratio value is 0.000. The price factor is nonconformance ratio values 0.001. The delivery factor is nonconformance ratio values 0.000. The service factor is nonconformance ratio value 0.050. The trust factor is the nonconformance ratio value 0.020. The product insurance factor is nonconformance ratio value 0.050. When calculating the importance of weight, Company C has a critical weight of 0.425 or 42.55%, Company B has a critical weight of 0.291 or 29.18%, and Company A has a critical weight of 0.283 or 28.30% respectively.

In conclusion, the calculation results using Analytic Hierarchy Process (AHP) and Expert Choice software package from both methods are summarized. The weight of all 6 factors and the weight values of all 3 companies differ slightly, so the most suitable aluminum sheet manufacturing company (coil) for XYZ is Company C, followed by Company B, and finally Company A.

Keywords: Analytic Hierarchy Process (AHP), Selecting Suppliers and Manufacturers of Aluminum Sheets (Coils), Metal Sheet Roofs

บทนำ

หลังคาแบบเมทัลชีท Metal Sheet เป็นอีกหนึ่งวัสดุที่นิยมใช้ในอุตสาหกรรมโรงงาน โดยเฉพาะการก่อสร้างโกดังเก็บสินค้าและห้างสรรพสินค้าเป็นอย่างมาก สำหรับประเทศไทยมีธุรกิจเกี่ยวกับผลิตและแปรรูปหลังคาแบบเมทัลชีท เพื่อใช้ทดแทนวัสดุกระเบื้องหลังคาแบบเดิม ภาพรวมตลาดก่อสร้างไทยมีทิศทางขยายตัวดีขึ้นในปี 2565 คิดเป็น 28% เนื่องจากการเปรียบเทียบหลังคาแบบเมทัลชีทกับกระเบื้องลอนคู่ พบว่าหลังคาแบบเมทัลชีทมีน้ำหนักที่เบากว่า ติดตั้งง่าย และเมื่อเทียบราคาต่อตารางเมตร หลังคาแบบเมทัลชีทมีราคาที่ถูกกว่ากระเบื้องแบบลอนคู่ รวมทั้งการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันตลาดเหล็กเคลือบภายในประเทศมีมูลค่าประมาณ 28,000 ล้านบาท โดยแบ่งตามลักษณะตลาดและการใช้งานได้ 2 ประเภท ได้แก่ งานก่อสร้างในกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม สาธารณูปโภคพื้นฐาน และงานก่อสร้างบ้านพักอาศัย (Chantawon U, 2019) เมื่อผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่จังหวัดราชบุรี เป็นจังหวัดที่มีความเจริญและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการขยายตัวของที่พักอาศัย และจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มมากขึ้นทำให้บริษัท XYZ ผู้ผลิตหลังคาเมทัลชีทต้องทำการผลิตหลังคาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้ จากการลงพื้นที่เพื่อ

ทำการศึกษาพบว่าบริษัทประสบปัญหาการคัดเลือกบริษัทผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) โดยมีซัพพลายเออร์ที่ทำการจัดส่งวัตถุดิบให้กับบริษัท XYZ จำกัด จำนวน 3 ราย ได้แก่ บริษัท A บริษัท B และบริษัท C ซึ่งแต่ละบริษัทมีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกัน

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยได้นำหัวข้อกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) เข้ามาช่วยให้ผู้ประกอบการในการตัดสินใจคัดเลือกซัพพลายเออร์ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักทำการประเมินบริษัทที่ทำการจัดส่งวัตถุดิบที่เหมาะสมที่สุดให้กับบริษัท XYZ เพื่อสามารถคัดเลือกบริษัทที่ดีที่สุดและสามารถตอบสนองความต้องการคำสั่งซื้อตามหลักเกณฑ์ที่บริษัทกำหนดได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) โดยใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Expert Choice ในการคำนวณ กรณีศึกษาบริษัท XYZ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทความวิจัยนี้ คือ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) มีหลักการ คือแบ่งโครงสร้างของปัญหาออกเป็นแต่ละชั้น ชั้นแรกคือ การกำหนดเป้าหมาย (Goal) กำหนดเกณฑ์ (Criteria) เกณฑ์ย่อย (Sub-criteria) และทางเลือก (Alternatives) ตามลำดับ จากนั้นวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Trade off) เกณฑ์ การคัดเลือกแบบทีละคู่ (Pairwise) เพื่อให้ง่ายต่อการตัดสินใจความสำคัญเชิงเปรียบเทียบของแต่ละหลักเกณฑ์โดยให้คะแนนตามความสำคัญ เมื่อให้คะแนนจัดลำดับความสำคัญของเกณฑ์ จึงพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกทีละคู่ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทีละเกณฑ์จนครบทุกเกณฑ์ ถ้าการให้คะแนนความสำคัญหรือความชอบนั้นสมเหตุสมผล (Consistency) จะสามารถจัดลำดับทางเลือกเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด ซึ่งเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการใช้ในการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ (Pair Wise Comparison) ได้แก่ การใช้ตารางเมตริกซ์ นอกจากตารางเมตริกซ์จะสามารถใช้ประโยชน์ในการอธิบายการเปรียบเทียบแล้ว ยังสามารถใช้ในการทดสอบความสอดคล้องของเหตุผลและความอ่อนไหวของลำดับความสำคัญของทางเลือกด้วย

ตารางที่ 1 ตัวอย่างตารางเมตริกซ์ที่ใช้แสดงการเปรียบเทียบเป็นคู่ ๆ Pairwise Comparison (Saaty, 1980)

เกณฑ์ตัดสินใจ		ปัจจัย				
$C_1, C_2, C_3, \dots, C_n$		A_1	A_2	A_3	$\rightarrow$	A_n
ปัจจัย	A_1	1	a_{12}	a_{13}	$\rightarrow$	a_{1n}
	A_2	$1/a_{12}$	1	a_{23}	$\rightarrow$	a_{2n}
	A_3	$1/a_{13}$	$1/a_{23}$	1	$\rightarrow$	$1/a_{3n}$
	$\rightarrow$	$\downarrow$	$\downarrow$	$\downarrow$	$\downarrow$	$\downarrow$
	A_n	$1/a_{1n}$	$1/a_{2n}$	$1/a_{3n}$	$\rightarrow$	1

การคำนวณหาความสอดคล้องกันของเหตุผลซึ่งมีขั้นตอนด้วยกัน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การคำนวณหา $\lambda_{\max}$ คือ การนำเอาผลรวมของค่าวินิจฉัยของแต่ละปัจจัยในแถวตั้งในแต่ละแถวมาคูณด้วยผลรวมของค่าเฉลี่ยในแถวอนแต่ละแถวแล้วนำเอาผลคูณที่ได้มารวมกัน ผลลัพธ์ที่ได้จะเท่ากับจำนวนปัจจัยทั้งหมดที่ถูกนำมาเปรียบเทียบ ซึ่งในกรณีที่วินิจฉัยในปัจจัยนั้นมีความสอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์ จะทำให้ค่า $\lambda_{\max} = n$

ขั้นที่ 2 คำนวณค่าดัชนีวัดความสอดคล้อง (Consistency Index, CI) หาได้จากสูตร $CI = (\lambda_{\max} - n) / (n-1)$

ขั้นที่ 3 หาค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงสุ่ม (Random Consistency Index, RI) โดยที่ค่า RI ได้มาจากการรวบรวมของ Oak ridge National Laboratory และคณะทำงานเป็นค่าที่ขึ้นอยู่กับขนาดของเมตริกซ์ตั้งแต่ 1x1 จนถึง 10x10 ผลของ RI ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงสุ่ม (Random Consistency Index, RI) ตามขนาดของเมตริกซ์ (Saaty, 1980)

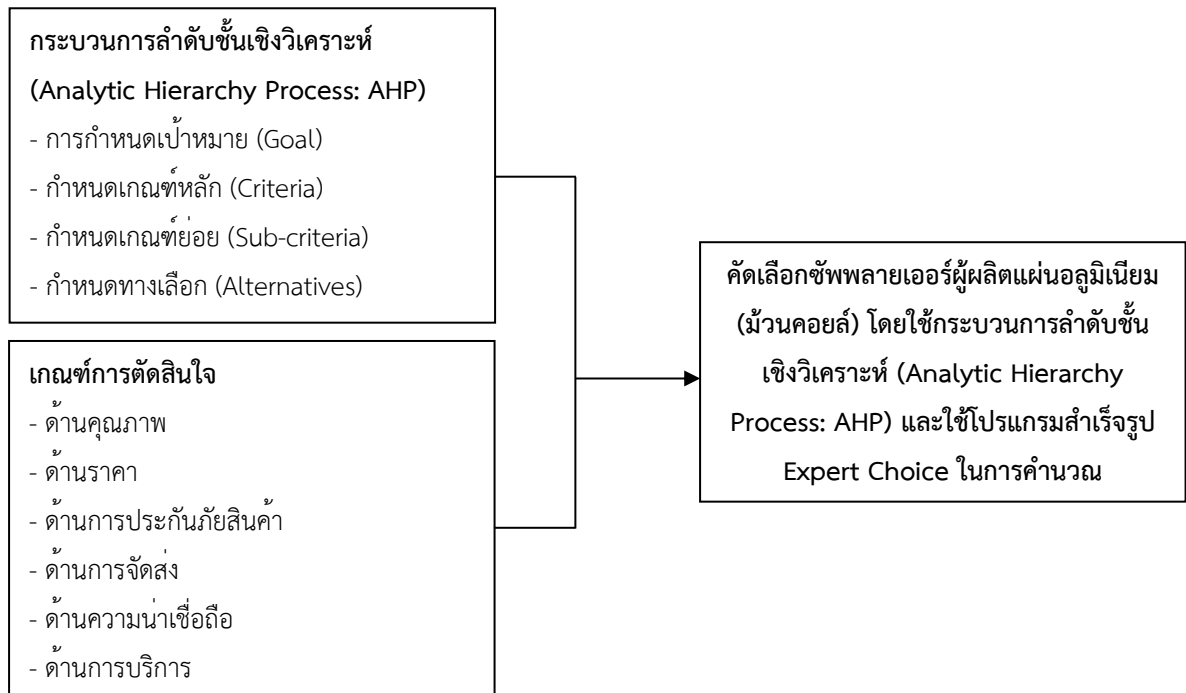
ขนาดของตารางเมตริกซ์	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ค่า RI	0.00	0.00	0.58	0.90	1.12	1.24	1.32	1.41	1.45	1.49

ขั้นที่ 4 คำนวณค่าความสอดคล้องกันของเหตุผล (Consistency Ratio, CR) คือการหาอัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างค่า CI ที่คำนวณได้จากตารางเมตริกซ์กับค่า RI ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากตารางค่า CR หาได้จากสูตร ดังนี้ $CR = CI/RI$

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) ของ Thomas L. Saaty ในปี 1980 ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย (Goal) กำหนดเกณฑ์ (Criteria) เกณฑ์ย่อย (Sub-criteria) และทางเลือก (Alternatives) โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาในพื้นที่วิจัย คือ อำเภอดำเนินสะดวก ตำบลดอนกรวย จังหวัดราชบุรี ซึ่งแบ่งขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ การเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic hierarchy Process: AHP) และการใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูป Expert Choice

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาถึงปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์)

ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบโครงสร้างลำดับชั้นในการตัดสินใจเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) รวมถึงออกแบบแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์และเก็บข้อมูลเพื่อทำการเปรียบเทียบและหาน้ำหนักของแต่ละปัจจัยโดยในขั้นตอนนี้จะเป็นการสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารและพนักงานฝ่ายจัดซื้อจัดหาและฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินค่าความสอดคล้องของการตัดสินใจในลำดับของปัจจัยทางเลือก รวมทั้งวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยหลักต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Expert Choice

ขั้นตอนที่ 6 วิเคราะห์และสรุปผลการตัดสินใจเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) ตามแนวทางของกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic hierarchy Process: AHP)

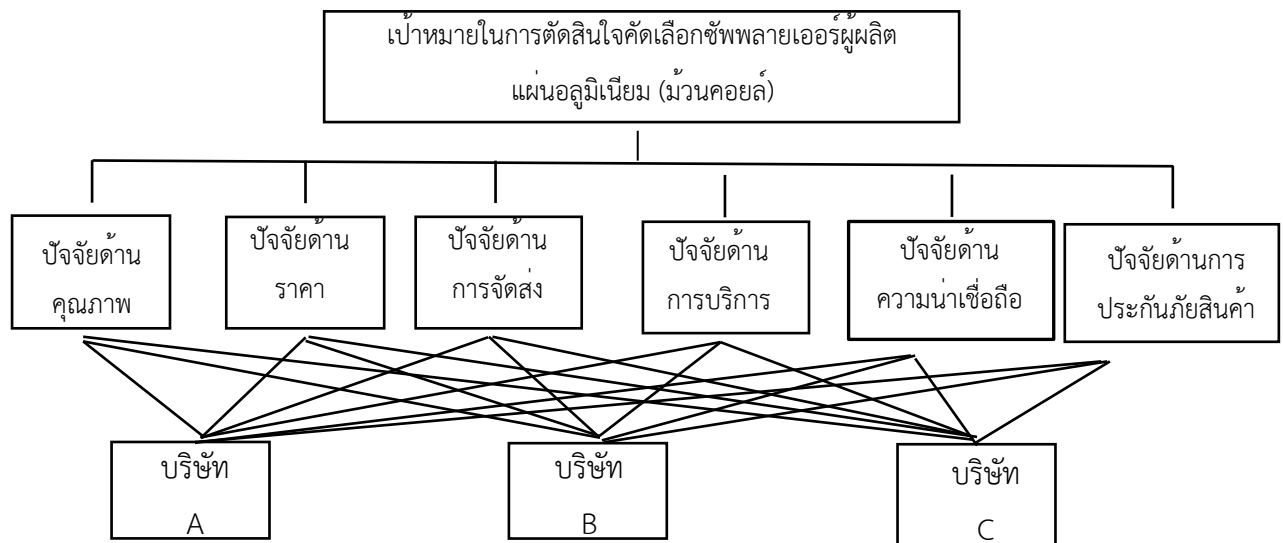
ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) กรณีศึกษา บริษัท XYZ จำกัด ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) กรณีศึกษา บริษัท XYZ จำกัด

ผู้วิจัย (Authors)	รุ่งริกรีน อินทร์พักทัน และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรัชชัย วรรัตน์ (2563)	พรเทพ แก้วเชื้อ, อีร์รณิษา ศิริโวหาร และกันตฤทัย คลึงพหล (2563)	ห่านฉวี จาง (2564)	พีรภาพ จอมทอง, วรรณกร รอดศรีสมุทร และชูศักดิ์ พรสิงห์ (2564)	พัชรภากรณ แก้วถาวร (2563)	ศุภกานันต์ ยอดคำ (2565)	ณัฐวีร์ คุรุกุล (2566)	กนกพร ศรีปฐมสวัสดิ์ (2565)	พรรณณภา กาญจนเมธากุล (2564)	ฉัตรชัย ใจทิยา (2564)	รวม
เกณฑ์ (Criteria)											
ปัจจัยด้านคุณภาพ	●	●		●	●	●	●	●	●	●	9
ปัจจัยด้านราคา	●	●		●	●		●	●		●	7
ปัจจัยด้านการจัดส่ง	●	●			●		●		●	●	6
ปัจจัยด้านการบริการ	●		●	●				●		●	5
ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือ	●	●				●	●	●			5
ปัจจัยด้านการประกันภัยสินค้า	●			●		●	●			●	5

หลังจากที่ได้ 6 ปัจจัยมาแล้ว นำมาสร้างแผนภูมิโครงสร้างลำดับชั้นของการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 สร้างแผนภูมิโครงสร้างลำดับชั้นของการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์)

ตารางที่ 4 ตารางเมตริกแสดงการเปรียบเทียบเกณฑ์ใช้ในการตัดสินใจรายคู่ ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อหาค่าน้ำหนักความสำคัญในโปรแกรม Expert Choice

เกณฑ์	คุณภาพ	ราคา	การจัดส่ง	การบริการ	ความน่าเชื่อถือ	การประกันภัยสินค้า
คุณภาพ	1	6	6	6	4	4
ราคา	1/6	1	5	3	2	2
การจัดส่ง	1/6	1/5	1	3	2	1
การบริการ	1/6	1/3	1/3	1	1	1/2
ความน่าเชื่อถือ	1/4	1/2	1/2	1	1	1/2
การประกันภัยสินค้า	1/4	1/2	1	2	2	1

ตารางที่ 5 สรุปตารางจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ท่าน คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามปัจจัยการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) สำหรับทำหลังคาเมทัลชีท

ปัจจัยการคัดเลือก ซัพพลายเออร์ ผู้ผลิตแผ่น อลูมิเนียม (ม้วนคอยล์)	ค่ามาตรฐานของการเปรียบเทียบ														ปัจจัยการ คัดเลือกซัพพลาย เออร์ผู้ผลิตแผ่น อลูมิเนียม (ม้วนคอยล์)			
	มากกว่า					เท่ากับ				น้อยกว่า								
ปัจจัยด้านคุณภาพ	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านราคา
														9				

ปัจจัยการคัดเลือก ข้าพพลายเออร์ ผู้ผลิตแผ่น อลูมิเนียม (ม้วนคอยล์)	ค่ามาตรฐานของการเปรียบเทียบ															ปัจจัยการ คัดเลือกข้าพพลาย เออร์ผู้ผลิตแผ่น อลูมิเนียม (ม้วนคอยล์)		
	มากกว่า					เท่ากับ					น้อยกว่า							
ปัจจัยด้านคุณภาพ	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านการ จัดส่ง
ปัจจัยด้านคุณภาพ	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านการ บริการ
ปัจจัยด้านคุณภาพ	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านความ น่าเชื่อถือ
ปัจจัยด้านคุณภาพ	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านการ ประกันภัยสินค้า
ปัจจัยด้านราคา	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านการ จัดส่ง
ปัจจัยด้านราคา	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านการ บริการ
ปัจจัยด้านราคา	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านความ น่าเชื่อถือ
ปัจจัยด้านราคา	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านการ ประกันภัยสินค้า
ปัจจัยด้านการ จัดส่ง	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านการ บริการ
ปัจจัยด้านการ จัดส่ง	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านความ น่าเชื่อถือ
ปัจจัยด้านการ จัดส่ง	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้าน ประกันภัยสินค้า
ปัจจัยด้านการ บริการ	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านความ น่าเชื่อถือ
ปัจจัยด้านการ บริการ	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านการ ประกันภัยสินค้า
ปัจจัยด้านความ น่าเชื่อถือ	9	8	7	6	5	4	3	2	1		2	3	4	5	6	7	8	ปัจจัยด้านการ ประกันภัยสินค้า

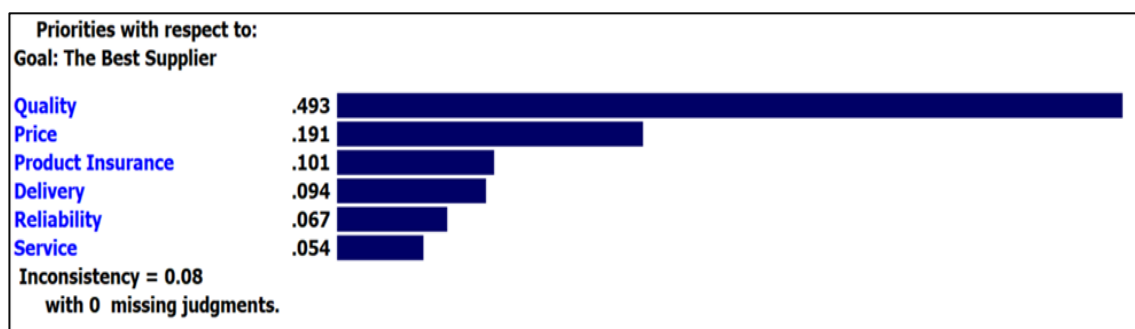

ตารางที่ 6 ตัวอย่างผลคะแนนเปรียบเทียบบริษัทซัพพลายเออร์แบบเป็นคู่ ปัจจัยด้านคุณภาพ

ผลคะแนนเปรียบเทียบเป็นคู่ ปัจจัยด้านคุณภาพ																		
บริษัท ซัพพลายเออร์	ค่ามาตรฐานของการเปรียบเทียบ																บริษัท ซัพพลายเออร์	
	มากกว่า								เท่ากัน		น้อยกว่า							
บริษัท A	9	8	7	6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	บริษัท B
บริษัท A	9	8	7	6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	บริษัท C
บริษัท B	9	8	7	6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	บริษัท C

สรุปได้ว่า ผลคะแนนเปรียบเทียบรายคู่บริษัทซัพพลายเออร์ด้านปัจจัยคุณภาพของบริษัท A, บริษัท B และบริษัท C มีค่ามาตรฐานเท่ากันทั้ง 3 บริษัท ตามตารางที่ 6

จากผลการวิจัยพบว่า หลังจากการสร้างตารางเปรียบเทียบทีละคู่และคำนวณตามขั้นตอนของกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) นำข้อมูลมาใส่ในโปรแกรมสำเร็จรูป Expert Choice ซึ่งผลลำดับค่าความสำคัญของปัจจัย อันดับที่ 1 คือปัจจัยด้านคุณภาพ มีความสำคัญเท่ากับ 0.493 อันดับที่ 2 ปัจจัยด้านราคา มีความสำคัญเท่ากับ 0.191 อันดับ 3 ปัจจัยด้านการประกันภัยสินค้า มีความสำคัญเท่ากับ 0.101 อันดับที่ 4 ปัจจัยด้านการจัดส่ง มีความสำคัญเท่ากับ 0.094 อันดับที่ 5 ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือ มีความสำคัญเท่ากับ 0.067 และอันดับ 6 คือ ปัจจัยการบริการ มีความสำคัญเท่ากับ 0.054

แผนภาพที่ 3 เปรียบเทียบการให้น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยในการเลือกบริษัทซัพพลายเออร์
ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) (ที่มา: Expert Choice)

เมื่อได้ค่าความสำคัญของปัจจัยการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) และนำปัจจัยมาคัดเลือกบริษัทซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) ทั้ง 3 บริษัท ได้แก่

บริษัท A บริษัท B และ บริษัท C โดยใช้วิธีนำข้อมูลใส่ลงโปรแกรมสำเร็จรูป Expert Choice ซึ่งทำให้ทราบว่า บริษัทที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดอันดับที่ 1 คือบริษัท C โดยค่าน้ำหนักความสำคัญอยู่ที่ 0.425 หรือ 42.55% อันดับที่ 2 คือบริษัท B มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.291 หรือ 29.18% และอันดับ 3 คือ บริษัท A มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.283 หรือ 28.30%

ตารางที่ 7 แสดงการประเมินบริษัทซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) โดยใช้โปรแกรม Expert Choice

การเลือก บริษัทซัพพลาย เออร์ผู้ผลิตแผ่น อลูมิเนียม (ม้วน คอยล์)	ปัจจัย ด้าน คุณภาพ	ปัจจัย ด้าน ราคา	ปัจจัย ด้าน การ จัดส่ง	ปัจจัย ด้าน การ บริการ	ปัจจัย ด้าน ความ น่าเชื่อถือ	ปัจจัยด้าน การ ประกันภัย สินค้า	ค่าน้ำหนัก ความสำคัญ	ร้อยละ ความสำคัญ
eigenvector	0.493	0.191	0.094	0.054	0.067	0.101		
บริษัท A	0.333	0.126	0.333	0.249	0.240	0.413	0.283	28.30
บริษัท B	0.333	0.458	0.333	0.157	0.210	0.260	0.291	29.18
บริษัท C	0.333	0.416	0.333	0.594	0.550	0.327	0.425	42.55

สรุปได้ว่า การจัดอันดับคัดเลือกบริษัทซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) กรณีศึกษา บริษัท XYZ ที่เหมาะสมที่สุดจากคะแนนรวมทั้งหมดคือ บริษัท C โดยค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.425 หรือ 42.55% รองลงมาบริษัท B มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.291 หรือ 29.18% และอันดับ 3 คือบริษัท A มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.283 หรือ 28.30%

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาวิจัยการประยุกต์ใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) ในการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) สำหรับทำหลังคาเมทัลชีท กรณีศึกษา บริษัท XYZ จำกัด สามารถอภิปรายได้ดังนี้

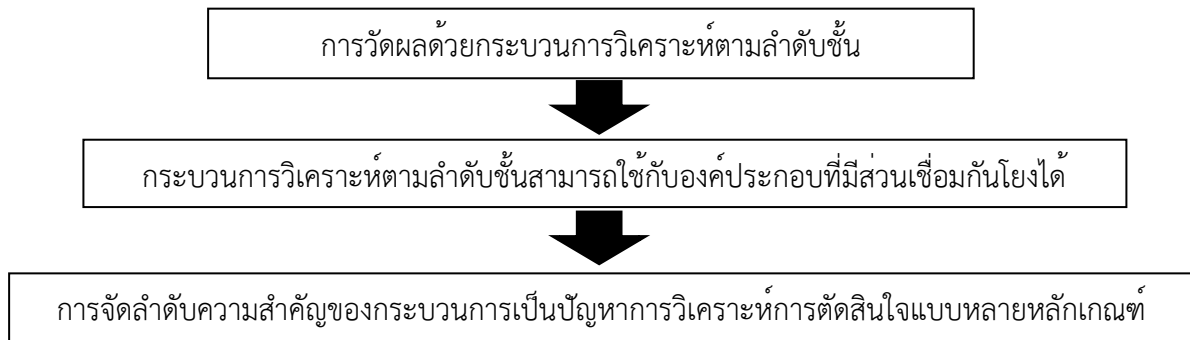
การดำเนินงานวิจัยสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดอันดับแรก คือ ปัจจัยด้านคุณภาพ เนื่องจากคุณภาพของแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) ที่จัดส่งไม่เกิดความเสียหาย เช่น การบุบ การเป็นรอยขีดข่วนสีของแผ่นอลูมิเนียมไม่สม่ำเสมอ หรือน้ำหนักของแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) มีความคลาดเคลื่อนมากผิดปกติ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านราคาและปัจจัยด้านการประกันภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งรุจีกรณ์ อินทร์พักทัน และศุภรัชชัย วรรัตน์ (2563) ที่ได้

ทำการศึกษาเรื่อง “การคัดเลือกซัพพลายเออร์คอมพิวเตอร์นำเข้าด้วยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์” ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านคุณภาพมีความสำคัญมากที่สุดและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิรพ จอมทอง และคณะ (2564) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การคัดเลือกผู้ส่งมอบผลิตภัณฑ์เหล็กโดยใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ กรณีศึกษา บริษัทจำหน่ายเหล็ก” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรเทพ แก้วเชื้อ, อีร์ธนิษฐ์ ศิริโวหาร และกันต์ฤทัย คลังพหล (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยด้านการบริหารจัดการซัพพลายเออร์ที่ส่งผลต่อสินค้าคงคลัง ในบริษัทผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าและชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ขนาดกลางและขนาดเล็ก” ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านคุณภาพมีความสำคัญมากเนื่องจากซัพพลายเออร์ที่ส่งผลต่อผู้ผลิต ผู้ผลิตที่มีซัพพลายเออร์ที่มีคุณภาพจะสามารถส่งสินค้าและวัตถุดิบให้กับผู้ผลิตได้ตามคุณภาพที่ผู้ผลิตกำหนด และได้ปริมาณตามที่คุณภาพกำหนด ปัจจัยที่มีความสำคัญอันดับที่ 2 คือ ปัจจัยด้านราคาและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณนภา กาญจนเมธากุล (2564) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การจัดลำดับปัจจัยความสำคัญในการคัดเลือกผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทพลาสติกบูโครเมียม โดยใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ กรณีศึกษาบริษัทประกอบรถยนต์แห่งหนึ่ง ในจังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านราคามีความสำคัญเป็นลำดับที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภาคนางค์ ยอดคำ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การคัดเลือกซัพพลายเออร์วัตถุดิบสำหรับผู้รับจ้างผลิตอาหารเสริมในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านราคามีส่วนสำคัญอันดับที่สอง ซึ่งปัจจัยด้านราคาสินค้าของซัพพลายเออร์ C อยู่ในเกณฑ์ราคากลางตลาด มีการให้บริการขนส่งที่ตรงเวลา มีการบริการหลังการขาย ส่วนปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 คือปัจจัยด้านการประกันภัยสินค้าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรภรณ์ แก้วถาวร (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การเลือกซัพพลายเออร์ในการซื้อเหล็กสำหรับก่อสร้างแท่นขุดเจาะปิโตรเลียมกรณีศึกษา บริษัท ซียูอีแอล จำกัด” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านประกันภัยสินค้าของการซื้อเหล็กก่อสร้างมีความสำคัญมากในอันดับสาม และปัจจัยที่มีความสำคัญอันดับที่ 4 คือ ปัจจัยด้านการส่งสินค้าเนื่องจากส่งสินค้าได้ตรงเวลาและจำนวนในการส่งครบถูกต้อง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ในการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) สำหรับทำหลังคาเมทัลชีท กรณีศึกษา บริษัท XYZ จำกัด ทางคณะผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 3 โมเดลการประยุกต์ใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์

สามารถอธิบายได้ตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวัดผลด้วยกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้นสามารถวัดคุณสมบัติที่เป็นนามธรรมได้ และมีผลของการตัดสินใจอยู่ในรูปแบบของลำดับความสำคัญ
2. กระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้นสามารถใช้กับองค์ประกอบที่มีส่วนเชื่อมโยงกันได้ไม่ว่าเป็นรูปแบบใด
3. การจัดลำดับความสำคัญของกระบวนการเป็นปัญหาการวิเคราะห์การตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ เนื่องจากความสำคัญเชิงเปรียบเทียบของกระบวนการต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับคุณลักษณะสมรรถนะที่หลากหลาย ซึ่งอาจมีความขัดแย้งกันในโซ่อุปทาน ดังนั้นการใช้กระบวนการตัดสินใจแบบวิเคราะห์ลำดับชั้น (Analytic Hierarchy Process: AHP) สามารถใช้แก้ปัญหาการตัดสินใจแบบหลายหลักเกณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

จากการศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ในการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) สำหรับทำหลังคาเมทัลชีท กรณีศึกษา บริษัท XYZ จำกัด สามารถสรุปได้ว่า จากการสร้างแผนภูมิโครงสร้างลำดับชั้นของการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) เมื่อได้ค่าความสำคัญของปัจจัยการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) และนำปัจจัยมาคัดเลือกบริษัทซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) ทั้ง 3 บริษัท ได้แก่ บริษัท A บริษัท B และบริษัท C โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบทีละคู่ ซึ่งทำให้ทราบว่า บริษัทที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดอันดับที่ 1 คือบริษัท C โดยค่าน้ำหนักความสำคัญอยู่ที่ 0.424 หรือ 42.45% อันดับที่ 2 คือบริษัท B มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.292 หรือ 29.25% และอันดับที่ 3 คือ บริษัท A มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.283 หรือ 28.30% จากผลการคำนวณด้วยการวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Expert Choice จากทั้ง 2 วิธี ทำให้พบว่า ค่าน้ำหนักด้านปัจจัยทั้ง 6 ด้านและค่าน้ำหนักทั้ง 3 บริษัทนั้นมีความต่างกัน

เพียงเล็กน้อย ดังนั้นบริษัทผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) ที่เหมาะสมที่สุดกับบริษัท XYZ คือ บริษัท C รองลงมาคือ บริษัท B และอันดับสุดท้ายคือ บริษัท A

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ข้อมูลที่ได้มาอย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผลที่สามารถใช้ประกอบในการตัดสินใจจัดซื้อบรรจุภัณฑ์จริงได้โดยควบคู่กับการพิจารณาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีน้ำหนักความสำคัญเรียงตามลำดับลงมาและจากการวิเคราะห์อัตราส่วนความไม่สอดคล้องของข้อมูล ผลการประเมินอยู่ในระดับยอมรับได้แสดงให้เห็นว่าผลการประเมินดังกล่าวสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจของผู้บริหารในการการคัดเลือกซัพพลายเออร์ผู้ผลิตแผ่นอลูมิเนียม (ม้วนคอยล์) สำหรับทำหลังคาเมทัลชีทได้ ทั้งนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยให้บริษัทไม่สูญเสียโอกาสทางธุรกิจ ยังสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้า ว่าบริษัทสามารถส่งมอบงานที่มีคุณภาพ คำนวณราคาภายในเวลาที่กำหนดได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลเฉพาะบริษัทเดียว ถ้านำผลไปใช้อาจจะต้องมีการปรับปรุงปัจจัยให้เหมาะสมกับธุรกิจนั้น ๆ หากมีผู้สนใจทำการศึกษาเพิ่มเติมอาจเลือกการเพิ่มการพิจารณาเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อจะช่วยให้สามารถทราบเหตุผลในการเลือกบริษัทซัพพลายเออร์อย่างละเอียดมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ศรีปฐมสวัสดิ์. (2565). การพัฒนาเครื่องมือการประเมินผู้ส่งมอบเชิงกลยุทธ์ กรณีศึกษาผู้ส่งมอบวัตถุดิบไม้ในอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์. *วารสารวิศวกรรมลาดกระบัง*, 39(2), 27-43.
- ฉัตรชัย ใจทิยา. (2564). การประยุกต์ใช้กระบวนการลำดับขั้นเชิงวิเคราะห์สำหรับการเลือกทำเลที่ตั้งสำนักงานโรงงานแห่งใหม่ กรณีศึกษาบริษัท ABC ในจังหวัดระยอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐวีร์ คุรุกุล. (2566). กลยุทธ์การเลือกซัพพลายเออร์ด้านอะไหล่คังคังและวัสดุสิ้นเปลืองของอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา จังหวัดนนทบุรี (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัชรภรณ์ แก้วถาวร. (2563). กลยุทธ์การเลือกซัพพลายเออร์ในการซื้อเหล็กสำหรับก่อสร้างแท่นชุดเจาะปิโตรเลียม กรณีศึกษา บริษัท ซียูอีแอล จำกัด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.

- พรเทพ แก้วเชื้อ, อีรณิกษ์ ศิริโวหาร และกันต์ฤทัย คลังพล. (2563). ปัจจัยด้านการบริหารจัดการซัพพลายเออร์ที่ส่งผลกระทบต่อสินค้าคงคลัง ในบริษัทผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าและชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ขนาดกลางและขนาดเล็ก. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 15(3), 83-98.
- พรรณนภา กาญจนเมธากุล (2564). การจัดลำดับปัจจัยความสำคัญในการคัดเลือกผู้ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ประเภทพลาสติกซุบโครเมียม โดยใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ กรณีศึกษาบริษัทประกอบรถยนต์แห่งหนึ่ง ในจังหวัดระยอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิกุล มีมานะ. (2563). พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL)*, 3(1), 59-67.
- พีรภพ จอมทอง. (2564). การคัดเลือกผู้ส่งมอบผลิตภัณฑ์เหล็กโดยใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์กรณีศึกษาบริษัทจำหน่ายเหล็ก. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 31(3), 387-392.
- ภัทธร ชลวิริยะกุล. (2565). การพัฒนาเกณฑ์การคัดเลือกผู้ส่งมอบอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์แห่งหนึ่ง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งรุจิกรณ์ อินทร์พักทัน. (2563). การคัดเลือกซัพพลายเออร์โคมไฟนำเข้าด้วยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจสาขาการจัดการทางวิศวกรรม). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วรารุช วุฒินิชย์. (2553). กระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น Analytic Hierarchy Process: AHP. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (องค์การมหาชน).
- ศุภาคนางค์ ยอดคำ. (2565). การคัดเลือกซัพพลายเออร์วัตถุดิบสำหรับผู้รับจ้างผลิตอาหารเสริมในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ห่านฉี จาง. (2564). การประยุกต์ใช้เทคนิคกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ในการคัดเลือกซัพพลายเออร์อุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ กรณีศึกษาบริษัทผลิตเยื่อกระดาษในจังหวัดชลบุรี ประเทศไทย (การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Chantawon U. (2019). *หลังคาเหล็ก BlueScope กับนวัตกรรมหลังคาเหล็กเคลือบสี ตัวช่วยบ้านเย็นสบาย*. สืบค้น 7 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.thinkofliving.com>.
- Saaty, T. L. (1980). *The Analytic Hierarchy Process: Planning Priority Setting, Resource Allocation*. New York: McGraw-Hill.

ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ต่อการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน
เพื่อทดแทนการนำเข้าของบริษัทผู้ผลิตถุงมือในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
AN ECONOMIC FEASIBILITY FOR THE PRODUCTION OF POLYURETHANE-
COATED POLYESTER GLOVES TO REPLACE IMPORTS OF GLOVE
MANUFACTURING COMPANIES IN PHRA NAKHON SRI AYUTTHAYA
PROVINCE

วาสนา กันภัย และกนกพร ภาควิชา

Wasana Kanpai and Kanokporn Pakeeetchai

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Faculty of Business Administration and Information, Technology Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

E-mail: wasana.kanpai@gmail.com

Received November 11, 2023; Revised December 22, 2023; Accepted March 22, 2024

บทคัดย่อ

สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กลงทุนการผลิตที่มีการนำเข้าวัตถุดิบบางกระบวนการเพื่อนำมาเข้าสู่กระบวนการผลิต และจำหน่าย เป็นทางเลือกส่วนใหญ่ที่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กเลือกแนวทางการลงทุนเพราะทำให้ผู้ประกอบการลดเงินลงทุนเริ่มธุรกิจประเภทค่าใช้จ่ายคงที่ประเภทเครื่องจักร และค่าแรงน้อยลง แต่จากสถานการณ์ Covid-19 ทำให้เห็นถึงประเด็นปัญหาจากผลกระทบของสถานการณ์ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงต่าง ๆ ทำให้กระทบทั้งค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นและการขนส่งที่ไม่ได้ตามกำหนดการ เนื่องจากความเสี่ยงภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน (With Project) เปรียบเทียบกับการนำเข้าถุงมือโพลีเอสเตอร์มาเคลือบโพลียูรีเทนในไทย (Without Project) ตลอดอายุโครงการ 10 ปี (พ.ศ. 2565–2574) โดยคำนึงถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสและอัตราเงินเฟ้อ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร 1 ท่าน ผู้จัดการฝ่ายการตลาด 1 ท่าน และผู้จัดการฝ่ายผลิต 1 ท่าน โดยใช้รูปแบบการจัดเก็บข้อมูลแบบลูกโซ่ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง ที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรง ตลอดจนได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ผลการวิจัยพบว่า การผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน (With Project) มีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ที่ดีกว่าโดยเปรียบเทียบกับกรณีการนำเข้าถุงมือโพลีเอสเตอร์มาเคลือบโพลียูรีเทนในไทย (Without Project) กล่าวคือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (ENPV) เท่ากับ 260,473,228 บาท อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (EBCR) เท่ากับ 1.48 เท่า และอัตราผลตอบแทนภายใน (EIRR) เท่ากับ 1.82 เท่า

มากกว่ากรณี (Without Project) พบว่า ENPV เท่ากับ 157,827,606 บาท EBCR เท่ากับ 0.23 เท่า และ EIRR เท่ากับ 138 เท่า ตามลำดับ โดยทั้งสองกรณีมีความต้านไวของราคาต้นทุนและราคาจำหน่าย ดังนี้ ร้อยละ 14 และ ร้อยละ 5 ในขณะที่ ระยะเวลาคืนทุน 11 เดือน 6 วัน และ 25 เดือน 4 วัน ตามลำดับ

ดังนั้นการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเพื่อทดแทนการนำเข้าจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมของการตัดสินใจผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าถุงมือสำหรับใช้ในอุตสาหกรรมที่มีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐศาสตร์

คำสำคัญ: ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์, ถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน,
การวิเคราะห์ความอ่อนไหว

Abstract

For small and medium-sized businesses, manufacturing investment that imports certain process products to be introduced into the production process and sold is an option that most small and medium-sized businesses choose the investment approach because it allows entrepreneurs to reduce their investment to start a fixed-cost business such as machinery and less labor costs. But from the Covid-19 situation, it is evident that the problem is from the impact of the situation on various risks, causing both higher costs and unscheduled transportation due to uncontrollable external risks.

The purpose of this article is to analyze the economic benefits of producing polyurethane-coated polyester gloves (with comparative project with importing polyester gloves coated with polyurethane in Thailand (Without Project). Throughout the project life of 10 years (2022 - 2031), by taking into the account opportunity costs and inflation. Data were collected from 1 executive, 1 marketing manager, and 1 production manager using a snowball sampling format with in-depth interviews. The structured interview Questionnaire has been tested for confidence and accuracy and has been certified for ethics in human researching.

The results showed that the production of polyester gloves coated with polyurethane (With Project) had better economic value compared with the case of importing polyester gloves coated with polyurethane in Thailand (Without Project). That is, the net present value (ENPV) was equal to 260,473,228 baht, the rate of return on cost (EBCR) was equal to 1.48 times, and the internal rate of return (EIRR) is equal to

1.82 times, higher than the case (Without Project) . It was found that ENPV was equal to 157,827,606 baht, EBCR was equal to 0.23 times and EIRR equal to 138 times, respectively. In both cases, the sensitivity of the cost price and selling price were as follows as 14 percent and 5 percent, while the payback periods were 11 months, 6 days, and 25 months, 4 days, respectively.

Therefore, the production of polyurethane-coated polyester gloves to replace imports is an appropriate choice of production decision to add value to gloves for industrial use that is economically worthwhile.

Keywords: Economic Feasibility, Polyurethane coated polyester gloves, Sensitivity Analysis

บทนำ

ถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนคือถุงมือที่ทอด้วยเส้นใยไนลอนและเส้นใยโพลีเอสเตอร์ และเคลือบด้วยยางสังเคราะห์โพลียูรีเทน โดยเส้นใยไนลอนมีความเหนียวและทนทานมากต่อสารเคมี ทนต่อการขัดถูได้ดี มีความยืดหยุ่นดีมาก ซึ่งเป็นถุงมือที่เหมาะสมสำหรับใช้ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมประกอบชิ้นส่วน งานที่มีความละเอียด งานประกอบชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์ขนาดเล็ก และงานทั่วไป โดยธุรกิจอุตสาหกรรมผู้ผลิตถุงมื่อดังกล่าว ในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา มีทั้งสิ้น 1 ราย มีการใช้ในภาคอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และอุตสาหกรรม ยานยนต์

อย่างไรก็ตามจากผลกระทบ Covid-19 ในช่วงปี พ.ศ. 2563 จนถึง พ.ศ. 2565 ได้ส่งผลกระทบ ต่อการผลิตและจำหน่ายถุงมื่อดังกล่าว เนื่องจากบริษัทผู้ผลิตประสบปัญหาการนำเข้าถุงมือ โพลีเอสเตอร์จากต่างประเทศ โดยมีปริมาณการนำเข้าในปี พ.ศ. 2564 จำนวน 250,000 คู่ ค่าขนส่ง ทางเรือค่าเรือ 800 USD (ประมาณ 30,000 บาท) รวมเป็นค่าใช้จ่ายประมาณ 741,867.29 บาท โดยเป็นการนำเข้ามาเพื่อทำการทดลองและผลิตการเคลือบโพลียูรีเทนในกระบวนการผลิตในโรงงาน และในปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนความถี่ 2 ครั้ง ต่อ 1 เดือน ปริมาณนำเข้าต่อครั้งอยู่ที่จำนวน 250,000 คู่ รวมเป็นค่าใช้จ่ายประมาณ 1,600,000 บาทต่อครั้ง ค่าขนส่งทางเรือค่าเรือ 2,400 USD ต่อครั้ง (ประมาณ 91,000 บาทต่อครั้ง) รวมมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปี 28,800,000 บาท รวมถึงปัญหาการจัดส่งที่ไม่ได้ตามกำหนดเวลาและราคานำเข้าวัตถุดิบที่สูงจากเดิม ร้อยละ 15-100 เช่น ค่าเรือจาก 800 USD ปรับเพิ่มเป็น 2,400 USD เป็นต้น ตลอดจนนโยบายด้านค่าแรงขั้นต่ำที่จะปรับเพิ่มร้อยละ 5 ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2565 ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบด้านต้นทุนแรงงานที่เพิ่มขึ้น เป็นเหตุให้ บริษัทผู้ผลิตต้องเร่งปรับตัวเพื่อลดความเสี่ยงด้านต้นทุนในการผลิตระยะยาว (กนกพร ภาคิณาย, 2565)

ด้วยเหตุนี้ การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ต่อการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเพื่อทดแทนการนำเข้าเชิงเปรียบเทียบ กรณี การผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน (With Project) กับ กรณีการนำเข้าถุงมือโพลีเอสเตอร์มาเคลือบโพลียูรีเทนในไทย (Without Project) จึงเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ดี สำหรับบริษัทเพื่อใช้ในการวางแผนการผลิต เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในตลาดถุงมือ รวมทั้งลดต้นทุนการผลิตในระยะยาว รองรับการเปลี่ยนแปลงของ VUCA World หรือ โลกยุคผันผวนในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเพื่อทดแทนการนำเข้าเชิงเปรียบเทียบของ 2 กรณี กรณีที่ 1 (Without Project) (การนำเข้าถุงมือโพลีเอสเตอร์จากประเทศจีนและเคลือบโพลีเอสเตอร์ในประเทศไทย) กับ กรณีที่ 2 (With Project) (การผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์ในประเทศไทย)

การทบทวนวรรณกรรม

การประเมินด้านการเงินและทางเศรษฐศาสตร์

การประเมินทางด้านการเศรษฐศาสตร์มีความแตกต่างจากการประเมินทางการเงิน โดยโครงการของภาคเอกชน จะให้ความสำคัญกับการประเมินทางการเงิน ในขณะที่โครงการของรัฐให้ความสำคัญกับการประเมินทางด้านการเศรษฐศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการของภาคเอกชน คือเพื่อแสวงหากำไร ภาคเอกชนจึงสนใจว่าโครงการนั้น จะต้องเสียเงินลงทุนไปเท่าไร ได้รับและผลกำไรจากโครงการนั้นมากน้อยเพียงใด (ธนวัฒน์ ชูวัน, 2563)

ดอกเบีย

การวิเคราะห์โครงการอัตราดอกเบี้ยอาจมีแตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับระยะเวลาและประเภทของการฝาก โดยทั่วไปอัตราดอกเบี้ยเงินฝากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) อัตราเงินเฟ้อ 2) ความเสี่ยง และ 3) ต้นทุนค่าเสียโอกาส กล่าวคือปกติแล้วถ้าอัตราเงินเฟ้อสูง อัตราดอกเบี้ยเงินฝากก็มักจะสูง และถ้ามีอัตราความเสี่ยงในการฝากเงินสูง อัตราดอกเบี้ยที่ได้รับก็มักจะสูงตามไปด้วย (ธนวัฒน์ ชูวัน, 2563)

การประมาณการต้นทุนและผลตอบแทนทางด้านการเศรษฐศาสตร์ของโครงการ

แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับต้นทุนของโครงการ

ต้นทุนคงที่ (Fixed cost) หมายถึง ต้นทุนที่จำนวนรวมไม่เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของระดับกิจกรรมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง กล่าวคือ ไม่ว่าระดับกิจกรรมจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ต้นทุนคงที่รวมยังคงมีจำนวนเท่าเดิม ต้นทุนผันแปร (Variable cost) หมายถึง ต้นทุนซึ่งจำนวนรวมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงของระดับกิจกรรม และเป็นอัตราส่วนโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงของระดับกิจกรรมนั้น (พัชนี แพทย์อุดม, 2562)

แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ด้านผลตอบแทนของโครงการ (Benefit)

ผลตอบแทนทางตรงคือ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของโครงการและเป้าหมายของโครงการ ส่วนผลประโยชน์ทางอ้อมคือ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ (กาญจนา เจียมวงษา, 2561)

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์

การประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของโครงการโดยใช้หลักการวิเคราะห์ต้นทุนและ ผลตอบแทน (Cost Benefit Analysis) เป็นการพิจารณาว่าผลตอบแทนของโครงการมากกว่าหรือน้อยกว่าต้นทุนของโครงการ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินใจว่าโครงการมีความคุ้มค่าในการลงทุนหรือไม่ เพื่อช่วยในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (ธนวัฒน์ ชูวัน, 2563)

ระยะเวลาคืนทุนของโครงการ (Payback Period)

ระยะเวลาคืนทุนคือระยะเวลาที่ผลตอบแทนสุทธิจากการดำเนินงานมีค่าเท่ากับเงินลงทุนของโครงการวิธีหานี้พิจารณาถึงจำนวนปีที่จะได้รับผลตอบแทนที่คุ้มกับเงินลงทุน และใช้กันมากในวงการธุรกิจ (กาญจนา เจียมวงษา, 2561)

การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ (Sensitivity Analysis)

โดยหลักการของต้นทุนและผลตอบแทนของโครงการจะเป็นการพยากรณ์ในรายละเอียดของต้นทุนและผลตอบแทนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้ข้อสมมุติที่สำคัญว่า ค่าของตัวแปรใด ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์แต่ละตัวมีความแน่นอน มีเพียงหนึ่งค่าในแต่ละช่วงเวลาตลอดอายุโครงการ (ธนวัฒน์ ชูวัน, 2563)

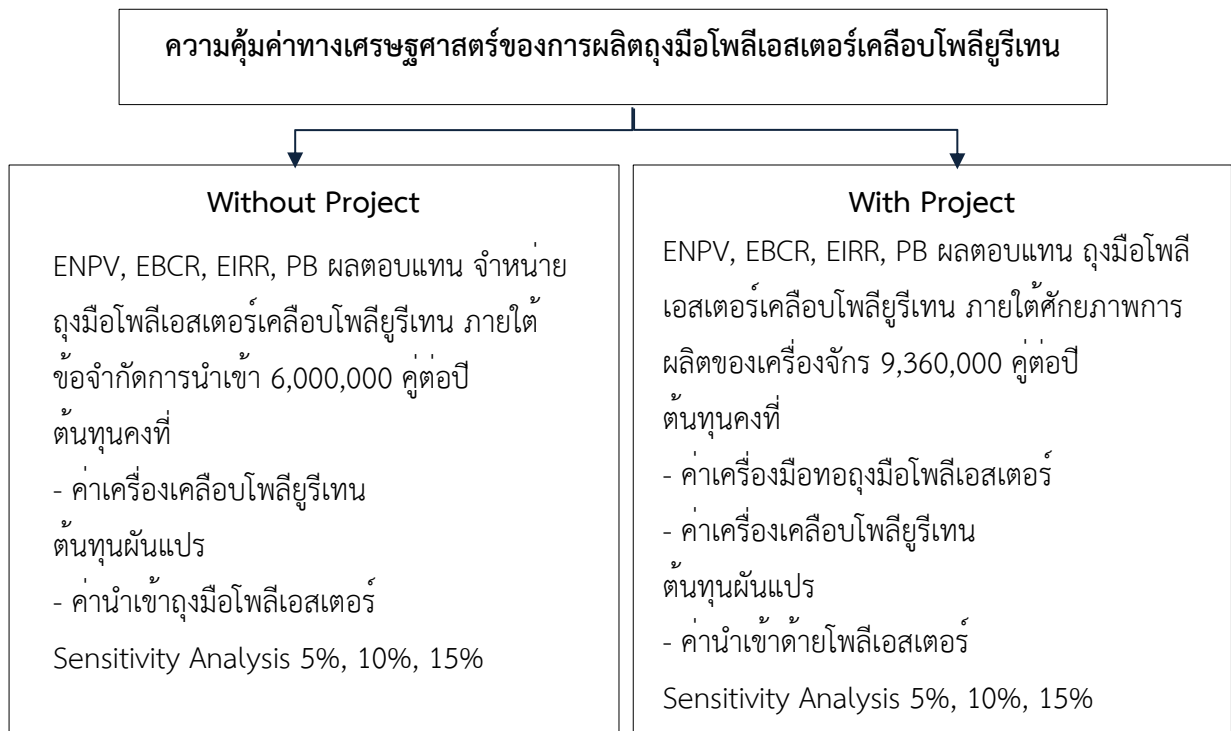
อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่คำนึงถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ อาทิ อัตราค่าเงินเฟ้อ ค่าเสียโอกาสของการลงทุน หรือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (ENPV) อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (EBCR) อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (EIRR) มีการให้ความสนใจและมีการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ อีกทั้งมีการประเมินความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคาปัจจัยการผลิต และราคาของผลิตภัณฑ์ ดังงานวิจัยการศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ของการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพาณิชย์ของชุมชนไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (Kanokpom, et al., 2022) และราคาของผลิตภัณฑ์ หรือ การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) ดังงานวิจัยการศึกษาการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ของหอมตะไคร้ (อันโดรโปกอนนาร์ตัส) (Nugraha, et al., 2019) โดยหลักการวิเคราะห์ พบว่า บางส่วนนิยมเลือกใช้การวิเคราะห์โดยการคำนวณผ่านโปรแกรม Excel (ธนวัฒน์ ชูวัน, 2563)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว บทความนี้ใช้วิธีการศึกษาด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ที่คำนึงถึงต้นทุนค่าเสียโอกาส และภาวะเงินเฟ้อ และวิเคราะห์ความอ่อนไหวและผลประโยชน์ด้วยโปรแกรม Excel เพื่อประมาณการณ์ต้นทุน ผลตอบแทน และความเป็นไปได้ของการผลิตถั่งหมี เพื่อใช้เป็นฐานในการตัดสินใจ วางแผนในการลงทุนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งมีประโยชน์สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการผลิตถั่วมือโพลีเอสเทอร์เคลือบโพลียูรีเทนเพื่อทดแทนการนำเข้าของบริษัทผู้ผลิตถั่วมือในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในเชิงเปรียบเทียบระหว่างกรณีที่ 1 (Without Project) คือ นำเข้าถั่วมือโพลีเอสเทอร์ แล้วนำมาเคลือบโพลียูรีเทนในประเทศไทย และกรณีที่ 2 (With Project) คือ การผลิตถั่วมือโพลีเอสเทอร์และเคลือบโพลียูรีเทนในไทย โดยคำนึงถึงค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน ร้อยละ 2.5 อัตราค่าคิดลดร้อยละ 6 (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2565) และคำนึงถึงอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ย ร้อยละ 3 ต่อปี ตลอดอายุโครงการ 10 ปี (ปี พ.ศ. 2565-2574) และวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ กรณีเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งต้นทุนและผลตอบแทน ร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 เพื่อให้ทราบและเตรียมมาตรการรองรับเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตามที่คาดการณ์ รวมถึงการประเมินโดยภาพรวมเพื่อเลือกแนวทางที่มีประสิทธิภาพและดีที่สุดสำหรับธุรกิจโดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง (Structural Questionnaire) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร 1 ท่าน ผู้จัดการฝ่ายการตลาด 1 ท่าน และผู้จัดการฝ่ายผลิต 1 ท่าน โดยใช้รูปแบบการจัดเก็บข้อมูลแบบลูกโซ่ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง ที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ผลการทดสอบเครื่องมือทุก

ค่าถามมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1 ซึ่งมากกว่า 0.50 หมายความว่า ค่าถามตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพ และมีความเที่ยงตรง ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการค้นคว้าอิสระ ตลอดจนได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ครอบคลุมรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ มีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน กรณี (Without Project) ปีปัจจุบัน (พ.ศ. 2565) และประมาณการณ์ในอนาคต (ปี พ.ศ. 2566-2574) ซึ่งประกอบด้วย (1) ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) ได้แก่ ค่าเครื่องเคลือบ ค่าเครื่องบำบัดน้ำเสีย เครื่องผสมสารละลาย เป็นต้น (2) ต้นทุนผันแปร Variable Cost ได้แก่ ถุงมือโพลีเอสเตอร์ น้ำยาเคลือบ แก๊ส LNG ค่าแรงงาน ค่าไฟฟ้าในการผลิต ค่าขนส่งสินค้า โดยบริษัทมีข้อจำกัดในการนำเข้าถุงมือโพลีเอสเตอร์ครั้งละ 250,000 คู่ เฉลี่ยเดือนละ 2 ครั้ง คิดเป็นประมาณการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน เฉลี่ย 6,000,000 คู่ต่อปี

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการประกอบธุรกิจกรณี (With Project) ตั้งแต่ปีปัจจุบัน และประมาณการณ์ในอนาคต (พ.ศ. 2565-2574) ซึ่งประกอบด้วย (1) ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) ได้แก่ ค่าเครื่องเคลือบ ค่าเครื่องบำบัดน้ำเสีย เครื่องผสมสารละลาย เครื่องทอถุงมือโพลีเอสเตอร์ เป็นต้น (2) ต้นทุนผันแปร Variable Cost ได้แก่ ค่าสำหรับทอถุงมือโพลีเอสเตอร์ น้ำยาเคลือบ แก๊ส LNG ค่าแรงงาน ค่าไฟฟ้าในการผลิต ค่าขนส่งสินค้า โดยบริษัทมีกำลังการผลิตเท่ากับ 32,500 คู่ต่อวัน ดำเนินการผลิต 24 วันต่อเดือน คิดเป็นศักยภาพการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเฉลี่ย 9,360,000 คู่ต่อปี

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเพื่อทดแทนการนำเข้าเชิงเปรียบเทียบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Economic Net Present Value, ENPV), 2) การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (Economic Benefit Cost Ratio, EBCR), 3) การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Economic Internal Rate of Return, EIRR) และ 4) การวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) โดยใช้ Excel วิเคราะห์ Project Feasibility เปรียบเทียบกรณี With Project and Without Project ดังนี้ โดยคำนึงถึงค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน ร้อยละ 2.5 อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี ตลอดอายุโครงการ 10 ปี (พ.ศ. 2565-2574) ของราคาปัจจัยการผลิตและราคาจำหน่ายถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน (ธนวัฒน์ ชูวัน, 2563)

A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	สูตรการคำนวณ การวิเคราะห์มูลค่าปัจจุบันสุทธิทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Net Present Value, ENPV)							
2	ปีโครงการ	0	1	2	3	4	5	
3	ปี พ.ศ.	2564	2565	2566	2567	2568	2569	
4	ต้นทุน	27758014.75	4816577	4961074	5109907	5263204	5421100	
5	Rate	0.06						
6	NPV	=NPV(C5,C4:H4)						
7	สูตรการคำนวณ การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Benefit Cost Ratio, EBCR)							
8	ปีโครงการ	0	1	2	3	4	5	Rate
9	ปี พ.ศ.	2564	2565	2566	2567	2568	2569	0.06
10	ต้นทุนรวม (TC)	27758014	48694121	50154945	51659593	53209381	54805662	=NPV(I9,C10:H10)
11	รายได้ (TR)		61800000	63654000	65563620	67530528	69556444	=NPV(I9,C11:H11)
12	กำไร (TR-TC)	=C11-C10	=D11-D10	=E11-E10	=F11-F10	=G11-G10	=H11-H10	
13	ENPV	=I11-I10	(TR-TC)					
14	EBCR	=I11/I10	(TR/TC)					
15	EIRR	=IRR(C12:H12)						
16								

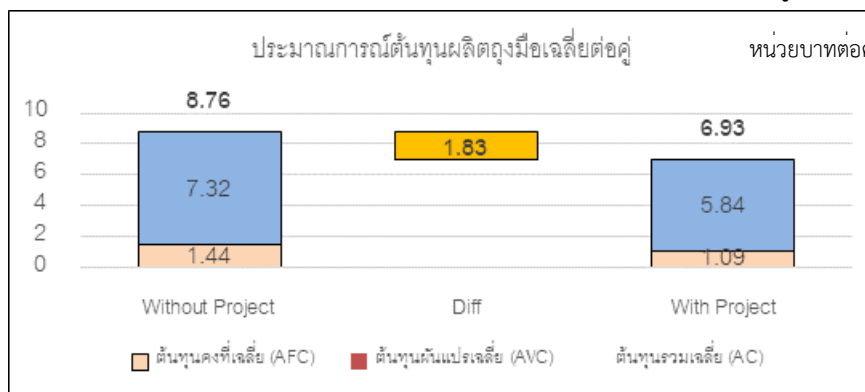
แผนภาพที่ 2 การคำนวณ หา ENPV, EBCR, EIRR จาก Microsoft excel

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) ของการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเพื่อทดแทนการนำเข้าเชิงเปรียบเทียบ โดยกำหนดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนและผลตอบแทน 3 กรณี ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความอ่อนไหวกรณีต้นทุนรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 5, ร้อยละ 10, และร้อยละ 15 ตามลำดับโดยกำหนดให้ผลตอบแทนคงที่ อัตราคิดลดร้อยละ 6 2) วิเคราะห์ความอ่อนไหวกรณีที่ผลตอบแทนรวมลดลงร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 ตามลำดับ โดยกำหนดให้ต้นทุนคงที่ อัตราคิดลดร้อยละ 6 และ 3) วิเคราะห์ความอ่อนไหวกรณีที่ต้นทุนรวมเพิ่มขึ้น และผลตอบแทนลดลงร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 โดยกำหนดให้อัตราคิดลดร้อยละ 6

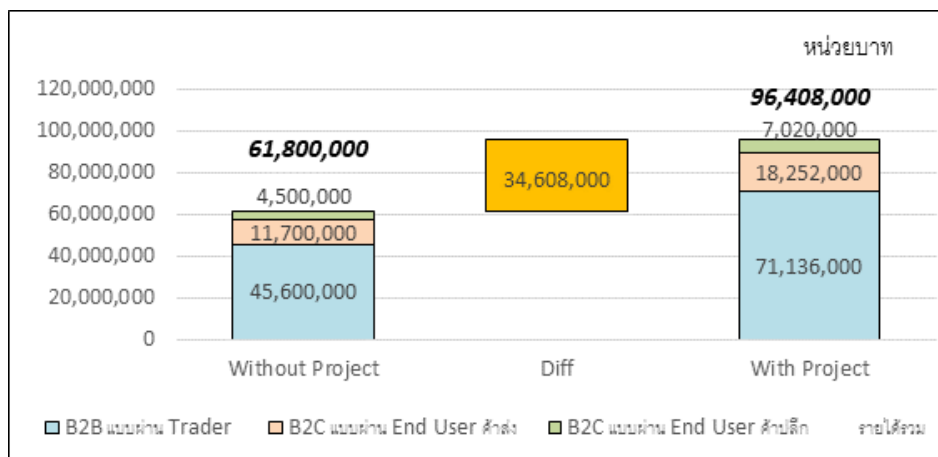
ผลการวิจัย

การประมาณการต้นทุนการผลิตของถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเฉลี่ยต่อกู้ เติ่งเปรียบเทียบกรณี Without and With Project พบว่า กรณี (With Project) หรือลงทุนผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนในไทยเพื่อทดแทนการนำเข้าประหยัดต้นทุนเฉลี่ยต่อกู้ เติ่งเปรียบเทียบ คิดเป็นต้นทุนรวม (ATC) เท่ากับ 6.93 บาทต่อกู้ จำแนกเป็น ต้นทุนคงที่เฉลี่ย (AFC) เท่ากับ 1.09 บาทต่อกู้ และต้นทุนผันแปรเฉลี่ย (AVC) เท่ากับ 5.84 บาทต่อกู้ ซึ่งมีต้นทุนที่ต่ำกว่ากรณี (Without Project) 1.83 บาทต่อกู้ (ATC = 8.76, AFC=1.44, AVC=7.32) ดังภาพที่ 3 เนื่องจากกรณีที่ 2 (With Project) เกิดการประหยัดต่อขนาดต่อการผลิตเต็มศักยภาพการผลิต คือ 9,360,000 คู่ต่อปี ในขณะที่ กรณีที่ 1 (Without Project) มีเงื่อนไขของการนำเข้าเฉลี่ย 2 ครั้งต่อเดือน สามารถผลิตได้เพียง 6,000,000 คู่ต่อปี

แผนภาพที่ 3 ประมาณการต้นทุนการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเชิงเปรียบเทียบ

การประมาณการด้านผลตอบแทนการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเชิงเปรียบเทียบ พบว่า ทั้ง 2 กรณี มีรูปแบบการจัดจำหน่ายตามสัดส่วนลูกค้า 3 ประเภท ได้แก่ 1) จำหน่ายแบบ Business to Business (B2B) แบบ Trader คิดเป็นร้อยละ 80, 2) Business to Customer (B2C) แบบ End User ค้าส่ง คิดเป็นร้อยละ 15 และ 3) Business to Customer (B2C) แบบ End User ค้าปลีก คิดเป็นร้อยละ 5 แต่เนื่องจาก กรณี (With Project) ผู้ผลิตสามารถผลิตได้เต็มศักยภาพ ส่งผลให้ประมาณการผลตอบแทนจากการผลิต (TVP) เท่ากับ 96,408,000 บาทต่อปี ซึ่งสูงกว่ากรณี (Without Project) เท่ากับ 34,608,000 บาทต่อปี (กรณี (Without Project) TVP= 61,800,000 บาทต่อปี) ดังภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 ประมาณการณ้ผลตอบแทนของการผลิตถูงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเชิงเปรียบเทียบ

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (ENPV) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (EBCR) อัตราผลตอบแทนภายในเชิงเศรษฐศาสตร์ (EIRR) และระยะเวลาคืนทุน (PB) ของการผลิตถูงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน ของทั้ง 2 กรณีเชิงเปรียบเทียบ พบว่า การผลิตถูงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนกรณีที่ 2 (With Project) มีความคุ้มค่าในการผลิตมากกว่า กรณีที่ 1 (Without Project) โดยเปรียบเทียบ โดยมีค่า ENPV เท่ากับ 260,473,228 บาท EBCR เท่ากับ 1.48 เท่า EIRR เท่ากับร้อยละ 182 ระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 0.93 ปี หรือเท่ากับ 11 เดือน 6 วัน สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ของการผลิตถูงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเชิงเปรียบเทียบ

	Without Project	With Project
ต้นทุนรวมคิดเป็นมูลค่าปัจจุบัน (PVTC) (บาท)	411,456,451	541,526,006
รายได้สุทธิคิดเป็นมูลค่าปัจจุบัน (PVTVP) (บาท)	514,102,073	801,999,234
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปรคิดเป็นมูลค่าปัจจุบัน(TVP-TVC) (บาท)	140,654,146	295,920,611
มูลค่าปัจจุบันสุทธิเชิงเศรษฐศาสตร์ (ENPV) (บาท)	102,645,622	260,473,228
ผลประโยชน์ต่อค่าลงทุนเชิงเศรษฐศาสตร์ (EBCR) (เท่า)	1.25	1.48
อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ (EIRR) (ร้อยละ)	44	182
ระยะเวลาคืนทุน (ปี)	2.12	0.93

การวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุน กรณีผลตอบแทนแต่ละปีเท่ากันของการผลิตถูงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนของ 2 กรณีเชิงเปรียบเทียบ ผลการวิจัย พบว่า สามารถคืนทุนก่อนอายุโครงการทั้งสองกรณีโดยกรณีที่ 2 (With Project)) คืนทุนเร็วกว่ากรณีที่ 1 (Without Project)

ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนของทั้ง 2 กรณี เปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบว่าโครงการสามารถเผชิญกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนและผลตอบแทน โดยจำลองการเปลี่ยนแปลง 3 กรณี ดังต่อไปนี้

สรุปการวิเคราะห์ความอ่อนไหวกรณีต้นทุนรวมเพิ่มขึ้น

รายการ	Baseline	กรณีที่ 1 Without Project (6,000,000 คู่ต่อปี)			Baseline	กรณีที่ 2 With Project (9,360,000 คู่ต่อปี)		
		ต้นทุนรวมเพิ่มขึ้น				ต้นทุนรวมเพิ่มขึ้น		
		ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 15		ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 15
ENPV (บาท)	103,406,245	82,871,454	62,336,662	41,801,871	261,336,070	234,302,912	207,269,754	180,236,596
EBCR (เท่า)	1.25	1.19	1.14	1.09	1.48	1.41	1.35	1.29
EIRR (ร้อยละ)	44	27	14	-1	182	91	75	61
ผลการตัดสินใจ	Pass	Pass	Pass	Not Pass	Pass	Pass	Pass	Pass

สรุปการวิเคราะห์ความอ่อนไหวกรณีผลตอบแทนรวมลดลง

รายการ	Baseline	กรณีที่ 1 Without Project (6,000,000 คู่ต่อปี)			Baseline	กรณีที่ 2 With Project (9,360,000 คู่ต่อปี)		
		ผลตอบแทนรวมลดลง				ผลตอบแทนรวมลดลง		
		ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 15		ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 15
ENPV (บาท)	103,406,245	77,701,142	51,996,038	26,290,934	261,336,070	221,236,109	181,136,147	141,036,185
EBCR (เท่า)	1.25	1.19	1.13	1.06	1.48	1.41	1.34	1.26
EIRR (ร้อยละ)	44	26	10	-9	182	90	72	53
ผลการตัดสินใจ	Pass	Pass	Pass	Not Pass	Pass	Pass	Pass	Pass

สรุปการวิเคราะห์ความอ่อนไหวกรณีต้นทุนรวมเพิ่มขึ้น และ ผลตอบแทนลดลง

รายการ	Baseline	กรณีที่ 1 Without Project (6,000,000 คู่ต่อปี)			Baseline	กรณีที่ 2 With Project (9,360,000 คู่ต่อปี)		
		ต้นทุนรวมเพิ่มขึ้น และ ผลตอบแทนลดลง				ต้นทุนรวมเพิ่มขึ้น และ ผลตอบแทนลดลง		
		ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 15		ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 15
ENPV (บาท)	103,406,245	57,166,350	10,926,455	35,313,440	261,336,070	194,202,950	127,069,830	59,936,711
EBCR (เท่า)	1.25	1.13	1.02	0.93	1.48	1.34	1.21	1.10
EIRR (ร้อยละ)	44	12	-25	-	182	74	41	4
ผลการตัดสินใจ	Pass	Pass	Not Pass	Not Pass	Pass	Pass	Pass	Not Pass

แผนภาพที่ 5 แสดงสรุปผลวิเคราะห์ความอ่อนไหวต่อการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน เพื่อทดแทนการนำเข้าของทั้ง 2 กรณีเชิงเปรียบเทียบ

อภิปรายผล

สรุปผลวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน กรณี (Without Project) และ กรณี (With Project) ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2565) และประมาณการณ์ในอนาคต (ปี พ.ศ. 2566-2574) โดยมีต้นทุนประกอบด้วย (1) ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) (2) ต้นทุนผันแปร Variable Cost และวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการประกอบธุรกิจ

ผลตอบแทนจากการขายถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนทั้ง 2 กรณี สรุปผลการศึกษาได้ว่า กรณีที่ 2 (With Project) มีผลตอบแทนมากกว่ากรณีที่ 1 (Without Project) เท่ากับ 34,608,000 บาทต่อปี แสดงถึงโอกาสการเติบโตทางการตลาดมากขึ้น และการขยายปริมาณการจำหน่ายในแต่ละกลุ่มลูกค้าเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสามารถผลิตได้ตามกำลังการผลิต ผลจากการศึกษา พบว่า ขั้นตอนการประมาณการต้นทุนและผลตอบแทนเพื่อประเมินโครงการว่าสามารถสร้างผลกำไรได้มากน้อยเพียงใด ก่อนการตัดสินใจลงทุน เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงในการลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธนี แพทย์อุดม (2562) ศึกษาเรื่อง ต้นทุนและผลตอบแทนของการลงทุนปลูกพริกไทยแบบอินทรีย์เพื่อการค้าในจังหวัดจันทบุรี, และธนวัฒน์ ชูวัน (2563) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ต่อการนำระบบไร้กระดาษ (Paperless) มาใช้ในบริษัท พี.ซี.ทาคาซึมา (ประเทศไทย) จำกัด

ผลการวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period Analysis) กรณีผลตอบแทนแต่ละปีเท่ากันและกรณีผลตอบแทนแต่ละปีไม่เท่ากันของโครงการทั้ง 2 กรณีเชิงเปรียบเทียบ สามารถสรุปได้ว่าทั้ง 2 กรณีจะมีระยะเวลาคืนทุนน้อยกว่าอายุโครงการ 10 ปี แต่เมื่อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบกรณีที่ 2 (With Project) ของระยะเวลาคืนทุนที่ดีและใช้เวลาน้อยที่สุด ทั้งนี้การวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุนเพื่อประเมินโครงการผลที่ได้คือเพื่อประเมินความสามารถคืนทุนกับอายุโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับของ วรัญญา เข้าวชาญกิจ (2565) ศึกษาเรื่องความคุ้มค่าทางการเงินและทางเศรษฐกิจของโครงการพัฒนาท่าอากาศยานตรัง (MBE)

ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเชิงเปรียบเทียบทั้ง 2 กรณี พบว่า กรณีที่ 1 (With Project) และกรณีที่ 2 (With Project) โครงการมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน เมื่อพิจารณาของโครงการทั้ง 2 กรณี สรุปผลได้ว่า การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการกรณีที่ 2 (With Project) มีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐศาสตร์มากกว่า กรณีที่ 1 (With Project) เนื่องจากมีมูลค่าต่อการลงทุนเมื่อพิจารณาเชิงเศรษฐศาสตร์เพราะผลที่ได้จากการวิเคราะห์มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน อัตราผลตอบแทนภายในเชิงเศรษฐศาสตร์ของการผลิต คือโครงการให้ผลตอบแทนคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ในการลงทุนโดยคำนึงถึงค่าเสียโอกาส ซึ่งสอดคล้อง สิทธิพันธ์ ทองศิริ และ ศิวัตม์ กมลคุณานนท์ (2562) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการก่อสร้างหอพักนักศึกษาในกำกับมหาวิทยาลัย กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนของบริษัท เพื่อตรวจสอบว่า โครงการสามารถเผชิญกับความเสี่ยง และความไม่แน่นอนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนและผลตอบแทน โดยจำลองการเปลี่ยนแปลง 3 กรณี ดังนี้

1) วิเคราะห์ความอ่อนไหวกรณีต้นทุนรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 5, ร้อยละ 10, และร้อยละ 15 ตามลำดับโดยกำหนดให้ผลตอบแทนคงที่ อัตราคิดลดร้อยละ 6 สรุปผลได้คือ กรณีที่ 1 (Without Project) สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงจากต้นทุนเพิ่มขึ้นได้ถึงร้อยละ 5 ร้อยละ 10 โครงการนี้จะสามารถดำเนินต่อไปได้ แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 15 โครงการนี้จะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ ส่วนกรณีที่ 2 (With Project) สามารถรองรับ

การเปลี่ยนแปลงจากต้นทุนเพิ่มขึ้นได้ที่ร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 สรุปได้ว่า กรณีที่ 2 (With Project) สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ได้ดีกว่ากรณีที่ 1 (Without Project)

2) วิเคราะห์ความอ่อนไหวกรณีที่ผลตอบแทนรวมลดลงร้อยละ 5, ร้อยละ 10, และร้อยละ 15 ตามลำดับ โดยกำหนดให้ต้นทุนคงที่ อัตราคิดลดร้อยละ 6 สรุปผลได้คือ กรณีที่ 1 (Without Project) สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ร้อยละ 5 ร้อยละ 10 แต่ร้อยละ 15 โครงการนี้จะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ กรณีที่ 2 (With Project) หากผลตอบแทนรวมลดลงร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 โครงการนี้จะสามารถดำเนินต่อไปได้และโครงการนี้มีความคุ้มค่าในการลงทุน จึงสรุปได้ว่า กรณีที่ 2 (With Project) สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่า

3) วิเคราะห์ความอ่อนไหวกรณีที่ต้นทุนรวมเพิ่มขึ้น และผลตอบแทนลดลงร้อยละ 5, ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 โดยกำหนดให้อัตราคิดลดร้อยละ 6 สรุปผลคือ กรณีที่ 1 (Without Project) สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ร้อยละ 5 แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงที่ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 โครงการนี้จะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ ส่วนกรณีที่ 2 (With Project) สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ร้อยละ 5 ร้อยละ 10 แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงที่ร้อยละ 15 โครงการนี้จะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ จึงสรุปได้ว่า กรณีที่ 2 (With Project) สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่า การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของการโครงการที่มีความคุ้มค่าในการลงทุนและรองรับการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ในอนาคตได้ เป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับธุรกิจในการประเมินการลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิพันธ์ ทองศิริ และ ศิวัตม์ กมลคุณานนท์ (2562) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการก่อสร้างหอพักนักศึกษาในกำกับมหาวิทยาลัย กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาผลการดำเนินงานของการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน พบองค์ความรู้ใหม่ว่าการผลิตที่อาศัยการนำเข้าจากต่างประเทศ อาจมีข้อดีในเรื่องของการลงทุนน้อยเมื่อเริ่มโครงการ เนื่องจากไม่ต้องลงทุนในค่าใช้จ่ายคงที่ เช่น เครื่องจักร ค่าจ้างพนักงานประจำเครื่องจักร และการดูแลรักษาเครื่องจักร แต่มีข้อจำกัดในการนำเข้า ทำให้การผลิตน้อยและต่างจากกำลังการผลิตของเครื่องจักร ซึ่งจากการศึกษาได้ พบว่า หากบริษัทปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นในรูปแบบผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์ในประเทศทำให้บริษัทมียอดขายและโอกาสในยอดขายที่เพิ่มมากขึ้นและส่งผลให้มีกำไรที่มากขึ้น และผลในทางอ้อมบริษัทลดปัญหาในเรื่องของข้อจำกัดในการนำเข้าด้วย ทำให้การบริหารสินค้าคงคลังดีขึ้น และเมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอก เช่น ในอดีตโรคระบาด Covid-19 ทำให้ไม่สามารถนำเข้าได้ ทำให้การผลิตต้องหยุดชะงักและรวมถึงค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น

แผนภาพที่ 5 แสดงกระบวนการและผลกระทบเชิงเปรียบเทียบกรณี (Without Project) และ (With Project) ของกรณีการผลิตถั่วมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทน

สรุป

จากการศึกษา พบว่า การผลิตถั่วมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนกรณีที่ 2 (With Project) มีผลที่ดีกว่ากรณีที่ 1 (Without Project) ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ พบว่า กรณีที่ 2 (With Project) มีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ดีกว่าโดยเปรียบเทียบ โดยผลที่ได้คือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (ENPV) เท่ากับ 260,473,228 บาท อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (EBCR) เท่ากับ 1.48 เท่า และอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (EIRR) เท่ากับร้อยละ 182 ระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 0.93 ปี หรือเท่ากับ 11 เดือน 6 วัน และการวิเคราะห์ความอ่อนไหวโครงการ พบว่า กรณีที่ 2 (With Project) ธุรกิจสามารถเผชิญกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนรวมเพิ่มขึ้นและรายได้ลดลงได้ถึงร้อยละ 14 เมื่อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ ธุรกิจควรพิจารณาและส่งเสริมการผลิตถั่วมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเพื่อทดแทนการนำเข้า เนื่องจากมีมูลค่าต่อการลงทุน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ในด้านต้นทุนและผลตอบแทนเมื่อพิจารณาเชิงเศรษฐศาสตร์ ในเชิงเปรียบเทียบแล้วในกรณีที่ 2 (With Project) การผลิตถั่วมือโพลีเอสเตอร์ในประเทศไทยมีความคุ้มค่า

ที่ดีมากกว่า ควรพิจารณาและส่งเสริมการผลิตถุงมือโพลีเอสเตอร์เคลือบโพลียูรีเทนเพื่อทดแทนการนำเข้าและ
สมควรลงทุนในโครงการ

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ระยะเวลาคืนทุนทั้ง 2 กรณีมีระยะเวลาคืนทุนน้อยกว่า
อายุโครงการ 10 ปี แต่เมื่อพิจารณาระยะเวลาคืนทุนที่ดีและใช้เวลาให้น้อยที่สุด ควรส่งเสริมกรณีที่ 2
(With Project) เพราะระยะเวลาคืนทุนที่ไม่ปรับค่าของเวลาน้อยกว่าอายุโครงการ

1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์
เชิงเปรียบเทียบทั้ง 2 กรณี พบว่า เมื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ พบว่า กรณีที่ 2 (With Project)
มีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐศาสตร์มากกว่า เนื่องจากมีมูลค่าต่อการลงทุนเมื่อพิจารณาเชิงเศรษฐศาสตร์
ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า

1.4 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์ความอ่อนไหว กรณีที่ 2 (With Project)
สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ต้นทุนรวมเพิ่มขึ้นและผลตอบแทนลดลงใน
เงื่อนไขต่าง ๆ ที่ได้ทำการประเมินความอ่อนไหว ดังนั้นควรปรับเปลี่ยนการผลิตโดยการผลิตในประเทศไทยเพราะ
สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบในการศึกษาโดยยังไม่ได้ประเมินถึงการเปลี่ยนแปลงประมาณในปี พ.ศ. 2571 ที่มี
โครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน
ในการพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูงเพื่อเชื่อมโยงภูมิภาค ช่วงกรุงเทพมหานคร-หนองคาย เป็นสิ่งที่เอื้อประโยชน์
กับโครงการในเรื่องของระบบขนส่งสินค้าจากประเทศจีนส่งผลให้ต้นทุนการนำเข้าด้ายโพลีเอสเตอร์มีต้นทุนที่ต่ำลง
และใช้เวลาที่สั้นลงที่สำคัญคือ ผลที่ศึกษาอาจเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีมากขึ้น ประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำ
วิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการผลิตถุงมือประเภทกันบาดเพิ่มเติม เพราะเป็นสินค้าที่เพิ่มมูลค่าและมีราคาขายที่สูงอัตรา
การเติบโตของตลาดที่เพิ่มมากขึ้น โดยกระบวนการผลิตถุงมือที่เหมือนกันแตกต่างกันเพียงวัตถุดิบเส้นด้ายเท่านั้น เพื่อ
ทำการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการในลำดับถัดไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เจียมวงษา. (2561). การวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนของโครงการโรงไฟฟ้าพลังงาน
แสงอาทิตย์บนพื้นดินในเขตภาคใต้โดยเปรียบเทียบระหว่าง มีราคา Feed-in-Tariff (FITF)
กับ ไม่มีราคา Feed-in-Tariff (Non-FITF) (การค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตร์
มหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- กนกพร ภาคิฉาย. (2565). โครงการยกระดับศักยภาพการผลิตและการตลาดของบริษัท เอส เอ เอ็ม
โกลฟ อินดัสทรี จำกัด (TRM, บพค, คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ).
พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

- ธนวัฒน์ ชูวัน. (2563). *การศึกษาความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ต่อการนำระบบไร้กระดาษ (Paperless) มาใช้ในบริษัท พี.ซี.ทาคาซิม่า (ประเทศไทย) จำกัด* (การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. (2565). อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก บ้าน เงินกู้ สิ้นเชื้อ และค่าธรรมเนียมโอนเงิน. สืบค้น 10 กันยายน 2565. จาก https://www.exim.go.th/th/exchange_rate/Interest-Rates.aspx.
- พัชนี แพทย์อุดม. (2562). *ต้นทุนและผลตอบแทนของการลงทุนปลูกพริกไทยแบบอินทรีย์เพื่อการค้าในจังหวัดจันทบุรี* (การค้นคว้าอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สิทธิพันธ์ ทองศิริ และศิวัตม์ กมลคุณานนท์. (2562). การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการก่อสร้างหอพักนักศึกษา ในกำกับมหาวิทยาลัย กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. *วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*. 12(1), 88–99.
- วรัญญา เข้าวชาญกิจ. (2565). *ความคุ้มค่าทางการเงินและทางเศรษฐกิจของโครงการพัฒนาท่าอากาศยานตรัง (MBE)*. สืบค้น 20 ตุลาคม 2565. จาก <http://econ.nida.ac.th/2018/11/ความคุ้มค่าทางการเงิน>.
- Nugraha Nugraha, Aviasti Aviasti, Dewi Shofi Mulyati, Reni Amaranti, and Chicha Nursagita. (2019). *Economics Feasibility Analysis of Fragrant Lemongrass (Andropogon nardus) Cultivation and Distillation System*. Advances in Social Science, Education and Humanities Research, Volume 409, Proceedings of the 2nd Social and Humaniora Research Symposium (SoRes 2019). Netherlands: Atlantis Press.
- Pakeechay, K., Klomklaw, K., & Mankong, C. (2022). An Economic Feasibility of the Commercial Community Products of Sainoi Bang Ban, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. *Journal of Liberal Art of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi*; 4(2), 213-227.

การยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน

ACCEPTANCE OF DIGITAL TECHNOLOGY FOR CREATIVE COMMUNITY TOURISM BASED ON SUSTAINABLE AGRICULTURE

รัตเมศวร์ ตันวินกุล, บุญฤทธิ์ นกคุรฑ, ชาญณรงค์ หนูอินทร์, และสุวิทย์ สมสุภาพร่งยศ*

Ratsames Tunveenukool, Boonyarit Nokkurth, Channarong Nu-in, and Suwit Somsuphaprungsos

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding Author E-mail: suwit.s@rmutsb.ac.th

Received June 30, 2023; Revised February 17, 2024; Accepted March 22, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ถ่ายทอดเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน 2) สร้างการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน การวิจัยในครั้งนี้กำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงในการถ่ายทอดเทคโนโลยี จำนวน 44 คน และจำนวนผู้ประเมินเทคโนโลยีเพื่อสร้างการยอมรับ จำนวน 65 คน ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ กลุ่มตัวแทนชุมชนที่อยู่ในชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน สถิติที่ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมิน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีดิจิทัล สำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อยตามด้านการประเมิน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของผู้ถ่ายทอด ด้านการนำความรู้ไปใช้ และด้านกระบวนการการถ่ายทอด ตามลำดับ 2) ผลการประเมินการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลโดยชุมชนสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน จำนวน 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นความรู้ (Knowledge) ผลการวิเคราะห์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นจูงใจ (Persuasion) ผลการวิเคราะห์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตัดสินใจ (Decision) ผลการวิเคราะห์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นทดลองใช้ (Implementation) ผลการวิเคราะห์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นยืนยัน (Confirmation) ผลการวิเคราะห์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวโดยชุมชน, ส่งเสริมการท่องเที่ยว, การยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัล

Abstract

The purposes of the research were: 1) to assess digital technology transfer for tourism by creative communities based on sustainable agriculture, and 2) to promote the acceptance of digital technology for creative community tourism based on sustainable agriculture from stakeholders. This research targeted a specific group. In terms of technology transfer, there were 44 people, while the number of technology evaluators to promote acceptance comprised 65 people. The experimental population and data collection included a group of community representatives living in the community, government officials involved in the development of digital technology, and entrepreneurs involved in community tourism. Statistics used as an evaluation tool included mean and standard deviation. The research results found that 1) digital technology transfer for tourism by creative communities based on sustainable agriculture was at the highest level, with satisfaction arranged from the highest to lowest according to 3 evaluation areas, including the characteristics of the broadcaster in terms of applying knowledge and the transmission process. Further, 2) the results of the evaluation for digital technology acceptance to promote tourism with digital technology by creative communities based on sustainable agriculture involved 5 stages as follows: Knowledge stage, which had overall analysis results at the highest level, Persuasion stage, which had overall analysis results at the highest level, Decision stage, which had overall analysis results at the highest level, Trial stage, which had analysis results at the highest level, and Confirmation stage, which had overall analysis results at the highest level. Thus, all analysis results were found to be at the highest level.

Keywords: Community-based tourism, Creative tourism, Digital technology acceptance

บทนำ

การท่องเที่ยว นับเป็นรายได้หลักของเศรษฐกิจของประเทศโดยคาดว่าจะรายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ.2566 จะเติบโตในอัตราเร่งอีก 1 ล้านล้านบาท พุ่งแตะ 2.25 ล้านล้านบาท (ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี, 2566) ประเทศไทยยังคงเป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก เนื่องจากมีทรัพยากรที่มีคุณค่าและความหลากหลาย โดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตในท้องถิ่น และทรัพยากรในท้องถิ่น และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่มีแนวคิดในการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมที่มีความเหมาะสมในการสร้างความยั่งยืนในภาคเกษตรกรรม โดยเป็นการเชื่อมโยงระหว่างภาคเกษตรกรรมและวิถีชุมชนเข้ากับการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่าและความสามารถในการแข่งขัน ก่อให้เกิดการอนุรักษ์และส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีทางเลือก มีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดความรักและความภูมิใจในวัฒนธรรม วิถีชีวิต

และอาชีพของตนเอง อันจะส่งผลต่อการสืบทอดและอนุรักษ์อาชีพเกษตรกรในระยะยาว (ครรชิต มาระโกชน, 2566).

ชุมชนตำบลบ้านม้า ตำบลทับน้ำ อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีพื้นที่อยู่ที่ราบลุ่ม พื้นที่โดยทั่วไปเต็มไปด้วยหนอง คลอง บึง ทำให้มีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการปลูกผักสวนครัว ปลูกมันเทศ การเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำมีความต้องการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้เชิงเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออนุรักษ์พื้นที่เกษตรกรรมให้คงอยู่และสร้างแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรเพื่ออนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยและสร้างเป็นแหล่งให้ความรู้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ยังคงมีสถานที่ทำการเกษตรที่สวยงาม มีความพร้อมที่จะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ (องค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ, 2565) จากการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้ผู้ติดเชื้อเป็นจำนวนมากทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยว โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวก่อนและระหว่างการระบาดของโรคโควิด-19 พบว่าในภาพอนาคตฐาน (Baseline future) ของการท่องเที่ยวไทย เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดเริ่มคลี่คลายลง แนวโน้มคือนักท่องเที่ยวจะนิยมการเดินทางท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและประสบการณ์เพิ่มขึ้น รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวยืดหยุ่นและหลากหลายแสวงหากิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวและผลลัพธ์ในระยะยาวที่ยั่งยืน ที่สำคัญเทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการท่องเที่ยว (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2564) สอดคล้องกับ บริสุทธิ์ แสนคำ (2564) ที่ค่านักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ในสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว เป็นวิธีการเดินทางท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเลือกเดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว Unseen และจำนวนนักท่องเที่ยวไม่หนาแน่น คณะผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการทำงานในพื้นที่ดังกล่าวเป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปี ภูมิวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีสนับสนุนการทำเกษตรกรรมแบบสมัยใหม่ (Smart Farm) จึงทำให้ทราบบริบทของชุมชนและเห็นรูปแบบการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิม เพื่อจะนำมาใช้ในการยกระดับการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด 19 เทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการท่องเที่ยวในรูปแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ คือเรื่องของความปลอดภัยและความสะดวกสบายในด้านข้อมูลต่าง ๆ เรียกได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวยุคดิจิทัล (Smart Tourism) ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถตัดสินใจในการท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น ได้สัมผัสการท่องเที่ยวที่มีแบบแผน สะดวก และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเป็นการสร้างสรรค์เทคโนโลยีในการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหาจากข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว การรวบรวมข้อมูล การใช้จ่าย ที่พัก อาหาร การเดินทาง ประกาศ และแจ้งข่าวสารได้ทันทั่วถึง (ธีระ ราชภาพ, 2564) จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่ายกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนและมีขีดความสามารถในการแข่งขัน แต่ยังคงมีปัญหาพื้นฐานอีกหลายประการ รวมไปถึงขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตลอดจนขาดการเก็บรวบรวมฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นระบบ รวมทั้งความไม่ชัดเจนในการเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือเจ้าของพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากการสัมภาษณ์ชุมชน ผู้ประกอบการ

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ชุมชนยังขาดการวางแผนและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยคนในชุมชนอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวซึ่งในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องอาศัยศักยภาพในหลาย ๆ ด้านโดยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มศักยภาพและสนองตอบด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบ Smart Tourism ที่มีระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยว (Tourism Intelligence Center: TIC) สร้างแรงบันดาลใจต่อนักท่องเที่ยวและกระตุ้นให้เกิดการเดินทางได้ (สาลินันท์ บุญมี, 2566)

งานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยมีการบูรณาการระหว่างศาสตร์ คือ เทคโนโลยี การจัดการท่องเที่ยว มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน คือ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เกษตรอำเภอ ท่องเที่ยวจังหวัด เป็นต้น ดังนั้นวิจัยนี้เป็นชุดโครงการวิจัย โดยได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยเพื่อพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันและโมบายแอปพลิเคชัน ชื่อ “Teal-Tub-Num” (เที่ยวทับน้ำ) ซึ่งได้แบ่งการวิจัยออกเป็นสามส่วนโดยมีภาพรวมการแยกส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันพร้อมฐานข้อมูลบนเว็บและระบบบริหารจัดการข้อมูลควบคุมดูแลด้วยผู้ดูแลระบบ ส่วนที่ 2 เป็นการพัฒนาแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน (Mobile Application) เป็นส่วนสนับสนุนการท่องเที่ยวและส่วนที่ 3 เป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีและสร้างการยอมรับ ซึ่งในส่วนของการวิจัย

บทความวิจัยนี้นำเสนอกระบวนการสร้างการยอมรับ โดยเริ่มจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีดิจิทัล (Teal-Tub-Num App) หลังจากนั้น จะมีการประเมินการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลดังกล่าว จากผู้ได้รับการถ่ายทอด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามนโยบายภาครัฐที่หน่วยงานและชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการผลวิจัยนี้สามารถนำไปต่อยอดในการพัฒนานวัตกรรมบนพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ถ่ายทอดเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน ในชุมชนทับน้ำ-บ้านม้า อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. สร้างการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนตำบลทับน้ำ-บ้านม้า อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

การถ่ายทอดเทคโนโลยี การถ่ายทอดเทคโนโลยีในความหมายโดยทั่วไปคือการดำเนินการเพื่อให้เทคโนโลยีถูกส่งออกจากแหล่งเดิมไปยังปลายทางที่เป็นเป้าหมายหรือผู้รับที่เป็นเป้าหมายอันได้แก่ ผู้นำเทคโนโลยีเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ หากจะพิจารณาถึงความมุ่งหมายของการถ่ายทอดเทคโนโลยี อาจกล่าวได้ว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer) คือ การส่งเทคโนโลยีไม่ว่าจะเป็นรูปของความรู้ ข่าวสาร ข้อมูล แนวคิด แนวปฏิบัติ ไปยังผู้รับเป้าหมาย ปลายทาง

เพื่อต้องการให้เกิดผล 2 ประการ คือ ตอบสนองความต้องการของบุคคลเป้าหมายและสามารถนำเทคโนโลยีหรือความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี การถ่ายทอดเทคโนโลยีนับจัดได้ว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการสื่อสาร หรืออาจเรียกได้ว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยีใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือทำงานที่สำคัญในกระบวนการของการถ่ายทอดเทคโนโลยี ต้องอาศัยกระบวนการในการสื่อสารเข้ามาช่วยอธิบายด้วยคือ

1. ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรม เปรียบเสมือนเป็นผู้ส่งสาร (Sender)
2. เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมเปรียบเสมือนเป็น สาร (Message)
3. วิธีการถ่ายทอด/ส่งเสริม เปรียบเสมือนเป็นช่องสาร หรือช่องทางในการส่งสาร (Channel)
4. ผู้รับนวัตกรรม เปรียบเสมือนเป็นผู้รับสาร (Receiver)

ดังนั้นการถ่ายทอดเทคโนโลยี ก็คือการที่ผู้รับสารนำสารหรือเทคโนโลยี ที่ได้รับจากการถ่ายทอดไปพิจารณา และตัดสินใจปฏิบัติตามเทคโนโลยีนั่น การถ่ายทอดเทคโนโลยีจะประสบผลสำเร็จมากน้อยหรือไม่ได้ผลดีก็ต้องขึ้นกับความเหมาะสมสอดคล้องขององค์ประกอบเหล่านี้เป็นสำคัญ (เอกพงศ์ มุสิกะเจริญ, 2565)

การยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี การยอมรับนวัตกรรมเป็นกระบวนการที่ผู้ใช้นวัตกรรมได้ผ่านกระบวนการศึกษานวัตกรรมและมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับความต้องการของผู้ใช้งาน ซึ่งผู้ใช้แต่ละบุคคลอาจมีระดับการยอมรับที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับทัศนคติ ประสบการณ์ ทฤษฎีของการยอมรับนวัตกรรมแบ่งเป็นขั้นตอนการยอมรับเอาไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. **ขั้นความรู้ (The Knowledge)** เป็นขั้นตอนแรกของการยอมรับนวัตกรรม โดยในขั้นตอนนี้บุคคลจะได้รับรู้สารสนเทศเบื้องต้นของนวัตกรรม ประกอบด้วย 3 ลักษณะคือ 1) การตระหนักรู้ (Awareness Knowledge) เป็นการที่บุคคลได้รับรู้ว่ามียุทธวิธีนี้เกิดขึ้นและรับรู้ว่ายุทธวิธีนี้มี ความสำคัญอย่างไร 2) การปฏิบัติอย่างไร (How to Knowledge) เป็นการที่บุคคลได้รับสารสนเทศที่อธิบายว่ายุทธวิธีนี้มีวิธีการทำงานอย่างไร 3) ความรู้เกี่ยวกับหลักการ (Principles Knowledge) เป็นการที่บุคคลได้รับสารสนเทศที่อธิบายเกี่ยวกับหลักการหรือทฤษฎีพื้นฐานของยุทธวิธี

2. **ขั้นสนใจ (Interest)** เป็นขั้นที่บุคคลจะเกิดความรู้สึกสนใจในยุทธวิธีนี้ โดยสาเหตุที่ทำให้บุคคลเกิดความสนใจในยุทธวิธีอาจมาจากการที่บุคคลนั้นเห็นว่ายุทธวิธีจะสามารถแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่หรือตรงกับความต้องการและจะเริ่มหาข้อเท็จจริง ข่าวสาร เกี่ยวกับยุทธวิธีเพื่อสนองความอยากรู้

3. **ขั้นประเมินผล (Evaluation)** ในขั้นตอนนี้จะเป็นการพิจารณาว่ายุทธวิธีนี้จะมี ความเหมาะสมกับการใช้งานหรือไม่และจะให้ผลลัพธ์คุ้มค่าเพียงใด ซึ่งผลลัพธ์ในขั้นตอนนี้ อาจเป็นการยอมรับนวัตกรรมหรือปฏิเสธการใช้งานยุทธวิธีก็ได้

4. **ขั้นทดลอง (Trial)** เป็นขั้นตอนที่บุคคลได้ผ่านการไตร่ตรองและตัดสินใจที่จะทดลองปฏิบัติ ตามแนวคิดใหม่หรือทดลองนำยุทธวิธีไปใช้จริงในบริบทการทำงานของตนเอง บุคคลที่ใช้นวัตกรรม

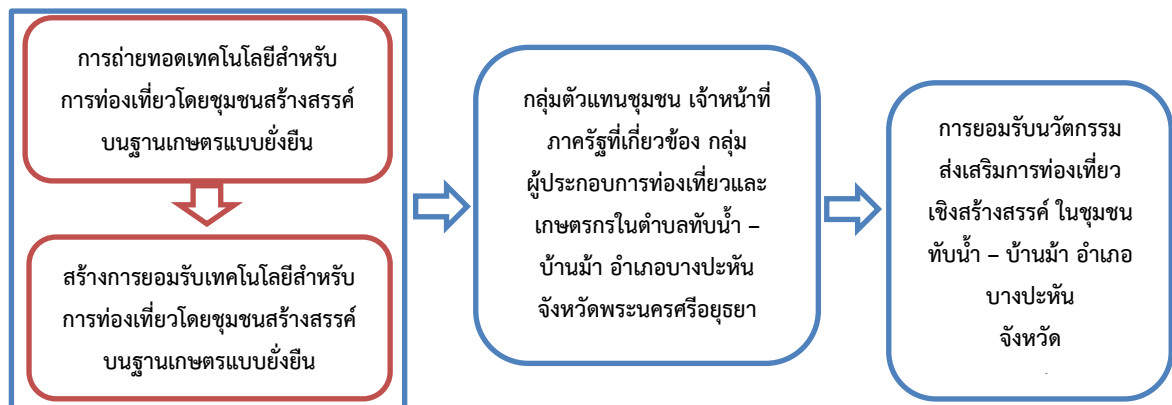
อาจต้องการความช่วยเหลือและการสนับสนุนต่าง ๆ จากผู้เผยแพร่นวัตกรรมและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อที่จะลดความไม่แน่ใจเกี่ยวกับประสิทธิผลของนวัตกรรม

5. ขั้นยอมรับปฏิบัติ (Adoption) ขั้นตอนนี้เป็นผลมาจากการที่บุคคลได้ทดลองใช้นวัตกรรม และได้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจที่จะเกิดการยอมรับความคิดใหม่ ๆ อย่างเต็มที่และมีการขยายการปฏิบัติออกไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งนวัตกรรมนี้กลายเป็นวิธีการที่บุคคลยึดถือปฏิบัติโดยถาวร (Everett, M, Roger., 2003)

จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยนี้นำแนวคิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการยอมรับนวัตกรรมมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยี ประกอบด้วย การถ่ายทอดเทคโนโลยีตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายสามารถนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ และสร้างการยอมรับเทคโนโลยีแก่กลุ่มเป้าหมายเพื่อนำเทคโนโลยีที่ได้รับการถ่ายทอดไปใช้ให้ประโยชน์ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิจัยนี้เป็นชุดโครงการวิจัย ซึ่งได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนโดยมีภาพรวมการแยกส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันและระบบบริหารจัดการข้อมูลควบคุมดูแลด้วยผู้ดูแลระบบ ส่วนที่ 2 เป็นการพัฒนาแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน (Mobile Application) เป็นส่วนสนับสนุนการท่องเที่ยว และส่วนที่ 3 เป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ได้พัฒนาขึ้นจากส่วนที่ 1 และ 2 พร้อมกับการสร้างการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนตำบลบ้านม้า ซึ่งในโครงการวิจัยนี้เป็นจะรับผิดชอบในส่วนที่ 3 ตามที่ได้ระบุไว้ และได้มีการกำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดโครงการวิจัยการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัยอยู่ในชุมชนตำบลบ้านม้า อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลบ้านม้า โดยตรง สามารถแบ่งกลุ่ม

ตัวอย่างออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ตัวแทนชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลบ้านน้ำ-บ้านมา เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านน้ำ ปลัด อบต. และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านน้ำ มีส่วนในการกำหนดนโยบาย แผน และงบประมาณในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลบ้านน้ำ-บ้านมา 2) กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลบ้านน้ำ-บ้านมา เช่น Raina House โฮมสเตย์ บ้านพัก & ไพรเวท แคมป์ปิ้ง, ไร่ลุงเชิด, ไร่ทริปปิเลจ ดูนาคาเฟ่ เป็นต้น เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยวในชุมชน เนื่องจากเป็นผู้ประกอบกิจการที่ให้บริการต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว 3) เกษตรกรผู้ปลูกมันเทศ ข้าว และผู้ประกอบการกลุ่มจักสานไทยโบราณ เป็นต้น เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านของผู้ขายสินค้าของฝาก แก่นักท่องเที่ยว โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การถ่ายทอดเทคโนโลยี

เป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ เว็บไซต์แอปพลิเคชัน และโมบายแอปพลิเคชัน ชื่อ “Teal-Tub-Num” (เที่ยวตำบลบ้านน้ำ) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ผู้ประสานงานชุมชน จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านน้ำ จำนวน 12 คน ผู้ประกอบการ จำนวน 15 คน เกษตรกร จำนวน 5 คน และผู้ประกอบการกลุ่มจักสานไทยโบราณ จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 44 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปการถ่ายทอดเป็นแบบสอบถามถึงโครงสร้างโดยใช้คำสำคัญในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและปลายปิด จำนวน 1 ชุด แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน ประกอบไปด้วยการสัมภาษณ์ 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะของผู้ถ่ายทอด ด้านกระบวนการการถ่ายทอด และด้านการนำความรู้ไปใช้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อสอบถามถึงปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากการใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการท่องเที่ยว ตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการในการแนะนำขั้นตอนการใช้งานเว็บไซต์แอปพลิเคชันแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านน้ำ และโมบายแอปพลิเคชันชื่อ Teal-Tub-Num แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ซึ่งประกอบไปด้วย ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ความคิดเห็นในแต่ละด้านใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้เทคโนโลยี

เป็นขั้นตอนหลังการถ่ายทอดเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มเดียวกับขั้นตอนที่ 1 ที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยว

เป็นการทดลองใช้เทคโนโลยีเป็นระยะเวลา 30 วัน โดยเมื่อมีการทดลองใช้เทคโนโลยีครบ 15 วันหรือประมาณ 2 สัปดาห์ คณะผู้วิจัยจะมีการลงพื้นที่เพื่อติดตามผล รับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะต่าง ๆ หลังจากนั้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีการทดลองใช้งานเทคโนโลยีจนครบ 30 วัน ทางคณะผู้วิจัยจะทำการวัดผลการยอมรับเทคโนโลยี

ในช่วงระยะเวลาการทดลองใช้เทคโนโลยีทางคณะผู้วิจัยได้มีช่องทางในการแนะนำและตอบข้อสงสัยแก่ผู้ใช้งาน 2 ช่องทาง คือ

1. การเผยแพร่คู่มือการใช้งานในรูปแบบวีดีโอผ่านช่องทางยูทูปเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสามารถศึกษาวิธีการใช้งานเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา
2. กลุ่มไลน์เพื่อใช้เป็นช่องทางการติดต่อในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างเกิดข้อสงสัยและประสบปัญหาจากการใช้งานต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การวัดผลการยอมรับ

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มเดียวกับขั้นตอนที่ 1 การถ่ายทอด มีจำนวนผู้ร่วมตอบแบบสัมภาษณ์จำนวน 65 คน มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากขั้นตอนที่ 1 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีการแนะนำให้คนในครอบครัว เพื่อนร่วมงานที่เกี่ยวข้องทำการติดตั้งและใช้งานแอปพลิเคชัน Teal-Tub-Num เพิ่มเติม ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ผู้ประสานงานชุมชน จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ จำนวน 12 คน ผู้ประกอบการ จำนวน 19 คน เกษตรกร จำนวน 17 คน และผู้ประกอบการกลุ่มจักสานไทยโบราณ จำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 65 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการยอมรับเทคโนโลยีเป็นแบบสอบถามกึ่งโครงสร้างโดยใช้คำสำคัญในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 1 ชุด แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน ประกอบไปด้วย ด้านในการสัมภาษณ์ 5 ด้าน (Everett, M, Roger., 2003) คือ ด้านความรู้ ด้านความสนใจ ด้านการตัดสินใจ ด้านการทดลองใช้ และด้านการยอมรับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อสอบถามถึงปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากการใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการท่องเที่ยว ตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างหลังทดลองใช้เทคโนโลยีเป็นระยะเวลา 30 วันจากขั้นตอนที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ซึ่งประกอบไปด้วย ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ความคิดเห็นในแต่ละด้านใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าผู้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนมากที่สุด แบ่งตามด้านได้ ดังนี้

1) ด้านคุณลักษณะของผู้ถ่ายทอด ผู้รับการถ่ายทอดมีความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย คือ 4.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ถ่ายทอดมีการใช้สื่อประกอบการอธิบายเพื่อให้เข้าใจมากขึ้น เช่น วีดีโอ สไลด์ ภาพประกอบ และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน คือ 4.84 รองลงมา มีการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วน มีค่าเฉลี่ย คือ 4.77 รองลงมา เปิดโอกาสให้ซักถาม กรณีที่มีข้อสงสัย และสามารถตอบปัญหาได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.39

2) ด้านกระบวนการการถ่ายทอด กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย คือ 4.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความพึงพอใจต่อการถ่ายทอดโดยรวม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.86 รองลงมา เนื้อหาการถ่ายทอดมีความทันสมัย มีค่าเฉลี่ย คือ 4.82 รองลงมา การถ่ายทอดตรงกับความต้องการ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.77 รองลงมา เนื้อหาการถ่ายทอดมีความเข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ย คือ 4.75 รองลงมา รูปแบบการจัดอบรมมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย คือ 4.73 รองลงมา การนำเสนอมีเทคนิคช่วยให้เข้าใจได้ง่าย มีค่าเฉลี่ย คือ 4.36 รองลงมา ผู้รับการอบรมได้รับความรู้จากการถ่ายทอด มีค่าเฉลี่ย คือ 4.32

3) ด้านการนำความรู้ไปใช้ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย คือ 4.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.77 รองลงมา สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.61 รองลงมา สามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่นได้ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.59 รองลงมา สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดแก่ชุมชนได้ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.48

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการยอมรับเทคโนโลยีสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน แบ่งเป็นขั้นของการยอมรับเทคโนโลยีได้ ดังนี้

1) ด้านความรู้ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย คือ 4.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประสบปัญหาจากวิธีการท่องเที่ยวด้วยวิธีแบบเดิม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.83 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างคิดว่าสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย คือ 4.74 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างเคยใช้เทคโนโลยีการส่งเสริมการท่องเที่ยวมาก่อนและมีความรู้สึกตื่นตัวต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ในครั้งนี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.69

2) ด้านความสนใจ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย คือ 4.72 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและคิดว่าเทคโนโลยีสามารถส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน คือ 4.82 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างคิดว่ามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีส่งเสริมการท่องเที่ยวที่จะนำมาใช้ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.80 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการท่องเที่ยวนี้ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.60 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย คือ 4.57

3) ด้านการตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย คือ 4.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดเทคโนโลยีที่นำมาใช้จะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานให้ดีขึ้นและคิดว่าเทคโนโลยีจะช่วยทำให้ชุมชนพัฒนาขึ้นได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน คือ 4.78 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างคิดว่าเทคโนโลยีจะช่วยส่งเสริมให้การท่องเที่ยวในชุมชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย คือ 4.75 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างคิดว่าเทคโนโลยีจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและทรัพยากร เช่น บุคลากร มีค่าเฉลี่ย คือ 4.72 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างคิดว่าเทคโนโลยีจะช่วยให้มีความสะดวกและรวดเร็วในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย คือ 4.45 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างคิดว่าเทคโนโลยีจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.40

4) ด้านการทดลองใช้ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย คือ 4.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เทคโนโลยีจะช่วยให้ท่านได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและมีประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.80 รองลงมา จากการทดลองใช้ท่านคิดว่าสามารถทำงานได้ง่ายขึ้นและมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.75 รองลงมา จากการทดลองใช้ท่านคิดว่าเทคโนโลยีใช้งานง่าย มีค่าเฉลี่ย คือ 4.65 รองลงมา ท่านได้นำเทคโนโลยีการส่งเสริมการท่องเที่ยวมาทดลองใช้ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.63 รองลงมา ท่านเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย คือ 4.60 รองลงมา ท่านได้ประสบการณ์ที่ดีจากการทดลองใช้ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.58 รองลงมา ท่านคิดว่าเทคโนโลยีมีความเหมาะสมกับการใช้งาน มีค่าเฉลี่ย คือ 4.55

5) ด้านการยอมรับ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย คือ 4.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านจะใช้งานเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องในอนาคต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.86 รองลงมา ท่านเห็นด้วยกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย คือ 4.83 รองลงมา ท่านให้การสนับสนุนเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงานและเล็งเห็นถึงประโยชน์จากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ คือ 4.80 รองลงมา ท่านมีความพร้อมในการใช้งานเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย คือ 4.74 รองลงมา ท่านพร้อมที่จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีหากท่านได้เป็นส่วนหนึ่งในการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย คือ 4.72 รองลงมา ท่านมีมุมมองในแง่ดีต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย 4.57 รองลงมา ท่านรู้สึกพอใจเมื่อได้ทดลองใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย คือ 4.51

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับการท่องเที่ยวในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Technical Workshop) เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นของผู้วิจัยลงสู่ชุมชนเพื่อให้ทราบว่ามีความรู้ที่สามารถนำมาใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยว เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวในชุมชนและคนในชุมชนสามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้จริง สอดคล้องกับ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2563) กล่าวว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยีรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นการให้ความรู้ทางเทคโนโลยี จากผู้มีความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้เข้าอบรม สามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านคุณลักษณะของผู้ถ่ายทอด กระบวนการการถ่ายทอด การนำความรู้ไปใช้อยู่ในระดับดีมาก ถ้าพิจารณา

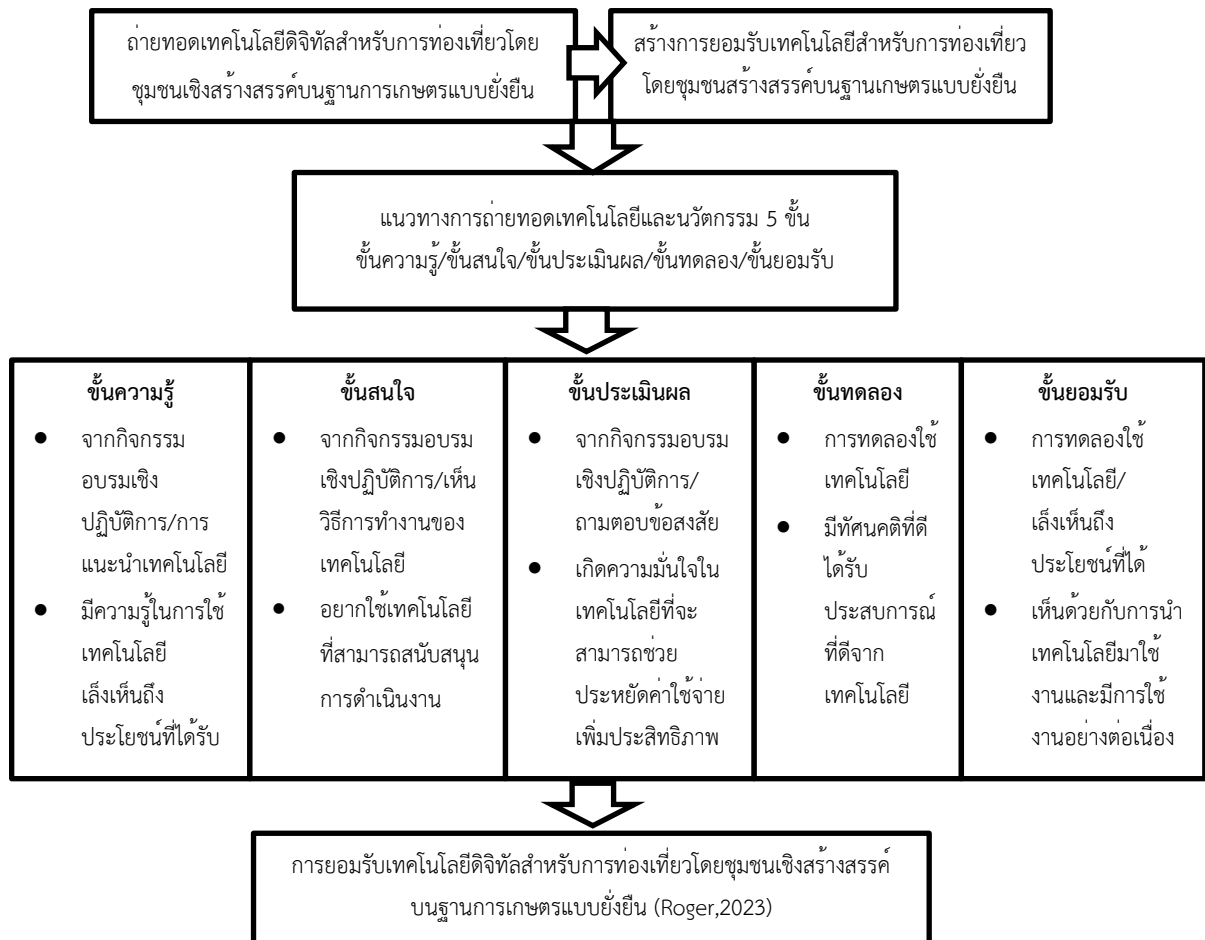

ในด้านการนำความรู้ไปใช้จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานพร้อมกับสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ให้แก่คนในชุมชนได้ซึ่งถือว่ากลุ่มเป้าหมายมีความรู้และเข้าใจในเทคโนโลยีที่ได้ถ่ายทอดและจะส่งผลกระทบในแง่ดีต่อการยอมรับเทคโนโลยีต่อไปสอดคล้องกับ จิระวัฒน์ อนุวิชานนท์ (2566) กล่าวว่า การยอมรับเทคโนโลยีจะต้องทำให้ผู้รับการถ่ายทอดเกิดความเชื่อว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการยอมรับเทคโนโลยีสำหรับการท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์การยอมรับเทคโนโลยี 5 ขั้นตอนตามทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่แบ่งขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นความรู้ กลุ่มตัวอย่างเคยประสบปัญหาจากวิธีการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบเดิมและเมื่อได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้และมีความรู้สึกตื่นตัวต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนกับการท่องเที่ยวในชุมชน 2) ขั้นสนใจ กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจในการนำเทคโนโลยีมาใช้และเชื่อว่าสามารถทำให้การดำเนินการทำได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพราะเมื่อผ่านการอบรมกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจในเทคโนโลยีนี้เพิ่มขึ้น 3) ขั้นประเมินผล กลุ่มตัวอย่างมั่นใจว่าเทคโนโลยีจะสนับสนุนการท่องเที่ยวในชุมชนให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายทำงานได้สะดวกรวดเร็วขึ้น ส่งผลให้ชุมชนเกิดการพัฒนา 4) ขั้นทดลอง กลุ่มตัวอย่างได้ทดลองใช้เทคโนโลยีและมีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีที่ได้ทดลองใช้งาน เนื่องจากเทคโนโลยีช่วยให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ทำงานได้ง่าย มีส่วนติดต่อกับผู้ใช้งานที่ใช้งานง่าย ทำให้ได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการทดลองใช้และตระหนักว่าเทคโนโลยีควรนำเข้ามาใช้ในการดำเนินการ 5) ขั้นยอมรับปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างมีการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและเห็นด้วยกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้งานเนื่องจากเล็งเห็นถึงประโยชน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานสอดคล้องกับ Evarett M. Rogers (2003) ได้สรุปทฤษฎีของการยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมเอาไว้เป็นขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นความรู้ ขั้นสนใจ ขั้นประเมินผล ขั้นทดลอง และขั้นยอมรับปฏิบัติ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการลงพื้นที่เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีลงสู่ชุมชนพบว่าสามารถสร้างการยอมรับได้จากกิจกรรมที่เกิดขึ้นและสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้จากงานวิจัยได้ตามภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงการยอมรับเทคโนโลยีส่งเสริมการท่องเที่ยว
ด้วยนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์

จากภาพแสดงถึงการยอมรับนวัตกรรมของผู้ประกอบการท่องเที่ยวและเกษตรกรในชุมชน ตำบลบ้านมาที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมในโครงการวิจัยโดย **ขั้นที่ 1 ขั้นความรู้** เกิดจากการถ่ายทอดรูปแบบในการพัฒนานวัตกรรมที่ได้จากองค์ความรู้ของงานวิจัยโครงย่อยกลุ่มที่ 1 ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ในชุมชนตำบลบ้านมา อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการถ่ายทอดเกิดความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมรวมไปถึงแนวทางที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมที่ **เกิดจากการสังเคราะห์ปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนและกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว** **ขั้นที่ 2 ขั้นสนใจ** เกิดจากการถ่ายทอดนวัตกรรมที่ได้พัฒนาขึ้นจากโครงย่อยกลุ่มที่ 2 ชื่อโครงการงานวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมบนพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืน ในชุมชนตำบลบ้านมา อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อได้รับการถ่ายทอดส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายได้เห็นว่านวัตกรรม มีกระบวนการในการทำงานอย่างไร สามารถตอบสนองต่อปริบทการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนและเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากนวัตกรรม **ขั้นที่ 3 ขั้นประเมิน** เกิดจากกิจกรรมใน 2 ขั้นตอนข้างต้น ซึ่งหากกลุ่มเป้าหมายมีข้อสงสัยหรือปัญหา

ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนวัตกรรมผู้ถ่ายทอดก็จะชี้แจงเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิด การตัดสินใจในการทดลองใช้ นวัตกรรมต่อไป **ขั้นที่ 4 ขั้นทดลอง** ใช้นวัตกรรมเป็นขั้นตอนที่กลุ่มเป้าหมายทำการทดลองใช้นวัตกรรมที่เกิดขึ้น เรียนรู้ถึงการทำงานของนวัตกรรมพร้อมกับปรับเปลี่ยนบริบทที่เกิดขึ้นให้สอดคล้องกับ นวัตกรรม **ขั้นที่ 5 ขั้นยอมรับ** เกิดจากที่กลุ่มเป้าหมายได้ทดลองใช้และมองเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ที่ได้รับจากนวัตกรรมส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความพึงพอใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้งานนวัตกรรม

สรุป

การยอมรับเทคโนโลยีสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานเกษตรแบบยั่งยืน จากกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีการลงพื้นที่เพื่อถ่ายทอดความรู้ แนะนำการใช้งานและลงมือปฏิบัติจริง เพื่อสร้างการยอมรับ เทคโนโลยีจากชุมชนตำบลบ้านน้ำ ซึ่งผลจากการยอมรับเทคโนโลยีในครั้งนี้จะส่งผลให้ชุมชนมี เทคโนโลยีที่ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยว เชิงเกษตร ผลจากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์การยอมรับเทคโนโลยีจะพบว่าเทคโนโลยีที่นำมาใช้นี้จะ ช่วยให้การดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น มีความสะดวกสบายมากขึ้น ประหยัดเวลาในการดำเนินงาน ลดขั้นตอนในการดำเนินงาน อีกทั้งยังสามารถเพิ่มประสิทธิผลได้จากการลดค่าใช้จ่ายในการจ้างบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัย พบว่า รูปแบบถ่ายทอดนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วย เทคโนโลยีดิจิทัลสู่ชุมชนสามารถทำให้ผู้ใช้เข้าใจและใช้งานได้ง่าย ดังนั้น ผู้นำชุมชนแต่ละตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลบ้านน้ำ ควรดำเนินการนำแนวทาง รูปแบบการถ่ายทอดไปใช้นำเสนอกับชุมชนต่อไป

1.2 ผลจากการวิจัย พบว่า สามารถสร้างการยอมรับได้จากกิจกรรมที่เกิดขึ้นและสามารถ สรุปเป็นองค์ความรู้จากงานวิจัยได้ ดังนั้น ผู้นำชุมชนแต่ละตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านน้ำ ควรดำเนินการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีนี้ไปใช้ในชุมชนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากงานวิจัยนี้กลุ่มเป้าหมายได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการต่อยอดนวัตกรรมในอนาคต สำหรับประเด็นในการวิจัยในครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 รูปแบบการชำระเงินในการจองแพ็คเกจการท่องเที่ยวซึ่งในอนาคตหากมีนักท่องเที่ยวสนใจ การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนแบบรายบุคคลหรือแบบกลุ่มคณะระบบต้องสามารถแยกรายการ การชำระเงินที่เกิดขึ้นจากการจองได้

2.2 เมื่อมีการจองแพ็คเกจการท่องเที่ยวแล้วควรมีการแจ้งเตือนผู้ประกอบการท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องผ่านแอปพลิเคชันไลน์หรือช่องทางอื่น ๆ

2.3 รูปแบบการชำระเงินควรมีรูปแบบการชำระเงินให้เลือกหลากหลายรูปแบบ เช่น บัตรเครดิต สแกน QR Code อินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง หรือโมบายแบงก์กิ้ง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2564). *โควิด-19 อดทนท่องเที่ยวโลกปี 63 หดตัว 74%*. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2565. จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/>.
- ครรชิต มาระโกชน และทักษิณา สมบูรณ์. (2563). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอนมสามัคคี จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*, 11(2), 210-223.
- จิระวัฒน์ อนุวิชานนท์ และคณะ. (2566). บทบาทของแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) ต่อการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก. *Rmutt Global Business and Economics Review*, 18(1), 39-56.
- ธีระ ราชพล และคณะ. (2564). การศึกษานวัตกรรมการสื่อสารการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรม: ตลาดหน้าพระธาตุเมืองคอน. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*, 25(1), 141-149.
- บริสุทธิ แสนคำ. (2564). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังสถานการณ์โควิด-19. *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*, 4(1), 160-167.
- ปวีรพรต สมนึก. (2561). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนระหว่างชุมชน บ้านทรายมูลและชุมชนบ้านโพธิ์ศรี อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 14(1), 70-112.
- ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี. (2566). *ttb analytics คาดรายได้การท่องเที่ยวไทยปี 2566 เพิ่มขึ้น 1 ล้านล้านบาทจากปีก่อน พุ่งแตะระดับ 2.25 ล้านล้านบาท*. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2566. จาก <https://www.ttbbank.com/en/analytics/business-industry/tourism-health-care/20230112-ttb-analytics-thai-tourism-outlook2023>.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2563). *การถ่ายทอดเทคโนโลยี*. สืบค้น 10 มกราคม 2565. จาก <https://www.nectec.or.th/tag/innovation/innovation-service/1>.
- สาธิตินันท์ บุญมี และคณะ. (2566). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในชุมชนตำบลบ้านม้าอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ*, 5(1), 1-14.
- องค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-พ.ศ. 2565)*. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2565. จาก <https://tubnum.go.th/public/default/index/index>.
- เอกพงศ์ มุสิกะเจริญ. (2565). *กระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี*. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2565. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/493971>.
- Roger, Everett M. (2003). *Diffusion of Innovations*. 3rd ed. New York: A Division of Macmillan Publishing.

นัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษา MASCULINITY CONNOTATIONS REFLECTED IN PRIMARY-LEVEL THAI LANGUAGE TEXTBOOKS

ศิริรัตน์ ขุนเพ็ชร์ และวรรณะ หนูหมื่น

Sirirat Khunphet and Wanna Numun

สาขาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Program of Thai and Applied Thai, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkhla University

E-mail: 6511120006@email.psu.ac.th

Received October 13, 2023; Revised December 13, 2023; Accepted March 22, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ผู้วิจัยพิจารณาลักษณะความเป็นชายผ่านตัวละครชายในตัวอย่างหลัก ขอบเขตการวิจัยคือ วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยใช้วิธีทางด้านวรรณคดีศึกษา โดยรวบรวมข้อมูล 88 เรื่องและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูล รายงานผลการศึกษาในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผลวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้ปรากฏลักษณะความเป็นชายจากตัวละครในตัวอย่าง 3 ช่วงวัย คือ 1. ความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน พบลักษณะความเป็นชาย ได้แก่ 1.1) ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน 1.2) การมีน้ำใจ 1.3) การยอมรับความผิดพลาด และ 1.4) การให้อภัย 2. ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ พบลักษณะความเป็นชาย ได้แก่ 2.1) ความเป็นผู้นำชุมชน 2.2) ความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ และ 2.3) ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 3. ความเป็นชายช่วงวัยชรา พบลักษณะความเป็นชาย ได้แก่ 3.1) เป็นที่พึ่งของปวงชนชาวไทย 3.2) การช่วยเหลือสังคม และ 3.3) การอบรมสั่งสอนลูกหลาน

ทั้งนี้ในแง่องค์ความรู้ได้ค้นพบว่านัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาแสดงให้เห็นถึงการปลูกฝังเยาวชนผู้เรียนให้มีคุณธรรมและความประพฤติของความเป็นชายที่เหมาะสมตามบรรทัดฐานสังคมไทย ที่รัฐสร้างสรรค์ผ่านวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

คำสำคัญ: นัยความเป็นชาย, วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย, ประถมศึกษา

Abstract

This research article aimed to explore the connotations of masculinity reflected in primary-level Thai language textbooks for Grades 1-6 through the characteristics of masculinity in male characters in the textbooks' main lessons. The research scope was a series of Thai language textbooks, "Language for Life: Phasa Phathi", for Grades 1-6 composed by the Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education, Thailand. Approaches to literary analysis were conducted to collect the data from 88 lessons in the textbooks and examine related research studies. After that, the data were analyzed, and the results of the research were reported using descriptive analysis, followed by a summary and discussion of the results.

According to the results, the Thai language textbooks series for Grades 1-6 displayed masculine characteristics through male characters in three age periods: 1. masculinity during childhood and youth, which included 1.1) being a leader among friends, 1.2) being considerate, 1.3) accepting mistakes, and 1.4) expressing forgiveness; 2. masculinity during adulthood, which consisted of 2.1) community leadership, 2.2) commitment to a career, and 2.3) loyalty to the monarchy; 3. masculinity during old age, which included 3.1) recognition of the monarchy as a refuge for the Thai people, 3.2) social contribution, and 3.3) education provision for children and grandchildren.

In terms of the body of knowledge, the connotations of masculinity reflected in the primary-level Thai language textbooks instilled values and appropriate male behavior in students, which was in line with the social norms that the government had created and promoted through Thai language for Grades 1-6.

Keywords: Masculinity connotations, Thai language textbooks, Primary-level

บทนำ

วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากที่จะเป็นเข็มทิศช่วยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน สร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามผ่านตัวละคร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการหล่อหลอมพฤติกรรมและเตรียมความพร้อมในการปรับตัวของผู้เรียนในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ผู้เรียนจะค่อย ๆ เรียนรู้ถึงแบบอย่างและบรรทัดฐานของสังคม สะท้อนออกมาในรูปแบบการกระทำ จนกระทั่งยึดเป็นแนวปฏิบัติ (ปริยาภรณ์ เพ็ชรจรูญ, 2564) เมื่อพิจารณาตัวละครในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย มีความน่าสนใจว่าในตัวบทเนื้อหาพยายามที่จะสอดแทรกความเป็นชาย โดยเน้น

ความเป็นชายที่ดีเป็นที่คาดหวังของสังคม ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพราะในวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มมีการคิดวิเคราะห์ แยกแยะผิดชอบชั่วดีได้ในระดับหนึ่ง เนื้อหาที่ระบุในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยจึงมีการสอดแทรกความเป็นชายในทุกช่วงวัย แฝงบทบาทหน้าที่ดีไปกับความเป็นชายควบคู่กันไป (ณัฐกฤตา นามมนตรี, 2561)

เมื่อพิจารณาถึงความเป็นชายในแง่มุมทางสังคมอันเป็นอุดมการณ์ของรัฐ ความเป็นชายมักเกิดจากการประกอบสร้างทางสังคม ผู้ชายมีความฉลาด มีความเก่ง มีความกล้าหาญ ผู้ชายจึงเหมาะที่จะเป็นผู้นำทั้งในครอบครัว ธุรกิจ การเมือง และสถาบันทางสังคมที่สำคัญทั้งหมด (อรรถัย เพี้ยยุระ, 2561) นอกจากนี้ความเป็นชายถูกประกอบสร้างจากความหมายของเพศที่มุ่งเน้นการแสดงพฤติกรรมอันมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือกฎในการประพฤติปฏิบัติของผู้ชายโดยรัฐเป็นเครื่องควบคุมบังคับ ทั้งนี้การควบคุมโดยรัฐอันเป็นกลไกอุดมการณ์ชุดความคิดของการประกอบสร้างความเป็นชาย จึงมักจะนำเสนอถึงการเป็นผู้ชายที่มีลักษณะของความเป็นผู้นำ เน้นให้ผู้ชายเสียสละต่อส่วนรวม ปลุกฝังให้ผู้ชายมีการแสดงออกด้านความกล้าหาญและให้เกียรติผู้อื่น (สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ, 2551) ดังที่เห็นได้ในเนื้อหาวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ซึ่งสอดแทรกแฝงตัวอยู่ในเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่พยายามสื่อผ่านตัวละครผู้ชาย ซึ่งในสังคมปัจจุบันรัฐมีหน้าที่ที่สำคัญในฐานะที่เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงระหว่างวรรณกรรมแบบเรียนและผู้เรียนให้ได้รับรู้การปลุกฝังนั้นทั้งที่ไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรง ซึ่งผ่านกระบวนการการปลุกฝังมากเท่าไร ความเป็นชายก็ยิ่งฝังลึกมากเท่านั้น

เนื้อหาในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยได้สอดแทรกความเป็นชายในสัดส่วนที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่ผลิตอุดมการณ์และทัศนคติต่าง ๆ ของรัฐ กล่าวได้ว่า ความเป็นชายเป็นสิ่งที่สังคมประกอบสร้างขึ้น เพื่อเป็นแบบแผนบรรทัดฐานในการกล่อมเกล่าผู้เรียน การปลุกฝังเนื้อหาเหล่านี้ย่อมง่ายและสะดวก ค่อย ๆ พัฒนาความเป็นชายในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามอุดมการณ์ของรัฐไปเป็นความเคยชินและทำให้เกิดการยอมรับในที่สุด

ประเด็นที่น่าสนใจข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นนัยความเป็นชายในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยเฉพาะประเด็นในแง่ของการนำเสนอความเป็นชายที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย เป็นสิ่งที่น่าสนใจและเป็นเครื่องมือในการผลิตอุดมการณ์ที่รัฐพยายามปลุกฝังให้ผู้เรียนซึมซับอย่างแนบเนียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์นัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยที่แฝงอยู่ในระบบการศึกษาและมีผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษานัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

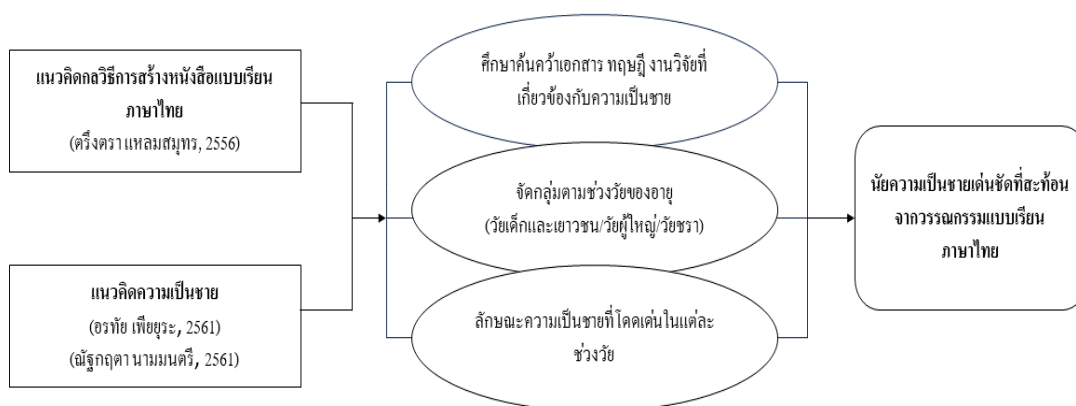
การทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยกับนัยความเป็นชาย ความเป็นชายคนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงร่างกายที่กำยำแข็งแรง มีจิตใจที่ห้าวหาญ เป็นความเข้าใจของคนส่วนใหญ่ที่ผูกติดนิยามความเป็นเพศไว้กับเพศสรีระ ดังที่นัยนัฟส์ อธิษฐ์พัส (2563) กล่าวว่าความเป็นชายไม่ใช่สิ่งที่ดำรงอยู่ตามธรรมชาติ แต่ถูกประกอบสร้างขึ้นทางกระบวนการของสังคมและซึมซับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของตัวตน ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางวัฒนธรรม สังคม ยุคสมัย โดยครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่เป็นผู้รับหน้าที่ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้และส่งผลจากรุ่นสู่รุ่น

วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยกับการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของความเป็นชาย วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยมีหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม องค์ความรู้ ความคิดและยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นชายที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยที่ผู้ชายทุกคนจะต้องแสดงความเข้มแข็ง อดทน กล้าหาญ เป็นผู้นำในครอบครัว ทำหน้าที่พ่อ พี่ชาย น้องชาย และสามีมตามาสังคมคาดหวัง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ถ่ายทอดอย่างเป็นระบบและให้ความสำคัญอย่างชัดเจนว่าความเป็นชายต้องมีความสมบูรณ์แบบ เป็นผู้มีความประพฤติดีมีคุณธรรม ดังที่ฉัฐฤต นามมนตรี (2561) ได้อภิปรายถึงภาพแทนที่ปรากฏในตัวละครเอกฝ่ายดีจากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาพาที ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตัวละครเอกมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ คือ มีความฉลาดทางอารมณ์ มีจริยธรรม ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักให้อภัย และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดการสะท้อนตัวตนของตัวละครชายผ่านการนำเสนออันสำคัญด้านความหมายที่กำหนดขึ้นในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีทางด้านวรรณคดีศึกษา เพื่อวิเคราะห์ตัวบทที่เป็นเรื่องเล่าหลักในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งสะท้อนความหมายเกี่ยวกับนัยความเป็นชาย โดยมีองค์ประกอบดังนี้

ขอบเขตการศึกษา

1. **ขอบเขตด้านข้อมูล** วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 เล่ม โดยรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวบทหลัก ทั้งบทสนทนาและบทบรรยาย จำนวน 88 เรื่อง ซึ่งสะท้อนความหมายเกี่ยวกับนัยความเป็นชาย

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** พิจารณาประเด็นด้านเนื้อหาที่สะท้อนความหมายเกี่ยวกับนัยความเป็นชาย ดังนี้

2.1 การสะท้อนความหมายนัยความเป็นชาย 3 ช่วงอายุ ได้แก่

2.1.1 การสะท้อนความหมายนัยความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน

2.1.2 การสะท้อนความหมายนัยความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่

2.1.3 การสะท้อนความหมายนัยความเป็นชายช่วงวัยชรา

การเก็บรวบรวมและคัดเลือกข้อมูล

1. พิจารณาวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวบทเรื่องเล่าหลัก ทั้งบทสนทนาและบทบรรยาย

2. คัดเลือกข้อมูลจากตัวบทเรื่องเล่าหลัก โดยใช้เกณฑ์พิจารณาแบบเจาะจงเฉพาะส่วนที่มีการสะท้อนความหมายเกี่ยวกับนัยความเป็นชาย จากในบทสนทนาและบทบรรยายที่อยู่ในตัวบทเรื่องเล่าหลักของวรรณกรรมแบบเรียนทั้ง 6 เล่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เจาะจงเฉพาะส่วนที่มีการสะท้อนความหมายเกี่ยวกับนัยความเป็นชาย จากในบทสนทนาและบทบรรยาย ที่อยู่ในตัวบทเรื่องเล่าหลัก นำข้อมูลเหล่านี้มาจัดกลุ่ม โดยวิเคราะห์เพื่อแยกกลุ่มของแนวคิดต่าง ๆ ที่สะท้อนความหมายเกี่ยวกับนัยความเป็นชาย

การนำเสนอผลการศึกษา

การเสนอผลการศึกษาใช้แนวทางด้านวรรณคดี โดยพรรณนาวิเคราะห์วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ในประเด็นการสะท้อนความหมายนัยความเป็นชาย ได้แก่

1. การสะท้อนนัยความเป็นความชายที่เด่นชัดของผู้ชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน

2. การสะท้อนนัยความเป็นความชายที่เด่นชัดของผู้ชายช่วงวัยผู้ใหญ่

3. การสะท้อนนัยความเป็นความชายที่เด่นชัดของผู้ชายช่วงวัยชรา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยพบว่า เรื่องเล่าหลักในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปรากฏการสื่อัยความเป็นชายที่สะท้อนในตัวละครชาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงวัย ได้แก่ 1. ความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน 2. ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ และ 3. ความเป็นชายช่วงวัยชรา โดยผลการศึกษามีดังนี้

1. นัยความเป็นความชายที่เด่นชัดของผู้ชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน ผู้ชายในช่วงวัยเด็กและเยาวชน พบว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้สอดแทรกคุณลักษณะความเป็นชายของผู้ชายช่วงวัยเด็กและเยาวชนที่เด่นชัด คือ การเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน มีน้ำใจ ยอมรับความผิดพลาด และการให้อภัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 นัยความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชนในการเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน ความเป็นชายในการเป็นผู้นำของผู้ชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน เริ่มจากการเป็นผู้นำในการดูแลกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในรูปแบบหนึ่งที่สังคมคาดหวัง ดังปรากฏในเรื่อง “ประชาธิปไตยไทยกลาง” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความว่า “ภาณุยังเข้าประตูได้เป็นลูกแรก ท่ามกลางเสียงเฮแสดงความยินดีจากกองเชียร์อย่างถล่มทลาย เมื่อเริ่มเกมใหม่ โอกาสทองก็มาถึง ถ้าภาณุจะยิงประตูเองก็คงทำได้ แต่ภาณุกลับส่งบอลให้เพื่อนเป็นผู้ยิงประตูแทน เสียงตบมือดังก้องสนาม นี่แหละลูกชายที่แท้จริง ไม่ทำตัวเด่นแต่เพียงผู้เดียว” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้นของเหตุการณ์ในเรื่อง ภาณุเป็นนักกีฬาของโรงเรียน มีความสามารถด้านกีฬาฟุตบอล ภาณุได้ยิงเข้าประตูจนได้รับการชื่นชม เมื่อเริ่มเกมใหม่ภาณุกลับส่งบอลให้เพื่อนคนอื่นยิงประตูแทน ยิ่งทำให้ได้รับการชื่นชมเป็นอย่างมาก จะเห็นว่าภาณุในฐานะเด็กผู้ชายมีความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน ที่มีความสามารถนำทีมไปสู่ชัยชนะได้ ไม่รับคำชื่นชมเพียงผู้เดียวนอกจากนี้บทบรรยายยังปรากฏข้อความว่า นี่แหละลูกผู้ชายที่แท้จริง ไม่ทำตัวเด่นแต่เพียงผู้เดียวยิ่งสะท้อนอย่างชัดเจนว่าลูกผู้ชายจะต้องมีความเป็นผู้นำ นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อนเสมอ จะเห็นได้ว่าเด็กผู้ชายจะถูกคาดหวังให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม เริ่มจากการมีส่วนร่วมในครอบครัว โรงเรียน และสังคม ตลอดจนมุ่งเน้นผลักดันให้เด็กผู้ชายมีความเป็นผู้นำเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้

1.2 นัยความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชนในการมีน้ำใจ การนำเสนอลักษณะความเป็นชายสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองไทยที่ดีในการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นนั้นต้องเริ่มจากการปลูกฝังในวัยเด็ก ซึ่งย่อมส่งผลให้เด็กผู้ชายอยู่ในภาวะเปี่ยมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่พบในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ดังปรากฏในเรื่อง “คนดีศรีโรงเรียน” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ความว่า “ว่านจะ ครูขอฝากเด็กกับจอนในนี้กับว่านได้ไหม แล้วช่วยครูดูแลเพื่อนด้วย ผมอยากจะร้องเพลงออกมาดัง ๆ เพราะกิตติศัพท์ของสองคนนี้ ใคร ๆ ก็ลั่นหน้า” ขณะที่ผมยังพูด

ไม่ออกบอกรักไม่ถูกนั้น คุณครูก็รินน้ำผึ้งรดหัวใจผมทันที “ครูรู้ว่าเป็นภาระหนักของว่านแต่ครูดูแลแล้วว่าว่านทำได้ เพราะว่านเป็นเด็กดี มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือคนอื่นอยู่แล้ว” (ป.4, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้น ตัวละครเด็กผู้ชายของเรื่อง คือ ว่าน ว่านได้รับมอบหมายจากคุณครูประจำชั้นให้ช่วยดูแลเพื่อนที่เป็นออทิสติกคือ เต้และจ๋อน ในครั้งแรกว่านยังไม่กล้าเอ่ยปากช่วยเหลือ แต่เมื่อคุณครูประจำชั้นได้กล่าวย้ำว่าว่านเป็นเด็กดี มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือคนอื่น คุณครูประจำชั้นจึงลงความเห็นว่าว่านเหมาะสมที่จะทำหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อนทั้งสอง จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของว่านข้างต้นเป็นนัยความเป็นชายในด้านของการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นของเด็กผู้ชายที่ดี ชี้ให้เห็นว่าผู้ชายมีความพร้อมในการดูแลผู้อื่น สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่นำเสนอถึงการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีในการมีจิตสาธารณะต่อส่วนร่วมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

1.3 นัยความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชนในการยอมรับความผิดพลาด การยอมรับความผิดพลาดถูกนำเสนอให้เป็นลักษณะของเด็กผู้ชายที่จะต้องกล้าเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ไม่ตกเป็นเหยื่อให้กับสังคม อีกทั้งในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยยังส่งเสริมให้เด็กผู้ชายกล้าที่จะยอมรับต่อสู่กับปัญหา ปรากฏในเรื่อง “แรงกระแทก” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความว่า “จุ้นจะทำอย่างไรดี ถึงแม้จุ้นไม่ได้ทำผิดด้วยตนเอง แต่ก็ถือว่าจุ้นอยู่ในเหตุการณ์ด้วย จุ้นเล่าเรื่องเองทั้งน้ำตา สารภาพผิดที่ไม่เชื่อฟังพ่อและแม่ จุ้นจะขอรับผิดชอบไม่ได้โต้แย้งใคร ๆ ทั้งสิ้น จุ้นยึดทั้งน้ำตา” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้น ตัวละครเด็กผู้ชายของเรื่อง คือ จุ้น หลงผิดคบค้าสมาคมกับเพื่อนที่มีนิสัยชอบลักขโมย ทำให้จุ้นต้องเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ลักขโมยนอติจากเสาไฟฟ้าแรงสูง ต่อมาจุ้นได้สำนึกสารภาพผิดกับพ่อแม่ จุ้นรู้สึกผิดยอมรับผลในการกระทำครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าจุ้นมีความกล้าหาญ ไม่หนีปัญหา ยอมรับความผิด และสำนึกในการรู้ผิดชอบชั่วดี สอดคล้องกับลักษณะความเป็นชายที่สังคมคาดหวังว่าผู้ชายต้องไม่ซื่อสัตย์และยอมรับความผิดพลาด มีความกล้าหาญ กล้ายอมรับเผชิญต่อการกระทำของตนเอง

1.4 นัยความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชนในการให้อภัย วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาได้แสดงถึงนัยความเป็นชายในเรื่องของการให้อภัยคนรอบข้าง ไม่ถือโทษโกรธเคืองเอาความผิดพลานั้นมาตอกย้ำผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณลักษณะความเป็นชายในรูปแบบหนึ่งที่สังคมคาดหวัง ปรากฏในเรื่อง “ภัยเงียบ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความว่า “หลังจากโอนเงินไปแล้วจนเวลาผ่านไป 3 เดือน ก็ไม่มีการตอบกลับจากพี่เจี๊ยะ แพนคงถูกหลอกแน่ ๆ แล้วแพนก็เล่าเรื่องให้พี่ทศฟัง พี่ทศไม่ค่อนองสาวแม้แต่คำเดียว เพียงแต่พูดว่าโชคดีแล้วที่แพนไม่เป็นอะไร เสียเงินแล้วก็เสียไปหาใหม่ได้ แต่ถ้าแพนต้องเสียตัวหรือเสียชีวิต ครอบครัวเราคงทนไม่ได้แน่ ถือเป็นบทเรียนแล้วกันนะน้อง” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้น ตัวละครเด็กผู้ชายของเรื่อง คือ ทศ แพนซึ่งเป็นน้องสาวได้รู้จักกับเพื่อนทางโลกออนไลน์ที่ชื่อว่าเจี๊ยะ ซึ่งเป็นมิจอาชีพ หลอกให้แพนโอนเงินไปให้ 6000 บาท โดยแอบ

อ้างว่าจะนำเงินส่วนนี้ไปรักษาแม่ที่ป่วย เมื่อได้รับเงินแล้วเจียบก็ขาดการติดต่อกับแพนไป แพนจึงได้เล่าเหตุการณ์นี้ให้ทศฟังอย่างละเอียด ทศไม่ดูค่านองสาวแม้แต่คำเดียว เพราะทราบดีว่าแพนเองก็เสียใจกับการถูกหลอกให้เชื่อใจสูญเสียทั้งเงินทั้งความรู้สึก ตรงกันข้ามทศกลับให้อภัยน้องสาว ปลอบใจให้กำลังใจว่าสูญเสียเงินดีกว่าสูญเสียชีวิต จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยพยายามที่จะนำเสนอความเป็นชายของทศในการให้อภัยผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะความเป็นชายที่สังคมคาดหวังว่าเด็กผู้ชายจะต้องให้อภัย ไม่ซ้ำเติมผู้ที่ผิดพลาดและพร้อมให้กำลังใจผู้อื่นเสมอ

2. นัยความเป็นชายที่เด่นชัดของผู้ชายช่วงวัยผู้ใหญ่ ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่คนในสังคมให้ความคาดหวังเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงและปรากฏอยู่ในสถานภาพ นอกจากนี้วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยยังให้ความหมายความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่จะต้องเป็นผู้นำชุมชน มุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 นัยความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ในการเป็นผู้นำชุมชน ความเป็นชายในช่วงวัยผู้ใหญ่มีลักษณะในการเป็นผู้นำและเป็นเสาหลักในสถาบันทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถาบันทางการเมือง และสถาบันทางศาสนา ปรากฏในเรื่อง “ใจหาย” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ความว่า “เช้าวันนี้ลุงกำนันเชิญเจ้าของช้างทั้งหมดมาประชุมกันที่ลานวัด ลุงกำนันบอกว่า ฝนตกหนักทำให้ดินบนภูเขาถล่ม ต้นไม้ล้มเป็นจำนวนมากทางการเกรงว่า ถ้าฝนตกหนักซ้ำอีก เกิดน้ำป่าไหลบ่า ต้นไม้จะไหลตามน้ำลงมาด้วย ทำให้หมู่บ้านข้างล่างเสียหาย จึงต้องการว่าจ้างช้างไปลากต้นไม้ที่ล้มมารวมไว้ที่ปลอดภัย ใครจะไปทำหน้าที่ยี้ให้มาลงชื่อไว้” (ป.2, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้น ตัวละครวัยผู้ใหญ่ของเรื่อง คือ ลุงกำนัน ได้เชิญเจ้าของช้างมาประชุม เพื่อขอความช่วยเหลือให้ช้างไปลากต้นไม้ที่ล้มมาไว้ที่ปลอดภัย ซึ่งใครที่จะไปด้วยให้มาลงชื่อไว้ จะเห็นได้ว่าลุงกำนันได้แสดงถึงความเป็นชายที่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำ มีการตัดสินใจที่แน่วแน่มุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวม แก่ไขสถานการณ์ได้ดี และยังชี้แนะชักจูงให้ผู้อื่นพลิตดีซึ่งเป็นลักษณะความเป็นชายวัยผู้ใหญ่ที่สังคมคาดหวังชื่นชมในการเป็นผู้นำอย่างยิ่ง

2.2 นัยความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ที่มุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ การนำเสนอลักษณะความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่จะต้องประกอบอาชีพสุจริต มีความขยันขันแข็ง ปฏิบัติหน้าที่ที่น่าชื่นชม มีกำลังทรัพย์เพียงพอที่จะสามารถดูแลตนเองและสมาชิกในครอบครัวอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ซึ่งเป็นลักษณะความเป็นชายวัยผู้ใหญ่ในรูปแบบหนึ่งที่สังคมคาดหวัง ดังปรากฏในเรื่อง “ใจหาย” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ความว่า “พ่อต้องไปทำงานไกล ไปนานมาก ไม่มีใครฝึกลูกช้าง พ่อเลยจะพาไปโบก ใบบัว ไปปางช้างหลวง ซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกลูกช้างของจังหวัด และวันมะรืนนี้ไปพร้อมกับขบวนของพ่อเดินลัดป่าไปและส่งไปโบก ใบบัวที่โรงเรียนฝึกลูกช้างก่อน พ่อจึงจะไปทำงาน” (ป.2, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้นผู้ชายวัยผู้ใหญ่ของเรื่อง คือ พ่อ ซึ่งเป็นควาญโพต้องเดินทางไปทำงานไกลและใช้เวลาในการเดินทางไปทำงาน จึงต้องเดินทางแวะไปส่งลูกช้างไปโบกใบบัวที่โรงเรียน

ลูกช้างก่อนจึงจะสามารถเดินทางไปทำงานได้ ลักษณะความเป็นชายวัยผู้ใหญ่ดังกล่าวได้แสดงถึงความขยันขันแข็งในการทำงาน รู้จักการวางแผนเป็นลำดับขั้นตอน รวมไปถึงเสียสละที่จะต้องเดินทางไปทำงานไกลจากครอบครัว แสดงถึงความอดทนมีความรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครอบครัวไม่ให้ลำบาก

2.3 นัยความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ในการจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่นอกจากจะต้องมีความเป็นผู้นำ ประกอบอาชีพสุจริต ในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยได้พยายามสอดแทรกว่าผู้ชายที่ดีจะต้องมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ยิ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวยิ่งต้องน้อมนำพระราชดำริมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ดังปรากฏในเรื่อง “อ่านป้ายใต้สาระ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความว่า “คุณพ่อเคยเล่าว่า ได้น้อมนำพระราชดำริการเกษตรทฤษฎีใหม่มาอบรมเกษตรกรให้ทำเกษตรบนพื้นฐานความพอเพียง พึ่งพาตนเอง การทำงานของคุณพ่อไม่คำนึงถึงวันหยุด บางครั้งเกิดปัญหาคุณพ่อจะรีบเร่งไปช่วยเหลือทันที” (ป.5, 2563)

จะเห็นได้ว่าลักษณะความเป็นชายวัยผู้ใหญ่จะมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ โดยการน้อมนำพระราชดำริมาปรับใช้ ซึ่งผู้ชายมักจะประกอบอาชีพข้าราชการซึ่งถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สนองพระเดชพระคุณแก่พระมหากษัตริย์ ดังปรากฏในเรื่อง “วิถีชีวิตไทย” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ว่า “พ่อเป็นคนไทย อีกทั้งเป็นข้าราชการ ชีวิตพ่อ ครอบครัวพ่อ มีความสุขความเจริญมาได้ก็เพราะบารมีของทั้งสองพระองค์ ที่ทรงบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎรโดยทั่วหน้า” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้นผู้ชายวัยผู้ใหญ่ของเรื่อง คือ พ่อ ประกอบอาชีพข้าราชการ ซึ่งในสังคมไทยหน้าที่การงานในการรับราชการนั้นว่ามีความสำคัญกับผู้ชายเป็นอย่างมาก เป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรี มีที่ยืนในสังคมอย่างเต็มภาคภูมิ และเป็นอาชีพที่คนส่วนใหญ่เคารพนับถือ ความเป็นชายวัยผู้ใหญ่ในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยจึงได้สะท้อนว่าผู้ชายที่ดีจะต้องจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ยิ่งถ้าได้รับราชการยิ่งต้องทำงานให้คุ้มค่าเพื่อเป็นการตอบแทนพระมหากษัตริย์ ที่ทำให้ชีวิตผู้ชายเป็นที่ยอมรับแก่คนในสังคมมีแต่ความสุขและความเจริญในหน้าที่การงาน

3. นัยความเป็นชายที่เด่นชัดของผู้ชายช่วงวัยชรา ความเป็นชายของผู้ชายช่วงวัยชราเป็นวัยที่สูงสุดที่สังคมไทยให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส สถาบันครอบครัวคนไทยให้ความสำคัญกับวัยชรามาก เพราะเป็นที่ยึดหลักและเป็นศูนย์กลางให้แก่สมาชิกในครอบครัว บวกกับสถานภาพที่ปรากฏ เช่น คุณปู่ คุณตา ซึ่งมีลักษณะความเป็นชายไปในทางที่ดีทั้งเป็นที่พึ่งในยามทุกข์ยากทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ และช่วยเหลือสังคม ซึ่งวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยได้สอดแทรกและสะท้อนลักษณะความเป็นชายของผู้ชายช่วงวัยชรา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 นัยความเป็นชายช่วงวัยชราในการเป็นที่พึ่งของปวงชนชาวไทย สังคมไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งพระมหากษัตริย์เป็นผู้ชายเปรียบเสมือนพ่อผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว แต่มีหน้าที่อันใหญ่หลวงดูแลประชาชนทั้งประเทศ ทรงงาน

อย่างหนักเพื่อราษฎร ดังปรากฏในเรื่อง “รักพ่อ รักแม่” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ความว่า “ทุกพระองค์ทรงยอมลำบาก เพื่อให้ประชาชนมีความสุข ลูกรู้ไหมรัชกาลที่ 9 พระองค์เสด็จตามป่าตามเขาเพื่อช่วยราษฎรให้มีอาชีพ มีที่ทำกินอยู่ดีกินดี ทรงมีโครงการหลวง เพื่อหาพืชเมืองหนาวให้ชาวเขาปลูกแทนฝิ่น พระองค์ทรงคิดวิธีทำฝนเทียม มีน้ำใช้ทำเกษตร ไม่ว่าพระองค์จะเสด็จที่ไหนจะทรงนำแพทย์ไปรักษาประชาชนด้วยนะ” (ป.2, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้นผู้ชายช่วงวัยชราของเรื่อง คือ พระมหากษัตริย์ ที่ทรงงานหนักทั้งหาอาชีพที่สุจริต มีโครงการหลวงที่พัฒนาชีวิตของราษฎรให้อยู่ดีกินดี ทั้งการปลูกพืชเศรษฐกิจและโครงการฝนหลวง จะทำการสิ่งใดก็นึกถึงราษฎรเป็นหลัก จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นผู้ชายวัยชรา เป็นที่เคารพรักของราษฎร มีลักษณะความเป็นชายในการเป็นผู้นำ ยอมลำบาก เสียสละ ดูแลชีวิตความเป็นอยู่ เป็นที่พึ่งให้แก่ราษฎรซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนได้ว่าความเป็นชายช่วงวัยชราจะต้องยอมลำบาก เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม แก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญา และสามารถเป็นที่พึ่งให้แก่คนหนุ่มมากได้

3.2 นัยความเป็นชายช่วงวัยชราในการช่วยเหลือสังคม ความเป็นชายช่วงวัยชรามีการสะท้อนให้เห็นถึงตัวละครปูในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีและเป็นแบบอย่างในการช่วยเหลือสังคม เห็นแก่ความปลอดภัยในการใช้ชีวิตของคนในสังคม ซึ่งปรากฏในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ดังปรากฏในเรื่อง “ร่วมแรง ร่วมใจ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความว่า “เราไปทางลัดท้ายหมู่บ้านมีสะพานข้ามคู เดินอีกนิดเดียวก็ถึงตลาด ปู่เดินข้ามไปก่อน แต่แล้วปู่กลับหยุดกลางสะพาน ยกมือห้ามไม่ให้ผมเดินตาม ปู่ยื่นข้อมสะพาน 2-3 ครั้ง ก่อนจะถอยกลับมา ปู่ว่าไม้กระดานชันเขื่อน คงตกตะปูไม่แน่น รีบซ่อมเสียก่อนที่จะมีคนตกสะพาน” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้นผู้ชายช่วงวัยชราของเรื่อง คือ ปู่ที่กำลังเดินทางไปตลาด แต่กลับพบว่าสะพานที่จะข้ามนั้นชำรุดไม่สามารถเดินข้ามไปได้ ปู่จึงข้อมแซมสะพานก่อนที่จะมีคนตกสะพาน จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าปูเป็นผู้ชายวัยชรา พฤติกรรมของปู่แสดงถึงการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี แสดงถึงความมีน้ำใจและห่วงใยต่อผู้คนในสังคม โดยหาวิธีการซ่อมแซมสะพานให้สามารถกลับมาใช้งานได้ตามปกติ สะท้อนให้เห็นว่าความเป็นชายช่วงวัยชราจะต้องมีลักษณะเป็นพลเมืองที่ดี มีน้ำใจและช่วยเหลือสังคม

3.3 นัยความเป็นชายช่วงวัยชราในการอบรมสั่งสอนลูกหลาน การนำเสนอความเป็นชายของผู้ชายช่วงวัยชราที่ถูกสะท้อนในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ความเป็นชายของผู้ชายวัยชราไม่เพียงแต่การเป็นที่พึ่งของปวงชนชาวไทย การช่วยเหลือสังคมเมื่อมีโอกาสเท่านั้น แต่ยังแสดงถึงความเป็นชายที่ดีในรูปแบบของการอบรมสั่งสอนเป็นที่ปรึกษาให้แก่สมาชิกในครอบครัว ดังปรากฏในเรื่อง “เล่นคำทาย” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ความว่า “ที่ว่า รำไม่ดี โทษปีโทษกลอง หมายถึง คนที่ออกไปรำหน้าเวทีแล้วรำผิด ๆ ถูก ๆ รำไม่สวย แต่ไม่ยอมรับผิดชอบ กลับโทษปีโทษกลองว่า ให้ทำนองให้จังหวะไม่ดี

เลยทำให้รำไม่สวย ซึ่งหมายถึงว่า ตัวเองทำผิดแล้วไม่ยอมรับ กลับไปโทษคนอื่นนะซี” ปู่ตอบ (ป.3, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้นผู้ชายช่วงวัยชราของเรื่อง คือ ปู่ ได้แสดงลักษณะความเป็นชาย ผู้ชายวัยชราในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัว โดยการเล่นปริศนาคำทายสำนวนไทย ดังเช่นตัวละครปู่ได้กล่าวสำนวนไทยว่า “รำไม่ดี โทษปีโทษกลอง” เป็นการอบรมว่าตนเองทำผิดไม่ยอมรับผิด แต่กลับใส่ร้ายคนอื่น จะเห็นได้ว่าปู่ซึ่งเป็นผู้ชายวัยชรา ความเป็นชายของปู่ได้ถ่ายทอดโดยการอบรมสั่งสอนลูกหลานผ่านสำนวนไทย แสดงถึงลักษณะความเป็นชายที่ดีที่สังคมคาดหวังว่าผู้ชายวัยชราจะต้องสามารถอบรมสั่งสอนเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้แก่ลูกหลานได้

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องนัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า นัยความเป็นชายถูกสอดแทรกผ่านตัวบทในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปรากฏในช่วงวัยต่าง ๆ ได้แก่ ความเป็นชายช่วงวัยเด็ก และเยาวชนปรากฏลักษณะความเป็นชาย คือ ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน มีน้ำใจ ยอมรับความผิดพลาด การให้อภัย ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ ปรากฏลักษณะความเป็นชาย คือ ความเป็นผู้นำ ชุมชน มุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ ปรากฏลักษณะความเป็นชาย คือ เป็นที่พึ่งของปวงชนชาวไทย ช่วยเหลือสังคม อบรมสั่งสอนลูกหลาน ซึ่งนัยความเป็นชายที่ปรากฏใน 3 ช่วงวัย เป็นลักษณะความเป็นชายที่สังคมคาดหวังและยอมรับ เป็นมายาคติที่ถูกประกอบสร้างเพื่อให้สอดคล้องอุดมการณ์ของรัฐ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังผู้เรียนที่อยู่ในช่วงวัยเด็กและเยาวชนได้ซึมซับและหล่อหลอมพฤติกรรมให้สามารถปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมที่กำหนดไว้ ความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน พบว่า ตัวละครเด็กผู้ชายจะถูกคาดหวังให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม เริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน ซึ่งในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จะปลูกฝังความคิดความเป็นชายในสังคมขึ้นว่า เด็กผู้ชายจะต้องเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน คอยช่วยเหลือครูและเพื่อนที่เดือดร้อนจนได้รับการยกย่องและชื่นชม

ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ พบว่า ตัวละครผู้ชายวัยผู้ใหญ่จะถูกคาดหวังให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กผู้ชายวัยเด็กและเยาวชน เด็กจะเติบโตเป็นคนรู้จักเหตุผล มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นจะต้องมาจากพฤติกรรมที่ดีของผู้ชายวัยผู้ใหญ่ ผู้ชายวัยผู้ใหญ่ถูกประกอบสร้างทางสังคมให้มีความเป็นผู้นำในสถาบันครอบครัว ผู้นำสถาบันทางการเมือง ผู้นำในการประกอบอาชีพ เช่น พ่อ กำนัน ตำรวจ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ดูแลสมาชิกในสังคม นอกจากนี้ความเป็นชายวัยผู้ใหญ่ยังได้รับอิทธิพลทางศาสนาในการควบคุมความประพฤติให้อยู่ในกรอบที่สังคมกำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย

ช่วยกำหนดบรรทัดฐานทางสังคมให้บุคคลปฏิบัติได้เป็นอย่างดี โดยความเป็นชายวัยผู้ใหญ่จะต้องมีความเป็นผู้ใหญ่ ประกอบอาชีพสุจริต ตลอดจนจะต้องจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ถือได้ว่าเป็นการแผ่หน้าที่ที่ดีควบคู่กับความเป็นชายวัยผู้ใหญ่

ความเป็นชายวัยวัยชรา พบว่า ตัวละครผู้ชายวัยชราจะถูกคาดหวังให้เป็นที่พึ่งพิงให้แก่คนในสังคมมากที่สุดโดยเฉพาะพระมหากษัตริย์ที่ทรงช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ ดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร ส่วนวัยชราในสถานภาพปู่ตาจะเน้นย้ำในเรื่องการให้ความรักความอบอุ่นและสามารถอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวได้ ซึ่งวัยชราเป็นวัยที่เป็นรากฐานและแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติให้แก่ผู้ช่วงวัยอื่น ๆ อีกด้วย ผลจากการศึกษานี้ความเป็นชายข้างต้นมีประเด็นที่เชื่อมโยงจากการสร้างภาพแทนตัวเอกจากหนังสือรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาพาที ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของณัฐฤตา นามมนตรี (2561) ได้ระบุว่า ภาพแทนที่ปรากฏในตัวละครเอกฝ่ายดีจะมีความฉลาดทางอารมณ์ จริยธรรม ช่วยเหลือผู้อื่น ให้อภัย ความเห็นใจ เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การยอมรับ ความกล้าหาญทางสังคม แสดงให้เห็นว่าการนำเสนอตัวละครเอกในด้านดีมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการเป็นแบบอย่างที่ดี คือเชื่อฟังบิดามารดา มีความกตัญญู มุ่งทำแต่ความดี ส่วนคุณสมบัติและลักษณะของตัวละครเอกคือ มีคุณสมบัติและลักษณะความเป็นผู้นำในตนเอง มีความสามารถตั้งแต่เยาว์วัย แม้กระทั่งในการเรียนการสอนประเทศเมียนมายังปลูกฝังเรื่องบทบาทหญิงชาย ยังตอกย้ำความเป็นชายเพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาบทบาทหญิงชายในการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศเมียนมา ของณัฐราพร พรหมประสิทธิ์ (2560) พบว่า ทศนคติเกี่ยวกับผู้ชายที่มีบุญบารมียังคงถูกให้ความสำคัญในฐานะของบุคคลที่มีบุญบารมีที่สูงส่งมีความรู้ความสามารถ ในเนื้อหาได้นำเสนอภาพของผู้ชายที่ชัดเจน คือ “พ่อ” เป็นเสาหลักของครอบครัว เปรียบเหมือนเทพประจำบ้าน ด้านการทำงานอาชีพที่ได้รับการยกย่องนับหน้าถือตา คือ ทหาร แพทย์ ครู ด้านสังคมผู้ชายพม่าถูกคาดหวังให้มีส่วนร่วมต่าง ๆ ในสังคมตามลำดับของอายุและผู้ชายมีโอกาสในการเรียนรู้มากกว่าผู้หญิง

เมื่อพิจารณาถึงบริบทของสังคมไทยพบว่าความเป็นชายไม่ใช่สิ่งที่ดำรงอยู่ตามธรรมชาติ แต่ถูกประกอบสร้างขึ้นทางกระบวนการของสังคมและซึมซับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของตัวตน ผู้ชายถูกนำเสนอให้เป็นหัวหน้าครอบครัว (พ่อ,สามี) ผู้อบรมสั่งสอน (พ่อ,ปู่) และผู้ดูแลปกป้องให้ความปลอดภัย (พี่ชาย, พ่อ,ปู่ หรือตัวละครอื่นที่เป็นผู้ชาย) เช่นเดียวกันกับที่สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ (2551) ได้กล่าวไว้ว่าการประกอบสร้างความเป็นชายแบบ “สุภาพบุรุษ” จะต้องเป็นผู้มีชาติกำเนิดดี แสดงภาพผู้เสียสละตลอดจนมีความสำนึกในบทบาทและหน้าที่ของตนเองต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ รู้จักควบคุมอารมณ์ เคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่น ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับความเป็นชายที่ปรากฏในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย

ประเด็นข้างต้นที่อภิปรายมาทำให้เห็นว่าวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีบทบาทสำคัญในด้านที่จะเป็นเข็มทิศที่

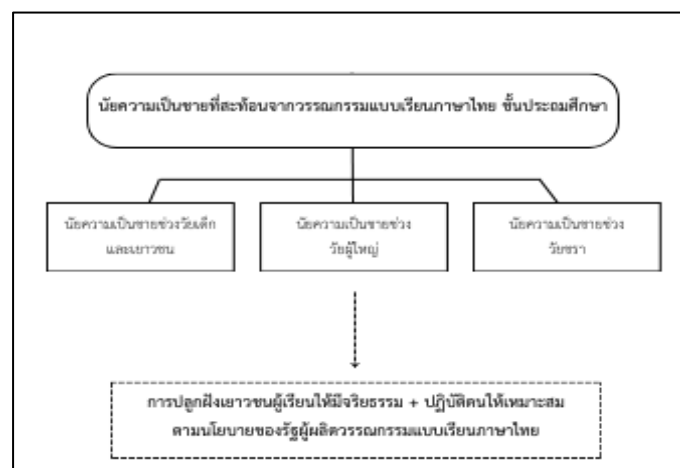

จะช่วยชี้แนะแนวทางที่สังคมต้องการให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งเป็นเครื่องมือของรัฐในการช่วยกำหนดบรรทัดฐานหล่อหลอมพฤติกรรมความเป็นชายที่ต้องแสดงออกทั้งต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมได้อย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับที่นิศา ชูโต และกลุ่มจิตต์ พลายเวช (2527) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นเครื่องสะท้อนสังคมของเด็ก เมื่อเด็กได้อ่านวรรณกรรมย่อมได้เรียนรู้ถึงแบบอย่างและบรรทัดฐานของสังคมที่วรรณกรรมในสังคมนั้น ๆ สะท้อนรูปแบบให้เห็นการกระทำ ข้อควรประพฤติ กฎเกณฑ์ ศีลธรรม จรรยา มารยาท เด็กจะค่อย ๆ ซึมซับเลียนแบบไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งยึดเป็นแนวปฏิบัติ ดังนั้นวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยจึงมีบทบาทที่สำคัญมากในการปูพื้นฐานแนวคิด และค่านิยมต่าง ๆ ที่รัฐพยายามจะสอดแทรกให้แก่ผู้เรียน

ลักษณะความเป็นชายเหล่านี้ถูกถ่ายทอดผลิตซ้ำอย่างเป็นระบบและสะท้อนออกมาในรูปแบบของวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชัดเจนว่าความเป็นชายจะต้องสมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็นช่วงวัยใดก็ตาม ทั้งมีความเป็นผู้ใหญ่ ช่วยเหลือส่วนรวมคนรอบข้าง กล้าหาญ สามารถเป็นที่พึ่งได้ โดยมองว่าลักษณะความเป็นชายที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกคนต้องปฏิบัติ จึงทำให้นัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 นั้นเป็นที่ยอมรับและถือเป็นแนวปฏิบัติในสังคม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษานัยความเป็นชายจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในการสื่อนัยความเป็นชายที่สะท้อนจากตัวละครชาย พบองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษานัยความเป็นชายจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในแง่การสะท้อนตัวตนของตัวละครชายผ่านการนำเสนอที่สำคัญด้านความหมายที่กำหนดขึ้นในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย

สรุป

การนำเสนอényความเป็นชายที่สะท้อนในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มุ่งค้นหาเฉพาะความเป็นชายที่ถูกสอดแทรกกระพุผ่านตัวละคร ผู้ชายผ่านตัวบทวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นตัวละครผู้ชาย 3 ช่วงวัย ได้แก่ 1. ความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน มีลักษณะความเป็นชายที่เด่นชัด คือ ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน มีน้ำใจ ยอมรับความผิดพลาด และการให้อภัย 2. ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ มีลักษณะความเป็นชายที่เด่นชัด คือ ความเป็นผู้นำชุมชน มุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 3. ความเป็นชายช่วงวัยชรา มีลักษณะความเป็นชายที่เด่นชัด คือ เป็นที่พึ่งของปวงชนชาวไทย ช่วยเหลือสังคม และอบรมสั่งสอนลูกหลาน จากการค้นพบที่สะท้อนถึงการนำเสนอของความเป็นชายในช่วงวัยต่าง ๆ พบว่า ปรากฏชุดความคิดความเป็นชายในอุดมการณ์ของรัฐซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ปลูกฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกของผู้ชายทุกคน เกิดจากการกำหนดบทบาทหน้าที่ สถานภาพ ภาพลักษณ์ และการขัดเกลาของกระบวนการทางสังคม ความเป็นชายจึงมักจะนำเสนอถึงการเป็นผู้ชายที่มีลักษณะของความเป็นผู้นำ เน้นให้ผู้ชายเสียสละต่อส่วนรวม ปลูกฝังให้ผู้ชายมีการแสดงออกด้านความกล้าหาญ และให้เกียรติผู้อื่น ดังที่เห็นในตัวบทวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ซึ่งสอดแทรกแฝงตัวอยู่ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่พยายามสื่อผ่านตัวละครผู้ชาย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง องค์กร หรือหน่วยงาน เพื่อวางแผนในการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้มีลักษณะพฤติกรรมที่ดี ให้เป็นที่ต้องการและยอมรับของสังคมในปัจจุบัน

1.2 การศึกษาในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษานัยความเป็นชายที่สังคมคาดหวังในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เท่านั้น หากมีการนำแนวคิดทฤษฎีอื่น ๆ มาศึกษาอาจจะได้แง่มุมทางสังคมเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษานัยความเป็นชายในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีความแตกต่างในการนำเสนอényความเป็นชายตามช่วงวัยของอายุ และจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่นในการปลูกฝังความเป็นชายจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสส.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสส.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสส.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสส.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสส.
- ณัฐกฤตา นามมนตรี. (2561). ภาพแทนที่ปรากฏในตัวละครเอก จากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน
ภาษาไทย ชุดภาษาพาที ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม, 12(2), 467-478.
- ณัฐราพร พรหมประสิทธิ์. (2560). บทบาทหญิงชายในการศึกษาระดับประถมของประเทศเมียนมา.
สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์, 17(2), 27-47.
- นัยน์พัศ อธิษฐ์พัส. (2563). วิกฤตความเป็นชายในนวนิยายเรื่อง ออกโตสะโปกใหญ่. วารสารจีนศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 13(1), 82-107.
- นิตา ชูโต และกล่อมจิตต์ พลายเวช. (2527). สภาพและแนวโน้มหนังสือเด็ก. กรุงเทพมหานคร:
คณะกรรมการอุดมการณ์ของชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ชาติ.
- ปรียาภัทร เพ็ชรจรรณ. (2564). วิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพลเมืองเด็กที่ปรากฏในบทร้อย
กรอง จากหนังสือวันเด็กแห่งชาติ (พ.ศ. 2508 – 2562) (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สหัสโรจน์ กิตติมหาเจริญ. (2551). “สุภาพบุรุษ” ในพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัวกับวรรณกรรมศรีบูรพา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรทัย เพี้ยยุระ. (2561). วรรณกรรมกับเพศภาวะ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.

สมรรถนะของพนักงานบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการของโรงแรม
ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
COMPETENCY OF SERVICE STAFF AFFECTING HOTEL SERVICE QUALITY
IN MUANG DISTRICT NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

ชิษณุพงศ์ ธนพิบูลพงศ์

Chitsanupong Thanapiboonpong

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

รามณรงค์ นิลกำแหง*

Ramnaron Nilgumheang

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding Author E-mail: ramnarong55@hotmail.com

Received October 12, 2023; Revised January 16, 2024; Accepted March 22, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของพนักงานบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของพนักงานบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับพนักงานบริการของโรงแรม จำนวน 400 ตัวอย่าง และเลือกพื้นที่ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Sample Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติทดสอบความสัมพันธ์ (Pearson's Correlation Coefficient) สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของพนักงานบริการของโรงแรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีสมรรถนะด้านการบริการส่วนบุคคลสูงที่สุด มีระดับคุณภาพการบริการของพนักงานบริการของโรงแรม ด้านความน่าเชื่อถือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของพนักงานบริการกับคุณภาพ พบว่า สมรรถนะของพนักงานบริการมีความสัมพันธ์ทางเดียวอยู่ในระดับสูงมากกับคุณภาพการบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลการศึกษาสมรรถนะของพนักงานบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการ พบว่า สมรรถนะส่วนบุคคลของพนักงานบริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพการบริการมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: สมรรถนะส่วนบุคคล, คุณภาพการบริการ, โรงแรม, จังหวัดนครราชสีมา

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the personal characteristics of service employees related to the service quality of hotels in Mueang district, Nakhon Ratchasima province; 2) to study the performance of service employees about the service quality of hotels in Mueang district, Nakhon Ratchasima province and 3) to study the competencies of service employees that affected the service quality of hotels in Mueang district, Nakhon Ratchasima province. This research was quantitative research and purposive sampling technique was used with 400 hotel service employees and selected areas in Mueang district, Nakhon Ratchasima province. Statistics used in data analysis include Frequency, Percentage, Sample Mean, Standard Deviation, Pearson's Correlation Coefficient and Multiple Regression Statistics Analysis. The results of a study found that the competency of hotel service employees in Mueang district, Nakhon Ratchasima province, had the highest personal service performance and had the level of service quality of the hotel service employees in the reliability aspect at highest level in average. The results of the study of the relationship between service employee competency and quality found that service employee competency had a very high one-way relationship with service quality with statistically significant at the 0.01 level. The results of the study of service employee competencies that affected service quality found that the personal competencies of service employees had the most positive influence on service quality with statistically significant at the 0.01 level.

Keywords: Personal competency, Service Quality, Hotel, Nakhon Ratchasima Province.

บทนำ

ธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องในทุก ๆ ปี และมีการแข่งขันมากขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยซึ่งผู้ประกอบการแต่ละกลุ่มต้องใช้กลยุทธ์ และวิธีการที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มธุรกิจโรงแรมรายใหญ่ (Hotel Franchise) ได้รุกขยายธุรกิจในประเทศมากขึ้นทั้งในเมืองหลวงกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดในเมืองท่องเที่ยวต่าง ๆ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมท้องถิ่น ต้องเน้นความสะดวกสบาย และคุ้มค่าโดยอาจรวมอาหารเช้าเข้าไปด้วยในราคาประหยัด ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้ในทุกระดับ ส่งผลให้ธุรกิจโรงแรมขนาดกลาง และขนาดเล็กมีความหลากหลายมากขึ้น ส่วนการลงทุนโรงแรมในต่างจังหวัดอย่าง เช่น ในภาคอีสาน มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่เผชิญกับความท้าทายในการเพิ่มอัตราการเข้าพัก และราคาห้องพัก ที่ไม่ต่างกันมากนัก แม้ว่าการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยจะรุนแรงมากขึ้น แต่โรงแรมก็ต้องมีการรักษามาตรฐานในด้านการให้บริการ การดูแลพนักงานให้มีอัตราการคงอยู่ที่ดี ตรงต่อความต้องการของลูกค้า รวมไปถึงครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมด้วย ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่มีการเปิดเสรีด้านการบริการภายใต้กรอบความตกลงในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับอาเซียน ซึ่งสาขาการท่องเที่ยว (Tourism and Travel Related Services) เป็น 1 ใน 12 สาขาบริการที่ต้องเปิดเสรีในการเคลื่อนย้าย

ฝีมือแรงงานที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลงยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangements: MRA) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพ ภายในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทเป็นธุรกิจที่ต้องใช้ทรัพยากรมนุษย์เป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการองค์กร และใช้พนักงานในการสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ในปี 2562-2564 ที่ผ่านมานี้ ไม่เพียงสร้างผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมแล้ว ยังส่งผลกระทบยาวต่อไปผ่านการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจโรงแรม ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป นักท่องเที่ยวเกิดความกลัวไม่กล้าเดินทาง และเกิดความเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การดำเนินธุรกิจก็ต้องเน้นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ด้วย รวมถึงความใส่ใจในสุขภาพและอนามัย ภูมิทัศน์ของการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลต่อรูปแบบความต้องการของนักท่องเที่ยวและรูปแบบทางธุรกิจของผู้ประกอบการโรงแรม ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงต้องเร่งปรับตัวเพื่อรักษาระดับรายได้ รวมถึงมองหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว ตลอดจนการสร้างความเชื่อมโยงกับภาคส่วนอื่นในห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวบ้าง ซึ่งหนึ่งที่กำหนดความสำเร็จของธุรกิจโรงแรม คือความร่วมมือกับชุมชนและธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องเป็นความสามารถในการปรับตัวในการบริหารจัดการความเสี่ยง (วิชัยกรศรี, 2564) ผู้ประกอบการจึงควรเร่งปรับกลยุทธ์ทางธุรกิจก่อนที่การเดินทางระหว่างประเทศจะกลับสู่สภาพปกติเพื่อปกป้องธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมให้กลับมาเติบโตแข็งแกร่งเหมือนเช่นเคย ทั้งยังสร้างความยั่งยืนให้แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยในระยะยาว กล่าวได้ว่าในทิศทางที่ฟื้นตัวของธุรกิจโรงแรมภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน โรงแรมต้องมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ และปรับตัว เช่น ในสื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์หลักของโรงแรม เพราะนักท่องเที่ยวยุคใหม่สามารถดูข้อมูลผ่านมือถือได้ โรงแรมจึงควรมีการนำเสนอสถานที่บริการที่อำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า เช่น ราคานวดสปา สระว่ายน้ำ และฟิตเนสต้องระบุราคาค่าใช้จ่ายบริการให้ชัดเจน เพราะเป็นแหล่งรายได้อีกทางหนึ่งในการเพิ่มผลกำไร รวมไปถึงการส่งเสริมการขายงานประชุมสัมมนาในแบบ (package) ราคาห้องจัดเลี้ยงรวมอาหาร และราคางานแต่งงานรวมค่าอาหารโต๊ะจีน พร้อมระบุราคาให้ชัดเจนในหลายระดับ เพื่อการช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และโรงแรมสามารถปรับตัวได้ทันกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ (รามณรงค์ นิลกำแหง, 2563)

จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดภาคอีสานที่มีพื้นที่ขนาด 20 ล้านตารางกิโลเมตร มีประชากรมากเป็นอันดับสองของประเทศไทย 2.6 ล้านคน รองจากกรุงเทพมหานคร มีขนาดเศรษฐกิจผลิตภัณฑ์มวลรวมอันดับหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2.5 ล้านล้านบาท มีสถานที่ท่องเที่ยว ระดับยูเนสโกมรดกโลก 3 แห่ง ได้แก่ เขาใหญ่ดงพญาเย็น ชวนมลสสะแกราช และโคราชจิโอพาร์ค มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ 4 แห่ง มีโรงพยาบาลขนาดใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีโรงแรมรีสอร์ท เปิดดำเนินการมากมาย ทั้งที่มีคุณภาพมาตรฐานการบริการ และที่ยังขาดคุณภาพมาตรฐานการบริการที่ดี อีกเป็นจำนวนมาก เพื่อรองรับ นักท่องเที่ยว นักธุรกิจ และการเจริญเติบโตของเมืองที่มีการขยายตัวรอบด้านอย่างรวดเร็ว ประกอบกับเหตุการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ 19 (COVID-19) ได้บรรเทาเบาบางลงมากแล้วในจังหวัดนครราชสีมา ทำให้ในช่วงปี 2564 ที่ผ่านมานี้ มีกลุ่มนักธุรกิจเจ้าของกิจการ และนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม รวมตัวกัน จากกลุ่มผู้ประกอบการโรงแรม ได้จัดตั้งจดทะเบียน ในนามว่า สมาคมโรงแรมจังหวัดนครราชสีมา ขึ้นมาเป็นครั้งแรก และเห็น

ควรที่จะมีการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการโรงแรม และส่งเสริมด้านการบริการในธุรกิจโรงแรมควบคู่ไปด้วยกัน และสร้างความเข้มแข็งให้กับการท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ตอบสนองความต้องการความพึงพอใจให้กับผู้ให้บริการ หรือนักท่องเที่ยว โดยสร้างการพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดนครราชสีมาให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานบริการในระดับประเทศ และระดับนานาชาติต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณาและเห็นสมควรที่จะศึกษา สมรรถนะของพนักงานบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มและทิศทางในการพัฒนาพนักงานบริการและบริหารจัดการธุรกิจโรงแรมในปัจจุบันของจังหวัดนครราชสีมา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการควบคู่ไปกับทัศนคติต่องานบริการ และเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ อีกทั้งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนากลยุทธ์การตลาดโรงแรมให้กับองค์กรภาครัฐ และสมาคมโรงแรม ภาคเอกชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพของจังหวัดนครราชสีมาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของพนักงานบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของพนักงานบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency)

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ McClelland (1973) กล่าวว่า สมรรถนะคือ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกของบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้นสร้างผลงาน การปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบนั้นได้ โดย Parry (1998) สมรรถนะ ประกอบไปด้วยความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitudes) ของบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมาก ต่อผลสัมฤทธิ์ของการทำงานของบุคคลนั้น ๆ เป็นบทบาทหรือความรับผิดชอบซึ่งสัมพันธ์กับผลงานและสามารถวัดค่าเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน และสามารถพัฒนาได้โดยการฝึกอบรม โดย Dales, M., & Hes, K. (1995) กล่าวถึง สมรรถนะ ว่าเป็นการค้นหาสิ่งที่ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Excellence) หรือการปฏิบัติงานที่เหนือกว่า (Superior Performance) นอกจากนี้ สมรรถนะในด้านอาชีพ (Occupational Competency) ว่าหมายถึงความสามารถ (Ability) ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสายอาชีพเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่ถูกคาดหวังไว้ คำว่ามาตรฐานในที่นี้หมายถึงองค์ประกอบของความสามารถรวมกับเกณฑ์การปฏิบัติงานและคำอธิบายขอบเขตงาน จากที่นำเสนอมาข้างต้น ทำให้สามารถสรุปได้ว่าสมรรถนะหรือขีดความสามารถ (Competency) หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะของบุคคล (Attributes) ซึ่งบุคคลนั้นจะแสดงออกเป็นวิธีคิดและพฤติกรรมในการทำงานที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามมาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานที่องค์กรได้กำหนดเอาไว้ สำหรับการจัดแบ่งประเภทของสมรรถนะนั้นได้ทำการแบ่งสมรรถนะออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. สมรรถนะหลัก (Core competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และความเชื่อ และอุปนิสัยของคนในองค์กรโดยรวมที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้

2. สมรรถนะตามสายงาน (Job competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และความเชื่อ และอุปนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมให้คนนั้น ๆ สามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้น ๆ ได้สูงกว่ามาตรฐาน

3. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และความเชื่อ และอุปนิสัยที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดดเด่นกว่าคนทั่วไป เช่น สามารถอาศัยอยู่กับแมงป่องหรือสรพิษได้ เป็นต้น ซึ่งเรามักจะเรียกสมรรถนะส่วนบุคคลว่าความสามารถพิเศษส่วนบุคคล จึงสรุปได้ว่า สมรรถนะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ 1. สมรรถนะหลัก (Core competency) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พนักงานทุกคนในองค์กรจำเป็นต้องมี ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร อาทิ ความรอบรู้เกี่ยวกับองค์กร ความซื่อสัตย์ ความใฝ่รู้ และความรับผิดชอบ 2. สมรรถนะตามสายงาน (Functional competency) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พนักงานที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ควรมีเพื่อให้ทำงานสำเร็จและได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ (Service Quality)

คุณภาพการบริการตามการรับรู้ของผู้บริโภค คือ การประเมินหรือการลงความเห็นเกี่ยวกับความเป็นเลิศของคุณภาพการให้บริการ (Service Quality) เป็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังหรือปรารถนากับสิ่งที่ลูกค้าได้รับจริง การรับรู้คุณภาพการให้บริการ กับ บริการที่ได้รับ และบริการที่คาดหวัง โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังของลูกค้าอยู่ 4 ปัจจัย ดังนี้ 1. การได้รับการบอกกล่าวปากต่อปาก (Word of Communications) การที่ลูกค้าได้ยินได้รับรู้จากลูกค้ารายอื่น ๆ 2. ความต้องการส่วนบุคคล (Personal Needs) ของลูกค้าแต่ละรายแตกต่างกัน 3. ประสบการณ์ในอดีต (Past Experience) มีผลต่อความคาดหวังของลูกค้าแต่ละรายแตกต่างกัน 4. การสื่อสารภายนอก (External Communications) การสื่อสารจากการให้บริการของผู้ให้บริการสู่ลูกค้า ทั้งทางตรงและทางอ้อมมีผลต่อความคาดหวังของผู้มาใช้บริการ (Determinants of Service Quality) Parasuraman et al. (1990) ได้ทำการศึกษาพัฒนาปัจจัยกำหนดคุณภาพบริการ และสร้างเครื่องมือในการประเมินคุณภาพบริการที่เรียกว่า “SERVQUAL” ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ในการประเมินคุณภาพบริการ มี 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibles) คือ เป็นสิ่งที่สัมผัสได้ มีลักษณะกายภาพที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัด เช่น สถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ บุคลากร เอกสาร และในการติดต่อสื่อสารกับผู้มาใช้บริการสามารถช่วยให้ผู้มาใช้บริการรับรู้การบริการที่ตั้งใจของพนักงานได้ชัดเจน

2. ความน่าเชื่อถือ (Reliability) คือ การให้บริการของพนักงานต้องมีความสามารถในการสื่อสารให้กับผู้รับบริการ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความสม่ำเสมอ ทำให้ผู้รับบริการรู้สึกได้ว่าไว้วางใจ และได้รับการบริการที่น่าเชื่อถือ

3. การตอบสนอง (Responsiveness) คือ การให้บริการของพนักงานด้วยความสามารถในการบริการด้วยความเต็มใจสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างทันท่วงที่ผู้รับบริการได้รับบริการที่สะดวกและรวดเร็ว

4. การให้ความมั่นใจ (Assurance) คือ การให้บริการของพนักงานที่มีทักษะความรู้ความสามารถในการบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการแก่ผู้รับบริการเพื่อให้เกิดความไว้วางใจและกลับมาใช้บริการอีกครั้ง

5. การเอาใจใส่ (Empathy) คือ การให้บริการของพนักงานที่มีความสามารถในการดูแลเอาใจใส่ผู้รับบริการ ตามความต้องการของผู้รับบริการที่แตกต่างกัน

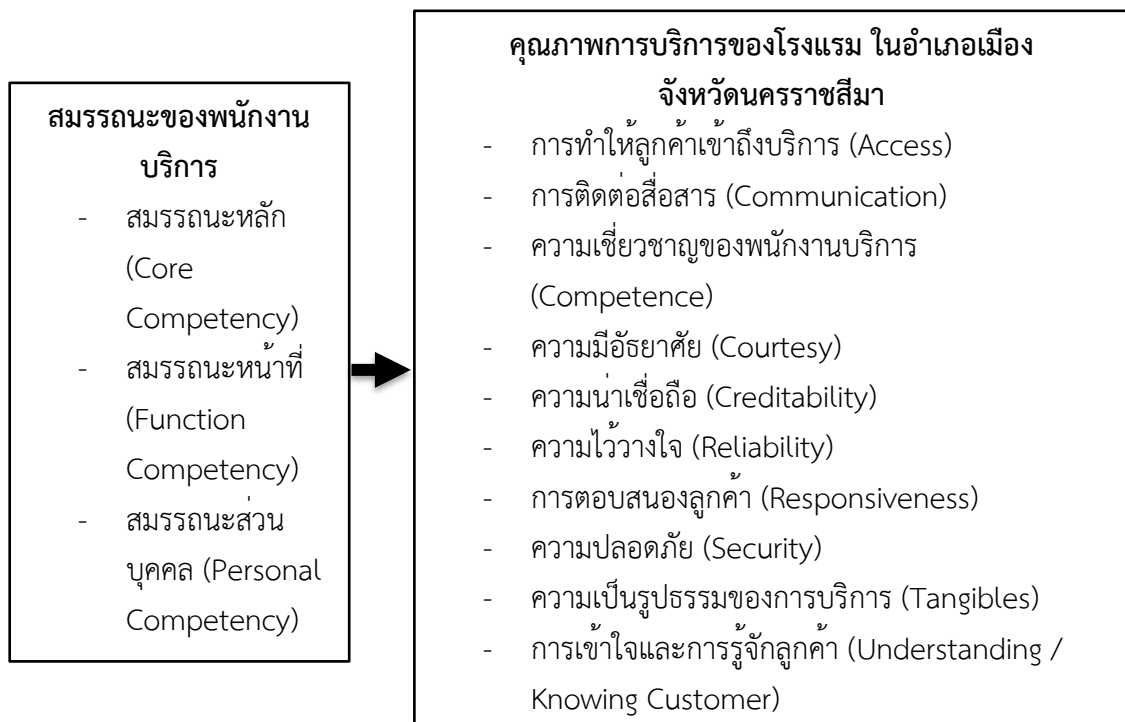
สรุป สมรรถนะ (Competency) และ คุณภาพการบริการ (Service Quality) มีส่วนสำคัญในการพัฒนาของงานบริการและบุคคลสามารถเป็นตัวประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานได้ทั้ง สมรรถนะหลัก (Core competency) สมรรถนะตามสายงาน (Job competency) และสมรรถนะส่วนบุคคล (Personal competency) อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือวัดคุณภาพการบริการ และเปรียบเทียบความสามารถ และการรับรู้ของผู้มาใช้บริการที่มารับบริการร่วมกับมิติของคุณภาพบริการทั้ง 5 ประการ ได้แก่ 1. ความเป็นรูปธรรมของบริการ 2. ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ 3. การตอบสนองต่อผู้มาใช้บริการ 4. การให้ความเชื่อมั่น และ 5. ความเอาใจใส่ต่อลูกค้า

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด และทฤษฎีโดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกธุรกิจโรงแรมในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 50 ห้องขึ้นไป ตามหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551 และมีใบอนุญาตประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติโรงแรมกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2547 จำนวน 20 โรงแรม ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับกลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานบริการของโรงแรม โรงแรมละ 20 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน และโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการหาค่าจากตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1973) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเชื่อถือได้จำนวน 400 คน ตามเกณฑ์มาตรฐาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล: เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะด้านประชากรศาสตร์ของพนักงานบริการ สมรรถนะของพนักงานบริการ และคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามปลายปิด และปลายเปิด ซึ่งได้ค้นคว้าและดัดแปลงจากแนวคิดงานวิจัยที่ใกล้เคียงของผู้วิจัยที่ได้ทำการวิจัยมาแล้ว โดยได้จัดเรียงลำดับเนื้อหาแบบสอบถามให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะด้านประชากรศาสตร์ของพนักงานบริการ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ โดยศึกษาเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานะภาพ การศึกษา ตำแหน่งงาน/แผนก เงินเดือนเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนปีที่ทำงานด้านการบริการ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed End) มีคำตอบหลายตัวเลือก (Multiple Choice) และ เลือกตอบเพียงข้อเดียว มีคำถามจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับความคิดเห็นสมรรถนะของพนักงานบริการโรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสมรรถนะของพนักงานบริการในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) 2. สมรรถนะหน้าที่ (Function Competency) 3. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competency) จำนวน 21 ข้อ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2549)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลระดับคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) แบ่งออกเป็นรายด้านจำนวน 10 ด้าน ได้แก่ 1. การทำให้ลูกค้าเข้าถึงบริการ (Access) 2. การติดต่อสื่อสาร (Communication) 3. ความเชี่ยวชาญของพนักงานบริการ (Competence) 4. ความมีอัธยาศัยไมตรี (Courtesy) 5. ความน่าเชื่อถือ (Creditability) 6. ความไว้วางใจ (Reliability) 7. การตอบสนองลูกค้า (Responsiveness) 8. ความปลอดภัย (Security) 9. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) 10. การเข้าใจและการรู้จักลูกค้า (Understanding / Knowing จำนวน 30 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามแบบเปิด เพื่อเปิดรับการติชมและแนะนำ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การสร้างแบบสอบถามในการวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย และสร้างเครื่องมือวิจัย ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. กำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามตามลักษณะของเนื้อหาที่ต้องการทราบ
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว นำไปขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) ในเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา ค้นคว้างานวิจัย ด้วยดัชนีค่าความเหมาะสม (IOC: Index of Item Objective Congruence) แล้วค่าเฉลี่ย จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน
4. ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามมาแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญ นำไป (Try-Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากร แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของค่าครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อให้เครื่องมือมีประสิทธิภาพที่ดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.74 เป็นค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เหมาะสม จึงนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงแรมที่อยู่ใน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการออกชุดแบบสอบถามเพื่อศึกษาสมรรถนะของพนักงานบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมใน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 ชุด เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ครบแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล มาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมค้นคว้าจากเอกสาร บทความ จากรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากตำราวิชาการ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นและเป็นแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) จากแบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ย (Sample Mean) เพื่ออธิบายค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 และ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสมรรถนะของพนักงานบริการในโรงแรมและคุณภาพการให้บริการของโรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation; S.D.) เพื่อใช้อธิบายค่าความแปรปรวนของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามส่วนที่ 2-3 ข้อมูลเกี่ยวกับความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะของพนักงานบริการในโรงแรมและคุณภาพการให้บริการของโรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบสมมติฐานด้วย (Pearson's Correlation Coefficient) ในการหาความสัมพันธ์ของสมรรถนะของพนักงานบริการในโรงแรมที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการให้บริการของโรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติสมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ของตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ขึ้นไป หาขนาดความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านสมรรถนะของพนักงานบริการในโรงแรมที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของโรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิจัย

การศึกษาสมรรถนะของพนักงานบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการของโรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ค่าสถิติของงานวิจัย โดยนำเสนอสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสมรรถนะของพนักงานบริการของโรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสมรรถนะของพนักงานบริการของโรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สมรรถนะของพนักงานบริการโรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สมรรถนะหลัก	4.39	0.48	มากที่สุด
2. สมรรถนะหน้าที่	4.16	0.54	มาก
3. สมรรถนะส่วนบุคคล	4.42	0.56	มากที่สุด
รวม	4.32	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของสมรรถนะพนักงานบริการของโรงแรม ในอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.32$) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสมรรถนะการบริการสูงสุด คือ ด้านสมรรถนะส่วนบุคคล ($\bar{x} = 4.42$) รองลงมาได้แก่ ด้านสมรรถนะส่วนหลัก ($\bar{x} = 4.39$) และด้านสมรรถนะหน้าที่ ($\bar{x} = 4.16$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นคุณภาพการบริการของพนักงานบริการของโรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

คุณภาพการบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การทำให้ลูกค้าเข้าถึงบริการ (Access)	4.34	0.61	มากที่สุด
2. การติดต่อสื่อสาร (Communication)	4.42	0.61	มากที่สุด
3. ความเชี่ยวชาญของพนักงานบริการ (Competence)	4.47	0.63	มากที่สุด

คุณภาพการบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. ความมีอัธยาศัยไมตรี (Courtesy)	4.37	0.67	มากที่สุด
5. ความน่าเชื่อถือ (Creditability)	4.48	0.61	มากที่สุด
6. ความไว้วางใจ (Reliability)	4.19	0.59	มาก
7. การตอบสนองลูกค้า (Responsiveness)	3.90	0.73	มาก
8. ความปลอดภัย (Security)	4.09	0.60	มาก
9. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles)	3.99	0.64	มาก
10. การเข้าใจและการรู้จักลูกค้า (Understanding / Knowing Customer)	4.19	0.62	มาก
รวม	4.24	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นคุณภาพการบริการของพนักงานบริการของโรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.49) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อค่าเฉลี่ยรายด้านมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ ด้านความน่าเชื่อถือ ($\bar{x} = 4.48$) รองลงมาได้แก่ ด้านความเชี่ยวชาญของผู้ให้บริการ ($\bar{x} = 4.47$) ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{x} = 4.42$) ด้านความมีอัธยาศัยไมตรี ($\bar{x} = 4.37$) และด้านการทำให้ลูกค้าเข้าถึงบริการ ($\bar{x} = 4.34$) ตามลำดับ

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาสมรรถนะของพนักงานบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ด้วยการทดสอบสมมติฐาน สมรรถนะของพนักงานบริการมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของพนักงานบริการมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) กับตัวแปร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสมรรถนะหลัก (X1) ด้านสมรรถนะหน้าที่ (X2) และสมรรถนะส่วนบุคคล (X3) ต่อคุณภาพการให้บริการ (Y) ของพนักงานบริการโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	X1	X2	X3	Y	X
X1	1.000				
X2	0.741**	1.000			
X3	0.730**	0.793**	1.000		
Y	0.751**	0.876**	0.866*	1.000	0.920**

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของพนักงานบริการกับคุณภาพการบริการ พบว่าสมรรถนะของพนักงานบริการมีความสัมพันธ์ทางเดียวในระดับมากกับคุณภาพการบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสมรรถนะของพนักงานบริการแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้ ด้านสมรรถนะหน้าที่ (X₂) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการบริการมากที่สุด ($r = 0.876$) รองลงมา คือ และด้านสมรรถนะส่วนบุคคล (X₃) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการบริการ ($r = 0.866$) และด้านสมรรถนะหลัก (X₁) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการบริการ ($r = 0.751$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ ด้วยวิธี (Stepwise Multiple Regression Analysis) สมรรถนะของพนักงานบริการส่งผลต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สมรรถนะของพนักงานบริการ	B	SE	β	t	p-value
ค่าคงที่ (Constant)	0.427	0.084		5.091	0.000**
1. สมรรถนะหลัก (X ₁)	0.074	0.030	0.072	2.486	0.013*
2. สมรรถนะหน้าที่ (X ₂)	0.400	0.030	0.437	13.455	0.000**
3. สมรรถนะส่วนบุคคล (X ₃)	0.425	0.028	0.487	15.280	0.000**
$R^2 = 0.868$, $AdjR^2 = 0.867$					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ตามขั้นตอน Stepwise เพื่อทดสอบตัวแปรอิสระทุกตัว ต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูง พบว่าสมรรถนะของพนักงานบริการส่งผลต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดย สมรรถนะส่วนบุคคลของพนักงานบริการ (X₃) มีความอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพการบริการมากที่สุด ($\beta = 0.487$, $P < 0.01$) รองลงมาคือ สมรรถนะหน้าที่ของพนักงานบริการ (X₂) ($\beta = 0.437$, $P < 0.01$) และ สมรรถนะหลักของพนักงานบริการ (X₁) ($\beta = 0.072$) มีอิทธิพลเชิงบวกกับคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้พบว่า พนักงานส่วนใหญ่ทำงานในตำแหน่งงานพนักงานจัดเลี้ยง (Banquet Staff) มากที่สุด มีระดับสมรรถนะของพนักงานบริการของโรงแรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในสมรรถนะการบริการ ด้านสมรรถนะส่วนบุคคลมากที่สุด เพราะความรู้ความสามารถส่วนบุคคลจะช่วยให้การบริการเป็นไปอย่างธรรมชาติ และสามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกอบรมสอดคล้องกับพรรณพจน์ ภูวนนท์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงแรม:กรณีศึกษาโรงแรมในเครือเดอะฮายน์ พบว่า โรงแรมต้องมีการพัฒนาบุคลากรโดยมี

การวางแผนพัฒนาความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน จัดฝึกอบรมภายในองค์กร เพื่อให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้อยู่เสมอ สามารถปฏิบัติงานได้หลายหน้าที่ และมีการติดตามประเมินผล เพื่อนำผลไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ทั้งนี้ในเรื่องสมรรถนะยังสอดคล้องกับ อัปสร คอนราต (2567) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะที่จำเป็นของหัวหน้าพนักงานบริการอาหารและเครื่องดื่ม โรงแรมจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไปด้านการบริการโรงแรม มีความจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด และสมรรถนะหน้าที่ มีความจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน และยังสอดคล้องกับ สมชัย ปราบริทธิ์ และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสมรรถนะหลักของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในจังหวัดกระบี่ พบว่า สมรรถนะด้านการทำงานเป็นที่สมควรให้ความสำคัญมากที่สุด

จากผลการทดสอบสมมุติฐาน สมรรถนะของพนักงานบริการมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อคุณภาพการบริการของโรงแรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยสมรรถนะของพนักงานด้านสมรรถนะหน้าที่และสมรรถนะส่วนบุคคล ต้องให้ความสำคัญมาเป็นลำดับแรก จากผลการศึกษาระดับคุณภาพการบริการของพนักงานโรงแรมอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 5 อันดับแรก ได้แก่ 1. ด้านความน่าเชื่อถือ 2. ด้านความเชี่ยวชาญ 3. ด้านการติดต่อสื่อสาร 4. ด้านความมีอัธยาศัยไมตรี และ 5. ด้านการเข้าถึงบริการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ธาริดา สกุลรัตน์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริการที่พึงสัมผัสวัฒนธรรม(โฮมสเตย์)เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การบริการของพักที่สัมผัสวัฒนธรรม(โฮมสเตย์) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับ มณฑิรา ชุนลิ้ม (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกที่พักโรงแรมระดับห้าดาวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการของโรงแรมควรให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ด้านการรู้จักและเอาใจลูกค้า และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ

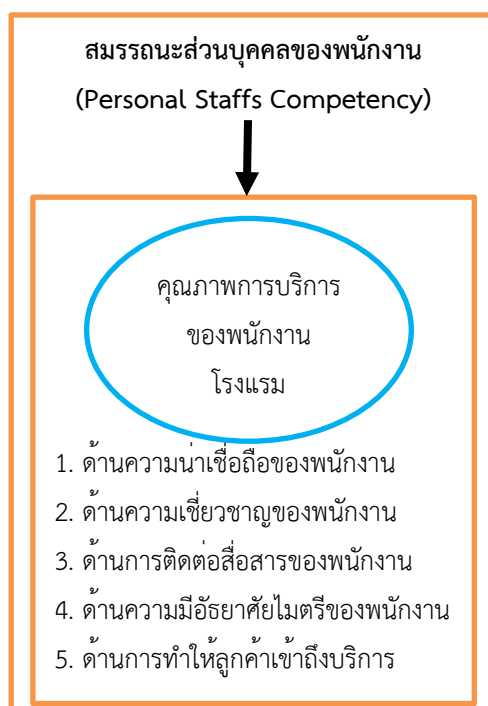
ดังนั้นสมรรถนะและคุณภาพการให้บริการจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการทำธุรกิจโรงแรม ความเชี่ยวชาญในงาน จะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในงานบริการ ด้วยการสื่อสารที่มีอัธยาศัยไมตรีของพนักงานโรงแรม สอดคล้องกับ ไชแข สุวรรณ และตรีเนตร ต้นตระกูล (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรระดับบริหารธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อเข้าสู่องค์กรสมรรถนะสูง พบว่า องค์กรที่สมรรถนะสูง ควรให้ความสำคัญกับสมรรถนะด้านมุ่งเน้นผลลัพธ์การปฏิบัติงานของพนักงานมากที่สุด และกิตต์กวีวินเดชน์ วงศ์หมั่น และประกาศิต โสภณจัสกุล (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่า ควรให้ความสำคัญใน ด้าน ความเชื่อถือ ความไว้วางใจ และการตอบสนองต่อลูกค้า มาเป็นอันดับแรก ทั้งนี้งานวิจัยที่สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพิ่มเติมคือ วีระ วีระโสภณ และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการและคุณภาพการบริการของโรงแรมแนวบูทีคในกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงแรมมีแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการบริการในด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการของโรงแรมเพื่อเพิ่มคุณภาพการบริการ คือ ความน่าเชื่อถือจะบังเกิดขึ้นได้คือต้องมีความตรง เช่น ความตรงต่อเวลาในการบริการ ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริตของหายได้คืน ต้องมีความยุติธรรม และด้านการตอบสนองความต้องการของลูกค้าเพื่อเพิ่มคุณภาพการบริการให้ดียิ่งขึ้นของโรงแรมนั้นควรปรับปรุงการใช้บริการด้านของพนักงานรับโทรศัพท์ในส่วนหน้าที่ลูกค้ามักจะ

นี้ถึงเป็นอันดับแรกหากเกิดปัญหาอะไรขึ้นพนักงานรับโทรศัพท์ทุกคนควรจะเข้าใจทุกบริการที่มีอย่างชัดเจนและสามารถสื่อสารออกไปเพื่อแก้ปัญหาให้ลูกค้าได้อย่างเร็วที่สุด

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

สมรรถนะของพนักงานโรงแรม (Competency of Hotels Service Staff)

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า สมรรถนะของพนักงานบริการโรงแรม (Competency of Hotels Service Staff) ที่สำคัญที่บุคลากรบริการในโรงแรมต้องมี 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความน่าเชื่อถือของพนักงาน 2. ด้านความเชี่ยวชาญของพนักงาน 3. ด้านการติดต่อสื่อสารของพนักงาน 4. ด้านความมีอัธยาศัยไมตรีของพนักงาน และ 5. ด้านการทำให้ลูกค้าเข้าถึงบริการ ตามลำดับ

สรุป

งานวิจัยนี้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญ คือ สมรรถนะของพนักงานบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการ ของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่สำคัญ คือ สมรรถนะส่วนบุคคล เพราะมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพการบริการมากที่สุด หากผู้ประกอบการโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ต้องการมีคุณภาพการบริการที่ดีขึ้น จึงควรให้ความสำคัญกับสมรรถนะส่วนบุคคลของพนักงานบริการมาเป็นอันดับแรก สมรรถนะของพนักงานโรงแรม (Competency of Hotels Service Staff) ความน่าเชื่อถือของพนักงาน ความเชี่ยวชาญของพนักงาน การติดต่อสื่อสารของพนักงาน ความมีอัธยาศัยไมตรีของพนักงาน และการทำให้ลูกค้าเข้าถึงบริการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจบริการ

ต่าง ๆ ได้ ด้วยการพัฒนาบุคลากรโรงแรมในบทบาทของทักษะความรู้ในงาน อันจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของพนักงานที่มีต่อลูกค้า ด้วยการสื่อสารของพนักงานอย่างมีอัธยาศัยไมตรียิ้มแย้มแจ่มใสจะทำให้ลูกค้าเกิดความเป็นมิตรด้วยจะทำให้ลูกค้าเปิดใจเข้าถึงบริการได้อย่างง่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 เจ้าของหรือผู้บริหารโรงแรมควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลของพนักงาน โดยนำผลที่ได้รับจากการวิจัยนี้ ไปจัดทำแผนพัฒนาการสมรรถนะการให้บริการที่มีคุณภาพของโรงแรมในอนาคตได้

1.2 บุคลากรของโรงแรม สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษานี้ ไปพัฒนาคุณภาพการให้บริการรวมถาวรปรับปรุงและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในโรงแรม เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพในการให้บริการอย่างสูงสุด

1.3 โรงแรมควรพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคลในการจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการทำงานด้านการบริการในตำแหน่งงานที่รับผิดชอบและเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานที่เป็นเลิศของพนักงานด้านภาษาสื่อสารที่จำเป็นต้องใช้ในหน้าที่ที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และภาษาจีน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

1.4 โรงแรมควรมีการเพิ่มช่องทางในการสื่อสารที่เน้นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของพนักงานทุกคน เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) หรือ แอปพลิเคชันข้อความบนสมาร์ตโฟน (Application Line) เพื่อแจ้งข่าวสารสำหรับพนักงานโดยเฉพาะ เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการทำงานด้านบริการให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเก็บข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมจังหวัดนครราชสีมา นำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขการบริการให้มีคุณภาพและตอบสนองแก่ลูกค้า/ผู้ใช้บริการให้มากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงทดลอง การอบรมพัฒนาทักษะและสมรรถนะของพนักงานโดยมีการวัดผลการปฏิบัติของพนักงานให้บริการในโรงแรมก่อนและหลังเข้าอบรม รวมถึงการศึกษาวิจัยเพื่อวัดระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่เข้าพักและใช้บริการต่าง ๆ ของโรงแรม ในจังหวัดนครราชสีมาด้วย

เอกสารอ้างอิง

กิตต์กวีนิเทศน์ วงศ์หมั่น และประกาศิต โสภณจัสกุล. (2564). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(2), 211-225.

ไขแข สุวรรณ และตรีเนตร ตันตระกูล. (2563). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรระดับบริหารธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อเข้าสู่สู่การสมรรถนะสูง. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 6(1), 35-50.

- พรรณพัฒน์ ภูวนนท์, ดวงเดือน จันทร์เจริญ, กฤษดา ตั้งชัยศักดิ์ และณัฐ วัฒนพานิช. (2565). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงแรม:กรณีศึกษาโรงแรมในเครือเดอะชายน. *วารสารดุสิตบัณฑิตยศาสตร์*, 12(2), 424-440.
- ธาริดา สกุลรัตน์. (2563). แนวทางพัฒนาการบริการที่พักรีสต์สแควร์(โฮมสเตย์)เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(6), 405-420.
- มณฑิรา ชุนลัม. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกที่พักโรงแรมระดับห้าดาวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 9(2), 89-101.
- รามณรงค์ นิลกำแหง. (2563). การวิเคราะห์การตลาดออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของโรงแรม 4-5 ดาวในอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา. *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2563* (น. 87-96). จังหวัดชลบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.
- วิจัยกรุงศรี. (2564). *แนวโน้มธุรกิจและอุตสาหกรรมไทย. 2564-2566*. สืบค้น 1 กันยายน 2566. จาก <https://www.krungsri.com/getmedia/3a84bfe7-f2ab-4af2-aa5c-ad073656bfe3/SO>.
- วีระ วีระโสภณ, ฉันทซ์ วรรณถนอม และบุญทา ชัยเลิศ. (2564). แนวทางการพัฒนาการจัดการและคุณภาพการบริการของโรงแรมแนวบูทีคในกรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 4(2), 105-119.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2549). *การวิจัยการตลาด*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- สมชัย ปราบริบูรณ์, นธี เหมมันต์ และประทีป ปราปปราม. (2563). การศึกษาสมรรถนะหลักของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในจังหวัดกระบี่. *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมหาใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11 ประจำปี 2563* (น. 718-726). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อัปสร คอนราด. (2567). สมรรถนะที่จำเป็นของหัวหน้าพนักงานบริการอาหารและเครื่องดื่ม โรงแรมจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิศวกรรมศึกษา*, 15(1), 1-13.
- Dales, M., & Hes, K. (1995). *Creating Training miracles*. Sydney: Prentice Hall.
- McClelland, D. C. (1973). *Testing for competence rather than for "intelligence."* *American psychologist*, 28(1), 1.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1990). *Delivering. Quality Service: Balancing Customer Perceptions*. New York: The Free Press. Springfield, Massachusetts.
- Parry, S. B. (1998). *Evaluation The Impact of Training Alexandria*. VA: American Society for Training and Development.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

ภาพสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาพาที A REFLECTION OF THE CONCEPT OF SUFFICIENCY ECONOMY IN PASA PATEE THAI LANGUAGE TEXTBOOKS

เมญาวีร์ โอชาพงศ์ และวรรณะ หนูหมื่น

Mayawee Ochapong and Wanna Numun

สาขาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Program of Thai and Applied Thai, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

E-mail: mayawee200443@email.com

Received October 15, 2023; Revised December 15, 2023; Accepted March 22, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในแง่ภาพสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏผ่านตัวละครในเรื่องเล่าหลัก ขอบเขตการวิจัย คือวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 เล่ม ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ เรื่องเล่าหลักในบทเรียน 88 เรื่อง ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร รวบรวมข้อมูล 88 เรื่องและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูล รายงานผลการศึกษาในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผลวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า เรื่องเล่าหลักในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้สะท้อนภาพแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกด้าน ดังนี้ หลัก 3 ห่วง ได้แก่ 1. ความพอประมาณ ได้สะท้อนภาพแนวความคิดการดำเนินชีวิตอย่างพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อ พึ่งตนเองได้ 2. การมีเหตุผล ได้สะท้อนภาพแนวความคิดความไม่ประมาท การใช้สติปัญญาไตร่ตรอง คำนึงถึงผลกระทบกระต่ายอย่างรอบคอบ 3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ได้สะท้อนภาพแนวความคิดการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในชีวิต ส่วนหลัก 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1. เงื่อนไขความรู้ ได้สะท้อนภาพแนวคิด 1.1) การดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบ 1.2) การดำเนินชีวิตอย่างรอบรู้ 1.3) การดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวัง 2. เงื่อนไขคุณธรรม ได้สะท้อนภาพแนวคิด 2.1) การดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต 2.2) การดำเนินชีวิตด้วยการมีความเพียร ความอดทน 2.3) การดำเนินชีวิตด้วยการใช้สติและปัญญาในการดำเนินชีวิต

ทั้งนี้ในแง่องค์ความรู้ได้ค้นพบว่าภาพสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในแบบเรียนดังกล่าวได้กล่อมเกลาริยธรรมแก่เยาวชนให้มีพฤติกรรมตามแก่นสารเศรษฐกิจพอเพียง ดำรงตนอย่างสงบสุขในวิถีปัจจุบัน

คำสำคัญ: เศรษฐกิจพอเพียง, วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย, ภาพสะท้อน

Abstract

The objective of this research article was to examine the Thai language textbooks used in Grades 1-6 regarding reflection on the concept of Sufficiency Economy that appears through characters in the textbooks' main stories. A series of six Thai language textbooks, "Language for Life: Pasa Patee," for Grades 1-6, was selected for this research. The scope of content was related to their main stories in 88 lessons. Documentary research was employed to collect data from the 88 lessons and examine related research studies. The data was analyzed, and the results of the research were presented, using descriptive analysis, followed by a summary and a discussion of the results.

According to the results, the stories in the textbooks reflect the concept of Sufficiency Economy in all aspects. That is, the series reflects three components: (1) moderation, which reflects the concept of living life in moderation, without extravagance, and being self-reliant; (2) reasonableness, which reflects the concept of carefulness and the use of intelligence to consider the consequences of one's actions; and (3) self-immunity, which reflects the concept of preparation for impacts that will occur from life changes. Besides the three components, the textbooks also reflect two conditions: (1) knowledge, which reflects the concept of (1.1) living life carefully, and (1.2) living life wisely, (1.3) living life guardedly; and (2) ethics and virtues, which reflect the concept of (2.1) living life with honesty and integrity, (2.2) living life with perseverance and patience, and (2.3) living life based on mindfulness and wisdom in living life.

In terms of the body of knowledge, the reflection of the Sufficiency Economy concept in the textbooks reveals the inculcation of ethics into the youth so that they behave according to the principles of the Sufficiency Economy and live peacefully in the current situation.

Keywords: Sufficiency Economy, Thai language textbooks, Reflection

บทนำ

วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที เป็นวรรณกรรมคำสอนประเภทหนึ่ง มีบทบาทในการควบคุมสังคมให้ดำเนินไปตามทางที่เหมาะสมตามแบบแผนของสังคม มีเนื้อหาสาระในการอบรมสั่งสอนทางศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม และสอดแทรกคำสอนต่าง ๆ ที่สามารถปฏิบัติตามได้ นับเป็นเครื่องมือชี้วัดความต้องการและสภาพสังคมได้เป็นอย่างดี (กมลมาลย์ คำแสน,

2557) วรรณกรรมแบบเรียนจึงมีความสำคัญมากเพราะเป็นส่วนสำคัญทำให้ระบบความคิดหล่อหลอมให้เด็กเติบโตเป็นคนดีของสังคม ควรคำนึงถึงเนื้อหาเป็นสำคัญเพราะมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังผู้เรียน (ปราณี เชียงทอง, 2526) หนึ่งในนั้นคือแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่มีเนื้อหาสอดแทรกอยู่ภายในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 จนถึงปัจจุบันได้รับการเผยแพร่อย่างต่อเนื่องถึงความหมาย แนวทางในการปฏิบัติตนเพื่อให้ประชาชนได้รู้จักการพึ่งตนเอง ตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ซึ่งหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประกอบไปด้วยหลัก 3 ห่วง คือ 1) ความพอประมาณ 2) การมีเหตุผล และ 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และหลัก 2 เงื่อนไข คือ 1) เงื่อนไขของความรู้ และ 2) เงื่อนไขคุณธรรม (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่เปรียบเสมือนเข็มทิศในการพัฒนาประเทศก็ได้ได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหัวใจหลักในการจัดทำ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ถูกนำมาใช้แก้ปัญหาท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจแผ่นดิน (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

ในการนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาภาพสะท้อนของเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นวรรณกรรมแบบเรียนหลักที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาษาภาษาไทย ผู้วิจัยเล็งเห็นคุณค่าของการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงภาพสะท้อนของสังคมด้านแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พฤติกรรมและการแสดงออกของตัวละครต่อประเด็นหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแบบเรียนภาษาไทยประถมศึกษาในแง่ภาพสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏผ่านตัวละครในเรื่องเล่าหลัก หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยกับการสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามนโยบายรัฐ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้นั้นย้ำถึง

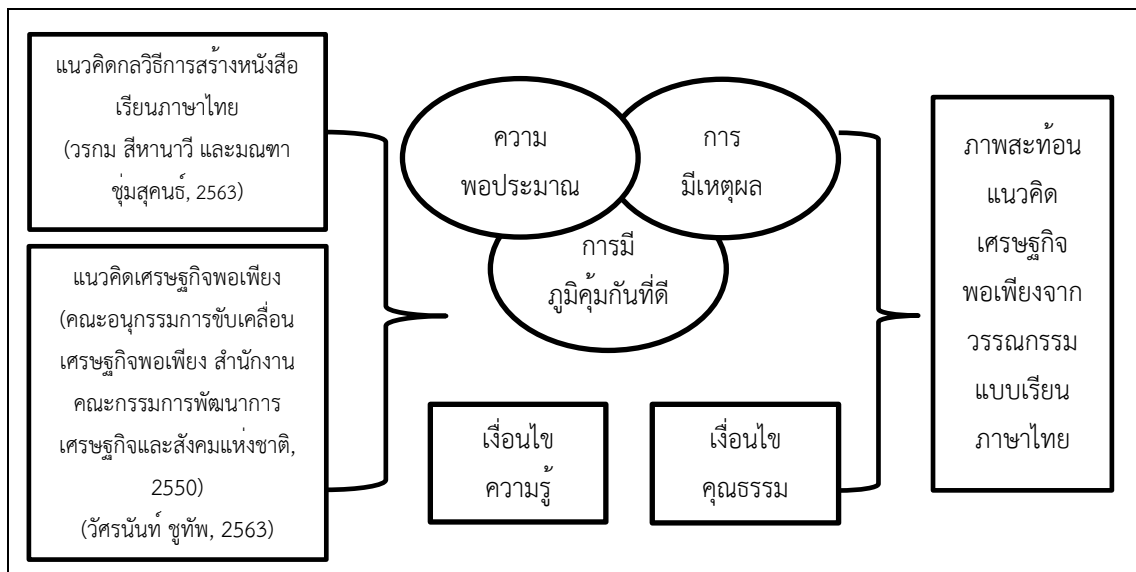
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ว่า “ผู้เรียนต้องรักชาติ ศาสนา กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ” หนังสือวรรณกรรมภาษาไทยกับการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ระบุ คือ อยู่อย่างพอเพียง โดยนำเอาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปใช้ในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรกมล สีหานาวี และมณฑา ชุ่มสุคนธ์ (2563) เรื่อง การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาตอนปลาย อธิบายถึงสาเหตุของการพยายามปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ว่ามีความสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยปัจจุบันที่ต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกมากยิ่งขึ้น เป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีสมดุล พึ่งพาตนเองได้และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำริเรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนี้มาตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 โดยทรงมีพระราชดำริว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียงตอนหนึ่งว่า การพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ก่อน และค่อยสร้างความเจริญในฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นลำดับต่อไป เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ก้าวหน้าไปอย่างสมดุลด้วยการดำเนินไปในทางสายกลาง เปรียบเสมือนรากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) ดังที่ วัชรนันท์ ชูทัพ (2563) ศึกษาเรื่อง พ่อมหา แม่หางเครื่อง ลูก (สาว) นักร้อง ค้นช่องส่องสังคมบริโภคนิยม พบว่า แนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผ่านพ้นจากสถานการณ์นี้ไปได้ คือ การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตก็เป็นอีกแนวทางที่ช่วยพยุ่งให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องพึงระลึกว่าเส้นทางสายนี้จะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อจิตใจจะต้องตั้งมั่นอยู่บนความหนักแน่นและแข็งแกร่งพอที่จะกล้าเผชิญกับการต่อสู้กับสังคมที่คนยุคปัจจุบันให้คุณค่ากับวัตถุ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดภาพสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของตัวละครหลักผ่านการนำเสนออันยสำคัญด้านความหมายที่กำหนดขึ้นในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีทางด้านวรรณคดีศึกษา เพื่อวิเคราะห์ตัวบท ที่เป็นเรื่องเล่าหลักในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ซึ่งสะท้อนความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีองค์ประกอบดังนี้

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านข้อมูล

วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 เล่ม โดยรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวบทเรื่องเล่าหลัก ทั้งบทสนทนา และบทบรรยาย จำนวน 88 เรื่อง ซึ่งสะท้อนความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา พิจารณาประเด็นด้านเนื้อหาที่สะท้อนความหมายเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

2.1 การสะท้อนความหมายเศรษฐกิจพอเพียงตามหลัก 3 ห่วง ได้แก่

2.1.1 การสะท้อนความหมายความพอประมาณ

2.1.2 การสะท้อนความหมายการมีเหตุผล

2.1.3 การสะท้อนความหมายการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

2.2 การสะท้อนความหมายเศรษฐกิจพอเพียงตามหลัก 2 เงื่อนไข ได้แก่

2.2.1 การสะท้อนความหมายเงื่อนไขความรู้

2.2.2 การสะท้อนความหมายเงื่อนไขคุณธรรม

การเก็บรวบรวมและคัดเลือกข้อมูล

1. พิจารณาวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวบทเรื่องเล่าหลัก ทั้งบทสนทนา และบทบรรยาย

2. คัดเลือกข้อมูลจากตัวบทเรื่องเล่าหลัก โดยใช้เกณฑ์พิจารณาแบบเจาะจงเฉพาะส่วนที่มีการสะท้อนความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง จากในบทสนทนา และบทบรรยาย ที่อยู่ในตัวบทเรื่องเล่าหลักของวรรณกรรมทั้ง 6 เล่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่เจาะจงเฉพาะส่วนที่มีการสะท้อนความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง จากในบทสนทนาและบทบรรยาย ที่อยู่ในตัวบทเรื่องเล่าหลัก นำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์เพื่อแยกกลุ่มของแนวคิดต่าง ๆ ที่สะท้อนความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการจัดกลุ่มกระทำโดยแยกประเด็นด้านเนื้อหาตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแบบ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข จากเนื้อหาที่สะท้อนความหมายเศรษฐกิจพอเพียง

การเสนอผลการศึกษา

การเสนอผลการศึกษาใช้แนวทางด้านวรรณคดี โดยพรรณนาวิเคราะห์วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ในประเด็นการสะท้อนความหมายเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

1. การสะท้อนความหมายเศรษฐกิจพอเพียงตามหลัก 3 ห่วง ได้แก่
 - 1.1. การสะท้อนความหมายความพอประมาณ
 - 1.2. การสะท้อนความหมายการมีเหตุผล
 - 1.3. การสะท้อนความหมายการมีภูมิคุ้มกันที่ดี
2. การสะท้อนความหมายเศรษฐกิจพอเพียงตามหลัก 2 เงื่อนไข ได้แก่
 - 2.1. การสะท้อนความหมายเงื่อนไขความรู้
 - 2.2. การสะท้อนความหมายเงื่อนไขคุณธรรม

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยพบว่า วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้สะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามหลัก 3 ห่วง ได้แก่ 1. ความพอประมาณ 2. ความมีเหตุผล 3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และหลัก 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1. เงื่อนไขความรู้ และ 2. เงื่อนไขคุณธรรม ผลการศึกษามีดังนี้

หลัก 3 ห่วง จากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่สะท้อนจากแบบเรียนภาษาพาที มีดังนี้

1. **ความพอประมาณ** คือ ความพอดีที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไปในมิติต่าง ๆ ของการกระทำ ความพอเหมาะกับสภาพแวดล้อม ความพอใจในสิ่งที่สมควรในปริมาณที่เหมาะสมไม่น้อยเกินไป

จนก่อให้เกิดความขัดสนและไม่มากเกินไปจนพุ่มเฟิย จนเกินกำลังของตนเอง ปรากฏวรรณกรรมแบบเรียนภาษาพาทีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้สะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การดำเนินชีวิตอย่างพอดี ไม่พุ่มเฟิย พึ่งตนเองได้ มีเหตุการณ์และพฤติกรรมหลายตอนที่ปรากฏอย่างเด่นชัด ดังเช่น วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 บทที่ 3 เรื่อง “ครัวป่า” ความตอนหนึ่งว่า “พ่อจับปลาในบึงได้หลายตัวแล้วเอาไปย่างไฟให้สุก ความสุขของคนอื่น ๆ ต่างก็ช่วยกัน บางคนไปเก็บใบตองตึงมาทำกระทงใช้แทนจานข้าว บางคนไปเก็บพริก มะเขือ ที่พวกชาวป่าโยน เมล็ดทิ้งไว้ แล้วพืชพวกนี้ก็ขึ้นเองตามธรรมชาติ บางคนไปเก็บผักป่า เห็ดกินกับน้ำพริกที่เตรียมมาจากบ้านอร้อย” (ป.2, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้นจะเห็นว่าการดำรงชีวิตของตัวละครพอเป็นการดำรงชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพึ่งพาตัวเองได้ เพาะปลูกทุกอย่างที่สามารถรับประทานได้โดยนำผลผลิตที่ตนเองเพาะปลูกมารับประทาน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ตัวละครพอสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน พฤติกรรมของตัวละครพอจึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติตามวิถีพอเพียงที่ตัวละครพอยึดถือปฏิบัติ

2. การมีเหตุผล คือ ความไม่ประมาท การใช้สติปัญญาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล คำนึงถึงผลของการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ ปรากฏในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาพาทีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้สะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีเหตุผล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุผล คำนึงถึงผลของการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ มีเหตุการณ์และพฤติกรรมหลายตอนที่ปรากฏอย่างเด่นชัด ดังเช่น วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บทที่ 6 เรื่อง “โอม! พินิจ มหาพิจารณา” ความตอนหนึ่งว่า “แม่อยากเห็นลูกของแม่ทั้งสองคน เป็นคนที่มีเหตุผล การจะเชื่ออะไร เราควรใคร่ครวญและพิจารณาให้ถี่ถ้วน คิดหาเหตุผล ก่อนตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อ” (ป.4, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้นจะเห็นว่า ตัวละครแม่พยายามปลูกฝังให้ลูกทั้งสองให้คิดอย่างมีเหตุผล และผล ไม่หลงเชื่อคำพูดใครง่าย ๆ ไตร่ตรองให้ถี่ถ้วนก่อนตัดสินใจเชื่อและตัวละครแม่ยังเป็นต้นแบบสอนลูกให้ยอมรับและเคารพความเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตปรากฏในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาพาทีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้สะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การดำเนินชีวิตอย่างการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ หลายตอนที่ปรากฏอย่างเด่นชัด ดังเช่น วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ภาษา

เพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บทที่ 10 เรื่อง “ซ่อนกลางสร้างสุขภาพ” ความตอนหนึ่งว่า “ถ้าเราล้างมือก่อนกินอาหารทุกครั้ง ที่สำคัญคือใช้ซ่อนกลางดักอาหาร ไม่ใช่แก้วน้ำร่วมกับใคร ถ้าทำได้ แค่นี้ก็ป้องกันโรคเบื้องต้นได้แล้ว หรือจะฉีดวัคซีนป้องกันก็ได้” (ป.6, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้นจะเห็นว่า พฤติกรรมของตัวละครดูเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่น้องเป็นอย่างมาก ดำเนินชีวิตอย่างมีภูมิคุ้มกันที่ดี ใช้สติในการป้องกันการเกิดปัญหาในอนาคตได้อย่างรอบคอบ และถึถ้วนโดยคำนึงไม่ให้เกิดผลเสียตามมาภายหลัง

หลัก 2 เงื่อนไข จากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่สะท้อนจากแบบเรียนภาษาพาที มีดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ คือ ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อวางแผน และความระวังในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติทุกขั้นตอน เงื่อนไขความรู้ประกอบไปด้วยหัวข้อย่อย ได้แก่ 1. ความรอบคอบ 2. ความรอบรู้ 3. ความระมัดระวัง ปรากฏในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาพาทีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้สะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 การดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบ พิจารณาอย่างรอบด้านและถึถ้วน ปรากฏอย่างเด่นชัด ดังเช่น วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บทที่ 10 เรื่อง “ปลอดภัยไว้ก่อน” ความตอนหนึ่งว่า “ถ้าทุกคนดำรงชีวิตด้วยการ รู้จักสังเกตสิ่งรอบตัว ใส่ใจวิธีการป้องกันตัว ไม่ประมาท มีความรอบคอบ อย่าพูดแต่คำว่า ไม่เป็นไร ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด หรือไปที่ไหน ก็จะมีแต่ความปลอดภัย” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้นจะเห็นว่า การดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบเป็นพื้นฐานของการป้องกันตนเองจากภัยอันตรายได้อย่างดีเยี่ยม ในทุกการกระทำของตนเองและคนรอบข้างต้อง ไม่ประมาท มีความรอบคอบ ในทุกสถานการณ์และทุกสถานที่

1.2 การดำเนินชีวิตอย่างรอบรู้ ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน โดยครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ปรากฏอย่างเด่นชัด ดังเช่น วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บทที่ 3 เรื่อง “อ่านป้าย ได้สาระ” ความตอนหนึ่งว่า “คุณพ่อใช้เจ้าโกร่งเป็นพาหนะคู่ชีพไปทำงาน ให้ความรู้แก่เกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน ซึ่งคุณพ่อเคยเล่าว่า ได้น้อมนำแนวพระราชดำริการเกษตรทฤษฎีใหม่มาอบรมเกษตรกรให้ทำเกษตรบนพื้นฐานความพอเพียง พึ่งพาตนเองและคำนึงถึงสภาวะแวดล้อม” (ป.6, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้นจะเห็นว่า พฤติกรรมของตัวละครพอเป็นการดำรงชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยพ่อได้นำเอาทฤษฎีขั้นต้นของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่มาส่งต่อความรู้ให้แก่สมาชิกในชุมชนได้ปฏิบัติตาม แนวทางการดำรงชีวิตของพ่อนี้ มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก เลือกใช้ยานพาหนะที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมอยู่ และที่สำคัญทางสายนี้ทำให้เขามีความสุขที่ได้ช่วยส่งต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้อื่น

1.3 การดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวัง พิจารณาอย่างระมัดระวังในการดำเนินชีวิต ปรากฏอย่างเด่นชัด ดังเช่น วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บทที่ 10 เรื่อง “ปลอดภัยไว้ก่อน” ความตอนหนึ่งว่า “ผู้คนจอบแจวขุดไถวรลเริ่มเต็มถนน ตู๋จูงน้องข้ามอย่างระมัดระวัง มองขวามองซ้ายก่อนข้าม” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้นจะเห็นว่า พฤติกรรมของตัวละครผู้เป็นการกระทำที่ ความระมัดระวัง ในทุกการกระทำของตนเองและคนรอบข้าง เริ่มตั้งแต่ข้ามถนนระมัดระวัง หลีกเลี่ยงการกระทำที่อาจนำปัญหามาให้ ระมัดระวังในการดำเนินชีวิตเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. เงื่อนไขคุณธรรม คือ คุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม ประกอบไปด้วยหัวข้อย่อย ได้แก่ 1. มีความซื่อสัตย์สุจริต 2. มีความอดทน 3. มีความเพียร 4. ใช้สติและปัญญาในการดำเนินชีวิต ปรากฏอย่างเด่นชัด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 การดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีเหตุการณ์และพฤติกรรมหลายตอนที่ปรากฏอย่างเด่นชัด ดังเช่น วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บทที่ 4 เรื่อง “ประชาธิปไตย” ความตอนหนึ่งว่า “ทุกคนรู้ว่าจะต้องเลือกคนที่คิดดี ทำดี กล้าหาญ ซื่อสัตย์และเสียสละ มาเป็นประธานนักเรียน เงินไม่สามารถซื้อความคิดของพวกเขาได้ ฉะนั้น คงไม่ต้องบอกกระมังว่าใครจะได้รับเลือกเป็นประธานนักเรียน ซึ่งต้องการคนที่มีความสามารถ และเป็นคนที่ซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้นจะเห็นว่า การเลือกผู้นำที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนในองค์กรต่าง ๆ ตั้งแต่ประธานนักเรียนไปจนถึงนายกรัฐมนตรี คุณสมบัติที่ควรคือ ความซื่อสัตย์สุจริต เห็นประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง สะท้อนให้เห็นว่าวังวนของระบบทุนนิยมที่มี ระบบเงินตรา เป็นสิ่งล่อตาล่อใจให้ผู้คนหลงเข้าไปเป็นเครื่องมือในการครอบงำความคิด การกระทำจากผู้ที่มีอำนาจเงินมากกว่า

2.2 การดำเนินชีวิตด้วยการมีความเพียร อดทน มีเหตุการณ์และพฤติกรรมหลายตอนที่ปรากฏอย่างเด่นชัด ดังเช่น วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บทที่ 8 เรื่อง “ก้าวให้ไกล ไปให้ถึง” ความตอนหนึ่งว่า “การปฏิบัติซึ่งพร้อมไปด้วยความเพียร มานะ บากบั่น อดทน ไม่ท้อถอย ก็จะทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จ ข้าวบั้นอยู่ได้ด้วยเงินบริจาคเพราะฉะนั้นเราต้องอยู่อย่างพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้จ่ายเฉพาะสิ่งที่สำคัญคือ พวกเราได้เรียนหนังสือทุกคน และก็คิดกันไว้ว่า จะตั้งใจเรียนให้จบชั้นสูงสุดเท่าที่เราจะสามารถทำได้ เมื่อโตขึ้นมีงานทำแล้ว จะได้ช่วยหาเงินมาแบ่งเบาภาระจากผู้มีพระคุณ” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้นจะเห็นว่า ความเพียรเป็นคุณสมบัติอันสำคัญที่จะทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในชีวิต พฤติกรรมของข้าวปั้นเป็นตัวอย่างของคนที่น่าชื่นชมและน่าเคารพบูชาพอเพียงมาประยุกต์ใช้ การศึกษาเป็นบันไดขั้นต้นที่นำพาคนไปถึงฝั่งฝัน สร้างรากฐานอันมั่นคงให้แก่ชีวิตเพราะ การศึกษาจะเป็นใบเบิกทาง หลังจากนั้นหากเราปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ใช้จ่ายที่จำเป็นไม่ฟุ้งเฟ้อก็จะทำให้เราประสบความสำเร็จในชีวิต มีงานทำและสามารถตอบแทนผู้มีพระคุณเช่นกัน เป็นวิธีที่ทำให้คนร่มเย็นเป็นสุขอย่างแท้จริง

2.3 การดำเนินชีวิตด้วยการใช้สติและปัญญาในการดำเนินชีวิต มีเหตุการณ์และพฤติกรรมหลายตอนที่ปรากฏอย่างเด่นชัด ดังเช่น วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บทที่ 6 เรื่อง “โอม! พินิจมหาพิจารณา” ความตอนหนึ่งว่า “คุณปู่เคยบอกพ่อว่า เห็นอะไร ได้ยินอะไร เกิดอะไรขึ้นให้ตั้งสติ แล้วท่องว่า โอม! พินิจมหาพิจารณา สติมา ปัญญา มี แล้วจะไม่พลาด หรือพลาดก็น้อย พ่อพูด ผมจะจำไว้ใช้บ้างนะครับ เห็นอะไรแล้วคิด ได้ยินอะไรคิดก่อนตัดสินใจ นะจิดนะ ปองสิทธิ์พูด พาลงมองหน้าจิตงาม” (ป.4, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้นจะเห็นว่าพฤติกรรมการใช้ชีวิตของพ่อก็ได้รับการอบรมสั่งสอนมาจากคุณพ่อ และเมื่อพ่อได้รับการปลูกฝังเช่นนี้จึงอยากส่งต่อให้แก่ลูก คือ การมีสติในทุกการกระทำ เมื่อเรามีสติ ปัญญาในการแก้ไขปัญหา ก็จะตามมา ความผิดพลาดในอนาคตก็จะน้อยลงเช่นกัน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องภาพสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาพาทีพบว่า วรรณกรรมแบบเรียนภาษาพาทีได้สอดแทรกภาพสะท้อนของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านตัวบทตามหลัก 3 ห่วง คือ 1. ความพอประมาณ 2. การมีเหตุผล 3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และตามหลัก 2 เงื่อนไข คือ 1. เงื่อนไขความรู้ 2. เงื่อนไขคุณธรรม ภาพสะท้อนเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที มีความสำคัญอย่างมากในการปลูกฝังผู้เรียนในช่วงวัยเด็กและเยาวชน เป็นมายาคติที่ถูกประกอบสร้างโดยรัฐพยายามสอดแทรกแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างผู้เรียนในอุดมคติ สอดคล้องกับ ปราณี เชียงทอง (2526) กล่าวว่า การสร้างหนังสือสำหรับเด็กมีความสำคัญมากเพราะเป็นส่วนสำคัญทำให้ระบบความคิดหล่อหลอมให้เด็กเติบโตเป็นคนดีของสังคม จำเป็นต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งในการสร้างหนังสือสำหรับเด็กให้มีคุณค่าแก่ผู้เรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การสร้างหนังสือจะต้องคำนึงทุกองค์ประกอบที่ปรากฏภายในหนังสืออย่างละเอียดเนื่องจากทุกองค์ประกอบมีผลกับผู้เรียนทั้งสิ้น

เศรษฐกิจพอเพียงที่สอดแทรกในวรรณกรรมเริ่มตั้งแต่สร้างรากฐานความมั่นคงในการดำเนินชีวิตให้เกิดขึ้นก่อน คือ ความพอประมาณ โดยตัวละครที่มีบทบาทและพฤติกรรมด้านความพอประมาณมากที่สุด คือ ตัวละครพ่อ ตัวละครพ่อเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์และซื่อตรงในเรื่องมากที่สุด ความพอดีที่ไม่มาก

เกินไปและไม่น้อยเกินไปในการกระทำ พฤติกรรมของพ่อเป็นการพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด เพาะปลูกทุกอย่างที่สามารถรับประทานได้ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตัวละครพ่อสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน นอกจากนี้พฤติกรรมของพ่อยังส่งต่อความพอเพียงจากระดับบุคคลไปสู่ความพอเพียงระดับชุมชน ความพอเพียงระดับบุคคลมองเห็นได้จากพฤติกรรมของตัวละครพ่อโดยได้นำเอาหลักการและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ

เมื่อบุคคลสามารถพึ่งพาตนเองเป็นเสาหลักที่มั่นคงได้แล้วก็จะมีอิสระในการดำเนินชีวิตโดยไม่ได้ผูกติดอยู่กับกลไกทุนนิยมและส่งต่อระดับความพอเพียงไปสู่ชุมชน การรวมพลังของสมาชิกในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชีวิตภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตัวละครพ่อได้รับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่ได้ทรงพระราชดำริชแนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรชาวไทยได้ชี้แนะแนวทางให้รอดพ้นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ตัวละครพ่อจึงได้ยึดถือเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติตามและส่งต่อคำสอนที่ได้รับมาให้แก่ลูกและคนในสังคม ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว ตรงกับหลักการทางสายกลาง หรือ “มัชฌิมาปฏิปทา” ในศาสนาพุทธ

การมีเหตุผลในการตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นอย่างรอบคอบ พบว่า ตัวละครทั้งเพศหญิงและเพศชายมีบทบาทและพฤติกรรมด้านการมีเหตุผลอย่างเด่นชัด เริ่มปลูกฝังโดยการที่ตัวละครเด็กจะถูกคาดหวังจากทั้งครอบครัว โรงเรียน และสังคม เช่น เด็กที่ดีต้องมีเหตุผล อยากเห็นลูกของแม่ทั้งสองคนเป็นคนที่มีความดี ปลูกฝังให้มีเหตุผลยอมรับเสียงข้างมากตามระบอบประชาธิปไตยและเคารพมุมมองที่ต่างออกไปเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

นอกจากความพอประมาณความมีเหตุมีผลแล้ว จำเป็นต้องมีภูมิคุ้มกันที่ดี การเตรียมตัวให้มีความพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ คาดจะเกิดขึ้นทั้งใกล้และไกล พบว่า มีการสอดแทรกโดยการวางแผนสำหรับปัญหาที่อาจเกิดขึ้น กับตนเองและคนรอบข้างทั้งทางด้านร่างกาย การเงินและการดำรงชีวิตในสังคม เช่น การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในโรคที่กำลังระบาดโดยหาทางป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดขึ้นในอนาคต ภูมิคุ้มกันที่ดีเปรียบเสมือนร่างกายมนุษย์ หากไม่มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเวลาเจอปัญหาที่เข้ามาก็ยากที่จะจัดการกับปัญหาที่เข้ามาในชีวิต

เงื่อนไขความรู้ พบว่า ตัวละครมีพฤติกรรมที่มีความรอบคอบในทุกการกระทำของตนเองและคนรอบข้าง หลีกเลี่ยงการกระทำที่อาจนำไปสู่ปัญหาให้ คิดอย่างรอบคอบโดยใช้สติ ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การข้ามถนนระมัดระวัง และการดำเนินชีวิตอย่างรอบรู้ ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน โดยครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวละครที่มีบทบาทและพฤติกรรมด้านเงื่อนไขความรู้มากที่สุด คือ ตัวละครพ่อ พฤติกรรมของตัวละครพ่อเป็นการดำรงชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยพ่อได้นำเอาทฤษฎี

ขั้นต้นของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการพื้นที่มาส่งต่อความรู้ให้แก่สมาชิกในชุมชนได้ปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และได้แนะนำแนวพระราชดำริการเกษตรทฤษฎีใหม่มาอบรมเกษตรกรให้ทำเกษตรบนพื้นฐานความพอเพียง พฤติกรรมของพอเป็นการใช้ความรู้ต่าง ๆ อย่างรอบด้านให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

เงื่อนไขคุณธรรม พบว่า ตัวละครวัยเด็กจะถูกคาดหวังให้เห็นประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เริ่มต้นจากการเลือกตั้งประธานนักเรียน เป็นวิถีทางหนึ่งในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมก่อนที่จะเข้าสู่การปกครองในระดับประเทศ การปกครอง ระบอบประชาธิปไตยโดยไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง มีความซื่อสัตย์สุจริต สอดคล้องกับงานวิจัย ของ รังรอง เจียมวิจักขณ์ (2561) พบว่า พื้นฐานของวัฒนธรรมไทยมีความผูกพันกับสถาบันครอบครัว และมีความศรัทธาในหลักคำสอนของศาสนาพุทธจึงปรากฏพฤติกรรมอันเป็นแบบอย่างที่ดี คุณธรรมเรื่องความซื่อสัตย์เป็นประเด็นสำคัญอีกทั้งความเพียร ก็ถูกสอดแทรกให้เห็นความสำคัญของระบบการศึกษาที่จะเป็นบันไดขั้นต้นของการประสบความสำเร็จ และการดำเนินชีวิตด้วยการใช้สติและปัญญาในการดำเนินชีวิต การมีสติในทุกการกระทำ เมื่อเรามีสติ ปัญญาในการแก้ไขปัญหาก็จะตามมา ความผิดพลาดในอนาคตก็จะน้อยลงเช่นกัน

อย่างไรก็ตามพบพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างเนื้อหาในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บทที่ 9 เรื่อง ชีวิตมีค่า ระบุในบทบรรยายตอนหนึ่งว่า “ข้าวปุ้นก็ใช้ช้อนบีบไข่คลุกข้าวเหาะน้ำปลาให้ดูเป็นตัวอย่าง ข้าวเป็นสีเหลืองสวยงามากิน เพียงคำแรกไยบัวก็รู้สึกอร่อย ไยบัวขอเติม แม้รอบนี้จะมีเพียงน้ำผัดผักบุ้งราดข้าว” (ป.5, 2563) ผู้วิจัยคิดว่า ความพอเพียงไม่ได้แปลว่าต้องน้อยเสมอไป ต้องมีความพอดี ไม่สุดโต่ง และการเจริญเติบโตของเด็กวัยนี้สำคัญมาก อาหารจึงไม่ใช่แค่เพียงอิ่มท้องแต่จะต้องเป็นอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ดังนั้นการสอดแทรกเนื้อหาภายในวรรณกรรมแบบเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก สอดคล้องกับความคิดเห็นของสุริยเดว ทรีปาตี (2566) ที่กล่าวว่า อยากให้ทำความเข้าใจแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงว่า พอเพียง ไม่ได้หมายถึง การสะท้อนให้เห็นความยากจนทนกัดกร่อนกินเกลี้ยงอย่างมีความสุขหรือหมายถึงการมีน้อย ๆ ใช้น้อย ๆ หากแต่ปรัชญาพอเพียงนั้น สะท้อนให้ทุกคนทุกชีวิต ต่อให้ร่ำรวย ยากจน จะเป็นเด็กหรือ ผู้ใหญ่ในเมือง ชนบทล้วน ต้องมีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไขความดี และใช้ปัญญา ฉะนั้นการกินไข่ต้ม สะท้อนตนเองว่ากำลังใช้ชีวิตอย่างพอเพียงนั้น จึงเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

ผลการศึกษาภาพสะท้อนเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้นชี้ให้เห็นประเด็นที่เชื่อมโยงจากการศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในงานวรรณกรรมจากงานวิจัยของ วัชรนันท์ ชูทัพ (2563) พบว่า แนวทางที่จะช่วยให้ผ่านพ้นจากสถานการณ์นี้ได้ คือ การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถควบคุมทุนนิยมให้ดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสมและสามารถปรับเข้ากับสังคมสมัยใหม่ได้อย่างลงตัว เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นบรรทัด

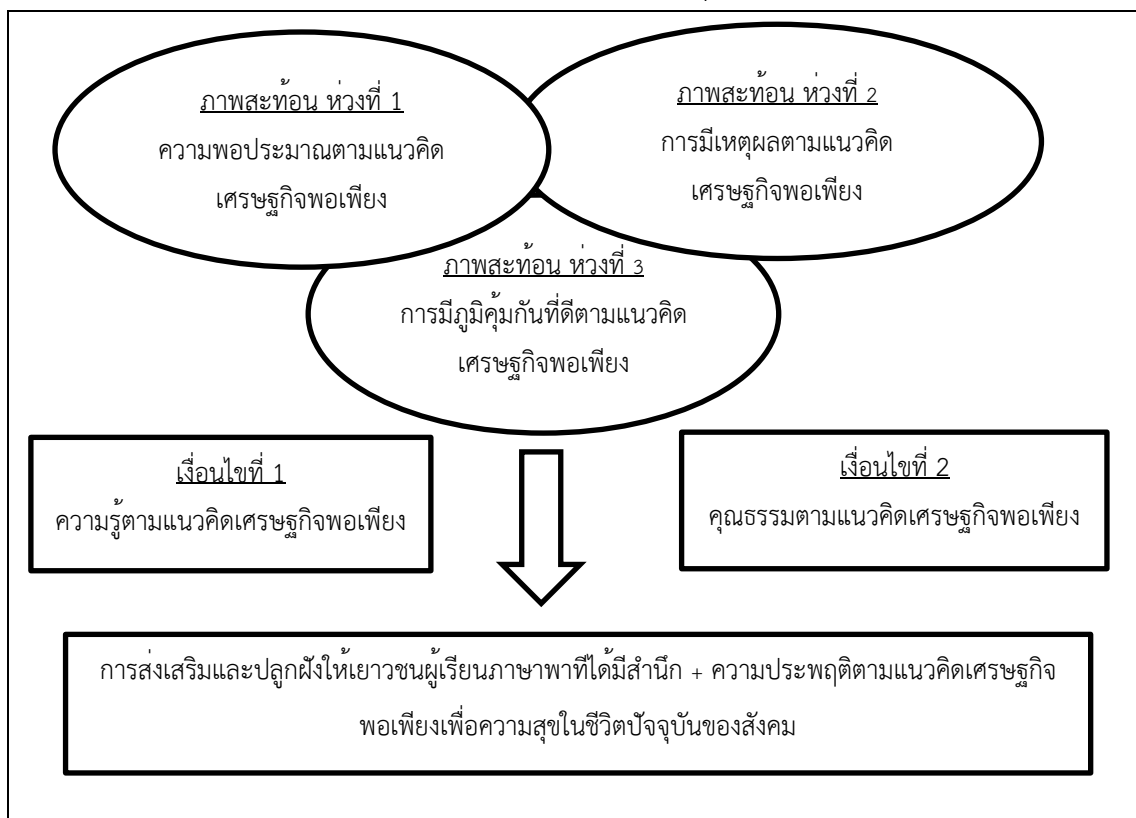

ฐาน เช่นเดียวกับงานวิจัย ของ ฐาปณिता สว่างศรี และจำเนียร พลหาญ (2566) ที่กล่าวว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้และสามารถผ่านพ้นวิกฤตที่เข้ามาได้อย่างปลอดภัย

ด้วยเหตุนี้วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จึงปรากฏภาพสะท้อนของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ครบทุกด้าน แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้ในการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงให้ประสงค์ให้แก่ผู้เรียนเพื่อบรรลุอุดมการณ์ของรัฐที่ต้องการผู้เรียนในอุดมคติภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องภาพสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาพาที ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีผู้ศึกษาเฉพาะแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มาก่อน สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาภาพสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาพาที ในแง่การสะท้อนตัวตนของตัวละครหลักผ่านการนำเสนออันสำคัญด้านความหมายที่กำหนดขึ้นในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย

สรุป

การศึกษาเรื่องภาพสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาพาที่ มุ่งค้นหาเฉพาะแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกสอดแทรกกระบวนผ่านตัวละครในเรื่องเล่าหลัก พบว่ามีภาพสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลัก 3 ห่วง ได้แก่ 1. ความพอประมาณ 2. การมีเหตุผล 3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และหลัก 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1. เงื่อนไขความรู้ และ 2. เงื่อนไขคุณธรรม

จากการค้นพบแสดงให้เห็นว่า ภาพสะท้อนของเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีความสำคัญอย่างมากในการปลูกฝังผู้เรียนในช่วงวัยเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการกล่อมเกลาทัศนคติและลักษณะนิสัยของนักเรียนให้รู้จักความพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีความเข้าใจถึงความสำคัญของเหตุผล และการวางแผนชีวิตอย่างไม่ประมาทรวมถึงข้อสัจยทั้งต่อตนเองและผู้อื่นที่อยู่รอบข้าง อันจะทำให้พัฒนาสังคมไทยตามหน้าที่เยาวชนได้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่นในการปลูกฝังแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดแทรกผ่านพฤติกรรมของตัวละครในหลากหลายช่วงวัยและสถานภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติตามภายใต้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมและพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนจัดทำให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานและยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ภายใต้การดำเนินงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 13 ให้ประเทศพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย ศึกษาทั้งรูปแบบและเนื้อหาในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางในการเข้าใจแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่หลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กมลมาลย์ คำแสน. (2557). *เอกสารประกอบการสอน การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทย*. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *หนังสือเรียน ราชวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสส.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *หนังสือเรียน ราชวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสส.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *หนังสือเรียน ราชวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสส.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *หนังสือเรียน ราชวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสส.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ประมวลคำในพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่พุทธศักราช 2493-2549 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ฐาปนิตา สว่างศรี และจำเนียร พลหาญ. (2566). แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 7(1), 415-427.
- ปราณี เชียงทอง. (2526). *วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยะสาส์น.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *ตามรอยพระราชดำริสู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- รังรอง เจียมวิจักขณ์. (2561). การศึกษาหนังสือเรียนภาษาไทย ภาษาพาที: ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่สิบสอง. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 18(2), 26-54.
- วรกมล สีหานาวี และมณฑา ชุ่มสุคนธ์. (2563). การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษา ตอนปลาย. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 7(3), 134-147.
- วัชรนันท์ ชูทัพ. (2563). พ่อแม่ แม่ทางเครื่อง ลูก(สาว)นักร้อง ค้นถ่องส่องสังคมบริโภคนิยม. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 8(1), 217-232.
- สุริยเดว ทรีปาตี. (2566). *เวิร์คพอยท์ทูเดย์ สรุปร ดราม่าไข่ต้ม “อาหาร” ทางเลือก vs ไม่มีทางเลือก*. สืบค้น 20 สิงหาคม 2566. จาก <https://workpointtoday.com/boiled-eggs>.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐ
เพื่อลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวโบราณเมืองมรดกโลกนคร
ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
FACTORS AFFECTING THE DESIRE OF THE PUBLIC SECTOR TO BECOME
A PUBLIC-PRIVATE-PEOPLES NETWORK MANAGEMENT IN REDUCING
NEGATIVE IMPACTS ON SATELLITE HERITAGE SITES IN THE SURROUNDING
PHAR NAKHON SI AYUTTHAYA WORD HERITAGE CITY
PHAR NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

ฉัตรดนัย ใจเสงี่ยม

Chatdanai Jaisangiam

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Krungthep

เทิดชาย ช่วยบำรุง

Therdchai Choibamroong

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development Administration

E-mail: Chatdanai.j@mail.rmutk.ac.th

Received November 13, 2023; Revised December 22, 2023; Accepted March 22, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐในการลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวโบราณเมืองมรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยวโบราณทั้ง 12 ชุมชน จำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.3 มีอายุ 18-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.3 ประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 49.0 มีระยะเวลาพำนักร้อยละในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.3 โดยชุมชน มีความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวโบราณในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.19 และ 2) ประชาชนที่มีอายุ และระยะเวลาในการพำนักร้อยละแตกต่างกันมีผลต่อต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวโบราณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หน่วยงานที่มีส่วน

เกี่ยวข้องควรสร้างการรับรู้ถึงคุณค่าของการเป็นพื้นที่มรดกโลกอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับการมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: เครือข่ายประชารัฐ, ผลกระทบเชิงลบ, เมืองมรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา, แหล่งท่องเที่ยวบวร

Abstract

This research aimed to study the needs and test factors that affect the needs of the public sector to become a public-private-peoples network management in reducing negative impacts on satellite heritage sites in the surrounding world heritage city of the historical city of Phra Nakhon Si Ayutthaya. The sample was 400 people living in the 12 communities surrounding satellite heritage sites. They were selected by accidental sampling. The instrument for collecting data was questionnaires. Analysis of data was done by descriptive statistics and inferential statistics.

The research results were found as follows; 1) Most of the respondents were female accounting for 53.3 percent, aged 18-35 years accounting for 60.3 percent, working as a trader accounting for 49.0 percent, the period of residence was 11-20 years accounting for 40.3 percent. The communities have overall desire for participation of the public sector in becoming a public-private-peoples network management in order to have a negative impact on the surrounding satellite heritage sites at a high level with a total mean of 4.19 And 2) People with different ages and length of stay have different effects on the desire for participation of the public sector in becoming satellite heritage sites has a negative impact on the surrounding satellite heritage sites which is significantly different at the 0.05 level. Government should continually create awareness of the value of being a World Heritage area and provide opportunities for the community to participate in tourism activities, which will lead to raising the level of participation as a sustainable tourism

Keywords: Public-Private-Peoples Network, Negative Impacts, Phra Nakhon Si Ayutthaya World Heritage City, Satellite World Heritage sites

บทนำ

ประเทศไทยมีความแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเนื่องจากความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้วยเหตุที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จึงมีโบราณสถานสำคัญได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมซึ่งมีคุณค่าถือเป็นมรดกอันล้ำค่าของประเทศชาติ (ชีวรรณ เจริญสุข, 2560) โดยประเทศไทยได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม 4 แห่ง ได้แก่ เมืองมรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร และแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี และเมืองโบราณศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ (Thaothampitak and Choibamroong) ถือเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวนมากตลอดทั้งปี (องอาจ เกิดจันทร์, 2564) ทั้งนี้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 62% และนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 38% ปัจจุบันผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับได้กำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การท่องเที่ยวในพื้นที่เติบโตอย่างยั่งยืนและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ (ศุภชัยวิชัยกรไทย, 2565)

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันเกิดผลกระทบด้านลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ประเทศสมาชิกของสหประชาชาติจึงได้ตกลงที่จะดำเนินการสร้างจิตสำนึกและปกป้องมรดกโลก โดยส่งเสริมความร่วมมือของประชาคม พร้อมทั้งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางเพื่อการคุ้มครองแหล่งมรดกโลก (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้จุดประกายการปกป้องแหล่งมรดกโลก ด้วยเหตุนี้ชุมชนจึงได้รับผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยว อีกทั้งชุมชนยังถือเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวบริวารหรือโบราณสถานขนาดเล็กซึ่งส่งผลต่อแหล่งท่องเที่ยวหลักหรือโบราณสถานที่น่าสนใจนักท่องเที่ยวให้ความสนใจ คือการเพิ่มความรู้จักถึงความดั้งเดิมและเพิ่มคุณค่าให้กับสถานที่ท่องเที่ยวหลักได้ จึงเป็นเหตุให้การอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญ (สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2561) ทั้งนี้การสูญเสียความดั้งเดิมและเอกลักษณ์ของโบราณสถานในแหล่งมรดกโลก ไม่ว่าจะเกิดจากคนในท้องถิ่นหรือภายนอกถือเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการคงอยู่ของมรดกโลก (พรลภัส อุณาพรหม, 2560) หากหน่วยงานภาครัฐไม่สามารถหาวิธีแก้ปัญหาเพื่อปกป้องและรักษาแหล่งมรดกโลกได้อย่างปลอดภัยตามที่ได้สัญญาไว้กับคณะกรรมการมรดกโลก อาจถูกถอดออกจากรายการมรดกโลกขององค์การสหประชาชาติได้ (Thaothampitak & Choibamroong, 2019)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาความต้องการของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบริวารเมืองมรดกโลกนคร

ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำไปสู่การสร้างเครือข่ายประชารัฐเพื่อลดผลกระทบด้านลบต่อเมืองมรดกประวัติศาสตร์โลกจังหวัดพระนครศรีอยุธยา บทความวิจัยนี้นำเสนอความต้องการของภาคประชาชน และผลการทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐในการลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรเมืองมรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เพื่อนำไปสู่การออกแบบรูปแบบเครือข่ายประชารัฐในการลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรเมืองมรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรเมืองมรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดผลกระทบจากการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวส่งผลกระทบในทุกพื้นที่ ทั้งด้านบวกคือ การสร้างรายได้ให้ชาวบ้านในพื้นที่และผู้ประกอบการ การนำเสนอศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่อนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์โดยชาวบ้านในพื้นที่และภาครัฐร่วมมือกันเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงระดับมหาวิทยาลัยหรือด้านสิ่งแวดล้อมคือการมีจิตสำนึกร่วมกันต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่วนผลกระทบด้านลบทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ค่าครองชีพที่สูงขึ้นในเมืองท่องเที่ยว ผู้คนในชุมชนรับวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยวเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตการเลียนแบบทางวัฒนธรรม ซึ่งควรจะมีการแก้ไขและป้องกันเพื่อไม่ให้ผลกระทบในด้านลบต่อแหล่งท่องเที่ยว (เชียง เกาซิดและคณะ, 2564) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นนั้นชาวบ้านหรือคนในชุมชนซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวย่อมรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก จึงมีส่วนสำคัญในการที่จะมีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนของตนเอง (สถาพร แก้วพิลาธมย์และสุวันชัย หวนนากลาง, 2560) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการที่นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ธุรกิจการท่องเที่ยวมีการขยายตัว ด้านสังคมการท่องเที่ยวประกอบด้วยกิจกรรมท่องเที่ยวทำให้ชาวบ้านมีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น นอกเหนือจากอาชีพดั้งเดิม มาเป็นการประกอบอาชีพให้บริการด้านการท่องเที่ยว ทำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณประโยชน์

น้อยลง ทางด้านวัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป (อิสระพงษ์ พลธานี และคณะ, 2564) สรุปว่าการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายแสนล้านบาท แต่ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวก็ยังส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบเช่นกัน โดยเฉพาะผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวโบราณ ที่ได้รับความเสื่อมโทรมของการขยายเมืองในแหล่งท่องเที่ยว เกิดเป็นสภาพอันเสื่อมโทรมทั้งจากกิจกรรมของมนุษย์และภัยทางธรรมชาติ

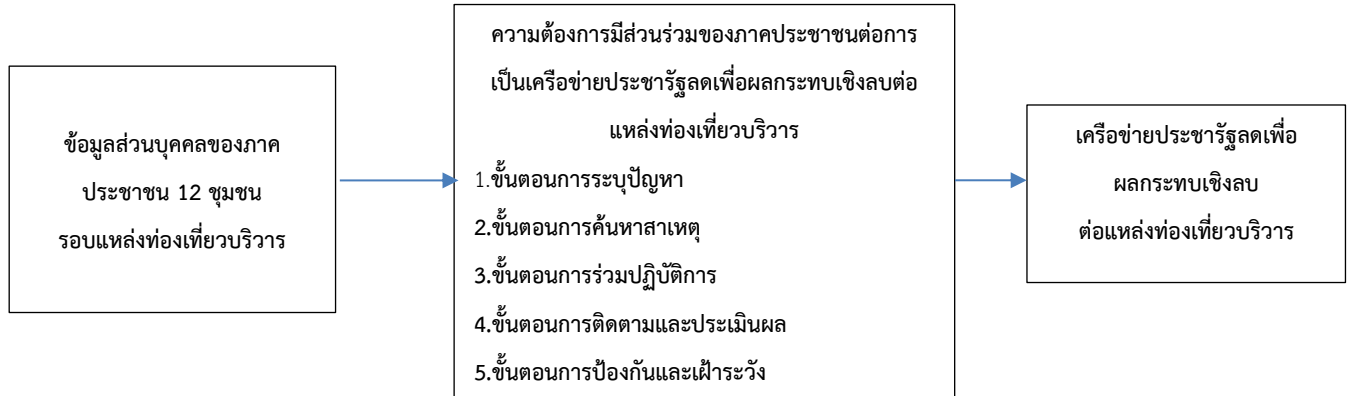
แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วม หมายถึง การชาวบ้านชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาชุมชน ด้วยความสมัครใจตั้งแต่ ศึกษาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ร่วมกันวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา ในรูปแบบของเครือข่ายความร่วมมือ ร่วมปฏิบัติงาน อีกทั้งเป็นการที่ประชาชนมีแนวคิดที่เหมือนกันเข้ามาทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดแล้วรับผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วมมีหลายขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (กฤษฎิ์วัชร ขวลิตานนท์ และเพ็ชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนกิจ, 2565) องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของสมาชิกของชุมชนว่าต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ตั้งแต่การริเริ่มตัดสินใจดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบไปด้วยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ทางด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคมและผลประโยชน์ส่วนบุคคลการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด (อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, 2561) นอกจากนี้ ธนบูรณ์ ตรีวารี (2561) กล่าวว่า 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Participation in Planning) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Participation in Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ (Participation in Utilization) 4) การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ (Participation in Benefit Sharing) และ 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การมีส่วนร่วม ใน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุปัญหา 2) การค้นหาสาเหตุ 3) การร่วมปฏิบัติการ 4) การติดตามและประเมินผล และ 5) การป้องกันและเฝ้าระวัง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยวบวรเมืองมรดกโลกรนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา บริเวณรอบนอกของเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา จำนวน 12 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนคลองสระบัว ชุมชนวัดแม่นางปลื้ม ชุมชนทุ่งภูเขาทอง ชุมชนวัดวงษ์ทอง ชุมชนวัดอโยธยา ชุมชนคลองสวนพลู ชุมชนวัดพนัญเชิง ชุมชนวัดบางกระจะ ชุมชนวัดพุทไธสรชัย ชุมชนปากกราน ชุมชนวัดกระชาย และชุมชนวัดท่ากระรัง จำนวนประชากร 140,857 คน (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2561) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนรอบนอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความน่าเชื่อถือร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ ± 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง 396.57 คน เพื่อความสะดวกต่อการจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ผลและเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างไว้ที่ 400 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งออกแบบตามหลักทฤษฎีแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาพำนัก แบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดชนิดตอบเพียงคำตอบเดียว

ส่วนที่ 2 ความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรวิวาร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Likert Scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2. วิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย และออกแบบแบบสอบถาม จากนั้นตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน จากนั้นนำมาหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.80 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับงานวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเที่ยงด้วยการหาค่าความสอดคล้องภายในจากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคัลฟา (α) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.962 และนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์ และเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากนั้นทำการตรวจสอบความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการลงพื้นที่แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 400 ชุด โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ก่อนเริ่มทำแบบสอบถามผู้วิจัยจะชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนทราบและเปิดโอกาสให้ซักถามก่อนทุกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด จากนั้นจะเก็บแบบสอบถามกลับคืนพร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกครั้ง

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและระดับความต้องการของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐ ใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย และสรุปผลการวิจัย

2) วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐ โดยใช้ สถิติ Independent samples (T - test) และ One - way ANOVA (F - test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐในการลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรวิวารเมืองมรดกโลกนครประวัติศาสตร์

พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.35 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 46.68 มีอายุ 18-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.30 ประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 49.00 มีระยะเวลาพำนักรักษาในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.3 ทั้งนี้ ชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.19 และเมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอนพบว่า ชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการระบุนโยบาย ขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวัง และขั้นตอนการติดตามและประเมินผลในระดับมากที่สุด ในขณะที่ขั้นตอนการค้นหาสาเหตุและขั้นตอนการร่วมปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวร

ความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน	Mean	S.D.	การแปลผล
ต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐ			
ขั้นตอนการระบุนโยบาย	4.30	.69	มากที่สุด
ขั้นตอนการค้นหาสาเหตุ	4.06	.83	มาก
ขั้นตอนการร่วมปฏิบัติการ	4.03	.85	มาก
ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล	4.24	.76	มากที่สุด
ขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวัง	4.30	.25	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.19	.68	มาก

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐในการลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรเมืองมรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรวิวาร จำแนกตามเพศ

ความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน	ชาย (n=187)		หญิง (n=213)		T	Sig.
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
ขั้นตอนการระบุปัญหา	4.34	.55	4.26	.56	1.45	.50
ขั้นตอนการค้นหาสาเหตุ	4.10	.68	4.03	.70	.93	.35
ขั้นตอนการร่วมปฏิบัติการ	4.07	.69	4.00	.67	1.02	.16
ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล	4.30	.64	4.19	.61	1.68	.21
ขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวัง	4.40	.56	4.22	.61	3.10	.75
รวม	4.24	.53	4.15	.56	1.85	.65

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทั้งนี้ ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากการพิจารณารายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐในขั้นตอนการระบุปัญหา ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล และขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรวิวาร จำแนกอายุ

ความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน	แบ่งกลุ่ม	SS	df	MS	F	Sig.
ขั้นตอนการระบุปัญหา	ระหว่าง	7.02	4	1.75	5.85	.00*
	ภายใน	118.36	395	.30		
	รวม	125.38	399			
ขั้นตอนการค้นหาสาเหตุ	ระหว่าง	4.46	4	1.11	2.31	.05
	ภายใน	190.69	395	.48		
	รวม	195.16	399			
ขั้นตอนการร่วมปฏิบัติการ	ระหว่าง	3.07	4	.76	1.64	.16
	ภายใน	184.40	395	.46		
	รวม	187.47	399			
ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล	ระหว่าง	7.49	4	1.87	4.83	.00*
	ภายใน	153.20	395	.38		
	รวม	160.69	399			
ขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวัง	ระหว่าง	6.61	4	1.65	4.72	.00*
	ภายใน	138.11	395	.35		
	รวม	144.72	399			

ความต้องการมีส่วนร่วม ของภาคประชาชน	แบ่งกลุ่ม	SS	df	MS	F	Sig.
รวม	ระหว่าง	4.21	4	1.05	3.54	.00*
	ภายใน	117.34	395	.29		
	รวม	121.55	399			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากการพิจารณารายขั้นตอน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐ ในขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรวิภา จําแนกตามอาชีพ

ความต้องการมีส่วนร่วมของภาค ประชาชน	แบ่งกลุ่ม	SS	df	MS	F	Sig.
ขั้นตอนการระบุปัญหา	ระหว่าง	.68	4	.17	.544	.704
	ภายใน	124.69	395	.31		
	รวม	125.38	399			
ขั้นตอนการ ค้นหาสาเหตุ	ระหว่าง	2.66	4	.66	1.36	.24
	ภายใน	192.49	395	.48		
	รวม	195.16	399			
ขั้นตอนการ ร่วมปฏิบัติการ	ระหว่าง	3.05	4	.76	1.63	.16
	ภายใน	184.41	395	.46		
	รวม	187.47	399			
ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล	ระหว่าง	.84	4	.21	.52	.71
	ภายใน	159.84	395	.40		
	รวม	160.69	399			
ขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวัง	ระหว่าง	3.44	4	.86	2.41	.04*
	ภายใน	141.27	395	.35		
	รวม	144.72	399			
รวม	ระหว่าง	.76	4	.19	.62	.64
	ภายใน	120.78	395	.30		
	รวม	121.55	399			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีระยะเวลาพำนักรักษาแตกต่างกันมีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากการพิจารณารายขั้นตอน พบว่าประชาชนที่มีระยะเวลาพำนักรักษาแตกต่างกันมีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐในขั้นตอนการค้นหาสาเหตุ ขั้นตอนการร่วมปฏิบัติการ ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล และขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรวิหาร จำแนกตามระยะเวลาพำนักรักษา

ความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน	แบ่งกลุ่ม	SS	df	MS	F	Sig.
ขั้นตอนการระบุปัญหา	ระหว่าง	.87	4	.21	.69	.59
	ภายใน	124.50	395	.31		
	รวม	125.38	399			
ขั้นตอนการค้นหาสาเหตุ	ระหว่าง	5.98	4	1.49	3.12	.01*
	ภายใน	189.17	395	.47		
	รวม	195.16	399			
ขั้นตอนการร่วมปฏิบัติการ	ระหว่าง	7.12	4	1.780	3.90	.00*
	ภายใน	180.35	395	.45		
	รวม	187.47	399			
ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล	ระหว่าง	6.17	4	1.54	3.94	.00*
	ภายใน	154.51	395	.39		
	รวม	160.69	399			
ขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวัง	ระหว่าง	5.81	4	1.45	4.13	.00*
	ภายใน	138.91	395	.35		
	รวม	144.72	399			
รวม	ระหว่าง	2.19	4	.54	1.81	.00
	ภายใน	119.36	395	.30		
	รวม	121.55	399			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

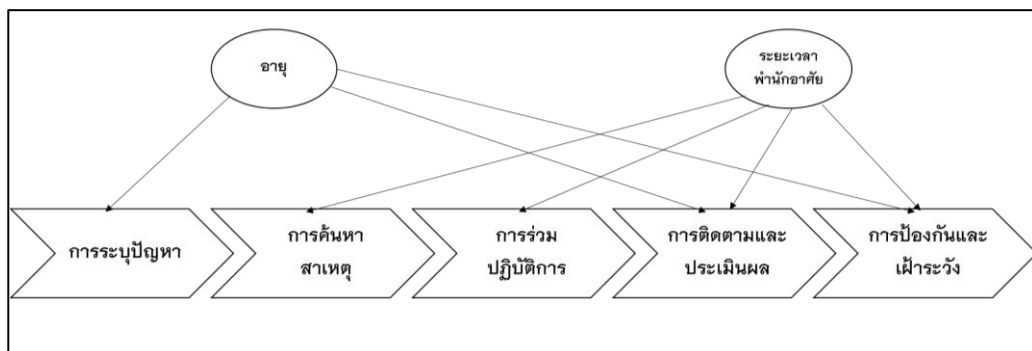
อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรวิหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการระบุปัญหา ขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวัง และขั้นตอน

การติดตามและประเมินผลในระดับมากที่สุด ในขณะที่ขั้นตอนการค้นหาสาเหตุและขั้นตอนการร่วมปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนอยู่ใกล้ชิด เล็งเห็นและรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวบวร จึงมีความต้องการมีส่วนร่วมในการระบุปัญหา ป้องกันและเฝ้าระวัง รวมทั้งติดตามผลและประเมินผลที่เกิดขึ้นในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ธนาพร วิภาธิพาพัฒน์ (2561) ซึ่งทำการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองฮอยอัน ประเทศเวียดนามโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนปฏิบัติการ คือ การถ่ายทอดวิถีชีวิตของตนผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ และสร้างรายได้โดยตรงให้แก่ชุมชนทำให้ชุมชนเห็นคุณค่า ซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน รวมถึงหน่วยงานท้องถิ่นในการสอดส่องดูแลผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยรอบเมืองฮอยอัน และยังสอดคล้องกับภาวิณี ชุ่มใจ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของประชาชนในชุมชนประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในทุก ๆ ด้าน ตามการร้องขอจากหน่วยงานของรัฐ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อาชีพ แตกต่างกันส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ประชาชนที่มีอายุและระยะเวลาในการพำนักร่วมกัน มีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเพราะประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยวบวรมีความต้องการมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายประชารัฐ เนื่องจากทุกคนรับรู้ถึงคุณค่าของมรดกโลกที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูล และการอบรมให้ความรู้ถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ และผลกระทบเชิงลบจากการเป็นแหล่งมรดกโลกอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทุกคนมีจิตสำนึกหวงแหนมรดกโลกอันมีคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับ ชนิดาภา กระแจ่มจันทร์ (2564) ที่กล่าวว่าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐจัดให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของการเป็นแหล่งมรดกโลกจะทำให้ชุมชนมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์มรดกโลกควรมีการเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ จริญญา คงเพชร (2563) ที่กล่าวว่าความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวต้องส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

แผนภาพที่ 2 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวร

จากภาพแสดงให้เห็นว่าลักษณะประชากรศาสตร์ภาคประชาชน จำแนกตามอายุ และระยะเวลาการพำนักที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐในภาพรวม อีกทั้งยังมีผลในขั้นตอนการมีส่วนร่วมบางประการ ซึ่งประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน และระยะเวลาพำนักแตกต่างกัน มีความต้องการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนแตกต่างกัน โดยเฉพาะปัจจัยด้านอายุและระยะเวลาที่พำนัก ต่างมีความต้องการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการติดตามและประเมินผล และขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวัง เหมือนกัน จึงควรส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการในรูปแบบอาสาสมัครในขั้นตอนนี้ เนื่องจากภาคประชาชนอยู่ใกล้กับแหล่งและปัญหามากที่สุด เริ่มจากกลุ่มที่มีระยะเวลาพำนักมากที่สุดแล้วจึงขยายความร่วมมือไปยังกลุ่มอื่นต่อไป

สรุป

1. ชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการระบุปัญหา ขั้นตอนการป้องกันและเฝ้าระวัง และขั้นตอนการติดตามและประเมินผลในระดับมากที่สุด ในขณะที่ขั้นตอนการค้นหาสาเหตุและขั้นตอนการร่วมปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก

2. ประชาชนที่มีเพศ อาชีพ แตกต่างกันส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ประชาชนที่มีอายุ และระยะเวลาในการพำนักแตกต่างกันมีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าภาคประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อลดผลกระทบเชิงลบต่อแหล่งท่องเที่ยวบวรในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐโดยการนำของสำนักศิลปากรที่ 3 และภาควิชาการในพื้นที่ควรมีการสร้างการรับรู้ถึงคุณค่าของการเป็นพื้นที่มรดกโลกต่อภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวบวรและโบราณสถานอื่น ๆ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาการพำนักในพื้นที่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวบวรมีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ดังนั้นสำนักศิลปากรที่ 3 ควรส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวบวรเพื่อนำไปสู่การยกระดับความต้องการในการมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของภาคประชาชนด้านอายุและระยะเวลาที่พำนักมีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วม จึงควรศึกษาปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องนอกเหนือจากปัจจัยส่วนบุคคลเพื่อเป็นแนวทางในการกระตุ้นการสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก

2.2 จากปัญหาผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวบวรหรือโบราณสถานนอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก ควรวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกนครประวัติศาสตร์ในมุมมองของนักท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ความดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยว

2.3 จากผลการศึกษาความต้องการภาคประชาชนต่อการมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายพบว่าอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงควรศึกษาความต้องการของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาควิชาการ เพื่อการร่วมมือเป็นเครือข่ายประชารัฐเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกให้เกิดความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎิ์วัชร ขวลิขิตานนท์ และ เพ็ชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนิกิจ. (2565). ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ
การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวใน
จังหวัดชุมพร. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 11(2), 82-90.
- จรัญญา คงเพชร. (2563). ความสำเร็จการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษา ตลาดน้ำท่าคา
จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร*,
23(2), 42-51.
- ชนิดาภา กระแจะจันทร์. (2564). การศึกษาผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยว
สมัยใหม่กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
วารสารศิลปศาสตราราชมงคลสุวรรณภูมิ, 2(3), 515-528.
- ชีวรรณ เจริญสุข. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณค่าที่รับรู้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และ
ความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (มรดกโลก) ในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์
บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์). กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัย
บัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เชียง เกาซิด, วิฑูร แจ่มจำรัส, และสุพรรณษา เทียมประสิทธิ์. (2564). ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
และ ผลกระทบการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนตลาดน้ำคลองบางหลวงธนบุรี กรุงเทพมหานคร.
วารสารสุทธิปริทัศน์, 35(4), 159-176.
- ธนบูรณ์ ตรีวาริ. (2561). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณีแบบมีส่วนร่วมของชุมชน
ในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

- พรลภัส อุณาพรหม. (2560). *การสื่อความหมายเนื้อหาแหล่งมรดกโลก นครประวัติศาสตร์อยุธยา*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารงานวัฒนธรรม). กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภาวินี ชุ่มใจ. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดเชียงราย. *วารสารนานาชาติมหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 52-71.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2565). *แนวโน้มการท่องเที่ยวกับแนวโน้มทางธุรกิจ*. สืบค้น 22 กันยายน 2665. จาก <https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/HotelTourGrowthTourismTrend.pdf>.
- สถาพร แก้วพิลาธมย์ และสุวันชัย หวนนากลาง. (2560). *การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 12. หน้า 1006-1016.
- สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2561-2565*. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). *คู่มือการนำเสนอและมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติเป็นแหล่งมรดกโลก*. กรุงเทพมหานคร: อี.ที.พัชลิชชิ่ง.
- อิสระพงษ์ พลธานี และคณะ. (2564). *การศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางทะเลตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี*. *ศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 16(2), 98-110.
- อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ. (2561). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี*. *วารสารร่วมพฤษภูมิ มหาวิทยาลัยเกริก*, 36(3), 46-65.
- องอาจ เกิดจันทร์. (2564). *การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนคลองโคก จังหวัดสมุทรปราการ*. ใน รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Thaothampitak, W., & Choibamroong, T. (2019). The Potential of Cultural World Heritage Tourism Site In Thailand: A CaseStudy Of The Historic City Of Ayutthaya. *Academic Journal of Social Communication Innovation*. 7(1). 35–45.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis* (2nd Ed). New York: Harper and Row.

**พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19
ของสังคมผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก**
**THE PARTICIPATING BEHAVIORS OF RECREATION ACTIVITIES UNDER
THE CIRCUMSTANCES OF COVID-19 OF THE AGING SOCIETY
IN NAKHON NAYOK PROVINCE**

สุนรตรี นิมเนตพันธ์

Sumonratree Nimnatipun

ภาควิชาสันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Department of Recreation, Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University

E-mail: dr.sumonratee@hotmail.com

Received November 12, 2023; Revised March 30, 2024; Accepted April 24, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก จำแนกตาม เพศ อำเภอที่อยู่อาศัย สถานภาพ สถานภาพการอยู่ในครอบครัว ระดับการศึกษา โรคประจำตัว และการออกกำลังกาย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยเป็นผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอปากพลี อำเภอบ้านนา อำเภอองครักษ์ จำนวน 380 คน โดยเทียบตารางกำหนดขนาดของเครื่องใช้และมอร์แกน และใช้วิธีการคัดเลือกโดยการแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) เพศส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) สถานภาพส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) สถานภาพการอยู่ในครอบครัวส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ระดับการศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) โรคประจำตัวส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 6) การออกกำลังกายส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเข้าร่วม, กิจกรรมนันทนาการ, COVID -19, สังคมผู้สูงอายุ, จังหวัดนครนายก

Abstract

This research article aimed to comparisons of participating behaviors of recreation activities under the circumstances of COVID-19 of the aging society in Nakhon Nayok Province classified by gender, status, family status, education level, congenital disease, and exercise. The sample included 380 elderly people in Nakhon Nayok Province, namely Mueang district, Pak Phli district, Ban Na district, and Ongkharak district, by comparing Krejcie and Morgan's size tables. The research used the selection method by dividing the sample proportions. The instrument for collecting the data was a questionnaire on the participating behavior of recreation activities and the types of recreational activities under the circumstances COVID-19 of the aging society in Nakhon Nayok Province. Data analysis was conducted using One-way ANOVA statistics.

The research results were as follows: 1) Gender affected the behavior of participating in recreational activities with statistical significance at a level of .05. 2) Status affected the behavior of participating in recreational activities with statistical significance at a level of .05. 3) Family status affected the behavior of participating in recreational activities with statistical significance at a level of .05. 4) Education level affected the behavior of participating in recreational activities with statistical significance at a level of .05. 5) Congenital disease affected the behavior of participating in recreational activities with statistical significance at a level of .05. And 6) Exercise affected the behavior of participating in recreational activities with statistical significance at a level of .05.

Keywords: Participant behavior, Recreation activities, COVID-19, Aging society, Nakhon Nayok Province

บทนำ

ข้อมูลโครงสร้างประชากรของประเทศไทย ปี 2558 - 2573 ประเทศไทยจะอยู่ในสถานการณ์ "สังคมสูงวัย" (Aging Society) และประมาณปี พ.ศ. 2575 จะเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Completed Aging Society) บ่งชี้ได้ว่าประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศเนื่องมาจากผู้สูงอายุถือเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมถอยลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านสุขภาพจิตอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เช่น การเจ็บป่วย การเสื่อมของระบบในร่างกาย

เป็นต้น (กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562; สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564; สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นการสร้างผลกระทบต่อคนทั่วโลกและกลุ่มผู้สูงอายุ การสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงจึงมีความสำคัญโดยเฉพาะกลุ่มและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีนโยบายในการป้องกันด้วยการลดการสัมผัสหรือข้อจำกัดที่มากขึ้นส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการ ผู้สูงอายุจึงเป็นกลุ่มวัยที่มีความเสี่ยงสูง เนื่องด้วยสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง ภูมิคุ้มกันลดลงตามวัย ส่งผลให้มีการกำหนดมาตรการ แนวทางการปฏิบัติ การเว้นระยะห่างทางสังคม โดยเฉพาะพฤติกรรมตามฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน และลดความเสี่ยงในการเพิ่มจำนวนผู้ป่วยรายใหม่ เมื่อวิเคราะห์สถานการณ์ในปี 2563 พบว่า ระดับการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอของผู้สูงอายุ ลดลงต่ำสุดในรอบ 9 ปี เนื่องจากผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอของผู้สูงอายุในภาพรวมลดลงจากปี 2562 ถึงร้อยละ 20.5 ซึ่งถือว่าได้รับผลกระทบมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงวัยอื่น ๆ จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงทำให้ผู้สูงอายุมีข้อจำกัดในการเข้าถึงกิจกรรมนันทนาการ และการสร้างเสริมสุขภาพสุขภาพผู้สูงอายุ (ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกาย ประเทศไทย (TPAK) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2563)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบงานวิจัยศึกษาพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในระดับภาค ยังไม่พบงานวิจัยในประเด็นพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในระดับจังหวัด และอยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ซึ่งจังหวัดนครนายกเป็นพื้นที่ตั้งของคณะพลศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก และนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก จำแนกตาม เพศ สถานภาพ สถานภาพการอยู่ในครอบครัว ระดับการศึกษา โรคประจำตัว และการออกกำลังกาย

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัย เรื่องพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของสังคมผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วไม่สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้เพราะพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากองค์ประกอบหลายปัจจัย เช่น พฤติกรรม ตัวบุคคล สภาพแวดล้อม ซึ่งการแสดงออกของมนุษย์แยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมทางตรง หมายถึง การกระทำที่แสดงออกมองเห็นได้ง่ายหรืออาจจะหมายรวมถึงการกระทำที่แสดงออกตรงกับความคิด ความรู้สึกของผู้กระทำเป็นลักษณะพฤติกรรมโต้ตอบตามความรู้สึกของผู้กระทำต่อสิ่งเร้า และพฤติกรรมทางอ้อม หมายถึง การกระทำที่แสดงออกมองเห็นได้ยากหรือไม่เห็นหรือเป็นการกระทำที่แสดงออกไม่ตรงกับความรู้สึก ความคิดของผู้กระทำโต้ตอบต่อสิ่งเร้า (ธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ, 2550)

2. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับนันทนาการ

นันทนาการ คือ กิจกรรมที่กระทำในเวลาว่างด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับ ไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียม ไม่ผิดศีลธรรม ไม่ผิดกฎหมาย เพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจ สุขใจกิจกรรมอันมีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต และตอบสนองความต้องการพื้นฐานของร่างกาย จิตใจ ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านจิตใจร่างกายสังคมและสติปัญญา (ศศธร สุนน, 2562) อีกทั้ง Butler (2007) ได้กล่าวว่า นันทนาการหมายถึง กิจกรรมที่กระทำในเวลาว่างซึ่งตรงกันข้ามกับการทำงาน นันทนาการแต่ละบุคคลไม่เหมือนกันจะแปรผันไปตามรสนิยม เวลา อายุ และความต้องการของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ยังมีผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการได้แบ่งประเภทของกิจกรรมนันทนาการไว้อย่างหลากหลาย (สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปประเภทของกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมกับสภาพและที่น่าจะเป็นสำหรับผู้สูงอายุในครั้งนี้ไว้ 10 ประเภท คือ กิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม กิจกรรมการเต้นรำ กิจกรรมดนตรีและการร้องเพลง กิจกรรมงานอดิเรก กิจกรรมพิเศษ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมอาสาสมัคร กิจกรรมเกมและกีฬา กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งและนอกเมือง และกิจกรรมวรรณกรรม (อ่าน พุด เขียน) และ Chubb (1981) และ Kelly (1996) ได้แบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการไว้หลายประการ เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เช่น รายได้ การจ้างงาน เป็นต้น ปัจจัยด้านบุคคล เช่น อายุ เพศ ที่อยู่อาศัย การศึกษา เป็นต้น ปัจจัยด้านสังคม เช่น ประเพณี ศาสนา ทรัพยากร เป็นต้น

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุ หรือ Aged Society เนื่องจากมีประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 12,567,823 คน คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 19.01 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

ซึ่งสถิติจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2565 มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกปี ความสูงอายุ วัยชรา เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งมีทฤษฎีเกี่ยวข้องกับกระบวนการความสูงอายุ 3 ทฤษฎี ได้แก่ 1) ทฤษฎีความสูงอายุชีวภาพ 2) ทฤษฎีความสูงอายุเชิงจิตวิทยา และ 3) ทฤษฎีความสูงอายุสังคมวิทยา (กาพย์ประภา สง่าใจ, 2563) อีกทั้งองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ได้ให้นิยาม ผู้สูงอายุ (Older Person) หมายถึง ประชากรทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป โดยเป็นการนิยามตั้งแต่อายุเกิด และได้แบ่งระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) 2) ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) และ 3) ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-Aged Society) (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556)

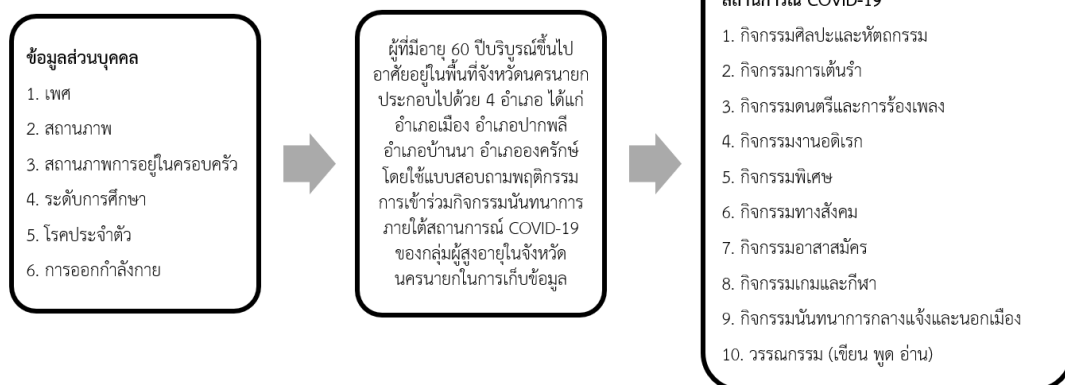
กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของ Chubb (1981) Kelly (1996) และประเภทของกิจกรรมนันทนาการของสำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ (2550) และ Butler (2007) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

เครื่องมือ/พื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป อาศัยอยู่ในพื้นที่ จังหวัดนครนายก ประกอบไปด้วย 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอปากพลี อำเภอบ้านนา อำเภอองครักษ์ จำนวน 39,014 คน (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2566) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน ตามเทียบตารางกำหนดขนาดของเครื่องซีและมอร์แกนกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และเพื่อป้องกันความ

ผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถาม จึงได้ทำการสำรวจแบบสอบถามเพิ่มอีก 20 ชุด รวมแบบสอบถามทั้งสิ้น 400 ชุด ใช้วิธีการคัดเลือกโดยการแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราก ได้เท่ากับ .824 และ นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง มีจำนวน 50 ข้อ รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) แล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า เพศ อัมพาตที่อยู่อาศัย สถานภาพ สถานภาพการอยู่ใน ครอบครัว ระดับการศึกษา โรคประจำตัว และการออกกำลังกายส่งผลต่อพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

พฤติกรรม การเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
กิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม	ระหว่างกลุ่ม	4.749	1	4.749	16.688	.000*
	ภายในกลุ่ม	107.578	378	.285		
	รวม	112.328	379			
กิจกรรมการเดินร่ำ	ระหว่างกลุ่ม	9.111	1	9.111	20.469	.000*
	ภายในกลุ่ม	168.255	378	.445		
	รวม	177.366	379			
กิจกรรมดนตรีและการร้องเพลง	ระหว่างกลุ่ม	.055	1	.055	.149	.699
	ภายในกลุ่ม	139.549	378	.369		
	รวม	139.604	379			
กิจกรรมงานอดิเรก	ระหว่างกลุ่ม	4.720	1	4.720	6.080	.014*
	ภายในกลุ่ม	293.466	378	.776		
	รวม	298.186	379			
กิจกรรมพิเศษ	ระหว่างกลุ่ม	20.077	1	20.077	25.752	.000*
	ภายในกลุ่ม	294.696	378	.780		
	รวม	314.772	379			
กิจกรรมทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	7.557	1	7.557	5.359	.021*
	ภายในกลุ่ม	533.068	378	1.410		
	รวม	540.625	379			

พฤติกรรมการเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
กิจกรรมอาสาสมัคร	ระหว่างกลุ่ม	5.275	1	5.275	3.113	.078
	ภายในกลุ่ม	640.533	378	1.695		
	รวม	645.808	379			
กิจกรรมเกมและกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	.375	1	.375	.613	.434
	ภายในกลุ่ม	231.202	378	.612		
	รวม	231.577	379			
กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง และนอกเมือง	ระหว่างกลุ่ม	1.092	1	1.092	2.879	.091
	ภายในกลุ่ม	143.316	378	.379		
	รวม	144.408	379			
กิจกรรมวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)	ระหว่างกลุ่ม	.999	1	.999	1.022	.313
	ภายในกลุ่ม	369.514	378	.978		
	รวม	370.512	379			

จากตารางที่ 1 เพศส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ประเภทกิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม กิจกรรมการเต้นรำ กิจกรรมงานอดิเรก กิจกรรมพิเศษ และกิจกรรมทางสังคมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเพศมีพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ประเภทกิจกรรมดนตรีและการร้องเพลง กิจกรรมอาสาสมัคร กิจกรรมเกมและกีฬา กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งและนอกเมือง และกิจกรรมวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน) ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพกับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

พฤติกรรมการเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
กิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.202	3	.401	1.355	.256
	ภายในกลุ่ม	111.126	376	.296		
	รวม	112.328	379			
กิจกรรมการเต้นรำ	ระหว่างกลุ่ม	8.923	3	2.974	6.640	.000*
	ภายในกลุ่ม	168.443	376	.448		
	รวม	177.366	379			
กิจกรรมดนตรีและการร้องเพลง	ระหว่างกลุ่ม	6.629	3	2.210	6.248	.000*
	ภายในกลุ่ม	132.975	376	.354		
	รวม	139.604	379			
กิจกรรมงานอดิเรก	ระหว่างกลุ่ม	13.825	3	4.608	6.094	.000*
	ภายในกลุ่ม	284.361	376	.756		
	รวม	298.186	379			

พฤติกรรมกำรเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ	แหล่งควม แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
กิจกรรมพิเศษ	ระหว่างกลุ่ม	13.642	3	4.547	5.678	.001*
	ภายในกลุ่ม	301.130	376	.801		
	รวม	314.772	379			
กิจกรรมทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	74.625	3	24.875	20.071	.000*
	ภายในกลุ่ม	465.999	376	1.239		
	รวม	540.625	379			
กิจกรรมเกมและกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	83.167	3	27.722	18.526	.000*
	ภายในกลุ่ม	562.642	376	1.496		
	รวม	645.808	379			
กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง และนอกเมือง	ระหว่างกลุ่ม	23.457	3	7.819	14.126	.000*
	ภายในกลุ่ม	208.121	376	.554		
	รวม	231.577	379			
กิจกรรมวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)	ระหว่างกลุ่ม	15.817	3	5.272	15.417	.000*
	ภายในกลุ่ม	128.591	376	.342		
	รวม	144.408	379			
กิจกรรมเกมและกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	18.628	3	6.209	6.635	.000*
	ภายในกลุ่ม	351.885	376	.936		
	รวม	370.513	379			

จากตารางที่ 2 สถานภาพส่งผลต่อพฤติกรรมกำรเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุนในจังหวัดนครนายก ประเภท กิจกรรมการเต้นรำ กิจกรรมงานอดิเรก กิจกรรมพิเศษ และกิจกรรมทางสังคมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และสถานภาพมีพฤติกรรมกำรเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุนในจังหวัดนครนายก ประเภทกิจกรรมศิลปะและหัตถกรรมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพการอยู่ใกรอบครัวกับพฤติกรรมกำรเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุนในจังหวัดนครนายก

พฤติกรรมกำรเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ	แหล่งควม แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
กิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม	ระหว่างกลุ่ม	7.312	4	1.828	6.527	.000*
	ภายในกลุ่ม	105.016	375	.280		
	รวม	112.328	379			
กิจกรรมการเต้นรำ	ระหว่างกลุ่ม	12.166	4	3.041	6.904	.000*
	ภายในกลุ่ม	165.200	375	.441		
	รวม	177.366	379			
กิจกรรมดนตรีและการร้องเพลง	ระหว่างกลุ่ม	5.291	4	1.323	3.693	.006*
	ภายในกลุ่ม	134.313	375	.358		
	รวม	139.604	379			

พฤติกรรมการเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
กิจกรรมงานอดิเรก	ระหว่างกลุ่ม	13.433	4	3.358	4.423	.002*
	ภายในกลุ่ม	284.753	375	.759		
	รวม	298.186	379			
กิจกรรมพิเศษ	ระหว่างกลุ่ม	21.243	4	5.311	6.785	.000*
	ภายในกลุ่ม	293.530	375	.783		
	รวม	314.772	379			
กิจกรรมทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	43.558	4	10.889	8.215	.000*
	ภายในกลุ่ม	497.067	375	1.326		
	รวม	540.625	379			
กิจกรรมเกมและกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	30.279	4	7.570	4.612	.001*
	ภายในกลุ่ม	615.530	375	1.641		
	รวม	645.808	379			
กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง และนอกเมือง	ระหว่างกลุ่ม	22.319	4	5.580	9.999	.000*
	ภายในกลุ่ม	209.258	375	.558		
	รวม	231.577	379			
กิจกรรมวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)	ระหว่างกลุ่ม	15.603	4	3.901	11.356	.000*
	ภายในกลุ่ม	128.805	375	.343		
	รวม	144.408	379			
กิจกรรมเกมและกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	26.233	4	6.558	7.144	.000*
	ภายในกลุ่ม	344.279	375	.918		
	รวม	370.513	379			

จากตารางที่ 3 สถานภาพการอยู่ในครอบครัวส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ประเภทกิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม กิจกรรมการเต้นรำ กิจกรรมดนตรีและการร้องเพลง กิจกรรมงานอดิเรก กิจกรรมพิเศษ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมอาสาสมัคร กิจกรรมเกมและกีฬา กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งและนอกเมือง และกิจกรรมวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน) แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการศึกษากับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

พฤติกรรมการเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
กิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม	ระหว่างกลุ่ม	8.961	6	1.494	5.390	.000*
	ภายในกลุ่ม	103.366	373	.277		
	รวม	112.328	379			

พฤติกรรมกรเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
กิจกรรมการเต้นรำ	ระหว่างกลุ่ม	30.825	6	5.138	13.077	.000*
	ภายในกลุ่ม	146.541	373	.393		
	รวม	177.366	379			
กิจกรรมดนตรีและการร้องเพลง	ระหว่างกลุ่ม	13.344	6	2.224	6.570	.000*
	ภายในกลุ่ม	126.260	373	.338		
	รวม	139.604	379			
กิจกรรมงานอดิเรก	ระหว่างกลุ่ม	5.893	6	.982	1.253	.278*
	ภายในกลุ่ม	292.293	373	.784		
	รวม	298.186	379			
กิจกรรมพิเศษ	ระหว่างกลุ่ม	13.300	6	2.217	2.742	.013*
	ภายในกลุ่ม	301.473	373	.808		
	รวม	314.772	379			
กิจกรรมทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	54.985	6	9.164	7.039	.000*
	ภายในกลุ่ม	485.639	373	1.302		
	รวม	540.625	379			
กิจกรรมเกมและกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	41.214	6	6.869	4.238	.000*
	ภายในกลุ่ม	604.595	373	1.621		
	รวม	645.808	379			
กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง และนอกเมือง	ระหว่างกลุ่ม	36.710	6	6.118	11.711	.000*
	ภายในกลุ่ม	194.867	373	.522		
	รวม	231.577	379			
กิจกรรมวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)	ระหว่างกลุ่ม	10.719	6	1.786	4.984	.000*
	ภายในกลุ่ม	133.689	373	.358		
	รวม	144.408	379			
กิจกรรมเกมและกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	55.031	6	9.172	10.844	.000*
	ภายในกลุ่ม	315.482	373	.846		
	รวม	370.513	379			

จากตารางที่ 4 ระดับการศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมกรเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ประเภทกิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม กิจกรรมการเต้นรำ กิจกรรมดนตรีและการร้องเพลง กิจกรรมงานอดิเรก กิจกรรมพิเศษ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมอาสาสมัคร กิจกรรมเกมและกีฬา กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งและนอกเมือง และกิจกรรมวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน) แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของโรคประจำตัวกับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม
นันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

พฤติกรรมการเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
กิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.711	1	2.711	9.349	.002*
	ภายในกลุ่ม	109.617	378	.290		
	รวม	112.328	379			
กิจกรรมการเดินร่ำ	ระหว่างกลุ่ม	25.073	1	25.073	62.234	.000*
	ภายในกลุ่ม	152.293	378	.403		
	รวม	177.366	379			
กิจกรรมดนตรีและการร้องเพลง	ระหว่างกลุ่ม	1.551	1	1.551	4.247	.040*
	ภายในกลุ่ม	138.053	378	.365		
	รวม	139.604	379			
กิจกรรมงานอดิเรก	ระหว่างกลุ่ม	16.787	1	16.787	22.549	.000*
	ภายในกลุ่ม	281.399	378	.744		
	รวม	298.186	379			
กิจกรรมพิเศษ	ระหว่างกลุ่ม	21.225	1	21.225	27.332	.000*
	ภายในกลุ่ม	293.547	378	.777		
	รวม	314.772	379			
กิจกรรมทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	33.863	1	33.863	25.259	.000*
	ภายในกลุ่ม	506.762	378	1.341		
	รวม	540.625	379			
กิจกรรมเกมและกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	25.018	1	25.018	15.234	.000*
	ภายในกลุ่ม	620.790	378	1.642		
	รวม	645.808	379			
กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง และนอกเมือง	ระหว่างกลุ่ม	13.477	1	13.477	23.357	.000*
	ภายในกลุ่ม	218.100	378	.577		
	รวม	231.577	379			
กิจกรรมวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)	ระหว่างกลุ่ม	11.187	1	11.187	31.742	.000*
	ภายในกลุ่ม	133.221	378	.352		
	รวม	144.408	379			
กิจกรรมเกมและกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	23.449	1	23.449	25.539	.000*
	ภายในกลุ่ม	347.064	378	.918		
	รวม	370.513	379			

จากตารางที่ 5 โรคประจำตัวส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้
สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ประเภทกิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม

กิจกรรมการเต้นรำ กิจกรรมดนตรีและการร้องเพลง กิจกรรมงานอดิเรก กิจกรรมพิเศษ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมอาสาสมัคร กิจกรรมเกมและกีฬา กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งและนอกเมือง และกิจกรรมวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน) แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของการออกกำลังกายกับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก

พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
กิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม	ระหว่างกลุ่ม	7.616	1	7.616	27.494	.000*
	ภายในกลุ่ม	104.712	378	.277		
	รวม	112.328	379			
กิจกรรมการเต้นรำ	ระหว่างกลุ่ม	9.531	1	9.531	21.466	.000*
	ภายในกลุ่ม	167.835	378	.444		
	รวม	177.366	379			
กิจกรรมดนตรีและการร้องเพลง	ระหว่างกลุ่ม	14.129	1	14.129	42.565	.000*
	ภายในกลุ่ม	125.475	378	.332		
	รวม	139.604	379			
กิจกรรมงานอดิเรก	ระหว่างกลุ่ม	7.169	1	7.169	9.311	.002*
	ภายในกลุ่ม	291.017	378	.770		
	รวม	298.186	379			
กิจกรรมพิเศษ	ระหว่างกลุ่ม	24.992	1	24.992	32.600	.000*
	ภายในกลุ่ม	289.781	378	.767		
	รวม	314.772	379			
กิจกรรมทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	51.369	1	51.369	39.688	.000*
	ภายในกลุ่ม	489.255	378	1.294		
	รวม	540.625	379			
กิจกรรมเกมและกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	33.665	1	33.665	20.788	.000*
	ภายในกลุ่ม	612.143	378	1.619		
	รวม	645.808	379			
กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งและนอกเมือง	ระหว่างกลุ่ม	19.287	1	19.287	34.342	.000*
	ภายในกลุ่ม	212.290	378	.562		
	รวม	231.577	379			
กิจกรรมวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)	ระหว่างกลุ่ม	5.490	1	5.490	14.938	.000*
	ภายในกลุ่ม	138.918	378	.368		
	รวม	144.408	379			
กิจกรรมเกมและกีฬา	ระหว่างกลุ่ม	21.458	1	21.458	23.238	.000*
	ภายในกลุ่ม	349.054	378	.923		
	รวม	370.512	379			

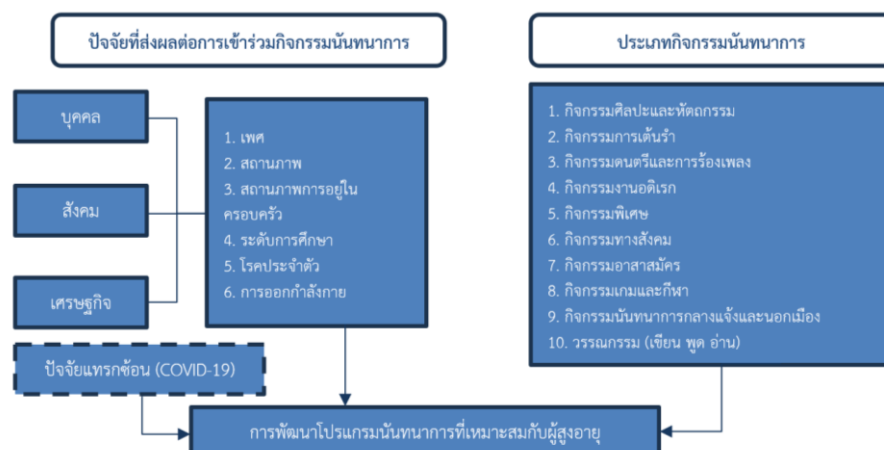
จากตารางที่ 6 การออกกำลังกายส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ประเภทกิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม กิจกรรมการเต้นรำ กิจกรรมดนตรีและการร้องเพลง กิจกรรมงานอดิเรก กิจกรรมพิเศษ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมอาสาสมัคร กิจกรรมเกมและกีฬา กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งและนอกเมือง และกิจกรรมวรรณกรรม (อ่าน ฟุด เขียน) แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก จำแนกตามเพศ สถานภาพ สถานภาพการอยู่ในครอบครัว ระดับการศึกษา โรคประจำตัว การออกกำลังกาย ซึ่งส่งผลต่อกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเลือกและการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ Chubb (1981) กล่าวว่า เพศเป็นความแตกต่างทางสรีระ ซึ่งเป็นตัวกำหนดกิจกรรมให้ผู้หญิงและผู้ชายแตกต่างกัน ส่วนการศึกษาเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับอาชีพ การทำงาน และสถานภาพทางสังคม นอกจากนี้ยังมีผลต่อการดำรงชีวิต รสนิยม การเลือกสรร การตัดสินใจ บุคลิกภาพ และอำนาจนึกคิดของแต่ละบุคคลด้วย และที่อยู่อาศัย เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นกับว่าสถานที่นั้นมีประเภทของกิจกรรมให้เลือกปฏิบัติหรือไม่ นอกจากนี้ Kelly (1996) ยังกล่าวอีกว่าปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวเดี่ยว การสมรสยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของสังคมผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของสังคมผู้สูงอายุ

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ อาทิ เพศ สถานภาพ สถานภาพการอยู่ในครอบครัว ระดับการศึกษา โรคประจำตัว และการออกกำลังกายส่งผลต่อการเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการของสังคมผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก รวมถึงปัจจัยแทรกซ้อนอันเนื่องมาจาก สถานการณ์ COVID-19 ทำให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการที่แตกต่างออกไป และ มีการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการที่น้อยลง ซึ่งปัจจัยแทรกซ้อนนี้อาจส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่สามารถปฏิบัติ กิจกรรมนันทนาการบางประเภทได้ แต่อย่างไรก็ตามยังมีกิจกรรมนันทนาการอีกหลายประเภทที่เหมาะสม กับผู้สูงอายุ เช่น กิจกรรมศิลปะและหัตถกรรม กิจกรรมดนตรีและร้องเพลง งานอดิเรก และกิจกรรมทาง สังคม ดังนั้นกรณีเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินหรือปัจจัยแทรกซ้อนที่ทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรม นันทนาการ ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการให้ เหมาะสมกับผู้สูงอายุและบริบทที่เป็นปัจจุบัน รวมถึงการอำนวยความสะดวก และการบริการที่ทั่วถึง กลุ่มเป้าหมาย

สรุป

ภาพรวมของบทความภายใต้สถานการณ์ COVID-19 และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ เพศ สถานภาพ สถานภาพการอยู่ในครอบครัว ระดับการศึกษา โรคประจำตัว และการออกกำลังกายส่งผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของสังคมผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายกที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นในการจัดโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้จัดกิจกรรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ ปัจจัยด้านบุคคล สังคม เศรษฐกิจ และปัจจัย อื่น ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุจะสามารถปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการได้อย่างเหมาะสม ทั่วถึง และส่งผลต่อคุณภาพ ชีวิตของสังคมผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

สามารถเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุ ได้ใช้เวลาว่างร่วมกันกับเพื่อน ครอบครัว ชุมชน และสังคม และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และมีสุข ภาวะด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ที่ดีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสม สำหรับผู้สูงอายุในบริบทปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 3*. กรุงเทพมหานคร: กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2566). *รายงานข้อมูลจังหวัดนครนายก*. สืบค้น 12 มีนาคม 2566. จาก https://3doctor.hss.moph.go.th/main/rp_ampur?region=4&prov=MjY=&provn=4LiZ4LiE4Lij4LiZ4Liy4Lii4LiB.
- กายประภา สง่าใจ. (2563). กิจกรรมนันทนาการกลวิธีหนึ่งสู่การสูงวัยอย่างมีพลัง. *วารสารสังคมวิวัฒน์*, 11(2), 1-14.
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. *สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา*, 3(16), 1-19.
- ธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2550). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทธนธัชการพิมพ์ จำกัด.
- ศศธร สุมน. (2562). ความต้องการและองค์ประกอบของโปรแกรมนันทนาการเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิต ของผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้บริการในศูนย์ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ. *วารสารคณะพลศึกษา*, 22(2), 70-81.
- ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (TPAK) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.). (2563). *REGENERATING Physical Activity in Thailand after COVID-19 Pandemic: พื้นที่กิจกรรมทางกายในประเทศไทยหลังวิกฤตโควิด-19*. นนทบุรี: บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทยในมิติความต่างเชิงพื้นที่ พ.ศ.2564*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *การพัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- Butler, G. D. (2007). *Introduction to community recreation*. New York: Mason Press Inc.
- Chubb, M. (1981). *One third of our time?: An introduction to recreation behavior and resources*. New Jersey: Wiley.
- Kelly, J. R. (1996). *Leisure*. Boston: Allyn and Bacon.

ภูมิปัญญาอาหารชุมชนกุฎีจีน

CULINARY WISDOM OF THE KUDI CHIN COMMUNITY

ศศิธร ศรีทองเพ็ง และจุฑามาศ พีรพัชระ

Sasithon Srithongphong and Chutamas Peeraphatchara

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

E-mail: sasithon-s@rmutp.ac.th

Received January 26, 2024; Revised March 4, 2024; Accepted April 24, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาอาหารจำแนกตามเชื้อสายชุมชนกุฎีจีน และศึกษาวัฒนธรรมการบริโภคอาหารชุมชนกุฎีจีน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้สืบเชื้อสายโปรตุเกส ญวน ไทย เชื้อสายละ 6 คน รวม 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แก่นสาระ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือโดยใช้วิธีตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า ภูมิปัญญาอาหารชุมชนกุฎีจีนประกอบด้วย ข้อมูลภูมิปัญญาอาหาร 3 เชื้อสาย 53 รายการ ได้แก่ เชื้อสายโปรตุเกส 20 รายการ เชื้อสายญวน 8 รายการ เชื้อสายไทย 25 รายการ วัฒนธรรมการบริโภคอาหารชุมชนกุฎีจีน แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวัฒนธรรมการทำอาหาร ในอดีตส่วนใหญ่ทำอาหารเพื่อรับประทานกันเองทุกมื้อ เนื่องจากเป็นอาหารเฉพาะของเชื้อสาย ปัจจุบันนิยมซื้อรับประทานเพราะความเร่งรีบในชีวิตประจำวัน 2) ด้านวัฒนธรรมการรับประทานอาหาร นิยมรับประทานอาหารเช้าประเภท กาแฟ ขนมปัง มื้อกลางวันรับประทานอาหารจานเดียว มื้อบ่ายรับประทานขนม และชา กาแฟ มื้อเย็นมักจัดเป็นสำหรับ 3) ด้านวัฒนธรรมการใช้อุปกรณ์การทำอาหาร และภาชนะ ในอดีตนิยมใช้เป็นเครื่องทองเหลือง ไม้ ภาชนะนิยมใช้เครื่องทองเหลือง แก้วเจียรไน กระเบื้องเคลือบ สังกะสีเคลือบ ปัจจุบันใช้ตามสมัยนิยมที่หาซื้อได้สะดวก งานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะให้จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่นดั้งเดิม และสร้างความตระหนักให้คนรุ่นใหม่เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่น

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาอาหาร, วัฒนธรรมอาหาร, มรดกอาหาร, วิถีชีวิต, ชุมชนกุฎีจีน

Abstract

This research is a phenomenological qualitative study. The objectives are to examine the information on the culinary wisdom classified according to the lineages of the Kudi Chin community and to study the food consumption culture of the Kudi Chin. The informants included six people of Portuguese, Vietnamese, and Thai descent, totaling 18 people. The data collection tools were unstructured in-depth interviews and non-participant observation. Data analysis was conducted using essence analysis, and reliability was checked with data triangulation.

The results indicated that the culinary wisdom of the Kudi Chin community consists of information on food wisdom from three lineages with 53 recipes, including 20 recipes from Portuguese cultural heritage, eight recipes from Vietnamese cultural heritage, and 25 recipes from Thai cultural heritage. The food consumption culture of the Kudi Chin community is divided into three areas: 1) Culinary culture - In the past, most people cooked food for themselves to eat every meal because it was a specific food of the lineage; however, nowadays, it is popular to purchase meals due to the busy pace of daily life. 2) Eating culture - It is popular to have tea or coffee with bread for breakfast and eat a single dish for lunch. In the afternoon, snacks and tea and coffee are consumed. Dinner is usually arranged as a set of dishes on a table. 3) Culture involving use of equipment and utensils - In the past, cooking utensils were commonly made of brass and wood, and utensils were commonly brass, cut glass, glazed tiles, and zinc coated. Nowadays, they are used in accordance with the current fashion and are conveniently bought. Based on this research, recommendations include organizing activities to promote knowledge about traditional local culinary wisdom and creating awareness to allow new generations see the importance of local food wisdom.

Keywords: Culinary wisdom, Food culture, Food heritage, Way of life,
Kudi Chin community

บทนำ

ภูมิปัญญาของชุมชนเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบวิถีชีวิต เชื้อชาติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรมที่ได้พัฒนาสืบทอดต่อกันมา เป็นผลของการใช้สติปัญญาปรับตัว กับสถานะต่าง ๆ (วิมเนศวร ทะกอง และคณะ, 2566) เกิดเป็นมรดกภูมิปัญญาของครอบครัว (จีนีเพ็ญ มะลิสุวรรณ และมินา ระเด่นอาหมัด, 2564) ผู้ที่เดินทางเพื่อการค้า การทูต การเผยแพร่ศาสนา

นำความรู้ด้านอาหาร วัตถุดิบ กรรมวิธีการปรุง จากวัฒนธรรมของตนเองมาแลกเปลี่ยนปรับประยุกต์กับอาหารในท้องถิ่นกลายเป็นภูมิปัญญาอาหารเฉพาะถิ่น (รณภพ นพสุวรรณ และคณะ, 2566) โดยองค์การยูเนสโก UNESCO จัดให้ภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และเป็นเครื่องมือสร้างมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ สามารถสร้างรายได้มูลค่ากว่า 186.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ (Bhoophala & Daenebuppha, 2022) สำหรับประเทศไทย พบว่า ในปี 2562 มีการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในประเทศสูงถึง 1.90 ล้านล้านบาท (Ministry of Tourism & Sports, 2019) ด้วยความสำคัญของภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่นที่เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเกิดความต้องการประสบการณ์ที่แปลกใหม่ จึงเดินทางไปยังแหล่งผลิตอาหารที่มีความน่าสนใจ มีเรื่องเล่า มีเอกลักษณ์ มีภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร (กติกากลิ่นจันทร์แดง และศิริเพ็ญ ดาบเพชร, 2564)

ชุมชนกุฎีจีนมีต้นทุนทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจที่น่าสนใจ และทรงคุณค่ามาก (คณะกรรมการธิการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สถาบันบัญญัติแห่งชาติ, 2562) เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีอายุถึง 254 ปี ในชุมชนมีชาวโปรตุเกส ญวน และไทย อพยพจากกรุงศรีอยุธยามาตั้งถิ่นฐาน แต่ละชนชาติต่างก็มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ วิธีการกินที่แตกต่างกัน มีการสืบทอดส่งต่อมาถึงรุ่นลูกหลานกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และสามารถต่อยอด พัฒนา เพิ่มมูลค่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ (วงศ์วิภา โสสุวรรณ และคณะ, 2564) นอกจากชนเผ่ากุฎีจีน ซึ่งเป็นชนโบราณที่คนไทยเชื้อสายโปรตุเกสได้ทำสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายแล้วพบว่ามีอาหารคาวหวานที่ผสมวัฒนธรรมอีกหลายรายการ ตกทอดมาถึงรุ่นลูกหลาน เป็นอาหารที่นิยมทำรับประทานกันเองภายในครอบครัว ซึ่งแม้จะมีการถ่ายทอดส่งต่อกันในครอบครัว แต่ยังไม่มีการบันทึกอย่างเป็นระบบ และไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อองค์ความรู้ภูมิปัญญาอาหารชุมชนกุฎีจีนดังกล่าว อาจถูกกลืนหายไปกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในไม่ช้า

บทความวิจัยนี้นำเสนอประเด็นภูมิปัญญาอาหารชุมชนกุฎีจีน โดยมีเป้าหมายในการรวบรวมเก็บบันทึกข้อมูลรายการภูมิปัญญาอาหารชุมชนกุฎีจีน และวัฒนธรรมการบริโภคอาหารในชุมชน ที่สามารถใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแก่ผู้ต้องการเดินทางเพื่อสร้างประสบการณ์ด้านอาหาร สร้างมูลค่าให้กับภูมิปัญญาอาหารชุมชนให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เป็นที่รู้จัก ต่อยอดการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร และอนุรักษ์ให้ภูมิปัญญาอาหารชุมชนกุฎีจีนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหล่านี้คงอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาอาหารจำแนกตามเชื้อสายชุมชนกุฎีจีน
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการบริโภคอาหารชุมชนกุฎีจีน

การทบทวนวรรณกรรม

1. มรดกทางวัฒนธรรมด้านอาหาร

เป็นสิ่งจำเป็นต่อการบรรลุผลสำเร็จด้านความมั่นคงทางอาหาร การได้มาซึ่งวัฒนธรรมอาหารแบบดั้งเดิมผ่านการกลั่นกรองมาเป็นอย่างดีจากชุมชนที่ส่งต่อทักษะชีวิตและความสามารถ แนวปฏิบัติ พิธีกรรม เทศกาล เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น วัฒนธรรมเป็นความรู้ ทักษะ ที่สร้างขึ้นผ่านประสบการณ์การเลี้ยงดูที่มีครอบครัวเป็นกุญแจสำคัญ ปาจารย์ กิจกาญจน์กุล (2566) กล่าวว่า วัฒนธรรมด้านอาหาร เกิดจากการผสมผสานทางวัฒนธรรม จากการอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน อาหารถือเป็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (UNESCO, 2023) ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ (ชินีเพ็ญ มะลิสุวรรณ และมีนา ระเด่นอาหมัด, 2564) สรุปได้ว่า มรดกทางวัฒนธรรมด้านอาหาร เกิดจากภูมิปัญญา ทักษะชีวิต วิถีชีวิต ความสามารถในการประกอบอาหาร ประยุกต์อาหาร ที่สั่งสมและสืบทอดต่อกันมาจนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านอาหาร ซึ่งนับว่าเป็นมิติทางวัฒนธรรมที่มีบทบาทในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน

2. ภูมิปัญญาอาหาร

เป็นหลักความรู้ในการประกอบอาหารที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ผ่านกระบวนการเรียนรู้ พัฒนา ปรับเปลี่ยน ผสมผสานการทำอาหารจากแหล่งที่มาเดิมกับถิ่นฐานใหม่ ถ่ายทอดสืบทอดให้ทายาท (ณิชนน ภมร และพัชรี ตันติวิภาวิน, 2563) สอดคล้องกับ สุพจน์ สุณา และคณะ (2566) ให้ทัศนะว่า ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสมความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของบุคคลหนึ่งหรือชุมชนหนึ่ง เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้การดำรงชีวิตให้อยู่รอดในสังคม สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาอาหารเป็นความรู้ด้านอาหารที่คนในชุมชนนั้นคิด สร้างสรรค์ ประกอบเป็นอาหารที่นิยมรับประทานในชุมชน แสดงออกถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมการกินของผู้คนในชุมชนนั้น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมทั้งมีการสืบทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น

3. ชุมชนกุยจิ้น (หรือกะตี่จิ้น)

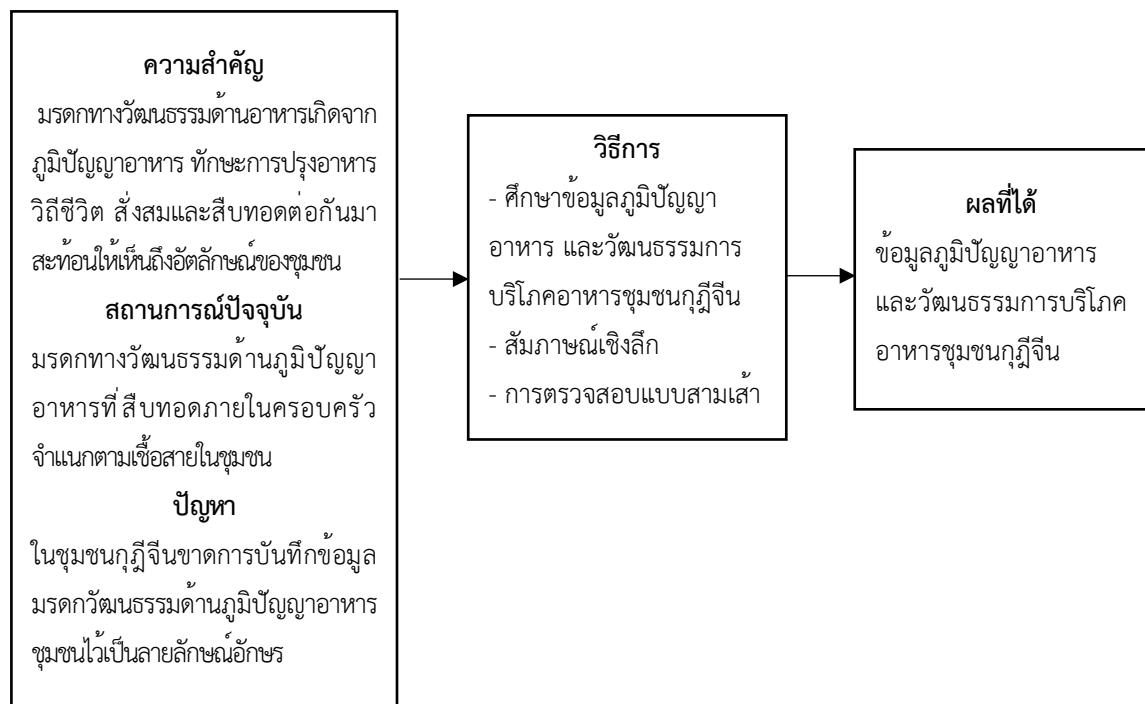
เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ริมคลองวัดกัลยาณ ถนนเทศบาล 1 แขวงวัดกัลยาณ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2311 สมัยกรุงธนบุรี มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ อดีตมีเชื้อสายโปรตุเกส ญวน ไทย จีน ภายหลังมีการย้ายราชธานีจากจีนจึงย้ายไปอยู่ที่ตลาดน้อย มีวัฒนธรรมวิถีการกินอยู่ต่างกันในแต่ละเชื้อสาย (จุฬาลักษณ์ จารุจตุรรัตน์ และวงศ์ทอง เขียนวงศ์, 2560) ชาวโปรตุเกสอพยพมาจากอยุธยาครั้งเสียกรุงครั้งที่ 2 โดยตามเสด็จพระเจ้าตากสินมหาราชไปร่วมรบกับเอกราชที่เมืองจันทบุรี ได้รับพระราชทานที่ดินให้ปลูกสร้างบ้านเรือน คุณพ่อกอร์โดตั้งชื่อที่ดินผืนนี้ว่า ค่ายขางตาครุส (Santa Cruz) เป็นภาษาโปรตุเกส แปลว่า ไม้กางเขนศักดิ์สิทธิ์ ต่อมา จึงได้สร้างวัดขางตาครุส ซึ่งเป็นวัดคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก จึงทำให้มีผู้สืบเชื้อสายโปรตุเกสนับถือศาสนาคริสต์อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันชาวโปรตุเกสยังมีคนทำอาหารที่สืบทอดกันมาอยู่บ้างแต่ก็ทำรับประทานกันเฉพาะในครอบครัวเท่านั้น มีเพียงขนมฝรั่งกุยจิ้นที่มีการทำเพื่อจำหน่าย มีการทำอาหารที่ได้รับการสืบทอดมาทำบุญที่โบสถ์เพื่อแลกเปลี่ยนรับประทานอาหารร่วมกัน ลิ้มรสรสชาติอาหารแบบดั้งเดิมที่แต่ละ

ครอบครัวได้ทำมา และมีการทำขนมที่นิยมทำรับประทานกันในช่วงเทศกาลเท่านั้น ได้แก่ ช่วงวันคริสต์มาส ผู้สืบเชื้อสายโปรตุเกสนิยมทำขนมกุดสลัง ชาวญวนเป็นเชื้อสายที่ตามเสด็จพระเจ้าตากสินมหาราชมาจากเมืองจันทบุรี ในอดีตมีผู้อาศัยอยู่ในชุมชนไม่มากนัก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระราชทานให้กับชาวต่างชาติที่ร่วมรบครั้งเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 เชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่ในชุมชนกุฎีจีนในอดีตจะเข้ามาเพื่อทำงานบ้านให้กับคนเชื้อสายโปรตุเกส ซึ่งมักจะรับราชการมียศบรรดาศักดิ์ เมื่อเวลาผ่านไปมีทายาทและผู้ที่ย้ายมาอาศัยอยู่ในชุมชนเพิ่มขึ้น มีทั้งแต่งงานกับคนเชื้อสายโปรตุเกส และย้ายมาอยู่เพื่อประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ย่านกุฎีจีนยังมีปัจจัยพื้นฐานในการขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ (Serisakul & Ovattvoravarunyou, 2022) และมีวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย มีอัตลักษณ์ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้ (วงศ์ภา โสสุวรรณ และคณะ, 2564)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามข้อมูลที่ได้ศึกษา ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ที่มุ่งทำความเข้าใจประเด็นหลักเกี่ยวกับปรากฏการณ์ในชีวิตมนุษย์ (Langdrige, 2007) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จัดทำข้อมูลภูมิปัญญาอาหารจำแนกตามเชื้อสายในชุมชนกุฎีจีน มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย ผู้สืบเชื้อสายชาวโปรตุเกส ญวน และไทย ที่อาศัยอยู่ในชุมชนกุฎีจีน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความมาของอาหาร และมีทักษะในการทำอาหารภูมิปัญญาที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ เชื้อสายละ 6 คน รวม 18 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ในการพิจารณาขนาดตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้ผู้ให้สัมภาษณ์ประมาณ 5 - 30 บุคคล (ประไพพิมพ์ สุธีสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์, 2559)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ให้ข้อมูลตอบอย่างอิสระ มีการตรวจสอบเนื้อหาข้อมูลคำถามโดยที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องในชุมชนกุฎีจีน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแนวคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และให้ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามแบบอิสระ โดยผู้สัมภาษณ์มีหน้าที่รับฟัง และเก็บรวบรวมประเด็นสำคัญที่ต้องการ บันทึกเนื้อหาข้อมูลตั้งคำถามให้ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถาม โดยใช้วิธีการสื่อสารในการสนทนาอย่างตรงประเด็นและตรงเป้าหมายให้มากที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการถอดเทปบทสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ อ่านข้อมูล และวิเคราะห์แก่นสาระ ประกอบด้วย การทำความเข้าใจกับข้อมูล การทำให้เกิดข้อมูลเบื้องต้น การค้นหาแก่นสาระ การตรวจสอบซ้ำแก่นสาระ การระบุและตั้งชื่อแก่นสาระ และการรายงาน (Thompson, 2022) ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลใช้วิธีตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูล (Data Triangulation) (บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์, 2561)

การวิจัยครั้งนี้มีการอ้างอิงผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยสัญลักษณ์ P ตามด้วยหมายเลขผู้ให้ข้อมูล และประโยคคำพูด (Quotation) ในขั้นตอนนำเสนอผลการวิจัย

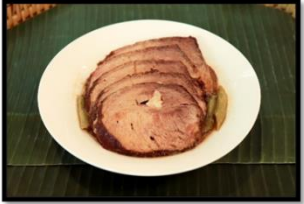
ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ข้อมูลภูมิปัญญาอาหารจำแนกตามเชื้อสายชุมชนกุฎีจีน

1. ภูมิปัญญาอาหารเชื้อสายโปรตุเกส พบว่า มีอาหารภูมิปัญญาเชื้อสายโปรตุเกส 20 รายการ ประกอบด้วย 1) อาหารคาว 12 รายการ ได้แก่ เนื้อซัลโม ต้มมะฝาด ต้มเค็มโปรตุเกส มักกะโรนี-ต้มใส่ไก่ เจ้าเจา แกงเหงาหงอด เนื้อน้ำมัน สตูว์ หมูเค็ม หมูผัดผักกับกากหมู สัฟแฮก หมูอบมันฝรั่งทอด 2) อาหารจานเดียว 2 รายการ ได้แก่ ขนมจีนแกงไก่คั่ว ก๋วยเตี๋ยวเนื้อ 3) อาหารว่าง 2 รายการ ได้แก่ ขนมปังไส้ สัฟแฮก กะหรี่ปั๊บน้ำสัฟแฮก 4) อาหารหวาน 4 รายการ ได้แก่ ขนมฝรั่งกุฎีจีน ขนมหน้านวล กุดสลึง กวยดัส

P18 “...ที่บ้านทุกคนชอบกินเนื้อซัลโม แต่มีขั้นตอนทำยุ่งยาก เลยไม่ค่อยได้ทำบ่อยนัก...”

แผนภาพที่ 2 แสดงข้อมูลภูมิปัญญาอาหารจำแนกตามเชื้อสายชุมชนกูกูจิ้น

	เนื้อซัลโม (โปรตุเกส) เป็นอาหารที่นำเนื้อวัวแห้งด้วยมีดปลายแหลม สอดแทรกเครื่องเทศที่คั่วแล้ว ตามด้วยมันเนื้อแข็ง คลุกเคล้ากระเทียม พริกไทย รากผักชี นำไปทอดและตุนต่อจนสุก ปรงรสด้วยเกลือ ใส่ถั่วแขก พอสูกนำมาหั่นเป็นชิ้นบาง เนื้อมีสีน้ำตาล เนื้อนุ่ม หอมกลิ่นเครื่องเทศ รสชาติกลมกล่อม เน้นรสชาติธรรมชาติ
	ขนมจีนญวน (ญวน) ประกอบด้วย ขนมจีน หมูยอ ใส่ผัก หัวไชเท้า แครอท ถั่วงอก ใบสาระแน ผักกาดแก้ว แตงกวา ราดด้วยน้ำจิ้ม ที่ทำจากน้ำส้มสายชู น้ำตาล เกลือ ใส่ถั่วลิสงคั่วบด รสเค็มเปรี้ยวและหวานตาม
	ขนมจีนแกงเขียวหวาน (ไทย) แกงเขียวหวาน เป็นอาหารไทยประเภทแกง ประกอบด้วย เนื้อปลาราย เครื่องแกงเขียวหวาน กะทิ ใส่มะเขือเปราะ มะเขือพวง พริกขี้หนู กระชาย ใบโหระพา ใบมะกรูด ปรงรสด้วยน้ำตาลปี๊บ น้ำปลา ลักษณะน้ำแกงเข้มข้น สีเขียว หอมเครื่องแกง รสชาติเผ็ด เค็ม หวานมัน รับประทานกับขนมจีน

แผนภาพที่ 3 แสดงตัวอย่างอาหารเชื้อสายโปรตุเกส ญวน และไทย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 วัฒนธรรมการบริโภคอาหารชุมชนก๊วยจิ้น

1. วัฒนธรรมการทำอาหาร ในอดีตชาวโปรตุเกสแต่ละครอบครัวจะทำอาหารเพื่อรับประทานกันเองทุกมื้อ เนื่องจากเป็นอาหารเฉพาะและไม่มีจำหน่าย และส่วนใหญ่รับราชการมียศศักดิ์ มักจะมีแม่ครัวทำอาหารให้รับประทาน ครอบครัวที่มีสมาชิกจำนวนมากนิยมทำอาหารในปริมาณมาก เพื่อเลี้ยงลูกหลานในบ้าน นำไปแบ่งปันให้ญาติ เพื่อนบ้าน และจำหน่ายในชุมชนเพื่อนำกำไรมาซื้อวัตถุดิบทำอาหารเลี้ยงคนในครอบครัว มื้อเช้าส่วนใหญ่เป็นพวกขนมปัง ชา กาแฟ เนื่องจากสะดวกรวดเร็ว มื้อกลางวันนิยมทำเป็นอาหารจานเดียว เพราะต้องทำงานตลอดไม่สะดวกจัดเป็นสำหรับ ส่วนมื้อเย็นนิยมจัดเป็นสำหรับนั่งล้อมวงรับประทานพร้อมกันทั้งครอบครัว อาหารของเชื้อสายโปรตุเกสนิยมรับประทานอาหารที่ออกรสของวัตถุดิบธรรมชาติ ปรงน้อย กลิ่นเครื่องเทศไม่แรง นิยมทำอาหารออกรสชาติกลมกล่อมต่างจากอาหารของชาวโปรตุเกสที่มีกลิ่นเครื่องเทศค่อนข้างแรง และรสชาติหวานและเค็มจัด สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นเพราะได้รับอิทธิพลการทำอาหารจากคนไทยที่แต่งเข้ามาในบ้านหรืออยู่ในพื้นที่ที่นิยมปรุงอาหารรสชาติกลมกล่อม ส่วนอาหารของเชื้อสายญวน ชาวญวนในชุมชนเป็นชาวญวนที่อพยพมาจากเมืองจันทบุรี อาหารญวนในชุมชนจึงมีความคล้ายคลึงกับอาหารของทางจันทบุรี มีการนำเอาวัฒนธรรมการทำอาหารของชาวญวนเมืองจันทน์มาทำรับประทานในครอบครัว แต่ในชีวิตประจำวันนิยมรับประทานอาหารโปรตุเกส เพราะส่วนใหญ่แต่งงานเข้าเชื้อสายโปรตุเกส บางครอบครัวมีการต้อนรับแขกฝรั่งเป็นประจำเนื่องจากรับราชการทางการทูต อาหารญวนในบ้านจึงมี

การปรับรสชาติให้ถูกปากชาวต่างชาติ เชื้อสายไทยในชุมชนกุฎจีนนิยมทำอาหารไทยทั่วไปและฝึกหัดทำอาหารโปรตุเกสและญวนบ้าง การสืบทอดการทำอาหารจากรุ่นสู่รุ่นมักเป็นแบบดูและจำ ช่วยทำงานเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะ ความชำนาญในการทำอาหารในเชื้อสายของตนเอง ปัจจุบันส่วนใหญ่นิยมซื้ออาหารที่ปรุงสำเร็จหรืออาหารตามสั่ง เนื่องจากทำงานทั้งภายในและภายนอกชุมชน ไม่มีเวลาประกอบอาหารในชีวิตประจำวัน หากทำรับประทานเองในครอบครัวนิยมทำอาหารที่มีขั้นตอนทำง่าย ไม่ยุ่งยากสามารถทำได้รวดเร็ว อาหารที่มีขั้นตอนการทำยุ่งยากมักนิยมทำในโอกาสพิเศษ หรือวันสำคัญที่มีญาติพี่น้องมารวมตัวกัน เช่น งานฉลองวัด วันคริสต์มาส เป็นต้น

P1 “...ของบ้านพี่วันธรรมดาเน้นทำอาหารปรุงง่าย ทำไวกินไวเพราะต้องทำงานหน้าเตาตลอด มือเช้าจะเป็นพวกขนมปัง ชา กาแฟ มือเที่ยงก็เน้นที่ทำสะดวก กินสะดวก อย่างอาหารจานเดียว มือเย็นจะจัดอาหารเป็นสำหรับ ถ้าเป็นอาหารที่ทำยากมักทำช่วงวันพิเศษที่มีสมาชิกในครอบครัวมาจتماع เยอะ ๆ จะได้ช่วยกันทำ...”

P10 “...บ้านเรามีลูกหลานเยอะ ปกติจะทำอาหารทีละมาก ๆ ใส่หม้อใหญ่ตั้งไว้ ใครหิวเมื่อไหร่ก็มาตักกินได้เลย ทำเพื่อขายในชุมชนด้วย เอากำไรมาทำให้ลูกหลานกินกัน ทำแบบนี้ประหยัดกว่า ได้กินของอร่อย คุณภาพดีอีกด้วย ส่วนมือเย็นนั่งรวมกันรับประทานเป็นสำหรับ...”

2. วัฒนธรรมการกิน วัฒนธรรมการกินในอดีตและปัจจุบันมีความคล้ายคลึงกัน มือเช้านิยมรับประทานขนมปัง ข้าวต้ม ข้าวแกง ปัจจุบันมือเช้าและมือกลางวัน เน้นซื้อเป็นอาหารที่ปรุงสำเร็จ เช่น ขนมปัง ชา กาแฟ ก๋วยเตี๋ยว ขนมปังทาไส้พาย อาหารตามสั่ง ส่วนมือเย็นยังมีการรับประทานภายในครอบครัวบ้างในวันที่กลับจากการทำงานเร็ว หากติดภารกิจจะซื้ออาหารมาจากภายนอกหรือสั่งซื้ออาหารแบบเดลิเวอรี่ อาจมีการจัดเป็นสำหรับในบางวันหากสมาชิกในครอบครัวอยู่กันครบ บางคนยังนิยมดื่มกาแฟหรือขนมหวานปิดท้ายมื้ออาหาร ส่วนขนมและของว่างอื่น ๆ รับประทานทั้งวันตามความต้องการของแต่ละบุคคล ในช่วงเทศกาลถือศีลมหาพรต ผู้นำถือศาสนาคริสต์งดรับประทานเนื้อสัตว์บกและสัตว์ปีก และรับประทานเฉพาะเนื้อสัตว์น้ำ หรืองดเนื้อสัตว์ในช่วงนี้ ในชุมชนจึงนิยมรับประทานยำทวาย หรือรับประทานอาหารคล้ายการกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีน ผู้สืบเชื้อสายญวนนิยมรับประทานอาหารเมนูคล้ายคลึงกับชาวญวนที่เมืองจันทบุรี โดยรับประทานอาหารต่าง ๆ คู่กับน้ำจิ้มออร์สเปรี้ยวหวานที่ใส่น้ำส้มสายชู น้ำตาล และใส่ถั่วลิสงบูน มีเมนูขนมจีนญวนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในชุมชน ซึ่งใส่ขนมจีน หมูยอ แครอท หัวไชเท้า แตงกวา และถั่วงอกทำให้แตกต่างจากขนมจีนญวนโดยทั่วไป อาหารญวนนาน ๆ จะทำรับประทานสักครั้ง ช่วงที่มีญาติจากเมืองจันทบุรีมาเยือน

P2 “...บ้านป้ายังทานอาหารแบบดั้งเดิมหลายเมนู แต่บ้านอื่นจะไม่ค่อยเห็นแล้ว ไม่ค่อยมีใครทำทานกัน ต่างก็แยกย้ายออกไปพักอาศัยภายนอกชุมชน ก็จะกลับมาทานอาหารแบบเก่ากันตอนมางานฉลองวัด ช่วงเทศกาลคริสต์มาส จะมีการทำอาหารจากบ้านต่าง ๆ ไปตั้งโต๊ะเลี้ยงกันก็อาจได้พบอาหารแบบดั้งเดิมบ้าง...”

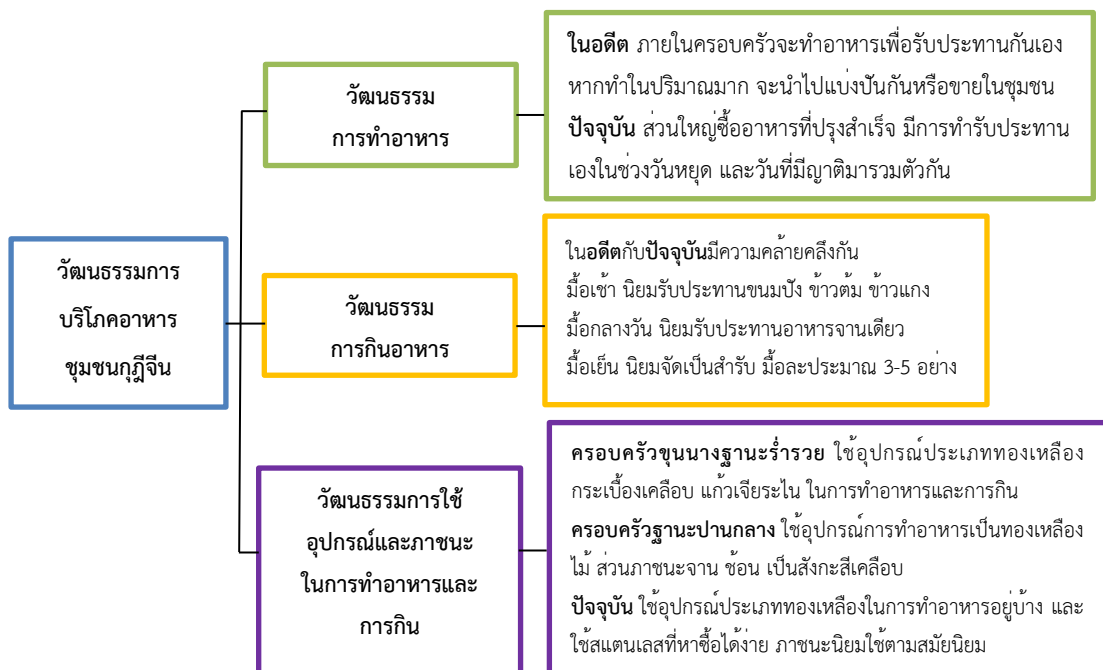
P3 “...ในช่วงถือศีลมหาพรต ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์จะงดรับประทานเนื้อสัตว์บกและสัตว์ปีก จะรับประทานเฉพาะสัตว์น้ำเท่านั้น และบางคนจะงดรับประทานเนื้อสัตว์ทั้งหมดในช่วงนี้ และนิยมทานยำทวายซึ่งเป็นอาหารที่ไม่ใส่เนื้อสัตว์...”

3. วัฒนธรรมการใช้อุปกรณ์และภาชนะ ในอดีตอุปกรณ์ในการทำอาหารและอุปกรณ์ในการกินใช้เป็นเครื่องทองเหลือง เช่น ทัพพี ซ้อนส้อม จาน ชาม ชัน กระทะทองเหลือง ถ้วยพิมพ์ขนม ที่คั้นกะทิ มีการใช้ภาชนะทำจากกระเบื้องเคลือบ แก้วเจียรไนในครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย หรือรับราชการ มียศศักดิ์ค่อนข้างสูง ส่วนครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง นิยมใช้เครื่องมือการทำอาหารเป็นทองเหลืองและไม้ เช่น ไม้พายสำหรับกวนขนม ทัพพีไม้ ส่วนภาชนะ จาน ซ้อน เป็นสังกะสีเคลือบ ในปัจจุบันพบว่ายังใช้เครื่องมือการทำอาหารเป็นทองเหลืองอยู่บ้าง มีการนำเครื่องผสมอาหารสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการทำขนม และใช้อุปกรณ์ทำจากสแตนเลสที่หาซื้อได้ง่าย ภาชนะนิยมใช้ตามสมัยนิยม ได้แก่ จาน ชามกระเบื้อง ซ้อนสแตนเลส

P8 “...คุณตาจะใช้อุปกรณ์ทำขนมทำจากทองเหลือง พิมพ์ขนมก็ใช้ เครื่องมือต่าง ๆ จะประดิษฐ์ขึ้นใช้เองภายในบ้าน ภาชนะใช้เป็นกระเบื้องเคลือบ ซ้อนส้อมตอนเด็ก ๆ เคยเห็นที่บ้านใช้ทองเหลือง เครื่องมือผสมแป้งเดิมทำจากไม้ซักรอก แต่ปัจจุบันใช้เครื่องมือสมัยใหม่ในการตีผสมแป้งเพราะรวดเร็ว ทุนแรงได้เยอะ...”

P12 “...เมื่อก่อนอุปกรณ์ใช้เป็นทองเหลืองเกือบทั้งหมด จานชามกระเบื้อง และแก้วเจียรไน ซ้อนส้อมทองเหลือง แต่ปัจจุบันก็ใช้ตามสมัยใหม่หาซื้อได้ง่าย เป็นพวกสแตนเลส จานกระเบื้อง...”

สรุป ข้อมูลวัฒนธรรมการบริโภคอาหารภูมิปัญญาชุมชนกุฎีจีน ตามแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 แสดงข้อมูลวัฒนธรรมการบริโภคอาหารภูมิปัญญาชุมชนกุฎีจีน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ข้อมูลภูมิปัญญาอาหารชุมชนกุฎีจีน เชื้อสายโปรตุเกส ญวน และไทย มีจำนวน 53 รายการ ประกอบด้วย 1) อาหารเชื้อสายโปรตุเกส 20 รายการ 2) อาหารเชื้อสายญวน 8 รายการ 3) อาหารเชื้อสายไทย 25 รายการ สโรชา ทรงสถาพร และธีระวัฒน์ จันทิก (2560) ศึกษาพบว่า ชนฝรั่งเศสกุฎีจีนสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยอยุธยาเฉพาะภายในครอบครัวเชื้อสายโปรตุเกส มีการพัฒนาเพิ่มหน้าขนมตามความเชื่อของชาวจีน โดยโรยน้ำตาลและแต่งผลไม้แห้งบนหน้าขนม ตั้งแต่ที่ไม่มีการแต่งหน้าขนม กติกา กลิ่นจันทร์แดง และศิริเพ็ญ ดาบเพชร (2564) กล่าวว่า ภูมิปัญญาอาหาร ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นภายในครัวเรือนผ่านความเชื่อและพิธีกรรม ได้ถูกนำมาสร้างการรับรู้เกี่ยวกับพื้นที่โดยเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางการท่องเที่ยว สอดคล้องกับวงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์ (2565) ที่ศึกษาพบว่า การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญา ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ สร้างแรงขับเคลื่อนในการสร้างสิ่งที่ดีให้กับชุมชนของตนเอง และจากแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ปี ระยะที่ 3 (พ.ศ.2566 - 2570) สำนักงานเขตธนบุรี โดยฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม มีโครงการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน สามารถใช้งบประมาณจัดกิจกรรมที่ประโยชน์ต่อชุมชนได้ตามเป้าหมายการพัฒนาชุมชนที่เกิดจากเบื้องล่าง (BOTTOM UP) โดยประชาชนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป (ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตธนบุรี, 2566)

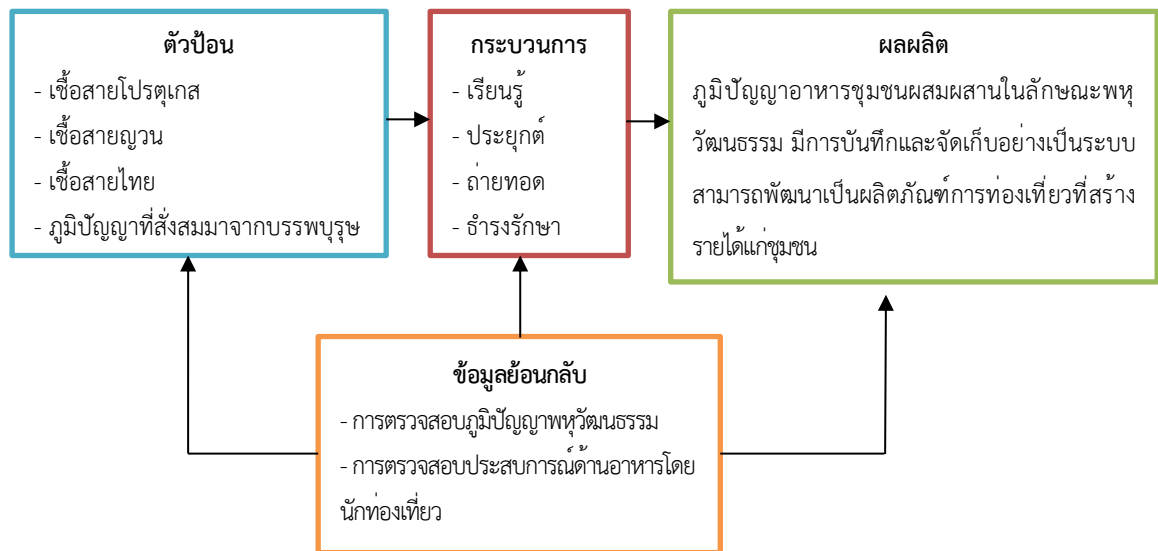
การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 วัฒนธรรมการบริโภคอาหารชุมชนกุฎีจีน ได้แก่ 1) วัฒนธรรมการทำอาหาร ในอดีตภายในครอบครัวจะทำอาหารเพื่อรับประทานกันเอง หากทำในปริมาณมาก จะนำไปแบ่งปันให้เพื่อนบ้านหรือขายในชุมชน ปัจจุบันภายในครอบครัวนิยมซื้ออาหารปรุงสำเร็จ มีการรับประทานเองในช่วงวันหยุด และวันที่มีญาติมารวมตัวกัน 2) วัฒนธรรมการรับประทานในอดีตกับปัจจุบันมีความคล้ายคลึงกัน ได้แก่ นิยมรับประทานขนมปัง ข้าวต้ม ข้าวแกง ในมื้อเช้า มื้อกลางวันนิยมรับประทานอาหารจานเดียว ส่วนมื้อเย็นจัดเป็นสำหรับ เชื้อสายโปรตุเกสส่วนใหญ่นิยมดื่มกาแฟปิดท้ายมื้ออาหาร ส่วนขนมจะรับประทานทั้งวันแล้วแต่ความสะดวกและความต้องการของแต่ละบุคคล 3) วัฒนธรรมการใช้อุปกรณ์และภาชนะ ครอบครัวขุนนางฐานะร่ำรวยนิยมใช้อุปกรณ์ในการทำอาหารและภาชนะเป็นทองเหลือง กระเบื้องเคลือบ แก้วเจียรไน ส่วนครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง นิยมใช้เครื่องมือในการทำอาหารเป็นทองเหลือง ไม้ ส่วนภาชนะ จานช้อน เป็นสังกะสีเคลือบ ปัจจุบันพบว่ายังมีการใช้เครื่องมือในการทำอาหารเป็นทองเหลืองอยู่บ้าง และมีการใช้สแตนเลสที่หาซื้อได้ง่ายโดยทั่วไป ภาชนะใช้ตามสมัยนิยม โดยแสนชัย และลลิตา ธีรวุฒิ (2559) กล่าวว่า ชุมชน กุฎีจีน เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรม มีมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน สามารถต่อยอดสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร สอดคล้องกับ จริญญา สุพรรณ

และคณะ (2565) พบว่า ภูมิปัญญาชุมชนด้านอาหาร สามารถนำมาสู่การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 5 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ของภูมิปัญญาอาหารชุมชนภูเก็ตในมุมมองเชิงระบบ จากตัวป้อนของสมาชิก 3 เชื้อสาย ร่วมกับภูมิปัญญาที่สั่งสมมาในอดีต ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ประยุกต์ ถ่ายทอด อารงรักษา ได้ผลิตของภูมิปัญญาอาหารชุมชนผสมผสานในลักษณะพหุวัฒนธรรม มีการบันทึกและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่สร้างรายได้แก่ชุมชน

สรุป

ภูมิปัญญาอาหารชุมชนภูเก็ตประกอบด้วย ข้อมูลภูมิปัญญาอาหาร 3 เชื้อสาย 53 รายการ ได้แก่ เชื้อสายโปรตุเกส 20 รายการ เชื้อสายญวน 8 รายการ เชื้อสายไทย 25 รายการ วัฒนธรรมการบริโภคอาหาร แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวัฒนธรรมการทำอาหาร ในอดีตนิยมทำอาหารรับประทานในครอบครัว ปัจจุบัน นิยมซื้ออาหารปรุงสำเร็จ มีการทำอาหารบ้างในบางโอกาส 2) ด้านวัฒนธรรมการรับประทานอาหาร ในอดีตกับปัจจุบันมีความคล้ายคลึงกัน มื้อเช้านิยมรับประทานขนมปัง ชา กาแฟ มื้อกลางวัน รับประทานอาหารจานเดียว มื้อเย็นนิยมจัดเป็นสำหรับ 3) ด้านวัฒนธรรมการใช้อุปกรณ์และภาชนะ ในอดีตครอบครัวขุนนางฐานะร่ำรวย ใช้อุปกรณ์ประเภททองเหลือง กระเบื้องเคลือบ แก้วเจียรไน ครอบครัวฐานะปานกลาง ใช้อุปกรณ์การทำอาหารเป็นทองเหลือง ไม้ ส่วนภาชนะจาน ช้อน เป็นสังกะสีเคลือบ ปัจจุบันใช้ตามสมัยนิยม งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาอาหาร สามารถนำข้อมูล

ไปใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์ด้านอาหารภูมิปัญญาชุมชน ปรีชา ตั้งสุขชัยศิริ และคณะ (2565) ศึกษาพบว่า วัฒนธรรม อาหารและแหล่งท่องเที่ยวไทย เป็น “Soft Power Diplomacy” สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้ประเทศไทยเป็นที่ยอมรับจากสังคมโลก สอดคล้องกับ นโยบายแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2566 - 2570 ซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนท่องเที่ยว ต่อยอดและสร้างคุณค่าจากทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม เอกลักษณ์ความเป็นไทย มีเป้าประสงค์ให้วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ความเป็นไทยคงอยู่ในสังคมสืบต่อไป (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2561)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผู้ที่มีความรู้ในการปรุงอาหารดั้งเดิมส่วนใหญ่ เป็นผู้สูงอายุ และคนรุ่นใหม่ไม่สนใจเรียนรู้และรับประทานอาหารดังกล่าว ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่นดั้งเดิม และนำข้อมูลจากงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการบอกต่อ สืบทอดให้เยาวชนในชุมชนรู้จักและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาอาหาร

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า คนรุ่นใหม่ไม่นิยมทำอาหารรับประทานเอง เนื่องจากส่วนใหญ่ทำงานภายนอกชุมชนและมีภารกิจเร่งรีบในชีวิตประจำวัน จึงนิยมซื้ออาหารรับประทานตามสะดวก อาจส่งผลให้การทำและการรับประทานอาหารที่เป็นภูมิปัญญาลดน้อยลง ดังนั้นจึงควรสร้างความตระหนัก และกระตุ้นให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่น และควรส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้อาหารดังกล่าวต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของชุมชนผ่านร้านอาหารในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาอาหารชุมชนภูิกิจิน

2.2 ควรนำผลจากการวิจัยครั้งนี้สู่การศึกษาตำรับและสำรับอาหารทั้ง 3 เชื้อสาย เพื่อต่อยอดและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กติกา กลิ่นจันทร์แดง และศิริเพ็ญ ดาบเพชร. (2564). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร ด้วยอัตลักษณ์ของอาหารท้องถิ่น. *วารสารชุมชนวิจัย*, 15(3). 145-157.

คณะกรรมการการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2562). *รายงานการจัดมหกรรม 6 ชุมชนย่านกะดีจีน 3 ศาสนา 4 ความเชื่อ เกื้อหนุนกันสู่สันติสุข*. กรุงเทพมหานคร: สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

- จริยา สุพรรณ, นุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย และรัตนพล ชื่นคำ. (2565). การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาเรื่องเล่าและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดลพบุรี. *วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ*, 4(3), 560-574.
- จุฬาลักษณ์ จารุจุฑารัตน์ และวงศ์ทอง เขียนวงศ์. (2560). การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมฝรั่งกุฎีจีน ด้วยการประยุกต์เอกลักษณ์ของชุมชนแขวงกัลยาณ์ เขตธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารสารสนเทศ*, 16(1), 77-85.
- ชินีเพ็ญ มะลิสุวรรณ และมีนา ระเด่นอาหมัด. (2564). การสื่อสารวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านชายแดนใต้ของไทย. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 13(2), 177-189.
- ณิชน ภมร และพัชรี ตันติวิภาวิน. (2563). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านภาคเหนือตอนบนของไทย. *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*, 6(2), 28-44.
- บุษกร เชี่ยวจินดาگانต์. (2561). เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*, 13(25), 103-118.
- ประไพพิมพ์ สุธีวสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 29(2), 32-48.
- ปาจริย์ กิจกาญจนกุล. (2566). องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารพื้นถิ่นมอญลุ่มน้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี. *วารสารศิลปะศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 23(1), 204-233.
- ปรีชา ตั้งสุขชัยศิริ, ณภัทร สำราญราษฎร์ และหงสกุล เมสนุกุล. (2565). แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของซอฟต์แวร์ด้านอาหารพื้นถิ่นจังหวัดสุโขทัย. *Journal of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University*, 4(2), 77-89.
- ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม. (2566). *ค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเขตธนบุรี.
- รณภพ นพสุวรรณ, จันทิมา เขียวแก้ว และสุจิตรา เปลิยนรุ่ง. (2566). การสืบสานภูมิปัญญามรดกวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นลึงกาสะบนแผ่นดินปลายด้ามขวานทองของไทย. *วารสารปราชญ์ประชาคม*, 1(1), 72-82.
- วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์. (2565). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาช่างศิลป์จังหวัดนครปฐม. *วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ*, 4(3), 443-456.
- วงศ์วิภา โสสุวรรณจินดา, ณัฐกานต์ รองทอง และสุรียะ ยอดฉิม. (2564). การตลาดเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ตามฐานอัตลักษณ์ชุมชน ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 8(1), 414-431.

- วิมเนศวร ทะกอง, สุทธินันท์ โสทธิธิ และพิศิษฐ์ชัย สุวรรณถาวร. (2566). ภูมิปัญญาอาหารพื้นถิ่น
จันทบุรี : การสร้างสรรค์ภาพถ่ายดิจิทัลจากเรื่องเล่าเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน.
วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร, 6(2), 92-102.
- สโรชา ทรงสถาพร และธีระวัฒน์ จันทิก. (2560). *แนวทางการสืบทอดการทำขนมฝรั่งกุฎีจีนจากผู้สูงอายุในชุมชนกุฎีจีน จังหวัดกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุพจน์ สุนา, ไพเลิศ โมฮัมหมัด, อาษา โมฮัมหมัด และชิตพล คุ่มสุพรรณ. (2566). แนวทางในการ
อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำน้ำตาลโตนด ตำบลเกยไชย อำเภอยะรัง จังหวัด
นครสวรรค์. *วารสารวิจัยและวิชาการบวรพัฒนา*, 1(1). 1-12.
- แสนชัย และลิขิต ธีรฤทธิ. (2016). *การออกแบบเรขศิลป์สำหรับการสร้างอัตลักษณ์ และส่งเสริม
ภาพลักษณ์ชุมชนกุฎีจีน*. ใน รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร. (2561). *แผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ปี
(พ.ศ.2561-2580) ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกรุงเทพมหานคร.
- Bhoophala, S., & Daengbuppha, J. (2022). THE DEVELOPMENT OF COMMUNITY-BASED
CULINARY TOURISM IN THAILAND. *Journal of Suvarnabhumi Institute of
Technogy (Humanities and Social Sciences)*, 8(1), 286-304.
- Jamie, T. (2022). A Guide to ,Abductive Thematic Analysis. *The Qualitative Report*, 27(5),
1410-1421.
- Langdrige, D. (2007). *Phenomenological Psychology: Theory, Research and Method*.
Pearson Education.
- Ministry of Tourism & Sports. (2019). *Tourism Situation in 2019*. Retrieved June 25, 2023.
from https://www.mots.go.th/download/article_20201104090605.pdf.
- Serisakul, N., & Ovatvoravarunyou, T. (2022). An Analysis of Social Networks for Driving
Bangkok's Learning City Concept A Case Study of Kadeejeen-Khlongsan
Neighborhood. *King Prajadhipok's Institute Journal*, 20(2).
- Thompson, J. (2022). A Guide to Abductive Thematic Analysis. *The Qualitative Report*,
27(5), 1410-1421
- UNESCO. (2023). *Creative Cities Network*. Retrieved 1 August, 2023. from <https://www.unesco.org/en/articles/preserving-heritage>.

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร สาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง ระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา

A MODEL FOR CURRICULUM DEVELOPMENT OF MUSIC TECHNOLOGY AND SOUND DESIGN IN UNDERGRADUATE INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

วรภพ ประสานตรี, ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ และสุรรัตน์ จินพงษ์

Woraphop Prasantri, Praphansak Phum-in and Sureerat Chinpong

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

E-mail: woraphop@pnru.ac.th

Received December 25, 2023; Revised March 18, 2024; Accepted April 24, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อกำหนดสมรรถนะของผู้เรียนในหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงโดยมีสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นฐาน และ 3) เพื่อพัฒนาต้นแบบหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง โดยมีรูปแบบการศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของผู้เรียนในหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงมีอยู่ 9 สมรรถนะที่สอดคล้องต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงโดยมีสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นฐาน มี 3 กระบวนการ ได้แก่ สมรรถนะและเป้าหมาย กระบวนการและการดำเนินการ และการเรียนรู้และการประเมิน โดยมีทั้งหมด 17 ขั้นตอน โดยมีฐานสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นเป้าหมายในการพัฒนาหลักสูตรซึ่งมีแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บัณฑิตเป็นสำคัญ 3) ต้นแบบหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง เป็นต้นแบบหลักสูตรเพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรทางเทคโนโลยีดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาโดยมีแนวทางการกำหนดเป้าหมายทางอาชีพที่สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียนที่ได้จากการวิจัยเพื่อให้ได้รายวิชาที่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งจากสมรรถนะของผู้เรียนสามารถนำไปสู่เป้าหมายได้ 2 ลักษณะกลุ่มอาชีพ ได้แก่ 1) อาชีพ Producer, Artist, Music Production และ 2) อาชีพ Sound Operator, Sound Engineer, Technician ในงานระบบเสียง และผู้ปฏิบัติงานทางด้าน Sound Recording, Sound Mixing

คำสำคัญ: เทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง, สมรรถนะของผู้เรียน, รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

Abstract

The objectives of this research were 1) to determine the competencies of students in the curriculum in the music technology and sound design program, 2) to develop a model for curriculum development in the music technology and sound design program with professional competency as the base, 3) to develop a prototype curriculum for the field of music technology and sound design. The research study format used a mixed methods research process, which had the 5-step research method. The tools used in the research included questionnaires and interviewed which collected data from a sample of 200 people.

The research results found that 1) there were 9 competencies of students in the music technology and sound design curriculum that were consistent with the needs of stakeholders. 2) The model for developing the music technology and sound design curriculum had professional competency as a base, consisting of 3 processes: competency and goals, process and performance, and learning and assessment, with a total of 17 steps, with the professional competency base as the goal in developing the curriculum, which had the concept of participation of graduate users as an important focus. 3) Prototype curriculum in music technology and sound design was a model curriculum to develop music technology curricula in higher education institutions with guidelines for setting career goals consistent with student competencies obtained from research and lead to courses that reflected learning outcomes. From the students' competencies, they could lead to the goals of 2 career groups: 1) producer, artist, music production and 2) sound operator, sound engineer, technician in sound system work, and practitioners in sound recording, sound mixing.

Keywords: Music technology and sound design, Competency, Curriculum development model

บทนำ

การพัฒนาทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างพลิกผัน (Disruptive Technology) โดยถูกกระทบมากที่สุดคือ “อุตสาหกรรมสื่อ” (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2563) การจัดการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีดนตรีจึงต้องพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคสังคมโดยเฉพาะผู้ใช้บัณฑิต หรือผู้ประกอบการทางเทคโนโลยีดนตรี การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตรงกับความต้องการ ซึ่งสมรรถนะทางเทคโนโลยีดนตรีจึงเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงจึงต้องมีรูปแบบ

การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม โดยมารุต พัฒนา (2562) ได้กล่าวไว้ในหนังสือออนไลน์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรร่วมสมัย” ไว้ว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรมีจุดเน้นร่วมกันคือ ความเป็นระบบของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งระบบดังกล่าวมีการเชื่อมโยงกัน ได้แก่ ระบบการออกแบบหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตรไปปฏิบัติและระบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เกิดสมรรถนะ ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรในพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วาสนา กิริติจำเริญ และอิสรา พลนงค์, 2566) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนข้ามศาสตร์แบบบูรณาการสมรรถนะ ด้านอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะเพื่อสร้างนวัตกรรมสำหรับสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ (กรภัทร เณลิมวงศ์ และคณะ, 2566) และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพแบบไตรภาคี (จิรพัส บพมาดย์ และคณะ, 2566)

ทั้งนี้การพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีฐานสมรรถนะที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรที่มีฐานสมรรถนะในการพัฒนาหลักสูตร จึงควรมีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับการได้มาซึ่งหลักสูตร ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อกำหนดสมรรถนะของผู้เรียนในหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง โดยมีสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นฐาน
3. เพื่อพัฒนาต้นแบบหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง

เทคโนโลยีดนตรี เป็นคำสมาสที่เป็นการประสมคำว่า “เทคโนโลยี” กับ “ดนตรี” โดยพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายว่า เทคโนโลยี หมายถึง วิทยาการที่นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติ ส่วนคำว่า ดนตรี หมายถึง เสียงที่ประกอบกันขึ้นเป็นทำนองเพลง (ราชบัณฑิต, 2554) ดังนั้น เทคโนโลยีดนตรี จึงหมายถึง การนำวิทยาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้สร้างสรรค์ผลงานทางดนตรี ซึ่งรวมไปถึงการออกแบบเสียง ปัจจุบันมีการจัดการเรียนทางเทคโนโลยีดนตรีในรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรทางด้านดนตรี ส่วนหลักสูตรทางเทคโนโลยีดนตรี ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาจำนวนไม่มากที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี

แนวคิดการสร้างสมรรถนะของผู้เรียน

สมรรถนะ (Competency) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ การใช้ชีวิตและการแก้ไขปัญหา สมรรถนะเป็นคุณสมบัติที่สามารถทำนายความสำเร็จในการทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าเชาว์ปัญญา (Intelligence) สมรรถนะจึงเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการเรียนรู้เพราะเป็นความสามารถที่ใช้การได้ในชีวิตและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยตรง (ทิตนา แคมมณี, 2562) ในการกำหนดสมรรถนะจึงต้องคำนึงถึงเป้าหมายในการประกอบอาชีพของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การกำหนดสมรรถนะส่งผลให้สามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้จึงต้องให้ผู้มีบัณฑิตมีส่วนร่วมในการกำหนดสมรรถนะของผู้เรียนในหลักสูตร

แนวคิดทฤษฎีการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรเป็นรูปแบบของกระบวนการจัดการศึกษาที่เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้ โดยมีการกำหนดเนื้อหาสาระของรายวิชา การจัดการเรียนการสอน การประเมินการสอน เพื่อให้กระบวนการต่าง ๆ นำไปสู่เป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองและก้าวสู่การพัฒนาสังคม (Taba, H., 1962) เพื่อให้หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ การออกแบบหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งการออกแบบหลักสูตรมีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโดยรูปแบบที่นิยมใช้ในปัจจุบันคือ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome-Based Education: OBE) โดยเริ่มจากสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้ ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้สอนออกแบบ การประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีความสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด (จิตติมา ญาณวงษา และคณะ, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ที่ให้ผู้มีบัณฑิตได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาผู้เรียนร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาที่ทำความร่วมมือในการผลิตบัณฑิต (ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565, 2565)

แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้มีแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับผู้เรียนในสาขาวิชาเทคโนโลยีและการออกแบบเสียงที่ต้องอาศัยการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง การแสวงหาองค์ความรู้นอกห้องเรียน (ทิตนา แคมมณี, 2557, น.96) เพื่อให้เกิดประสบการณ์จากแหล่งงานจริงที่มีในภาคธุรกิจ ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, B., S., 1956) ซึ่งมีความสอดคล้องกับรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 และการจัดทำหลักสูตรในปัจจุบันมีแนวความคิดการออกแบบการเรียนรู้ย้อนกลับ (Backward Design) โดยให้ความสำคัญกับผลที่ผู้เรียนจะได้รับเป็นเป้าหมายหลัก โดยจะออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน (Mctighe, J., & Wiggins, G., 2011)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง ระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา” เป็นการวิจัยวิธีผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีกระบวนการแนวความคิด ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยวิธีผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมี 5 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การกำหนดสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง ระยะที่ 2 การศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการพัฒนา

หลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง ระยะที่ 4 การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนา
หลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง และระยะที่ 5 การประเมินรูปแบบการพัฒนา
หลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง

ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรี หรือสาขาวิชาอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้อง อาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องทางเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง อาจารย์ผู้สอน
รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับฟิสิกส์ทางเสียง อาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน
ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง ผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีดนตรีและการ
ออกแบบเสียง และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรี หรือสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจาก
5 มหาวิทยาลัย ได้แก่ 1) วิชาเอกเทคโนโลยีดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2) กลุ่มวิชา
เทคโนโลยีวิศวกรรมดนตรี วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต 3) สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรม
ผลิตดนตรี วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 4) สาขาวิชาวิศวกรรมคอนเสิร์ต
และมัลติมีเดีย คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ 5) สาขาวิชาวิศวกรรมดนตรีและ
สื่อประสม วิทยาลัยวิศวกรรมสังคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ อาจารย์
ประจำหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรี หรือสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 คน อาจารย์
ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับฟิสิกส์ทางเสียง จำนวน 6 คน อาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ
หลักสูตรและการสอน จำนวน 6 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง
โดยทำงานในสายงานเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง จำนวน 4 คน ผู้ประกอบการด้าน
เทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง จำนวน 4 ท่าน

2. กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม จำนวน 160 คน ได้แก่ อาจารย์ประจำ
หลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรี หรือสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 คน อาจารย์ผู้สอนรายวิชา
ที่เกี่ยวข้องทางเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง จำนวน 10 คน อาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ
ฟิสิกส์ทางเสียง จำนวน 10 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง โดยทำงานในสาย
งานเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง จำนวน 10 คน ผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีดนตรีและการ
ออกแบบเสียง จำนวน 10 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรี หรือสาขาวิชา
อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 100 คน โดยใช้เกณฑ์ของยามาเน (Yamane, 1967)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการหาคุณภาพของเครื่องมือโดยทำการวิเคราะห์หาค่า
ดัชนีความสอดคล้อง โดยเลือกเกณฑ์ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พร้อมนำเครื่องมือไปทำการ

ขออนุญาตคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (Ethics) ก่อนทำการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยเครื่องมือดังนี้

1. แบบสอบถาม โดยเป็นข้อคำถามแบบมีโครงสร้าง
2. แบบสัมภาษณ์ โดยเป็นข้อคำถามแบบกึ่งโครงสร้างปลายเปิด
3. แบบสนทนากลุ่ม โดยเป็นข้อคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีดำเนินการวิจัยซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอน ได้ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล 1 ปี 3 เดือน โดยในระยะที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 160 ชุด ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างและมีการประเมินค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert Scale) ระยะที่ 2 เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ปลายเปิดแบบไม่มีโครงสร้าง จำนวน 5 คน ระยะที่ 3 เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม จำนวน 13 คน ระยะที่ 4 เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม จำนวน 13 คน และระยะที่ 5 เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลทางสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ในการแปลผลทางสถิติ
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างปลายเปิด ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการจำแนกเป็นหมวดหมู่และการแยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อกำหนดสมรรถนะของผู้เรียนในหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง ซึ่งจากระบวนการวิจัยสามารถสรุปผลได้ว่า

สมรรถนะของผู้เรียนในหลักสูตร สาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง หรือหลักสูตรทางเทคโนโลยีดนตรีควรมีสมรรถนะ ดังนี้ 1) สามารถสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีและเสียงของตนเองตามความเหมาะสมโดยไม่ละเมิดผลงานของผู้อื่น 1.1) สามารถแยกแยะแนวดนตรีแต่ละประเภทได้โดยอาศัยทฤษฎีดนตรีในการฟังได้อย่างเหมาะสม 1.2) สามารถจัดลำดับความสำคัญของเสียงที่ได้ยินในบทเพลง หรือสื่อต่าง ๆ โดยอาศัยทฤษฎีดนตรีในการฟังได้อย่างเหมาะสม 1.3) สามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีดนตรีกับการผลิตผลงานของตนเองตามความเหมาะสม 2) สามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีตามความถนัดได้อย่างเหมาะสม 3) สามารถปฏิบัติงานในห้องบันทึกเสียง หรือการบันทึกเสียงในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3.1) สามารถใช้งานซอฟต์แวร์ดิจิทัลลออไดโอเวิร์กสเตชัน (Digital Audio Workstation: DAW) ในการบันทึกเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3.2) สามารถเลือกใช้ไมโครโฟนได้เหมาะสมกับการบันทึกเสียงแต่ละประเภทได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3.3) สามารถจัดวางตำแหน่งไมโครโฟนสำหรับการบันทึกเสียงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 3.4) สามารถใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องบันทึกเสียงได้อย่าง

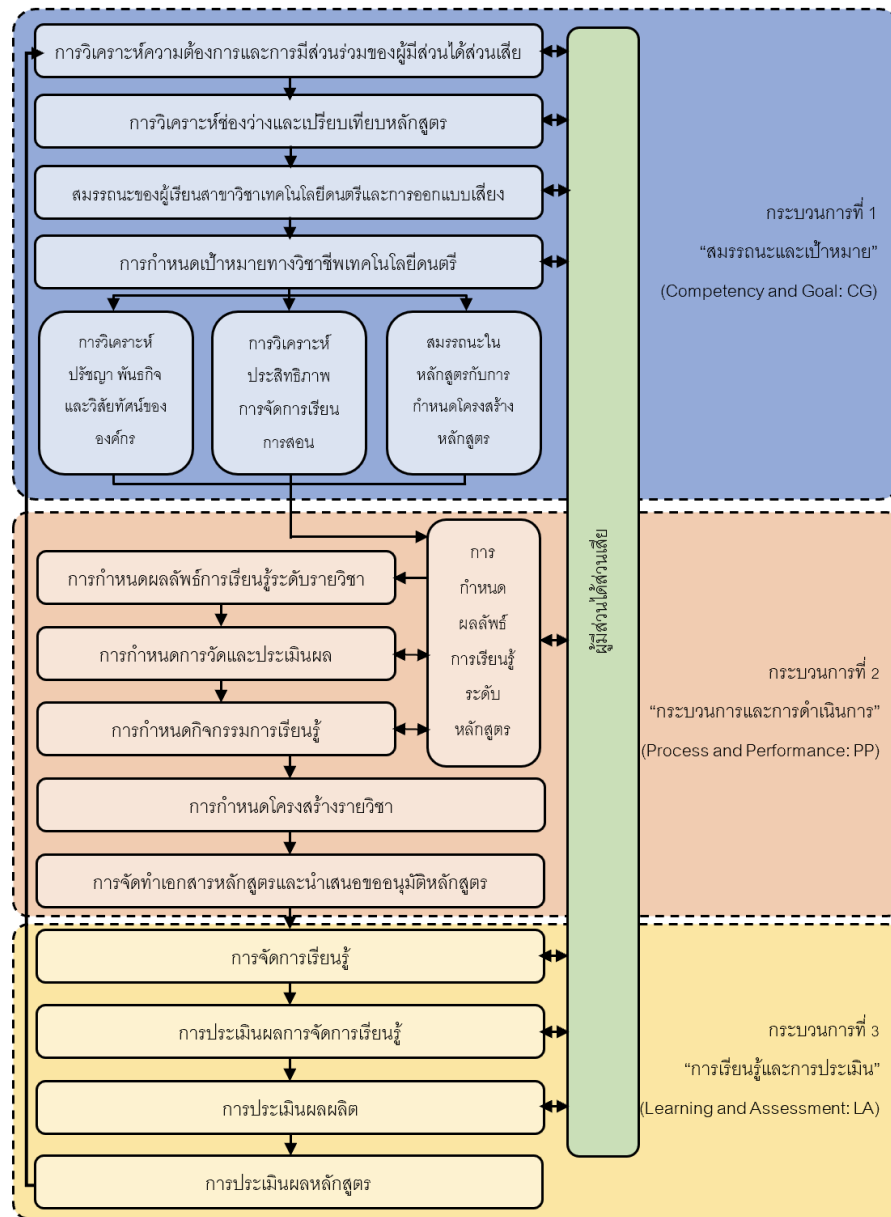

มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับงานที่ได้รับ 3.5) สามารถสร้างสรรค์ผลงานในการผสมเสียง (Mixing) ได้อย่างเหมาะสม 3.6) สามารถสร้างสรรค์ผลงานในการผลิตผลงานต้นฉบับ (Mastering) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) สามารถใช้เทคโนโลยีผลิตผลงานทางดนตรี หรือสื่อต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ลอกเลียนผลงานของผู้อื่น 4.1) สามารถใช้งานซอฟต์แวร์ดิจิทัลลออติโอเวิร์กสเตชัน (DAW) ในการผลิตผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4.2) สามารถประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์ดิจิทัลลออติโอเวิร์กสเตชัน (DAW) ในการผลิตผลงานได้เหมาะสมกับลักษณะงาน 4.3) สามารถประยุกต์ใช้ฮาร์ดแวร์ทางเทคโนโลยีดนตรีในการผลิตผลงานได้เหมาะสม 4.4) สามารถผสมผสานฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ทางเทคโนโลยีในการผลิตผลงานทางดนตรีและเสียงได้อย่างเหมาะสม 5) สามารถปฏิบัติงานระบบเสียงสำหรับการแสดงในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5.1) สามารถติดตั้งและวางระบบเสียงสำหรับการแสดงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานที่ 5.2) สามารถใช้งานอุปกรณ์ต่าง ๆ ในงานระบบเสียงสำหรับการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5.3) สามารถสร้างสรรค์ผลงานในการผสมเสียง (Mixing) ระบบเสียงสำหรับการแสดงได้อย่างเหมาะสม 5.4) สามารถออกแบบระบบเสียงสำหรับการแสดงให้เหมาะสมกับสถานที่ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ 6) สามารถบริหารจัดการงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสายงานด้านเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงได้อย่างเหมาะสม 6.1) สามารถสื่อสารในการทำงานด้านเทคโนโลยีดนตรีได้อย่างเหมาะสม 6.2) สามารถบริหารจัดการ คน ทรัพยากร และเวลาในการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีดนตรีได้อย่างเหมาะสม 7) สามารถสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรี หรือเสียงในงานรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพและไม่ลอกเลียนผลงานของผู้อื่น 8) สามารถบริหารจัดการระบบเสียงสำหรับจัดการแสดงในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 9) สามารถสร้างสรรค์ผลงานของตนเองด้วยเครื่องดนตรีที่ถนัดได้อย่างเหมาะสมโดยไม่ละเมิดผลงานของผู้อื่น

ทั้งนี้สมรรถนะของผู้เรียนหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงที่ได้จากกระบวนการวิจัยเป็นสมรรถนะภาพรวมทางวิชาชีพ ผู้จัดทำหลักสูตรควรนำสมรรถนะดังกล่าวไปวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับข้อมูลความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตที่ได้ทำความร่วมมือกับหลักสูตรตามแนวคิดและกระบวนการของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงโดยมีสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงที่มีสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นฐานนั้นเป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนเกิดสมรรถนะทางวิชาชีพที่เหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บัณฑิตในการร่วมพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดผู้เรียนสมรรถนะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพสอดคล้องกับการเติบโตของอุตสาหกรรมดนตรีและสื่อต่าง ๆ โดยมี 3 กระบวนการ 17 ขั้นตอน ดังภาพกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้แสดงดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง โดยมีสมรรถนะเป็นฐาน

ทั้งนี้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรซึ่งมี 3 กระบวนการ 17 ขั้นตอน ได้แก่ กระบวนการที่ 1 เป้าหมายและสมรรถนะ มีขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ความต้องการและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) การวิเคราะห์ช่องว่างและเปรียบเทียบหลักสูตร 3) การกำหนดสมรรถนะในหลักสูตร 4) การกำหนดเป้าหมาย 5) การวิเคราะห์ปรัชญา พันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร 6) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน และ 7) สมรรถนะในหลักสูตรกับการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร

กระบวนการที่ 2 กระบวนการและการดำเนินการ มีขั้นตอนดังนี้ 1) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร 2) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา 3) การกำหนดการวัดและประเมินผล 4) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) การกำหนดโครงสร้างรายวิชา และ 6) การจัดทำเอกสารหลักสูตรและนำเสนอขออนุมัติหลักสูตร กระบวนการที่ 3 การเรียนรู้และการประเมิน มีขั้นตอนดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้ 2) การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 3) การประเมินผลผลิต และ 4) การประเมินผลหลักสูตร โดยทั้ง 3 กระบวนการต้องให้ผู้ใช้บัณฑิต หรือผู้ประกอบการทางเทคโนโลยีดนตรี มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อพัฒนาต้นแบบหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง โดยสรุปผลวิจัยดังนี้

ต้นแบบหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง สามารถกำหนดเป้าหมายทางอาชีพได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) อาชีพ Producer, Artist, Music Production และ 2) อาชีพระบบเสียงสำหรับการแสดงและผู้ปฏิบัติงานทางด้านห้องบันทึกเสียง ซึ่งทั้งสองลักษณะจะมีความแตกต่างกันที่รายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ โดยในอาชีพ Producer, Artist, Music Production มีรายวิชาในกลุ่มวิชาปฏิบัติเครื่องเอกและกลุ่มวิชาปฏิบัติรวมวง จำนวน 24 หน่วยกิต เนื่องจากเป็นกลุ่มอาชีพที่ต้องอาศัยทักษะทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีเป็นสำคัญ ส่วนอาชีพระบบเสียงสำหรับการแสดงและผู้ปฏิบัติงานทางด้านห้องบันทึกเสียง มีรายวิชาในกลุ่มวิชาปฏิบัติเครื่องเอกและกลุ่มวิชาปฏิบัติรวมวง จำนวน 16 หน่วยกิต เนื่องจากเป็นกลุ่มอาชีพที่ไม่ต้องการความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติเครื่องดนตรี แต่ต้องการความเชี่ยวชาญทักษะทางเทคโนโลยีดนตรีมากกว่า ทั้งนี้ต้นแบบหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงที่ได้พัฒนาขึ้นซึ่งรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาเฉพาะมีความสอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรที่ได้จากกระบวนการวิจัยสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่ได้สร้างขึ้นจากกระบวนการวิจัยคือ การมีส่วนร่วมของผู้ใช้บัณฑิตที่ให้ข้อมูลความคาดหวังสมรรถนะที่บัณฑิตควรมีและมีส่วนร่วมในการสร้าง หรือพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบัณฑิตตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต หรือผู้ประกอบการทางเทคโนโลยีดนตรี

อภิปรายผล

1. สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนในหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง ที่ได้จากการวิจัยเป็นสมรรถนะที่ผู้วิจัยซึ่งมีความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, B., S., 1956) และมีความสอดคล้องเป็นไปตามรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 อีกทั้งมีมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล โดยได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสมรรถนะของผู้เรียนทางด้านเทคโนโลยีดนตรีที่สมาคมของโรงเรียนดนตรี

ระดับหลังมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกา (National Association of Schools of Music: NASM) ซึ่งมีความสอดคล้องกันกับสมรรถนะที่ได้จากการวิจัย การกำหนดสมรรถนะทางวิชาชีพเทคโนโลยีดนตรี และการออกแบบเสียงที่ได้จากการวิจัย เป็นเพียงแนวทางให้กับผู้จะทำการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากไม่มีองค์กรวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับจากผู้ใช้งานและผู้ประกอบการในประเทศ ผู้วิจัยจึงศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดสมรรถนะทางวิชาชีพ ซึ่งสมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคลในการประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะด้านต่าง ๆ ในการทำงาน (ทิตินา แคมมณี, 2562) เป็นทักษะที่ต้องการความชำนาญและมีความเฉพาะทาง สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานที่ทำงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานประกอบการประเภทธุรกิจงานบริการด้านโลจิสติกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร (กฤษฎา สรรเสริญ, 2563) และงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนข้ามศาสตร์แบบบูรณาการสมรรถนะ ด้านอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะเพื่อสร้างนวัตกรรมสำหรับสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ (กรภัทร เฉลิมวงศ์ และคณะ, 2566).

ดังนั้นสมรรถนะของผู้เรียนจึงเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ซึ่งควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ใช้งานที่ทำความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับการพัฒนาหลักสูตร ข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงที่ได้จากการวิจัยจะส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีความเหมาะสมกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อให้การผลิตบัณฑิตมีสมรรถนะตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมดนตรีและสื่อต่าง ๆ ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงโดยมีสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นฐานเป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่มีการพัฒนารูปแบบมาจากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยมีผลจากแนวความคิดการออกแบบการเรียนรู้ย้อนกลับ โดยเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่นิยมในปัจจุบันสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565, 2565) ซึ่งรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่ได้จากกระบวนการวิจัยจะมีความแตกต่างกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ตรงการมีสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นฐาน โดยสมรรถนะของผู้เรียนมีความแตกต่างจากผลลัพธ์การเรียนรู้ในส่วนของการให้ความสำคัญของทักษะในการปฏิบัติที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลอันสูงสุด สอดคล้องกับความหมายของสมรรถนะ (Competency) ที่เป็นพฤติกรรมแสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ในการทำงาน การใช้ชีวิตและการแก้ไขปัญหา สมรรถนะเป็นคุณสมบัติที่สามารถทำนายความสำเร็จในการทำงานได้ดีกว่าเชาว์ปัญญา (Intelligence) สมรรถนะจึงเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการเรียนรู้ เพราะเป็นความสามารถในระดับที่ใช้การได้ในชีวิต

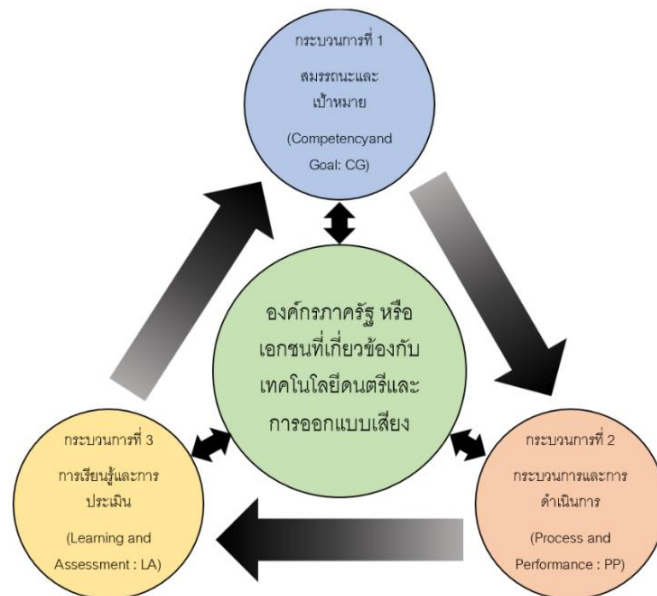
และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตโดยตรง (ทศนา แคมมณี, 2562) ที่มีความแตกต่างกับหลักสูตรการเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ คือการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์โดยเริ่มจากการกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนสามารถกระทำได้ ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องดำเนินการออกแบบการประเมินผลและกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด (ฐิติมา ญาณะวงษา และคณะ, 2564) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงจึงเป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความชำนาญในทักษะส่งผลให้เกิดเป็นสมรรถนะของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัย วาสนา กิรติจำเริญ และอิสรา พลนงค์ (2566) พบว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเป็นรูปแบบเชิงระบบโดยหลักสูตรที่ได้จากการพัฒนาตามรูปแบบสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีสมรรถนะเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่ได้จากการวิจัยได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บัณฑิตและผู้ประกอบการทางเทคโนโลยีดนตรี เพื่อให้การผลิตบัณฑิตมีความหลากหลายและตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรมดนตรีและสื่อต่าง ๆ ที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรพัส บหมาศย์ และคณะ (2566) ที่กำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมดำเนินการในขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะได้ตามมาตรฐานอาชีพ

3. ต้นแบบหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงที่ได้จากการวิจัยมีอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) อาชีพ Producer, Artist, Music Production และ 2) อาชีพ Sound Operator, Sound Engineer, Technician ในงานระบบเสียง และผู้ปฏิบัติงานทางด้าน Sound Recording, Sound Mixing ในงานบันทึกเสียงรูปแบบต่าง ๆ ตามการกำหนดเป้าหมายในการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียนที่ได้จากการวิจัย โดยทั้ง 2 ลักษณะจะมีความแตกต่างกันตรงสมรรถนะของผู้เรียนด้านทฤษฎีดนตรีและด้านปฏิบัติเครื่องดนตรี ทั้งนี้อาชีพ Producer, Artist, Music Production จะมีรายวิชาทางด้านทฤษฎีดนตรีและด้านปฏิบัติเครื่องดนตรีมากกว่าอาชีพ Sound Operator, Sound Engineer, Technician ในงานระบบเสียง และผู้ปฏิบัติงานทางด้าน Sound Recording, Sound Mixing ในงานบันทึกเสียงรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้รายวิชาทางด้านเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงมีจำนวนรายวิชาที่มากขึ้นในอาชีพ Sound Operator, Sound Engineer, Technician ในงานระบบเสียง และผู้ปฏิบัติงานทางด้าน Sound Recording, Sound Mixing ในงานบันทึกเสียงรูปแบบต่าง ๆ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตสามารถนำต้นแบบไปพัฒนาให้เกิดเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่มีความพร้อมในการเปิดสอนสาขาวิชาทางเทคโนโลยีดนตรี

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงที่มีสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นฐาน ซึ่งเป็นรูปแบบเชิงระบบที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ใช้

บัณฑิตทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง เป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตตรงกับความต้องการและสามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับสมรรถนะทางวิชาชีพ ซึ่งมีแนวคิดในการมีส่วนร่วมโดยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการของรูปแบบกับการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บัณฑิตตามภาพที่ปรากฏ

แผนภาพที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรกับการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บัณฑิต

จากแผนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บัณฑิตกับกระบวนการทั้ง 3 ของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร สาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง โดยผู้ใช้บัณฑิตจะมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตั้งแต่กระบวนการกำหนดสมรรถนะและเป้าหมาย กระบวนการพัฒนาหลักสูตร และจัดทำหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผล ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของผู้ใช้บัณฑิตจะไม่ได้เป็นเพียงผู้ให้เท่านั้นหากต้องเป็นผู้รับด้วย เพื่อสะท้อนผลในแต่ละกระบวนการให้กับผู้ใช้บัณฑิต เพื่อให้เป้าหมายในการผลิตบัณฑิตได้ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมดนตรี

สรุป

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร สาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง ระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นฐาน เพื่อให้เกิดหลักสูตรทางวิชาชีพทางเทคโนโลยีดนตรี ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บัณฑิต เพื่อให้เกิดสมรรถนะทางวิชาชีพที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพทางเทคโนโลยีดนตรี โดยสมรรถนะทางวิชาชีพ

ที่ได้จากการวิจัยเป็นแนวทางในการกำหนดสมรรถนะในหลักสูตร เพื่อให้เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นสมรรถนะตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมดนตรีและสื่อต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง ระดับปริญญาตรีไปพัฒนาหลักสูตรทางเทคโนโลยีดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต หรือผู้ประกอบการทางเทคโนโลยีดนตรี
2. สามารถนำสมรรถนะของผู้เรียน ไปพัฒนาหลักสูตรทางเทคโนโลยีดนตรีให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต หรือผู้ประกอบการ อีกทั้งมีความเหมาะสมกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัด
3. สามารถนำกระบวนการการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียง ไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรทางวิชาชีพอื่น ๆ ในแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยควรมีการนำรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงไปวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรในสาขาวิชาชีพอื่น ๆ ระดับปริญญาตรี
2. ควรมีการศึกษาวิจัยสมรรถนะของผู้เรียนในหลักสูตรสาขาวิชาชีพอื่น ๆ ระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะทางวิชาชีพ
3. ควรมีการนำต้นแบบหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีดนตรีและการออกแบบเสียงไปศึกษาพัฒนาสู่หลักสูตรระยะสั้น เพื่อนำไปจัดการศึกษาแบบสะสมหน่วย เป็นการศึกษาตามอัธยาศัยที่สะสมได้มาเทียบโอนกันเพื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีได้

เอกสารอ้างอิง

- กรภัทร เกลิมวงศ์ และคณะ. (2566). การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนข้ามศาสตร์แบบบูรณาการสมรรถนะ ด้านอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะเพื่อสร้างนวัตกรรมสำหรับสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่ภาคใต้. วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 35(127), 66–78.
- กฤษฎา สรรเสริญ. (2563) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานที่ทำงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานประกอบการประเภทธุรกิจงานบริการด้านโลจิสติกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- จิรพัส บหมัตย์ และคณะ. (2566). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพแบบไตรภาคี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 11(3), 1044–1055.
- ฐิติมา ญาณะวงษา และคณะ. (2564). หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์: แนวทางใหม่สำหรับหลักสูตรอุดมศึกษา Outcome-Based Curriculum: New approach for Higher Education Curriculum. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 15(2), 279-291.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2562). 10 สมรรถนะหลัก ปั่นเด็กไทยฉลาดรู้..อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูง และใส่ใจสังคม. สืบค้น 30 มกราคม 2564. จาก http://site.ksp.or.th/content.php?site=library&Site MenuID=4472 &Action =view&Sys_Page=&Sys_PageSize=&DataID=2251.
- คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (2565). *ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565, ราชกิจจานุเบกษา*. (เล่ม 139 ตอนพิเศษ 212 ง). สืบค้น 16 มกราคม 2566. จาก <https://www.ops.go.th/th/ches-downloads/edu-standard/item/6942-2022-07-2203-17-22>.
- มารุต พัฒนา. (2562). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรร่วมสมัย. สืบค้น 29 สิงหาคม 2563. จาก www.curriculumandlearning.com.
- วาสนา กิรติจำเริญ และ อิสรา พลนงค์. (2566) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารราชพฤกษ์*, 21(3), 188-202.
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2563). *รับมือเทคโนโลยีปูนไทย How Can Thailand Deal with Disruptive Technology ?*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives: the classification of educational goals*. New York: Longmans.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development, theory and practice*. New York: Harcourt.
- Mctighe, J. & Wiggins. G. (2011). *The Understanding by Design® framework*. สืบค้น 21 เมษายน 2563. จาก https://www.ascd.org/ASCD/pdf/siteASCD/publications/Ubd_WhitePaper0312.pdf.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis*. (2nd Edition). New York: Harper and Row.

การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา
THE DEVELOPMENT OF AN ACADEMIC COOPERATION NETWORK MODEL
BETWEEN RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY AND NETWORK
SCHOOLS TOWARDS HIGHER EDUCATION

กิตติ จุ้ยกำจร และสิริพร อังโสภา*

Kitti Juikumjorn and Siriporn Angsopa

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

*Corresponding Author E-mail: siriporn_a@rmutt.ac.th

Received January 3, 2024; Revised March 8, 2024; Accepted April 24, 2024

บทคัดย่อ

แผนพัฒนาการศึกษาชาติในปัจจุบันมุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนากำลังคน กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาในท้องถิ่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีดำเนินการตามนโยบาย โดยจัดทำโครงการความร่วมมือทางวิชาการกับสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าโครงการดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนสามารถเตรียมความพร้อมการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา และ 2) ประเมินคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสานมี 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูล 2) พัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ 3) ประเมินคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามความคิดเห็น และประเด็นสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า จากการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ผลการประเมินจากผู้เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มีความคิดเห็นต่อรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, $S.D.=0.42$) และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, $S.D.=0.06$) สรุปได้ว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นรวมถึงคู่มือรูปแบบ มีคุณภาพ สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาและขยายผลต่อไป

คำสำคัญ: พัฒนารูปแบบ, รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ, เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

Abstract

The current national educational development plan emphasizes enhancing human capacity development and designates higher education institutions to mentor local schools. Rajamangala University of Technology Thanyaburi executes this policy by initiating an academic collaboration project with the Provincial Education Office in Pathum Thani province. The researchers observed that this project enables students to adequately prepare for further education or entering the workforce. Consequently, they undertook research on the development of an academic cooperation network model between Rajamangala University of Technology and network schools towards higher education. The objectives of this research are to 1) Develop an academic cooperation network model between Rajamangala University of Technology and network schools towards higher education; 2) Evaluate the handbook of an academic cooperation network model between Rajamangala University of Technology and network schools towards higher education. The research methodology is a mixed-methods approach consisting of three steps namely 1) Analyzing the results of studying the state of learning management in the academic collaboration project; 2) Developing a model of academic collaboration networks and 3) Evaluating the guidelines for the model of academic collaboration networks. The purposive sample groups included 15 stakeholders and 5 experts. Research tools used in the research are opinion questionnaires and focus group discussion. Statistics for data analysis were mean, standard deviation, and content analysis. The results of the research found that the results from stakeholders regarding the first objective had opinions on the academic cooperation network model in overall at high level ($\bar{X} = 4.19$, S.D.=0.27) and the results from experts regarding the second objective had opinion on the suitability of the handbook for the academic cooperation network in overall at high level ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=0.06). In conclusion, the developed academic cooperation network model and the handbook has high quality and can be used as a guideline for further development and expansion.

Keywords: Develop model, Cooperation network models, Academic cooperation network

บทนำ

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดแนวทางของการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการทำงานทำ ตามแนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพเป็น 5 รูปแบบ คือ 1) การจัดหลักสูตรฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้นในรายวิชาเพิ่มเติม สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) การจัดหลักสูตรทวิศึกษา สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ต้องการวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ 3) การจัดหลักสูตรเตรียมพื้นฐานความถนัดกลุ่มสาขาวิชาชีพในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา 4) การจัดกิจกรรมชุมนุมเพื่อการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการ และ 5) การจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในรายวิชาพื้นฐาน เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ด้านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กำหนดบทบาทของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สถาบันการศึกษาจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะและการศึกษา ในรูปแบบทวิศึกษา ทวิภาคี ทวิวุฒิ และสหกิจศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภกร เมฆขยาย (2564) ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร พบว่าในการดำเนินการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพควรกำหนดแนวทางข้อตกลงแผนงานที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย และระดับอุดมศึกษากำหนดนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาในท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น และกำหนดให้สถาบันการศึกษามีการร่วมมือกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคม โดยให้มีการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาให้ครบวงจร (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2558) และการจัดหลักสูตรเตรียมพื้นฐานความถนัดกลุ่มสาขาวิชาชีพในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา เป็นการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาร่วมกันวิเคราะห์พื้นฐานความรู้ที่จำเป็นสำหรับการศึกษาในสาขาวิชาชีพ ระดับอุดมศึกษา และจัดรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อการเรียนรู้ประสบการณ์อาชีพให้สอดคล้องกับกลุ่มสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อ สอดคล้องกับระพีพรรณ ร้อยพิลา (2562) ศึกษาเรื่องรูปแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่าการพัฒนาหลักสูตรที่มีความเชื่อมโยงความรู้ระดับขั้นพื้นฐานกับวิชาต่าง ๆ ในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เป็นการมุ่งเน้นการเตรียมประชากรที่ทำงานในระบบเชื่อมโยงความรู้ขั้นพื้นฐานไปสู่ความรู้ขั้นสูง เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเรียนรู้ภาคทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ เน้นการสร้าง ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการประยุกต์ และเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในห้องเรียน

การจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งในปัจจุบัน ดำเนินการตอบสนองนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล โดยการทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาในท้องถิ่น จัดทำโครงการ

ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับโรงเรียนมัธยมศึกษา ตัวอย่างเช่น การจัดการเรียนการสอนเป็นรายกระบวนวิชาเพื่อเตรียมศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาสำหรับหน่วยงานที่ต้องการให้บุคลากรของหน่วยงานได้เพิ่มความรู้ความสามารถและสำหรับบุคคลที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และคนที่กำลังศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายให้สามารถสมัครเป็นนักศึกษารายกระบวนวิชาเพื่อเตรียมศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เทียบโอนหน่วยกิตตามหลักสูตรการศึกษาขั้นปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยได้ โดยต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2562) นอกจากการเทียบโอนหน่วยกิตแล้ว ผู้เรียนยังได้ประโยชน์จากการปรับตัวก่อนเข้าสู่การศึกษาระดับปริญญาตรี เมื่อเริ่มศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วผู้เรียนจะสามารถปรับตัวเข้าสู่การเรียนระดับปริญญาตรีได้ไม่ยาก อีกทั้งยังสามารถจบการศึกษาในระยะเวลาน้อยลงเนื่องจากมีหน่วยกิตสะสมตั้งแต่ช่วงระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมเป็นอีกมหาวิทยาลัยหนึ่งที่ตอบสนองนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาลด้วยการเป็นสถานศึกษาที่เลี้ยงแก่โรงเรียนในท้องถิ่น จัดทำโครงการความร่วมมือทางวิชาการกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 มีวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานความร่วมมือโดยสรุปแต่ละด้านดังนี้ 1) ร่วมมือกันจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียน 2) เพื่อร่วมมือกันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) เพื่อร่วมมือกันพัฒนาสร้างผลงานวิจัยนวัตกรรมด้านการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษา และ 4) เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา เครือข่ายการวิจัย และเครือข่ายพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา (บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2, 2562) โดยจัดให้มีการสอนรายวิชาพื้นฐานช่วงอุตสาหกรรม ให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และผลการประเมินจะเป็นผลการเรียนรายวิชาหนึ่งในภาคการศึกษาของนักเรียน นอกจากนักเรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติวิชาพื้นฐานช่วงอุตสาหกรรม และได้รับผลการศึกษาในรายวิชาในโครงการดังกล่าวแล้ว นักเรียนยังได้ค้นพบความสามารถของตนเองและสามารถเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาต่อไป ผลการดำเนินการของโครงการพบว่านักเรียนในโครงการความร่วมมือเลือกศึกษาต่อด้านวิศวกรรมศาสตร์ และสถาปัตยกรรมศาสตร์มีจำนวนมากเป็นอันดับหนึ่ง แสดงให้เห็นว่านักเรียนในโครงการความร่วมมือทางวิชาการสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการไปใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการศึกษาต่อด้านวิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้อยู่ภายใต้โครงการความร่วมมือทางวิชาการที่จะส่งผลให้นักเรียนในโครงการสามารถเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อหรือเข้าสู่การประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งเพื่อเป็นการเชื่อมโยงความต่อเนื่องของการศึกษา

ระดับชั้นพื้นฐานสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพอย่างไร้รอยต่อ ลดเวลาการศึกษาในสถาบันการศึกษา และเข้าสู่อาชีพได้อย่างรวดเร็ว บทความนี้นำเสนอการดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วิเคราะห์ผลการศึกษาข้อมูลจากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ในโครงการความร่วมมือทางวิชาการ 2) พัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ 3) ประเมินคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องเป็นไปตามกระบวนการตามหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้กับโรงเรียนเครือข่ายโครงการความร่วมมือทางวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. พัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา
2. ประเมินคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตำราเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เป็นการจัดการศึกษาเสริมทางด้านวิชาพื้นฐานวิศวกรรมศาสตร์และพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเกิดการเรียนรู้เตรียมความพร้อมต่อการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา และค้นพบความเหมาะสมกับตนเองต่อการศึกษาต่อ โดยผลการศึกษารายวิชาสอนเสริมได้ถูกประเมินผลและเป็นผลการศึกษารายวิชาหนึ่งในการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2, 2562)

ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน พ.ศ. 2562 กำหนดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้ความหมายการเทียบโอนผลการเรียน หมายความว่า การนำผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นความรู้ ทักษะ เจตคติ และประสบการณ์ ของผู้เรียนที่เกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ

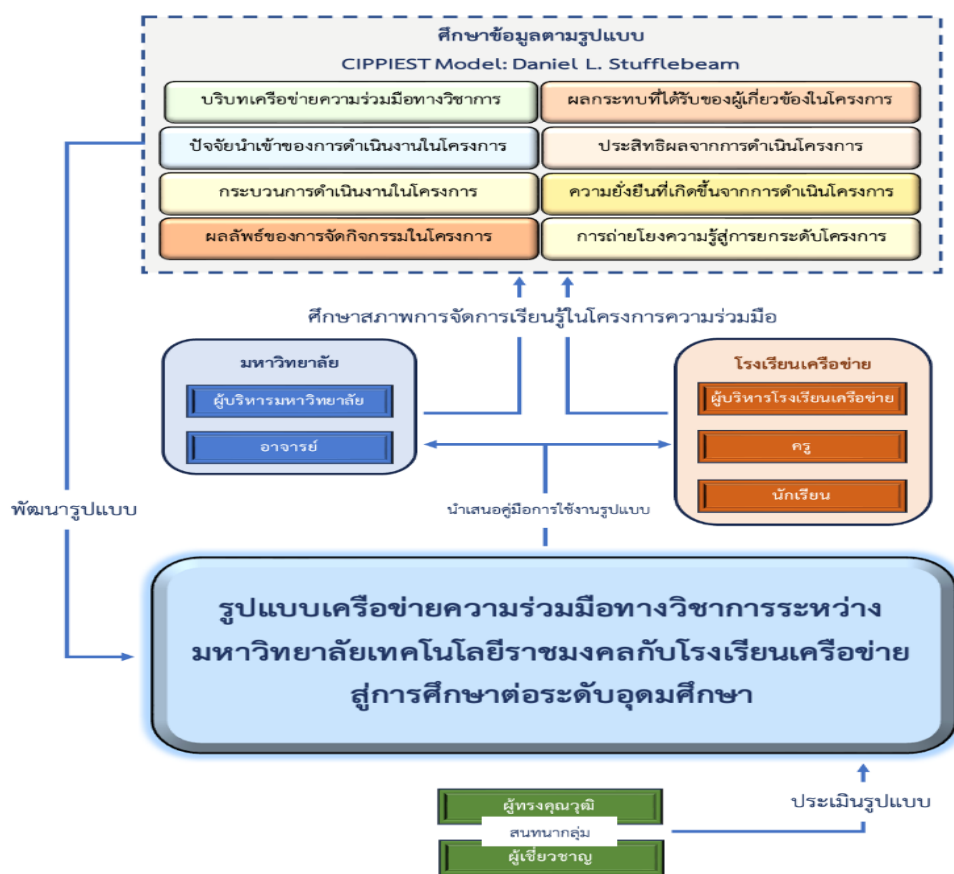
และการศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์ทำงาน ที่ผู้เรียนสะสมไว้นำมาเทียบโอนผลการเรียนในรูปแบบเดียวหรือต่างรูปแบบ ในมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานอื่น หรือการเรียนด้วยตนเอง มาประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2562) จากการศึกษาเอกสาร พบว่าระเบียบว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน แต่ยังไม่มีการดำเนินการรวมถึงการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่มีผลลัพธ์ด้านการเทียบโอนหน่วยกิต

ศักรินทร์ สมพิศนภา, จันทรศัม ภูติอริยวัฒน์ และมารุต พัฒนาผล (2565) ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ 2) พัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการฯ นำมากำหนดแนวทางในการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ มืองค์ประกอบ 3 ส่วน ประกอบด้วย 1. สภาพปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 2. รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ 3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ในภาพรวมด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

จิราวรรณ เอียดชุม, โสภณ เพ็ชรพวง และญาณิศา บุญจิตร (2566) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กใน อำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทาง วิชาการ 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบประกอบด้วย 1. กระบวนการ ขั้นตอนการสร้างภาคีเครือข่าย 2. องค์ประกอบ ด้านปัจจัยของภาคีเครือข่าย 3. ขอบข่าย/ภารกิจของภาคีเครือข่าย และ 4. เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบภาคีเครือข่ายภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับ โรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา มีกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลการศึกษาค้นคว้าจากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ในโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่าย โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนเสริมรายวิชาพื้นฐานในโครงการความร่วมมือทางวิชาการ
2. ประเมินหลักสูตรพื้นฐานการเตรียมความพร้อมศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สำหรับจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

จากการสังเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาค้นคว้าจากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ในโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่าย ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนา

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา โดยจัดกิจกรรมการเรียนในรายวิชาสอนเสริมพื้นฐานช่างอุตสาหกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการเตรียมความพร้อมสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา โดยกระบวนการวิเคราะห์ที่มาของหลักสูตรเป็นการกระทำร่วมกันระหว่าง คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนเครือข่าย ความร่วมมือทางวิชาการ หลักสูตรรายวิชาสอนเสริมพื้นฐานช่างอุตสาหกรรมที่ผ่านการพิจารณาร่วมกัน ของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องแล้ว คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมนำรายวิชาสอนเสริมพื้นฐานช่างอุตสาหกรรมมาพิจารณาร่วมกัน บริหารจัดการกำหนดผู้สอน การจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดเตรียมวัสดุ สถานที่ วันเวลาสำหรับการเรียนและฝึกปฏิบัติรายวิชาสอนเสริมพื้นฐานช่างอุตสาหกรรม หลังจากผ่านการจัดการเรียนการสอนแล้ว อาจารย์ผู้สอนส่งผลการเรียนให้โรงเรียนเครือข่ายเพื่อบันทึกเป็นผลการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมวิเคราะห์รายวิชาสอนเสริมให้เทียบกับ รายวิชาในหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิตของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และสามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้ หากนักเรียนมาศึกษาต่อในหลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต โดยสำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี ดำเนินการเทียบโอนรายวิชาและยกเว้นหน่วยกิต หลังจากผู้วิจัยทำการพัฒนารูปแบบ เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการแล้ว ได้ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อ รูปแบบที่พัฒนาขึ้น การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยเชิญผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย 1) ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่ดูแลโครงการธนาคาร หน่วยกิต 2) คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม 3) หัวหน้าภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม 4) ผู้แทน จากสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 5) ศึกษาธิการ จากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี 6) ผู้แทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 7) ผู้แทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 จำนวน 1 คน 8) หัวหน้า โครงการความร่วมมือทางวิชาการ จำนวน 1 คน และ 9) อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการสอนเสริมพื้นฐาน ช่างอุตสาหกรรมแต่ละรายวิชา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ของเครื่องมือวิจัย ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยจัดการสนทนากลุ่ม ณ ห้องประชุมชั้น 1 อาคารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

ผู้วิจัยนำรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข จัดทำเป็นคู่มือรูปแบบ เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีกับโรงเรียนเครือข่าย สู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

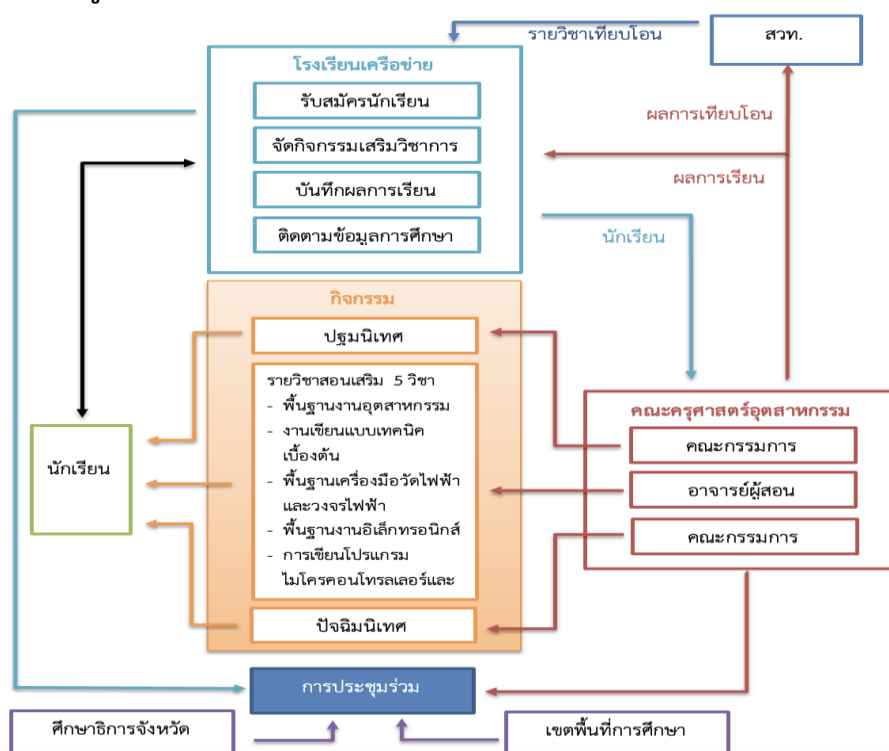

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียน
เครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของ
คู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วยการประเมิน 5 ด้าน โดยแบบประเมิน
ดังกล่าวผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้วยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และการ
หาความเชื่อมั่น

ผลการวิจัย

การพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
กับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

แผนภาพที่ 2 แสดงรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ในโครงการความร่วมมือทางวิชาการ ด้วยการศึกษ
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของการจัดการเรียน
สอนเสริมรายวิชาพื้นฐาน และการประเมินหลักสูตรพื้นฐานการเตรียมความพร้อมศึกษาต่อหลักสูตร
ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิตจากผลการสังเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการพัฒนารูปแบบเครือข่าย
ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีกับโรงเรียนเครือข่ายส

การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาแสดงแผนภาพที่ 2 เป็นรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้นซึ่งมีกิจกรรมและหน่วยงานรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โรงเรียนเครือข่าย และนักเรียนในโครงการความร่วมมือ โดยกระบวนการวิเคราะห์ที่มาของหลักสูตรเป็นการกระทำร่วมกันระหว่างคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการพิจารณาาร่วมกัน บริหารจัดการกำหนดผู้สอน การจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดเตรียมวัสดุ สถานที่ ระยะเวลาสำหรับการเรียนและฝึกปฏิบัติรายวิชาสอนเสริมพื้นฐานช่างอุตสาหกรรม นอกจากนี้วิเคราะห์รายวิชาสอนเสริมให้เทียบกับรายวิชาในหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิตของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และสามารถขอเทียบโอนหน่วยกิตได้ หากนักเรียนมาศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต โดยผู้เกี่ยวข้องทำการประเมินรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลความคิดเห็นต่อรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (n=15)

รายการ	ผลความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ลักษณะกิจกรรม	4.53	0.52	มากที่สุด
2. การจัดลำดับขั้นตอนกิจกรรม	4.00	0.38	มาก
3. การเชื่อมโยงกิจกรรม	3.87	0.35	มาก
4. ลำดับความสำคัญของผู้เกี่ยวข้อง	4.33	0.49	มาก
5. ระดับความสำคัญผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรม	3.93	0.26	มาก
6. ความเหมาะสมของรายวิชาสอนเสริม	4.47	0.52	มาก
	4.19	0.42	มาก

จากตารางที่ 1 ผลความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาโดยภาพรวมพบว่า ผู้เกี่ยวข้องเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ลักษณะกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือ ความเหมาะสมของรายวิชาสอนเสริม ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.52) ลำดับความสำคัญของผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเชื่อมโยงกิจกรรม ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.35)

2. ประเมินคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

ผู้วิจัยนำรูปแบบเครือข่ายเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่ผ่านการปรับปรุงจากข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้อง มาจัดทำเป็นคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผลการประเมินความเหมาะสม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (n=5)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านลักษณะของคู่มือรูปแบบ	4.00	0.15	มาก
2. ด้านองค์ประกอบของคู่มือรูปแบบ	4.27	0.08	มาก
3. ด้านกระบวนการพัฒนารูปแบบ	4.48	0.09	มาก
4. ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	4.57	0.20	มากที่สุด
5. ด้านการสร้างคุณค่า	4.53	0.06	มากที่สุด
รวม	4.37	0.06	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญต่อความเหมาะสมคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา โดยภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.06) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.20) รองลงมาคือ ด้านการสร้างคุณค่า ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.06) ด้านกระบวนการพัฒนารูปแบบ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.09) ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านลักษณะของคู่มือรูปแบบ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.15)

อภิปรายผล

ผลความคิดเห็นต่อรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาพบว่า โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ความเหมาะสมของกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความเหมาะสมของรายวิชาสอนเสริม ความเหมาะสมของผู้เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ เป็นการดำเนินการที่เป็นระบบ มีการประสานงานและประชุมร่วมกันของมหาวิทยาลัยและสถานศึกษาเครือข่าย ทำให้การดำเนินการตามรูปแบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราวรรณ เอียดชุม, โสภณ เพ็ชรพวง และญาณิศา บุญจิตร (2566) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบประกอบด้วย 1) กระบวนการ ขั้นตอนการสร้างภาคีเครือข่าย 2) องค์ประกอบด้านปัจจัยของภาคีเครือข่าย 3) ขอบข่าย/ภารกิจของภาคีเครือข่าย และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบภาคีเครือข่ายภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวรรณ ธาณีพูน, วสันต์ชัย กากแก้ว และประภาพร บุญปลอด (2566) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โดยรวมทั้งหมดมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

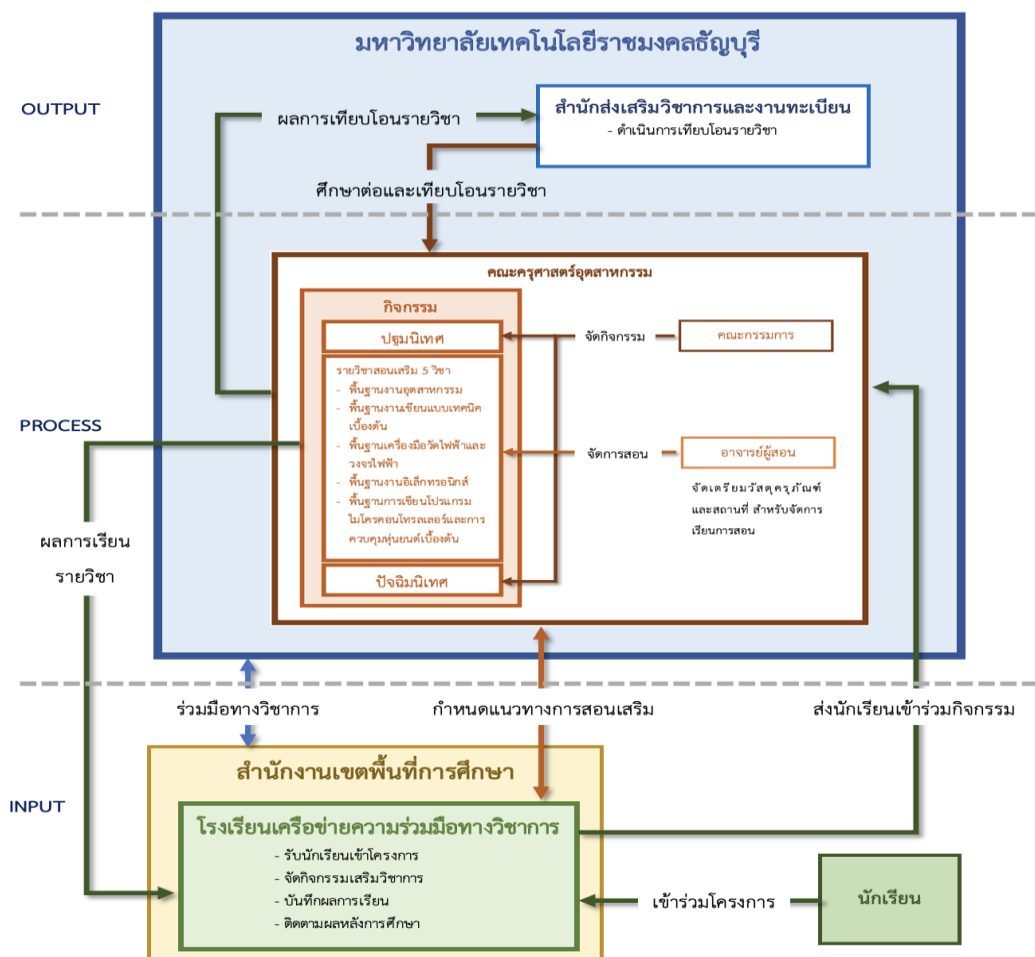
จากผลความคิดเห็นต่อรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้อง และจัดทำคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ แล้วทำการประเมินความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่าคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างคุณค่า ด้านกระบวนการพัฒนารูปแบบตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักรินทร์ สมพิศนภา, จันทรัมย์ ภูติธริวัฒน์ และมารุต พัฒนาผล (2565) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการนำมากำหนดแนวทางในการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญากาญจจ์ ศรีเนตร, จำเนียร พลหาร และกฤษณก ดวงชาทม (2566) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบประกอบด้วย 1) หลักการแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ และ 3) องค์ประกอบของรูปแบบ/วิธีดำเนินการพัฒนาเครือข่ายภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากเมื่อผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้อง และนำไปสร้างคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ทำให้ได้คู่มือรูปแบบที่มีความเหมาะสม สามารถนำไปดำเนินการต่อไปได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงรูปแบบตามผลประเมินความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการจากการสนทนากลุ่ม รวมถึงวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบจากข้อมูลเพิ่มเติมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการให้มีความเหมาะสมเป็นองค์ความรู้ใหม่ แสดงดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แสดงรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ที่ดำเนินการปรับปรุง จากผลประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม

สรุป

การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับโรงเรียนเครือข่ายสู่การศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา มีกิจกรรมและหน่วยงานรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ทำหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและจัดผู้สอนในรายวิชาสอนเสริมพื้นฐานช่างอุตสาหกรรม รวมทั้งจัดกิจกรรมปฐมนิเทศ และปัจฉิมนิเทศนักเรียน โดยคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ ในส่วนโรงเรียนเครือข่ายทำหน้าที่ในการรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนในโครงการความร่วมมือทางวิชาการ ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมวิชาการด้านอื่น ๆ บันทึกผลการเรียนที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสอนเสริมพื้นฐานช่างอุตสาหกรรม 5 รายวิชา และติดตามข้อมูลนักเรียนในโครงการความร่วมมือทางวิชาการหลังจากนักเรียนจบการศึกษา ในส่วนสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ทำหน้าที่พิจารณาการเทียบโอนรายวิชาสอนเสริมพื้นฐานช่างอุตสาหกรรมเพื่อให้นักเรียนสามารถเทียบโอนกับรายวิชาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต ของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี หากนักเรียนมาศึกษาต่อในหลักสูตรดังกล่าว โดยสามารถดำเนินกิจกรรมตามคู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการที่ผ่านการพัฒนาตามกระบวนการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือฯ ที่พบว่า กระบวนการแต่ละลำดับของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือฯ มีการกำหนดระยะเวลาอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นในการนำรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือฯ ไปใช้งานจึงควรกำหนดช่วงเวลา/ระยะเวลาของแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างคุณค่าพบว่า คู่มือรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการดำเนินงานจริง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นจึงควรศึกษาในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามคู่มือรูปแบบ เพื่อให้ทราบปัจจัยที่จะทำให้การดำเนินการตามรูปแบบสามารถดำเนินการได้จริงและขยายเครือข่ายความร่วมมือต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิราวรรณ เอียดชุม, โสภณ เพ็ชรพวง และญาณิศา บุญจิตร. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอเคียนซา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *Academic Journal of MBU; Lanna Campus*, 11(2). 58-69.
- ชญาภาณูจ ศรีเนตร, จำเนียร พลหาร และกฤษณก ดวงชาทม. (2566). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 11(4). 1621-1634.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2562). *บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2562). *ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน พ.ศ. 2562*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ระพีพรรณ ร้อยพิลา. (2562). รูปแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่อง เชื่อมโยงการศึกษาระดับพื้นฐาน กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 11. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 8(29). 205-216.
- ศศิวรรณ ธาณีพูน, วสันต์ชัย กากแก้ว และประภาพร บุญปลอด. (2566). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 25(1), 59-76.
- ศักรินทร์ สมพิศนภา, จันทรีศรี ภูติอริยวัฒน์ และมารุต พัฒนาผล. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศิลปการจัดการ*, 6(4), 1821-1843.
- ศุภากร เมฆขยาย. (2564). รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารคุรุสภาวิทยาจารย์*, 2(2), 93-106.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ)*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

เส้นทางท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารชุมชนกุฎีจีน COMMUNITY-BASED CULTURAL GASTRONOMY TOURISM ROUTE IN KUDI CHIN COMMUNITY

พัชรศศิ ศรีพิพัฒน์พรกุล และจุฑามาศ พีรพัชระ

Patsasi Sripipatporngul and Chutamas Peeraphachara

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

E-mail: Patsasi-s@rmutp.ac.th

Received January 25, 2024; Revised March 4, 2024; Accepted April 25, 2024

บทคัดย่อ

อาหารท้องถิ่นกับวัฒนธรรมมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ในขณะที่ชุมชนยังขาดข้อมูลและองค์ความรู้ในการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการปรากฏการณ์วิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารชุมชนกุฎีจีน และศึกษาข้อมูลร้านอาหารบนเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนกุฎีจีน ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ บุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ และบุคคลในพื้นที่ จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ในชุมชนกุฎีจีนมีสถานที่สำคัญ 5 แห่ง ได้แก่ วัดกัลยาณมิตรรวมหวาวิหาร พิพิธภัณฑสถานบ้านกุฎีจีน โบสถ์ซางตาครูส เรือนจันทนภาพ และศาลเจ้าเกียนอันเกง มีเส้นทางท่องเที่ยวประกอบด้วย เส้นทางเดินเท้าและเส้นทางจักรยาน 2) ในเส้นทางท่องเที่ยวมีร้านอาหารที่ให้บริการอาหารท้องถิ่นรวม 9 ร้าน ได้แก่ (1) ร้านบ้านสกุลทอง (2) ร้าน Window กาแฟ (3) ร้านครัววาววับ (4) ร้านธนูสิงห์ (5) ร้านเฮโลนมสด (6) ร้าน Caf Kudeejeen (7) ร้านขนมฝรั่งหลานแม่เป้า (8) ร้านป้าอำพรขนมฝรั่งกุฎีจีน และ (9) ร้านป้าเล็กขนมฝรั่ง และพบรายการอาหารท้องถิ่นจากภูมิปัญญาชุมชน 20 รายการ โดยงานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำป้ายบอกทางและป้ายสัญลักษณ์แสดงเส้นทางและข้อมูลร้านอาหารในตำแหน่งพื้นที่ทางเข้าชุมชน ปรับปรุงเส้นทางเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: เส้นทางท่องเที่ยว, วัฒนธรรมอาหาร, ชุมชนกุฎีจีน, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

Local food and culture are linked to the tourism economy. Meanwhile, the community still faces problems with marketing and public relations. This research was qualitative research by means

of phenomenology. The purposes of this research were to 1) study the cultural tourism route and food of the Kudi Chin community, and 2) study information about restaurants on the Kudi Chin community tour route. The informants were 21 government personnel, entrepreneurs, and local people. Tools used in the research was an Unstructured In - depth Interview. Data were collected through in-depth interviews and non-participant observation. Data were analyzed by using thematic analysis.

The results of the research found that 1) In the Kudi Chin community, there were five important places: Wat Kalayanamit Woramahaviham, Baan Kudi Chin Museum, Santa Cruz Church, Jantanaphap Thai House, and Kian An Keng Shrine. There were tourist routes consisting of walking and cycling routes. 2) On the tour route, there were nine restaurants serving general food and local food, including Bann Sakuthong Restaurant, Window Coffee Shop, Waw- wup Kitchen Restaurant, Thanusingha, Halo NomSod Restaurant, Caf KuDeejeen Restaurant, Kanom Farang Lan Pa Pao, Pa Ampom's Bakery, Kanom Farang Kutti-Chin, Pa Lek's Bakery: Kanom Farang, and local food 20 items could be found. By this research, there are suggestions for relevant agencies to create road signs and signs showing directions and restaurant information in the community entrance area, improving routes to facilitate tourists especially tourists who are elderly.

Keywords: Tourism Route, Food Culture, Kudi Chin Community, Cultural Tourism

บทนำ

อาหารท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างมากในประเทศไทย เนื่องจากมีบทบาททางวัฒนธรรมและเป็นองค์ประกอบสำคัญของอัตลักษณ์ไทยที่มีชื่อเสียงติดอันดับต้นของโลก เพราะภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ จึงกลายเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกเดินทางมาเยือน ซึ่งนอกจากได้สัมผัสแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามแล้ว ยังได้ลิ้มรสชาติอาหารพร้อมสัมผัสประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตคนพื้นเมือง (ธนาคารกรุงเทพ, 2562) ปาจรีย์ สุขภิรมย์ (2564) กล่าวว่า ความสำคัญของอาหารท้องถิ่นในประเทศไทย ได้สะท้อนและสื่อถึงประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละภาค มีลักษณะ รสชาติ ที่เฉพาะเจาะจงไม่เหมือนใคร เนื่องจากใช้วัตถุดิบที่พบในภูมิภาคนั้น ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของห่วงโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย สินค้าและบริการ บุคลากร มาตรฐานการท่องเที่ยว และสร้างต้นแบบเพื่อเป็นตัวอย่างเชิงประจักษ์ให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้ศึกษาและถอดบทเรียนนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพในภาพรวมและลดปัญหาทางการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดการการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (กรมการท่องเที่ยว, 2561) โดยการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร อยู่ภายใต้การสนับสนุนของภาครัฐหลายหน่วยงาน เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ

หลายแหล่ง ทั้งฝั่งพระนครและธนบุรี รวมทั้งชุมชนกุฎีจีนซึ่งมีต้นทุนทางสังคม ศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่น่าสนใจสะท้อนให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าซึ่งควรอนุรักษ์และพัฒนาต่อยอดให้มั่นคง ก่อให้เกิดประโยชน์ทางคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่ชุมชน (คณะกรรมการธิการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2562)

หากกล่าวถึงชุมชนกุฎีจีนพบว่า ชุมชนนี้มีพื้นที่ติดริมแม่น้ำ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ที่อยู่อาศัยมีลักษณะเป็นบ้านเรือนชิดติดกัน ประกอบอาชีพรับราชการ แม่บ้าน รับจ้าง ทำขนม (ณัฐนิชา กรกิจมาลา และ ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 2564) เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีอัตลักษณ์โดดเด่นเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวของคนยุคใหม่ โดยมีวัฒนธรรมที่ยังซึมซับเข้าสู่วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรมด้านอาหารไทย ผักรัง และโปรตุเกส เป็นเสน่ห์ของการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า ชุมชนกุฎีจีนยังขาดข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับอาหารท้องถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชน (ทีปกร สุจิตจรจุล, 2566) สอดคล้องกับการวิจัยของมนัส สามารถกุล (2564) พบว่า ชุมชนกุฎีจีนยังขาดองค์ความรู้ในการจัดการเรื่องเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้จะเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หลักของชุมชน โดย CNN Travel (2018) และยุทธศักดิ์ สุภสร (2560) อธิบายว่าในเชิงธุรกิจการท่องเที่ยว อาหารเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่สำคัญ แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ และสร้างความแตกต่างในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว เพราะสามารถสร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมเยือน โดยสร้างประสบการณ์ให้เป็นที่จดจำ และสามารถสร้างความประทับใจและจูงใจให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวซ้ำ

จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง เส้นทางท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารชุมชนกุฎีจีน โดยมีเป้าหมายให้มีเส้นทางที่สร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยว และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยวและอาหารท้องถิ่น เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางเพื่อสร้างประสบการณ์ด้านอาหารและใช้จ่ายเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนกุฎีจีน
2. เพื่อศึกษาข้อมูลร้านอาหารบนเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนกุฎีจีน

การทบทวนวรรณกรรม

ในการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารชุมชนกุฎีจีนดังนี้

เส้นทางท่องเที่ยว

เส้นทางท่องเที่ยว คือ เส้นทางที่ใช้เดินทางเพื่อเข้าชมสถานที่หรือจุดท่องเที่ยวในพื้นที่ การวางแผนต้องคำนึงถึงเส้นทางที่เชื่อมโยงสถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับ

ความต้องการของนักท่องเที่ยว ชุมชน และผู้ประกอบการ (ปัญญพร ธนาวิชานันท์ และคณะ, 2563) และผลกระทบที่จะเกิดต่อชุมชน ตลอดจนความเหมาะสมในการกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยว (United Nation, 2000) อุทุมพร เรืองฤทธิ์ และผกาภาส ชัยรัตน์ (2565) กล่าวว่า การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว เป็นการใช้นวัตกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ยึดหลักความดั้งเดิมด้านภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนนำทรัพยากรที่มีคุณค่ามาต่อยอดพัฒนา โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสืบสานวัฒนธรรมให้คงอยู่ควบคู่กับการสร้างรายได้ ส่วน วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์ (2565) ให้ทัศนะว่า การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว ควรประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ที่นำอัตลักษณ์ของชุมชนมาพัฒนาและต้องไม่กระทบต่อวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมความเชื่อของชุมชน

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร

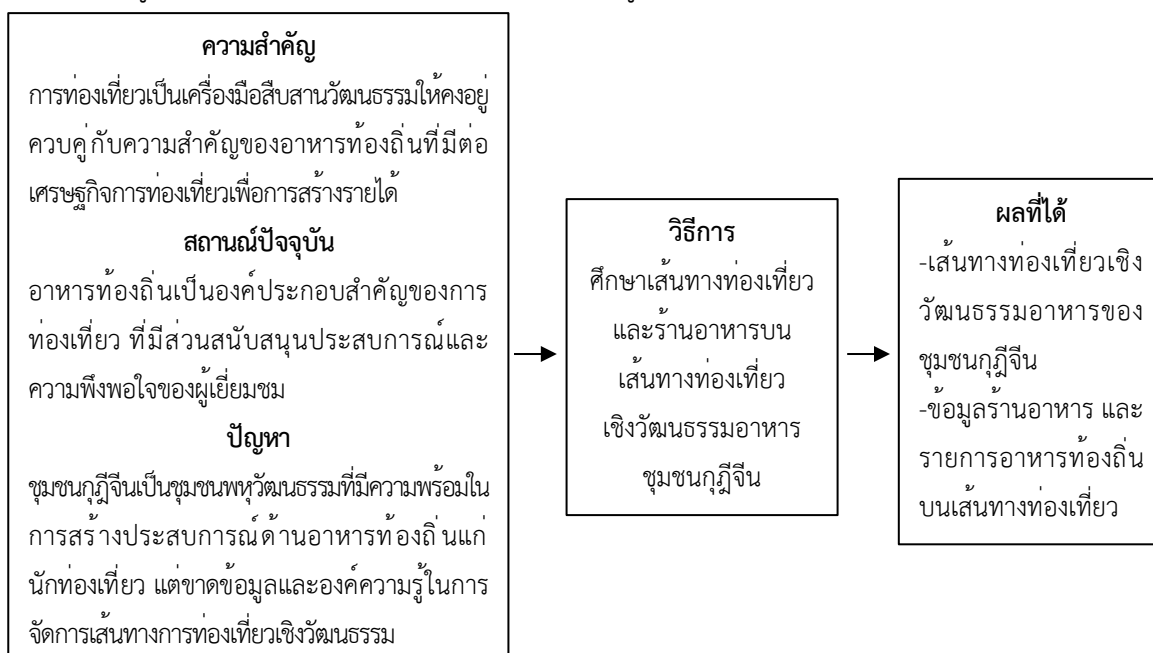
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร หมายถึง รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวที่มีอาหารท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจและเป็นส่วนหนึ่งในการเดินทางท่องเที่ยว โดยเรียนรู้เอกลักษณ์และวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในพื้นที่เป็นส่วนสำคัญของมรดกท้องถิ่นที่สร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว ใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ช่วยสร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยว และส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น (Shalini & Duggal, 2015) จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว ที่มีส่วนสนับสนุนประสบการณ์และความพึงพอใจของผู้เยี่ยมชมที่คนในชุมชนได้คิดค้นและยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา ภายใต้การกำหนดของบริบททางสังคมและวัฒนธรรม แสดงถึงความก้าวหน้าของอาหารท้องถิ่น (บุษบา ทองอุปการ, 2561) รวมทั้งมีบทบาทในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับพื้นที่ที่ใช้อาหารเป็นจุดดึงดูดให้เกิดการเดินทางที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวอย่างมาก สามารถพัฒนาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ที่กระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของชุมชนและประเทศ (สริตา พันธุ์เทียน ทรงคุณ จันทจร และมารีสา โกเศยะโยธิน, 2561)

ชุมชนกุฎีจีน

ชุมชนกุฎีจีน เป็นชุมชนเก่าแก่วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ตั้งแต่ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมาเมื่อกรุงธนบุรีได้รับการสถาปนาเป็นราชธานี ย่านนี้ก็เติบโตขึ้นเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มคนที่อพยพจากกรุงศรีอยุธยา และศาสนสถานของชาวไทย จีน ฝรั่ง และมุสลิม (มนชนก จุลสิขี, 2565) ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนประกอบด้วย ชาวไทย จีน ฝรั่ง แขก ซึ่งนับถือศาสนาแตกต่างกัน แต่รักษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมกลายเป็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากที่อื่น มีวัฒนธรรมอาหารที่เกิดจากการผสมผสานสูตรอาหารโปรตุเกสกับส่วนผสมที่หาได้ในท้องถิ่นเป็นอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ และการอยู่ร่วมกันในชุมชนที่มีความหลากหลายด้านพิธีกรรมและความเชื่อ (ณัฐนิชา กรกิจมาลา และ ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 2564) ซึ่ง ส.พลายน้อย (2555) กล่าวว่า ชื่อของกุฎีจีนนั้น เข้าใจว่า มีพวกจีนมาอยู่ก่อน คือ มีพระภิกษุจีนพำนักในกุฎีหรือ กุฏิ ที่มีชื่อว่า "เกียนอันเกง" เดิมเป็นศาลเจ้า 2 หลังติดกันคือ ศาลเจ้าโจวซือกงและศาลเจ้ากวนอู สร้างโดยชาวจีนที่ตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชมาครั้งสมัยกรุงธนบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามข้อมูลที่ได้ศึกษาตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) มุ่งทำความเข้าใจประเด็นหลักเกี่ยวกับปรากฏการณ์ในชีวิตมนุษย์ (Langdridge, 2007) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูล สถานที่สำคัญ เส้นทางท่องเที่ยว และร้านอาหารบนเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย

- 1) ผู้ให้ข้อมูล (Informants) 21 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน ได้แก่ (1) บุคลากรภาครัฐ คือ ฝ่ายพัฒนาชุมชน ผู้นำและกรรมการชุมชน ที่มีประสบการณ์การทำงานร่วมกับชุมชนไม่ต่ำกว่า 2 ปี (2) ผู้ประกอบการ คือ ผู้ประกอบการร้านอาหารในชุมชน ที่ประกอบกิจการร้านอาหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี และ (3) บุคคลในพื้นที่ชุมชน ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในชุมชนไม่ต่ำกว่า 10 ปี โดยประไพพิมพ์ สุธีสินนท์ และประสพชัย พสุพันธ์ (2559) กล่าวว่า การพิจารณาขนาดตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว ขนาดตัวอย่างมีความยืดหยุ่นสูงและปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์และขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย โดยพิจารณาจากความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Situation) และความพอเพียงของข้อมูล (Data Sufficiency) สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กำหนดผู้ให้ข้อมูลประมาณ 5-30 บุคคล (Na-stassi & Schendel, 2005) มีวิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) คือ เก็บข้อมูลจากคนในชุมชน แล้วให้บุคคลดังกล่าวช่วยแนะนำผู้ให้ข้อมูลรายถัดไปเรื่อย ๆ แบบลูกโซ่ จนได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและอิ่มตัว

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured In - depth Interview) ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ชุมชนกุฎีจีน มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด กำหนดแนวคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตรวจสอบเนื้อหาของแนวคำถามโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านเส้นทางท่องเที่ยวและอาหารท้องถิ่นในชุมชน

3) การรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ที่ผู้วิจัยไม่ได้เข้าไปในเหตุการณ์หรือไม่ได้เข้าไปเป็นสมาชิกของชุมชน (Danica and Anneliese, 2012)

4) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) 6 ขั้นตอน คือ การทำความเข้าใจความคุ้นเคยกับข้อมูล การทำให้เกิดข้อมูลเบื้องต้น การค้นหาแก่นสาระ การตรวจสอบซ้ำ การระบุและตั้งชื่อแก่นสาระ การรายงาน (Thompson, 2022) และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยวิธีตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลต่างกัน ซึ่งหากผู้วิจัยพบว่า ผลการสัมภาษณ์ที่ได้เหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ได้มามีความถูกต้อง (บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์, 2561) สำหรับงานวิจัยนี้ มีการอ้างอิงผู้ให้ข้อมูลด้วยสัญลักษณ์ P ตามด้วยหมายเลขและประโยคคำพูด (Quotation) ในขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัย

สำหรับงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเรื่องข้อมูลเส้นทางเที่ยวและข้อมูลร้านอาหารบนเส้นทางท่องเที่ยวตามบริบทของพื้นที่ในชุมชนกุฎีจีน ไม่ครอบคลุมประเด็นที่พัก เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 สํารวจเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนกุฎีจีน พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวประกอบด้วย สถานที่สำคัญ และเส้นทางท่องเที่ยว ดังนี้

1. สถานที่สำคัญ 5 แห่ง ประกอบด้วย

1.1 วัดกัลยาณมิตรรวมหาวีหาร

วัดกัลยาณมิตรรวมหาวีหาร หรือวัดกัลยา มีความหมายว่าเป็นมิตรสหายที่ดี ค้าขายรุ่งเรือง มั่งคั่งร่ำรวย และมีสุขภาพดี เป็นวัดสำคัญที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2368 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 3 ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งธนบุรี บริเวณปากคลองบางกอกใหญ่ (ฝั่งตะวันตก) มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถ คือ หลวงพ่อโต หรือเรียกชื่อแบบจีนว่า "ซำปอญดก" หรือ "ซำปอกง" ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะอย่างมาก ภายในวัดมี ประตู่เฮงหรือประตู่สุวรรณค์ที่ สร้างขึ้นพร้อมวิหารหลวง โดยมีความเชื่อว่าเป็นสิ่งสำคัญ หากเดินเข้าไปเคารพสักการะควรจะเดินผ่านประตู่สุวรรณค์แห่งนี้

P 15 “... สำหรับวัดนี้สร้างขึ้นโดยท่านเจ้าพระยานิกรบดินทร์ ยกที่บ้านของท่านและซื้อที่ดินบริเวณนี้ทูลเกล้าถวายรัชกาลที่ 3 ขึ้นเป็นพระอารามหลวง และพระราชทานนามว่า “วัดกัลยาณมิตรรวมหาวีหาร” มีความหมายว่า เป็นมิตรเป็นสหายที่ดี ค้าขายรุ่งเรืองมั่งคั่งร่ำรวย...”

P 16 “... ประตูเฮงหรือประตูสวรรค์ มีเพียง 2 แห่งในประเทศ ที่วัดกัลยาณมิตร และวัดโพธิ์ สร้างขึ้นพร้อมวิหารหลวงเลย ถ้าเดินเข้าไปเคารพสักการะหลวงพ่อดำ ควรจะเดินผ่านประตูสวรรค์หรือเรียกเป็นทางการคือโขงทวาร มีเคล็ดลับในการก้าวเข้าเท่าซ้าย และก้าวออกเท่าขวา...”

1.2 พิพิธภัณฑสถานกุฎีจีน

สร้างโดยทุนส่วนตัวของคุณนาวิณี พงศ์ไทย (ทรงพรานนท์) เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน รวบรวมข้อมูลชุมชนชาวสยาม-โปรตุเกสตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงปัจจุบัน และเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา ศาสนาและรากเหง้าของชุมชน มีร้านกาแฟและของที่ระลึกให้บริการ และจัดแสดงนิทรรศการ “กำเนิดสยามโปรตุเกส” บอกเล่าประวัติศาสตร์ของชาวโปรตุเกสตั้งแต่เข้ามาสยาม ครั้งแรก จุดเด่น คือ อาหารจำลองของเชื้อสายชาวโปรตุเกสที่จัดบนโต๊ะอาหารซึ่งพบว่ายังกินกันอยู่ในปัจจุบัน และให้บริการในร้านอาหารของชุมชนด้วย

P 2 “...เกิดจากความผูกพันกับข้าวของเครื่องใช้ของปู่ ย่า ตา ยาย คิดว่าปล่อยไว้นานไปก็คง เลือนหายไปตามกาลเวลา จึงวางแผนกับที่บ้าน สร้างจนเป็นพิพิธภัณฑสถานที่มีชีวิต มีเอกลักษณ์จาก 3 ศาสนา 4 ความเชื่อ ทั้งสถานที่ ประวัติศาสตร์ อาหาร ซึ่งนักท่องเที่ยวไปหาดูที่อื่นไม่ได้...”

P 4 “...อาหารจำลองในนี้ เป็นอาหารที่ยังคงทานกันอยู่ บ้านอื่นอาจไม่ค่อยได้ทานแล้ว เพราะคนเริ่มย้ายออกไป นานๆ จะกลับมาทานฝีมือปู่ ย่า ตา ยาย แต่อย่างป้าติตรสเดิมอยู่ จึงทานกันเหมือนเดิม พอมาทำพิพิธภัณฑสถาน มีคนอยากลองทาน จึงเอาขนมสัพเพทกมาทำให้ทานได้ง่ายขึ้น...”

1.3 โบสถ์ซางตาครูส

สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2312 เป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้ทรงพระราชทานที่ดินแปลงหนึ่งแด่คุณพ่อออร์ สำหรับกลุ่มคริสตชนชาวโปรตุเกสและชาวญวนที่ขอเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร เพื่อเป็นการระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญนั้น จึงตั้งชื่อที่ดินผืนนี้ รวมถึงวัดที่สร้างขึ้นว่า "Santa Cruz" เป็นภาษาโปรตุเกส แปลว่า ไม่กางเขนศักดิ์สิทธิ์ เป็นโบสถ์นิกายโรมันคาทอลิก สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวคริสต์ทุกคน เดิมเป็นโบสถ์ไม้ทั้งหลัง แต่หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ไฟไหม้ จึงได้บูรณะใหม่ด้วยการก่ออิฐถือปูน เมื่อเวลาผ่านไปหลายสิบปี โบสถ์เริ่มสุดโทรมลง มีการบูรณะและต่อเติม เมื่อปี พ.ศ. 2459 เป็นอาคารหลังใหม่ในปัจจุบัน

P 1 “...ตอนที่พระเจ้าตากสินมอบที่ดินให้ ที่เข้ามาอยู่ 17 ตระกูลแรกก็อยู่กันแบบพี่น้อง ถือว่ามีส่วนรบด้วยกัน อย่างวัดเนี้ย คุณพ่อเจ้าอาวาสเป็นจุดศูนย์กลางจิตใจ งานต่าง ๆ ก็ช่วยเหลือกัน เราบอกคนในชุมชนเสมอว่าคุณพ่อกำลังอยู่ที่นี้ 2-5 ปีก็ต้องย้ายไป แต่ความเข้มแข็งของคนในชุมชนเนี่ยต้อง ยั่งยืน...”

P 17 “... โบสถ์นี้มีระฆังการียองตั้งแต่สร้างโบสถ์หลังที่ 3 มีพระเริ่มมิวรัชชพากย์รับราชการทหารเรือในสมัยนั้นเป็นคนตีระฆังคนแรก ตอนนี้นู้นที่ 3 แล้ว สายสลิงโยงกับระฆัง 16 ใบให้เสียงโน้ตต่างกัน เกือบร้อยปีแล้วที่ระฆังยังบรรเลงอยู่ ในโอกาสพิเศษจะดังไปพร้อมกับ การียอง เพลงแห่งตำนาน ...”

1.4 เรือนจันทนภาพ

เป็นเรือนไทยไม้สักทั้งหลังแบบเครื่องสับทรงจั่วจอมแห สร้างขึ้นในปี พ.ศ.2433 อายุ 133 ปี กรอบหน้าบันเป็นลายอาทิตยอุทัย ตัวเรือนประกอบฝาผนังโดยรอบห้อยหน้าต่างและสลักเป็นลวดลายพุดตาน เครือเถาที่มีความงดงาม โดยคุณพ่อคุณแม่ทองคำ จันทนภาพ จากเมืองจันทบุรีเป็นผู้สร้างและประดับตกแต่ง เรือนด้วยเอกลักษณ์ของคาทอลิกได้อย่างลงตัว โดย คุณจารุภา จันทนภาพ ผู้เป็นเจ้าของ เป็นผู้สืบเชื้อสายญวน และได้รับการสืบทอดวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ รวมทั้งภูมิปัญญาด้านอาหารเชื้อสายญวนจากบรรพบุรุษ ในชุมชนแห่งนี้ด้วย

P 4 “...เรือนหลังนี้เป็นไม้สักทั้งหลัง เสาทำด้วยไม้ตะเคียนสร้างโดยช่างไทยและช่างจีน มันคงแข็งแรงมาก ใช้วิธีไม้สอดสลักทุกต้น มีอายุ 133 ปีแล้วนะคะ เคยช่วยเหลือโรงพยาบาลทหารและประชาชนครั้ง กบฏแมนฮัตตัน ตอนนี้อยู่มีรอยกระสุนเป็นร่องรอยแห่งประวัติศาสตร์...”

P 18 “...คุณป้าของพี่เป็นเจ้าของบ้านนี้สืบทอดจากคุณลุงที่เสียชีวิตไปแล้ว บ้านเรายังอยู่กัน แบบเดิม มีญาติมาจากเมืองจันทบุรีบ้าง ตอนญาติมา เราก็กินอาหารญวนกินกัน เป็นอาหารดั้งเดิมของเชื้อสายเรา ที่ ตอนนี้มีทำขายในร้านอาหารของที่นี่ด้วย...”

1.5 ศาลเจ้าเกียนอันกง

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร สร้างขึ้นใหม่ในสมัย รัชกาลที่ 3 และได้รับการซ่อมแซมในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนในผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า หลังคาเป็น เครื่องไม้มุงกระเบื้อง สันหลังคาประดับลายพรรณพฤกษาและสัตว์มงคลด้วยเทคนิคปูนปั้นตัดกระเบื้องประดับมี การผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมแบบหมิ่นหนานในศาลเจ้าฮกเกี้ยนกับสถาปัตยกรรมแบบเฉาซ่านในศาลเจ้า แต่จิว หลังคามุงกระเบื้องและมุงงานประดับสันหลังคา ผนังด้านหน้าแบ่งเป็นช่องสี่เหลี่ยมประดับภาพจิตรกรรม และประติมากรรมเล่าเรื่องคล้ายกับอาคารทางเข้าของศาลเจ้าแบบแต่จิว แสดงเอกลักษณ์ของศาลเจ้าแบบ ฮกเกี้ยน สังเกตได้จากการเจาะช่องหน้าต่างชนาช่องประตู เป็นช่องสี่เหลี่ยมและวงกลมประดับงานฉลุไม้ลาย เมฆขดเป็นรูปมังกร ซึ่งเป็นสัญลักษณ์มงคลหมายถึงอายุยืน คล้ายกับหน้าต่างในสถาปัตยกรรมแบบ หมิ่นหนานที่เรียกว่า "อู่ซวง" แปลว่า "หน้าต่างเสือมังกร" นอกจากนี้ โครงสร้างไม้บนผนังด้านหน้า มีองค์ประกอบสำคัญคือ แผ่นไม้รูปวงโค้งเรียกว่า "วานฟาง" รองรับ "โต่ว" และ "ก่ง"

P 19 “... สมัยก่อนมีภิกษุจีนมาพำนักอยู่ในศาสนสถาน ที่สร้างขึ้นที่ศาลเจ้าแห่งนี้ โดยจะเป็น ญาติเหมือนภิกษุของไทย สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพท่านจึงได้กล่าวไว้ในสารสมเด็จว่าการที่มีภิกษุจีนเข้ามา พำนักในกุฏิ หรือกุฏินี้เอง จึงเป็นที่มาของคำว่า กุฏิจีน...”

P 20 “...เอกลักษณ์สำคัญของศาลเจ้าเกียนอันกง คือหลังคาแอ่นโค้งอย่างมาก ปลายสัน หลังคาปากเป็นร่องคล้ายหางนกยูงแอ่น และงานประดับสันหลังคายังประดับแบบเรียบง่าย โดยเน้นให้เห็นสัน หลังคามากกว่าศาลเจ้าอื่นที่นิยมประดับแบบเต็มพื้นที่จนบดบังสันหลังคา...”

สถานที่สำคัญ 5 แห่ง บนเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนกุฏิจีน แสดงตามภาพที่ 1

สัญลักษณ์	สถานที่
1	วัดกัลยาณมิตรธรรมหาวิหาร
2	พิพิธภัณฑสถานบ้านกุฎีจีน
3	โบสถ์ช่างตาครุส
4	เรือนจันทนภาพ
5	ศาลเจ้าเกียงอันเกง

ภาพที่ 1 แสดงสถานที่สำคัญของชุมชนกุฎีจีน

สถานที่สำคัญโดยเฉพาะพิพิธภัณฑสถานบ้านกุฎีจีนและเรือนจันทนภาพ มีความเกี่ยวข้องกับอาหารของเชื้อสายโปรตุเกสและญวน ซึ่งพบว่า ปัจจุบันอาหารดังกล่าวมีการทำเพื่อจำหน่ายในพิพิธภัณฑสถานและร้านอาหารในชุมชนด้วย

2. เส้นทางท่องเที่ยว 2 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางเดินเท้า และเส้นทางจักรยาน ซึ่งสัญจรผ่านร้านอาหารที่ให้บริการอาหารท้องถิ่น

2.1 เส้นทางเดินเท้า เริ่มต้นจากวัดกัลยาณมิตรธรรมหาวิหาร ไปทางซอยวัดกัลยาณมิตรเข้าซอยชุมชนกุฎีจีน จะมีทางแยก 2 ทาง คือซอย 9 และ ซอย 11 เดินไปทางซอย 9 ผ่านบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของคนในชุมชน ทางเดินเป็นซอยแคบและใช้การสัญจรด้วยการเดินเท้าเท่านั้น เดินผ่านบ้านแมวและร้านขนมฝรั่งป้าเล็ก จากนั้นเป็นทางแยกซอย 3 เลี้ยวซ้ายจะเจอร้านครัววาววับ และร้าน Window กาแฟ ก่อนถึงพิพิธภัณฑสถานบ้านกุฎีจีน เดินเลี้ยวซ้ายเข้าซอย 7 ผ่านร้านธนูสิงห์ที่อยู่ตรงข้ามเรือนจันทนภาพ จากนั้นเลี้ยวขวาเข้าซอย 4 เดินตรงไปจะเจอวัดช่างตาครุส เมื่อหันไปทางทิศตะวันออกจะมีร้านเฮโลนมสดและลานอเนกประสงค์ศาลาริมแม่น้ำ ทางทิศตะวันตกเป็นที่ว่าการชุมชน ที่ว่าการผู้ดูแลวัด และร้านขนมฝรั่งหลานป้าเป่า ทางทิศใต้ของวัดจะเป็นที่ตั้งของโรงเรียนช่างตาครุสศึกษาและศาลาพระพุทไธย จากนั้นเดินต่อไปทางทิศตะวันออกของโบสถ์ และศาลาริมแม่น้ำ เลี้ยวซ้ายเดินตรงไปจะเจอศาลเจ้าเกียงอันเกง

2.2 เส้นทางจักรยาน เริ่มต้นจากวัดกัลยาณมิตรธรรมหาวิหาร บันไปทางทิศใต้เข้าซอยวัดกัลยาณมิตร เลี้ยวซ้ายเข้าซอยเทศบาล 1 บันตรงไปเจอโรงเรียนช่างตาครุสศึกษา ข้างโรงเรียนเป็นวัดช่างตาครุส บันต่อไปที่ร้านขนมฝรั่งหลานป้าเป่า เลี้ยวเข้าซอย 3 เจอร้านขนมฝรั่งป้าอำพรณ ตรงไปเจอครัววาววับ ร้าน Window กาแฟ ก่อนถึงพิพิธภัณฑสถานบ้านกุฎีจีน บันเลี้ยวซ้ายเข้าซอย 7 ผ่านร้านธนูสิงห์ที่อยู่ตรงข้ามเรือนจันทนภาพ จากนั้น เลี้ยวขวาเข้าซอย 4 ทางตะวันออกจะมี

ร้านเฮลิคอปเตอร์และลานอเนกประสงค์ศาลาริมแม่น้ำ ทิศตะวันตกมีที่ว่าการชุมชน ที่ว่าการผู้ดูแลวัด และร้านขนมฝรั่งหลานป้าเป้า ทิศใต้ของโบสถ์จะเป็นที่ตั้งของโรงเรียนช่างเทคนิคศึกษาและศาลาพระฤทัย โดยผ่านทางทิศตะวันออกของโบสถ์และศาลาริมแม่น้ำ เลี้ยวซ้ายตรงไปจะเจอศาลเจ้าเกียนอันกงอยู่ทางซ้ายมือ

ผู้วิจัยได้จัดทำแผนที่เส้นทางท่องเที่ยว 2 เส้นทาง และแสดงตัวอย่างเส้นทางจักรยาน ตามภาพที่ 2

สัญลักษณ์	สถานที่	สัญลักษณ์	สถานที่
— — — — —	ทางเดินจักรยาน	⑥	ชอยกุกีจิ้น 4
①	ชอยวัดกัลยาณ	⑦	ชอยกุกีจิ้น 6
②	ชอยกุกีจิ้น	⑧	ชอยเทศบาล 1
③	ชอยกุกีจิ้น 9	⑨	ชอยกุกีจิ้น 11
④	ชอยกุกีจิ้น 3	⑩	ทางเดินริมแม่น้ำ
⑤	ชอยกุกีจิ้น 7		

แผนภาพที่ 2 แสดงเส้นทางจักรยาน ที่ระบุสถานที่สำคัญและร้านอาหารท้องถิ่น

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาข้อมูลร้านอาหารบนเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนกุกีจิ้น ข้อมูลร้านอาหารบนเส้นทางเดินเท้าและเส้นทางจักรยาน พบว่า มีร้านอาหารที่ให้บริการอาหารท้องถิ่น จำนวน 9 ร้าน ได้แก่ 1) ร้านบ้านสกุลทอง 2) ร้าน Window กาแฟ 3) ร้านครัววาววับ 4) ร้านธนูสิงห์ 5) ร้านเฮลิคอปเตอร์ 6) ร้าน Caf Kuddejeen 7) ร้านขนมฝรั่งหลานแม่เป้า 8) ร้านป้าอำพรขนมฝรั่งกุกีจิ้น และ 9) ร้านป้าเล็กขนมฝรั่ง โดยพบอาหารท้องถิ่นรวม 20 รายการ ได้แก่ ขนมจีนแกงไก่คั่ว สตูลไก่ ข้าวหนุ่มนาคลูกฟุ้ง ข้าวมันส้มตำ แกงเหงาหงอด พระรามเดินดง ผัดไทยโบราณกุ้งสด หมูสร่ง มังกรคาบแก้ว ถูงทอง กุ้งกระจกม้วน กระทงทองไส้สัฟหยก หมูคั่วพ ขนมหฝรั่งหลานป้าเป้า ขนมหฝรั่งป้าเล็ก ขนมหฝรั่งธนูสิงห์ ขนมห้านวล ขนมห้วยตัส ขนมหกุลลัง และกะหรี่ปั๊ปปัสไส้สัฟหยก

อภิปรายผล

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารชุมชนกุฎีจีน ประกอบด้วย 1) สถานที่สำคัญ 5 แห่ง ได้แก่ วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร พิพิธภัณฑ์บ้านกุฎีจีน โบสถ์ซางตาครู้ส เรือนจันทนภาพ และศาลเจ้าเกียนอันเกง 2) เส้นทางท่องเที่ยว 2 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางเดินเท้า และเส้นทางจักรยาน โดยพื้นที่ชุมชนกุฎีจีนมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้หลายแห่ง สถานที่และกิจกรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ในลักษณะต่างกัน ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและความพร้อมของชุมชนก็แตกต่างกันไปด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2567) ข้อมูลนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ชันทอง วัฒนะประดิษฐ์ (2561) ที่กล่าวถึงชุมชนย่านกะดีจีนว่าเป็นแหล่งรวมของ 6 ชุมชน ที่เป็นต้นแบบในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขมาอย่างยาวนาน เป็นชุมชนตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จเรื่องการท่องเที่ยวชุมชน พหุวัฒนธรรมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขแม้จะมีความแตกต่างด้านศาสนาและความเชื่อ มีการศึกษาเกี่ยวกับเส้นทางโดยสำรวจและกำหนดการเดินทางและการใช้จักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวในระดับดิจิทัล และเส้นทางสถานที่สำคัญ 3 เส้นทาง (สหทัยา วิเศษ รุ่งสุริยพันธ์ สุนันตะ และลพนา ชมตระกูล, 2562) ส่วนกรรณก หงษ์นวล (2564) ศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งวัด โบราณสถาน ย่านตลาด ชุมชนเก่าแก่ งานวัฒนธรรมและประเพณี มีการอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละวัน พบปัญหาเรื่องระบบขนส่งที่ไม่อำนวยความสะดวกแก่กลุ่มผู้พิการและผู้สูงอายุ สำหรับชุมชนกุฎีจีน ได้รับประโยชน์จากโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ย่านกะดีจีน ของสำนักการวางผังและพัฒนาเมือง ปรับปรุงจุดเชื่อมต่อทางเดินริมน้ำย่านกะดีจีนและพื้นที่ต่อเนื่อง ก่อสร้างทางเดินริมน้ำเชื่อมต่อสถานที่ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางถึงกันได้ (สำนักการวางผังและพัฒนาเมือง กรุงเทพมหานคร, 2566) จึงส่งผลให้เมื่อนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมมากขึ้น ถือเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากสถานที่สำคัญสู่การสร้างประสบการณ์ด้านอาหารในชุมชน

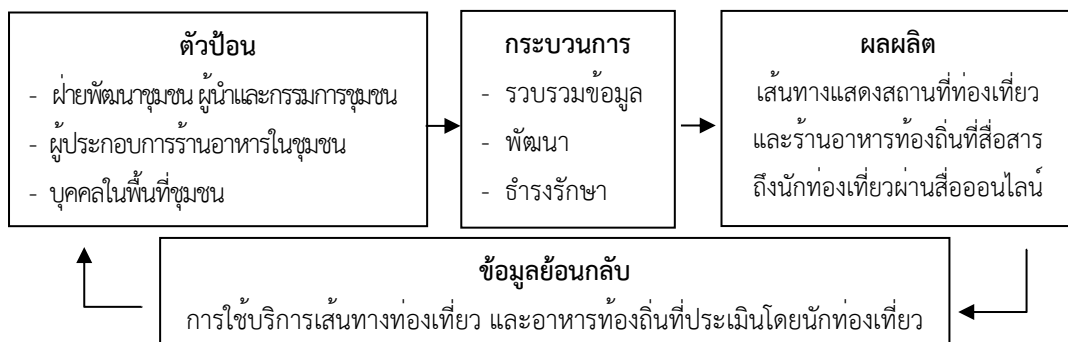
การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ร้านอาหารในเส้นทางท่องเที่ยวมี 9 ร้าน ได้แก่ 1) ร้านบ้านสกุลทอง 2) ร้าน Window กาแฟ 3) ร้านครัวว้าวับ 4) ร้านธนูสิงห์ 5) ร้านเฮโลนมสด 6) ร้าน Caf Kudeejeen 7) ร้านขนมฝรั่งหลานแม่เป้า 8) ร้านป้าอำพรขนมฝรั่งกุฎีจีน และ 9) ร้านป้าเล็กขนมฝรั่ง เป็นร้านอาหารที่ให้บริการอาหารท้องถิ่นและพบรายการอาหารท้องถิ่นจำนวน 20 รายการ โดย พัชรี ตั้งตระกูล และคณะ (2561) กล่าวว่า อาหารที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ประกอบด้วย สี่ กลิ่น รส เนื้อสัมผัส วัตถุดิบและวิธีการประกอบ มีอิทธิพลต่อลักษณะของอาหารซึ่งแตกต่างหรือคล้ายคลึงกันในแต่ละท้องถิ่น สิทธิศักดิ์ เติยงา และกนกวรรณกรณ์ หลวงวังโพธิ์ (2565) พบว่า อาหารที่จัดเป็นอาหารท้องถิ่นและมีอัตลักษณ์ของชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ คือ น้ำพริกปลาร้า ส้มตำ ลาบ ก้อย อ่อม ผักพื้นบ้านทั่วไป ผลไม้ตามฤดูกาล รสชาติและวัตถุดิบที่ใช้ทำอาหารมีความเป็นธรรมชาติ นักท่องเที่ยวต้องการมีส่วนร่วมในการทำอาหาร และชมการทำอาหารท้องถิ่นของผู้ประกอบการ โดยการอนุรักษ์ฟื้นฟู ประยุกต์ เพื่อสร้างกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ การศึกษานี้ยังสอดคล้องกับ กติกา กลิ่นจันทร์แดง และ ศิริเพ็ญ ดาบเพชร (2564) ที่พบว่า อาหารท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบสำคัญในการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว สามารถสร้างประสบการณ์

แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งควรเน้นอัตลักษณ์ 3 ด้าน ได้แก่ เทคนิคการประกอบ รสชาติ และสูตรอาหาร ที่สร้างการรับรู้เกี่ยวกับพื้นที่โดยนำมาเป็นผลิตภัณฑ์และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางการท่องเที่ยว สำหรับร้านอาหารในชุมชนกุฎีจีน ให้บริการอาหารท้องถิ่นจากภูมิปัญญาของผู้สืบเชื้อสายโปรตุเกส ญวน และไทย โดยให้บริการอาหารเป็นชุดแยกตามเชื้อสาย เช่น ชุดฝรั่งเกดจี๊น ชุดฝรั่งคี และอาหารตามสั่ง เช่น ขนมจีนแกงไก่คั่ว ผัดไทย ยำทวาย เป็นอาหารที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนซึ่งมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาเส้นทางและร้านอาหารบนเส้นทางท่องเที่ยว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุป เรียบเรียงกลุ่มข้อมูลใหม่ พบองค์ความรู้ใหม่ สรุปได้ดังนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 3 เส้นทางท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารชุมชนกุฎีจีนในมุมมองเชิงระบบ โดยมีตัวป้อนจากฝ่ายพัฒนาชุมชน ผู้นำและกรรมการชุมชน ผู้ประกอบการร้านอาหารในชุมชน บุคคลในพื้นที่ชุมชน โดยการรวบรวม พัฒนา และอารังรักษา ได้เส้นทางแสดงสถานที่ท่องเที่ยว และจัดทำแผนที่แสดงเส้นทางและร้านอาหารที่ให้บริการอาหารท้องถิ่น สามารถสืบค้นผ่านสื่อออนไลน์ ประเมินความสำเร็จโดยนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการดำเนินงานตามระบบนี้ จะทำให้การจัดการเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนกุฎีจีนประสบความสำเร็จโดยความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สรุป

เส้นทางท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารชุมชนกุฎีจีน ประกอบด้วย 1) สถานที่สำคัญ 5 แห่ง ได้แก่ วัดกัลยาณมิตรวรรมหาวิหาร พิพิธภัณฑ์บ้านกุฎีจีน โบสถ์ซางตาครู้ส เรือนจันทนภาพ และศาลเจ้าเกียนอันเกง 2) เส้นทางท่องเที่ยว 2 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางเดินเท้าและเส้นทางจักรยาน และ 3) ร้านอาหารในเส้นทางท่องเที่ยว 9 ร้าน ที่ให้บริการอาหารท้องถิ่น โดยพบอาหารท้องถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชนและมีจำหน่ายในปัจจุบัน รวม 20 รายการ ได้แก่ ขนมจีนแกงไก่คั่ว สตูว์ไก่ ข้าวหนุ่มนานคลุกฝุ่น ข้าวมันส้มตำแกงเหงาหงอด พระรามเดินดง ผัดไทยโบราณกุ้งสดหมูสรง มังกรคาบแก้ว กุ้งทอง กุ้งกระจกม้วน กระทงทองไส้สัพเพยก หมูคั่วพ ขนมหรั่งหลานบ้าเป่า ขนมหรั่งป่าเล็ก ขนมหรั่งธนูสิงห์ ขนมห้านวล ขนมห้วยตัส

ขนมกุสลัง กะหรี่ปั๊ปปี้สัฟฟ่ายก โดยชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์ด้านอาหารให้นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชนกุฎีจีน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยพบว่า ในพื้นที่ชุมชนกุฎีจีน ประกอบด้วย สถานที่สำคัญ สถานที่ท่องเที่ยว และร้านอาหารที่ให้บริการอาหารท้องถิ่นจากภูมิปัญญาชุมชน ซึ่งนักท่องเที่ยวยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับพิกัดที่แสดงเส้นทางเดินเท้าหรือจักรยานเพื่อไปยังจุดหมายที่ต้องการ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนโดยการทำป้ายบอกทาง ป้ายสัญลักษณ์แสดงเส้นทางและข้อมูลร้านอาหาร ปรับปรุงเส้นทางให้สะดวกต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะอาหารบนเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนกุฎีจีนเท่านั้น ดังนั้น จึงควรวิจัยโดยขยายขอบเขตครอบคลุม “ย่านกะดีจีน” ซึ่งรวมถึงชุมชนกุฎีจีน ชุมชนบุปผาราม ชุมชนวัดกัลยาณ์ ชุมชนกุฎีขาว ชุมชนวัดประยุรวงศ์ และชุมชนโรงคราม โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ และรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นบนเส้นทางท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กติกาก กลิ่นจันทร์แดง และศิริเพ็ญ ดาบเพชร. (2564). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารด้วยอัตลักษณ์ของอาหารท้องถิ่น. *วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 15(3), 144-157.
- กรกนก หงษ์นวล. (2564). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบสร้างสรรค์ ในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- กรมการท่องเที่ยว. (2561). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561-2564 ของกรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: กรมการท่องเที่ยว.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2567). *ชุมชนกุฎีจีน*. สืบค้น 24 มกราคม 2565. จาก <https://www.tourismthailand.org>.
- ขันทอง วัฒนประดิษฐ์. (2561). ชุมชนสันติสุขในพุทธศตวรรษที่ 26 ถอดบทเรียนชุมชนสันติสุขในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 6(1), 13-24.
- คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2562). *การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนย่านกะดีจีนสู่ความมั่นคงยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

- ณัฐนิชา กรกิ่งมาลา และไตรรัตน์ จารุทัศน์. (2564). แนวทางการปรับสภาพแวดล้อมของชุมชนพหุวัฒนธรรมเพื่อผู้สูงอายุกรณีศึกษา ชุมชนรอบศาสนสถานย่านกุฎีจีน เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร. *สารศาสตร์*, 4(3), 599-611.
- มนัส สามารถกุล. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษา ชุมชนกุฎีจีน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนชนก จุลสิกขี. (2565). การสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงอาหารชุมชนกุฎีจีน เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. *วารสารที่ทัศน์วัฒนธรรม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 21(2), 186-207.
- ยุทธศักดิ์ สุภสร. (2560). การนำเสนอทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของ ททท. ปี 2561. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.).
- วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์. (2565). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ บนฐานภูมิปัญญาช่างศิลป์จังหวัดนครปฐม. *วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ*. 4(3), 443-456.
- ทีปกร สุจิตจรจุล. (2566). ขนมฝรั่งกุฎีจีน: มรดกแสนอร่อยจากโบราณ. สืบค้น 15 มกราคม 2566. จาก https://www.facebook.com/notes/2761315507416939/?paipv=0&eav=AfbhuoNkMcO4X7pjHJ1tv-iC6t5AymAcEhyLf8ReluAIWB5viltVyHrFuPFvikdwiU&_rdr.
- ธนากรกรุงเทพ. (2562). *Food Tourism* กินเพื่อเข้าใจวิถีพื้นเมือง. สืบค้น 20 มกราคม 2565. จาก <https://www.bangkokbanksme.com/en/food-tourism-lifestyle>.
- บุษบา ทองอุปการ. (2561). อาหารท้องถิ่น: ความมั่นคงทางอาหารในมิติวัฒนธรรมกรณีศึกษาชุมชนบ้านตลิ่งแดง จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์*, 5(1), 107-119.
- บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์. (2561). เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*, 13(25), 103-118.
- ประไพพิมพ์ สุธีวสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 29(2), 31-48.
- ปัญจพร ธนาวชิรานันท์, สุจิรา เมन्छ และณพงค์ รุจิรวรรัตน์. (2563). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เป็นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 26(2), 97-112.
- ปาจริย์ สุขภิรมย์. (2564). บทบาทหน้าที่ของวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่นมอญในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 29(3), 54-75.
- พัชรี ตั้งตระกูล (2561). *การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ต*. ใน รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ส.พลายน้อย. (2555). *เล่าเรื่องเมืองบางกอกฉบับสมบูรณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

- สหทัยา วิเศษ, รุ่งสุริยัณห์ สุนันตะ และลลนา ชมตระกูล. (2562). การจัดทำแผนที่เส้นทางวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างการเดินทางและการใช้จักรยานในการท่องเที่ยว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*, 4(2), 151-164.
- สริตา พันธุ์เทียน, ทรงคุณ จันทจร และมาริสา โกเศยะโยธิน. (2561). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทย โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเขตจังหวัดลุ่มแม่น้ำภาคกลาง. *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 9(3), 190-198.
- สิทธิศักดิ์ เตียวงา และกนกวรรณกรณ์ หลวงวังโพธิ์. (2565). การสร้างอัตลักษณ์อาหารท้องถิ่นและการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์. *วารสารวิชาการนอร์ทกรุงเทพ*, 11(1), 184-199.
- สำนักงานวางผังและพัฒนาเมือง กรุงเทพมหานคร. (2566). *โครงการปฏิรูปมรดกย่านกะดีจีน*. สืบค้น 13 เมษายน 2565. จาก <https://webportal.bangkok.go.th/cpud/page/sub/19152/การปรับปรุงภูมิทัศน์ย่านกะดีจีน>.
- อุทุมพร เรืองฤทธิ์ และผกามาศ ชัยรัตน์. (2565). รูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนรากฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ไทดำบ้านดอนมะนาว จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารศิลปศาสตราราชมงคลสุวรรณภูมิ*, 4(1), 113-127.
- CNN Travel. (2018). *Which country has the best food?*. Retrieved December 10, 2018. from <https://edition.cnn.com/travel/article/world-best-foodcultures/index.html>.
- Danica G. Hays and Anneliese A. Singh. (2012). Qualitative Inquiry in Clinical and Educational Settings. *International Statistical Review*, 81(1), 167-168.
- Langdrige, Darren (2007). *Phenomenological Psychology: Theory, Research and Method*. Harlow, UK: Pearson Education.
- Nastasi, B. K., & Schensul, S. L. (2005). Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology*, 43(3), 177-195.
- Thompson, J. (2022). A Guide to Abductive Thematic Analysis. *The Qualitative Report*, 27(5), 1410-1421
- Shalini, D., and Duggal, S. (2015). A review on food tourism quality and its associated forms around the world. *African Journal of Hospitality Tourism and leisure*, 4(2), 1-12.
- United Nation. (2000). *Guidelines on integrated planning for sustainable tourism development*. USA: United Nations Publication.

หนังสืออ่านนอกเวลาเกี่ยวกับผีตองเหลืองสำหรับเยาวชนไทย เรื่อง “มลาบรี”

EXTERNAL READING BOOK ABOUT SPIRITS OF THE YELLOW LEAVES

FOR THAI YOUNG – ADULT, THE STORY OF “MLABRI”

ธีรवारภทร์ ไวยาพิศาล และวรรณนะ หนูหมื่น

Theevaraphat Waithayapisarn and Wanna Numun

สาขาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Program of Thai and Applied Thai, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

E-mail: w.theevaraphat@gmail.com

Received October 20, 2023; Revised March 28, 2024; Accepted April 25, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลาเกี่ยวกับผีตองเหลือง เรื่อง “มลาบรี” ที่สื่อความหมายของผีตองเหลืองให้เยาวชนได้เรียนรู้ วิจัย คือ รวบรวมข้อมูล ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูล รายงานผลการศึกษาในรูปแบบการพรรณนา สรุป และอภิปราย ผลการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า หนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลาเกี่ยวกับผีตองเหลือง เรื่อง “มลาบรี” ได้ปลูกฝังให้เยาวชนผู้เรียนเคารพความเป็นมนุษย์ของชนเผ่าเร่ร่อนและรู้คุณค่าป่าไม้ หนังสืออ่านนอก เวลาดังกล่าวได้สื่อความหมายถึงผีตองเหลือง ดังนี้ 1. ผีตองเหลืองเป็นผู้เคารพและเกรงกลัวธรรมชาติ 2. ผีตองเหลืองเป็นคนป่าเร่ร่อน 3. ผีตองเหลืองเป็นผู้รักษาธรรมชาติและผืนป่า และ 4. ผีตองเหลือง เป็นชนเผ่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ วิถีทางภาษาที่สื่อถึงผีตองเหลือง ได้แก่ 1) วิธีการอ้างอิง (Referencing) 2) วิธีการขยายความ (Modification) 3) วิถีอุปมาอุปไมย (Metaphor) และ 4) วิถีของเรื่องเล่า (Narrative) โดยประโยชน์จากการศึกษาหนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลาเกี่ยวกับผีตองเหลือง ได้สะท้อน ให้เห็นว่า หนังสืออ่านนอกเวลาพยายามสอดแทรกชุดความคิดของอำนาจรัฐเป็นสื่อกลางเพื่อปลูกฝังให้ เด็กและเยาวชนตระหนักถึงความแตกต่างทางชาติพันธุ์ของคนในสังคมไทย ให้เกียรติศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน ถึงแม้เป็นชนป่าเร่ร่อนก็มีสิทธิเท่าเทียมกันในสังคม และยังสร้างจิตสำนึกให้ เด็กและเยาวชนรู้จักการอนุรักษ์ป่าไม้ในประเทศไทยซึ่งเป็นต้นกำเนิดของความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และระบบนิเวศน์

คำสำคัญ: หนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลา, ผีตองเหลือง, เยาวชนไทย, มลาบรี

Abstract

The objective of this research article is to study a outside reading book about Spirits of the Yellow Leaves or Phi Tong Lueng entitled “Mlabri” that conveys the meaning of the yellow Phi Tong for youth to learn. The research method is collecting of

information, studying related research and analysis of data. The results of the study are reported in the form of description, summary, and discussion of the findings. The results of the study found that outside reading book about Phi Tong Lueang entitled “Mlabri” had instilled in young learners’ respect for the humanity of nomadic tribes and known the value of forests. The textbook for outside reading conveyed the meaning of Phi Tong Lueang as follows: 1. Phi Tong Lueang was person who respected and feared nature; 2. Phi Tong Lueang was a nomadic forest person; 3. Phi Tong Lueang was the preserver of nature and the forest and 4. Phi Tong Lueang was a tribe that was about to disappear. Linguistic methods that expressed Phi Tong Lueang were as follows: 1) How to refer to (Referencing) 2) How to expand (Modification) 3) Method of metaphor (Metaphor) and 4) Method of story telling (Narrative). That is, a benefit from studying outside reading book about Phi Tong Lueang reflects that the outside reading book tries to insert the mindset of state power as a medium to instill in children and youth an awareness of the ethnic differences of people in Thai society, honor human dignity equally, even if they are nomadic forest people, they have equal rights in society. It also creates awareness among children and youth about forest conservation in Thailand, which is the source of natural perfection and ecology.

Keywords: Outside Reading Book, Spirits of the Yellow Leaves, Thai Young – Adult, Mlabri

บทนำ

หนังสืออ่านนอกเวลามีส่วนสำคัญและมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน ดังที่ สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา สถาบันภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ (2560) อธิบายไว้ว่า หนังสืออ่านนอกเวลา คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นหนังสือที่ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่ง ตามหลักสูตรนอกเหนือจากหนังสือเรียน สำหรับให้อ่านนอกเวลาเรียน เมื่อพิจารณาหนังสืออ่านนอกเวลา ประเภทบันเทิงคดี ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่มุ่งเสนอ ประสบการณ์ สร้างความน่าเชื่อถือและกล่อมเกลายให้ผู้เรียนคล้อยตามความคิดของผู้เขียน จึงเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการใช้เป็นเครื่องมือโน้มน้าวและปลูกฝังความคิดสำคัญต่าง ๆ ไปสู่ผู้เรียน ดังที่ มนูกุล ทิมอ่ำ (2548) อธิบายว่า สื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่า หนังสืออ่านนอกเวลาเป็นวรรณกรรมที่มีส่วนช่วยในการกล่อมเกลาย โน้มน้าว และปลูกฝังความคิดสำคัญด้านต่าง ๆ รวมไปถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีงามและถูกต้องเหมาะสมไปสู่ผู้เรียน

หนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับเยาวชนผู้เรียนยังสื่อความหมายถึงสิ่งต่าง ๆ โดยความหมายของสิ่งที่สื่อในวรรณกรรมอาจสอดแทรกนัยสำคัญของสังคมที่ต้องการสื่อถึงจุดมุ่งหมายหลักของสังคม จุดมุ่งหมายของสังคมถูกถ่ายทอดผ่านวาทกรรม วาทกรรมในความหมายของฟูโกต์นั้น ได้นำเอาความรู้ อำนาจ และความจริงมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน โดยที่วาทกรรมนั้นเป็นระบบในการสร้างอัตลักษณ์และความหมาย หรือการนิยามความรู้บางอย่างให้กับสิ่งต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้มีอำนาจในการกำหนด อำนาจ ความรู้ และความจริง นอกจากนี้วาทกรรมยังต้องมีการปฏิบัติการเชิงวาทกรรมเพื่อต่อยอด ความรู้ ความจริงและอำนาจด้วยการอธิบาย การอบรมสั่งสอน การเผยแพร่แนวคิดผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โฆษณา ขวนเชื่อ และปฏิบัติการที่เป็นการลงมือดำเนินการในรูปแบบของการกระทำหรือกิจกรรม

หนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับเยาวชนผู้เรียนจึงไม่ได้นำเสนอความจริงในอุดมคติเกี่ยวกับชีวิต และความเป็นอยู่ของมนุษย์อีกต่อไป แต่วรรณกรรมหนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับเยาวชนผู้เรียนเป็นการนำเสนอ “ระบอบแห่งความจริง” หรือความจริงที่ผู้เขียนเชื่อ เนื่องจากอยู่ภายใต้กรอบวาทกรรมหนึ่ง ๆ ภาพตัวแทน (Representation) ในหนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลาสำหรับเยาวชนผู้เรียนซึ่งเป็นวรรณกรรมแขนงหนึ่งจึงไม่ใช่ภาพแทนในอุดมคติอีกต่อไป หากแต่เป็นภาพตัวแทนที่เป็นมุมมองของผู้เขียนโดยเกี่ยวข้องกับกรอบวาทกรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สุเรศ โขติอุดมพันธ์, 2548) ดังนั้นวาทกรรมจึงต่อยอด ความรู้ความจริง และอำนาจของวาทกรรม เช่น ในหนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับเยาวชน เรื่อง มลาปรี การให้ความหมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์นี้ยังคงอยู่ภายใต้กรอบของวาทกรรมหลักของสังคม มลาปรีจึงเป็นสิ่งที่หลาย ๆ คนเข้าใจตามชุดความคิดหลักที่คนในสังคมยอมรับว่าพวกเขาคือ “ผีตองเหลือง” หนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลาสำหรับเยาวชนผู้เรียนเรื่อง มลาปรี แต่งขึ้นเพื่อสร้างเสริมจริยธรรมสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม โดยเนื้อหาภายในเล่มได้สอดแทรกการปลูกจิตสำนึกในการหวงแหนทรัพยากรของแผ่นดินให้คงอยู่ โดยสะท้อนมุมมองการเล่าเรื่องผ่านตัวละครที่เป็นเด็กน้อยชาวป่าผู้บริสุทธิ์จากการปรุงแต่ง ในการต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคที่เด็กโดยทั่วไปไม่อาจพบและเรียนรู้ได้จากตำรา การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เกิดขึ้นในห้องเรียนของคนที่อาศัยอยู่ในป่ากับความเป็นชาติพันธุ์ที่มักถูกมองว่าไร้อารยธรรม เป็นสินค้าที่เป็นตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ ดำเนินเรื่องผ่านประสบการณ์ที่แปรเปลี่ยน จากเดินทางในป่าจนมาอาศัยในเมืองเพื่อตามหาพ่อที่ตกเป็นแพะรับบาปจากความหิวโหยที่ต้องการผลประโยชน์จากธรรมชาติของคนเมืองผู้มีอารยะ หนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับเยาวชนยังสอดแทรกเรื่องราวแห่งยุคสมัยรวมทั้งคตินิยมต่าง ๆ ผ่านหนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับเยาวชน ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการสื่อความหมายถึงผีตองเหลืองในหนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลาสำหรับเยาวชนเรื่อง มลาปรี ที่สะท้อนความหมายของค่านิยมกระแสหลักและความหมายจากตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ในวรรณกรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาหนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลาเกี่ยวกับผีตองเหลือง เรื่อง “มลาปรี” ที่สื่อความหมายของผีตองเหลืองให้เยาวชนได้เรียนรู้

การทบทวนวรรณกรรม

หนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลา เป็นหนังสือที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้ผู้เรียนอ่านเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนและเป็น “เครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร” ที่จะ “สร้างความเข้าใจ” และถ่ายทอดสารบางอย่างที่รัฐมีความมุ่งหมาย อันได้แก่ “ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ” การสร้างความเป็น “เอกภาพ” และสร้าง “บุคลิกภาพของคนในชาติ” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ทั้งยังมุ่งให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อความมั่นคงของชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติและมีสาระประโยชน์ (ปราณี ปราบริปู และคณะ, 2560) การศึกษาหนังสืออ่านนอกเวลาจึงมีความน่าสนใจในแง่ที่จะแสดงให้เห็นถึงความคิด หรือความคาดหวังบางประการของรัฐ ที่ต้องการสร้างบุคลิกภาพเด็กออกไปสู่สังคม แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาภาษาศาสตร์ในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสังคมของแฟร์คลัฟ ดังนี้ แฟร์คลัฟ Fairclough (1995) เป็นนักภาษาศาสตร์ที่สนใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสังคม เสนอแนวคิดที่ว่า ภาษามีความสัมพันธ์กับสังคม “แบบวิภาษ” กล่าวคือ ความคิดและภาษาถูกกำหนดโดยสถานการณ์ สถาบันและโครงสร้างทางสังคม ในขณะเดียวกันภาษาก็มีอิทธิพลในการกำหนดสังคมด้วยจากแนวทางการศึกษาดังกล่าวนักภาษาศาสตร์ที่สนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดกับสื่อเกี่ยวกับเด็ก พบว่าหนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบเป็นสื่อที่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมว่าสิ่งที่ถ่ายทอดเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมเนื่องจากได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการหนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบจึงเป็นสื่อที่แฝงความคิดความเชื่อบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้คนในสังคม (วิสันต์ สุขวิสิทธิ์, 2554) หนังสืออ่านนอกเวลาเป็นสื่อการเรียนรู้ที่นอกจากจะสร้างความบันเทิงแก่ผู้เรียนแล้ว ยังแฝงจุดมุ่งหมายให้เด็กและเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เติบโตมาด้วยประสบการณ์จากการเรียนรู้ที่ดี และได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นระเบียบของสังคม การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนผ่านวรรณกรรมผู้แต่งหรือนักเขียนสามารถสอดแทรกอุดมการณ์และค่านิยม โดยมักปรากฏตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่คอยอบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทาง บอกเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตผ่านมาของตน ตลอดจนการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญในการธำรงรักษาค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรมอันดีงามให้ดำรงอยู่ต่อไป อาจกล่าวได้ว่าหนังสือนอกเวลาเป็นวรรณกรรมคำสอนประเภทหนึ่ง ที่สอดแทรกคำสอนต่าง ๆ รวมถึงการปลูกฝังสิ่งดีงามให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตไปเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศต่อไป

การสื่อความหมายให้เยาวชนได้เรียนรู้ กระบวนการสร้างความหมายได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นปัจจัยสำคัญทางสังคม ในฐานะที่เราเป็นผู้ใช้ภาษา เราทำงานกับความหมายอยู่ตลอด แม้แต่การพูดกับตนเอง ก็ยังต้องใช้ความหมาย เราอ่านหนังสือ หรือฟังคนพูดรู้เรื่อง ก็เป็นเพราะเราเข้าใจความหมาย จะเห็นได้ว่าความหมายคือการเข้าใจสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสารให้ผู้รับสารเข้าใจในสารที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อด้วยการกำหนดและทำความเข้าใจร่วมกันเบื้องต้นก่อนที่จะสื่อสารระหว่างกัน

ทัศนะดังกล่าวสอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน (อ้างถึงใน บุญยาพร กิตติสุนทรโรภาส และนิธิดา แสงสิงแก้ว, 2562) ที่อธิบายว่า ความหมายคือผลผลิตของกระบวนการสื่อสารและจะเกิดขึ้นเมื่อมีกระบวนการแปลงโลกทางความจริงทางกายภาพ ให้กลายเป็นโลกแห่งความเข้าใจ โดยใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อสรุปรวบยอดความหมาย จนกลายเป็นความเข้าใจร่วมกัน เห็นได้ว่าการรับรู้ความหมายต่าง ๆ เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมโดยมีภาษาเป็นสื่อกลางในความสัมพันธ์

ขณะที่ Stuart hall (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ 2541, น.37) อธิบายว่า ความหมายจะถูกสร้างขึ้นในกระบวนการเข้ารหัสของผู้ส่งสาร ขั้นตอนความหมายจะถูกสร้างขึ้นอีกครั้งในกระบวนการถอดรหัสของผู้รับสาร โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ มาเป็นกรอบในการตีความส่วนบุคคล ทั้งนี้ผู้รับสารจะมีรูปแบบในการถอดรหัส 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) Dominant meaning คือ ผู้รับสารตีความหมายในแนวทางในแนวทางที่ผู้ส่งสารต้องการ 2) Negotiated meaning คือ ผู้รับสารมีการต่อรองความหมายโดยนำกรอบการตีความแบบอื่น ๆ มาใช้ แต่ก็ไม่ได้ปฏิเสธความหมายของผู้ส่งสารเลยทีเดียว 3) Opposition meaning คือ ผู้รับสารตีความหมายในลักษณะตรงกันข้ามกับที่ผู้ส่งสารต้องการ

ภาษาทำให้เกิดกระบวนการการสร้างความหมาย เพราะภาษาทำงานเป็นระบบตัวแทนผ่านเครื่องหมายและสัญลักษณ์ เพื่อแสดงถึงแนวคิดและความรู้สึกต่าง ๆ ผ่านภาษาซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการสร้างความหมาย กล่าวได้ว่าภาษามีรูปแบบ และปฏิบัติการทางภาษาที่ทำให้เราเข้าใจโลกและตีความโลกในรูปแบบเดียวกัน เข้าใจมนุษย์ได้มากขึ้น จากมุมมองนี้เป็นเรื่องของการจัดการสัญลักษณ์เพื่อให้การสื่อสารระหว่างกันบรรลุเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม การสร้างความหมายย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม การต่อสู้ทางความหมายเป็นการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจในการให้คำนิยามแก่อะไรต่าง ๆ ในสังคม

หนังสือเกี่ยวกับผีตอเหลือง หรือ "มลาปรี" เป็นชื่อชนกลุ่มน้อยพวกหนึ่ง ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และประเทศลาว ในประเทศไทย นิยมเรียกว่า "ผีตอเหลือง" เสรี อาจสาลิ (2506) ให้นิยามความหมายของผีตอเหลืองไว้ดังนี้ “ผีตอเหลือง เป็นชนเผ่าหนึ่งที่อาศัยอยู่บริเวณแถบเหนือของประเทศไทย ชนเผ่านี้ค่อนข้างลึกลับ มีหัวหน้าสำหรับปกครองดูแล มักย้ายที่อยู่เสมอ น้อยคนนักที่จะได้พบและวิสาสะกันอย่างเป็นกันเอง” การเป็นอยู่อย่างลึกลับ ทำให้คนส่วนใหญ่ขนานนามให้เขาว่า “ผีตอเหลือง” จากลักษณะการหลบหนีเมื่อเจอผู้คนและการหายตัวไปอย่างไร้ร่องรอย คนส่วนใหญ่ที่พบจึงคิดว่ากลุ่มคนเหล่านี้มีลักษณะคล้ายผี

ผีตอเหลืองมีลักษณะการแต่งกายที่เรียบง่าย ผู้ชายมักแต่งตัวด้วยผ้าเก่า ๆ ปิดบังตรงอวัยวะสืบพันธุ์ ไม่ก็ใช้ใบตองปิดเหมือนกับคนป่าแอฟริกา ไม่สวมเสื้อ ผิวดำคล้ำคล้ายกับคนติดฝิ่น ผู้หญิงมีผ้าถุงสวมใส่ ปลอ่ยผมเป็นกระเซิง ใส่เสื้อบ้างไม่ใส่เสื้อบ้าง เด็ก ๆ ไม่ค่อยปิดบังกายด้วยด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์ ปลอ่ยตัวล่อนจ้อนแม้อากาศจะหนาวเพียงใดก็ตาม เนื่องจากชนเผ่านี้อยู่บริเวณแถบเขาที่มีอากาศหนาว จึงไม่ค่อยอาบน้ำ ไม่มีสติปัญญาคิดจะหาเสื้อผ้าสวมใส่หรือแม้แต่การปั่นฝ้ายเพื่อนำมาทำเสื้อผ้าอาภรณ์ ทุกคนมีรูปร่างลักษณะไม่สมบูรณ์ที่สูงก็สูงชนิด ผอมกะหร่อง แต่ส่วนมากมักจะเตี้ยแคระแกรน ผู้หญิงมักมีรูปร่างเล็ก มักมีลูกมีผัวแต่อายุยังน้อย ชนเผ่าไม่สูงส่งกับคนเขาทำให้ยังเป็นชนเผ่าที่อยู่กันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ได้เสียกันในวงแคบซึ่งคิดว่าต่อไปไม่นานชนเผ่าผีตอเหลืองอาจสูญพันธุ์ไปก็ได้

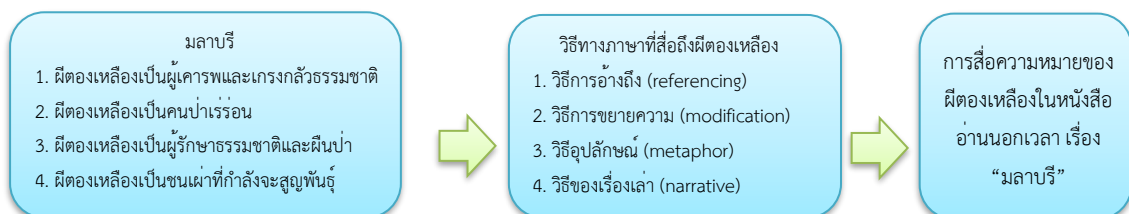
ที่อยู่อาศัยของผีตองเหลืองมักปลูกเป็นเพิงเล็ก ๆ เมื่อไม่ชอบใจก็เผาหรือทำลายเสีย เส้นทางไปสู่เผ่าผีตองเหลืองนับว่าเป็นการเดินทางที่ค่อนข้างลำบากอยู่ลึกเข้าไปในป่าลำเนาไพรยากที่ใครจะเข้าไปถึงได้ง่าย ๆ

ประเสริฐ ชัยพิภุสิต (2542) อธิบายถึงผีตองเหลืองว่า ผีตองเหลืองเรียกเชื้อชาติตนเองว่า “มลาบรี” มีความหมายว่าคนป่า สำหรับคำว่าผีตองเหลืองเป็นชื่อเรียกของชาวบ้านคนไทยทางภาคเหนือที่ใช้เรียกชนกลุ่มนี้ เนื่องจากชนกลุ่มนี้มีพฤติกรรมเร่ร่อนอาหารล่าสัตว์และพืชผักผลไม้ต่าง ๆ ในป่ามารับประทาน มีที่พักบนที่สูง สร้างเพิงหลังคามุงด้วยใบตองสำหรับเป็นอาศัยในระหว่างหาอาหาร เมื่อไหร่ที่อยู่อาศัยนั้นมีอาหารไม่เพียงพอ ก็จะย้ายไปอยู่ที่อื่น เพื่อหาอาหารต่อไป ชาวบ้านแถวนั้นเคยพบชนกลุ่มนี้ตั้งแต่เริ่มสร้างที่อยู่และสังเกตว่าเมื่อใบตองเปลี่ยนเป็นสีเหลืองก็จะย้ายไป ประกอบกับลักษณะนิสัยของเขาเมื่อได้พบกับคนไทยหรือคนเผ่าอื่น ๆ ที่ไม่เคยรู้จักก็จะอพยพหลบหนีทันทีจึงเป็นที่มาของ “ผีตองเหลือง”

จากนิยามความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของผีตองเหลืองได้ว่า เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ผืนป่าทางตอนเหนือของประเทศไทย คนไทยส่วนใหญ่เรียกกลุ่มชาติพันธุ์นี้ว่า “ผีตองเหลือง” โดยให้นิยามจากลักษณะที่อยู่อาศัยที่นิยมนำใบตองปามุงหลังคาเพิงพัก และย้ายที่อยู่เมื่อใบตองเปลี่ยนเป็นสีเหลือง รวมทั้งการหลบหนีจากผู้คนอย่างรวดเร็วเมื่อมีกลุ่มคนที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกันเข้ามาใกล้บริเวณที่พัก แต่คำเรียกขานที่คนต่างกลุ่มเรียกนั้นเป็นที่พอใจนักสำหรับพวกเขา เขาพึงใจที่จะให้คนเรียกพวกเขาว่า “มลาบรี” ซึ่งมีความหมายว่าคนป่า ตามลักษณะที่อยู่อาศัย พวกเขามีวิถีในการดำรงชีวิตด้วยการเก็บของป่า ล่าสัตว์ มีรูปร่างลักษณะตัวเล็กแต่แข็งแรง มีความเชี่ยวชาญในการล่าสัตว์ ไม่มีความต้องการเงินทอง หากอยากได้สิ่งของหรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ก็จะนำของที่หามาได้จากในป่ามาแลกเปลี่ยน ในปัจจุบันวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์นี้เปลี่ยนแปลงไปจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาหนังสืออ่านนอกเวลาเกี่ยวกับผีตองเหลือง เรื่อง “มลาบรี” ที่สื่อความหมายของผีตองเหลืองให้เยาวชนได้เรียนรู้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีทางด้านวรรณคดีศึกษา เพื่อวิเคราะห์ตัวบทที่เป็นเรื่องเล่าหลักในวรรณกรรมหนังสืออ่านนอกเวลาสร้างเสริมจริยธรรมสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเรื่อง “มลาปรี” ซึ่งสะท้อนความหมายของผีตองเหลือง โดยมีองค์ประกอบดังนี้

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านข้อมูล

หนังสืออ่านนอกเวลาสร้างเสริมจริยธรรมสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเรื่อง “มลาปรี” ซึ่งเป็นตัวบทเรื่องเล่าหลัก ทั้งบทสนทนาและบทบรรยาย ซึ่งสะท้อนความหมายของผีตองเหลือง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา พิจารณาประเด็นด้านเนื้อหาที่สะท้อนความหมายของผีตองเหลืองดังนี้

2.1 การสะท้อนความหมายความหมายของผีตองเหลือง

2.2 การสะท้อนความหมายโดยวิธีการทางภาษา

การเก็บรวบรวมและคัดเลือกข้อมูล

1. พิจารณาวรรณกรรมหนังสืออ่านนอกเวลาสร้างเสริมจริยธรรมสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเรื่อง “มลาปรี” โดยรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวบทเรื่องเล่าหลัก ทั้งบทสนทนาและบทบรรยาย

2. คัดเลือกข้อมูลจากตัวบทเรื่องเล่าหลัก โดยใช้เกณฑ์พิจารณาแบบเจาะจงเฉพาะส่วนที่มีการสะท้อนความหมายของผีตองเหลืองจากในบทสนทนา และบทบรรยาย ที่อยู่ในตัวบทเรื่องเล่าหลักของวรรณกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่เจาะจงเฉพาะส่วนที่มีการสะท้อนความหมายของผีตองเหลืองจากในบทสนทนา และบทบรรยาย ที่อยู่ในตัวบทเรื่องเล่าหลัก นำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดกลุ่ม โดยวิเคราะห์เพื่อแยกกลุ่มของแนวคิดต่างๆที่สะท้อนความหมายของผีตองเหลือง

การเสนอผลการศึกษา

การเสนอผลการศึกษาใช้แนวทางด้านวรรณคดี โดยพรรณนาวิเคราะห์วรรณกรรมหนังสืออ่านนอกเวลาสร้างเสริมจริยธรรมสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเรื่อง “มลาปรี” ในประเด็นการสะท้อนความหมายของผีตองเหลือง ได้แก่ 1. ผีตองเหลืองเป็นผู้เคารพและเกรงกลัวธรรมชาติ 2. ผีตองเหลืองเป็นคนป่าเร่ร่อน 3. ผีตองเหลืองเป็นผู้รักษารัฐธรรมชาติดุเดือด และ 4. ผีตองเหลืองเป็นชนเผ่าที่กำลังจะสูญพันธุ์

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยพบว่า หนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลาเกี่ยวกับผีตองเหลืองเรื่อง “มลาปรี” ได้สื่อความหมายของผีตองเหลืองให้เยาวชนได้เรียนรู้ 1. ผีตองเหลืองเป็นผู้เคารพและเกรงกลัวธรรมชาติ 2. ผีตองเหลืองเป็นคนป่าเร่ร่อน 3. ผีตองเหลืองเป็นผู้รักษารัฐธรรมชาติดุเดือด และ 4. ผีตองเหลืองเป็นชนเผ่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ ดังนี้

1. การสื่อความหมายของผีตองเหลือง

1.1 ผีตองเหลืองเป็นผู้เคารพและเกรงกลัวธรรมชาติ

ผีต้องเหลืองในหนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลาจะให้ความสำคัญต่อผีป่าและธรรมชาติรอบตัว เพราะป่าคือที่อยู่และแหล่งอาหารของคนกลุ่มนี้ โดยผู้แต่งได้อธิบายไว้ว่า “พวกเขาคือมลาบรี คนที่มี ดอยสูงเป็นบ้าน มีอาแสก (ดวงอาทิตย์) เป็นพ่อ มีอาอูย (ดวงจันทร์) เป็นแม่ มีชะมอน (ดวงดาว) เป็นลูกเปรียบเสมือนความหวังอันพริบพราย” หนังสือนอกเวลากล่าวถึงธรรมชาติ โดยยกดวงอาทิตย์ เปรียบเป็นพ่อ ดวงจันทร์เป็นแม่ของชนเผ่าผีต้องเหลือง การให้ความหมายของธรรมชาติแทนพ่อและแม่ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มคนเหล่านี้ให้ความสำคัญต่อธรรมชาติเพราะดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาล ให้แสงสว่างและความอบอุ่นในตอนกลางวันและยังนำทางพวกเขาให้พ้นจากอันตรายที่อยู่รอบตัว ของเขาในป่า ความหมายของดวงอาทิตย์ที่กล่าวเปรียบกับพ่อของคนในสังคมไทยที่มีความคิด แบบบิดาธิปไตย ยกย่องว่าพ่อคือผู้ชายที่เข้มแข็ง มีเหตุผลและเป็นผู้นำ ในเรื่องเล่าหลักพ่อคือผู้ที่ทำ หน้าที่ปกป้องคนในครอบครัวจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว หาแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์และที่อยู่ที่ปลอดภัย ให้กับสมาชิกในครอบครัว

1.2 ผีต้องเหลืองเป็นคนป่าเร่ร่อน

คนในสังคมเรียกคนกลุ่มนี้ว่าผีต้องเหลืองก็เพราะ คนกลุ่มนี้มักย้ายที่อยู่ไปเรื่อย ๆ เมื่อใบตอง เปลี่ยนสีจากสีเขียวเป็นสีเหลือง ในเรื่องเล่าหลักก็เช่นกันผู้เขียนบรรยายฉากที่แสดงให้เห็นการผลิตซ้ำ ความหมายของคนในสังคมกระแสหลักไว้ว่า

“สองพ่อลูกก้าวเดินไปข้างหน้าอย่างเร่งรีบ เนื้อตัวเปล่าเปลือย เดินแหวกม่านฝนไปตาม เส้นทางที่คดเคี้ยว ทั้งเนื้อทั้งตัวพวกเขามีเพียงเปลือกต้นลุนที่มาหุบแผ่รัยด้วยเถาวัลย์คาดเอวให้ เปลือกต้นลุนปิดบังสัญลักษณ์ของลูกผู้ชายไว้เบื้องหน้าอย่างหมั่นเหม่

ในสายตาของคนเมืองแล้ว พวกเขาเป็นพวกเร่ร่อน เป็นคนป่า เป็นชนเผ่าที่ไม่มีวัฒนธรรมเด่น ไต่ ๆ เป็นพวกผีต้องเหลืองของคนเหนือที่เคยเห็นการย้ายเพิงพักเมื่อใบตองเริ่มเหลือง”

จากเนื้อเรื่องที่ยกมาในฉากนี้แสดงให้เห็นการเดินทางในป่าของคนกลุ่มนี้ว่ามีแหล่งที่อยู่ในป่า อีกทั้งยังบรรยายการแต่งกายของพวกเขาก็ใช้เพียงเปลือกไม้มาปิดบังอวัยวะที่แสดงความเป็นเพศ ซึ่งแตกต่างจากคนเมืองใส่เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายมิดชิด และมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

1.3 ผีต้องเหลืองเป็นผู้รักษาธรรมชาติและผีป่า

ความคิดของตนในความหมายกระแสหลักมักมองว่าชนเผ่าต่าง ๆ เป็นผู้ทำลายธรรมชาติและ ผีป่า แต่มลาบรีในเรื่องเล่านี้ผู้แต่งได้เล่าให้เห็นว่ากลุ่มคนเหล่านี้ไม่เคยทำลายธรรมชาติ ทั้งพวกเขายัง คอยรักษาสมดุลของธรรมชาติและปล่อยให้ธรรมชาติได้มีเวลาฟื้นฟูตัวเองให้กลับมาสมบูรณ์ ดังความ ตอนหนึ่งว่า

“แม่พาเขาไปยังบริเวณที่เคยหามันป่า แม่หลุมที่แม่เคยขุด และเขาเคยกลบนั่นจะมีพืชคลุม ดินขึ้นเต็มไปหมดแล้ว แต่สิ่งที่เขาเห็นอยู่ตรงหน้าก็คือเถาวัลย์ยาวเพื่อย่อยเลื้อยทอดยอดเขียวสดไปตาม พื้นดิน

แม่หันมามิให้เขา

“ขุดสิ” แม่ยื่นเสียมให้ เขาทำทุกอย่างเหมือนที่แม่ทำ นั่นคือขุดเป็นหลุมรอบ ๆ เถาวัลย์ ขุดลึก ที่สุดจนเห็นรากของมัน

“มัน มันงอกหรือแม่” เขาหันมามถาม”

จากเนื้อเรื่องข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการรักษาแหล่งอาหารในธรรมชาติ ตัวละครใช้วิธีการขุดไปรอบ ๆ โคนของมันเพื่อให้เห็นรากมันและตัดส่วนที่เขานำมาใช้เป็นอาหารแล้วฝังกลบไว้เพื่อให้มันเติบโตขึ้นมาใหม่เป็นอาหารของพวกเขาได้ต่อไป การที่เขาไม่ตัดมันออกมาแบบถอนรากถอนโคนเพราะหากขุดมันขึ้นมาทั้งรากนั้นจะทำให้แหล่งอาหารนั้นหมดไป สมดุลของธรรมชาติที่เขาอาศัยอยู่ก็สูญเสียไปด้วย

1.4 ผีต้องเหลืองเป็นชนเผ่าที่กำลังจะสูญพันธุ์

ชนเผ่าต้องเหลืองมีความสัมพันธ์กับป่าเพราะป่าเป็นที่อยู่ แหล่งอาหารของพวกเขา เมื่อคนเมืองเข้ามาครอบครองพื้นที่ป่า ตัดไม้ทำลายป่าทำให้ธรรมชาติเสียสมดุล ชนเผ่าเหล่านี้ก็ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในป่าได้ การสูญสิ้นเผ่าพันธุ์นี้อาจไม่ได้หมายถึงการหายไปจากโลกใบนี้ แต่หมายถึงการสูญเสียความเป็นตัวตนและอัตลักษณ์ทางเผ่าพันธุ์ของพวกเขา ความตอนหนึ่งว่า

“มลาบรียูกับป่า มีป่ามีมลาบรี ไม่มีป่าไม่มี มลาบรี” ตะเบ็งหันมองรอบดอยสูง “เมื่อก่อนมลาบรีตายก่อนป่า แต่เดี๋ยวนี้ ป่าตายก่อนมลาบรี”

จากเนื้อเรื่องข้างต้นแสดงให้เห็นว่า มลาบรีหรือผีต้องเหลืองอยู่ได้เพราะมีป่า แต่เมื่อป่าค่อย ๆ ถูกทำลายวิถีชีวิตของพวกเขาถูกทำลายไปด้วย การถูกทำลายตัวตนและอัตลักษณ์ของชนกลุ่มนี้ก็เหมือนการสูญสิ้นเผ่าพันธุ์ การเล่าเรื่องของผู้เขียนสะท้อนให้เห็นปัญหาสังคมที่กำลังเกิดในช่วงเวลาดังกล่าวเพื่อกระตุ้นตระหนักถึงการรักษาธรรมชาติเพราะหากไม่มีธรรมชาติ มนุษย์ที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติก็จะสูญสิ้นไป

2. วิถีทางภาษาที่สื่อถึงผีต้องเหลืองจากหนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลา มีดังนี้

2.1 วิธีการอ้างอิง (referencing) เป็นกลไกในการเชื่อมโยงข้อความ การอ้างอิงอาจใช้ชื่อ สรรพนาม หรือคำเรียกขานเพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันในความหมายที่กล่าวถึง ซึ่งอาจประกอบด้วยคำคำเดียว วลีหรือประโยค การอ้างอิงยังบ่งชี้ลักษณะ สถานะภาพและตัวตนของผู้ที่ถูกกล่าวอ้างอิง และยังแสดงมุมมองของผู้พูดต่อสิ่งของหรือบุคคลที่ถูกกล่าวอ้างถึงนั้นด้วย

หนังสือแบบเรียนอ่านนอกเวลาได้กล่าวถึงผีต้องเหลือง โดยใช้การอ้างอิงโดยใช้สรรพนามและคำเรียกขาน ความตอนหนึ่งว่า

“สองพ่อลูกก้าวเดินไปข้างหน้าอย่างเร่งรีบ เนื้อตัวเปล่าเปลือย เดินแหวกม่านฝนไปตามเส้นทางที่คดเคี้ยว ทั้งเนื้อทั้งตัวพวกเขามีเพียงเปลือกต้นหลุนที่มาหุบแผ่รัตร้อยด้วยเถาวัลย์คาดเอวให้เปลือกต้นหลุนปิดบังสัญลักษณ์ของลูกผู้ชายไว้เบื้องหน้าอย่างหมั่นหม่

ในสายตาของคนเมืองแล้ว พวกเขาเป็นพวกเร่ร่อน เป็นคนป่า เป็นชนเผ่าที่ไม่มีวัฒนธรรมเด่นใด ๆ เป็นพวกผีต้องเหลืองของคนเหนือที่เคยเห็นการย้ายเพิงพักเมื่อใบตองเริ่มเหลือง”

จากข้อความที่ยกมาข้างต้น เห็นได้ว่าผู้เขียนใช้สรรพนาม พวกเขา พวกผีต้องเหลือง แทนการกล่าวถึงชนเผ่านี้โดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 แทนการเรียกว่าผีต้องเหลือง แต่ยังคงไม่ทิ้งความหมายกระแสหลักของสังคม โดยมีการใช้คำเรียกขานมาต่อยอดให้กลุ่มคนเหล่านี้ดูด้อยกว่าและแตกต่างคนเมือง เช่น คนป่า ชนเผ่า การใช้การอ้างอิงในเรื่องเล่าหลักทำให้การอ่านมีความน่าสนใจมากขึ้นทั้งยังแสดงให้เห็นมุมมองของคนเมืองที่ให้ค่ากลุ่มคนเหล่านี้ว่าไร้ซึ่งวัฒนธรรมอย่างเช่นตน

2.2 วิธีการขยายความ (modification) เป็นการใช้อรรถาธิบายคำที่เป็นส่วนขยาย อาจเป็นคำ วลี หรืออนุพจน์ ทำให้เกิดส่วนที่เด่นชัด (foreground) อาจเป็นความหมายทางที่ดี (positive meaning) หรือความหมายทางลบ (negative meaning) และส่วนที่เป็นพื้นหลัง (background) มักจะเป็นส่วนประกอบที่ช่วยทำให้สิ่งที่ต้องการเน้นเด่นชัดขึ้น อาจเป็นสถานที่ บรรยากาศ เวลา ความตอนหนึ่งว่า

“ บ้านในความหมายของมลาปรี มันไม่ใช่สถาปัตยกรรมซับซ้อนที่ต้องมีหลังคาเลิศจุฬารมีห้องนอน ห้องน้ำ ห้องครัว ห้องรับแขก หากแต่บ้านของเขาก็คือเพิงหมาแหงนที่ปลูกอยู่บนดอยสูง เป็นเพิงง่าย ๆ ที่มีเพียงเสาไม้เล็ก ๆ สองต้นค้ำไว้ด้านหน้า ผูกพาดด้วยแขนงไม้เล็ก ๆ เเท่ต้นอ้อย หลังคามุงด้วยใบตองปาดเพียงไม่กี่ใบ ข้างในเปิดโล่งพอที่คนในครอบครัวจะนอนเรียงกันได้ไม่เกิคนำคนบ้านของเขาไม่มีพื้นที่ยกเป็นสัดส่วนสำหรับเป็นที่นอน หากแต่พื้นดินบนดอยสูงนั่นแหละ เมื่อใช้ใบตองปูทับเสียแล้วก็คือพื้นถาวรสำหรับการนอนได้อย่างวิเศษ ”

จากเนื้อเรื่องที่ยกมาแสดงให้เห็นความเด่นชัดว่ามลาปรีมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายกับธรรมชาติ โดยอธิบายพื้นหลังให้เห็นถึงลักษณะที่อยู่ที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติง่าย ๆ เป็นที่อยู่อาศัยเพื่อบังแดดฝน แตกต่างจากคนเมืองที่มีความเป็นอยู่ที่ซับซ้อน

2.3 วิธีการใช้อุปมา (metaphor) เป็นกลวิธีทางภาษาเพื่อสร้างจินตภาพแก่ผู้อ่านและเกิดพลังในการสื่อความหมาย เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่ต้องการสื่อไปยังผู้อ่านให้เห็นภาพที่มีสีสันมากขึ้น ความตอนหนึ่งว่า

“พวกเขาคือมลาปรี คนที่มีดอยสูงเป็นบ้าน มีอาสวก (ดวงอาทิตย์) เป็นพ่อ มีอาอุย (ดวงจันทร์) เป็นแม่ มีชะมอน (ดวงดาว) เป็นลูกเปรียบเสมือนความหวังอันพริบพราย ”

จากเนื้อเรื่องที่ยกมาแสดงให้เห็นความหมายของการเคารพธรรมชาติที่เปรียบพ่อแม่เป็นดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ การเคารพธรรมชาติเหมือนบุพการีเป็นการแสดงความรักความห่วงใยที่ให้ความสำคัญกับป่าและธรรมชาติ อีกทั้งยังเน้นย้ำความหมายว่าพวกเขาไม่มีทางที่จะทำลายธรรมชาติ

2.4 วิธีของเรื่องเล่า (narrative) เป็นการนำเสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลาเพื่อแสดงรายละเอียดและความต่อเนื่องของเหตุการณ์ ความตอนหนึ่งว่า

“ มลาปรีอยู่กับป่า มีป่ามีมลาปรี ไม่มีป่าไม่มี มลาปรี ” ตะเบ็งหันมองรอบดอยสูง “เมื่อก่อนมลาปรีตายก่อนป่า แต่เดี๋ยวนี้ ป่าตายก่อนมลาปรี ”

จากเนื้อเรื่องข้างต้นแสดงให้เห็นลำดับของเวลาในอดีตที่บ่งชี้ความสัมพันธ์ระหว่างผิต้องเหลืองกับป่าแน่นยำให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของคนกับธรรมชาติว่าเมื่อคนทำลายป่าก็ทำลายคน

การวิจัย หนังสืออ่านนอกเวลาเกี่ยวกับผิต้องเหลืองสำหรับเยาวชนไทย เพื่อศึกษาการสื่อความหมายของผิต้องเหลืองให้เยาวชนได้เรียนรู้ จากหนังสืออ่านนอกเวลาสร้างเสริมจริยธรรมและสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเรื่อง “มลาปรี” พบว่า ปรากฏการสื่อความหมายถึงผิต้องเหลือง 4 ความหมาย 1. ผิต้องเหลืองเป็นผู้เคารพและเกรงกลัวธรรมชาติ 2. ผิต้องเหลืองเป็นคนป่าเร่ร่อน 3. ผิต้องเหลืองเป็นผู้รักธรรมชาติและผืนป่า และ 4. ผิต้องเหลืองเป็นชนเผ่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ โดยใช้กลวิธีทางภาษา 4 กลวิธี ได้แก่ 1) กลวิธีอ้างอิงถึง (Referencing) 2) กลวิธีขยายความ (Modification) 3) กลวิธีใช้อุปมา (Metaphor) และ 4) การใช้เรื่องเล่า (Narrative)

ดังนั้นหนังสืออ่านนอกเวลาสร้างเสริมจริยธรรมและสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเรื่อง “มลาปรี” จึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นการสร้างลักษณะของตัวละครที่มีความรักและห่วงหาอาทรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นสาธารณสมบัติของคนทุกคน ไม่เพียงหนังสืออ่านนอกเวลาจะเป็นสื่อบันเทิงรูปแบบหนึ่งที่ให้เพียงแต่ความเพลิดเพลิน แต่ยังปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม เพื่อให้เยาวชนอันเป็นกำลังหลักของชาติเติบโตไปอย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตและเป็นแบบอย่างให้กับคนรุ่นต่อไปในสังคมอย่างมีคุณภาพ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง หนังสืออ่านนอกเวลาเกี่ยวกับผีตอเหลืองสำหรับเยาวชนไทย เพื่อศึกษาการสื่อความหมายของผีตอเหลืองให้เยาวชนได้เรียนรู้ จากหนังสืออ่านนอกเวลาสร้างเสริมจริยธรรมและสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเรื่อง “มลาปรี” พบว่า ปรากฏการสื่อความหมายถึงผีตอเหลือง 4 ความหมาย คือ 1. ผีตอเหลืองเป็นผู้เคารพและเกรงกลัวธรรมชาติ 2. ผีตอเหลืองเป็นคนป่าเร่ร่อน 3. ผีตอเหลืองเป็นผู้รักษาธรรมชาติและผืนป่า และ 4. ผีตอเหลืองเป็นชนเผ่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ โดยใช้กลวิธีทางภาษา 4 กลวิธี ได้แก่ 1) กลวิธีการอ้างอิง (Referencing) 2) กลวิธีการขยายความ (Modification) 3) กลวิธีการใช้อุปมา (Metaphor) และ 4) การใช้เรื่องเล่า (Narrative) โดยมีรายละเอียดดังนี้ ความหมายของผีตอเหลืองในเรื่องเล่าหลักนำเสนอความหมายในเชิงบวก เพื่อต้องการให้เห็นผู้อ่านได้ตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติและผืนป่า โดยผู้แต่งนำเสนอผ่านตัวละครหลักที่เป็นชนเผ่าที่อาศัยและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและผืนป่า โดยให้ความเคารพผืนป่าดังบุพการี ซึ่งค่านิยมของคนในสังคมกระแสหลักเชื่อว่าพ่อแม่คือผู้ให้กำเนิด เราในฐานะลูกต้องตอบแทนพระคุณและดูแลท่าน เช่นเดียวกับตัวละครที่เคารพธรรมชาติเช่นพ่อแม่เพราะหากไม่มีธรรมชาติและผืนป่าชนเผ่าของเขา ก็ไม่มีที่อยู่และอาหารเช่นกัน

อย่างไรก็ตามความหมายของผีตอเหลืองที่มีอยู่ชุดความคิดของสังคมกระแสหลักก็ยังคงมีอิทธิพลต่อผู้เขียนในการผลิตซ้ำความหมายของสังคมกระแสหลักที่ว่าผีตอเหลืองคือคนป่าที่อาศัยเร่ร่อนไปในป่ามีวัฒนธรรมเช่นคนเมือง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายที่ปกปิดเพียงอวัยวะที่บ่งบอกเพศสภาพบ้านเรือนที่ไม่มั่นคงสร้างเป็นเพียงเพิงพักชั่วคราวเพื่อหลบแดดฝน เมื่อถึงเวลาก็ย้ายไปสร้างยังที่แห่งใหม่ ไม่มีวัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ สะท้อนความคิดของพวกผีตอเหลืองว่ามีความคิดที่ไม่ซับซ้อน และไม่มีระเบียบอย่างคนเมือง ถึงพวกเขาจะมีความคิดไม่ซับซ้อนแต่ผู้เขียนก็ดึงความหมายของความเป็นผู้รักษาธรรมชาติและผืนป่าจากการนำเสนอวิถีชีวิตของตัวละครโดยตัวละครหลักแสดงถึงการรักษาสถาบันทางธรรมชาติโดยไม่เบียดเบียนธรรมชาติหรือเบียดเบียนธรรมชาติน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น เช่น การสร้างบ้านผู้เขียนบรรยายให้เห็นว่าพวกเขาใช้กิ่งไม้เล็ก ๆ ขนาดเท่าต้นอ้อยเพื่อทำเป็นเสาและใช้ใบตองปามาเป็นหลังคาเพื่อหลบแดดหลบฝน ทั้งยังรักษาแหล่งอาหารในธรรมชาติโดยใช้ส่วนที่เอามาเป็นอาหารแต่ยังคงรักษาแหล่งผลิตอาหารของเขาไว้เพื่อผลิตอาหารให้เขาต่อไป

ส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของชนเผ่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ แต่ความหมายของการสูญพันธุ์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอไม่ใช่การสูญเสียชีวิตของชนเผ่านี้แต่เป็นการสูญเสียตัวตนและอัตลักษณ์ของเผ่าต้องเหลือง ในการดำรงชีวิตที่อยู่กับธรรมชาติและผืนป่าสะท้อนจิตสำนึกให้แก่ผู้อ่านที่เป็นเยาวชนรู้จักรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพราะธรรมชาติเป็นทั้งที่อยู่แหล่งอาหารรวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต หากเยาวชนที่เป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คงไม่เพียงแต่ชนเผ่าเผ่าต้องเหลืองที่สูญพันธุ์แต่อาจหมายรวมถึงมวลมนุษยชาติก็อาจสูญไปด้วยเช่นกัน

ในการสื่อความหมายถึงเผ่าต้องเหลืองนั้นผู้แต่งใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อให้เรื่องราวน่าสนใจโดยแสดงความสัมพันธ์ของตัวละครและเรื่องเล่าผ่านกลวิธีการอ้างอิงเพื่อให้งานเขียนน่าสนใจมากขึ้นแต่ไม่เสียรูปความไป การกล่าวอ้างอิงโดยใช้สรรพนาม คำเรียกขานและวลีต่าง ๆ สะท้อนความงามในภาษาที่สร้างให้ตัวละครมีความโดดเด่นและแสดงความหมายได้เด่นชัดขึ้น อีกทั้งใช้การขยายความเพื่อสร้างความหมายในทางบวกเพื่อปลูกจิตสำนึกของผู้อ่านให้เห็นว่า เผ่าต้องเหลืองให้มีความสำคัญต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเป็นพื้นที่สร้างปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์

กลวิธีทางภาษาที่แสดงการเปรียบเทียบทำให้เห็นการตระหนักรู้และสร้างจินตภาพที่ดีของผู้อ่านที่เป็นเยาวชน คงเลี่ยงไม่ได้ในการใช้อุปลักษณ์เชิงภาพพจน์ที่สื่อความหมายออกมาได้อย่างชัดเจน การใช้อุปลักษณ์เชิงภาพพจน์ในเรื่องที่นำธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับพ่อแม่ ซึ่งความคิดกระแสหลักที่เยาวชนถูกหล่อหลอมจากสังคมไว้นั้นเข้าใจสิ่งที่นำมาเปรียบได้เข้าใจง่ายขึ้น

อย่างไรก็ตามการลำดับเรื่องราวก็เป็นกลวิธีในการเล่าเรื่องที่แสดงให้เห็นลำดับของเวลาและความสัมพันธ์ระหว่างของสองสิ่งเข้าด้วยกัน อีกทั้งยังเน้นย้ำความหมายที่กล่าวถึงเผ่าต้องเหลืองในเชิงบวกให้เด่นชัดขึ้น การใช้กลวิธีต่าง ๆ ในเรื่องเล่ากระแสหลักเพื่อสร้างความหมายของเผ่าต้องเหลืองให้เด่นชัดขึ้น กล่าวได้ว่าวรรณกรรมเยาวชนเป็นวรรณกรรมคำสอนประเภทหนึ่งที่มุ่งเน้นให้ผู้อ่านมีความตระหนักรู้ที่ดีในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

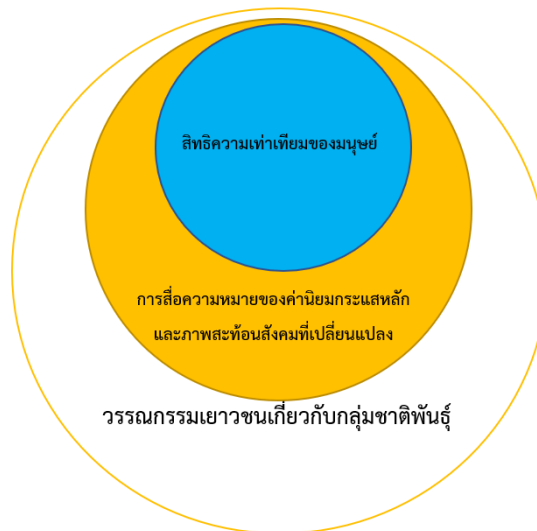
ผลการศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นมุมมองเช่นเดียวกับสุรางค์ แพรกทอง (2535) ในวรรณกรรมเยาวชนของมาลา คำจันทร์ มีเนื้อหาเด่นทางจริยธรรมและกลวิธีการประพันธ์ โดยแบ่งเนื้อหาตามจริยธรรมออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. เนื้อหาด้านจริยธรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เช่น ความรัก ความเมตตากรุณา โดยผู้วิจัยอธิบายว่าจริยธรรมดังกล่าวเป็นพื้นฐานที่สังคมมุ่งหมายให้เยาวชนอันเป็นกำลังหลักของตนพึงมี 2. เนื้อหาด้านจริยธรรมซึ่งแสดงคุณสมบัติที่สร้างสรรค์คุณภาพของมนุษย์ เช่น ความใฝ่รู้ และความกระตือรือร้น คุณสมบัติทั้งสองเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนมีติดตัวแต่การกระตุ้นคุณสมบัติดังกล่าวให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมต้องอาศัยสิ่งเร้า อันเกิดจากกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม เพื่อสร้างสรรค์ให้เยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของสังคม แต่งานวิจัยของผู้เขียนแตกต่างกันกับงานวิจัยของสุรางค์ แพรกทอง (2535) ที่จริยธรรมที่โดดเด่นในการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนมีความตระหนักถึงการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความเท่าเทียมกัน

ของความเป็นมนุษย์ จริยธรรมในด้านนี้มักถูกให้ความสำคัญเป็นลำดับท้าย ๆ ในการสร้างคุณสมบัติให้กับเยาวชน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมเยาวชนเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไม่เพียงแต่เป็นวรรณกรรมสะท้อนสังคมและปลูกฝังจิตสำนึกต่าง ๆ ผ่านชุดความคิดกระแสหลักของสังคม แต่ยังปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ใดก็มีศักดิ์ศรีความเท่าเทียมกันของมนุษย์

สรุป

การวิจัยหนังสืออ่านนอกเวลาเกี่ยวกับผีตอเหลืองสำหรับเยาวชนไทย เพื่อศึกษาการสื่อความหมายของผีตอเหลืองให้เยาวชนได้เรียนรู้ จากหนังสืออ่านนอกเวลาสร้างเสริมจริยธรรมและสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเรื่อง “มลาปรี” พบว่า ปรากฏการสื่อความหมายถึงผีตอเหลือง 4 ความหมาย 1. ผีตอเหลืองเป็นผู้เคารพและเกรงกลัวธรรมชาติ 2. ผีตอเหลืองเป็นคนป่าเร่ร่อน 3. ผีตอเหลืองเป็นผู้รักษาธรรมชาติและผืนป่า และ 4. ผีตอเหลืองเป็นชนเผ่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ โดยใช้กลวิธีทางภาษา 4 กลวิธี ได้แก่ 1) กลวิธีอ้างอิงถึง (Referencing) 2) กลวิธีขยายความ (Modification) 3) กลวิธีการใช้อุปมาอุปไมย (Metaphor) และ 4) การใช้เรื่องเล่า (Narrative)

ดังนั้นหนังสืออ่านนอกเวลาสร้างเสริมจริยธรรมและสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเรื่อง “มลาปรี” จึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นการสร้างลักษณะของตัวละครที่มีความรักและหวงแหนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นสาธารณสมบัติของคนทุกคน ไม่เพียงหนังสืออ่านนอกเวลาจะเป็นสื่อบันเทิงรูปแบบ

หนึ่งที่ทำให้เพียงแต่ความเพลิดเพลิน แต่ยังไม่ปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม เพื่อให้เยาวชน อันเป็นกำลังหลักของชาติเติบโตไปอย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตและเป็นแบบอย่างให้กับคนรุ่นต่อไปในสังคมอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยพบว่าความหมายของผีตองเหลืองในเรื่องเล่าหลักนำเสนอความหมายในเชิงบวก เพื่อต้องการให้เห็นผู้อ่านได้ตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติและผืนป่า ทั้งยังส่งเสริมให้เห็นคุณค่าและความเท่าเทียมกันของมนุษย์ กลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมมักถูกแบ่งให้เป็นชนชั้นสองในสังคม จากชุดความคิดและค่านิยมกระแสหลักทำให้กลุ่มคนเหล่านี้มักถูกสังคมด้อยค่าและให้ความหมายในเชิงลบ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ การสื่อสารเพื่อสร้างความหมายในเชิงบวกเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ จึงจะเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญจะสร้างความรับรู้และความเข้าใจซึ่งกันและกันในเรื่องความเท่าเทียมกันของมนุษย์ระหว่างคนในสังคมเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้สังคมเกิดความเท่าเทียม ตลอดจนการจัดและดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพหรือนำความรู้ความสามารถและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ สำหรับพัฒนาสังคมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้พบว่าการศึกษาหรืองานวิจัยทางวรรณกรรมเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบสร้างความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีจำนวนไม่มาก ผู้วิจัยเห็นว่าควรสนับสนุนให้มีการศึกษาหรือวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในวรรณกรรมเยาวชนในมิติต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อให้คนในสังคมในเข้าใจหรือมีมุมมองต่อกกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในเชิงบวกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2541). *การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค*. กรุงเทพมหานคร: อินฟินิตี้เพรส.
- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ การเมืองกับสื่อการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- บุญยาพร กิตติสุนทรโรภาส และนิธิดา แสงสิงแก้ว. (2562). ภาพตัวแทนของตัวละครที่มีภาวะจิตเภทในภาพยนตร์ไทย. *วารสารนิเทศศาสตร์*. 37(3). 67-80.
- ประเสริฐ ชัยพิกุลิต. (2542). *สิบสองชนเผ่าในประเทศไทย: วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์*. เชียงใหม่: มูลนิธิวัดศรีโสดา.
- ปราณี ปราบริปู, ปรัชญา ใจภักดี, พรทิพย์ รักชาติ และจกมล เกียรติะยูร. (2560). แนวทางการสร้างหนังสือเรียนและหนังสืออ่านเพิ่มเติม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 10(2), 346-359.
- มนนกุล ทิมอำ. (2548). *การวิเคราะห์หนังสือเรียน สารการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

- วิสันต์ สุขวิสิทธิ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ ในหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 – 2544 : การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2548). *สัจนิยมมหัศจรรย์ในวรรณกรรมไทยกับวาทกรรมแห่งความเป็นอื่น*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ แพรทอง. (2535). *การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนของ มาลา คำจันทร์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เสรี อางสาลี. (2506). *15 เฝ้าในไทย*. พระนคร: พิทยาการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง รายชื่อหนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. สืบค้น 20 มกราคม 2566. จาก <https://www.obec.go.th/>.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สถาบันภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวทางการจัดการเรียนรู้หนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: สกสค.ลาดพร้าว.
- Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis: the critical study of language*. London: Longman.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ในเขตตำบลสามผง

อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

FACTORS AFFECTING BEHAVIOR IN DECREASING BLOOD GLUCOSE LEVEL AMONG UNCONTROLLED TYPE 2 DIABETIC PATIENTS IN SAM PHONG, SI SONGKHRAM, NAKHON PHANOM PROVINCE

พิจิตรา วรรณวงศ์

Phijittra Wannawong

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

Sam Phong Subdistrict Health Promoting Hospital Si Songkhram District Nakhon Phanom Province

E-mail: theerawatphuangburee@gmail.com

Received January 9, 2024; Revised April 8, 2024; Accepted April 25, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ในเขตตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วย พบว่า ระดับการรับรู้พฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดและพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด ในด้านอิทธิพลด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกัน และรักษาโรค ด้านอิทธิพลจากสถานการณ์ ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ ด้านการเรียกร้อง และความชอบอย่างอื่นที่เกิดขึ้น และด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคและการรับรู้ความรุนแรง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ : โรคเบาหวาน, ระดับน้ำตาลในเลือด, ผู้ป่วย, ปัจจัย, พฤติกรรม

Abstract

The purposes of this study were to 1) study the level of behavior to reduce blood sugar levels in patients with type 2 diabetes who cannot control their blood sugar levels and 2) study the relationship between factors related to behavior to reduce blood sugar levels in patients with diabetes Type 2, where blood sugar levels could not be controlled in the Sam Phong sub-district of Si Songkhram district, Nakhon Phanom province. The tool used in the research was a questionnaire whereas data analysis and statistics were percentage, mean, standard deviation, and Multiple Regression.

The results of the research found that perception of factors related to behavior reduces blood sugar levels was at a high level in overall. Behaviors for reducing blood sugar levels among patients was found that the level of awareness of behavior for reducing blood sugar levels among diabetic patients was at a high level in overall. The analysis of the relationship between factors related to behavior in reducing blood sugar levels and behavior to reduce blood sugar levels in diabetic patients was found that factors related to behavior in reducing blood sugar levels in terms of aspect of influence on interpersonal relationships, aspects of perceived benefits of disease prevention and treatment, aspects of situational influences, aspect of perceived barriers to practice , aspect of claims and other preferences that arise and aspect of perception of the risk of disease and perception of violence were related to the behavior of reducing blood sugar levels in diabetic patients statistically significant at 0.05.

Keywords: Diabetes, Blood sugar level, Patient, Factor, Behavior

บทนำ

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้เปิดเผยสถานการณ์ผู้ป่วยโรคเบาหวานในปี 2565 ว่ามีผู้ป่วยทั่วโลกแล้ว 537 ล้านคน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โรคเบาหวานมีส่วนทำให้เสียชีวิต สูงถึง 6.7 ล้านคน หรือเสียชีวิต 1 ราย ในทุก ๆ 5 วินาที จากรายงานสถิติสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข ประเทศไทยพบอุบัติการณ์โรคเบาหวานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มขึ้น 3 แสนคนต่อปี และมีผู้ป่วยโรคเบาหวานอยู่ในระบบทะเบียน 3.3 ล้านคน ในปี 2563 มีผู้เสียชีวิตจากโรคเบาหวานทั้งหมด 16,388 คน (อัตราการตาย 25.1 ต่อประชากรแสนคน) ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขในการรักษาโรคเบาหวานเฉลี่ยสูงถึง 47,596 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้โรคเบาหวานยังคงเป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดโรคอื่น ๆ ในกลุ่มโรค NCDs เช่น โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคความดันโลหิตสูง และโรคไตวายเรื้อรัง (กรมควบคุมโรค, 2565) สำหรับคนไทยป่วยเป็นโรคเบาหวานสูงถึง

4.8 ล้านคน และมักเกิดภาวะแทรกซ้อนเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคมาจากการรับประทานอาหารที่มีน้ำตาลเป็นส่วนประกอบทำให้มีภาวะอ้วนและอายุที่เพิ่มมากขึ้นในจำนวนนี้มีผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยและดูแลรักษาเพียงร้อยละ 35.6 หรือเพียง 2.6 ล้านคน บรรลุเป้าหมายในการรักษาได้เพียง 0.9 คน ทำให้อัตราการเสียชีวิตจากโรคเบาหวานในเมืองไทยมีมากถึง 200 รายต่อวัน คาดการณ์ว่าความชุกของโรคเบาหวานจะเพิ่มสูงขึ้นถึง 5.3 ล้านคนภายในปี 2583 ซึ่งหากดูแลรักษาได้ไม่ดีอาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น โรคไต และการถูกตัดเท้าหรือขา (สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย, 2565) เบาหวานที่พบได้บ่อยที่สุด คือเบาหวานชนิดที่ 2 มักเกิดในกลุ่มคนที่มีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป เบาหวานที่เกิดในวัยรุ่น วัยหนุ่มสาว และผู้ใหญ่ที่มีความรุนแรงกว่าเบาหวานที่เกิดในวัยกลางคน และผู้สูงอายุ รวมถึงตอบสนองต่อการรักษาได้น้อยกว่า นำไปสู่การเกิดโรคแทรกซ้อนต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและรุนแรงกว่า สร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรในวัยทำงาน (วรรณิ นิธิยานันท์, 2565)

สาเหตุของโรคเบาหวานนั้นส่วนใหญ่ พบว่า คนไทยบริโภคน้ำตาลมากถึงวันละ 20 ช้อนชา เกินกว่าปริมาณแนะนำถึงกว่า 3 เท่าในขณะที่สถิติผู้ป่วยโรคเบาหวานและโรคอ้วนพุ่งสูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น ควรตระหนักอย่างยิ่งในเรื่องของการบริโภคน้ำตาล โดยเฉพาะเครื่องดื่มและอาหารที่มีน้ำตาลสูง (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2565) จากการทบทวนวรรณกรรมปัจจัยที่ส่งผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวาน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ การมีญาติสายตรงเป็นเบาหวาน อาชีพ ปัจจัยด้านกายภาพ ได้แก่ ระยะเวลาการเกิดโรค ความดันโลหิตซิสโตลิก (SBP) ดัชนีมวลกายและระดับน้ำตาลในเลือดขณะอดอาหาร การมีโรคหรือภาวะแทรกซ้อน ปัจจัยด้านความรู้ และทัศนคติ ได้แก่ การเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ทัศนคติต่อการเป็นเบาหวาน ปัจจัยด้านพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การใช้ยา และมารับการรักษา การป้องกันตนเองจากภาวะแทรกซ้อน และปัจจัยด้านอารมณ์ ได้แก่ ภาวะซึมเศร้า (กานต์ชนก สุทธิผล, 2565)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสามผง อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดนครพนม มีผู้ป่วยเบาหวานที่ลงทะเบียนแล้ว 100 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนม, 2566) ประสบปัญหาผู้ป่วยเบาหวานมีพฤติกรรมที่ไม่สามารถลดน้ำตาลในเลือดได้ ส่งผลให้การรักษายาวนานขึ้น และสิ้นเปลืองจากความต้องการลดอัตราการป่วย และสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน รวมทั้งความต้องการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วย และนำผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางการกำหนดแผนหรือกิจกรรมในการดูแลกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานให้ประสบผลสำเร็จตอบสนองต่อเป้าประสงค์ของการจัดระบบบริการผู้ป่วยเบาหวานของโรงพยาบาลได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ในเขตตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ดังนี้

โรคเบาหวาน

เบาหวานเป็นโรคที่เกิดจากความผิดปกติของการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด ทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูงเกินกว่าที่ควรจะเป็น มีสาเหตุมาจากการหลั่งอินซูลิน (Insulin) ซึ่งเป็นฮอร์โมนที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่เพียงพอ เรียกว่ามีภาวะขาดอินซูลิน หรือเกิดจากความสามารถในการตอบสนองต่อฤทธิ์ของอินซูลินลดลง เรียกว่ามีภาวะดื้ออินซูลิน หรือเกิดจากสาเหตุทั้งสองอย่างในบุคคลคนเดียวกัน (วรรณิ นิธิยานันท์, 2557)

ชนิดของโรคเบาหวาน

1. เบาหวานชนิดที่ 1 เกิดจากภูมิคุ้มกันร่างกายทำลายเซลล์สร้างอินซูลินในตับอ่อน ทำให้เกิดภาวะขาดอินซูลิน
2. เบาหวานชนิดที่ 2 เกิดจากภาวะการลดลงของการสร้างอินซูลิน ร่วมกับภาวะดื้ออินซูลิน และมักเป็นกรรมพันธุ์
3. เบาหวานชนิดพิเศษ สาเหตุของโรคเบาหวานชนิดนี้อาจเกิดจากความผิดปกติของตับอ่อน หรือเป็นโรคที่เกี่ยวกับการทำงานที่ผิดปกติของอินซูลินโดยกำเนิด
4. เบาหวานขณะตั้งครรภ์ เบาหวานชนิดนี้เกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์และหายไปหลังคลอดบุตร แต่มีโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอนาคต (สมาคมเบาหวานแห่งประเทศไทย, 2557)

อาการของเบาหวานชนิดที่ 2

เบาหวานที่พบได้บ่อยที่สุด คือเบาหวานชนิดที่ 2 เกิดจากการที่ตับอ่อนยังสามารถสร้างอินซูลินได้แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย หรือเกิดจากภาวะดื้อต่ออินซูลิน สาเหตุของโรคเบาหวานชนิดนี้เกิดจากกรรมพันธุ์ และการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การรับประทานอาหารประเภทแป้ง ของหวานมากเกินไป ภาวะน้ำหนักเกิน อ้วนลงพุง ไม่ออกกำลังกาย เป็นต้น เบาหวานชนิดนี้มักเกิดในกลุ่มคนที่มีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป และมักจะเกิดภาวะแทรกซ้อนรุนแรง ดังนั้นการควบคุมเบาหวานให้อยู่ในระดับที่ปกติจึงมีความสำคัญอย่างมาก (สมเกียรติ โพธิ์สัตย์ และคณะ, 2557)

การควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด

เมื่อมีภาวะน้ำตาลในเลือดสูงผิดปกติเป็นระยะเวลานาน น้ำตาลที่สูงจะส่งผลโดยตรงต่อหลอดเลือดทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โดยทำให้เกิดภาวะอัมพาตและภาวะหลอดเลือดอุดตันได้ง่ายกว่าคนปกติ นอกจากนี้ยังส่งผลต่อภาวะภูมิคุ้มกันของร่างกาย โดยในภาวะน้ำตาลในเลือดสูงเรื้อรังทำให้น้ำตาลส่วนเกินไปเกาะกับเม็ดเลือดขาวที่จับต่อสู้กับเชื้อโรค ทำให้เม็ดเลือดขาวมีประสิทธิภาพในการต่อสู้กับเชื้อโรคต่าง ๆ ได้ลดลง ส่งผลให้เกิดภาวะติดเชื้อต่าง ๆ ได้ง่าย (ศศิภัช ช้อนทอง, 2564) สำหรับผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ส่วนหนึ่งอาจเริ่มด้วยการปรับพฤติกรรม คือ ควบคุมอาหารและการออกกำลังกายก่อน หากควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ตามเป้าหมายจึงเริ่มใช้ยา ยาลดระดับน้ำตาลในเลือดที่ได้รับอนุมัติการใช้จากคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศไทยแบ่งเป็น 5 กลุ่มใหญ่ ตามกลไกของการออกฤทธิ์ ได้แก่

1. กลุ่มที่กระตุ้นให้มีการหลั่งอินซูลินจากตับอ่อนเพิ่มขึ้น (insulin secretagogues) ได้แก่ ยากลุ่มซัลโฟนิลยูเรีย (sulfonylureas) ยากลุ่มที่ไม่ใช่ซัลโฟนิลยูเรีย (non-sulfonylureas หรือ glinides)
 2. กลุ่มที่ลดภาวะดื้ออินซูลินและยับยั้งการสร้างกลูโคสจากตับ คือ biguanides และ thiazolidinedines หรือ glitazone
 3. กลุ่มที่ยับยั้งเอนไซม์ alpha-glucosidase (alpha-glucosidase inhibitors) ที่เยื่อบุลำไส้ ทำให้ชะลอการดูดซึมกลูโคสจากลำไส้
 4. กลุ่มที่ยับยั้ง sodium-glucose co-transporter (SGLT) - receptor ที่ไต ทำให้เพิ่มการขับกลูโคสทิ้งทางปัสสาวะ
 5. กลุ่มอินคริติน (incretin) ที่กระตุ้นการหลั่งอินซูลินและลดการหลั่งอินซูลินและลดการหลั่งกลูคาγονจากตับอ่อนเมื่อร่างกายมีระดับน้ำตาลในเลือดสูง ได้แก่ ยากลุ่ม DPP-4 inhibitors หรือ gliptins ซึ่งยับยั้งการทำลาย glucagon like peptide-1 (GLP-1) และยา GLP-1 analog ชนิดเม็ด
- อินซูลินที่ใช้ในปัจจุบัน สังเคราะห์ขึ้นโดยกระบวนการ genetic engineering มีโครงสร้างเช่นเดียวกับอินซูลินที่ร่างกายคนสร้างขึ้น เรียกว่า ฮิวแมนอินซูลิน (Human insulin) อินซูลิน แบ่งเป็น 4 ชนิด ตามระยะเวลาการออกฤทธิ์ คือ 1) ฮิวแมนอินซูลินออกฤทธิ์สั้น (Short acting หรือ Regular Human Insulin: RI) และ 2) ฮิวแมนอินซูลินออกฤทธิ์นานปานกลาง (Intermediate Acting Insulin: NPH) (สมาคมโรคเบาหวาน, 2563)

พฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน

สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยศึกษาจากกรอบแนวคิดจากทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของเบคเกอร์ (Becker et al., 1974) และแบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender, 1996) ที่อธิบายปัจจัยต่าง ๆ ของการเกิดพฤติกรรม ได้แก่ ปัจจัยการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรคและประโยชน์ของการป้องกันและรักษาโรค การรับรู้อุปสรรคของ

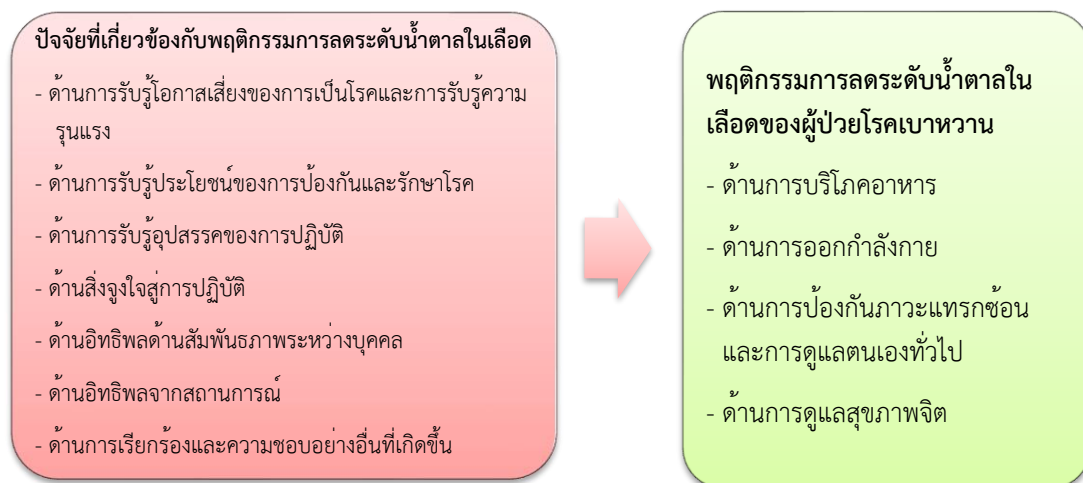

การปฏิบัติ สิ่งจูงใจสู่การปฏิบัติ อิทธิพลด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล อิทธิพลจากสถานการณ์ การเรียกร้อง และความชอบอย่างอื่นที่เกิดขึ้น รวมถึงใช้แนวทางการลดระดับน้ำตาลในเลือดตามหลักการของสมาคมเบาหวานแห่งสหรัฐอเมริกา (Association, 2007) ผลการศึกษาของจิราภรณ์ อริยสิทธิ์ (2564) เรื่อง ความรอบรู้ด้านสุขภาพกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 มีความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับก้ำกึ่ง และไม่เพียงพอ ร้อยละ 94.2 มีเพียงร้อยละ 5.8 ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับเพียงพอ และมีพฤติกรรมการดูแลตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.9 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ด้านสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ และระยะเวลาที่เป็นโรคเบาหวาน ความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวมมีความสัมพันธ์แปรผันตามระดับพฤติกรรมการดูแลตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับน้ำตาลเฉลี่ยสะสมในเลือด ในขณะที่พฤติกรรมการดูแลตนเองมีความสัมพันธ์กับระดับน้ำตาลเฉลี่ยสะสมในเลือด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วย และนำผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางการกำหนดแผนหรือกิจกรรมในการดูแลกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานให้ประสบผลสำเร็จตอบสนองต่อเป้าประสงค์ของการจัดระบบบริการผู้ป่วยเบาหวานของโรงพยาบาลได้อย่างเหมาะสมต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ ได้กำหนดตัวแปรต้น คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดตัวแปรตาม คือ ปัจจัยพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตามกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ป่วยโรคเบาหวานหลังเจาะระดับน้ำตาลสะสมในเลือด (HbA1C >7%) ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลได้ ในเขตตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำนวน 100 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนม, 2566) เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1-31 ตุลาคม พ.ศ. 2566 รวมระยะเวลา 30 วัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมโดยศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 รายละเอียดของแบบสอบถามมีดังนี้

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับโรค ประวัติเกี่ยวกับเบาหวาน และโรคประจำตัว

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลดระดับน้ำตาลในเลือด ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคและการรับรู้ความรุนแรง 2) ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันและรักษาโรค 3) ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ 4) ด้านสิ่งจูงใจสู่การปฏิบัติ 5) ด้านอิทธิพลด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 6) ด้านอิทธิพลจากสถานการณ์ และ 7) ด้านการเรียกร้องและความชอบอย่างอื่นที่เกิดขึ้น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ต่ำมาก ต่ำ ปานกลาง สูง และสูงมาก

ส่วนที่ 3 ปัจจัยพฤติกรรมลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการบริโภคอาหาร 2) ด้านการออกกำลังกาย 3) ด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อนและการดูแลตนเองทั่วไป และ 4) ด้านการดูแลสุขภาพจิต เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ต่ำน้อยมาก น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคเบาหวาน 2 ท่าน และผู้บริหาร 1 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์รายข้อ (Item Objective Congruence (IOC) อยู่ระหว่าง 0.83 การวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ (Cronbach) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ป่วยโรคเบาหวาน ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ได้ค่าความเที่ยง 0.90, และ 0.92 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำแบบสอบถามจำนวน 100 ชุด ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูลจากผู้ป่วยโรคเบาหวานหลังเจาะระดับน้ำตาลสะสม ในเลือด (HbA1C >7%) ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลได้ในเขตตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำนวนทั้งหมด 100 คน และใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 30 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตรวจสอบความครบถ้วนของการตอบแบบสอบถาม และใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับโรค ประวัติเกี่ยวกับเบาหวาน และโรคประจำตัว โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

2. การวิเคราะห์ระดับการรับรู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด และปัจจัยพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด และพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับโรค ประวัติเกี่ยวกับเบาหวาน และโรคประจำตัว จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 41–50 ปี การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท มีประวัติเกี่ยวกับเบาหวานซึ่งผู้ป่วยมีญาติป่วยเป็นโรคเบาหวาน และมีโรคประจำตัว รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับโรค ประวัติเกี่ยวกับเบาหวาน และโรคประจำตัว (N = 100)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศหญิง	70	70.00
อายุ 41 – 50 ปี	55	55.00
การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี	62	62.00
รายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	55	55.00
มีประวัติเกี่ยวกับเบาหวานซึ่งผู้ป่วยมีญาติป่วยเป็นโรคเบาหวาน	71	71.00
มีโรคประจำตัว	60	60.00

2. ระดับการรับรู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันและรักษาโรค มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคและการรับรู้ความรุนแรง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และลำดับสุดท้ายคือ ด้านอิทธิพลด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด โดยรวม (N = 100)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคและการรับรู้ความรุนแรง	4.09	.524	สูง
ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันและรักษาโรค	4.14	.529	สูง
ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ	3.80	.578	สูง
ด้านสิ่งจูงใจสู่การปฏิบัติ	3.56	.548	สูง
ด้านอิทธิพลด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	3.21	.329	ปานกลาง
ด้านอิทธิพลจากสถานการณ์	3.80	.580	สูง
ด้านการเรียกร้องและความชอบอย่างอื่นที่เกิดขึ้น	4.00	.520	สูง
รวม	3.80	.515	สูง

3. ระดับการรับรู้พฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้พฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านการออกกำลังกาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อนและการดูแลตนเองทั่วไป มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการบริโภคอาหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้พฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยรวม (N = 100)

พฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
ด้านการบริโภคอาหาร	3.79	.591	มาก
ด้านการออกกำลังกาย	3.92	.506	มาก
ด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อนและการดูแลตนเองทั่วไป	3.91	.726	มาก
ด้านการดูแลสุขภาพจิต	3.86	.841	มาก
รวม	3.87	.666	มาก

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด และพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดในภาพรวมแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด ด้านอิทธิพลด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Beta =0.614) มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันและรักษาโรค (Beta =0.604) ด้านอิทธิพลจากสถานการณ์ (Beta =0.160) ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ (Beta =0.144) ด้านการเรียกร้องและความชอบอย่างอื่นที่เกิดขึ้น (Beta =0.074) และด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคและการรับรู้ความรุนแรง (Beta =0.008) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R Square =0.669) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด ด้านอิทธิพลด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกัน และรักษาโรค ด้านอิทธิพลจากสถานการณ์ ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ ด้านการเรียกร้องและความชอบอย่างอื่นที่เกิดขึ้น และด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคและการรับรู้ความรุนแรง มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ พฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของ

ผู้ป่วยโรคเบาหวาน ร้อยละ 66.9 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 33.1 มาจากปัจจัยด้านอื่นๆ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบพบว่า $F = 16.794$ ซึ่งมีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด	B	S.E.	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	2.530	.402		3.812	0.000
ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคและการรับรู้ความรุนแรง	0.007	0.057	0.008	0.099	0.000*
ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันและรักษาโรค	0.451	0.059	0.604	7.631	0.000*
ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ	0.090	0.066	0.144	1.774	0.001*
ด้านสิ่งจูงใจสู่การปฏิบัติ	0.048	0.061	0.064	0.783	0.416
ด้านอิทธิพลด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	0.662	0.070	0.614	1.631	0.000*
ด้านอิทธิพลจากสถานการณ์	0.096	0.066	0.160	1.564	0.001*
ด้านการเรียกร้องและความชอบอย่างอื่นที่เกิดขึ้น	0.071	0.051	0.074	0.883	0.000*

$R^2 = 0.669$, Adjusted $R^2 = 0.650$, $F = 16.794$, $*p < 0.05$

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ในเขตตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยอภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ระดับการรับรู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันและรักษาโรค มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคและการรับรู้ความรุนแรง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และลำดับสุดท้ายคือด้านอิทธิพล ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยเบาหวานมีการรู้ถึงการลดน้ำตาลในเลือดเพื่อป้องกันและควบคุมไม่ให้โรคลุกลามและไม่ส่งผลต่อการเจ็บป่วยของร่างกาย ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของกมลทิพย์ เกียรติรุ่งนพคุณ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานมีความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 83.4 มีพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดี ร้อยละ 55.9 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ระดับการรับรู้ พฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้พฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านการออกกำลังกาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อนและการดูแลตนเองทั่วไป มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการบริโภคอาหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ผู้ป่วยเบาหวานมีพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดสูงโดยส่วนใหญ่เลือกวิธีการออกกำลังกายซึ่งเป็นวิธีที่สามารถทำได้ง่ายและไม่ค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ธัญญลักษณ์ แสนบุตดา (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของโปรแกรมการจัดการตนเองต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2: ช่วงมาตรการผ่อนคลาโควิด-19 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนความรู้ และการจัดการตนเองด้านการปฏิบัติตัวเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่มตัวอย่างลดลงน้อยกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) โปรแกรมการจัดการตนเองส่งผลให้ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ผู้ให้บริการด้านสุขภาพและเครือข่ายในชุมชนควรส่งเสริมให้ผู้ป่วยเบาหวานสามารถจัดการตนเองเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมวิถีใหม่

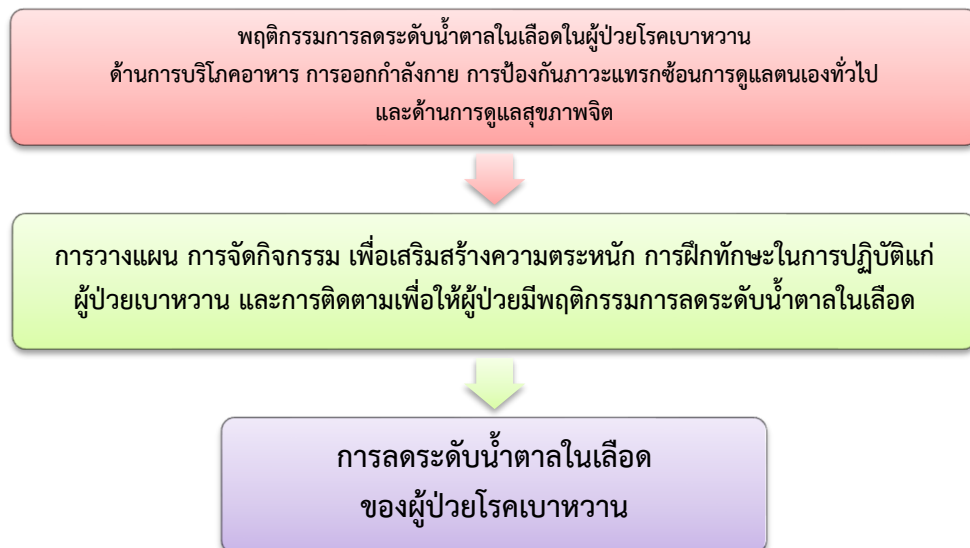
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดและพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด ในด้านอิทธิพลด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันและรักษาโรค ด้านอิทธิพลจากสถานการณ์ ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ ด้านการเรียกร้องและความชอบอย่างอื่นที่เกิดขึ้น และด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคและการรับรู้ความรุนแรง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของวนิดา ศรีริภาพ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการดูแลตนเอง และระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ในกลุ่มที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ และกลุ่มที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ ผลการวิจัยพบว่า 1) โอกาสการมีพฤติกรรมดูแลตนเองในระดับดีของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มควบคุมน้ำตาลได้น้อยกว่ากลุ่มควบคุมน้ำตาลไม่ได้ประมาณ 2 เท่า อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2) โอกาสการมี

ระดับน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหารข้ามคืนในระดับเสี่ยงสูง เท่ากับ 1 : 1 และ 3) การมาตรวจตามนัดอย่างต่อเนื่องมีความสัมพันธ์กับโอกาสการมีระดับน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหารข้ามคืน โดยผู้ป่วยเบาหวานที่มาตรวจตามนัดอย่างต่อเนื่องมีโอกาสมีน้ำตาลหลังอดอาหารข้ามคืนระดับเสี่ยงสูงลดลงร้อยละ 78

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

พฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดในระดับสูง ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน การจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความตระหนัก การฝึกทักษะในการปฏิบัติ แก่ผู้ป่วยเบาหวานในชุมชน และการติดตามเพื่อให้ผู้ป่วยโรคเบาหวานมีพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดอยู่ในระดับที่ดีขึ้น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน แสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยมีการตระหนักถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดเป็นอย่างดี สามารถแสดงได้ดังภาพ

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สรุป

การวิจัยนี้ได้สำรวจพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดในประชากร จำนวน 100 คน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยได้ตอบโจทย์สมมุติฐานว่า ระดับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือด มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับ เป็นในทิศทางเดียวกันกับระดับน้ำตาลในเลือดได้อย่างมีนัยสำคัญ เป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาการให้บริการ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การจัดกิจกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ควรเน้นในเรื่องการสร้างความรู้ความตระหนักให้เกิดพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดที่ถูกต้อง และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มผู้ป่วยได้เห็นภาพที่บ่งบอกถึงอันตรายที่เกิดจากผลติดเชื้อเมื่อไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ การจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย และกิจกรรมการดูแลสุขภาพจิตให้กับผู้ป่วย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ด้านการศึกษาวิจัย ควรมีการศึกษารูปแบบวิธีการวิจัย การเก็บข้อมูลเชิงลึก เพื่อให้ทราบรายละเอียดของปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน และมีการศึกษาการรับรู้โอกาสเสี่ยง และความรุนแรงของโรคของกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อทดลองหาวิธีการในการนำผลวิจัยไปปรับใช้ในการวางแผนพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2565). 5 วิธีป้องกันโรคเบาหวาน. สืบค้น 30 มกราคม 2566. จาก <https://n9.cl/xw79jg>.
- กมลทิพย์ เกียรติรุ่งนพคุณ. (2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านทุ่งชน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารกองการพยาบาล, 50(1), 1-12.
- กานต์ชนก สุทธิผล. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ศูนย์สุขภาพชุมชนประชาชนเคราะห์โรงพยาบาลราชบุรี. มหาสารคามนครศรีธรรมราชเวชสาร, 5(2), 3-4.
- จิราภรณ์ อริยสิทธิ์. (2564). ความรอบรู้ด้านสุขภาพกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2. วารสารวิชาการแพทย์และสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 3, 18(2), 144-143.
- ธัญญลักษณ์ แสนบุตดา. (2566). ผลของโปรแกรมการจัดการตนเองต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2: ช่วงมาตรการผ่อนคลาโควิด-19. วารสารวิชาการสุขภาพและสิ่งแวดล้อม, 1(1), 1-14.
- วรรณิ นิธิยานันท์ และสาธิต วรรณแสง (2565). สถานการณ์โรคเบาหวานในประเทศไทย 2565. กรุงเทพมหานคร: วิวัฒนาการพิมพ์.

- วนิดา ศรีริภาพ. (2564). พฤติกรรมการดูแลตนเอง และระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานในกลุ่มที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ และกลุ่มที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้. *วารสารศาสตร์สุขภาพและการศึกษา*, 1(2), 57-68.
- สมาคมโรคเบาหวาน. (2565). *แนวทางเวชปฏิบัติ สำหรับโรคเบาหวาน 2565*. กรุงเทพมหานคร: สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- สมาคมโรคเบาหวาน. (2563). *แนวทางเวชปฏิบัติ เรื่อง การให้ยาเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดในผู้ใหญ่ (ปรับปรุง)*. สืบค้น 30 มกราคม 2566. จาก <https://n9.cl/uooofe>.
- สมเกียรติ โพธิสัตย์ และคณะ. (2557) การแพทย์ไทย 2554-2557 First Edition โรคเบาหวาน. สืบค้น 30 มกราคม 2566. จาก <https://n9.cl/yweta>.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2565). *รายงานการวิจัยสถานการณ์โรคเบาหวานในประเทศไทย 2565*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนม. (2566). *Data center Public*. สืบค้น 30 มกราคม 2566. จาก <https://datacenter-npm.moph.go.th/datacenter/index.php>.
- สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย. (2557). *แนวทางเวชปฏิบัติสำหรับโรคเบาหวาน พ.ศ. 2557*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์.
- ศศิภัศร์ ช้อนทอง. (2564). *โรคเบาหวาน*. สืบค้น 30 มกราคม 2566. จาก <https://www.medparkhospital.com/disease-and-treatment/diabetes-mellitus>.
- วรรณ นิธิยานันท์. (2557). *ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน*. กรุงเทพมหานคร: วิวัฒนาการพิมพ์.
- Association, A. D. (2007). Diagnosis and classification of diabetes mellitus. *Diabetes Association. Classification and Diagnosis of Diabetes: Standards of Care in Diabetes—2023*. *Diabetes Care* 2023, 46(Suppl.1), S19–S40.
- Becker, M., Drachman, R., & Kirscht, J. (1974). A New Approach to Explain in Sick-Role Behavior in Low-Income Population. *American Journal of Public Health*. 64, 205-215.
- Pender, N.J. (1996). *Health Promotion in nursing practice*. Stamford, CT: Appleton & Lange.

แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
GUIDELINES FOR ENHANCING DIGITAL LEADERSHIP OF VOCATIONAL
TEACHERS UNDER THE OFFICE OF THE PRIVATE EDUCATION COMMISSION
IN BANGKOK PROVINCE

ชลธิชา ไชยสิทธิ์ และต้องลักษณะ บุญธรรม*

Chaliya Chaiyasit and Tongluck Boontham

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

*Corresponding Author E-mail: tongluck@rmutt.ac.th

Received March 15, 2024; Revised April 12, 2024; Accepted April 25, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร และ 2) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบสนองคู้ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .95 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับความต้องการจำเป็น (PNI Modified) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานที่เป็นจริงของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ (1) ส่งเสริมความกระตือรือร้นของครูในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ (2) ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร รองรับความต้องการของสถานประกอบการและเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนพัฒนาองค์กร (4) สถานศึกษาสนับสนุนเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่

และห้องปฏิบัติการ และ (5) สถานศึกษาสร้างระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลมาใช้ในการทำงาน

คำสำคัญ: แนวทาง, ภาวะผู้นำดิจิทัล, ครูอาชีวศึกษา, สถานศึกษาเอกชน

Abstract

The purposes of this research were to 1) identify the current and desired state of digital leadership of vocational teachers under the office of the Private Education Commission in Bangkok Province and 2) suggest guidelines for enhancing digital leadership of vocational teachers under the office of the Private Education Commission in Bangkok Province. The sample of the research consisted of 316 administrators and vocational teachers under the office of the Private Education Commission in Bangkok Province. The research instrument used for collecting data was a questionnaire with a dual-response format with the reliability of .95. The data were analyzed by mean, standard deviation, and Modified Priority Need Index (PNI_{Modified}) and content analysis.

The research results revealed that 1) the current state of the digital leadership of vocational teachers under the office of the Private Education Commission in Bangkok Province was at the high level, the desired state of digital leadership of vocational teachers under the office of the Private Education Commission in Bangkok Province was at the highest level. 2) Guidelines for enhancing digital leadership of vocational teachers under the office of the Private Education Commission in Bangkok Province included: 1) enhancing teacher enthusiasm for learning new digital technologies, 2) enhancing the curriculum development to support the needs of the workplace and new digital technology, 3) enhancing teacher involvement in planning of the organizational development, 4) the schools enhance the new digital technology and the laboratory, and 5) the schools create the information system networking in order to exchange the data to be used in the workplaces.

Keywords: Guidelines, Digital Leadership, Vocational Teachers, Private School

บทนำ

ภาวะผู้นำดิจิทัลของครูในยุคดิจิทัลนั้นความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่ผ่านมาอาจจะไม่เหมาะสมกับการสร้างพลเมืองในยุคดิจิทัล ความท้าทายที่ควรตระหนักก็คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงหรือไม่และจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนไปเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล (รุจาภรณ์ ลักษณะดี, 2565) การจัดการศึกษาโดยการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมจะประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดีในระดับปฏิบัติการหรือในระดับสถานศึกษานั้นต้องอาศัยปัจจัยสำคัญของภาวะผู้นำโดยเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาที่นำมาปรับใช้ควรเป็นสิ่งที่ทันสมัยและสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายเป็นการประหยัดทรัพยากร (Rohidsathan, 2016) ครูอาชีพศึกษาเอกชนในปัจจุบันมีปัญหาอยู่มากพอสมควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมไทยมีความคาดหวังในตัวครูสูงทุก ๆ ด้าน ครูปัจจุบันมีคุณสมบัติลดหย่อนไปจากความคาดหวัง หรือเปลี่ยนแปลงจากที่คาดหวังไปบ้าง แต่ก็มีคุณสมบัติบางด้านสูงกว่าที่สังคมคาดหวัง เชื่อได้ว่าในปัจจุบันครูมีสมรรถภาพสูงกว่าครูในอดีตในหลายด้าน แต่บางด้านก็ต้องปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การแก้ปัญหาและการยกระดับคุณภาพของครูให้สูงขึ้นต้องพิจารณาต้นเหตุของปัญหาอาชีพครูอาชีวศึกษาน่าจะมาจากสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ 1) กระแสความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของโลก และของประเทศไทยเกิดขึ้นค่อนข้างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านข้อมูลข่าวสาร องค์กรแห่งความรู้อย่างมากมาย 2) ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ มีผลให้เกิดการงานอาชีพที่กว้างขวางหลากหลายมากขึ้น 3) ในสภาพเศรษฐกิจที่เป็นบริโภคนิยมมากขึ้น ครูเป็นบุคคลหนึ่งในสังคมต้องพยายามดำรงชีวิตให้สมกับฐานะในสังคม ครูจึงมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ (บรรเลง ศรีนิล, 2563)

จากสภาพปัจจุบันปัญหาของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะในการใช้และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัยในโลกดิจิทัลและโลกอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2564) การเป็นครูยุคดิจิทัลต้องปรับตัวให้เท่าทันกับเทคโนโลยีพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน นำสิ่งเหล่านั้นมาประยุกต์และต่อยอดในการสอนให้น่าสนใจเพิ่มสีสันให้การเรียนไม่น่าเบื่อและทันต่อความรู้และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอีกด้วย (คมชัดลึกออนไลน์, 2565) จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษาให้มีทักษะที่จำเป็นในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

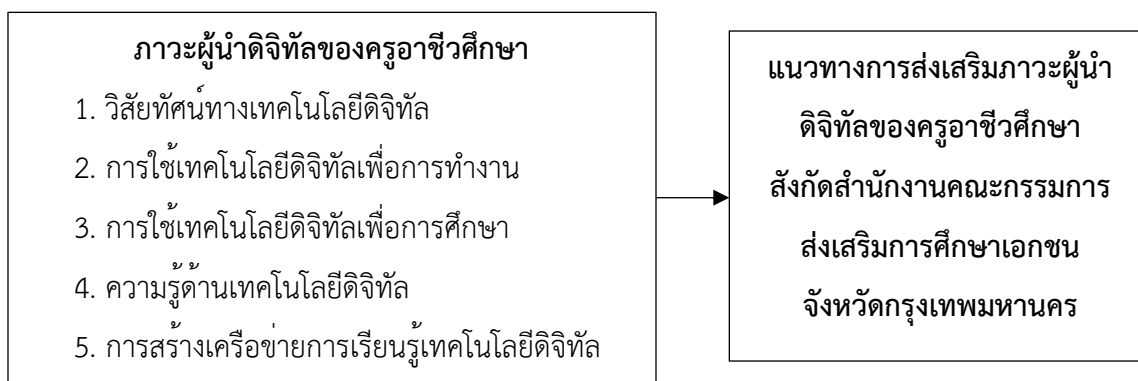
การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ดังนี้ 1) แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัล เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำ คือ การเพิ่มขีดความสามารถของบุคคลให้มีประสิทธิภาพต่อบทบาทและกระบวนการของการเป็นผู้นำให้มากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาภาวะผู้นำมุ่งเน้นที่ตัวบุคคล การพัฒนาความมีประสิทธิภาพของผู้นำในแต่ละบทบาทที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ในทางกลับกันการพัฒนาภาวะผู้นำมีความแตกต่างจากเรื่องการพัฒนาผู้นำตรงที่การพัฒนาภาวะผู้นำมุ่งเน้นที่พัฒนาขีดความสามารถขององค์การต่อการบรรลุเป้าหมายผ่านผู้นำหรือผู้บริหารที่ทำงานภายในองค์การ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของการพัฒนาในแต่ละระดับของผู้นำในองค์การ (ชัยเสกฐ์ พรหมศรี, 2561) 2) การประเมินความต้องการจำเป็น คือกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษา ให้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะในการกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ขององค์กร การเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การขับเคลื่อนองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ (วรรณิศา พิมพ์, 2561) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา โดยใช้การสังเคราะห์ที่มีระดับความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป มีดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงการมีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย ภาระงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จทางเทคโนโลยี (นิศาชล บำรุงภักดี, 2563) 2) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการทำงาน หมายถึง การใช้ดิจิทัลเพื่อการทำงานร่วมกัน เป็นทักษะในการสร้างสรรค์และปรับแต่งภาพดิจิทัล การจำลอง และการทำโมเดล การสร้างและใช้ผลิตภัณฑ์ มัลติมีเดีย (ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์, 2564) 3) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา หมายถึง การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน พฤติกรรมของครูที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และการสอน สามารถบูรณาการเทคโนโลยีเข้าไปในหลักสูตรหรือกิจกรรมต่าง ๆ อำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนเข้าถึงสาระความรู้ได้อย่างรวดเร็วทุกที่ ทุกเวลา เกิดความมั่นใจในระบบการเรียนการสอน (นิศาชล บำรุงภักดี, 2563) 4) ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง ทักษะการ

นำเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2560) 5) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจาก ยุคอนาล็อกสู่ยุคดิจิทัลเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดการปรับตัวในการทำงานมากขึ้นโลกมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น มีการแข่งขันกันมากขึ้น การประสานความร่วมมือการทำงานร่วมกันการร่วม รับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน การปลูกฝังแนวทางการทำงานแบบเครือข่ายให้เป็นวัฒนธรรมผลงานที่ดีมาจาก ความร่วมมือและยึดจุดมุ่งหมายร่วมกัน (นิศาชล บำรุงภักดี, 2563)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู อาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 63 แห่ง จำนวน 3,245 คน (ณ วันที่ 4 กรกฎาคม 2565) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูอาชีวศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 63 แห่ง จำนวน 316 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขนาดความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุข, 2555) โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบสนองคู่ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .95 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับความต้อการจำเป็น (PNI Modified) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงของการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, $SD=0.53$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, $SD=0.57$) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการทำงาน ($\bar{X}=4.33$, $SD=0.59$) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ($\bar{X}=4.32$, $SD=0.55$) และด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}=4.26$, $SD=0.56$) ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$, $SD=0.66$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.89$, $SD=0.77$) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ($\bar{X}=4.83$, $SD=0.75$) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการทำงาน ($\bar{X}=4.81$, $SD=0.79$) ด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}=4.75$, $SD=0.76$) และด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}=4.74$, $SD=0.89$) ตามลำดับ ความต้องการจำเป็น Modified Priority Need Index ($PNI_{Modified}$) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยและจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่ควรจะเป็นทุกด้าน และสามารถเรียงตามลำดับจากลำดับแรกไปถึงลำดับสุดท้าย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และการเรียงลำดับความต้องการจำเป็นของแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบภาวะผู้นำ ดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา	สภาพการดำเนินงานที่ เป็นอยู่จริง			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{Modified}$	ลำดับ
	($\bar{X}$)	SD	ระดับ	($\bar{X}$)	SD	ระดับ		
1. ด้านวิสัยทัศน์ทาง เทคโนโลยีดิจิทัล	4.26	0.56	มาก	4.75	0.76	มากที่สุด	0.11	3
2. ด้านการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลเพื่อการทำงาน	4.33	0.59	มาก	4.81	0.79	มากที่สุด	0.08	5
3. ด้านการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลเพื่อการศึกษา	4.32	0.55	มาก	4.83	0.75	มากที่สุด	0.12	2

องค์ประกอบภาวะผู้นำ ดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา	สภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริง			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	($\bar{X}$)	SD	ระดับ	($\bar{X}$)	SD	ระดับ		
4. ด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	4.34	0.57	มาก	4.89	0.77	มากที่สุด	0.13	1
5. ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.26	0.69	มาก	4.74	0.89	มากที่สุด	0.10	4
ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	0.53	มาก	4.80	0.66	มากที่สุด		

2. แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามความต้องการจำเป็นสูงสุดของแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มีแนวทางการส่งเสริมดังนี้ (1) การเข้าใจบริบทและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล ได้แก่ (1.1) พัฒนาครูให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (1.2) ร่วมกันวางแผนและกำหนดบริบทการสอนที่นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับทิศทางการศึกษาในยุคดิจิทัล (2) การเลือกใช้รูปแบบในการสื่อสารและการนำเสนอด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ (2.1) ส่งเสริมให้ครู สามารถเลือกใช้รูปแบบการสื่อสาร การนำเสนอผลงาน และเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม (3) การตระหนักถึงความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูลทางเทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ (3.1) สถานศึกษาควรมีระบบปฏิบัติการสำหรับรักษาความปลอดภัยของข้อมูลทางเทคโนโลยีดิจิทัล โดยสามารถประมวลผลและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ (3.2) ส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายทางเทคโนโลยี ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ความปลอดภัยของข้อมูล ตระหนักในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ และนำข้อมูลดิจิทัลไปใช้ในทางที่ถูกต้อง มีคุณธรรม จริยธรรมให้กับครู และ (4) การเชื่อมโยงเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาองค์กร ได้แก่ (4.1) สถานศึกษามีนโยบายส่งเสริมให้ครูพัฒนาแผนงานของครู ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดิจิทัลที่หลากหลาย

2.2 ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา มีแนวทางการส่งเสริมดังนี้ (1) การนำหลักสูตรที่พัฒนาให้มีความทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ (1.1) สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นความต้องการของสถานประกอบการ และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้ตรงกับหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียน (1.2) ครูจัดทำแผนการเรียนและประเมินผลให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน มีความทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาในยุค (2) การสนับสนุน ส่งเสริม การฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการ

จัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ (2.1) ส่งเสริมให้ครูศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับสถานศึกษาอื่น หรือสถานประกอบการ เพื่อสร้างความตระหนักในการนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาปรับใช้ ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอน (2.2) ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครูโดยสร้างชุมชน แห่งการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูล พัฒนาข้อมูล พัฒนาสื่อการสอน ระบบการจัดการเรียนการสอน ทำงาน ร่วมกันเป็นทีมเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ (3) การใช้ระบบฐานข้อมูลทางการศึกษาเพื่อใช้ในการวัดและ ประเมินผลผู้เรียน ได้แก่ (3.1) สถานศึกษามีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในการจัดทำระบบฐานข้อมูล ขององค์กร เพื่อการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูลและสะดวกต่อการนำข้อมูลไปใช้ (3.2) ครูใช้ระบบฐานข้อมูลวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการวัด ประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน (3.3) ครูเก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนการสอน ตามสภาพรายวิชา ตามสภาพของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่มีความจำเป็นต่าง ๆ ของผู้เรียนเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดการวัด และประเมินผลผู้เรียน

2.3 ด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีดิจิทัล มีแนวทางการส่งเสริมดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมในการ วางแผนพัฒนาองค์กร ได้แก่ (1.1) ให้ครูมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็น การจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดทำกลยุทธ์ เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาองค์กรร่วมกับผู้บริหาร (1.2) ส่งเสริมให้ครูแบ่งปันความคิด สร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบเทคโนโลยีดิจิทัล (1.3) กำหนดแนวทางในการทำงานร่วมกัน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การสื่อสาร การประชุมออนไลน์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ และนำไปปรับใช้กับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย (2) การประเมินสถานการณ์และภาพในอนาคต ได้แก่ (2.1) ส่งเสริมให้ครูประเมินทักษะความสามารถด้าน ดิจิทัล ด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมของครู (2.2) ครูเรียนรู้ที่จะประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ประเมินและคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการตัดสินใจและวางแผนงานให้มีประสิทธิภาพ และ (3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการรวบรวม ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ได้แก่ (3.1) สถานศึกษากำหนดนโยบายและแผนงานในการพัฒนาเครื่องมือและ เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบฐานข้อมูล มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนในการดำเนินการจัดการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมกับจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ (3.2) ครูสร้าง มาตรฐานคุณภาพข้อมูลจัดทำข้อมูลสารสนเทศ จัดลำดับความสำคัญของข้อมูล และนำสถิติเปรียบเทียบ ข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการทำงานในอนาคต

2.4 ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล มีแนวทางการส่งเสริมดังนี้ (1) การส่งเสริม สนับสนุนการสร้างเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ได้แก่ (1.1) สถานศึกษา จัดให้มีอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย สถานที่ ห้องปฏิบัติการ ที่เอื้ออำนวยต่อการสร้าง เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ และนำไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (1.2) อบรมครูให้มีความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรทั้งภายในและภายนอก

สถานศึกษา (2) การร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน ได้แก่ (2.1) สถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับชุมชน สถานประกอบการ ผู้ปกครอง เพื่อรวบรวมทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของผู้เรียน (2.2) ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลของสถานศึกษาผ่านทางสื่อออนไลน์จากการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา และ (3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานทางการศึกษาที่หลากหลาย ได้แก่ (3.1) จัดให้ครูศึกษาดูงาน อบรม สัมมนา และแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศกับองค์กรทางการศึกษาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาและต่อยอดการใช้งาน ข้อมูลสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (3.2) สถานศึกษาทำบันทึกข้อตกลง MOU กับสถานศึกษาและองค์กรทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ

2.5 ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการทำงานมีแนวทางการส่งเสริมดังนี้ (1) การแลกเปลี่ยน ข้อมูล ได้แก่ (1.1) สถานศึกษาสร้างเครือข่ายข้อมูลภายในที่สามารถเชื่อมโยงกันได้และเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ครูสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (1.2) พัฒนาบุคลากร ให้สามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาวิเคราะห์ แยกแยะ สรุปผล และนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานให้เกิด ประสิทธิภาพตามเป้าหมายขององค์กร (1.3) ครูใช้แพลตฟอร์มการสื่อสาร เช่น Line แอปพลิเคชันรับส่ง ข้อความ เป็นเครื่องมือการทำงานร่วมกัน เพื่อความสะดวกในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูล (2) การปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ ได้แก่ (2.1) สถานศึกษามีเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเพียงพอ เพื่อให้ครู บุคลากร ได้ใช้ในการปฏิบัติงาน (2.2) ส่งเสริมครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อลดความผิดพลาดและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (3) การสร้างสื่อดิจิทัล ได้แก่ (3.1) สถานศึกษาส่งเสริมด้านอุปกรณ์ ซอฟต์แวร์ที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการสร้างสื่อการเรียนการสอน ให้ทันกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน (3.2) พัฒนาครู นำเทคโนโลยีมาผลิตสื่อต่าง ๆ และนำมาใช้กับการ ปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอน (3.3) สถานศึกษาจัดสถานที่ อุปกรณ์ ซอฟต์แวร์ และ ห้องปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการสร้างสื่อดิจิทัล

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำประเด็นมาอภิปรายผลโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความต้องการส่งเสริมให้ครูเข้าใจบริบท และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล โดยการพัฒนาครูให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ร่วมกันวางแผนและกำหนดบริบทการสอนที่นำ เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาบูรณาการ จัดทำแผนพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้ สอดคล้องกับทิศทางการศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับศัทธิพงษ์ กลั่นไฟพิบูลย์ (2564) ได้กล่าวไว้ว่าครูยุค

ดิจิทัล ควรมีการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการบริหารองค์การให้เจริญรุ่งเรืองเท่าที่เป็นไปได้ ตระหนักถึงความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูลทางเทคโนโลยีดิจิทัล

2. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความต้องการส่งเสริมครูโดยนำหลักสูตรที่พัฒนาให้มีความทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นความต้องการของสถานประกอบการ นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้ตรงกับหลักสูตร และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับอิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช (2560) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนของครูสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยจะต้องส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้และบูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนานักเรียน

3. ด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความต้องการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์กรมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็น จัดทำแผนปฏิบัติการ แผนกลยุทธ์ เพื่อวางแผนพัฒนาองค์กรร่วมกับผู้บริหาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล ประเมิน และคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจและวางแผนงานให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับชูชาติ พุทธลา (2561) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล เป็นความสามารถของครูในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และการจัดการในโรงเรียนโดยมีวิสัยทัศน์ นำเทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษาและการทำงานภายในโรงเรียนได้อย่างสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน

4. ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ สถานศึกษาจัดให้มีอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย สถานที่ ห้องปฏิบัติการ ที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ โดยจัดให้ครูศึกษาดูงาน อบรม สัมมนา และแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้ข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ว่าเป็นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน แนวทางการดำเนินงานในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน กำหนดมาตรฐานข้อมูลขององค์กรและหน่วยงานอื่นที่จะใช้ข้อมูลร่วมกัน

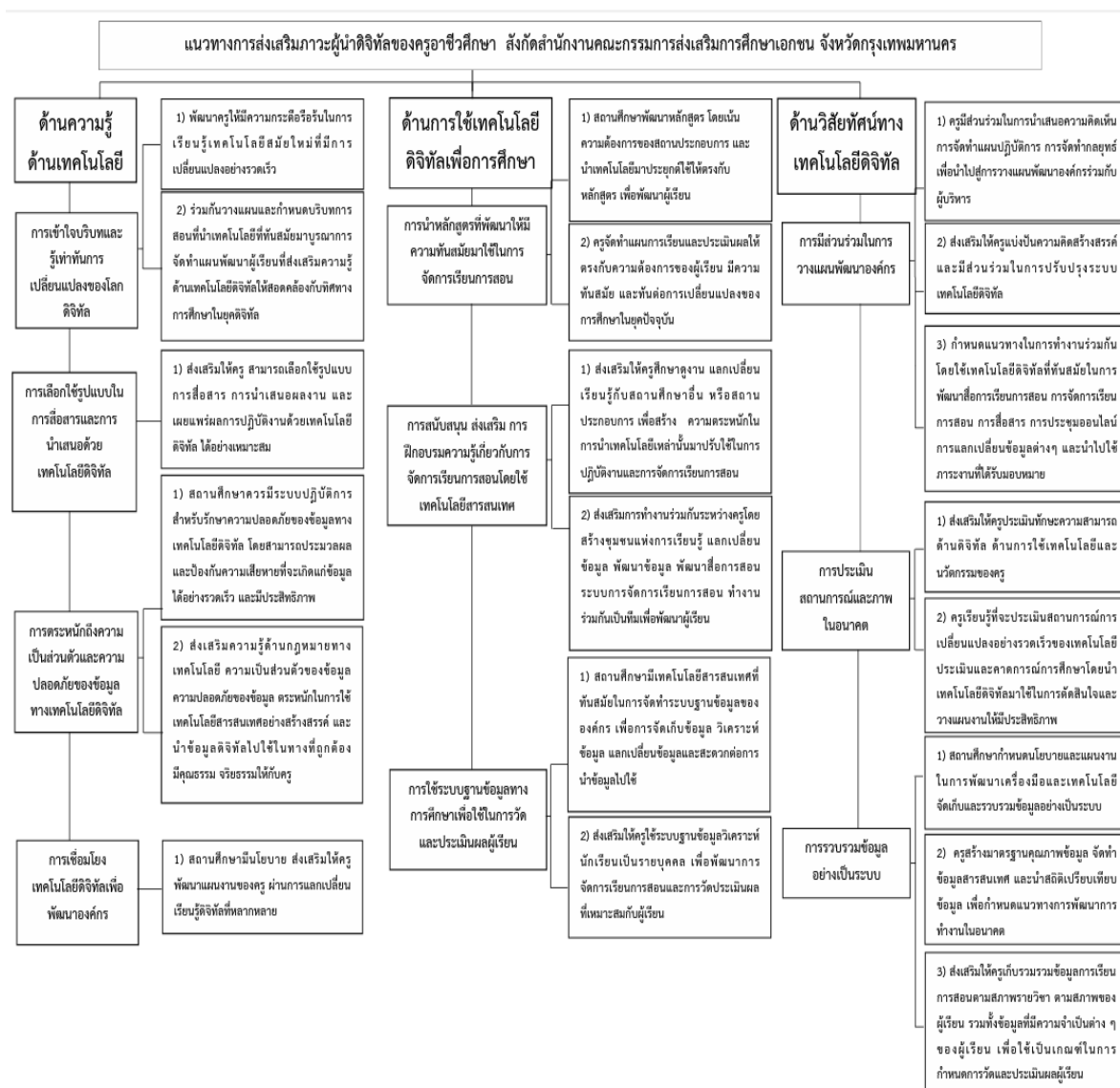
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการทำงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายข้อมูลภายในที่สามารถเชื่อมโยงกันได้และเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ครูสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากรให้สามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาวิเคราะห์ แยกแยะสรุปผล และนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายขององค์กร สถานศึกษาจัดให้มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเพียงพอ เพื่อให้ครู บุคลากร ได้ใช้ในการปฏิบัติงาน มีการจัดสถานที่ อุปกรณ์ ซอฟต์แวร์ และห้องปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการสร้างสื่อดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2560) ได้กล่าวไว้ว่าการใช้ดิจิทัลเพื่อการทำงานร่วมกัน แบบออนไลน์ ใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล ใช้ดิจิทัลเพื่อความปลอดภัย ใช้พื้นที่

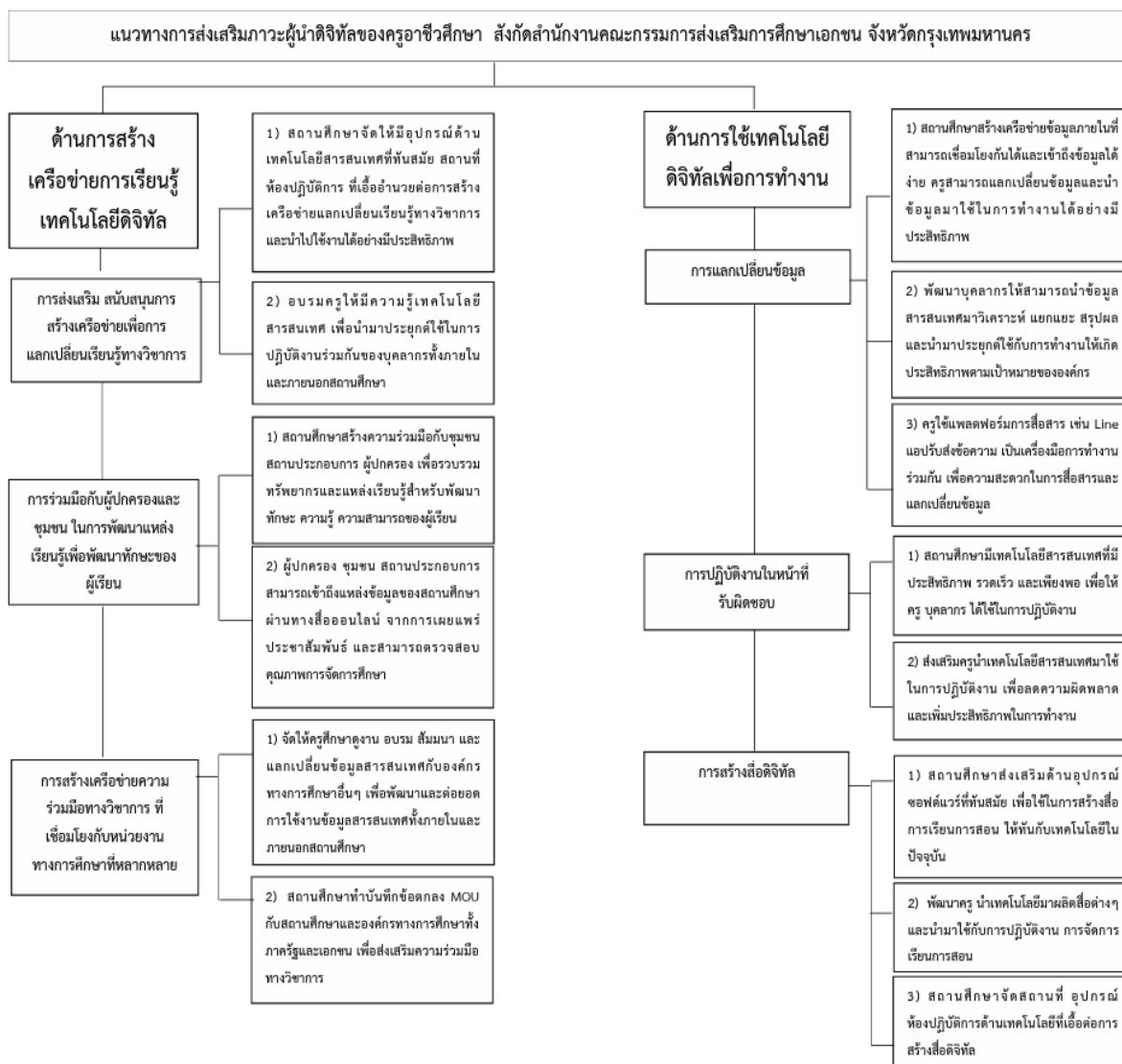
การทำงานผ่านระบบออนไลน์ เช่น Google Drive ในการสร้างเอกสาร จัดเก็บเอกสาร ตลอดจนการแบ่งปันเอกสารผ่านช่องทางออนไลน์ได้ สามารถใช้งานโปรแกรมการประชุมออนไลน์และแบ่งปันจอภาพของตนเองเพื่อนำเสนอข้อมูลระหว่างการประชุมทางไกลได้ สามารถใช้โปรแกรมประยุกต์ในการสร้างเว็บไซต์ โปรแกรมทางด้านกราฟิกเพื่อการ ตกแต่งภาพและการตัดต่อภาพเคลื่อนไหวได้

องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปองค์ความรู้เป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย (ต่อ)

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีแนวทางการส่งเสริมประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา 3) ด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีดิจิทัล 4) ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล และ 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการทำงาน ตามลำดับ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษาให้มีทักษะที่จำเป็นในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา และเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอันจะส่งผลที่ดีต่อแนวโน้มของการพัฒนาการศึกษาในอนาคตต่อไป

สรุป

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการดำเนินงานที่เป็นจริงของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา ได้แก่ (1) ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (2) ส่งเสริมให้ครูพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นความต้องการของสถานประกอบการ และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้ตรงกับหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียน (3) ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็น การจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดทำกลยุทธ์ เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาองค์กรร่วมกับผู้บริหาร (4) สถานศึกษาควรจัดให้มีอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่การศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร และ (5) สถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายข้อมูลภายในที่สามารถเชื่อมโยงกันได้และเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ช่วยให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา และด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี เพื่อนำไปกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กร และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู

1.2 การส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ควรให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อประเมินสถานการณ์และภาพในอนาคตของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาแนวปฏิบัติในการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- คมชัดลึกออนไลน์. (2565). เมอร์เซอร์เมลเบิร์น แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัล. สืบค้น 20 สิงหาคม 2565. จาก <https://www.komchadluek.net/news/economic/394544>.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2561). ภาวะผู้นำร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2561). ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารองค์กร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- ชูชาติ พุทธลา. (2561). องค์ประกอบภาวะผู้นำทางดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิกร จันภิรม, ศตพล กัลยา, ภาสกร เรืองรอง, และรุจโรจน์ แก้วอุไร (2562). เทคโนโลยีการศึกษาในยุค Thailand 4.0. วารสารครุศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์, 11(1), 304-314.
- นิศาชล บำรุงศักดิ์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บรรเลง ศรีนิล. (2563). รายงานการวิจัยเส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- วรรณิศา พิมพ์. (2561). การประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุจาภรณ์ ลักษณะดี. (2565). ภาวะผู้นำการดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกริก.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์, และดิเรก ศรีสุข. (2555). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2564). รายงานประจำปี 2563 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2560). *แนวทางพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- อิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระบุรี* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มปริมาณความต้องการผลิตภัณฑ์จากแพะ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

FACTORS EFFECTING ON INCREASING DEMAND FROM THE GOAT PRODUCT IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA

กนกพร ภาคิฉาย, ชุตินันท์ วิลามาศ, ปราชญ์ พวงเงิน, จารุณี ทองอร่าม, และกนกกาญจน์ กล่อมเกล้า*

Kanokporn Pakeechai, Chutinun Wilamas, Prach Phaungngern, Jarunee Thongaram

and Kanokkarn Klomkla

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding Author E-mail: Kanokkarn.k@rmutsb.ac.th

Received March 28, 2024; Revised April 6, 2024; Accepted April 25, 2024

บทคัดย่อ

เนื้อแพะเป็นแหล่งโปรตีนที่ดี เนื่องจากไขมันต่ำ ธาตุเหล็กสูง เมื่อเทียบกับเนื้อสัตว์ประเภทอื่น แต่กลับมีปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะเพียงเฉพาะกลุ่ม บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยตามลักษณะกลุ่มลูกค้าและปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อโอกาสการเพิ่มปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามเชิงโครงสร้างที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น และได้รับการยกเว้นการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากกลุ่มผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ จำนวน 400 ราย โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Judgment sampling) ด้วยวิธีการแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้ Ordered Logit Models และประมาณการปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ และวิเคราะห์ผลกระทบส่วนเพิ่มของตัวแปรปัจจัยตามลักษณะกลุ่มลูกค้า และปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อโอกาสการเพิ่มปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านรายได้ของผู้บริโภค 20,001–40,000 บาทต่อเดือน และปัจจัยทางการตลาด ได้แก่ ปัจจัยด้านการผลิต (Product) ด้านราคา (Price) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promote) ส่งผลในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และการนำเสนอทางกายภาพ (Physical) ส่งผลในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มโอกาสในการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ พบว่า ช่วงอายุของผู้บริโภค Gen X (99.97%) และ Baby boomer (99.77 %) และระดับรายได้ไม่น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน (99.73 %) ส่งผลต่อการเพิ่มความถี่ในการบริโภคจากเดือนละครั้ง เป็น 1-3 วันครั้ง อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01

คำสำคัญ: ปริมาณความต้องการผลิตภัณฑ์แพะ, การบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ,
โอกาสการเพิ่มปริมาณการบริโภคแพะ

Abstract

Goat meat is a good source of protein because it is low in fat and high in iron compared to other types of meat. But there is only a specific group of people consuming goat products. This article therefore has the objective to analyze factors according to customer group characteristics and market factors that affect the opportunity to increase the demand from goat products. It is quantitative research. Data were collected from interviews using a structured questionnaire that was tested for reliability, confidence and exemption from considerations for Ethics in Human Research. From a group of 400 goat products consumers by selecting a judgment sampling and by mean of snowball sampling. Then analyze the data to find relationships by using Ordered Logit Models, estimate the quantity of consumption from goat products and analyzes the marginal effects of factor variables according to customer group characteristics. And marketing factors that affect the opportunity to increase the demand from goat products. The results of the research found that consumer income factor: 20,001 - 40,000 baht per month and marketing factors include production factors, price and marketing promotion that affect in the same direction with a statistical significance of 0.01. And physical presentation affect in the same direction with a statistical significance of 0.05. The factors that affect the opportunities to increase the demand from goat products were found to be in the age range of Generation X consumers (99.97%) and Baby Boomer generation (99.77%). The monthly income is less than 10000 Thai baht (99.73%), which increases the frequency of consumption from once a month to once every 1-3 days with a statistical significance of 0.01.

Keywords: The goat product demand, Consumption of goat products,
Opportunity to increase goat consumption

บทนำ

แพะเป็นสัตว์เศรษฐกิจเนื่องจากเป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็ก เลี้ยงง่าย หากินเก่ง มีความคุ้มค่าในการผลิตค่อนข้างสูง อีกทั้งเนื้อแพะเป็นแหล่งโปรตีนที่ดี ไขมันต่ำ ธาตุเหล็กสูง เมื่อเทียบกับเนื้อสัตว์ประเภทอื่น อีกทั้งนมแพะย่อยง่ายกว่านมโคเหมาะกับตลาดผู้บริโภคในปัจจุบันที่มีความใส่ใจในการดูแลสุขภาพ อีกทั้งการเลี้ยงแพะยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐให้มีการเลี้ยงในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้และภาคกลาง ปัจจุบันปริมาณแพะทั้งประเทศมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ 23.83 ต่อปี โดยปี 2566 มีจำนวนแพะทั้งสิ้น 1,568,059 ตัว (แพะเนื้อ 1,534,178 ตัว

และแพะนม 33,881 ตัว) จากปี 2558 ที่มีจำนวนแพะทั้งหมด 539,583 ตัว ตลาดมีความต้องการเป็นจำนวนมาก ทั้งในและต่างประเทศ โดยตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ ประเทศมาเลเซียและเวียดนาม คิดเป็นร้อยละ 85 และร้อยละ 10 ตามลำดับ อีกร้อยละ 5 คือ ตลาดภายในประเทศ (กรมปศุสัตว์, 2567)

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ส่งเสริมการเลี้ยงแพะเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัด เนื่องจากเห็นว่าแพะเป็นสัตว์ที่มีโอกาสในการทำการตลาดและพื้นที่มีความเหมาะสมต่อการเลี้ยงแพะ เนื่องจากประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกร มีผลผลิตทางการเกษตรจำนวนมากที่สามารถใช้เป็นอาหารของแพะได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเลี้ยงและการขยายพันธุ์แพะเพื่อสร้างรายได้ และความยั่งยืนทางอาชีพ

อย่างไรก็ตามจากการลงพื้นที่สำรวจของนักวิจัยกลับพบว่าความต้องการแพะในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแพะเป็นตัวมีชีวิต (ประมาณ 400 ตัวต่อเดือน) ซึ่งเป็นความต้องการจากพื้นที่ภาคใต้เพื่อส่งออกไปมาเลเซียและพ่อค้าชาวจีนจากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะที่เนื้อแพะชำแหละซากเป็นตัวเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในร้านอาหารมีปริมาณการผลิตตามความต้องการในพื้นที่เพียง 20 ตัวต่อเดือนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ทีมวิจัยมุ่งหาคำตอบเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มปริมาณความต้องการผลิตภัณฑ์จากแพะในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่าแนวคิดส่วนผสมทางการตลาด (7Ps) เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงความต้องการบริโภค (Demand Pull) โดยเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งด้านคุณภาพ มาตรฐาน รูปลักษณ์ และบรรจุภัณฑ์ (กฤษฎลักษณ์ ชุ่มดอกไพร, 2564) อีกทั้งผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด (ธัชชนท์ เกียรติศักดิ์วัฒนา และปิยะพรรณ ช่างวัฒนชัย, 2566) อีกทั้งลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มลูกค้า (Segment) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนจะส่งผลต่อความถี่ในการเพิ่มการบริโภค (ธัชชนท์ เกียรติศักดิ์วัฒนา และปิยะพรรณ ช่างวัฒนชัย, 2566) และศัสยมน ศีตลาวัชรพล (2565) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ และปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (7Ps) ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ บทความวิจัยนี้จึงมุ่งนำเสนอปัจจัยตามลักษณะกลุ่มลูกค้าและปัจจัยทางการตลาด (7Ps) ที่ส่งผลต่อโอกาสการเพิ่มปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวางกรอบกลยุทธ์กำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย STP และวางแผนการตลาดเพื่อเพิ่มปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ เกิดการกิน การใช้แพะในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยตามลักษณะกลุ่มลูกค้าและปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อโอกาสการเพิ่มปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดปริมาณความต้องการบริโภค

ผู้บริโภค คือ บุคคลหรือหลายบุคคลที่แสดงออกว่าต้องการและบริโภคสินค้ามีความแตกต่างกันตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ ระดับ การศึกษา รายได้ อาชีพ รสนิยม และความเชื่อ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ทักษะ ความพึงพอใจของผู้บริโภคซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ กระบวนการการเรียนรู้จากสถานการณ์ ทำให้ผู้บริโภคบริโภคสินค้าและบริการอย่างหลากหลาย

อุปสงค์ คือ ปริมาณความต้องการเสนอซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคในสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง ณ ระดับราคาต่าง ๆ กัน โดย มีความตั้งใจ (Willing) และความสามารถ (ability to pay) ในการซื้อสินค้าในช่วงเวลาหนึ่ง นอกจากนี้สามารถจำแนกสินค้าต่อราคาออกเป็น 2 ประเภท คือ สินค้าปกติ ที่เป็นไปตามกฎของอุปสงค์ และสินค้ากิฟเฟน (Giffen Goods) ที่ปริมาณความต้องการซื้อเพิ่มขึ้นเมื่อราคาสินค้าสูงขึ้น อาจเป็นสินค้าจำเป็น (Necessary Goods) หรือ สินค้าฟุ่มเฟือย (Luxury Goods) ปัจจัยสำคัญในการกำหนดระดับอุปสงค์ของผู้บริโภค ได้แก่ 1) ระดับรายได้และการกระจายรายได้ของผู้บริโภค 2) ราคาสินค้าชนิดอื่น ๆ ที่ใช้บริโภคทดแทนกันหรือร่วมกัน 3) ขนาดและการกระจายของประชากรตามหมวดอายุ และสภาพภูมิศาสตร์ และ 4) รสนิยมและความเคยชิน (Marshall, A., 1895)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7Ps

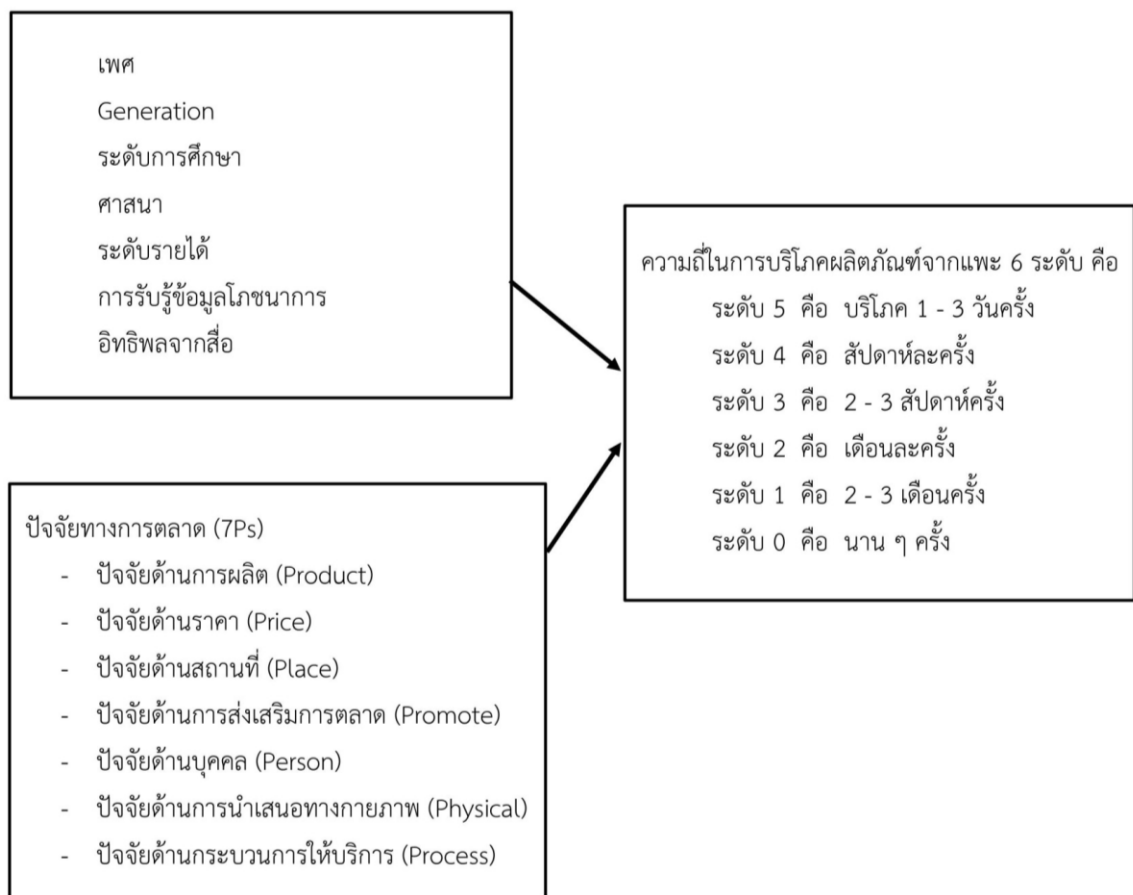
Payne (1993) ได้กล่าวว่า มีนักวิชาการทางด้านการตลาดหลายท่านได้วิจารณ์ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps แบบดั้งเดิมที่ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการสื่อสารด้านการตลาด นั้นไม่ครอบคลุมที่จะใช้กับการบริการ เนื่องจากการบริการโดยทั่วไปมีความแตกต่างจากสินค้าธรรมดาทั่ว ๆ ไป และได้มีการเสนอในเรื่องแนวคิดใหม่ในเรื่อง “ส่วนประสมการตลาดบริการ” ต้องประกอบไปด้วย ส่วนประสมการตลาดแบบเดิมคือ 4Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ร่วมกับองค์ประกอบที่เพิ่มเติมขึ้นมาอีก 3 ส่วนคือ บุคลากร หลักฐานทางกายภาพ และกระบวนการ (Zeithaml and Bitner, 2000:18-21, Kotler and Keller, 2016) เป็นส่วนประสมทางการตลาดบริการ ทั้ง 7 อย่าง (7Ps) ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) คือ สินค้าและบริการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่ลูกค้าต้องการ โดยนักการตลาดต้องเข้าใจสิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง การผลิต แนวโน้ม และผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าต้องการในอนาคต (ดาวสวรรค์ สุขพันธ์ และคณะ, 2565) 2) ราคา (Price) คือ ค่าใช้จ่ายไม่ว่าจะในรูปแบบของเงินและเวลา 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ การสื่อสารด้านการตลาดเพื่อสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับลูกค้า 5) บุคลากร (People) คือ ปัจจัยด้านบุคลากรทั้งหมดที่ได้มีส่วนร่วมในการกิจกรรมการส่งมอบบริการ 6) หลักฐานทางกายภาพ (Physical Evidence) คือ สถานที่และสิ่งแวดล้อมรวมถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ให้ความสะดวกต่อผู้ปฏิบัติงานและลูกค้าที่มาใช้บริการ

รวมถึงช่วยสื่อสารการบริการนั้นให้ลูกค้ารับรู้คุณภาพการบริการอย่างเป็นรูปธรรม และ 7) กระบวนการ (Process) คือ ขั้นตอนกระบวนการในการทำงานและให้บริการแก่ลูกค้า รวมถึงวิธีการทำงานสร้างและส่งมอบผลิตภัณฑ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ที่ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามกรอบการวิเคราะห์โลจิสติกเชิงอันดับ (Ordinal Logit Regression Analysis) โดยตัวแปรตาม คือ ความถี่ในการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ 6 ระดับ (ได้แก่ ระดับ 5 คือ บริโภค 1-3 วันครั้ง ระดับ 4 คือ สัปดาห์ละครั้ง ระดับ 3 คือ 2-3 สัปดาห์ครั้ง ระดับ 2 คือ เดือนละครั้ง ระดับ 1 คือ 2-3 เดือนครั้ง และระดับ 0 คือ นาน ๆ ครั้ง) และตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยตามลักษณะกลุ่มลูกค้า ได้แก่ เพศ Generation ระดับการศึกษา ศาสนา ระดับรายได้ การรับรู้ข้อมูลโฆษณาการ และอิทธิพลจากสื่อ ปัจจัยทางการตลาด 7Ps ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยปัจจัยตามลักษณะกลุ่มลูกค้าและปัจจัยทางการตลาด
ที่ส่งผลต่อโอกาสการเพิ่มปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัยคือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Judgment sampling) ด้วยวิธีการแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) จากผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเมนูแพะในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 ราย ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2565 ถึงตุลาคม 2566 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเชิงโครงสร้าง จำนวน 2 ชุด สำหรับผู้บริโภคใหม่และผู้บริโภคปัจจุบัน จำแนกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค 2) พฤติกรรมผู้บริโภค 3) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และ 4) ปัญหาอุปสรรคจากการบริโภคผลิตภัณฑ์แพะ ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 ในแต่ละข้อ มาใช้เป็นค่าถ่วง (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2554) และกำหนดค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.88 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 (Cronbach, 1984) และได้รับการยกเว้นการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แบบจำลองโลจิสติกเชิงอันดับ (Ordinal Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเพิ่มปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ

ผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเพิ่มปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ พบว่าปัจจัยตามลักษณะกลุ่มลูกค้าและปัจจัยทางการตลาดมีประสิทธิภาพในการอธิบายโอกาสในการเพิ่มปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ ได้ร้อยละ 52.41 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยตามลักษณะกลุ่มลูกค้าและปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อโอกาสการเพิ่มปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ

ตัวแปร (Variable)	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Error)	ค่าสถิติ Z (Z-Statistic)	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significant)
เพศ (Sex) / ^{dum}	0.320	0.283	1.130	0.258
Generation Z (GenZ) / ^{dum}	1.124	1.622	0.690	0.488
Generation Y (GenY) / ^{dum}	24.871	2465.540	0.010	0.992
Generation X (GenX) / ^{dum}	21.746	2465.540	0.010	0.993
Baby Boomer (Bbm) / ^{dum}	25.981	2465.540	0.010	0.992
ระดับการศึกษาปริญญาตรี (Edu_B) / ^{dum}	-7.057	2563.282	-0.000	0.998
ระดับการศึกษาปริญญาโท (Edu_M) / ^{dum}	-4.853	2563.282	-0.000	0.998
ระดับการศึกษาม.ปลาย (Edu_H) / ^{dum}	-6.189	2563.282	-0.000	0.998
ระดับการศึกษา ปวส. (Edu_PB) / ^{dum}	-8.439	2563.282	-0.000	0.997
ศาสนาพุทธ (Rel_B) / ^{dum}	17.385	1003.897	0.020	0.986
ศาสนาอิสลาม (Rel_I) / ^{dum}	21.970	1003.897	0.020	0.983
รายได้น้อยกว่า 10,000 บาท/เดือน (TR0) / ^{dum}	22.780	2465.539	0.010	0.993
รายได้ 10,000-20,000 บาท/เดือน (TR1) / ^{dum}	0.269	0.809	0.330	0.739

ตัวแปร (Variable)	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Error)	ค่าสถิติ Z (Z-Statistic)	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significant)
รายได้ 20,001-30,000 บาท/เดือน (TR2) / ^{dum}	2.414	0.827	2.920	0.004**
รายได้ 30,001-40,000 บาท/เดือน (TR3) / ^{dum}	2.332	0.813	2.870	0.004**
รายได้ 40,001-50,000 บาท/เดือน (TR4) / ^{dum}	-3.226	1.063	-3.040	0.002**
การรับรู้ข้อมูลโภชนาการ (Reco) / ^{dum}	-0.276	0.371	-0.740	0.457
อิทธิพลจากสื่อเพจ (Page) / ^{dum}	-0.753	0.815	-0.920	0.355
อิทธิพลจากสื่อฉลาก (Labe) / ^{dum}	-0.181	0.864	-0.210	0.834
อิทธิพลจากเพื่อน (Friend) / ^{dum}	-0.641	1.431	-0.450	0.654
อิทธิพลจากสื่อ TikTok (Tik) / ^{dum}	-0.537	0.683	-0.790	0.431
อิทธิพลจากสื่อ YouTube (You) / ^{dum}	-1.875	0.783	-2.390	0.017*
อิทธิพลจากสื่อเพจร้านค้า (Page_En) / ^{dum}	-15.658	1003.897	-0.020	0.988
ปัจจัยด้านการผลิต (Product)	0.669	0.196	3.410	0.001**
ปัจจัยด้านราคา (Price)	0.935	0.354	2.640	0.008**
ปัจจัยด้านสถานที่ (Place)	-1.075	0.411	-2.610	0.009**
ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promote)	1.047	0.310	3.380	0.001**
ปัจจัยด้านบุคคล (Person)	-2.599	0.516	-5.040	0.000**
ปัจจัยด้านการนำเสนอทางกายภาพ (Physical)	1.356	0.590	2.300	0.022*
ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (Process)	0.673	0.574	1.170	0.242
Cut 1	31.531	791.282	Log likelihood	= -565.650
Cut 2	31.969	791.282	LR chi2 (12)	= 183.070
Cut 3	32.855	791.282	Prob>chi2	= 0.000
Cut 4	33.733	791.282	Pseudo R ²	= 0.139
Cut 5	36.073	791.282		

หมายเหตุ: *, ** ระดับนัยสำคัญที่ 0.05, 0.01 , /^{dum} ตัวแปรหุ่น

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยตามลักษณะกลุ่มลูกค้าและปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อโอกาสในการเพิ่มปริมาณการบริโภคปริมาณผลิตภัณฑ์จากแพะ พบว่า ตัวแปรรายได้ระหว่าง 20,001-40,000 บาทต่อเดือน (TR2,TR3) ส่งผลต่อโอกาสการเพิ่มปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และปัจจัยทางการตลาด ได้แก่ ปัจจัยด้านการผลิต (Product) ด้านราคา (Price) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promote) ส่งผลต่อโอกาสการเพิ่มปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และการนำเสนอทางกายภาพ (Physical) ส่งผลต่อโอกาสการเพิ่มปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถแสดงสมการประมาณค่าจากแบบจำลองได้ดังสมการที่ 1

$$\begin{aligned}
 \text{Demand} = & 0.320\text{Sex} + 1.124\text{GenZ} + 24.871\text{GenY} + 21.746\text{GenX} + 25.981\text{Bab} - 7.057\text{EduB} \\
 & (0.283) \quad (1.622) \quad (2465.540) \quad (2465.540) \quad (2563.2820) \quad (2563.2820) \\
 & -4.853\text{EduM} - 6.189\text{EduH} - 8.439\text{EduPB} + 17.385\text{RelB} + 21.970\text{RelI} + 22.780\text{TR0} \\
 & (2563.2820) \quad (2563.2820) \quad (2563.2820) \quad (1003.897) \quad (1003.897) \quad (2465.539) \\
 & + 0.269\text{TR1} + 2.414\text{TR2}^{**} + 2.332\text{TR3}^{**} - 3.226\text{TR4}^{**} - 0.276\text{Reco} - 0.753\text{Page} - 0.181\text{Labe} \\
 & (0.809) \quad (0.827) \quad (0.813) \quad (1.063) \quad (0.371) \quad (0.815) \quad (0.864)
 \end{aligned}$$

$$-0.641\text{Friend} -0.537 \text{ Tik} -1.875\text{You}^* -15.658\text{Page En} +0.669\text{Product}^{**} +0.935\text{Price}^{**}$$

$$(1.431) \quad (0.683) \quad (0.783) \quad (1003.897) \quad (0.196) \quad (0.354)$$

$$-1.075\text{Place}^{**} +1.047\text{Promote}^{**} -2.599\text{Person}^{**} +1.356 \text{Physical}^* +0.673\text{Process} \dots (1)$$

$$(0.411) \quad (0.310) \quad (0.516) \quad (0.590) \quad (0.574)$$

จากสมการ (1) สามารถนำไปหาโอกาสในการเพิ่มปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ ดังนี้

$$Prob(\text{Demand}=0) = (1+\exp(\text{Demand}+31.531))^{-1} = 0.281$$

$$Prob(\text{Demand}=1) = (1+\exp(\text{Demand}+31.969))^{-1} - (1+\exp(\text{Demand}+31.531))^{-1} = 0.141$$

$$Prob(\text{Demand}=2) = (1+\exp(\text{Demand}+32.855))^{-1} - (1+\exp(\text{Demand}+31.969))^{-1} = 0.285$$

$$Prob(\text{Demand}=3) = (1+\exp(\text{Demand}+33.733))^{-1} - (1+\exp(\text{Demand}+32.855))^{-1} = 0.172$$

$$Prob(\text{Demand}=4) = (1+\exp(\text{Demand}+36.073))^{-1} - (1+\exp(\text{Demand}+33.733))^{-1} = 0.111$$

$$Prob(\text{Demand}=5) = (1+\exp(\text{Demand}+36.0731))^{-1} = 0.006$$

นอกจากนี้ยังสามารถหาผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal) ของตัวแปรปัจจัยตามลักษณะกลุ่มผู้บริโภคและปัจจัยด้านการตลาดที่ส่งผลต่อโอกาสการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal) ของตัวแปรปัจจัยตามลักษณะกลุ่มผู้บริโภคและปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อโอกาสการเพิ่มปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ

ตัวแปร (Variable)	Pr(D=0) 0.281	Pr(D=1) 0.141	Pr(D=2) 0.285	Pr(D=3) 0.172	Pr(D=4) 0.111	Pr(D=5) 0.006
เพศ (Sex) / ^{dum}	-0.065	-0.012	.013	.032	.030	.002
Generation Z (GenZ) / ^{dum}	-.174	-.061	-.029	.096	.156	.012
Generation Y (GenY) / ^{dum}	-.999**	.000	.003	.009	.220	.764
Generation X (GenX) / ^{dum}	-.927	-.032	-.027	-.008	-.003	.999***
Baby Boomer (Bbm) / ^{dum}	-.525	-.149	-.198	-.081	-.043	.997***
ระดับการศึกษาปริญญาตรี (Edu_B) / ^{dum}	.942	-.014	-.103	-.212	-.541	-.071
ระดับการศึกษาปริญญาโท (Edu_M) / ^{dum}	.774	-.102	-.277	-.217	-.167	-.010
ระดับการศึกษาม.ปลาย (Edu_H) / ^{dum}	.779	-.119	-.288	-.208	-.153	-.009
ระดับการศึกษา ปวส. (Edu_PB) / ^{dum}	.964	.006	-.019	-.076	-.619	-.254
ศาสนาพุทธ (Rel_B) / ^{dum}	-.998*	-.000	-.000	.000	.008	.990
ศาสนาอิสลาม (Rel_I) / ^{dum}	-.999***	.000	.000	.000	.007	.992
รายได้น้อยกว่า 10,000 บาท/เดือน (TR0) / ^{dum}	-.493	-.152	-.212	-.090	-.048	.997***
รายได้ 10,000-20,000 บาท/เดือน (TR1) / ^{dum}	-.053	-.012	.009	.027	.027	.002
รายได้ 20,000-30,000 บาท/เดือน (TR2) / ^{dum}	-.410	-.094	-.005	.180	.302	.026
รายได้ 30,000-40,000 บาท/เดือน (TR3) / ^{dum}	-.314	-.112	-.097	.124	.361	.039
รายได้ 40,000-50,000 บาท/เดือน (TR4) / ^{dum}	0.641	-.092	-.250	-.173	-.119	-.007
การรับรู้ข้อมูลโฆษณาการ (Reco) / ^{dum}	.058	.010	-.013	-.028	-.026	-.002
อิทธิพลจากสื่อเพจ (Page) / ^{dum}	.168	.018	-.051	-.072	-.059	-.004
อิทธิพลจากสื่อฉลาก (Labe) / ^{dum}	.038	.007	-.009	-.018	-.017	-.001
อิทธิพลจากเพื่อน (Friend) / ^{dum}	.145	.014	-.045	-.061	-.050	-.003
อิทธิพลจากสื่อ TikTok (Tik) / ^{dum}	.104	.024	-.014	-.054	-.057	-.004

ตัวแปร (Variable)	Pr(D=0)	Pr(D=1)	Pr(D=2)	Pr(D=3)	Pr(D=4)	Pr(D=5)
	0.281	0.141	0.285	0.172	0.111	0.006
อิทธิพลจากสื่อ YouTube (You) / ^{dum}	.434	-.014	-.160	-.145	-.109	-.007
อิทธิพลจากสื่อเพจร้านค้า (Page_En) / ^{dum}	.749	-.135	-.290	-.188	-.128	-.008
ปัจจัยด้านการผลิต (Product)	-.135	-.028	.025	.068	.066	.004
ปัจจัยด้านราคา (Price)	-.189	-.039	.035	.095	.092	.006
ปัจจัยด้านสถานที่ (Place)	.217	.045	-.041	-.109	-.105	-.007
ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promote)	-.212	-.044	.039	.107	.103	.007
ปัจจัยด้านบุคคล (Person)	.526	.109	-.099	-.265	-.255	-.017
ปัจจัยด้านการนำเสนอทางกายภาพ (Physical)	-.274	-.057	.051	.138	.133	.009
ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (Process)	-.136	-.028	.026	.069	.066	.004

ที่มา : จากการวิเคราะห์

หมายเหตุ: *, **, *** ระดับนัยสำคัญที่ 0.10, 0.05, 0.01 , /^{dum} ตัวแปรหุ่น

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 28.59 มีปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะเดือนละครั้ง ทั้งนี้สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ปัจจัยจากค่า Marginal Effect เพื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มโอกาสการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ เป็น 1-3 วันครั้ง ได้แก่ ช่วงอายุของกลุ่มผู้บริโภค Generation X (GenX) พบว่า หากผู้บริโภคอยู่ในช่วงกลุ่มอายุระหว่าง 46 -55 ปี (ปี พ.ศ. 2512-2521) จะส่งผลให้ความน่าจะเป็นที่จะเพิ่มปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะเพิ่มขึ้นจากเดือนละครั้ง เป็น 1-3 วันครั้ง ร้อยละ 99.97 อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 และหากช่วงอายุกลุ่มผู้บริโภค Baby Boomer (Bbm) หรือมีช่วงอายุมากกว่า 55 ปีขึ้นไป (ไม่เกินปี พ.ศ. 2512) มีโอกาสในเพิ่มปริมาณการบริโภค จากเดือนละครั้ง เป็น 1-3 วันครั้ง ร้อยละ 99.77 อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 และกลุ่มผู้มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน มีโอกาสในการเพิ่มปริมาณการบริโภคจากเดือนละครั้ง เป็น 1-3 วันครั้ง ร้อยละ 99.73 อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 จากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ปัจจัยทางการตลาดส่งผลให้ผู้บริโภคใหม่ที่ไม่เคยบริโภคหันมาลองบริโภคได้ แต่ปริมาณการบริโภคจะนาน ๆ ครั้ง แต่สำหรับผู้บริโภคเดิมที่ชื่นชอบในรสชาติ พบว่า เป็นกลุ่มลูกค้าประจำที่มีอายุ ช่วง Gen X และกลุ่มผู้สูงอายุ Baby boomer และรายได้ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เพิ่มโอกาสการบริโภคแพะในพื้นที่ศึกษา พบว่า ปัจจัยตามลักษณะกลุ่มผู้บริโภคส่งผลต่อการเพิ่มโอกาสการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ (ความถี่ในการซื้อผลิตภัณฑ์จากแพะครั้ง ซ้ำมากขึ้น เช่น นาน ๆ ครั้ง เป็น 1-3 วันครั้ง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่ ช่วงอายุของกลุ่มผู้บริโภค Generation X GenX) พบว่า หากผู้บริโภคอยู่ในช่วงกลุ่มอายุระหว่าง 46 -55 ปี จะส่งผลให้ความน่าจะเป็นที่จะเพิ่มปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะเพิ่มขึ้นจากเดือนละครั้ง เป็น 1-3 วันครั้ง ร้อยละ 99.97 อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 และหากช่วงอายุกลุ่มผู้บริโภค Baby Boomer (Bbm) หรือมีช่วงอายุมากกว่า 55 ปีขึ้นไป มีโอกาสในเพิ่มปริมาณการบริโภคจากเดือนละครั้ง เป็น 1-3 วันครั้ง

ร้อยละ 99.77 อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 สอดคล้องกับสุนิสา ชีวันโชติบัณฑิต และพอดิ สุขพันธ์ (2565) ที่พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ และรายได้ต่อเดือน ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มผู้มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มีโอกาสในเพิ่มปริมาณการบริโภคจากเดือนละครึ่ง เป็น 1-3 วันครึ่ง ร้อยละ 99.73 อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 สะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยทางการตลาด ส่งผลให้ผู้บริโภครายใหม่ที่ไม่เคยบริโภคหันมาลองบริโภคได้ แต่ปริมาณการบริโภคจะนาน ๆ ครั้ง แต่สำหรับกลุ่มผู้บริโภคเดิมที่รักในรสชาติพบว่า เป็นกลุ่มลูกค้าประจำที่มีอายุช่วง Gen X และกลุ่มผู้สูงอายุ Baby boomer โดยที่ระดับรายได้ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ และสอดคล้องกับบุษบา อู่อรุณ และคณะ (2566) ที่พบว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ในกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ (ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป) และสินค้าบริโภคที่ซื้อ คือ อาหารเสริมเพื่อสุขภาพ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Makowska, M. et.al (2024) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมของผู้บริโภคของกลุ่มอายุช่วง Gen X และกลุ่มผู้สูงอายุ Baby boomer ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์มากกว่ารายได้หรือราคาของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางการตลาดบริการ 7Ps พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์แพะ (Product) ได้แก่ รูปลักษณ์ ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ และรสชาติ ส่งผลต่อการพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ สอดคล้องกับธัชชนท์ เกียรติศักดิ์วัฒนา และปิยะพรรณ ช่างวัฒนชัย (2566) ที่พบว่า พฤติกรรมผู้บริโภคในยุคปัจจุบันให้ความสนใจผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่ ทันสมัย และสะดวกสบายในการบริโภค เช่นเดียวกับการศึกษาของปิยธิดา แสงนิล (2565) โดยวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ และด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มจากตู้จำหน่ายเครื่องดื่มอัตโนมัติ “เตาบิน” ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับจันทิมา จันทรเอียด (2565) พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านกระบวนการให้บริการและด้านสถานที่จัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อีกทั้งสอดคล้องกับลักษณะกลุ่มผู้บริโภคซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัยทำงาน หรือ Generation X ซึ่งได้สอดคล้องกับนิสาชล รัตนสาชล (2566) อีกด้วย โดยแสดงรายละเอียดแต่ละปัจจัยได้ดังนี้

ปัจจัยด้านราคาของผลิตภัณฑ์แพะ (Price) สะท้อนถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภค สมราคา ตามลักษณะสินค้า Giffen Good ประเภท Luxury Good ตามแนวคิด Price Demand ด้วยลักษณะกลุ่มผู้บริโภคที่เล็งเห็นคุณค่าทางโภชนาการ และคุณค่าในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่สามารถยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีคุณค่าตามกรอบ 3E สอดคล้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ในเชิงบวกของปัจจัยราคากับการบริโภคอาหารประเภทสุกี้ของผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านเหตุผลที่บริโภค

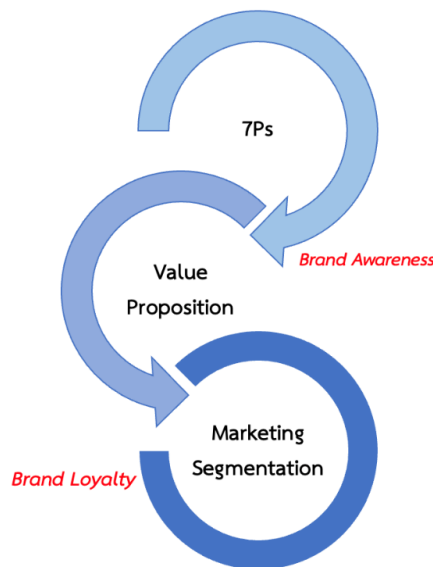

ด้านจำนวนครั้งที่บริโภคต่อเดือน ด้านค่าใช้จ่ายในการบริโภคโดยเฉลี่ยต่อครั้งต่อคน และด้านช่วงเวลา
ที่บริโภค อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ธนชพร กลั่นผลหรั่ง, 2566)

ปัจจัยด้านกายภาพผลิตภัณฑ์แพะ (Physical Evident) ส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภค
และโอกาสในการเพิ่มปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์แพะ เนื่องจากปัจจุบันผลิตภัณฑ์แพะในพื้นที่ได้
มาตรฐานการจัดการฟาร์มระดับใกล้เคียงฟาร์มปลอดโรค การแปรรูปได้มาตรฐานระบบการผลิต
ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายอาหาร (GMP อย.) หรือผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานฮาลาล ซึ่งเป็น
ความต้องการพื้นฐานที่ผู้บริโภคในและนอกพื้นที่ ทั้งกลุ่มลูกค้าเดิมและกลุ่มลูกค้าใหม่ต้องการเป็น
หลัก ส่งผลต่อโอกาสความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์แพะในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพิ่มขึ้น
และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) พบว่า มีผลต่อโอกาสในการเพิ่มปริมาณ
ความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์แพะ สอดคล้องกับการศึกษาของชลธิชา ปราชญ์จันทิก (2565)
ที่ได้ศึกษาเรื่องส่วนผสมทางการตลาดและพฤติกรรมตามแบบแผนที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเสริม
ผู้สูงวัยของผู้บริโภคในเขต กทม. พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อ
ด้านทัศนคติต่อการกระทำ และด้านการส่งเสริมการขาย มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมผู้สูงวัยของ
ผู้บริโภคในเขต กทม. และสอดคล้องกับงานวิจัยซึ่งมีผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด
ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มกาแฟสดจากร้านสะดวกซื้อในกรุงเทพมหานคร ได้แก่
ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านลักษณะทางกายภาพ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ศัสยมน ศีตลาวัชรพล, 2565)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การเพิ่มโอกาสการบริโภคผลิตภัณฑ์แพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผลิตภัณฑ์แพะ
ถือเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่ม การสร้างการยอมรับในตัวผลิตภัณฑ์จึงถือเป็นสิ่งที่ต้องทำ
เป็นเบื้องต้น เนื่องจากผลิตภัณฑ์แพะเป็นผลิตภัณฑ์เฉพาะกลุ่มผู้บริโภค ดังนั้นปัจจัยแรกเริ่มเพื่อ
สร้างการยอมรับในตัวผลิตภัณฑ์ ปรับเปลี่ยน Mindset เดิมของผู้บริโภค คือ ปัจจัยส่วนประสม
ทางการตลาด 7Ps (ได้แก่ Product Price Place Promote Person Physical และ Process) เพื่อให้
ลูกค้าเข้าถึงตัวผลิตภัณฑ์ เกิดการรับรู้ผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะการรับรู้แบรนด์ (Brand Awareness)
เกิดความเชื่อมั่นในแบรนด์ผ่านความเชื่อถือในตัวคุณค่าผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเป็ปัจจัยผลักดันที่สำคัญของ
การเพิ่มปริมาณการบริโภค (Demand Pull) ผ่านการวางกลยุทธ์เฉพาะกลุ่มผู้บริโภคตามลักษณะ
กลุ่มลูกค้า (Segment) เช่น ช่วงวัยของผู้บริโภค (Generation) ระบายรายได้ (Revenue) ด้วยการ
นำเสนอคุณค่าผลิตภัณฑ์แพะ (Value Proposition) ที่เหมาะสมกับช่วงวัยและฐานเศรษฐกิจของลูกค้า
เป็นแนวคิดหลักที่สำคัญในการเพิ่มปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์แพะในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
หรือเกิดความภักดีในแบรนด์ (Brand Loyalty) ซึ่งสามารถแสดงองค์ความรู้ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 การเพิ่มโอกาสการบริโภคผลิตภัณฑ์แพะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุป

แพะถือเป็นสัตว์เศรษฐกิจของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนให้เกิดการเลี้ยง การกิน การใช้ในพื้นที่ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่คุณค่าแพะ แต่อย่างไรก็ตามพบว่าปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะยังเกิดปัญหาเนื่องจากผู้บริโภคมีความเชื่อด้านความสะอาดของผลิตภัณฑ์ เกิดการไม่กล้าบริโภค นักวิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มโอกาสการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะพบว่า ปัจจัยด้านการตลาดบริการ (7Ps) และปัจจัยตามลักษณะกลุ่มลูกค้า (Segment) มีส่วนในการผลักดันปริมาณการบริโภค (Demand Pull) โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าช่วง Gen X และ Baby Boomer ที่ทราบและเข้าใจเรื่องโภชนาการ/คุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์แพะ และไม่สนใจปัจจัยด้านการตลาดใด ๆ อย่างไรก็ตามปัจจัยด้านการตลาด โดยเฉพาะ Product Price Physical และ Promotion ส่งผลต่อการเปิดรับ กล้าลองรับประทานผลิตภัณฑ์จากแพะในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน (Local Enterprise) เกี่ยวกับแพะในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรวางกลยุทธ์ทางการตลาดโดยมุ่งคัดเลือกกลุ่มลูกค้าที่มีแนวโน้มบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะเพิ่มขึ้น เช่น กลุ่มคน ช่วงวัย Gen X และ Baby Boomer โดยเน้นให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ

โภชนาการ เช่น กินแพะแล้วได้ประโยชน์อย่างไร ทำไมต้องทานแพะ เป็นต้น อีกทั้งมุ่งพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามกรอบ 7Ps โดยเฉพาะภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย และการกำหนดราคาที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นตัวแปรด้านลักษณะส่วนบุคคลที่ครอบคลุม STP และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7Ps แต่ยังขาดปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ทัศนคติ ความพึงพอใจของผู้บริโภค ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ กระบวนการการเรียนรู้จากสถานการณ์ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อโอกาสการบริโภคผลิตภัณฑ์จากแพะ และสามารถนำมาสู่การวางกลยุทธ์ที่รัดกุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมปศุสัตว์. (2567). *ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และแพะรายจังหวัด ปีงบประมาณ 2566*. กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. สืบค้น 15 สิงหาคม 2567. จาก <https://ict.dld.go.th/webnew/index.php/th/service-ict/report/413-report -thailand-livestock/reportservey2566/1800-province-2023>.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษลักษณ์ ชุ่มดอกไพร. (2564). *ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด 7P's ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ ศูนย์การค้า ดอว์กิ มอลล์ ทองหล่อ* (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทิมา จันทรเฑียร. (2565). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภคคาเฟ่สดในเขตเทศบาลเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา*. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(1), 58-75.
- ชลธิชา ปราชญ์จันทิก. (2565). *ส่วนประสมทางการตลาดและพฤติกรรมตามแบบแผนที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมผู้สูงวัยของผู้บริโภคในเขต กทม.* (การศึกษานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดาวสวรรค์ สุขพันธ์, บุญชนิต วิงวอน, บุญวรรณ วิงวอน, ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช และพิเชฐ ทองคำ. (2565). *การตลาดเชิงสัมพันธ์ การรับรู้คุณภาพบริการและความพึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าที่ใช้บริการจากผู้แทนขายอุปกรณ์ทดแทนหรืออุปกรณ์เสริมเพื่อการรักษาในประเทศไทย*. *วารสารละคริมมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 6(1), 52-70.
- ธนัพร กลั่นผลหรั่ง. (2566). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้สูงอายุในการบริโภคอาหารประเภทสุกี้ ในกรุงเทพมหานคร*. *Journal of Technical Education Development*, 35(125), 88-98.

- ธัชชนนท์ เกียรติศักดิ์วัฒนา และปิยะพรรณ ช่างวัฒนชัย. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เนยแข็งของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 5(4), 89-100.
- นิตาสล รัตนสาชล. (2566). อัตลักษณ์ของกลุ่มเจนเอเรชั่นเอ็กซ์ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ. *วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา*, 16(1), 71-93.
- บุษบา อู่อรุณ, ภาพร ภิชโยติลกชัย, ปัทมา วิบูลย์จันทร์ และกานต์กมล นาคศรีสังข์. (2566). การยอมรับเทคโนโลยีและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ในยุคชีวิตวิถีใหม่: กรณีศึกษากลุ่มเบบี้บูมเมอร์ในจังหวัดชลบุรี. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 5(3), 573-582.
- ปิยธิดา แสงนิล. (2566). การรับรู้และปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ เครื่องดื่มจากตู้จำหน่ายเครื่องดื่มอัตโนมัติ “เต่าบิน” ของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(5). 1-10.
- ศัสมณ ศีตลาวัชรพล. (2565). อิทธิพลของปัจจัยทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มกาแฟสดจากร้านสะดวกซื้อในกรุงเทพมหานคร. *วารสารปัญญาภิธาน*. 7(1), 197-208.
- สุนิสา ชีวันโชติบัณฑิต และพอดิ สุขพันธ์. (2565). รูปแบบการดำเนินชีวิตและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนผ่านช่องทางออนไลน์ ของบุคลากรกรมสอบสวนคดีพิเศษ. *วารสารบัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 15(1), 87-109.
- Cronbach. (1984). *Essentials of psychological testing*. (4th ed.). New York, NY: Harper & Row.
- Kotler, P. and Keller, K. (2016). *Marketing Management*. (15th ed). New Jersey: Pearson Education.
- Makowska, M., Boguszewski, R. and Hrehorowicz, A. (2024). Generational Differences in Food Choices and Consumer Behaviors in the Context of Sustainable Development. *Foods* 2024, 13(521), 1-16.
- Marshall, A. (1890). *Principles of Economics*. (8th ed.). London: Macmillan and Co.
- Payne, A. (1993). *The Essence of Services Marketing*. The Essence of Management Series. Hertfordshire: Prentice Hall.
- Zeithaml, V., Berry, L. and Parasuraman, A. (1994). Alternative scales for measuring service quality. A competitive assessment based on psychometric and diagnostic criteria. *Journal of marketing*, 70(3), 201-230.

EXPLORING CULTURAL TRANSMISSION IN CHINESE PAPER-CUTTING PRODUCTS: A STUDY AND ANALYSIS UTILIZING BIG DATA FROM SOCIAL MEDIA PLATFORMS

Yutian Sun and Khunanan Sukpasjaroen*

Chakrabongse Bhuvanarth International Institute for Interdisciplinary Studies (CBIS),
Rajamangala University of Technology Tawan-OK

*Corresponding Author E-mail: khunanan_su@rmutto.ac.th

Received January 12, 2024; Revised April 8, 2024; Accepted April 25, 2024

Abstract

This study aimed to: 1) identify and analyze the main focal points of public opinions regarding paper-cutting products on social media platforms, 2) determine and profile the users actively engaging in discussions about paper-cutting products, and 3) explore and understand the overall attitudes of the public on social media platforms towards paper-cutting products. The research utilized big data analysis techniques with Weibo as the primary data source, comprising 7,042 posts and 104,042 comments spanning a decade (2013-2022).

The study findings revealed: 1) Paper-cutting products were recognized for their profound cultural value as traditional intangible heritage, fostering emotional connections and preferences among the public. The uniqueness, cultural sustainability, creativity, and innovation associated with paper-cutting contribute significantly to its popularity. 2) User activity trended on Weibo demonstrate a significant increase in posting numbers, particularly from official accounts promoting traditional culture, highlighting government support for preserving intangible cultural heritage. and 3) The sentiment analysis of Weibo posts indicated that the majority of people hold a positive attitude towards paper-cutting products, despite some negative sentiments. This also shed light on the current challenges and difficulties faced by Chinese paper-cutting products.

The study validated the applicability of combining the Charm Quality Theory with the Theory of Planned Behavior in the cultural product domain. Ultimately, this provided actionable insights for managers, emphasizing the role of social media in cultural product promotion and understanding public preferences. This contributed to the preservation and promotion of traditional cultural art forms, aligning with UNESCO's cultural promotion advocacy and the United Nations' development goals.

Keywords: Chinese paper-cutting, Social media, Public perception, Big data analysis, Cultural heritage

Introduction

Chinese paper-cutting stands as a human intangible cultural heritage paradigm, representing an ancient traditional handicraft deeply ingrained in Chinese culture (Bortolotto, Demgenski, Karampampas, & Toji, 2020). With roots in various folk activities across China, this art form involves skilled artisans using scissors and paper to create intricate patterns, reflecting a broad spectrum of themes such as natural landscapes, cultural allusions, and religious stories. Despite its cultural significance, Chinese paper-cutting faces challenges like craftsmanship loss and commercialization impacts due to modern lifestyle transformations. In response to these challenges, UNESCO introduced the "intangible cultural heritage" concept in 2003 (UNESCO, 2003), with China actively nominating paper-cutting projects. In 2009, Chinese paper-cutting earned a spot on UNESCO's Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity. This traditional art form contributes to various UN Sustainable Development Goals, making it essential to cultural diversity and creativity.

Despite extensive research on the historical origins, transmission, and cultural symbolism of Chinese paper-cutting, there needs to be more research in marketing (Den, 2014). Public engagement is crucial for heritage conservation (Li, Krishnamurthy, Rodgers, & Van Wesemael, 2020), yet the public's perspective on intangible heritage, such as Chinese paper-cutting, needs to be more noticed.

Understanding the preferences and demands of the general public is essential for the paper-cutting industry to adapt to the modern consumer market and ensure sustainable development (Lazaro Ortiz & Jimenez de Madariaga, 2022).

Research Objectives

This study sets out to achieve three main objectives, each contributing to a comprehensive understanding of public opinions on paper-cutting products on social media platforms:

1. Identifying Focal Points of Public Opinions: The first objective is to identify and analyze the main focal points of public opinions regarding paper-cutting products in discussions on social media platforms.

2. Profiling Active Participants: The second objective is to determine and profile the users who actively participate in discussions about paper-cutting products on social media platforms.

3. Exploring Overall Attitudes: The third objective is to explore and understand the overall attitudes of the public on social media platforms towards paper-cutting products.

Literature Review

The Charm Quality Theory, introduced by Norihiko Kano in 1984, offers businesses a framework to comprehend and meet customer expectations, especially in product design and improvement (Kano, 1984). Widely applied in product design and marketing, it sheds light on consumer perceptions (Luor, Lu, Yu, & Lu, 2015). By designing and offering products and services with Charm Quality features, managers can create positive customer experiences, fostering customer satisfaction and loyalty (Han et al., 2019). However, its application in paper-cutting products reveals limitations, such as overlooking factors like consumer individual cognition and attitudes. Integration with the Theory of Planned Behavior (TPB) is proposed to address these gaps.

The TPB, proposed by Icek Ajzen in 1991, is a psychological model explaining human behavior based on individual cognition, subjective attitudes, and perceived behavioral control (Icek Ajzen, 1991). Extensions of TPB have incorporated emotions, moral considerations, and social identity, enhancing its predictive capabilities (Icek Ajzen, 2002). Additionally, (Sniehotta, Priesseu, & Araújo-Soares, 2014) discussed the limitations of TPB and provided suggestions for extensions and improvements to apply it to a broader range of behavior change and behavior intervention fields.

The integrated use of Charm Quality Theory and TPB offers a comprehensive understanding of public preferences for paper-cutting products. While Charm Quality Theory focuses on the relationship between product attributes and satisfaction, TPB considers individual attitudes and behavioral control factors (Sniehotta et al., 2014). These theoretical concepts provide a robust foundation for understanding consumer behavior in the context of paper-cutting art products.

Conceptual Framework

This study proposes a conceptual framework integrating the Charm Quality Theory and the Theory of Planned Behavior to explore public perception of Chinese paper-cutting on social media. Chinese paper-cutting, representing a culturally significant

art form, is examined for its aesthetic, cultural, and historical value (Bortolotto et al., 2020). Cognitive Response involves perceptions of artistic and cultural significance (Anderson, 2009), while Emotional Response includes feelings of appreciation and admiration (Yadollahi, Shahraki, & Zaiane, 2017). Intention reflects inclinations towards actions like purchasing or learning about paper-cutting. Behavior Response encompasses actual engagement actions (Icek Ajzen, 1991). These responses collectively shape engagement with Chinese paper-cutting on social media platforms (Figure 1).

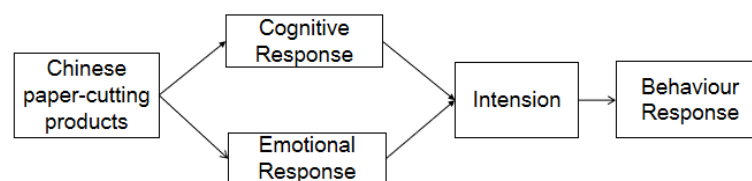

Figure 1 Conceptual Framework

Research Methodology

This study employs a qualitative research approach, utilizing text mining software to collect relevant information about "Chinese paper-cutting products" from social media platforms, followed by big data analysis. We utilized KH Coder to analyze 7,042 posts and 104,042 comments from 2013 to 2022, focusing on word frequency and co-occurrence analysis. Tableau was used to visually represent critical terms and user information. Additionally, sentiment analysis software was utilized to convert unstructured text into numerical data, identifying positive and negative emotions. This methodology facilitates the extraction of valuable insights from large text datasets, aiding in understanding perceptions and attitudes regarding paper-cutting products on Weibo (Saggi & Jain, 2018).

Results

Data analysis shows an upward trend in the number of posts related to paper-cutting products over the past decade. However, there was a slight decrease in the number of posts in 2021 and 2022, which may be attributed to the impact of the COVID-19 pandemic on the global economy and social activities. Lockdowns, restrictive measures, and economic uncertainty for consumers have diminished people's attention to and demand for paper-cutting products, reducing discussions and sharing. This trend

reflects fluctuations in the attention and popularity of paper-cutting products on social media platforms (Figure 2).

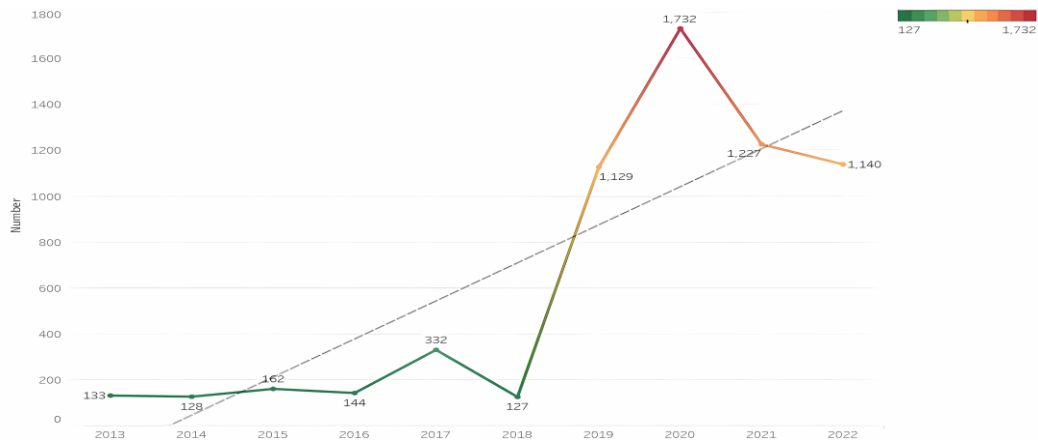

Figure 2 Number of Weibo Posts about Paper-cutting products (by Year)

Objective 1: Identifying Focal Points of Public Opinions

Keyword Analysis Results

To understand the public's focus on paper-cutting products, the dataset underwent processing using KH Coder software. The frequency of each word was tallied, identifying influential keywords (Figure 3).

Action Adore Allergens Appearance Art Assignments Aware Awesome Beautiful Belost Better Brains Celebratethenewyear Childhood Children Chinese Chiping Civil Coffee Collects Comeon Complexity Craftsmanship Craftsmen Culturalheritage Culture Cuteness Daughter Detailed Doublehappiness Dumpling Earnest Easy Eyes Familyreunion Finally Firecracker Fireworks Five-pointedstar Follow Formidable Frequently Friend Fromheadtoail Gift Grandma Great Halfonice Handmade Handy Happiness Wow Happycharacter HappyNewYear Heartache HumanFamily Imgoing(todopapercut) Ican Ingenious Ingots Inheritance Inspiration Intelligent Journal Kindergarten Laughsheartily Learning Like Looksat Looksgood Love Magical Marriage Method Mobile Mom Movies Muda Music Naughty Paperlantern Patient Patterns Period Personal Pretty Primaryschools Professional properly Qiluo Quick Quick-wittedandnimble-fingered RedEnvelope Redpaper Safety Same Scissors Seikatsu Sensory Severaltimes Share Skillfulhands Slower Snowflake Son Special Spider Studies Swift Styles Subjects Succeed Sun Talents Teacher Think Thinking Tigerhead Time Today Together Toughness Traditional Tutorial VeryBeautiful Verygood Video Wife WindowFlower Wish Wither

Figure 3 Keywords with high frequency in Chinese paper-cutting product reviews on Weibo

The top ten keywords are as follows: Love (n=3217), Learning (n=2464), Together (n=1770), Awesome (n=1270), Easy (n=1185), Inheritance (n=1059), Scissors (n=1045), Craftsmanship (n=1039), Ingenious (n=899), Beautiful (n=786).

The most influential keyword, "Love," reflects people's deep emotional connection and admiration for paper-cutting (Chai, Ong, Amini, & Ravindran, 2022). It

captures the affection for its aesthetic value, cultural significance, and role in expressing emotions through unique creations and gifts. The second influential keyword is "Learning," highlighting the benefits of acquiring paper-cutting skills. Paper-cutting enhances manual dexterity, fosters creativity, promotes cultural exploration, and provides a calming activity for mental well-being. The third influential keyword, "Together," emphasizes the communal aspect of paper-cutting. It brings people together for collaborative creation, strengthens relationships, promotes cultural heritage, and fosters a sense of unity and joy through shared experiences and celebrations.

Jaccard Coefficient Co-occurrence Cluster Analysis

The study employed the Jaccard coefficient to measure the strength of co-occurrence, a statistical indicator for assessing the similarity between two sets. It was used here to calculate the strength of co-occurrence relationships between different elements, generating a network graph where the most robust co-occurrence relationships are depicted as edges. This network graph assists researchers in analyzing and visualizing the degree of association between elements. The calculation formula is as follows:

$$JC(M1, M2) = \frac{|M1 \cap M2|}{|M1 \cup M2|} = \frac{|M1 \cap M2|}{|M1| + |M2| - |M1 \cap M2|}$$

Here, M1 and M2 are two sets: $|M1 \cap M2|$ represents the size of the intersection of the two sets, $|M1 \cup M2|$ represents the size of the union of the two sets, and $|M1|$ and $|M2|$ represent the sizes of the two sets.

When specifying the edge type for word clusters, the minimum term frequency (minimum TF) was set to 5, and the selected number of words was 103. Here, 11 clusters were differentiated by different colors (Figure 4).

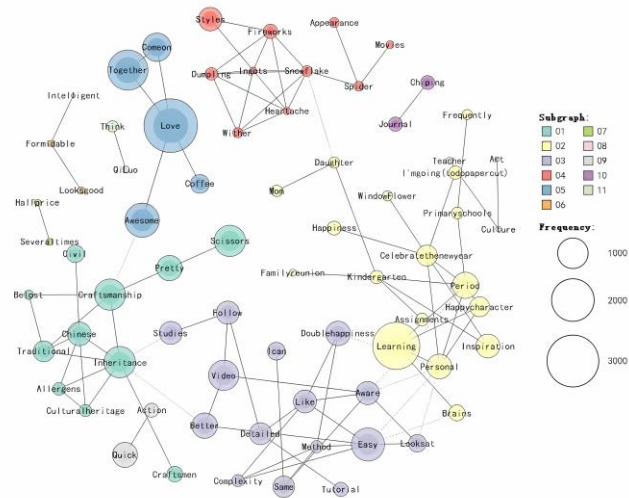

Figure 4 Co-occurring word network of Weibo about Chinese paper cutting product review keywords

The largest cluster, represented in blue, includes keywords such as "Craftsmanship," "Scissors," "Inheritance," "Pretty," "Chinese," "Traditional," "Cultural heritage," and "Craftsmen." These terms collectively reveal paper-cutting's characteristics and cultural background, emphasizing its traditional craft, Chinese heritage, and the importance of skilled artisans in preserving cultural traditions.

The second cluster contains words such as "Learning," "Happy character," "Celebrating the new year," "Personal," "Inspiration," "Happiness," and "Kindergarten," describing various aspects and applications of paper-cutting products. Paper-cutting plays a crucial role in learning, early childhood education, and family activities, conveying emotions of joy and happiness and fostering personal creativity.

In the third cluster, words like "Easy," "Video," "Follow," "Method," "Studies," and "Tutorial" involve the creation process, techniques, and characteristics of paper-cutting products, as well as learning and educational aspects related to paper-cutting. These words highlight the simplicity of paper-cutting, the use of tutorials for learning, and the complexity of paper-cutting works.

Analysis of Popular Paper-cutting Product Content

Through organizing Weibo post data, we compiled the top ten reposted posts, showcasing paper-cutting products' extensive applications and popularity across various domains and activities. These posts underscore paper-cutting's robust cultural allure and artistic value, which is evident in media integration events, public welfare initiatives, exhibitions, and brand collaborations. They highlight paper-cutting's integration with modern culture and commercial activities, revealing its fashionable, innovative, and

versatile aspects. Moreover, these posts reflect people's interest in and pursuit of traditional culture, emphasizing the importance of cultural heritage preservation. As a beloved cultural symbol, paper-cutting products link the past and present, heritage and innovation, fostering a better understanding and appreciation of China's unique handicraft tradition (Table 1).

Table 1 Examples of popular paper-cutting product content on Weibo (Cultural product promotion, Artist participation, Public welfare activities, Traditional festivals)

User	Time	Publishing Content	Number of Forwards
Starlight Charity League	June 12, 2020 16:51	#Starlight Philanthropy Power# On June 11th, the #Agriculture Assistance and Media Integration for Public Welfare# event, sponsored by the People's Government of Yu County and People's Online, was successfully held in Zhangjiakou, Yu County. Dozens of media and self-media personnel visited Yu County, entered the Weizhou Gong Rice and Flaxseed Oil Production Base, visited the Yu County Paper-cutting Museum, experienced the profound intangible cultural heritage of Yu County, conducted in-depth research on the progress of poverty alleviation through industry in Yu County, and explored the "Yu County Experience" in poverty alleviation work. The organizer invited special guest - actor @X NINE Xiaozhan DAYTOY as the experience officer for poverty alleviation products, participating in field investigations in Yu County, and visiting local poverty alleviation industries, supporting the promotion of characteristic agricultural and cultural products in Yu County. This "Agriculture Assistance and Media Integration for Public Welfare" event introduces a new model of "central media + self-media + artists" to support agriculture and poverty alleviation, leveraging the communication advantages of media integration in the Internet era. With the influence and high dissemination power of artists, the effectiveness of poverty alleviation is further enhanced, injecting lasting vitality into the development of local poverty alleviation industries.	10665
Mango Movie Channel	June 11, 2020 21:30	Xiao Zhan Learns Paper-cutting: The Complete Collection of Xiao Zhan's "Agriculture Assistance and Media Integration for Public Welfare"! Xiao Zhan, as the experience officer for poverty alleviation products, actively supports philanthropy with practical actions.	5608
Little bean sprout	January 10, 2020 18:35	To celebrate the Chinese New Year with the kids in a more creative way, we put in a lot of effort and started by preparing the essential New Year goods! New clothes and new shoes were a must-buy, along with the kids' favorite Kinder chocolates and Kinder Surprise Eggs. We came across the new custom-designed Kinder Chinese Zodiac Series for the Year of the Rat at the Kinder flagship store. The bright red packaging not only adds festive joy but also incorporates red envelopes and candy holders into the Kinder products themselves. We also had fun decorating the windows with paper-cut decorations and writing blessings. The New Year atmosphere is truly heightened! We cannot forget the traditional customs passed down through generations, and this year, we have joined @Kinder Official Weibo to make the Spring Festival traditions even more enjoyable!	3495
Geely Holding Company	December 28, 2020 09:40	Inspired by the treasures of the Forbidden City, the "Palace Blessings Box" features lovingly sourced Five-Colored Grains from "Ji Shi Yu," a precise poverty-alleviation area, and specially crafted traditional handicraft "Fu" paper-cutting. Let's start the new year with abundant blessings! Join us and make a wish for 2021! From LUCKINSCREW Holdings Group's Weibo video.	2954
PepsiCo China	October 15, 2020 09:10	Tracing back Chinese intangible cultural heritage, carrying the imprint of traditional culture. Get the same transparent paper-cutting tote bag as @JacksonWang852g7, and instantly unveil the surprise. Follow @PepsiChina, retweet, and comment with the paper-cutting that impresses you the most. On October 22, we will randomly select 3 lucky fans through @Weibo Lottery Platform to receive 1 piece of Jackson Wang's same transparent paper-cutting tote bag. Love is more than just that, with continuous purchases of Huang Gai promotional products.	1282
Where does Bear go to play	December 31, 2022 20:58	I heard that Yunnan's largest Huawei Intelligent Life Pavilion has opened, and I was among the first to visit for a check-in #How Stunning Yunnan's Intangible Cultural Heritage is#. Take the Bai Ethnic Tie-Dye & Paper Cutting DP Art Installation outside the store; it truly showcases the charm of intangible cultural heritage. Here, you can also experience tablet painting, which is perfect for someone like me who loves to draw. For those who love intangible cultural heritage, don't miss this offline experience by Huawei! While experiencing the products, you can also #Unlock the New Year's Play in Kunming#, which will surely satisfy your picky and perfectionist nature~	1181
Beijing headline	September 24, 2021 17:20	#New National Treasure, Reviving the Home# On the 23rd, the national trend-themed paper cutting artwork "New National Treasure, Happy Home" created by intangible cultural heritage	1034

User	Time	Publishing Content	Number of Forwards
		inheritor Chen Xiaoyan, known as @Paper Cutting Gold Swallow, made its debut at the Beijing Yongding River Cultural Museum! The figures from five ancient paintings seem to have "traveled" to the modern era, seamlessly blending the past and present in exquisite artwork, attracting numerous spectators! It is revealed that this is a joint creation by @JD.com Home Appliances in collaboration with Master Chen Xiaoyan, aiming to draw more attention to domestically manufactured home appliances and revitalize the quality of life through home appliance products. This cultural collision is both informative and entertaining.	
Emotional Dan Cell's Photographic Travels	June 25, 2021 00:13	From June 24th to 27th, 2021, the National Convention and Exhibition Center (Tianjin) unveiled a "comprehensive, large-scale, high-level, and high-quality" national-level exhibition hall. The inaugural exhibition was the China Building Science Congress and Green Smart Building Expo. In the future, more exhibitions will be held here. This exhibition also showcased many unique intangible cultural heritage products of Jinnan district. While exploring the exhibition downstairs, visitors can enjoy intangible cultural heritage upstairs. The Ge Gu clay sculpture is incredibly lifelike, the Lin family's paper cutting is vivid and animated, the wheat straw paintings have diverse shapes, and the Yu family's filigree enamel craftsmanship is exquisite. Many interesting objects, whether displayed at home or given as gifts, are fantastic choices.	585
Longnan Publishing	August 18, 2015 09:37	#Chinese Qiqiao Dialogue with the World# [Qiqiao Tourism Products] Xihe cultural has a profound cultural heritage, with a variety of exquisite cultural products such as handmade mulberry paper, Quchi stone processing, straw weaving, willow weaving, embroidered health pillows, embroidered shoe pads, embroidered wall hangings, purses, paper-cutting, and more. Click here to visit Longnan Cultural Museum and explore these rich and exquisite cultural products without even leaving your home.	490
KLEVV	January 24, 2022 10:00	When it comes to customs related to the Spring Festival, paper-cutting and pasting window flowers are definitely essential activities. When I was a child, I often used red paper to create my own window decorations and add a festive atmosphere to the Spring Festival. Now, as adults, our paper-cutting skills may have become rusty, but Xiaoke has prepared a paper-cutting quiz that doesn't require hands-on cutting, only visual observation.	409

Objective 2: Profiling Active Participants

User Analysis

The primary users sharing paper-cutting products on Weibo have shown a steady increase in annual posting numbers from 2013 to 2022, peaking notably in 2022 (Figure 5). This surge can be attributed to the growing popularity and attention garnered by paper-cutting art, coupled with social media's increasing influence and prevalence.

Figure 5 Statistics on the annual number of posts by main users who share Chinese paper-cut products on Weibo

Through an analysis of Weibo posts, 32 highly influential users were identified (those sharing topics related to paper-cutting products more than 10 times) (Figure 6).

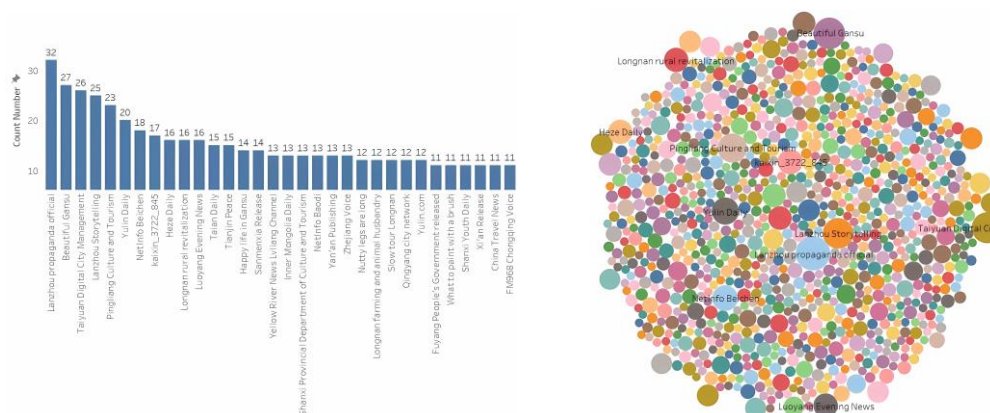

Figure 6 Statistics on the total number of posts by the most influential users on Weibo about paper-cut product content sharing and active users who share Chinese paper-cutting products via Weibo

Among them, 29 were official accounts demonstrating support for and commitment to preserving Chinese intangible cultural heritage. As a representative of traditional culture, paper-cutting aligns with government policies to safeguard and transmit conventional cultural practices. Through these official accounts, the government seeks to promote local cultural products, including paper-cutting, to a broader audience, enhancing public awareness and interest in traditional culture.

Objective 3: Exploring Overall Attitudes

Sentiment Analysis

Sentiment analysis, employing computer techniques and natural language processing, detects emotions or sentiments from text data, which is crucial for real-time social media interactions. It aids in understanding public emotions, facilitating information dissemination and social interaction analysis.

This study employed sentiment analysis technology to calculate sentiment scores for Weibo posts related to paper-cutting products. The scores include +ve (positive), -ve (negative), and neutral. As shown in Figure 8, the +ve score accounts for 95%, the -ve score is only 1.7%, and the neutral score is 3.3%. Among all types of emotions, positive, negative, and neutral sentiments comprise 95%, 1.7%, and 3.3%, respectively (Figure 7, Table 2).

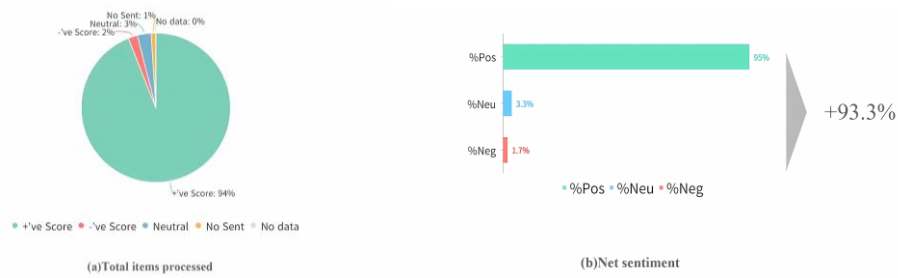

Figure 7 Total number of items processed and net sentiment. Note: Pos indicates positive, Neu indicates neutral, and Neg indicates negative

Table 2 Sentiment analysis source data

	+ve Score	-ve Score	Neutral	No Sent	No Data	Overall	Net Sentiment=93.3%
Total Items Processed	6586	116	228	102	0	7032	%Pos 95.0%
Total Items Processed	94%	2%	3%	1%	0%	100%	%Neu 3.3%
							%neg 1.7%
							Total# 100%

Weibo posts about paper-cutting products generally express positive sentiments, with words like "Feature," "Abundant," and "Creative" indicating positivity. Negative feelings, represented by words like "Sadden" and "Difficulty," are present but relatively low. Despite challenges faced by the paper-cutting industry, public perception of Weibo remains predominantly positive (Figure 8).

Figure 8 Tag clouds: (a) all sentiment, (b) positive sentiment, (c) negative sentiment

Discussion

Findings from Research Objective 1: Firstly, paper-cutting holds significant cultural value as a traditional intangible heritage, resonating emotionally with individuals and reflecting local culture (Ghazali et al., 2023). Secondly, personal reasons influence preferences, such as cultural identity and family traditions. Additionally, the uniqueness and craftsmanship of paper-cutting products capture public interest and appreciation. Moreover, there is a growing concern for cultural sustainability, with paper-cutting embodying values of inheritance and protection (Tu, Liu, & Cui, 2019). Lastly, creativity and innovation in paper-cutting attract the younger generation (Goldenberg & Mazursky, 2002). In summary, the public values paper-cutting for its cultural significance, personal identity, uniqueness, sustainability, and innovation.

Findings from Research Objective 2: On Weibo, primary users sharing paper-cutting products show a consistent increase in annual posting numbers. This rise is fueled by the art's growing popularity on social media, especially among 32 influential official accounts. These accounts support Chinese intangible cultural heritage preservation, aligning with government policies. They promote paper-cutting and traditional culture, fostering public interest.

Findings from Research Objective 3: The sentiment analysis of Weibo posts related to paper-cutting products indicates a predominance of positive sentiments. Positive emotions are prevalent, reflected in terms like "Feature," "Abundant," and "Innovation," highlighting the public's favorable perception and positive attitude towards paper-cutting.

Body of Knowledge

This study employs big data analysis of Chinese paper-cutting products on Weibo to reveal public perceptions and demands regarding this traditional art form. Significant commonalities and patterns for further research are identified by integrating these findings with established theoretical frameworks. Chinese paper-cutting products possess specific characteristics such as cultural value, identity, uniqueness, sustainability, and creativity, which are deeply influenced by individual emotions. Based on these unique features, we have developed a novel conceptual model to comprehensively capture public perceptions of paper-cutting products (Figure 9).

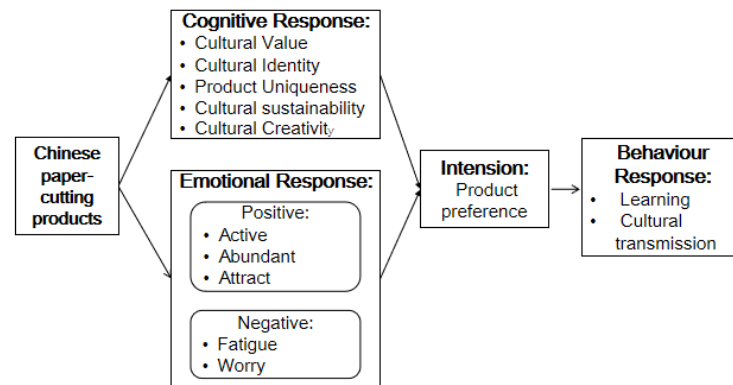

Figure 9 Conceptual Model

Conclusions

Integrating the Charm Quality Theory and the Theory of Planned Behavior provides a holistic understanding of how the Chinese public perceives paper-cutting products. This combination sheds light on the emotional allure these cultural artifacts evoke and the deliberate intentions guiding consumer behaviors. By simultaneously considering the emotional resonance and cognitive processes, this study offers valuable insights into the factors shaping public perceptions of Chinese paper-cutting products.

Suggestion

Managers can utilize social media to boost the visibility of cultural products. Research methods should be employed to gauge public interest in cultural heritage, guiding product design and promotion. Analyzing user engagement on social media can help understand market demands and adjust marketing strategies. Additionally, managers should explore theoretical perspectives to deepen their understanding of consumer behavior.

Researchers should investigate how social media influences cultural product promotion and its impact on different cultural products. They should also emphasize cross-cultural dissemination and reception to foster cultural exchange and preservation. Exploring differences between social media platforms can provide insights into their unique roles. Future research should focus on overcoming data collection limitations using diverse datasets and advanced analytical techniques. Comparative studies between platforms can reveal effectiveness and user preferences.

References

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behavior human decision processes*, 50(2), 179-211.
- Ajzen, I. (2002). Perceived behavioral control, self-efficacy, locus of control, and the theory of planned behavior 1. *Journal of applied social psychology*, 32(4), 665-683.
- Anderson, J. R. (2009). *How can the human mind occur in the physical universe?*. Oxford: Oxford University Press.
- Bortolotto, C., Demgenski, P., Karampampas, P., & Toji, S. (2020). Proving participation: vocational bureaucrats and bureaucratic creativity in the implementation of the UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. *Social Anthropology/Anthropologie Sociale*, 28(1), 66-82.
- Chai, W., Ong, H. Y., Amini, M., & Ravindran, L. (2022). The art of paper cutting: Strategies and challenges in Chinese to English subtitle translation of cultural items. *Journal of Modern Languages*, 32(1), 84-103.
- Den, W. (2014). Community empowerment and heritage conservation: The experience of Beitou District in Taipei City, Taiwan. *The Historic Environment: Policy Practice*, 5(3), 258-274.
- Ghazali, I., Abdul-Rashid, S. H., Dawal, S. Z. M., Irianto, I., Herawan, S. G., Ho, F.-H., . . . Padzil, N. W. S. (2023). Embedding Green Product Attributes Preferences and Cultural Consideration for Product Design Development: A Conceptual Framework. *Sustainability*, 15(5), 4542.
- Goldenberg, J., & Mazursky, D. (2002). *Creativity in product innovation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Han, H., Eom, T., Chung, H., Lee, S., Ryu, H. B., & Kim, W. (2019). Passenger repurchase behaviours in the green cruise line context: Exploring the role of quality, image, and physical environment. *Sustainability*, 11(7), 1985.
- Kano, N. (1984). Attractive quality and must-be quality. *Hinshitsu*, 14, 39-48.
- Lazaro Ortiz, S., & Jimenez de Madariaga, C. (2022). The UNESCO convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage: a critical analysis. *International journal of cultural policy*, 28(3), 327-341.
- Li, J., Krishnamurthy, S., Roders, A. P., & Van Wesemael, P. (2020). Community participation in cultural heritage management: A systematic literature review comparing Chinese and international practices. *Cities*, 96, 102476.

- Luor, T. T., Lu, H.-P., Yu, H., & Lu, Y. (2015). Exploring the critical quality attributes and models of smart homes. *Maturitas*, 82(4), 377-386.
- Saggi, M. K., & Jain, S. (2018). A survey towards an integration of big data analytics to big insights for value-creation. *Information Processing Management Science*, 54(5), 758-790.
- Sniehotta, F. F., Presseau, J., & Araújo-Soares, V. (2014). Time to retire the theory of planned behaviour. In H. p. review (Ed.), (Vol. 8, pp. 1-7): Taylor & Francis.
- Tu, J.-C., Liu, L.-X., & Cui, Y. (2019). A study on consumers' preferences for the Palace Museum's cultural and creative products from the perspective of cultural sustainability. *Sustainability*, 11(13), 3502.
- UNESCO. (2003). Text of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. Retrieved December 10, 2022. from <https://ich.unesco.org/en/convention>.
- Yadollahi, A., Shahraki, A. G., & Zaiane, O. R. (2017). Current state of text sentiment analysis from opinion to emotion mining. *ACM Computing Surveys*, 50(2), 1-33.

THE EFFECT OF MARKETING MIX (7Ps) THROUGH CUSTOMER SATISFACTION AND BRAND TRUST IN ORDER TO INCREASE THE LEVEL OF CUSTOMER LOYALTY: A CASE STUDY OF HOTEL CUSTOMER IN THAILAND

Tatiya Ongsiriporn and Nitirat Maleewat*

The Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Krungthep

*Corresponding Author E-mail: nitirat.m@mail.rmutk.ac.th

Received November 8, 2023; Revised February 27, 2024; Accepted April 25, 2024

Abstract

The hotel industry is one of the very fast-growing businesses in Thailand. It is a part of the hospitality industry together with other businesses such as tourism and restaurants. The hotel industry generates a tremendous income for Thailand. According to the information from the Tourism Authority of Thailand (TAT), the demand for traveling is still increasing, and the hotel industry could be growing and developing. As the demand increases, more customers will visit the hotel and they require a good standard hotel with great service. Nowadays, the competition of hotel is very fierce then every hotel need to prepare their properties and produce a great service for their customer. This research aimed to investigate the loyalty of customers to the hotel that they stay in via the other 3 variables namely marketing mix 7P, customer satisfaction, and brand trust. The sampling technique in this study applied purposive sampling. The data collection was from filling out the questionnaire, which was distributed to the customers at the hotels in the 4 famous tourist cities in Thailand which are Bangkok, Chiang Mai, Pattaya, and Huahin. The SEM (Structural Equation Modeling) with the help of the AMOS program was used to analyze the data and path analysis. The result showed that marketing mix 7Ps, customer satisfaction, and brand trust were the significant factors that could help to develop customer loyalty to the hotel.

Keywords: Marketing mix 7P, Thailand hotel, Customer satisfaction, Brand trust, Customer loyalty, Hospitality and hotel industry in Thailand

Introduction

The hospitality industry always plays an important role in producing income for many countries around the world including Thailand. This industry includes many kinds of businesses together such as tourism, hotel, restaurant, travel agent and etc., (Martínez-Ros and Orfila-Sintes, 2009). According to the information from World Tourism Organization, (2021) presented the hospitality industry generated 8.9 trillion US dollars to global GDP, or about 10.3% of income around the world received from this industry

(World Tourism Organization. 2021; Chancharat and Meeprom, 2022). Not only the significant for the world or country level, but the hospitality industry also generates a lot of income for the company or organization as well, then the competition for this industry is very high (Oke et al. 2008; Kara et al, 2012). As this industry is the service segment to be successful in the hospitality industry, companies or organizations need to require a high potential employee to prepare and offer a great quality of services to meet the needs of their customer. When the customers are satisfied and enjoyable with the services, then it will increase their satisfaction, which will lead to the loyalty of these customers as well (Mmutle and Shonhe, 2017; Kuruuzum and Koksai, 2010).

The hotel industry is one of the major elements and core competencies of the hospitality industry (Zumitzavan and Udchachone, 2014; Yoopetch et al, 2021) and will be the area of study for this research. Hai-yan and Baum, (2006) studied the hospitality and hotel industry in China and stated that the hotel industry is a business that has high competition and requires a high quality and skill of their employee in order to provide a great service for their valued customers. Grzinic, (2008) studied the hotel business in 33 European countries and mentioned that the hotel industry is very significant and generates a huge income for every country, especially in top famous tourist destinations such as Spain, Italy, Germany, France, and the United Kingdom and the number of overnight hotel is still increasing. Woods, (2003) also found that training programs for hotel employees are very important methods to increase the quality of hotel employees, especially the employees who need to contact with the customer directly. For example, front office staff or F&B service but unfortunately this issue was regretted or overlooked by many management and the hotel and it led to the lower quality of their performance (Zhang et al, 2005).

The hospitality industry In Thailand is one of the most important incomes in the country. Zumitzavan and Udchachone, (2014) studied the hospitality industry in Thailand and found information from the Bank of Thailand and the Ministry of Commerce that about 52% of Thailand's GDP in 2012 was from the service sector. Liu, (2022) studied the economic growth rate and impact on hospitality in Thailand and found that the number of tourists and visitors in Thailand increased from 15.9 million in 2010 to 39.9 million in the year 2019 and became the 8th largest global destination by visitor arrivals and 4th in tourism receipts in 2019 (UN WTO 2020). The popularity of the hospitality industry in Thailand especially hotel, restaurants, and tourism tend to increase in the future.

Research Objective

1. This research aims to analyze the association of each factor (marketing mix 7Ps, customer satisfaction, brand trust, and customer loyalty) by using structural equation modeling (SEM).
2. This research aims to find the relationship between each variable and present the conceptual framework according to the topic.

Literature Review

Marketing Mix 7Ps

The marketing mix is a powerful marketing concept that helps the company and the marketer handle the marketing tasks easily (Jain, 2013). It could also help to separate the marketing issue from the other activities of the organization, moreover, when the company is clear about what are they going to focus on to succeed then that organization will become and better specialist for their marketing. Grönroos, (2000) stated that a successful marketing mix strategy could change the marketing position of the organization to be better and help increase the competitive advantage of the firm as well. Jain, (2013) also presented that the marketing mix offers 2 main benefits to the company. The first benefit is to help the marketing department understand their job and to be clear about their duties, while another benefit is to assist the marketing manager to be able to relocate organizational resources to the right place and serve the various needs of every department.

The marketing mix 4P concept originally consisted of product, price, place, and promotion but it was still uncertain about the starting of this concept but it seems to be not enough information and detail to meet the needs of their customer, especially in the service sector. To solve this problem in the service marketing field. Booms and Bitner, (1981) expanded the original marketing mix 4P by adding 3 more elements for the service sector which are people, process, and physical evidence to increase to efficiency of this marketing concept. This new service marketing mix concept has changed from marketing mix 4Ps to marketing mix 7Ps. Since then, it began to receive widespread acceptance in the services marketing academic, literature, and also in real workplaces (Grădinaru et al, 2016; Kusdiana and Yulita, R. (2024).

Customer Satisfaction

Customer satisfaction is one of the most important priorities that owners and managers need to receive from their customers. It is the attitude that meets between company service and customer expectations (Rao and Sahu, 2013). Kotler, (2000) defined customer satisfaction as “a person’s feelings of pleasure or disappointment resulting from comparing a product’s perceived performance (or outcome) in relation to his or

her expectation”. To receive satisfaction from their customer company need to be concerned about several factors for example Hokanson (1995) suggested that customer satisfaction factors include friendly, courteous, knowledgeable, and helpful employees, accuracy, clarify and timeliness of billing, competitive pricing, service quality, good value, and quick service. When customers receive a good service, then they would be happy and enjoyable which could help increase the desire to come back to receive this service again in the future. Customer satisfaction in this research will focus on the quality of service in international hotels in Thailand for both tangible and intangible factors to meet or exceed the expectations of customers including the intention to return to the hotel again in the future (Rashid and Rasheed, 2024).

Brand Trust

Trust is a word or concept that is difficult to explain because it is an emotional state (Lee, 2018). Simpson, (2012) stated trust that refers to 3 mental states which are cognitive, conative, and affective. There are many scholars and researchers who were interested in the concept of trust and attempted to apply it in many disciplines such as psychology, sociology, economics, management, and the marketing field (Delgado and Luis, 2005). In marketing, trust is used for branding because when customers have a great feeling with some brands then they tend to retain and use or buy that brand again. Chaudhuri and Holbrook (2001) presented the definition of brand trust as “a consumer’s willingness to rely on the ability of the brand to perform its stated function” (Alhaddad, 2015). Brand trust in this research is the customer who stays at the hotels because they have a good attitude toward this brand, are satisfied to stay, and trust that it can offer a good quality of service during their stay until check out.

Customer Loyalty

Customer loyalty is one of the most important goals of marketers and companies (Watson et al, 2015). Even though this topic has been discussed and debated among scholars and authors for a long time it is still in the spotlight of many journals in the marketing field (Brown 1952; Jacoby and Chestnut, 1978; Chaudhuri and Holbrook, 2001). Many times the word customer loyalty was confusingly applied to brand loyalty, even though both of them are different. Ishak and Abd Ghani, (2013) studied the difference between brand loyalty and customer loyalty and suggested that brand loyalty focuses mostly on the positive perception by consumers towards the brand. On the other hand, customer Loyalty focuses on the spending power of customers, which was induced by several loyalty programs.

Loyal customers are the group of customers who always buy and use the products and services, and then they will become highly demanding and high-expectation customers because they have perceived the products and services before

and are satisfied (Makasi and Saruchera, 2014). Therefore, these customers will come back again and would like to receive the same quality of products and services or even more. It is the responsibility of the company to produce the products and services to serve customers. Customer loyalty in this research will emphasize the intention of customers who would like to use the products and services because of their expectations and good experience with the quality of the brand and would like to pay money to get or use it again.

Conceptual Framework

According to the research background and research objective of every factor namely marketing mix 7Ps, customer satisfaction, brand trust, and customer loyalty. The hypothesis and conceptual framework were formed accordingly

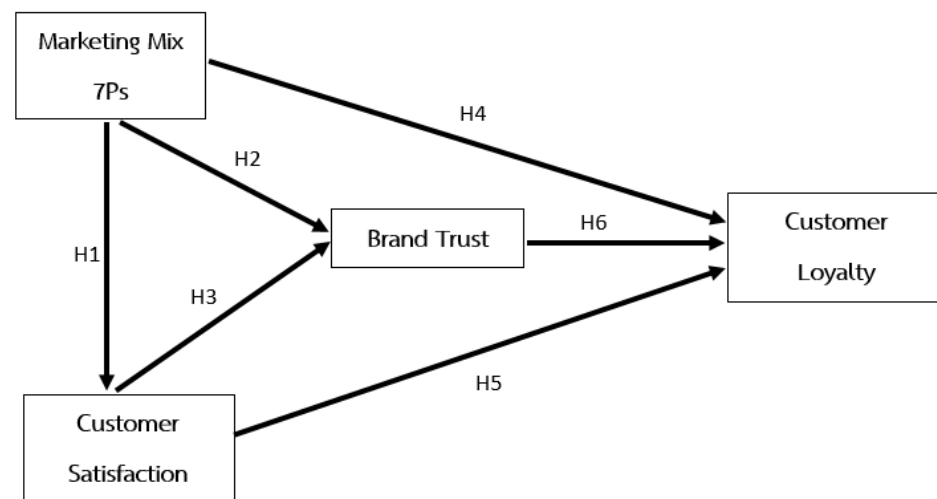

Figure 1: Conceptual Framework of this research

Relationship between marketing mix 7Ps and customer satisfaction: Marketing mix 7Ps strongly focus on the high quality of service rather than normal products. As service is an intangible product, It deals directly with the feelings and emotions of each customer. Sudari et al, (2019) studied SME products in Malaysia and found the quality of the marketing mix could be able to increase customer satisfaction (Bawa et al., 2013; Kadhim et al., 2016; Mustawadjuhaefa et al., 2017). Following these previous studies, the hypothesis of this research is developed as:

- H1: There is a positive relationship between marketing mix 7Ps and customer satisfaction
 Relationship between marketing mix 7Ps and brand trust: According to Kotler (2011) which once stated that marketing mix is a systematically developed strategy through tactical marketing in order to produce the desired response from their customer

(Simanjuntak et al, 2020). Brand trust is a psychological variable of the customers that mirrors a set of accumulated presumptions via some factors such as reliability, intention, and integrity (Keller, 2001). Madhunimasha and Pathmini, (2021) studied the green marketing mix policy in a hotel in Sri Lanka and found the positive effect of marketing mix with brand trust. While, Loo and Leung, (2018) studied the service of hotel staff in Taiwan and found that the failure of service could lower or destroy the brand trust of their customers to the hotel. Therefore, this research will study the relationship between marketing mix and brand trust through the following hypothesis;

- H2: There is a positive relationship between marketing mix 7Ps and brand trust
Relationship between customer satisfaction and brand trust: Customer satisfaction is a psychological state of customer emotion with the expectation before making a decision to purchase products and services (Rather et al, 2019). Brand trust is one of the very important items that help customers loyal to the brand (Ahmed et al, 2014). It is a promise of the company via branding to fulfill the expectations of its customers. Maghzi et al, (2011) studied the brand trust of hotel services in Dubai by investigating 100 local and international customers who stayed at the hotel and found that customer satisfaction has a very positive influence on brand trust. To this end, the third hypothesis in this research was developed.

- H3: There is a positive relationship between customer satisfaction and brand trust
Relationship between marketing mix 7Ps and customer loyalty: Marketing mix is one of the significant forms of marketing strategy that combines many marketing activities to create the most satisfying result (Luckyardi et al, 2022). The study of Othman et al, (2021) on pilgrimage-driven travel services marketing mix 7Ps toward Umrah travel agents in Malaysia found that marketing mix 7Ps has a significant positive impact on customer loyalty especially when it passes through customer satisfaction in both direct and indirect ways. Following these literature reviews the hypothesis is proposed

- H4: There is a positive relationship between marketing mix 7Ps and customer loyalty
Relationship between customer satisfaction and customer loyalty: Customer satisfaction is a topic that has been discussed by several authors and researchers for more than 2 decades as one of the very significant factors, which help the company to increase their level of advantage in the intensive competitive market (Leninkumar, 2017). On the other hand, customer loyalty refers to the customer that has the highest acceptance level of the brand, which could be normally observed by their buying behavior. Othman et al, (2020) found a positive effect of customer satisfaction on customer loyalty from their study of Islamic religious tourism toward Umrah travel agents in Malaysia. As an outcome of the above discussion, the following hypothesis is presented;

- H5: There is a positive relationship between customer satisfaction and customer loyalty Relationship between brand trust and customer loyalty: Kotler, (2011) mentioned that branding is a symbol of the products or services that differentiate one company from other competitors. Ekelund and et al, (2001) presented that trust is divided into 2 groups institutional trust and self-belief trust. Brand trust in some products or services is a part of personal trust. Brand trust is a feeling of safety and security that customers have when they think about their favorite brand. This brand trust is based on reliability and responsibility for the interest and welfare of their customer (Upamannyu et al, 2014). Dayanti et al, (2019) studied the brand trust of skincare products at Ara shop Sidoarjo in Indonesia and found that brand trust has a strongly positive effect on customer loyalty. According to these literature reviews the sixth hypothesis in this research was developed:

- H6: There is a positive relationship between brand trust and customer loyalty Mediating effect There are several studies and research that attempted to investigate the mediating effect of brand trust, which helps the company to meet the needs of their customers and eventually leads to customer loyalty to the organization. Shirin and Puth, (2011) have done their research about customer loyalty in the South African automotive market. Results show that brand trust is a very important factor that affects the positive of customer loyalty as both a direct impact and mediating between customer satisfaction and customer loyalty. Following these previous studies, the seventh and eighth hypotheses of this research are developed:

- H7: Brand trust mediates the relationship between marketing mix 7Ps and customer loyalty

- H8: Brand trust mediates the relationship between customer satisfaction and customer loyalty

Research Methodology

Population and sample size

This research studied the impact of marketing mix elements (7Ps) through customer satisfaction and trust in order to increase the level of customer loyalty at the hotel in Thailand. The population of this study is both domestic and international hotel guests at the international hotels in 4 famous tourist attraction cities of Thailand namely Bangkok, Chiang Mai, Pattaya, and Huahin. These customers must be former clients or returning customers who have stayed at this hotel at least 1 time. Questionnaires were sent to 3 to 5-star hotels in each city. The hotel manager, receptionist, guest relationship, and researcher teams will distribute this questionnaire to the customers who volunteer to give their answers. The total number of 20 hotels in this research were collecting the data. The hotel manager or front office manager was contacted before the distribution

process started to explain the reason for this research and also asked for permission. The questionnaires were distributed only to the guests who were already checked –in and staying at the hotel, using the services of the hotel such as hotel guest rooms, and restaurants, and also guests who have been to this hotel before and come back again. The data collection was using convenience sampling methods. Most importantly before distributing the questionnaire, the researcher and teams will be asked for permission from customers first if they would like to volunteer their valuable time for this data collection process. In total 800 questionnaires were administered and 435 were returned.

5.2 Data Collection and Population

This research used quantitative methods to test the hypotheses by developing a questionnaire to measure the brand trust of hotel customers. A minimum sample size estimation method in SEM is the “10-times rule” method (Hair et al., 2011). The sample size in this research was 435 customers who are staying at the hotel in 4 famous tourist cities namely Bangkok, Chiang Mai, Pattaya, and Hua Hin. The quantitative method was used by filling out the questionnaire to collect the data. The purposive sampling techniques were used and questionnaires were sent to the hotel directly by asking the permission from the hotel manager. Another way of collecting the data is by asking the tour guide and travel agent to help pass the questionnaire to their customer who stays at the hotel in these 4 cities. The chosen hotel was a 3-star to 5-star hotel following the criteria of the Thai Hotels Association.

Descriptive Statistics Result

The 435 responders were made up of 225 women (51.7%) and 210 males (48.3%). Furthermore, at 150 (34.5%), the bulk of the mean age was between 31 and 40 years old. This investigation revealed 111 people between the ages of 41 and 50 (25.5%), 93 people above the age of 50 (21.4%), 81 people between the ages of 21 and 30, and no people under the age of 20. The degrees of study are undergraduate (260: 59.8%), master's (163: 37.5%), and doctorate (12: 2.8%). Salary or average monthly income ranges between 20,000-30,000 Baht (35: 8.05%), 30,000-40,000 Baht (104: 23.91%), and 40,000-50,000 Baht (104: 23.91%).

Result

The findings of this research have been reported by showing the results in Table 1 Construct Reliability, Table 2: Absolute Model Fit Indices, Table 3: Hypothesized Relationship Results, Table 4: Mediating Effect Results, and Table 5: Total effect, direct effect and indirect effect from The SEM in term of how service marketing mix 7Ps impact, customer satisfaction impact on customer loyalty by the mediating effect of brand trust of the hotel customer in Thailand.

Construct Reliability

Construct reliability testing is the type of reliability that is applied to assess the consistency of results across items on the same test (Suryani and Tentama, 2020). Reliability could indicate how much confidence is in the research tools. This confidence is when the research tool is actually used. Then the results obtained are reliable which can be proved with the Cronbach Alpha value. Hair et al, (2019) suggested that the construct reliability could measure from the expected composite reliability value and Cronbach's alpha and the value should be higher than 0.70. The construct reliability of service marketing mix 7Ps has shown in Table 1 ($\alpha=.719$), customer satisfaction ($\alpha=.756$), brand trust ($\alpha=.854$), and customer loyalty ($\alpha=.708$). While in Table 2, the Absolute Model Fit Indices

Table 1 Construct Reliability (n=435)

Construct and Items	Cronbach's Alpha
7P	.719
CS	.756
BT	.854
CL	.708

Structural equation model (sem report)

The overall fit in this research used structural equation modeling or SEM to test the structural model, which examined the outcome of the hypothesis testing. According to Hair et al. (2010), the criteria of model fit should have $\chi^2/df \leq 3.00$, GFI ≥ 0.90 , CFI ≥ 0.90 , NFI ≥ 0.90 , AGFI ≥ 0.90 , RMSEA ≤ 0.07 , and RMR ≤ 0.08 . This is a criterion of good model fit value that can be statistically accepted (Hair et al, 2017), Following the results in Table 2 the model fit indices were explained following the initial model showed moderate fit ($\chi^2=0.00$, $\chi^2/df=0.00$, $p=.000$, GFI=1.00, CFI=1.00, NFI=1.00, AGFI=1.00, RMSEA=0.00, RMR=0.00). The results shown in Table 2 and Figure 2 present the structural equation modeling model results.

Table 2: Absolute Model Fit Indices

Absolute Model Fit Indices								
Model	χ^2	χ^2/df	GFI	CFI	NFI	AGFI	RMSEA	RMR
Criteria	-	≤ 3.00	≥ 0.90	≥ 0.90	≥ 0.90	≥ 0.90	≤ 0.07	≤ 0.08
Initial model	0.00	0.00	1.00	1.00	1.00	1.00	0.00	0.00

Note: χ^2 = chi-square, χ^2/df = relative chi-square, GFI = goodness of fit index, CFI = comparative fit index, NFI = normed fit index, AGFI = adjusted goodness of fit statistic, RMSEA = root mean square error of approximation, RMR = root mean square residual

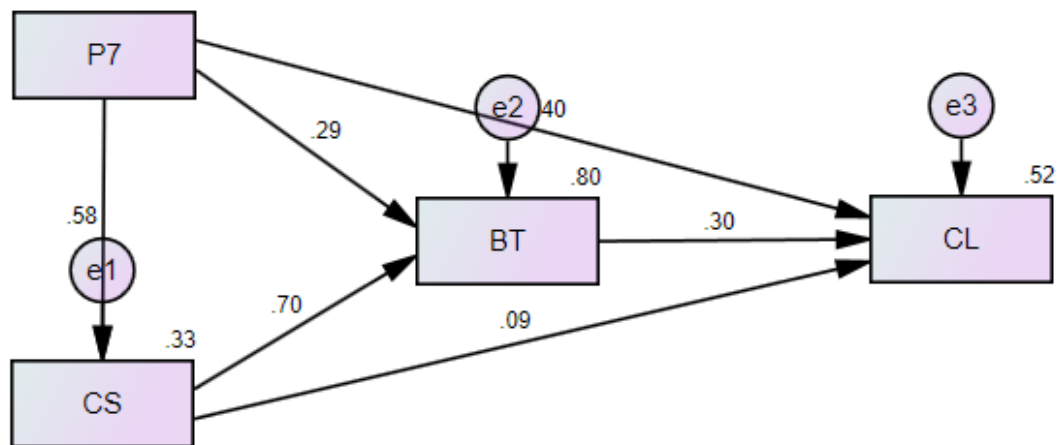

Figure 2 Structural Equation Model Result

Hypothesis results

In total, the 6 hypothesis results are presented in Table 3. The first hypothesis: There is a positive relationship between marketing mix 7Ps and customer satisfaction. This hypothesis was supported which indicated that all 7P marketing mix are important to customer satisfaction. The second hypothesis is that there is a positive relationship between the marketing mix 7Ps and brand trust. This hypothesis was also supported. The third hypothesis stated that there is a positive relationship between customer satisfaction and brand trust. This hypothesis was also theoretically supported. Similar to the fourth hypothesis, which hypothesized that there is a positive relationship between the marketing mix 7Ps and customer loyalty. This fourth hypothesis was also supported. The fifth hypothesis was the only hypothesis that was not theoretically supported. It was proposed that there is a positive relationship between customer satisfaction and customer loyalty. The sixth hypothesis proposes that there is a positive relationship between brand trust and customer loyalty. This hypothesis was also supported.

Table 3: Hypothesized Relationship Results

Hypothesized relationship	Results	P-value
H1: There is a positive relationship between marketing mix 7Ps and customer satisfaction	supported	.05
H2: There is a positive relationship between marketing mix 7Ps and brand trust	supported	.001
H3: There is a positive relationship between customer satisfaction and brand trust	supported	.001
H4: There is a positive relationship between marketing mix 7Ps and customer loyalty	supported	.001
H5: There is a positive relationship between customer satisfaction and customer loyalty	not supported	.181
H6: There is a positive relationship between brand trust and customer loyalty	supported	.001

The mediating effects of brand trust, between service marketing mix (7ps), customer satisfaction, and customer loyalty

Table 4 and Table 5 illustrate the results of the mediating variables of the seventh and eighth hypotheses, which proposed that the service marketing mix (7Ps) has a positive effect on customer loyalty through brand trust. The eighth hypothesis proposed that customer satisfaction has a positive effect on customer loyalty through brand trust. The results of these two hypotheses were theoretically supported. The seventh hypothesis was a partial mediation while it was a full mediation effect in the eighth hypothesis.

Table 4: Mediating Effect Results

Mediating effect	IV-M-DV		Mediation type
	direct	indirect	
7P → BT → CL	.403 (p=.000)	.260 (p=.001)	Partial mediation
CS → BT → CL	.092 (p=.181)	.210 (p=.000)	Full mediation

Table 5: Total effect, Direct effect and Indirect effect

Path	Path coefficient	SE	t-value	P-value
Total effect				
7P → CL	.699	.033	9.431	.000
CS → CL	.382	.024	5.035	.000
Direct effect				
7P → BT	.286	.025	10.567	.000
7P → CS	.576	.039	14.145	.000

Path	Path coefficient	SE	t-value	P-value
7P → CL	.403	.050	8.461	.000
CS → BT	.700	.026	25.087	.000
CS → CL	.092	.075	1.3337	.181
BT → CL	.300	.089	3.870	.000
Indirect effect				
7P → CL	.260	.032	6.443	.000
CS → CL	.210	.046	4.002	.000

Discussion

Brand trust is another significant variable that could be able to expand the level of customer loyalty. Furthermore, brand trust is taking the role of mediator between customer loyalty and customer satisfaction and the marketing mix 7Ps. This outcome is very beneficial to indicate and remind the owner and executive that every hotel needs to be aware of the branding because this is one of the very important factors in bringing customers to the hotel and revisiting the hotel (Ji et al, 2024)

Body of Knowledge

Acceding to the results from SEM analysis all hypotheses could be concluded that the integration of the 7Ps in marketing could create high-quality products and services which could be able to satisfy the customers to stay at the hotel and also use other facilities in the hotel. Moreover, the high quality of products and services from the marketing mix 4Ps could assist the hotel in increasing customer loyalty. The happy customers tend to return to stay at the hotel again and if they are very satisfied, then in the future these customers will be ready to become loyal customers and they tend to inform their family, friends, and anyone that they know to come and stay at the hotel. However, the second hypothesis repeated that it does not only increase customer satisfaction but the high quality of marketing mix 7Ps could be able to increase the level of customer loyalty. The third hypothesis explains that the high value of customer satisfaction could increase the level of brand trust and help the customers decide to stay at the hotel because they have confidence in the hotel brand, which could be able to provide good service and customers would be delightful to stay or return to the hotel again in the future.

Conclusion

One of the significant points of this study is the fifth hypothesis: There is a positive relationship between customer satisfaction and customer loyalty when the result showed that it was not supported. This score indicated that only the satisfaction of the

customer is not enough to transform the satisfied customer to be a loyal customer. On the other hand, if the customer satisfaction factor is mediated by brand trust, then it could be able to stimulate the satisfied customer to become a customer loyalty as in the eighth hypothesis (Brand trust mediates the relationship between customer satisfaction and customer loyalty). Khairawati, (2020) studied the customer loyalty program has found the same result when customer satisfaction is not significant in influencing customer loyalty.

Suggestion

According to the result from this research, researcher suggested the business owner and entrepreneur especially in the hospitality industry to put their effort to create the loyalty customers. However, the way to create high quality of loyalty customers. Business owners need to focus on the quality of their products and services by following the principle of 7P marketing mix, to build the satisfaction of the customer which will lead to the higher level of trust that customers will give to the brand because they are a precious group of people who will help their business to become great successful in the future.

References

- Ahmed, Z., Rizwan, M., Ahmad, M., & Haq, M. (2014). Effect of brand trust and customer satisfaction on brand loyalty in Bahawalpur. *Journal of sociological research*, 5(1), 306-326.
- Bawa, P., Gupta, B. L., & Sharma, B. (2013). Retail Service Quality's Impact on Value Delivery & Customer Satisfaction in a Retail Store Environment. *Journal of Marketing & Communication*, 8(4).
- Booms, B.H. and Bitner, M.J., (1981). Marketing strategies and organization structures for service. Chicago: American Marketing Association.
- firms. In J. H. Donnelly and W. R. George (eds.), (1981). *Marketing of Services*. Chicago: American Marketing Association.
- Brown, G. H. (1952). Brand loyalty-fact or fiction?. *Advertising Age*, 23(June), 52–55.
- Chancharat, S., & Meeprom, S. (2022). The effect of the COVID-19 outbreak on hospitality and tourism stock returns in Thailand. *Anatolia*, 33(4), 564-575.
- Chaudhuri and Holbrook. (2001). stated that superior brand performance and trust in the brand of customer by having a feelings or affect elicited by the brand could determine the customer loyalty. *Journal of Marketing*, 65, 81-93.

- Dayanti, A.D., Sudapet, I.N., & Subagyo, H.D.. (2019). The Effect of Brand Image and Brand Trust on Customer Satisfaction and Customer Loyalty of Ara Shop Sidoarjo. In *Journal of World Conference (JWC)*, 1(2), 257-262.
- Ekelund, Christer and Deo D. Sharma. (2001). *The Impact of Trust on Relationship Commitment: A Study of Standardized Products in a Mature Industrial Market*. Retrieved December 10, 2022. from <https://researchportal.hkr.se/en/publications/the-impact-from-trust-on-relationship-commitment-a-study-of-stand-2>.
- Grădinaru, C., Toma, S. G., & Marinescu, P. (2016). Marketing mix in services. *Ovidius University Annals*.
- Gronroos, Christian (2000), *Service Management and Marketing: A customer relationship management approach*, second edition. Chichester, UK: John Wiley & Sons Ltd.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. and Anderson, R.E. (2010) *Multivariate Data Analysis*, (7th ed.). New Jersey: Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Hair Jr, J. F., Matthews, L. M., Matthews, R. L., & Sarstedt, M. (2017). PLS-SEM or CB-SEM: updated guidelines on which method to use. *International Journal of Multivariate Data Analysis*, 1(2), 107-123.
- Hair, J.F., Ringle, C.M. and Sarstedt, M. (2011). PLS-SEM: indeed a silver bullet. *The Journal of Marketing Theory and Practice*, 19(2), 139–152.
- Hair, J. F., Risher, J. J., Sarstedt, M., & Ringle, C. M. (2019). When to use and how to report the results of PLS-SEM. *European business review*, 31(1), 2-24.
- Hokanson, S., January (1995). *The Deeper You Analyse, The More You Satisfy Customers*. Marketing News.
- Ishak, F., & Abd Ghani, N. H. (2013). *A review of the literature on brand loyalty and customer loyalty*. In: Conference on Business Management Research 2013, December 11, 2013, EDC, Universiti Utara Malaysia, Sintok.
- Jacoby, J., & Chestnut, R. W. (1978). *Brand loyalty*. New York: Wiley.
- Jain, M. K. (2013). An analysis of marketing mix: 7Ps or more. *Asian Journal of Multidisciplinary Studies*, 1(4), 23-28.
- Ji, C., Prentice, C., Sthapit, E., & Lei, I. (2024). Build trust, they will come: the case of casino high rollers!. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*.
- Kadhim, F. A., Abdullah, T. F., & Abdullah, M. F. (2016). Effects of marketing mix on customer satisfaction: empirical study on tourism industry in Malaysia. *International Journal of Applied Research*, 2(2), 357-360.
- Khairawati, S. (2020). Effect of customer loyalty program on customer satisfaction and its impact on customer loyalty. *International Journal of Research in Business and Social Science* (2147-4478), 9(1), 15-23.

- Kara, D., Uysal, M., & Magnini, V. P. (2012). Gender differences on job satisfaction of the five-star hotel employees: The case of the Turkish hotel industry. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*.
- Keller, K. L. (2001). Building Customer Based Brand Equity: A Blue Print for Creating Strong Brands. Cambridge: Marketing Science Institute.
- Kotler, P., (2000). *Marketing Management*. (10th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Kotler, P., & Keller, K. (2011). *Marketing management*. (14th edition). New Jersey: Prentice-Hall.
- Kuruuzum, A., & Koksall, C. D. (2010). The impact of service quality on behavioral intention in hospitality industry. *International journal of business and management studies*, 2(1), 9-15.
- Kusdiana, Y., & Yulita, R. (2024). The Role of marketing mix (7P) Strategy Towards Customer Satisfaction. *INVEST: Jurnal Inovasi Bisnis dan Akuntansi*, 5(1), 9-16.
- Lee, M. K. (2018). Understanding perception of algorithmic decisions: Fairness, trust, and Emotion in response to algorithmic management. *Big Data & Society*, 5(1).
- Leninkumar, V. (2017). The relationship between customer satisfaction and customer trust on customer loyalty. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 7(4), 450-465.
- Liu, A. (2022). Impact of tourism on regional economic growth: A global value chain perspective. *Asian Development Bank Economics Working Paper Series*, (646).
- Loo, P. T., & Leung, R. (2018). A service failure framework of hotels in Taiwan: Adaptation of 7Ps marketing mix elements. *Journal of vacation marketing*, 24(1), 79-100.
- Luckyardi, S., Hurriyati, R., Disman, D., & Dirgantari, P. D. (2022). The Influence of Applying Green Marketing Mix by Chemical Industries; VOSviewer Analysis. *Moroccan Journal of Chemistry*, 10(1), 10-1.
- Madhunimasha, M. M. S. C., & Pathmini, M. G. S. (2021). The Impact of Green Marketing Mix Strategies on Customer-Based Brand Equity in Green Hotels: Matale District in Sri Lanka. In *Proceedings of International Conference on Business Management* (Vol. 18).
- Maghzi, A., Abbaspour, B., Eskandarian, M., & Hamid, A. B. A. (2011). Brand trust in hotel industry: Influence of service quality and customer satisfaction. In *2nd International Conference on Business, Economics and Tourism Management*, 24, 42-46).
- Makasi, A., & Saruchera, F. (2014). The impact of operational customer relationship management on customer loyalty. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(23), 291.

- Martínez-Ros, E., & Orfila-Sintes, F. (2009). Innovation activity in the hotel industry. *Technovation*, 29(9), 632-641.
- Mmutle, T., & Shonhe, L. (2017). Customers' perception of service quality and its impact on reputation in the hospitality industry. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 6(3), 1-25.
- Mustawadjuhaefa, Basrimodding, Muh.Jobhaarbima, & Ilhamlabbase (2017). Marketing mix and service quality effect on customer satisfaction and loyalty of Toyota cars. *Journal of Research in Business and Management*, 5(2), 13-23.
- Oke, S. A., C. E. Ofiabulu, A. A. Banjo, O. G. Akanbi, and F. A. Oyawale. 2008. The combined application of quality function deployment and Pareto analysis for hotel services improvement. *International Journal of Productivity and Quality Management* 3(2), 241-262.
- Othman, B. A., Harun, A., De Almeida, N. M., & Sadq, Z. M. (2020). The effects on customer satisfaction and customer loyalty by integrating marketing communication and after sale service into the traditional marketing mix model of Umrah travel services in Malaysia. *Journal of islamic marketing*.
- Othman, B. A., Harun, A., De Almeida, N. M., & Sadq, Z. M. (2021). The effects on customer satisfaction and customer loyalty by integrating marketing communication and after sale service into the traditional marketing mix model of Umrah travel services in Malaysia. *Journal of islamic marketing*, 12(2), 363-388.
- Rao, P. S., & Sahu, P. C. (2013). Impact of service quality on customer satisfaction in hotel industry. *IOSR Journal of Humanities and Social Science*, 18(5), 39-44.
- Rashid, D. A., & Rasheed, D. R. (2024). Logistics service quality and product satisfaction in -commerce. *SAGE Open*, 14(1), 21582440231224250.
- Rather, R. A., Tehseen, S., Itoo, M. H., & Parrey, S. H. (2019). Customer brand identification, affective commitment, customer satisfaction, and brand trust as antecedents of customer behavioral intention of loyalty: An empirical study in the hospitality sector. *Journal of Global Scholars of Marketing Science*, 29(2), 196-217.
- Shirin, A., & Puth, G. (2011). Customer satisfaction, brand trust and variety seeking as determinants of brand loyalty. *African Journal of Business Management*, 5(30), 11899-11915.
- Simanjuntak, M., Sumarwan, U., & Situmorang, A. D. (2020). The effect of marketing mix and brand image on customer loyalty of remixed mortar. *Independent Journal of Management & Production*, 11(2), 450-472.
- Simpson, T. W. (2012). What is trust?. *Pacific Philosophical Quarterly*, 93(4), 550-569.

- Suryani, A., & Tentama, F. (2020). An assessment of construct validity and reliability on organizational commitment. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 8(1), 394-399.
- UN WTO. (2020). International Tourism Highlights 2020. United Nations World Tourism Organization. Retrieved December 10, 2022. from <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456>.
- Upamannyu, D. N. K., Gulati, C., & Mathur, D. G. (2014). Effect of brand trust, brand image on customer brand loyalty in FMCG Sector at Gwalior Region. *Schollars World*, 2(2).
- World Tourism Organisation. (2021). UNWTO world tourism barometer and statistical annex. World Tourism Organization. Retrieved December 10, 2022. from <https://www.eunwto.org/doi/epdf/10.18111/1/wtobarometereng.2021.19.1.1>.
- Zumitzavan, V. I. S. S. A. N. U., & Udchachone, S. A. R. I. N. T. H. R. E. E. (2014). The impact of different styles of leadership and levels of organisational innovation on organisational performance: A case of hospitality industry in Thailand. *WSEAS Transactions on Business and Economics*, 11(1), 272-282.

นวัตกรรมการบริหารและเทคโนโลยีในการพัฒนาสมุททานุภาพของไทย INNOVATION IN MANAGEMENT AND TECHNOLOGY FOR DEVELOPING SEA POWER IN THAILAND

นภัทร์ แก้วนาค

Naputr Gewnak

วิทยาลัยการทัพอากาศ กองทัพอากาศ

Air War College, Royal Thai Air Force

พระครูใบฎีกาอภิชาติ (พรสุทธิชัยพงศ์), พระครูใบฎีกาธีรยุทธ ภูโคกหวาย, และพระสุวรรณ (ข้าโพธิ์ทัย)

Phrakhrubaidika Aphichat (Pronsuttichaipong), Phrakhrubaidika Theerayut Phookhokwai, Phra suwan Khamphothai

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

นรพัชร เสาธงทอง*

Norapat Soathongtong

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding Author E-mail: norapat8357@gmail.com

Received March 26, 2024; Revised April 11, 2024; Accepted April 25, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงนวัตกรรมการบริหารและเทคโนโลยีทางทหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสามารถในการดำเนินการของกองทัพ เพื่อศึกษาทิศทางการนำนวัตกรรมการบริหารและเทคโนโลยีในปัจจุบัน มาเป็นแนวทางในการพัฒนาสมุททานุภาพของประเทศไทย โดยมีบทสรุปดังนี้ 1) ปัจจัยด้านนวัตกรรมการบริหารและเทคโนโลยีทางทหาร ควรใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารทางทหารที่รวดเร็ว เครือข่ายคอมพิวเตอร์สมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูง และการใช้เทคโนโลยีอัตโนมัติและโรบोटิกส์ เพื่อช่วยในการลดความเสี่ยงในการทำงานที่อันตราย 2) ปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์ สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้แก้ไขปัญหาให้สอดคล้องต่อการพัฒนาสมุททานุภาพ อีกทั้งต้องพัฒนาด้านวิศวกรรมศาสตร์ วัสดุศาสตร์ เพื่อรองรับกับการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเพิ่มความแม่นยำทางภูมิรัฐศาสตร์ 3) ปัจจัยด้านทิศทางเชิงนโยบาย ความมั่นคง สามารถใช้เทคโนโลยีช่วยสร้างกลไกทางการบริหารและสร้างระบบการจัดการที่เข้มแข็งใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาช่วยในการส่งเสริมการทำงานภาครัฐเพื่อสร้างระบบการเมืองให้มีความเข้มแข็ง รวมไปถึงการใช้นวัตกรรมที่ทันสมัยมาช่วยพัฒนาคุณลักษณะของกำลังพล 4) ปัจจัยด้านนาวิกานุภาพและพาณิชย์นาวี ต้องเร่งสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากภายในประเทศ เช่น การมีห้องทดสอบเรืออย่างเป็นระบบ เพื่อศึกษาแรงกระทำต่อตัวเรือและความต้านทานของของไหล ความรู้ที่

ได้จากการทดสอบจะช่วยพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดนวัตกรรมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับสมุททานุภาพของประเทศไทยในอนาคต

คำสำคัญ: นวัตกรรมการบริหาร, สมุททานุภาพ, ภูมิรัฐศาสตร์, นาวิกานุภาพ, พาณิชยนาวี

Abstract

This article aims to study administrative innovation and military technology. That affects the effectiveness and operational capacity of the army. To study the current direction of management and technology innovation. To guide the development of Thailand's sovereignty. There are the following findings 1) Military innovation and technology 2) Geopolitical factors Geographical problems can use the technology of digging canals to connect the sea or ship-lifting bridges (land bridges) to solve geographic problems that are not consistent with the development of the Thai state's ocean power. But still need to develop Engineering and materials science to support the use of modern technology in correcting existing geopolitical shortcomings 3) Factors in Security policy direction. Technology should be used to help build political mechanisms and create a strong political system. It consists of using artificial intelligence technology to help monitor government work in order to build a strong political system. Including the use of modern innovations to help develop the characteristics of the population 4) Factors in naval power and maritime commerce. Must accelerate the creation of technology and innovation from within the country. There is a systematic ship testing tank. To study the forces acting on the ship's hull and the resistance of the fluid. The knowledge gained from the tests will greatly help the development of related science and technology. It is an important variable that causes the development of technology related to Thailand's ocean power in the future.

Keywords: Innovation in Management, Sea Power, Geopolitical, Naval Power, Maritime Commerce

บทนำ

ในหน้าประวัติศาสตร์การเมืองที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่ของรัฐนับแต่ยุคโบราณมักจะเกี่ยวข้องกับการสะสมทรัพยากร โดยเฉพาะการครอบครองดินแดนและมีกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนที่เป็นแหล่งที่ราบลุ่มอันอุดมสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและผลิตแหล่งอาหารให้แก่ประชากรและ

หล่อเลี้ยงกองทัพ ในความเป็นจริงแล้วโลกของเราในส่วนที่เป็นดินแดนภาคพื้นทวีปที่ครั้งหนึ่งมนุษย์คิดว่ามีความกว้างใหญ่นั้น กลับถูกปิดล้อมไปด้วยท้องทะเลและมหาสมุทรอันกว้างใหญ่ไพศาล ดังนั้นจึงมีทรัพยากรในทะเลอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้ถูกค้นพบ ไม่ว่าจะเป็นแร่ธาตุใต้ทะเล แหล่งพลังงาน เชื้อเพลิงจากฟอสซิล หรือแม้กระทั่งแหล่งอาหารในทะเล แต่ในยุคแรกของประวัติศาสตร์มนุษยชาตินั้น มักจะเป็นเรื่องราวของประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้เพื่อแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่บนภาคพื้นทวีปเท่านั้น การก่อตัวของรัฐเองก็เช่นกัน ในยุคสมัยแรกมักก่อตัวอยู่บนภาคพื้นทวีป เน้นการใช้ประโยชน์จากความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำเกษตร รัฐในยุคแรกนี้เชื่อว่าความมั่งคั่งของรัฐนั้น เกิดจากการสะสมเสบียงอาหารในรูปแบบของผลิตผลทางเกษตรกรรม ซึ่งเราเรียกรัฐในลักษณะนี้ว่า “รัฐเกษตรกรรม” ในขณะที่ยุคสมัยถัดมานั้นแนวความคิดดังกล่าวก็เริ่มถูกสั่นคลอนจากรัฐกลุ่มใหม่ ที่มองว่าความมั่งคั่งแห่งรัฐนั้นสามารถแสวงหาได้จากการค้าขาย ดังนั้นจึงเริ่มมีการบุกเบิกเส้นทางการค้า ซึ่งก็คือเส้นทางแพรไหมทางบกและเส้นทางการค้าสำเภา และผลจากการติดต่อค้าขายนั้นทำให้เกิดรัฐกลุ่มใหม่ที่ถูกระบุในภายหลังว่า “รัฐพาณิชย์นิยม” ขึ้น ทำให้เกิดการถ่ายทอดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีผ่านทางกลุ่มพ่อค้า นักเดินเรือ และมีการจัดตั้งกองเรือสินค้า เพื่อทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและวัตถุดิบ หรือทำการสำรวจเพื่อบุกเบิกดินแดนแห่งใหม่ ในยุคดังกล่าวจึงจัดเป็นยุคแห่งการผจญภัยของนักเสี่ยงโชค จนเกิดอุปนิสัยประจำชาติที่รักการสำรวจขึ้นมา

ผลจากการบุกเบิกเส้นทางการค้า มนุษย์จึงเริ่มมีการทำแผนที่เพื่อใช้ในการแสวงหาความมั่งคั่งให้แก่รัฐของตน ความสำคัญของดินแดนภาคพื้นทวีปกำลังถูกท้าทายโดยท้องทะเลและมหาสมุทรอันกว้างใหญ่ จนกระทั่ง แมคคินเดอร์ (Mackinder) เป็นผู้นำเสนอว่าอาณาบริเวณที่เป็นพื้นดินนั้นมีดินแดนสำคัญที่เรียกว่า “ดินแดนหัวใจ (Heartland)” ซึ่งเป็นดินแดนที่มีความเหมาะสมทั้งในด้านของการตั้งรับและด้านการแสดงแสนยานุภาพเพื่อขยายอาณาเขต ผู้ใดที่สามารถครอบครองดินแดนหัวใจนี้ได้ก็จะได้ครอบครองเกาะโลก แต่ผลงานของเขาก็ลดความสำคัญลงเมื่อในยุคต่อมานั้นมีนักทฤษฎีชื่อว่าสปิกแมน (Spykman) ได้เสนอเกี่ยวกับความสำคัญของดินแดนชายขอบของทวีป (Rimland) (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2550) โดยดินแดนชายขอบทวีปนั้นเป็นดินแดนที่อยู่บนเส้นทางการค้าทางทะเลและมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นเมืองท่าสำคัญในอนาคต ดังนั้นผู้ที่สามารถครอบครองเกาะโลกได้นั้น จึงมิใช่ผู้ครอบครองดินแดนหัวใจ หากแต่ต้องครอบครองดินแดนชายขอบให้ได้ แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับในเวลาต่อมาและกลายเป็นแนวคิดที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายของมหาอำนาจในซีกโลกตะวันตก

ในยุคสมัยต่อมาเกิดนักทฤษฎีด้านแสนยานุภาพทางทะเลคนสำคัญนั่นคือ “อัลเฟรด เทเยอร์มาฮาน” เขาคือผู้เสนอว่าผู้ใดครอบครองทะเลและมหาสมุทรได้ ผู้นั้นจะครอบครองโลก ซึ่งสามารถวิเคราะห์ว่า “สหรัฐอเมริกา มีพรหมลิขิต (Destiny) ที่จะป็นเจ้าทะเลได้ด้วยปัจจัยสมุทธานุภาพที่มีอยู่” (สามารถ จำปรัตน์, 2556) โดยคำว่าสมุทธานุภาพนั้นจะประกอบไปด้วยที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ สภาพภูมิประเทศ ขอบเขตของดินแดน จำนวนประชากร อุปนิสัยของคนในชาติ คุณลักษณะของรัฐบาล (สามารถ จำปรัตน์, 2556) ซึ่งในส่วนนี้ผู้เขียนมองว่าเป็นรูปแบบการจำแนกตามซีกโลกตะวันตก ดังนั้น

เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยจึงจำเป็นต้องทำการจำแนกหัวข้อใหม่ให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องบริบทสังคมไทย การพัฒนาสมรรถภาพจึงมีความหมายถึง การใช้ศักยภาพที่มีอยู่มาพัฒนาพลังอำนาจของชาติทางทะเล โดยมีปัจจัยทางภูมิศาสตร์ รัฐบาล คุณลักษณะของประชากร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาเป็นตัวสนับสนุน การใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการพัฒนาสมรรถภาพจะนำไปให้เกิดความมั่นคงทางทะเลและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศได้มากยิ่งขึ้น

เนื้อหา

1. นวัตกรรมการบริหารและเทคโนโลยีทางทหาร

ปัจจัยการบริหารและเทคโนโลยีทางทหารเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพและความสามารถในการดำเนินการของกองทัพ มีแนวทางของนวัตกรรมที่มีอยู่ในการบริหารและเทคโนโลยีทางทหาร สรุปได้ 6 ประเด็น สำคัญ ได้แก่

1.1 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) การนำเข้าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกองทัพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งรวมถึงการใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพสูง (High-Speed Networks) และการใช้งานระบบสื่อสารทางทหาร เช่น ระบบโทรศัพท์ยุทธวิธีทางทหาร (Tactical Military Communication Systems) และระบบโทรคมนาคมทางทหาร (Military Satellite Communication Systems) (พรพิมล ระตาภรณ์, 2020; Kiasari & Ahmadigatab, 2012)

1.2 เทคโนโลยีอัตโนมัติและโรบอดิกส์ (Automation and Robotics) การนำเข้าระบบอัตโนมัติและโรบอดิกส์ในกองทัพเพื่อช่วยในการลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ เช่น การใช้ระบบยานพาหนะอัตโนมัติ (Unmanned Vehicles) สำหรับการสำรวจและการตรวจสอบพื้นที่ และการใช้โรบอดิกส์ในการสนับสนุนการทำงานที่อันตรายหรือซับซ้อน (Chen, et al., 2023; Hameed, et al., 2020)

1.3 เทคโนโลยีสารสนเทศทางทหาร (Military Information Technology) การพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางทหารเพื่อช่วยในการดำเนินการทางทหาร ซึ่งรวมถึงระบบควบคุมและสนับสนุนการตัดสินใจ (Command and Control Systems), ระบบพิภักทางทหาร (Military GPS Systems), และระบบสนับสนุนการบิน (Airborne Mission Support Systems) (Intan, et al., 2023; Jawad, et al., 2023)

1.4 เทคโนโลยีที่เชื่อมต่อ (Connectivity Technologies) การนำเข้าเทคโนโลยีที่เชื่อมต่อในกองทัพเพื่อสนับสนุนการสื่อสารและการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เช่น ระบบเครือข่ายไร้สาย (Wireless Networks) และเทคโนโลยีเซ็นเซอร์ (Sensor Technologies) สำหรับการตรวจจับและติดตามศัตรู (Mutiarra, et al., 2019)

1.5 ความปลอดภัยและการควบคุม (Security and Control) การพัฒนาระบบความปลอดภัยและการควบคุมเพื่อปกป้องข้อมูลทางทหารและระบบสำคัญ รวมถึงการใช้เทคโนโลยี

การรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัย เช่น การใช้งานเทคโนโลยีการเข้ารหัส (Encryption Technologies) และระบบการตรวจจับการบุกรุก (Intrusion Detection Systems) (เดชดิolk อัครพงษ์ภาคภูมิ, 2020; Suwikarma & Nita, 2023)

1.6 การพัฒนาและการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) การนำเข้าและการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในกองทัพเพื่อช่วยในการตัดสินใจและการวางแผนทางทหาร ซึ่งรวมถึงการใช้งานระบบปฏิบัติการเชิงประสิทธิภาพสูง (High-Performance Computing Systems) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางทหารและการพยากรณ์ (Jiang, 2023; Khan & Fazal, 2019)

สรุป นวัตกรรมการบริหารและเทคโนโลยีทางทหาร คือการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ทั้ง 6 ด้าน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาปัจจัยองค์ประกอบของสมุททานุภาพในแต่ละด้าน เพื่อเพิ่มศักยภาพและดึงขีดความสามารถของปัจจัยพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบของสมุททานุภาพในแต่ละด้าน ออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น ด้านของภูมิรัฐศาสตร์ที่ใช้เทคโนโลยีอัตโนมัติและโรบอดิกส์มาช่วยในการแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากลักษณะทางภูมิประเทศ ด้านทิศทางการแข่งขันนโยบายความมั่นคงใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีความปลอดภัยและการควบคุม และเทคโนโลยีการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ มาช่วยในการพัฒนาระบบการเมืองและกลไกในการกำหนดนโยบาย ด้านนาวิกานุภาพและพาณิชย์นาวีใช้เทคโนโลยีอัตโนมัติและโรบอดิกส์ ในการพัฒนาระบบอัตโนมัติและโรบอดิกส์ เพื่อช่วยในการลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ โดยเฉพาะการใช้ระบบยานพาหนะอัตโนมัติควบคุมการขนส่งในพื้นที่ควบคุมเข้มงวด

2. ภูมิรัฐศาสตร์

ภูมิรัฐศาสตร์ คือ ลักษณะของภูมิประเทศที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐ ซึ่งมีความหมายตั้งแต่ขนาดและลักษณะของดินแดนที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาประเทศ เช่น การมีที่ราบลุ่มอันเป็นพื้นที่ทางการเกษตรที่สามารถผลิตอาหารมาหล่อเลี้ยงประชากรในชาติ การมีพื้นที่อันเหมาะสมกับจำนวนประชากร สามารถถอยร่นรับข้าศึกได้ในยามเกิดสงคราม การมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่กว้างขวางอันเหมาะสมต่อการค้าขายทางทะเล ตำแหน่งที่ตั้งของประเทศในจุดยุทธศาสตร์อันสำคัญ รวมไปถึงการเข้าถึงและการครอบครองแหล่งทรัพยากรธรรมชาติทั้งบนบกและในทะเล ไม่ว่าจะเป็นเหมืองแร่ แหล่งพลังงาน แหล่งอาหาร ภูมิรัฐศาสตร์ยังเกี่ยวข้องกับดินแดนชายขอบของทวีปหรือริมแลนด์ โดยในยุคปัจจุบันนี้บริเวณดังกล่าวเป็นเมืองท่าที่สำคัญ และตั้งอยู่บนเส้นทางการค้าและการเดินเรือในทะเลที่สำคัญ ส่งผลให้รัฐมหาอำนาจพยายามที่จะขยายอิทธิพลเข้ามาในอาณาบริเวณดังกล่าว (นรพัชร เสาธงทอง, 2559) ตำแหน่งที่ตั้งของประเทศไทยนั้นมีที่ตั้งอยู่ใกล้กับบริเวณที่เรียกว่า เส้นทางแพรไหมทางทะเล หรือเส้นทางการค้าสำเภาในสมัยโบราณ ดังนั้นจึงมีศักยภาพในการผลักดันประเทศให้กลายเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของ “ระบบการขนส่งทางน้ำของโลก” (Global Logistic Infrastructure) ได้ในอนาคต (นรพัชร เสาธงทอง, 2559) แต่การพัฒนาเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางน้ำของโลกนั้นประเทศไทยยังคงต้องพัฒนาระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องให้มี

ความทันสมัย ได้แก่ เทคโนโลยีด้านสมรรถนะของยานพาหนะทางทะเล การพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านวัสดุศาสตร์วิศวกรรมให้มีความคงทนต่อการกัดกร่อนของน้ำทะเล เป็นต้น หากพิจารณาจากทฤษฎีชายขอบทวีปของสปิกแมนด์จะพบว่าดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้นตั้งอยู่ในบริเวณที่เรียกว่าริมแลนด์ตรงตามทฤษฎี ดังนั้นสถานภาพของประเทศไทยนอกจากจะเป็นรัฐชายฝั่ง ที่มีศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ให้กลายเป็นท่าเรือน้ำลึกได้แล้ว ในมุมมองของกลุ่มประเทศในโลกตะวันตกรัฐไทยยังเป็นดินแดนชายขอบทวีป ที่มีสถานะในการเป็น “พื้นที่ปิดล้อม” เพื่อสกัดกั้นการเติบโตของประเทศจีนเพื่อไม่ให้ประเทศจีนมีทางออกสู่ทะเล ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ล้วนเป็นผลสืบทอดมาจากยุคสงครามเย็นในครั้งอดีต ดังนั้นกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงกลายเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในแง่ของยุทธศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศไปโดยปริยาย นโยบายของจีนจึงต้องดำเนินออกมาในลักษณะของการลงสู่พื้นที่ภาคใต้หรือก็คือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ได้ เพื่อสลายแนวปิดล้อมดังกล่าว บรรยาการทางการเมืองของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นจากการแทรกแซงของประเทมหาอำนาจ

2.1 ขนาดและรูปร่างของรัฐ

ในประเด็นที่เกี่ยวกับรูปร่างของรัฐไทย ยังคงได้เปรียบในด้านของการมีชายฝั่งทะเล 2 ด้าน คือ ฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยและฝั่งทะเลด้านอันดามัน มีระยะทางตามแนวชายฝั่งรวมกันประมาณ 3,148.23 กิโลเมตร ฝั่งทะเลอ่าวไทยมีความยาวชายฝั่งทั้งสิ้น 2,055.18 กิโลเมตร และทะเลอันดามัน รวมความยาวชายฝั่งรวม 1,093.14 กิโลเมตร (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2556) การค้าระหว่างประเทศของไทยถึงกว่าร้อยละ 90 ยังเป็นการค้าทางทะเล นั่นก็คือการลำเลียงขนส่งสินค้าส่วนใหญ่ทั้งการส่งออกและนำเข้ายังกระทำโดยทางเรือ เส้นทางลำเลียงขนส่งทางทะเลไทยจากท่าเรือใหญ่บริเวณก้นอ่าวไทยส่วนใหญ่จะทอดผ่านอาณาเขตทางทะเลในอ่าวไทยและทะเลจีนใต้ กับอีกส่วนผ่านช่องแคบมะละกาและจากท่าเรือด้านทะเลอันดามันไปสู่หรือมาจากประเทศคู่ค้าของไทย (คณะทำงานพิจารณาและจัดทำ อห.ด้านการศึกษาระดับสูง, 2544) โดยในฝั่งอันดามันที่มีลักษณะเป็นทะเลเปิดและเชื่อมต่อกับมหาสมุทรอินเดียโดยตรง จึงเป็นพื้นที่ที่มักได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางทะเลอยู่เสมอ เช่น ในยามเกิด Tsunami แต่แนวชายฝั่งด้านอ่าวไทยกลับมีลักษณะภูมิประเทศอันเหมาะสมในการรับมือกับภัยธรรมชาติ เนื่องจากมีเกาะบอร์เนียวของอินโดนีเซียและบางส่วนของประเทศมาเลเซียคอยกำบังคลื่นเอาไว้ พร้อมกันนั้นในอ่าวไทยยังคงมีทรัพยากรอยู่มากมายโดยเฉพาะการมีแหล่งพลังงานฟอสซิลที่สำคัญได้แก่ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ผลจากการสำรวจพบแหล่งพลังงานดังกล่าวทำให้เกิดการอ้างสิทธิของเพื่อนบ้านในเขตพื้นที่ทับซ้อน จนเป็นปัญหาข้อพิพาททางทะเลในเวลาต่อมา เช่น การที่ประเทศกัมพูชาอ้างสิทธิในบางส่วนพื้นที่เกาะกูดเพื่อหวังผลในการขยายอาณาเขตทางน่านน้ำทางทะเลของตนเอง ให้ครอบคลุมมาถึงแหล่งพลังงานที่อยู่ในเขตของรัฐไทยเป็นต้น รัฐไทยจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนานาวิกานุภาพหรือเสริมกำลังรบทางทะเล เพื่อป้องปรามเพื่อนบ้านและรักษาอธิปไตยของรัฐไทยเหนือดินแดนดังกล่าว แต่การสร้างนาวิกานุภาพนี้ก็กลับเกิดอุปสรรคที่สำคัญคือ การที่ชายฝั่งทะเลถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนโดยแยกขาดจากกัน ทำให้กองเรือสินค้าและกองเรือรบทางฝั่งอันดามันและในฝั่ง

อ่าวไทยไม่สามารถเชื่อมต่อกันได้โดยสะดวก จนต้องสูญเสียงบประมาณในการรักษาความมั่นคงทางแนวชายฝั่งทะเลทั้งสองด้าน ซึ่งในปัจจุบันนี้มีเทคโนโลยีที่สามารถแก้ไขปัญหานี้เนื่องจากรูปร่างของดินแดน ประเทศไทยจึงมีทางออกในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการบริหารมาใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าว มีทางออก 2 ทาง คือ 1) ขุดคลองคอคอดกระเพื่อทำการเชื่อมทะเลฝั่งอันดามันและฝั่งอ่าวไทยเข้าไว้ด้วยกัน แต่ก็พบว่ามียุทธศาสตร์ที่คัดค้าน เพราะโครงการดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงเส้นทางการค้าการลงทุนที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย (อรรถพร บรมสุข, 2553) ซึ่งก็คือกลุ่มประเทศที่ทอดตัวอยู่ในทะเลและได้รับประโยชน์จากเส้นทางการเดินเรือการที่ประเทศไทยพัฒนาโครงการการขุดคอคอดกระ ย่อมจะทำให้เส้นทางการเดินเรือในภูมิภาคเปลี่ยนแปลงไปซึ่งส่งผลเสียให้แก่ประเทศที่เคยเป็นเมืองท่ามาก่อน (นรพัชร เสาร์ทอง, 2559) หรือ 2) การใช้สะพานยกเรือหรือที่เรียกกันว่า แลนด์บริดจ์ ที่สามารถแก้ไขปัญหานี้เกิดจากรูปร่างของดินแดนที่ไม่เหมาะสมนี้ได้ แนวคิดทั้งสองนั้นแม้ว่าจะมีความเหมาะสมด้านความมั่นคง แต่ในประเด็นของความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจนั้นยังคงมีปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ต้องศึกษาเพิ่มเติมอีกหลายปัจจัย ซึ่งในมุมมองอื่นผู้เขียนพบเอกสารดังนี้ ผลตอบแทนโครงการขุดคลองกระไม่มีความคุ้มค่าทั้งด้านการเงินและเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากโครงการดังกล่าวจะสร้างผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยว จึงเป็นโครงการที่ไม่ควรลงทุน อีกทั้งคลองกระจะเกิดประโยชน์กับต่างชาติ แต่จะสร้างปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและด้านความมั่นคงให้กับประเทศไทย รวมถึงกลุ่มที่เคลื่อนไหวผลักดันเรื่องการขุดคลองกระไม่ใช่สายการเดินเรือต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่น่าจะได้ใช้ประโยชน์จากคลอง แต่เป็นกลุ่มบุคคลอื่นที่ไม่ได้จะมาใช้คลองเป็นเส้นทางเดินเรือ (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2566) ดังนั้นก่อนการดำเนินนโยบายดังกล่าวจึงควรมองให้ครบทุกมิติ

2.2 ขนาดของดินแดน การที่รัฐไทยมีชายแดนติดต่อกับเพื่อนบ้านทั้งทางบกและทางทะเล โดยเฉพาะในอดีตนั้นเคยถูกรุกรานทางบกผ่านช่องทางธรรมชาติที่เคยใช้เดินทัพมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา ดังนั้นการรักษาความมั่นคงของรัฐจึงจำเป็นที่จะต้องแบ่งงบประมาณเพื่อไปรักษาดินแดนทางบกตามยุทธศาสตร์สำคัญ อีกทั้งยังต้องจัดสรรงบประมาณอีกส่วนให้แก่กองทัพเรือเพื่อพัฒนานาวิกานภาพ โดยเฉพาะกองทัพเรือนั้นยังต้องทำการจัดสรรงบประมาณออกเป็นสองส่วนเพื่อคอยหล่อเลี้ยงกองกำลังทางด้านอ่าวไทยและอันดามัน เป็นเหตุให้การพัฒนานาวิกานภาพของรัฐไทยยังคงต้องใช้งบประมาณที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับรัฐเพื่อนบ้านที่เป็นทอดตัวอยู่ในทะเล และเน้นการเสริมสร้างกองกำลังทางเรือให้เข้มแข็งกว่ากองกำลังทางบกเพราะมีแนวโน้มการถูกคุกคามทางทะเลมากกว่า ดังนั้นหากเทียบในด้านของการจัดเตรียมงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนากองกำลังทางทะเลแล้ว ประเทศไทยที่ชายฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทยไม่เชื่อมต่อกัน จึงมีแนวโน้มที่ต้องใช้งบประมาณทางการทหารสูงกว่ารัฐเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตน่านน้ำเชื่อมถึงกันตลอดแนวชายฝั่ง สาเหตุจึงมาจากการมีภูมิรัฐศาสตร์ที่ไม่เหมาะสม หากแต่การที่รัฐไทยมีขนาดของพื้นที่ทางบกจำนวนมาก ยังพบข้อดีในด้านของการถอยร่นและวางยุทธศาสตร์ในการตั้งรับเชิงลึกได้ดี ซึ่งจุดนี้ก็ถือเป็นจุดด้อยของ

หลายประเทศที่มีขนาดพื้นที่ค่อนข้างเล็กและไม่มีพื้นที่เหลือในการถอยร่นเพื่อรับทัพข้าศึกในภาวะสงคราม

สรุปภูมิรัฐศาสตร์ ส่งผลต่อการพัฒนาสมุทธานุภาพของประเทศในทิศทางบวกคือการมีขนาดอันเหมาะสมในการถอยร่นรับศึกในภาวะสงคราม รวมไปถึงการมีแหล่งที่ราบอันอุดมสมบูรณ์ในการเพาะปลูกเพื่อหล่อเลี้ยงประชากร ซึ่งสามารถเพิ่มศักยภาพได้โดยการใช้เทคโนโลยีช่วยในการสนับสนุนและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ในทิศทางลบคือการที่ชายฝั่งทะเลยังไม่เชื่อมต่อกันทั้งด้านอันดามันและด้านอ่าวไทย ทำให้ต้องใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาทางภูมิรัฐศาสตร์ซึ่งเทคโนโลยีจะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางภูมิรัฐศาสตร์และความมั่นคงได้ แต่ในด้านความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์นั้นยังคงต้องพิจารณาให้รอบด้านด้วยเช่น

3. ทิศทางเชิงนโยบายความมั่นคง

3.1 รัฐบาล ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสมุทธานุภาพอย่างมาก เพราะเป็นจุดกำเนิดของนโยบายที่จะช่วยผลักดันให้เกิดการนำนวัตกรรมการบริหารเทคโนโลยีมาช่วยในการพัฒนาขีดความสามารถในทุกภาคส่วน ประเทศไทยเคยประสบปัญหาการไร้เสถียรภาพทางการเมืองอยู่บ่อยครั้งจนเป็นเหตุให้ขาดความต่อเนื่องในเชิงนโยบาย รวมไปถึงทัศนคติของประชากรในชาติที่เน้นการสนับสนุนตัวบุคคล มากกว่าการส่งเสริมให้เกิดระบบและกลไกที่เข้มแข็งในการบริหารภาครัฐ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีความปลอดภัยและการควบคุม และเทคโนโลยีการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ มาช่วยในการพัฒนาระบบการเมืองให้เข้มแข็งขึ้น เช่น เพิ่มกลไกการตรวจสอบโดยปัญญาประดิษฐ์ในช่องทางอินเทอร์เน็ต หรือใช้เทคโนโลยีดังกล่าวในการพัฒนาขีดความสามารถในการสื่อสารทางการเมืองหรือการไหลเวียนของข่าวสาร ซึ่งจะช่วยให้ระบบการเมืองเข้มแข็งขึ้น จนสามารถจัดตั้งตนเองได้และกลายเป็นกลไกที่อยู่ในระบบการเมือง ดังนั้นจึงควรนำหลักคิดหรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาครัฐ มาใช้เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างกลไกทางการเมืองที่เข้มแข็ง หรือการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มามีส่วนสำคัญในการตรวจสอบองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงจะทำให้เกิดเสถียรภาพขึ้นในระบบราชการ

3.2 คุณลักษณะของประชากร ประกอบด้วยจำนวนประชากรและอุปนิสัยของคนในชาติ ตามทฤษฎีทางภูมิรัฐศาสตร์แล้ว จำนวนประชากรในชาตินั้นจะต้องมีขนาดที่พอเหมาะกับดินแดน จึงจะสามารถแสดงศักยภาพของรัฐให้เป็นที่ประจักษ์ได้ อีกทั้งการที่รัฐไทยมีมิติทางประวัติศาสตร์ผูกพันกับพื้นที่ในส่วนของคาบสมุทรที่อยู่ลึกเข้าไปในดินแดนภาคพื้นทวีป ทำให้อุปนิสัยของประชากรในชาติมีทัศนคติและวิถีชีวิตที่ค่อนข้างจะเกี่ยวข้องกับดินแดนภาคพื้นทวีปมากกว่าในทะเล ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังขาดสิ่งที่เรียกว่า “อุปนิสัยผจญทะเล” (พงศ์สรร ถวิลประวีติ, 2546) จึงขาดบุคลากรที่สามารถเดินทางร่วมกับเรือสินค้าและพาณิชย์นาวีในระยะเวลายาวนานต่างจากชาติตะวันตกที่ต้องเผชิญกับสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ไม่เอื้อต่อการดำรงชีวิต ทำให้ประชากรของโลกตะวันตกมีนิสัยในการแสวงหาทรัพยากรและสำรวจดินแดนอื่น ๆ เพื่อหาแหล่งอาหารและ

วัตถุดิบอยู่เสมอ ดังนั้นรัฐไทยจึงต้องเร่งสร้างบุคลากรรุ่นใหม่ที่มีทัศนคติหรืออุปนิสัยผจญทะเล เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางการค้าทางทะเลที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตให้ได้

4. นาวิกานภาพและพาณิชย์นาวี

4.1 พาณิชยนาวี ประกอบด้วยกองเรือพาณิชย์ (Merchant Fleet) กองเรือพาณิชย์ หรือ “กองเรือที่ 2” (Second Navy) นั้น ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศได้หลากหลายมิติทั้งทางด้านความมั่นคง เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ในสภาวะการณ์ปกติกองเรือพาณิชย์จะมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งการเดินเรือเพื่อขนส่งสินค้า (การนำเข้า-ส่งออก) การเดินทางคมนาคม การทำประมง การขนส่งพลังงาน การสำรวจหาทรัพยากร การเป็นที่พักอาศัย ฯลฯ (กองความมั่นคงทางทะเล, 2565) ตลอดจนการนำมาใช้ในการกิจทางด้านการป้องกันฟื้นฟูบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศทางทะเล ส่วนในสภาวะสงคราม กองเรือพาณิชย์จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยสนับสนุนภารกิจทางด้านการมั่นคงในลักษณะต่าง ๆ อาทิ การลาดตระเวนหาข่าว การเฝ้าระวังป้องกันการรุกรานน่านน้ำของเรือ ฝ่ายศัตรู การเข้าร่วมสนับสนุนกองกำลังเรือหลัก ในด้านการส่งกำลังบำรุง การส่งเสบียง (กองความมั่นคงทางทะเล, 2565) ซึ่งแม้ว่ากองเรือพาณิชย์จะมีความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็ตามสถานภาพกองเรือพาณิชย์ไทยยังมีขนาดเล็กมากเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดกองเรือพาณิชย์โลก ในการเปรียบเทียบโดยใช้เกณฑ์ที่ว่าด้วยสถานะของความเป็นเจ้าของเรือของคนไทยนั้น กองเรือพาณิชย์มีขนาดน้ำหนักรับบรรทุกสินค้ารวมราว 4.49 ล้านตันตันหรือคิดเป็นร้อยละ 0.36 ของขนาดน้ำหนักรับบรรทุกสินค้าของกองเรือพาณิชย์โลก (สราวุธ ลักษณะโต, 2557) ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวหากจะเปรียบเทียบกับเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียนแล้ว ประเทศสิงคโปร์ถือเป็นประเทศที่มีส่วนแบ่งขนาดน้ำหนักรับบรรทุกสินค้ารวมสูงสุดตามมาด้วยมาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม และประเทศไทยตามลำดับ ซึ่งถือเป็นจุดด้อยที่รัฐไทยต้องเร่งพัฒนากองเรือพาณิชย์ให้เติบโตในสัดส่วนที่ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ได้

4.2 ่อต่อเรือ ในส่วนของอู่ต่อเรือและการซ่อมทำตัวเรือ (Shipyards/Dockyards) ประเทศไทยยังคงนับว่าเป็นรองประเทศอื่นในภูมิภาคเป็นอย่างมาก เหตุผลประการแรกเกิดจากการขาดเทคโนโลยีและห้องทดลองที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณทางพลศาสตร์ของไหล ถ้ามองย้อนกลับไปในมิติของประวัติศาสตร์จะพบว่า สหรัฐอเมริกานั้นเคยมีองค์กรที่เรียกว่า “นาคา (NACA)” เป็นสถาบันที่ทดสอบพลศาสตร์ของไหล โดยเฉพาะใบจักรเรือรบที่ต้องการแรงขับมหาศาล ผลจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของสถาบันดังกล่าวทำให้สหรัฐอเมริกากลายเป็นประเทศที่เด่นล้ำทางพลศาสตร์ของไหล ไม่ว่าจะเป็นการไหลของน้ำและพัฒนาไปสู่การไหลของอากาศ จนในท้ายที่สุดสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปผลิตยานอวกาศได้เป็นผลสำเร็จและเปลี่ยนชื่อจาก NACA กลายเป็นองค์กร NASA ในปัจจุบัน ความก้าวหน้าดังกล่าวทำให้อเมริกาสามารถนำความรู้มาพัฒนายานพาหนะสมรรถนะสูงทางทะเลจนกลายเป็นกองกำลังทางเรือที่แข็งแกร่งประเทศหนึ่งของโลก ผู้เขียนบทความขอขยายรายละเอียดจากคำพูดของมาฮานที่ว่า “นกบกที่ยิ่งใหญ่ บินไม่ได้ไกลในทะเล” ย่อมหมายความว่าความถึงนกอินทรีซึ่ง

เป็นสัญญาณอันสื่อถึงประเทศสหรัฐอเมริกา แม้จะมีปีกที่แข็งแรงเพียงใดก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถบินไปได้ไกลนักถ้าไม่มีฐานที่มั่นในทะเลเพื่อทำการหยุดพักและส่งกำลังบำรุง ดังนั้นหากไม่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย ก็ไม่อาจจะสร้างเรือขนาดใหญ่ที่สามารถต่อเรือสินค้าให้แก่กองเรือพาณิชย์ได้ โดยเฉพาะรัฐไทย ที่ตกอยู่ในสถานะที่ต้องรอรับเทคโนโลยีจากรัฐมหาอำนาจ ผลจากประเด็นข้างต้นทำให้การพัฒนาเทคโนโลยีของเรือที่กระจายตัวอยู่ตามปากแม่น้ำและยังคงใช้เทคโนโลยีเดิมที่สืบทอดต่อกันมาตลอดจนการมีอยู่อย่างจำกัดของบุคลากรที่มีความรู้ในเชิงวิศวกรรมด้านยานพาหนะทางทะเล และมักจะจำกัดอยู่ในส่วนของกองทัพเรือและระบบราชการ ยิ่งทำให้การพัฒนาเทคโนโลยียังคงถูกจำกัดอยู่ในวงแคบ ซึ่งการซ่อมทำตัวเรือนี้นอกจากจะต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ในส่วนของการวิศวกรรมแล้ว ยังต้องมีช่างหรือแรงงานที่มีทักษะเฉพาะด้านโดยเฉพาะการเชื่อมโลหะใต้น้ำ ฯลฯ อีกทั้งยังต้องมีวัสดุที่ถูกผลิตเพื่อใช้ในงานทะเลด้วย เช่น เหล็กกล้าคาร์บอนสูงที่ใช้สำหรับงานทางทะเลที่มีคุณสมบัติในด้านความคงทนต่อการถูกกัดกร่อน มีทักษะและวิธีการในการคำนวณโครงสร้างตัวเรือ การหาศูนย์เพลลาใบจักร ตลอดจนการคำนวณความต้านทานที่เกิดขึ้นกับตัวเรือและหาจุดเหมาะสมระหว่างความต้านทานกับกำลังขับเคลื่อนให้ได้ ซึ่งจำเป็นต้องใช้วิศวกรที่มีความรู้เฉพาะด้านจึงจะทำให้ระบบขับเคลื่อนของตัวเรือเกิดเสถียรภาพ

4.3 กองเรือรบทางเรือ “นาวิกานุภาพ” นั้นหมายรวมถึงกำลังอากาศนาวิกและนาวิกโยธิน นอกจากนี้ยังรวมไปถึงฐานทัพและท่าเรือ (Naval Bases and Harbors) เพื่อใช้เป็นฐานที่มั่นหรือรับส่งกำลังเพื่อหล่อเลี้ยงกองเรือรบ ตลอดจนใช้เป็นที่พักอาศัยสินค้าให้แก่เรือสินค้า ในกรณีนี้สหรัฐอเมริกาจึงเน้นการสร้างฐานที่มั่นทางทะเลตามจุดยุทธศาสตร์ของชายขอบทวีปและทำการบูรณาการกองกำลังรบเอาไว้ด้วยกัน เช่น การมีกองเรือขนาดใหญ่ที่มีเรือบรรทุกเครื่องบินเรือลำเลียงที่บรรจุเหล่าทหารนาวิกโยธินและยานรบ เพื่อเตรียมรบทางบก ตลอดจนการมีเครื่องบินรบอยู่ในกองเรือ เท่ากับว่าเป็นการรวมนาวิกานุภาพและเวหานุภาพเอาไว้ด้วยกัน ส่งผลให้กองทัพเรือของสหรัฐอเมริกา กลายเป็นกองทัพที่เข้มแข็งที่สุดในโลกปัจจุบัน ซึ่งในมุมมองนี้ การที่รัฐไทยจะพัฒนาสมุทหานุภาพให้มีความเข้มแข็งเช่นรัฐมหาอำนาจนั้น ยังคงต้องใช้ทรัพยากรมหาศาล ทั้งในแง่ของความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศที่สามารถแบกรับภาระค่าใช้จ่ายไว้ได้และในแง่ของการมีเทคโนโลยีด้านยานพาหนะทางทะเลที่ทันสมัย

นอกจากนี้ยังพบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจทางการเมืองการทหาร รัฐไทยแต่เดิมนั้นมีนโยบายมองลึกเข้าไปในแผ่นดิน เพราะต้องรับมือกับภัยรุกรานทางบกเป็นหลัก ดังนั้นหากรัฐบาลไทยจะเป็นเจ้าภาพในการประสานการปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ นำมาสู่การทุ่มเทสรรพกำลังของประเทศเพื่อการสร้างกองเรือพาณิชย์ กองทัพเรือ ท่าเรือและที่สำคัญที่สุดคือองค์ความรู้เกี่ยวกับทะเล ประเทศจะเป็นศูนย์กลางขององค์ความรู้ในการแสวงหาและรักษาผลประโยชน์จากทะเล (สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ, 2554) และแนวโน้มความสัมพันธ์ในอนาคตของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยกลุ่มประเทศอาเซียนจะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เวียดนาม, สิงคโปร์, อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์และมาเลเซีย จะอยู่ข้างสหรัฐอเมริกา ในส่วนของประเทศกัมพูชา เมียนมาร์

และลาวจะอยู่ข้างจีน ส่วนประเทศไทยจะยังคงใช้นโยบายร่วมมือกับทั้งสองฝ่าย (นรพัชร เสาธงทอง, 2559) ผลจากการศึกษาข้างต้นจะเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดนโยบายของประเทศไทยในอนาคต

สรุปปัจจัยด้านนาวิกานุภาพและพาณิชย์นาวี รัฐบาลต้องเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับกลศาสตร์ของไหล วัสดุศาสตร์ทางวิศวกรรมและยานพาหนะทางทะเล โดยเน้นการรับรองความรู้จากภายนอกประเทศและส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้จากภายในประเทศ (ที่จำเป็นต้องมีห้องทดสอบพลศาสตร์ของไหลเป็นการเฉพาะ) ซึ่งจะทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้จากการทดลองมาใช้ในการปรับปรุงรูปทรงเพื่อลดแรงต้านทานจากของไหล และการพัฒนาวัสดุศาสตร์ทางวิศวกรรม เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบที่มีความแข็งแรงและความเหนียวอันเหมาะสม อีกทั้งยังมีคุณสมบัติทนทานต่อการกัดกร่อน อันเป็นคุณสมบัติสำคัญในอุตสาหกรรมต่อเรือ และจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการขยายขนาดของกองเรือพาณิชย์ในอนาคต รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีระบบอัตโนมัติและโรบोटิกส์ ร่วมกับปัญญาประดิษฐ์ ในการเพิ่มศักยภาพในการผลิต รวมถึงความถูกต้องแม่นยำเที่ยงตรงของชิ้นงานที่ต้องการความละเอียดสูง เพื่อใช้เชื่อมต่อชิ้นส่วนโครงสร้างเรือขนาดใหญ่จากหลายหน่วยการผลิตที่แตกต่างกัน มาประกอบให้ต่อกันได้แนบสนิท อันจะเป็นการรองรับเทคนิคในการประกอบสร้างเรือในอุตสาหกรรมต่อเรือสมัยใหม่ที่ใช้แพร่หลายในต่างประเทศ แล้วใช้ระยะเวลาในการประกอบสร้างน้อยลงกว่าเดิมมาก ซึ่งระบบการประกอบสร้างดังกล่าวนี้ กำลังเข้ามาแทนที่การประกอบสร้างตัวเรือจากการวางโครงสร้างกระดูกงูและการขึ้นรูปตัวเรือแบบดั้งเดิมที่เคยทำมาตั้งแต่ในครั้งอดีต หากพัฒนาในส่วนนี้ได้จะทำให้สามารถสร้างทั้งกองเรือสินค้าและกองเรือรบทางทะเลได้ในระยะเวลาอันสั้นเมื่อเทียบกับระบบการสร้างเดิม

สรุป

การใช้วัตรกรรมการบริหารและเทคโนโลยีในการช่วยพัฒนาสมุททานุภาพของไทยนั้น ประกอบด้วยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันในหลายมิติ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านวัตรกรรมการบริหารและเทคโนโลยีทางทหาร 2) ปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์ 3) ปัจจัยด้านปัจจัยด้านทิศทางเชิงนโยบายความมั่นคง 4) ปัจจัยด้านนาวิกานุภาพและพาณิชย์นาวี โดยมีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาสมุททานุภาพของประเทศไทยในอนาคต การพัฒนาสมุททานุภาพจึงต้องดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปและเป็นลำดับขั้น ซึ่งประเทศไทยนั้นมีความได้เปรียบในด้านของภูมิรัฐศาสตร์โดยเฉพาะการมีที่ตั้งในเขตริมแลนด์หรือดินแดนชายขอบของทวีป และที่ตั้งของรั้วยังอยู่ใกล้เส้นทางทางทะเล จึงมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางน้ำของโลกในอนาคต ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เกิดขึ้นจากภายในประเทศร่วมกับการเปิดรับเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

นวัตกรรมการบริหารและเทคโนโลยีในการพัฒนาสมุทรภาพของไทย มีปัจจัยสำคัญ 4 ปัจจัยหลัก ที่ก่อเกื้อหนุนซึ่งกันและกันจนก่อให้เกิดการบริหารและเทคโนโลยีทางทหารที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านนวัตกรรมการบริหารและเทคโนโลยีทางทหาร เป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) เป็นการสื่อสารในกองทัพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งรวมถึงการใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพสูง และการใช้งานระบบสื่อสารทางทหาร การใช้เทคโนโลยีอัตโนมัติและโรบอดิกส์ เพื่อช่วยในการลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ ในการสนับสนุนการทำงานที่อันตรายหรือซับซ้อน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางทหาร เพื่อช่วยในการดำเนินการทางทหาร ซึ่งรวมถึงระบบควบคุมและสนับสนุนการตัดสินใจ การใช้เทคโนโลยีที่เชื่อมต่อ ในกองทัพเพื่อสนับสนุนการสื่อสารและการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน การใช้ระบบ ความปลอดภัยและการควบคุม เพื่อปกป้องข้อมูลทางทหารและระบบสำคัญ รวมถึงการใช้เทคโนโลยี การรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัย และการพัฒนาและการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ เพื่อช่วยในการ ตัดสินใจและการวางแผนทางทหาร ซึ่งรวมถึงการใช้งานระบบปฏิบัติการเชิงประสิทธิภาพ สำหรับการ วิเคราะห์ข้อมูลทางทหารและการพยากรณ์

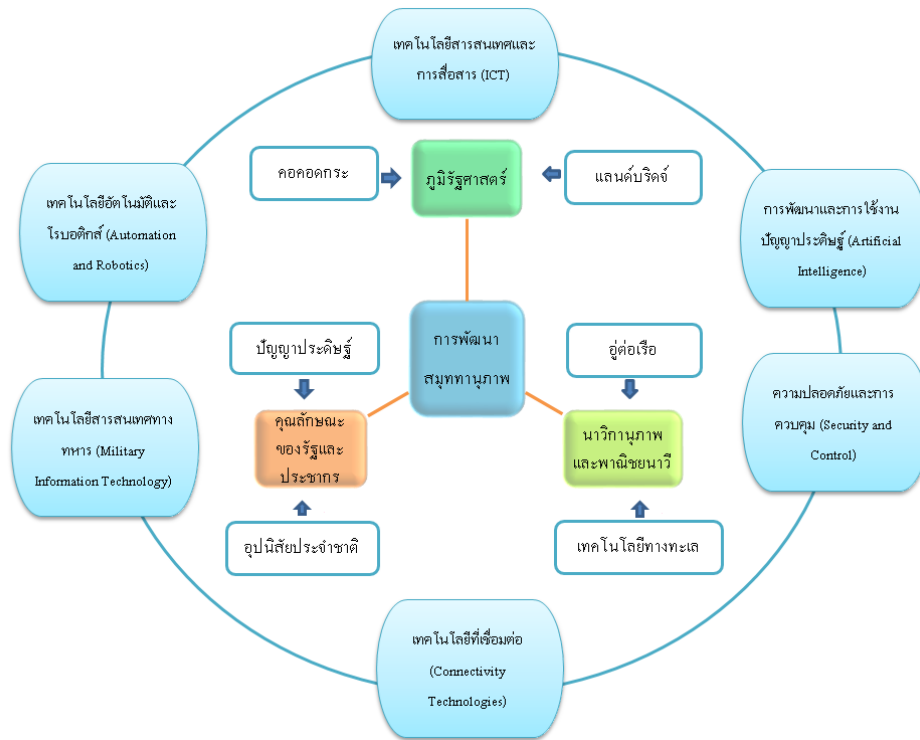
2. ปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์ เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ไขปัญหาทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ยัง ไม่สอดคล้องต่อการพัฒนาสมุทรภาพของประเทศไทย โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความไม่ เชื่อมต่อกันระหว่างชายฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย ได้แก่ 1) การขุดคลองหรือคอคอดกระ อาจเป็น การใช้เทคโนโลยีโดยใช้ระบบประตูกั้นน้ำ เพื่อทำการปรับระดับน้ำให้เท่ากันเป็นระยะ จนทำให้เรือและ ยานพาหนะทางทะเลสามารถเคลื่อนที่ผ่านไปได้ ซึ่งมีข้อดีคือการใช้เวลาในการปรับระดับน้ำให้ เท่ากัน และการไหลบ่าของตะกอนจากระดับน้ำที่สูงกว่าไปสู่ระดับน้ำที่ต่ำกว่า 2) การใช้แลนด์บริดจ์ หรือสะพานยกเรือ เป็นเทคโนโลยีที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ โดยทำการวางระบบเพื่อ เคลื่อนย้ายยานพาหนะทางทะเลผ่านดินแดนทางบก เทคโนโลยีในลักษณะนี้จะมีได้ดัดแปลงภูมิประเทศ เสมือนการขุดคลองเพื่อเชื่อมทะเล ดังนั้นจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้ ทั้งนี้ การใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาจะต้องพิจารณามิติทางเศรษฐกิจและผู้ให้บริการประกอบด้วยว่า ค่าต่อการลงทุนมากน้อยเพียงใด

3. ปัจจัยทิศทางเชิงนโยบายความมั่นคง การมีคุณลักษณะของรัฐบาลที่มีเสถียรภาพจะต้องมี นโยบายการบริหารในโลกยุคใหม่หรือใช้นวัตกรรมการบริหารรัฐสมัยใหม่มาเร่งสร้างกลไกทางการเมือง และระบบการเมืองที่เข้มแข็ง โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์มาช่วย ในกระบวนการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และรัฐยังต้องสร้างอุปนิสัยผจญทะเลให้แก่ประชากร

4. ปัจจัยด้านนวัตกรรมการพัฒนาและพาณิชย์นาวี รัฐต้องเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีความก้าวหน้า อีกทั้งยังต้องเร่งสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากภายในประเทศ ดังนั้นจึงควรมีห้องปฏิบัติการเพื่อใช้ ทดสอบแรงต้านทานจากของไหลที่ส่งผลต่อยานพาหนะทางทะเลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้วิศวกรและอู

ต่อเรือของประเทศสามารถศึกษาและสร้างองค์ความรู้จากภายในประเทศ จึงจะสามารถนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาขีดความสามารถทางนาวิกานุภาพและพาณิชย์นาวีได้

จากการศึกษาเรื่องเทคโนโลยีในการพัฒนาสมุททานุภาพของประเทศไทยสามารถสรุปองค์ความรู้เป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงแผนภาพการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาสมุททานุภาพของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2556). *สถานการณ์กัดเซาะชายฝั่งทะเลไทย*. สืบค้น 15 มกราคม 2567. จาก http://marinegiscenter.dmcr.go.th/km/coastalerosion_doc9/#.VXFZeZdLtm kp.
- กรมพัฒนาที่ดิน. (2565). *แผนปฏิบัติการราชการ กรมพัฒนาที่ดิน (พ.ศ. 2566 - 2570)*. สืบค้น 15 มกราคม 2567. จาก <https://www.ddd.go.th/FileUpload/PlanLDD/Plan5yearLDD.pdf>.
- กองความมั่นคงทางทะเล. (2565). “กองเรือพาณิชย์” หนึ่งใน “สมุททานุภาพ” และพลังอำนาจของประเทศ”. เอกสารวิชาการวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงฯ ฉบับที่ 5 2565 สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: กองความมั่นคงทางทะเล สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2550). *ภูมิรัฐศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: วาสนา.

- คณะทำงานพิจารณาและจัดทำ อทร.ด้านการศึกษาระดับสูง. (2544). *การป้องกันและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล*, เอกสารอ้างอิงของกองทัพเรือหมายเลข 8002. กรุงเทพมหานคร: กองทัพเรือ.
- นรพัชร เสางทอง. (2559). การขุดคอคอดกระกับความมั่นคงทางภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 8(1), 143-153.
- พงศ์สรร ถวิลประวัตติ. (2546). *สมุทรทฤษฎี*. ใน เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ คณะวิศวกรรมศาสตร์ศรีราชา สาขาวิศวกรรมต่อเรือและเครื่องกลเรือ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตศรีราชา.
- พรพิมล ระตาภรณ์. (2020). *การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* (Doctoral dissertation). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ. (2554). *แนวโน้มของเทคโนโลยี และความมั่นคงทางทะเล: แรงขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาสมุทรทฤษฎีของไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม.
- สรารัฐ ลักษณะโต. (2557). การพัฒนากิจการพาณิชย์นาวีไทย: กองเรือพาณิชย์และนายประจำเรือ. *Veridian E-Journal*, 6(1). 243-252.
- สามารถ จำปรัตน์. (2556). *สมุทรทฤษฎี*. นครปฐม: นาวิกศาสตร์.
- สามารถ จำปรัตน์. (2556). *ตอนจบองค์ประกอบสมุทรทฤษฎี*. นครปฐม: นาวิกศาสตร์.
- สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. (2566). *ความคุ้มค่าของการขุดคลองเชื่อมสองฝั่งทะเลภาคใต้ของไทย*. สืบค้น 15 มีนาคม 2567. จาก senate.go.th/view/386/รายละเอียดข่าว/ActivitiesCommittee/65/TH-TH.
- อรรถพร บรมสุข. (2553). *การขุดคลองกระกับความมั่นคงทางทะเลของไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เดชดิลก อัครพงษ์ภาคภูมิ. (2020). *ความยั่งยืนของมาตรการแก้ไขปัญหาการกำกับดูแลการบินพลเรือนกรณีศึกษาการติดธงแดงจาก International Civil Aviation Organization (ICAO)* (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chen, L. Y., Huang, H., & Goldberg, K. (2023). Optimal Arrangement and Rearrangement of Objects on Shelves to Minimize Robot Retrieval Cost. *IEEE Transactions on Automation Science and Engineering*.
- Hameed, H. M., Rashid, A. T., & Al Amry, K. A. (2020, June). Automatic storage and retrieval system using a single mobile robot. In *2020 International Conference on Electrical, Communication, and Computer Engineering (ICECCE)* (pp. 1-6). IEEE.

- Intan, A., Setiawan, A., & Maengkom, M. R. (2023). Studi Literatur terhadap Peran dan Manfaat COBIT 2019 dalam Tata Kelola Teknologi Informasi di Indonesia. *Innovative: Journal Of Social Science Research*, 3(5), 1681-1692.
- Jiang, H. (2023). Artificial Intelligence: An Overview. *Artificial Intelligence in Anesthesiology*, 1-11.
- Jawad, M. M., Ali, M. H., Khaleel, A. A., & Hasan, M. F. (2023). Evaluating the performance of IT management under the implementation of the COBIT 2019 framework. *Eximia*, 12, 18-36.
- Khan, F. H., & Fazal, M. (2019). Artificial intelligence Future of Anesthesiology. *Anaesthesia, Pain & Intensive Care*, 247-249.
- Kiasari, S. M., & Ahmadigatab, T. (2012). To analyze the effective factors of using Information and Communication Technology (ICT) in Payam Noor University. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 47, 24-28.
- Mutiara, A. W., Wijanto, S. H., & Anindra, F. (2019, July). Information Technology Governance Process Capability Level at ABC Company (a State-Owned Enterprise in Indonesia). In *Asia Pacific Business and Economics Conference (APBEC 2018)* (pp. 281-287). Atlantis Press.
- Suwikarma, I. M. Y., & Nita, S. (2023). Crime Prevention Conducted by the Task Unit of Patrol Ship Ditpolairud Baharkam Polri Against Transnational Crime Cases in the Indonesian Water Area (Case Study: Transnational Crime in the Riau Archipelago). *International Journal of Social Science Research and Review*, 6(6), 561-572.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ

วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการที่ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 4 ครั้งที่ 3 ให้เป็นวารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 1 (TCI ฐาน 1) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทางด้านสังคมศาสตร์ ในมิติสังคมศาสตร์ทั่วไป ภาษาและภาษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาศาสตร์กายภาพ (ภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม สังคมสิ่งแวดล้อม ภูมิประวัติศาสตร์) จิตวิทยา การศึกษา ธุรกิจ การจัดการและการบัญชี การจัดการการท่องเที่ยว สันทนาการ และการบริการ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่านจากหลายหลายสถาบัน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดออกวารสารปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ

1) บทความพิเศษ (Special Articles) บทความพิเศษทางวิชาการที่นำเสนอองค์ความรู้ทางวิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการหรือวิชาชีพ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์วิจารณ์ หรือเสนอแนวคิดใหม่ จากพื้นฐานทางวิชาการที่ได้เรียบเรียงจากผลงานทางวิชาการของตนเอง หรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้ที่มีประโยชน์แก่คนทั่วไป

3) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีความมุ่งหมายชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้า หรือการนำวิชาการมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ บทความวิจัยมีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ เช่น มีการตั้งสมมติฐานหรือมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจน สมเหตุสมผล โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่เด่นชัด มีการรวบรวมข้อมูล พิจารณาวิเคราะห์ ตีความ และสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์

4) บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากประสบการณ์ของผู้มีพหุปัญญาเรียบเรียงขึ้น

5) ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปลย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจัย และนำเสนอเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและนานาชาติ

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8-15 หน้ากระดาษ A 4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK เท่านั้น ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบนขอบซ้าย 1.38 นิ้ว (3.51 cm.) และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว (2.54 cm.) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัด เท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอตารางต้องนำเสนอตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับตารางไว้ด้านบน ส่วนการนำเสนอรูปภาพหรือแผนภาพระบุหมายเลขกำกับไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 รูปที่ 1 หรือ Figure 1 และแผนภาพที่ 1 รูปภาพหรือแผนภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษพิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลางหน้ากระดาษ

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดรูปแบบตามแบบของวารสาร พร้อมระบุหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เขียน และ E-mail ที่สามารถติดต่อได้

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรอยู่ระหว่าง 250-300 คำ ต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้นระยะพิมพ์เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระนี้ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัด สั้น กระชับ และครอบคลุม

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย

3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

4) การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) อธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสารบทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของความรู้นี้ได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมี

การอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

5) **กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)** แสดงถึงแนวคิดสำคัญ หลักการสำคัญ ที่กำหนดขึ้นจากการประมวลมาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอเป็นแผนภาพที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา

6) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

7) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

8) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

9) **องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย (Body of Knowledge)** ระบุข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากผลการวิจัย

10) **สรุป (Conclusions)** สรุปในภาพรวมของบทความ โดยนำเสนอประเด็นสำคัญ ผลการวิจัย และแสดงผลลัพธ์ว่าผลการวิจัยความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป

11) **ข้อเสนอแนะ (Suggestion)** ระบุข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

12) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหาของบทความเท่านั้น (ใช้ระบบ APA 6th)

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปประเด็นเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ เน้นประเด็นสำคัญของงานที่ต้องการนำเสนอ โดยเขียนให้สั้น กระชับ มีความยาวไม่เกิน 250-300 คำ โดยบทคัดย่ออาจจะประกอบด้วยเนื้อหาสามส่วน คือ เกริ่นนำถึงวัตถุประสงค์ สิ่งที่ทำ (วิธีในการศึกษา) สรุปผลสำคัญที่ได้ ซึ่งอ่านแล้วต้องเห็นภาพรวมทั้งหมดของงาน

2) **บทนำ (Introduction)** เป็นการกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) และต้องมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลตามรูปแบบที่วารสารกำหนด

3) **เนื้อเรื่อง (Content)** แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ

4) **สรุป (Conclusion)** สรุปโดยเลือกประเด็นสำคัญของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ซึ่งอาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป

5) **องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ (Body of Knowledge)** ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการประเด็นที่ศึกษา การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

6) **เอกสารอ้างอิง (Reference)** ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหาของบทความเท่านั้น (ใช้ระบบ APA 6th)

ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือ หรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด ก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสารเพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่สามารถส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนกว่าการอ้างอิงเอกสารได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA 6th Edition) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียนและเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ใช้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิง บทความทุกรายการและเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถา ให้อ้างอิงชื่อคัมภีร์ เล่มที่ ข้อ เครื่องหมายทวิภาค (:) และหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย/1516281-282), (พระไตรปิฎก พร้อมอรรถกถาแปล/15/255-319)

2) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ธนู ทดแทนคุณ, 2562)

3) ผู้แต่งสองรายให้อำงชื่อของผู้แต่งสองรายเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (จิตาภา เร่งมีศรีสุข และชนิตาภา กระแจะจันทร์, 2561) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (สัมพันธ์ สุกใส, 2560; สมพงษ์ เกษานุช, 2561)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อำงชื่อของผู้แต่งรายแรกเว้นวรรคหนึ่งครั้งเพิ่มคำว่า และ คณะ เช่น (จิตาภา เร่งมีศรีสุข และคณะ, 2558)

5) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น โดย เว้น 1 ระยะ และ อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) ทั้งนี้การกลับชื่อสกุลให้ใช้ตามความนิยมของคนในชาตินั้น โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค คั่นระหว่างชื่อสกุลและอักษรย่อชื่อต้น อักษรย่อชื่อกลาง หากกรณีที่มีผู้แต่งมีคำต่อท้าย เช่น Jr. หรือคำอื่น ๆ ให้ใส่คำดังกล่าวต่อท้ายอักษรย่อชื่อต้นหรืออักษรย่อชื่อต้น (ถ้ามี) โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (Hanegraaff, W., 2003)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อำงให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น และใช้เครื่องหมาย "&" ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 โดยเว้น 1 ระยะ ก่อนและหลัง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค และปีที่พิมพ์ เช่น (Cadigan, J. & Shupp, R., 2000) และให้ใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Cadigan, J., 2013; Hanegraaff, W., 2003)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น ของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al, และปีที่พิมพ์ (Hanegraaff, W. et al., 2008)

4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่งตามลำดับพยัญชนะภาษาอังกฤษ (A-Z)

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

- 1) บริษัท เอ็ม อี เค จำกัด ใช้ เอ็ม อี เค
- 2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ:

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง:

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อหนังสือ./ (ครั้งที่พิมพ์)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2561). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร:
เอ็น เค การพิมพ์.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ)./ ชื่อหนังสือ./ (เลขหน้าอ้างอิง)./
สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง:

สัมพันธ์ สุกใส. (2561). การพัฒนาทรัพยากรบุคคล. ใน จิตาภา เร่งมีศรีสุข (บรรณาธิการ). การบริหาร
องค์กรสู่ความเป็นเลิศ. (หน้า 112-115). กรุงเทพมหานคร: เอ็น เจ ที ปรี้นติ้ง.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่/ (ฉบับที่)./ เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่
ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง:

สมพงษ์ เกษานุช. (2560). กระบวนการพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.
วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3 (1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ใน/ ชื่อสารานุกรม./ (เล่มที่อ้าง./ หน้า/ เลขหน้าที่อ้าง)./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง:

สนธิ อาจพันธ์. (2537). หม้อคอควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีต เขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ , (เล่ม 2, หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T. (1995). Sciencefiction. In *The encyclopaedia America*, (Vol. 24, pp. 390-392). Danbury, CT: GrolierPress.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./ ,ปีที่ (ฉบับที่)./ เลขหน้า.

ตัวอย่าง:

ธนู ทดแทนคุณ. (12 กันยายน 2561). มาตรฐานการเขียนหนังสือราชการ. *มติชน*, น. 15.

(7) รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ ใน รายงานการวิจัย./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์หรือหน่วยงาน.

ตัวอย่าง:

สมพงษ์ เกษานุช. (2561). การพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. ใน รายงานการวิจัย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

(8) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน. (ปี ที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาตรีหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอก)./ สถานที่พิมพ์./ ชื่อสถาบัน.

ตัวอย่าง:

สมพงษ์ เกษานุช. (2561). กลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาตรี). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

(9) สัมภาษณ์

รูปแบบ :

ชื่อ นามสกุลผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์)./ ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์./ (ชื่อ/นามสกุล/ผู้สัมภาษณ์).

ตัวอย่าง :

วาสนา มะลินิน. (12 กันยายน 2562). ระบบการพัฒนานักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ ใน มทร.สุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี. (สมพงษ์ เกษานุช ผู้สัมภาษณ์).

(10) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ ชื่อบทความ./ สืบค้น/วันที่/เดือน/ปี./ จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล (URL).

ตัวอย่าง :

วิทยา พัฒนเมธาดา. (2560). การจัดการเชิงกลยุทธ์ (*Strategic Management*). สืบค้น 12 กันยายน 2561. จาก <http://www.kansuksa.com/31/>.

Downes. (2012). Connectivism and Connective Knowledge: essays on meaning and learning networks. Retrieved October 12, 2022. from http://www.downes.ca/files/books/Connective_Knowledge-19May2012.pdf.

หมายเหตุ: / = เว้นวรรค 1 ครั้ง

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กริช แรงสูงเนิน. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ซีไอเดียเคชั่น.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ครูเชียงราย. (2560). สื่อการสอน. สืบค้น 1 มกราคม 2560. จาก <http://www.kru.chiangrai.net/tagสื่อการสอน/>.

จรัญ แสงบุญ. (2552). การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิราภา เต็งไธรัตน์. (2554). จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ธรรมศาสตร์.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุคพอยท์.

- จามจุรี จำเมือง. (2553). ผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทิภาวรรณ เลขวัฒน์ และสุนทรี จันทร์สำราญ. (2557). การประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องผู้เรียน (Classroom Assessment for Student Diagnostic). วารสารชุมชนนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย, 1(1), 12-25.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอสอาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- นิธิดา บุณจันทร. (2550). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์กรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Downes. (2012). Connectivism and Connective Knowledge: essays on meaning and learning networks. Retrieved October 12, 2022. from http://www.downes.ca/files/books/Connective_Knowledge-19May2012.pdf.
- Glickman, C.D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership : A Developmental Approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration*. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals : From good to great performance*. Thousand Oaks, CA: Sage.

4. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

4.1 ส่งผ่านระบบออนไลน์ของวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ (THAIJO) โดยสมัครสมาชิก และส่งบทความผ่านระบบได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/index>

4.2 ส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ เอกสารประกอบด้วย

1) ต้นฉบับ จำนวน 3 ชุด จำแนกเป็น

- ต้นฉบับที่ไม่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 2 ชุด

- ต้นฉบับที่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 1 ชุด เอกสารต้องระบุรายละเอียด ผู้เขียนบทความ

Author (s) ได้แก่ ชื่อ ตำแหน่ง และสังกัด หรือวุฒิการศึกษาสูงสุด อย่างใดอย่างหนึ่งโดยให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เฉพาะผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author) ให้ระบุที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ E-mail ที่สามารถติดต่อได้ ในกรณีที่ต้นฉบับดังกล่าวมาจากหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือหลักสูตร การศึกษาโปรดระบุชื่อหลักสูตร สาขา และสถาบันการศึกษาให้ชัดเจน

2) แผ่นซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่น (ระบุชื่อบทความและชื่อผู้เขียน)

3) แบบเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ

- แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อได้รับการตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ
- แบบฟอร์มสมัครสมาชิกวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ

4) ส่งต้นฉบับบทความเพื่อเสนอตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ มายัง

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
เลขที่ 60 หมู่ 3 ถนนสายเอเชีย (กรุงเทพฯ-นครสวรรค์) ตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทร. 035-709208, โทรสาร. 035-709208

4.3 ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ แนบไฟล์ต้นฉบับ (File attachment) ในรูปแบบ MS Word และ PDF ส่งมายัง E-mail: journalartmutsb2560@gmail.com เมื่อได้รับการยืนยันจากกองบรรณาธิการ พิจารณาให้ตีพิมพ์ลงในวารสารแล้ว ผู้เขียนจะต้องส่งแผนชีตบรรจุข้อมูลต้นฉบับจำนวน 1 แผ่น มายังกองบรรณาธิการเพื่อเข้าสู่กระบวนการตีพิมพ์ต่อไป

5. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร รูปแบบไฟล์ภาพในสกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp. ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไขถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่าน หรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

6. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืน เพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ หรือบทความวิจัย ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารบทความลงตีพิมพ์ผลงาน จำนวน 1 ฉบับ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

บทความวิจัย

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (ตัวพิมพ์ใหญ่: 18 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt), เบอร์โทรศัพท์ (มือถือ), ID Line

Received เดือน วัน, ปี; Revised เดือน วัน, ปี; Accepted เดือน วัน, ปี

บทคัดย่อ (250-300 คำ)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1)..... 2).....
และ 3) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย.....
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ผลการวิจัยพบว่า

1).....

2).....

3)

คำสำคัญ:, (3-5 คำ)

Abstract (250-300 words)

This Article aimed to study 1) 2)
and 3) the sample was..... They was selected by
the instrument for collecting data was Analysis data by Descriptive
statistics and Content Analysis. The research results were found as follows;

1).....

2).....

3)

Keywords: (3-5 words)

บทนำ

ย่อหน้าแรก เขียนอธิบายประเด็นวิจัย ปรากฏการณ์ ความน่าสนใจ ความสำคัญ โดยนำข้อมูลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เพื่อที่จะบ่งชี้สถานการณ์ปัจจุบันขององค์ความรู้ (knowledge) หรือการทำงานของนักปฏิบัติ (practice) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาพอสังเขปเพื่อชี้ให้เห็นว่าที่ผ่านมามีการค้นพบอะไรบ้างและค้นพบโดยใครบ้างเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการนำเสนอให้เห็นว่ายังมีช่องว่าง (gap) ของงานวิจัย (อ้างอิงข้อมูลตัวเลขจากหน่วยงานราชการ/บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ 1-2 ปี/เจ้าของทฤษฎี)

ย่อหน้าที่สอง พื้นที่วิจัย ปัญหา ความต้องการ หรือลักษณะกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยเป็นอย่างไร นักวิจัยได้มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในพื้นที่นั้นอย่างไรบ้าง มีงานวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่กลุ่มเป้าหมายอย่างไร

ย่อหน้าที่สาม เขียนแนะนำวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงานวิจัยซึ่งจะเป็นเหมือนเข็มทิศบอกแนวทางการทำวิจัย [how?, where?, when?] นักวิจัยชี้ให้เห็นระเบียบวิธีวิจัยที่จะใช้เพื่อทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยที่วางไว้พอสังเขป

บทความวิจัยนี้นำเสนอ (โครงสร้าง และเนื้อหาของบทความที่จะนำเสนอ โดยปกติจะเขียนตามวัตถุประสงค์ หรือประเด็นตามหัวข้อบทความ และประโยชน์ที่จะเกิดแก่วงวิชาการหรือสังคม)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา.....
2. เพื่อศึกษา
3. เพื่อศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

เขียนควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของรู้นั้นได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมีการอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

1.

2.

3.

(สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนำเอาทฤษฎี /แนวคิดที่ทบทวนมาใช้ในการวิจัยอย่างไร ในประเด็นไหน)

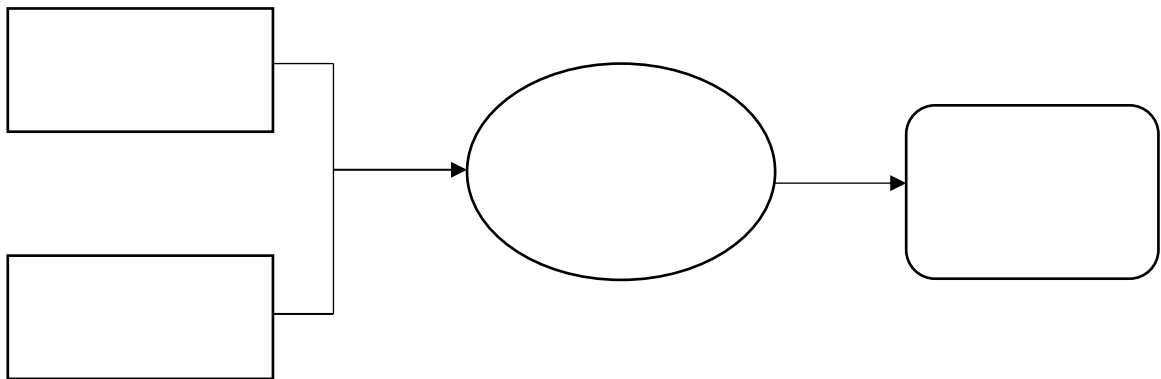
กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ประกอบด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

เขียนตัวแปรอิสระ

กระบวนการ/เครื่องมือ/พื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการเขียนแบบที่ 1

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือประชากร คือ จำนวน คน (อ้างอิง) กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบ.....(อธิบายการคัดเลือกอย่างละเอียด) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา..... 2) แบบสัมภาษณ์ (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา..... 3) แนวทางการสนทนากลุ่ม (ประเด็นการสนทนา องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร) รวบรวมข้อมูลโดย ระหว่างเดือน ถึงเดือน พ.ศ. นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ.....(สถิติพื้นฐาน/สถิติ

อ้างอิง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

วิธีการเขียนแบบที่ 2

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือ โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์การประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรุ่นใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาศักยภาพและโอกาสทางธุรกิจผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

ขั้นตอนที่ 3 การเพิ่มศักยภาพและโอกาสทางธุรกิจผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

วิธีการเขียนแบบที่ 3

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย..... โดยใช้วิธีการ..... ดังนี้

1) การศึกษาในเชิง..... หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภายถ่าย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึง.....ดังนี้

(1)

(2)

(3)

ฯลฯ

2) การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการสร้าง ทั้งในระดับนโยบาย ประชาชน ชุมชน องค์กร/สถาบันการศึกษา ในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

(1) ทำการศึกษาและคัดเลือกองค์กร ชุมชน องค์กรนโยบายในประเทศ โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือเกี่ยวกับกระบวนการ.....

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับ

.....
.....

(3) ดำเนินการศึกษาวិเคราะห์แนวคิด รูปแบบ การจัดการ และแนวทางการพัฒนา
ความสัมพันธ์ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับ.....
ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงลึก โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ
ศึกษาวิจัย

(4) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม
โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์
กระบวนการ.....ทั้งนี้ เน้นการนำผลการศึกษาวิจัยมาเผยแพร่ให้
.....และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของในระดับประเทศได้รับทราบ

(5) วิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการ.....

.....

(6) สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) มีคุณสมบัติดังนี้

1) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ.....

2) มีประสบการณ์ในการทำงานด้าน.....อย่างน้อย 5 ปี

3) มีการศึกษาและทำงานวิจัยด้าน.....อย่างต่อเนื่อง

4) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา..... มีอะไรบ้าง มีกระบวนการอย่างไร

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

7) การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตารางที่ 1 แสดง.....

หัวข้อที่ 1	หัวข้อที่ 2	หัวข้อที่ 3
.....		
.....		
.....		
โดยรวม		

จากตารางที่ 1

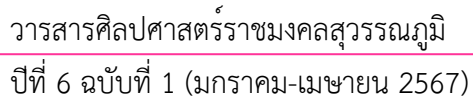
วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า.....

ภาพที่ 1 แสดง.....

จากภาพที่ 1

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....
ซึ่งสอดคล้องกับ (เอกสารสนับสนุน : อ้างอิงผลการวิจัย/แนวคิด/ทฤษฎี).....

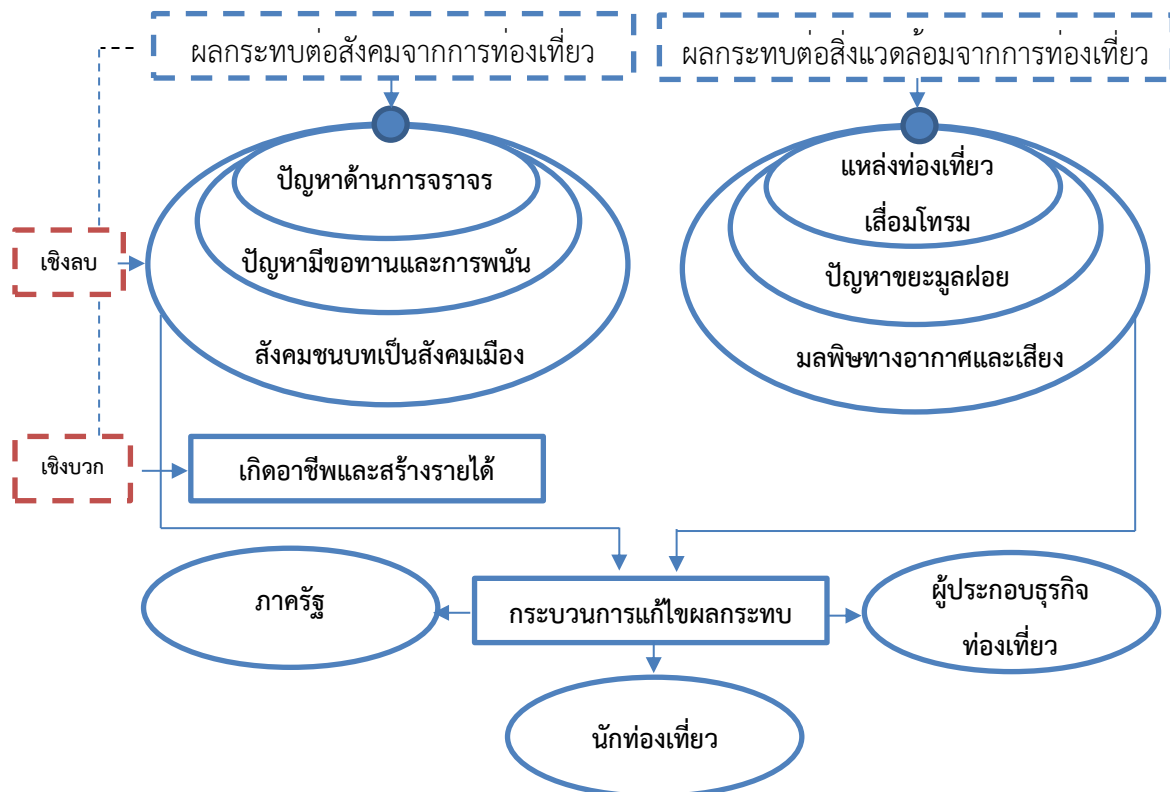
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า
 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....
 ซึ่งสอดคล้องกับ (เอกสารสนับสนุน : อ้างอิงผลการวิจัย/แนวคิด/ทฤษฎี).....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....
ซึ่งสอดคล้องกับ (เอกสารสนับสนุน : อ้างอิงผลการวิจัย/แนวคิด/ทฤษฎี).....

ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัย การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

ตัวอย่าง: การเขียนองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาการจราจร ปัญหามีขอรานและการพนัน และสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ส่วนผลกระทบต่องานสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมในภาพรวมโดยเฉพาะการก่อให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ ดังนั้นการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการแก้ไขผลกระทบให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่ จึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ที่ต้องกำหนดมาตรการเพื่อนำสู่การปฏิบัติร่วมกัน เพื่อสร้างความตระหนักและรักษาไว้ซึ่งมรดกอันล้ำค่าของโลก สู่การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมรดกทรัพยากรและการดำรงอยู่ของคนในสังคมอย่างสมดุลและยั่งยืน

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ที่สำคัญ คือ สามารถนำไป
ประยุกต์ใช้กับ โดยควรให้ความสำคัญกับ สำหรับประเด็นในการ
วิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

เอกสารอ้างอิง (ตัวอย่าง)

กริช แรงสูงเนิน. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร:
ซีไอเอ็มเคชั่น.

กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2551). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ครูเชียงราย. (2560). *สื่อการสอน*. สืบค้น 1 มกราคม 2560. จาก <http://www.kruchiangrai.net/tagสื่อการสอน/>.

จรัญ แสงบุญ. (2552). *การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอแม่แจ่ม
จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิราภา เตังไตรรัตน์. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ธรรมศาสตร์.

- จันทรานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- จามจุรี จำเมือง. (2553). *ผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *พฤติกรรมกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทิภาวรรณ เลขวัฒน์ และสุนทรี จันทรสำราญ. (2557). การประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องผู้เรียน (Classroom Assessment for Student Diagnostic). *วารสารชุมชนนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย*, 1(1), 12-25.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- นิธิตา บุณจันทร. (2550). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Glickman, C.D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration*. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals: From good to great performance*. Thousand Oaks, CA: Sage.

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)
ชื่อบทความ (อังกฤษ) (ตัวพิมพ์ใหญ่: 18 pt)

บทความวิชาการ

บทความพิเศษ บทความปริทรรศน์
ปณิธาน บทความวิจารณ์หนังสือ

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt), เบอร์โทรศัพท์ (มือถือ), ID Line

Received เดือน วัน, ปี; Revised เดือน วัน, ปี; Accepted เดือน วัน, ปี

บทคัดย่อ (250-300 คำ)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ วิธีที่ใช้ในการศึกษา (ถ้ามี).....
มีข้อค้นพบหรือข้อสรุปสำคัญที่เกิดจากการศึกษา.....

ซึ่งจะเป็นประโยชน์/สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อ.....

(บทคัดย่อในบทความวิชาการ เป็นการสรุปประเด็นเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ เน้นประเด็นสำคัญของงาน
ที่ต้องการนำเสนอจริง ๆ ควรเขียนให้สั้น กระชับ มีความยาวไม่เกิน 250-300 คำ โดยบทคัดย่ออาจจะ
ประกอบด้วยเนื้อหาสามส่วน คือ เกริ่นนำถึงวัตถุประสงค์ สิ่งที่ทำ (วิธีในการศึกษา) สรุปผลสำคัญที่ได้
ซึ่งอ่านแล้วต้องเห็นภาพรวมทั้งหมดของงาน)

คำสำคัญ: (3-5 คำ)

Abstract (250-300 words)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: (3-5 words)

บทนำ

ย่อหน้าแรก เขียนเชิงหลักการและเหตุผล (rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน (justification) หัวข้อนี้จะทำให้ผู้อ่านได้ทราบเป็นพื้นฐานไว้ก่อนว่าเรื่องที่เลือกมาเขียนมีความสำคัญหรือมีความเป็นมาอย่างไรเหตุผลใดผู้เขียนจึงเลือกเรื่องดังกล่าวขึ้นมาเขียน ในการเขียนบทนำในย่อหน้าแรกซึ่งถือว่าการเปิดตัวบทความทางวิชาการ และเป็นย่อหน้าที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน.....

ย่อหน้าที่ 2, 3, อธิบายวัตถุประสงค์ ขอบเขตของเรื่องที่จะนำเสนอ หรือกำหนดคำจำกัดความหรือนิยามต่าง ๆ ที่ผู้เขียนเห็นว่าควรระบุไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ตลอดจนทั้งประโยชน์ที่เกิดจากบทความนี้.....

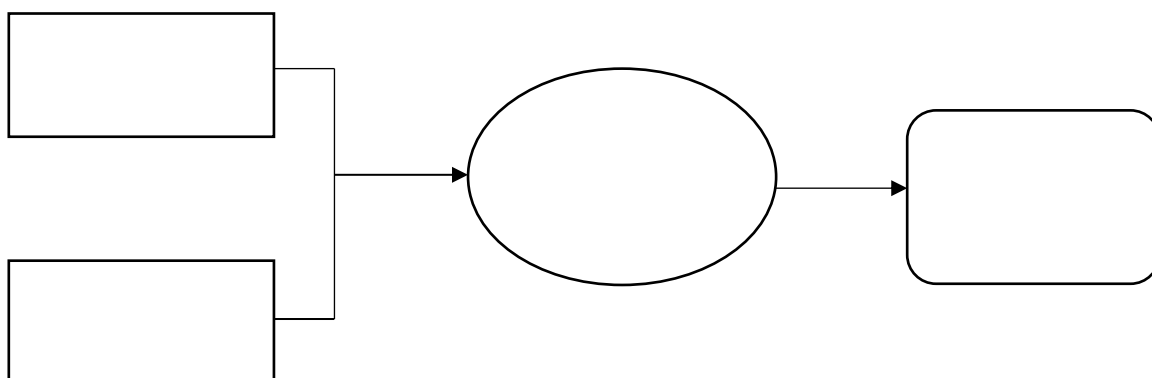
(เป็นการกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) ไม่เกิน 2 หน้ากระดาษ และต้องมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลตามรูปแบบที่วารสารกำหนด)

เนื้อหา

1. เนื้อหาหัวข้อที่ 1 (18 pt)

1.1 หัวข้อย่อยที่ 1 (16 pt)

.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

แผนภาพที่ 1 แสดง.....

(ที่มา: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

1.2 หัวข้อย่อยที่ 2 (16 pt)

.....
.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

ตารางที่ 1 แสดง.....

(ที่มา: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

หัวข้อที่ 1	หัวข้อที่ 2	หัวข้อที่ 3
.....		
.....		
โดยรวม		

จากตารางที่ 1

2. เนื้อหาหัวข้อที่ 2 (18 pt)

2.1 หัวข้อย่อยที่ 1 (16 pt)

.....
.....
.....
.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

ภาพที่ 1 แสดง.....

(ที่มา: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

.....
.....
.....
.....
.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

2.2 หัวข้อย่อยที่ 2 (16 pt)

.....
.....
.....
.....
.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

สรุป

.....
.....
.....
.....
.....
.....สรุปในลักษณะที่เป็นการย่อ ประมาณ 4-5 บรรทัด โดยเลือกประเด็นสำคัญของบทความมาเขียน
รวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ซึ่งอาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้
อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทั้งท้ายกระตุ้นให้
ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป.....

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

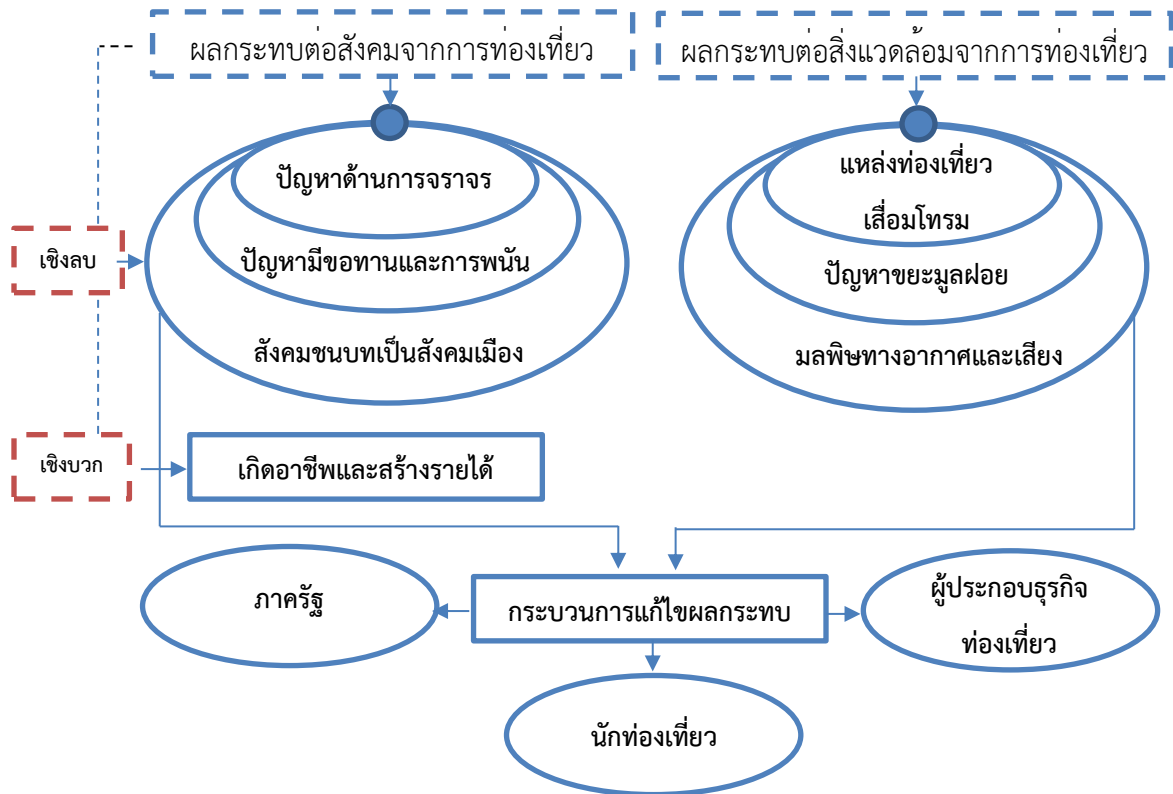
ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลมาจากประเด็นที่ศึกษา การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ
แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....
.....
.....
.....

ตัวอย่าง: การเขียนองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการจราจร ปัญหามีขอรานและการพนัน และสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ส่วนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมในภาพรวมโดยเฉพาะการก่อให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ ดังนั้นการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการแก้ไขผลกระทบให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่ จึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ที่ต้องกำหนดมาตรการเพื่อนำสู่การปฏิบัติร่วมกัน เพื่อสร้างความตระหนักและรักษาไว้ซึ่งมรดกอันล้ำค่าของโลก สู่การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมรดกทรัพยากรและการดำรงอยู่ของคนในสังคมอย่างสมดุลและยั่งยืน

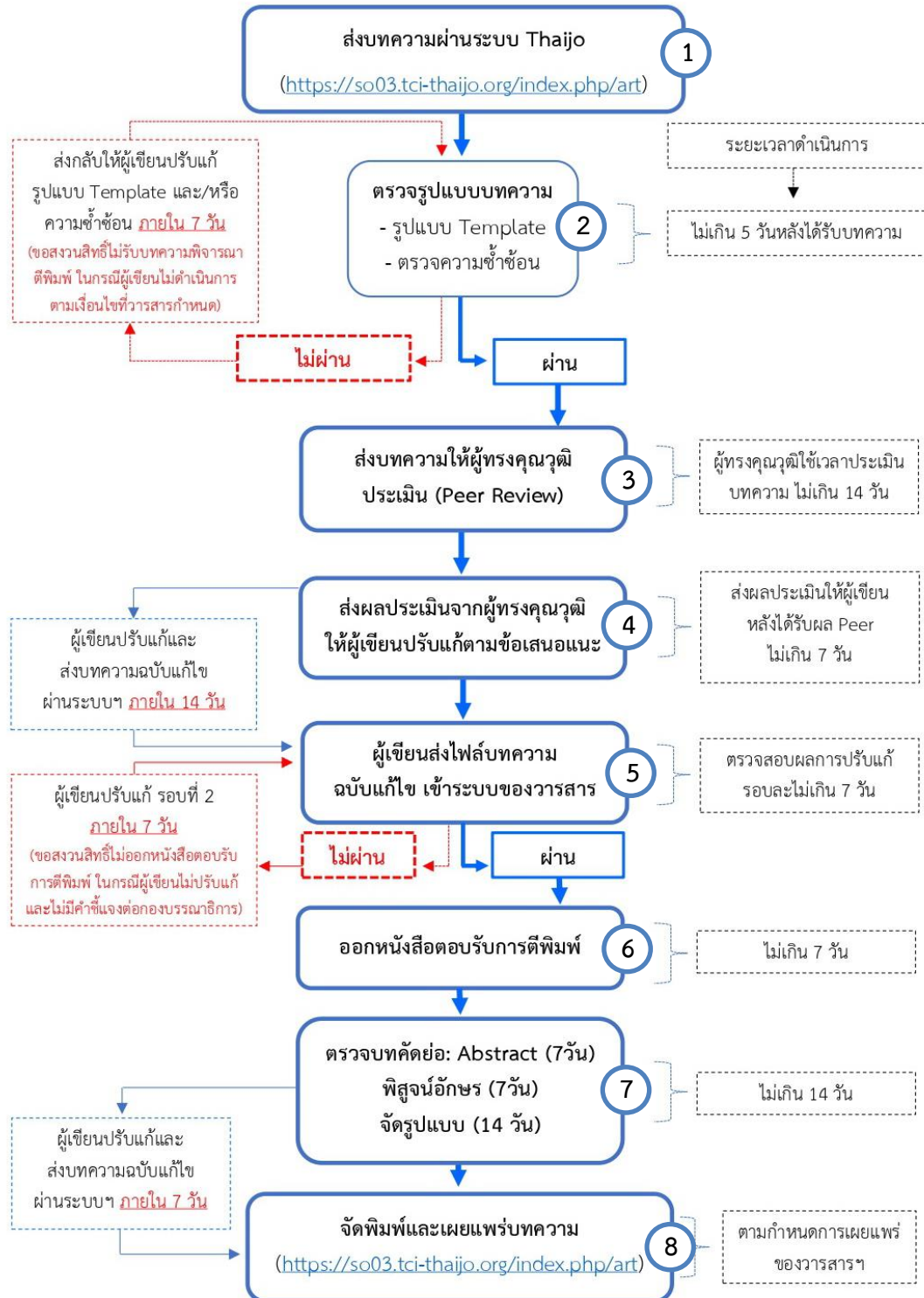

เอกสารอ้างอิง (ตัวอย่าง)

- กริช แรงสูงเนิน. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: ซีไอเดียเคชั่น.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ครูเชียงราย. (2560). *สื่อการสอน*. สืบค้น 1 มกราคม 2560. จาก <http://www.kruchiangrai.net/tagสื่อการสอน/>.
- จรัญ แสงบุญ. (2552). *การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภา เตังไธรัตน์. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ธรรมศาสตร์.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- จามจุรี จำเือง. (2553). *ผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทิภาวรรณ เลขวัฒน์ และสุนทรี จันทร์สำราญ. (2557). การประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องผู้เรียน (Classroom Assessment for Student Diagnostic). *วารสารชุมชนนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย*, 1(1), 12–25.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- นิธิดา บุณจันท์. (2550). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์กรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Glickman, C.D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration*. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals: From good to great performance*. Thousand Oaks, CA: Sage.

กระบวนการพิจารณาบทความ
วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้พิมพ์ส่งบทความเข้าสู่ระบบขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 2 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้พิมพ์ต้องปรับแก้บทความตามเวลาที่กำหนด)